

GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

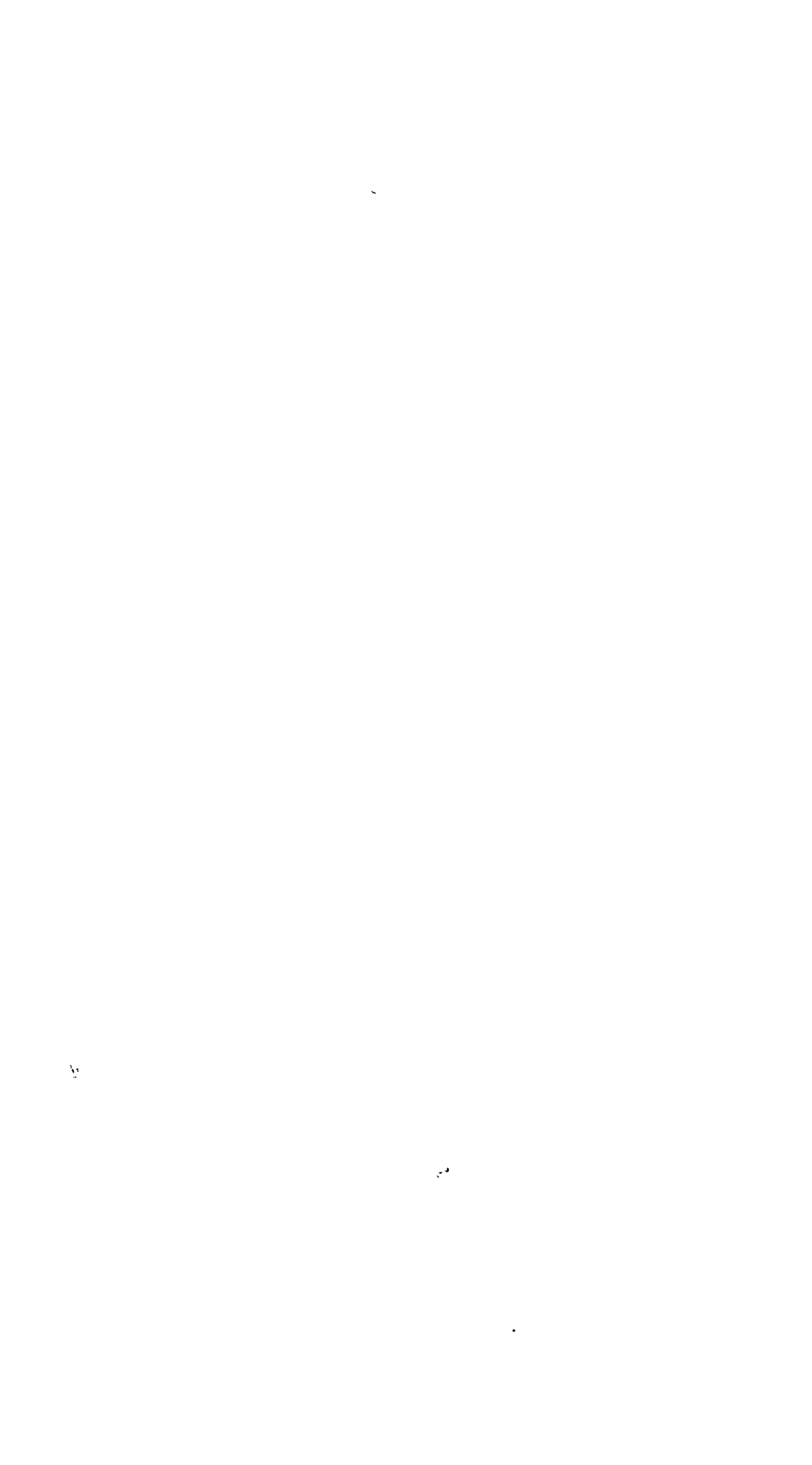

CLASS _____

CALL No. BPa3 Khu-Kas

D.G.A 79.

THE
JĀTAKA

(Part I)

[KHUDDAKANIKĀYA Vol. III. Part I]

General Editor

BHIKKHU J. KASHYAP

MUNSHI RAM MANOHAR LAL
ORIENTAL & FOREIGN BOOKSELLERS & PUBLISHERS
Post Box 1165, Nai Sarak, DELHI-6.

PĀLI PUBLICATION BOARD
(BIHAR GOVERNMENT)

B. E. 2503

V. E. 2016

1959

CENTRAL LIBRARY

Acc. No. 19475

Date 28.1.61

Call No. BPa3/Khu/Kas

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests. If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources.

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha. While the austerities practised by him till he attained enlightenment appeal to the Hinayāna, the Pāli, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school.

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world. The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men. "What is life? Why should I live? Why should I do anything? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death?" Nijinsky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote: "The whole life of my wife and all of mankind is death." How can we be saved from the body of this death? This is the problem of religion.

The Buddha traces suffering to selfish desire. Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation. Craving is that which binds the individual to the creative process. The individual with selfish desire becomes the slave of the universe. We can overcome suffering only if we get rid of *trṣṇā* or *taṇhā*. To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way.

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome suffer-

ing. When the Upaniṣads declare, "That thou art", *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact. It is a call to action. Make thyself that which thou know thou canst be. Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, the Buddhist stresses the dynamic character of the self. No change is possible with an unchanging consciousness. We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather than by the play of the intellect. Religion is not a creed, but a vital process. It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace. If few are chosen, it is because few choose to be chosen. The Buddha laid stress on the creative freedom of man. The Buddha did not encourage dependence on the supernatural. He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him. The ten veramaṇīs or prohibitions or abstinences called *daśaśīla* or *daśaśikṣāpada* which the novices in the path of Buddhism utter are given in these words: "I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth, (5) from giving myself to intoxicating drugs, (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands, perfumes, unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver." The first five are the Buddhist *pañcaśīla*.

Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
 Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
 Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
 Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi
 Surā-merayamajja-pamādaṭṭhānā
 veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged. If men were at peace within themselves, the outer conflicts between nations would inevitably cease. By practising the Buddha's *pañcaśīla* we will develop patience, courage, love

and unselfishness. The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony, which is not at the mercy of outward circumstance.

Nirvāṇam paramam sukham : Nirvāṇa is the highest bliss. It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one. The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution. The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being; the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *samsāra* and *nirvāṇa* are one. In *Mahā-saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have described the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows :

“When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becomings, set free from the intoxication of ignorance. In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation. And I came to know : “Rebirth is at an end. The higher life has been fulfilled. What had to be done has been accomplished. After this present life there is no further for this or that. This last insight did I attain to in the last watch of the night. Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself”. Thus ended the struggle of six long years.

The Buddha is said to be a physician. Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition. If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign.

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha's parinirvāṇa, the Government of India decided to publish standard versions in Devanāgarī script of the complete Pali

and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world.

S. Radhakrishnan

INTRODUCTION

1. The Pāli Tipiṭaka

After the passing away of the Buddha at Kusinārā, the disciples had assembled to pay their last homage to him. The Venerable Mahā Kassapa, the chief of the congregation, was delivering words of consolation to the bereaved assembly, reminding them of the declaration of the Buddha :—“It is the very nature of all things near and dear to us that we must divide ourselves from them.” Subhadra, a monk who had received ordination in an advanced age, however, did not look gloomy. He took a perverted view of the situation and spoke :—“Do not grieve, brothers, for now we are definitely released from the restraint of the Great Teacher and his too rigid discipline. While the Teacher lived, we were constantly rebuked for failing to observe the hard rules; but now we are at liberty to do as we please; therefore, do not grieve.” These words sounded a note of warning against the future possible distortion of the Dhamma at the hands of faithless members of a similar category. The Venerable Mahā Kassapa felt an urgent need for convening a Grand Council of the leading Elders of the Saṅgha to make a full collection of the teachings, and also to adopt means for their right preservation and transmission to posterity. He addressed the Bhikkhus thus :—“Come, friends, let us chant together the Dhamma and the Vinaya....” The Venerable Mahā Kassapa drew a list of five hundred names of the topmost disciples to be appointed as members of the Council. At first, the name of the Venerable Ānanda was left out in view of the fact that he had not attained Arhathood till then. But, as no one else in the Saṅgha had the privilege of listening to the Teacher so very closely and for such a long period of time, his participation was deemed necessary and important. He was, consequently, asked to go to a suitable abode and develop insight, so as to become an Arhat and be able in time to join the Council. King Ajātasattu made necessary arrangements for the accommodation

and convenience of the convention at Rājagaha, a favourite resort of the Teacher himself. A spacious beautiful pavilion was raised for the meeting at the entrance of the Sattapaṇṇi cave, on the northern side of the Vebhāra Hill.

Venerable Ānanda made the best efforts to train himself in developing insight. He kept walking up and down for the whole night absorbed in deep meditation; and, early in the morning, as he was going to stretch himself on the bed, his feet had left the ground and the head had not reached the pillow, at that moment, as if by a flash of light, darkness was dispelled and the sublime light of sainthood dawned upon him. And, through his miraculous superhuman power of an Arhat, he appeared all of a sudden on his appointed seat in the hall, as if emerging out of the ground, exactly as the proceedings were going to be started.

With the permission of the Saṅgha, Venerable Mahā Kassapa asked Upāli questions on Vinaya, relating to the different monastic transgressions; the matter, the occasion, the individuals concerned, the principal rules (paññatti), the amended rules (anupaññatti) and all other details about them. In this, the Vinaya text was agreed upon and settled. Then, again, with the permission of the Saṅgha, he asked Ānanda questions on the Dhamma; the occasion of a sermon and the person or persons with reference to whom it was preached¹.

The commentry, Aṭṭhakathā, of a much later date, assumes that the Abhidhamma Piṭaka was also included in the collection of the Dhamma, and that the Tipiṭaka, as it is available to us, was finalised at this very stage.²

A century after the passing away of the Buddha, a great controversy arose in the Saṅgha concerning the interpretation of some Vinaya rules. This necessitated the holding of the Second Council at Vesālī. Seven hundred leading Elders

---

1. *Cullavagga, Chapter XI.*
Nidānakathā.

2. *Sumaṅgalavilāsini,*

from distant parts of the country assembled to take part in it; and they had drawn up a new edition of the Scripture, resulting in the fixing up of the Piṭakas, Nikāyas, Aṅgas and Dhammakkhandhas.¹

A century after, when King Asoka embraced Buddhism and gave patronage to its propagation, the richly furnished monasteries became centres of attraction even for the members of other sects. They donned the yellow robe, either by proper ordination or stealthily, and went about as Bhikkhus enjoying the privileges and honour given to them. They could not, however, leave their own inclinations behind, and began to twist and distort the Doctrine in their own ways. This led to a state of confusion, and it became difficult to distinguish the true principles from the coloured ones. The Elders felt the necessity of safeguarding the purity of the Dhamma by affecting a total purge of the alien elements in the philosophical life of the Saṅgha. This task was entrusted to the Venerable Moggaliputta Tissa, a saint, a thinker and a writer. He compiled a book called the Kathāvatthu, refuting all the foreign theories, which was adopted as a book of the Tipiṭaka at the Third Council held at Pāṭaliputta under his presidentship. After the council, Asoka despatched missionaries to the then civilised parts of the world for a wide propagation of the Dhamma.²

Prince Mahinda and Princess Saṅghamittā renounced the world and joined the Order to lead a mission to Sihaladīpa (Ceylon). Since then, the island became a stronghold of Buddhism, and, even up to this day, has maintained the tradition of Pāli Tipiṭaka with all religious zeal.³

Up till then, the Tipiṭaka was traditionally handed down orally from teachers to pupils. The complete Scripture was compiled in the form of books for the first time in Ceylon in 29 B. C., under the patronage of king Vaṭṭagāmani Abhaya, with all the detailed classifications that are now obtained in the Pāli Tipiṭaka of the Theravāda School. This was done

---

1. *Cullavagga*, Chapter XI. 2. *Mahāvamsa*, Chapter V.
3. *Mahāvamsa*, op. cit.

at the Council convened for the purpose, known as the Fourth Great Council.¹

The Fifth Council, according to orthodox tradition, was held at Mandlay, Upper Burma, in 1871, under the patronage of King Mindon. In this Council, the entire Pali Tipiṭaka was revised, re-edited and finally engraved on 729 marble slabs as follows²:—

Vinaya :	111 slabs
Sutta :	410 slabs
Abhidhamma :	208 slabs

Now, in this present age, there was the necessity of bringing out an up-to-date edition of the Tipiṭaka, printed on modern machines. This task was taken up by the Burmese Chaṭṭha Saṅgāyana, the Sixth Great Council, held in Rangoon, which opened on the 17th May 1954 in the artificially built Rock Cave, specially constructed for this purpose, at a little distance from the city. Two thousand and five hundred of the most erudite Bhikkhus, from all parts of the world, participated in chanting the Tipiṭaka together. A modern printing press was installed in a separate building, and there the texts were printed as soon as they received the sanction of the Saṅgāyana. The Council kept functioning for two years, and concluded on the fullmoon day, May 1956, synchronising with the 2500th Jayanti of the Buddha.

In Ceylon, Burma, Thailand and Cambodia the principal religion of the people is Theravāda Buddhism, that adheres to Pali Tipiṭaka as its Scripture. There, they have been having editions of it in their own scripts. Pali Text Society, London, has been able to complete the publication of a major portion of it in Roman characters. But, as yet, it is not fully available in any script of India.

It is with a view to removing this want that the Government of India and the State Government of Bihar have jointly

---

1. *Mahāvamsa*, Chapter X – XXIII. 2. बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष, १९५६, p. 35.

sanctioned a scheme of editing and publishing the entire Pāli Tipiṭaka in Devanāgarī, which will be complete in 40 volumes of about 400 pages each. This task has been entrusted to the Devanāgarī Tripiṭaka Publication Department, Nalanda. It aims at presenting a co-ordinated edition of the text based on the printed books in Roman, Sinhalese, Burmese and Siamese scripts.

The following chart will show the distribution of books in the literature :—

TIPITAKA

Vinaya Piṭaka	Sutta Piṭaka	Abhidhamma Piṭaka
1. Mahāvagga	1. Dighanikāya	1. Dhammasaṅgaṇi
2. Cullavagga	2. Majjhimanikāya	2. Vibhaṅga
3. Pācittiya	3. Saṃyuttanikāya	3. Dhātukathā
4. Pārājika	4. Aṅguttaranikāya	4. Puggalapaṇṇatti
5. Parivāra	5. Khuddakanikāya,	5. Kathāvatthu
	which contains the	6. Yamaka
	following fifteen	7. Paṭṭhāna
	books :—	
	i. Khuddakapāṭha	
	ii. Dhammapada	
	iii. Udāna	
	iv. Itivuttaka	
	v. Suttanipāta	
	vi. Vimānavatthu	
	vii. Petavatthu	
	viii. Theragāthā	
	ix. Therīgāthā	
	x. Jātaka	
	xi. Niddesa	
	xii. Paṭisambhidamagga	
	xiii. Apadāna	
	xiv. Buddhavaṃsa &	
	xv. Cariyāpiṭaka	

2. The Present Volume

The Jātaka occupies an important place in the Buddhist literature. It contains the stories of the previous lives of the Buddha, which show how the Bodhisatta had been devotedly making hard efforts towards the fulfilment of perfection in the ten great qualities for the attainment of Buddhahood. On suitable occasions, the Buddha was wont to narrate an event from a previous life of his, to explain that those tendencies had been active since long and that it was not a new phase altogether. As for example – at the antagonistic attitude of Devadatta towards himself, he narrated the story —

Long ago, a certain hawker of metal pots attempted to deceive a poor family and obtain a golden vase from them for a very low price. Another hawker, however, happened to visit the family in an interval of the transaction, and acquainted them with the real worth of it. This enraged the first hawker so much that, out of excitement, he vomitted hot blood then and there and expired of heart failure.

The Buddha revealed that the first hawker was the same as Devadatta and the second hawker was none else but he himself and that the antagonism of Devadatta towards him had been growing since then.

Such stories of the previous births of the Buddha are called Jātaka. Later on, the number of such stories went on increasing till it reached the size of the Jātaka as available to us in the Tipiṭaka. At the end of a Jātaka, there is invariably a concluding stanza or stanzas. The Jātakas, having only a single stanza at the end, have been collected in the first chapter called the Ekakanipāta. Similarly, there are as many as twenty-two chapters in the book – called the Dukanipāta, Tikanipāta etc. according to the number of the stanzas occurring in the Jātakas collected in them.

The present volume is simply a collection of these stanzas. Their stories have been narrated in full in the commentary called the *Jātakatṭhakathāvaṇṇanā*. It seems that then these stories had been so very prevalent and popular that it was enough when the stanzas alone were cited. The whole story was understood by it. This is why the stanza alone have been incorporated as a book of *Jātaka* in the main body of the Scripture. But, now, as the tradition has been lost, this book would be of little use to us without the *Jātakatṭhakathāvaṇṇanā*. Its importance, however, is great as a source of materials for research in the prosody of early Pāli.

We must remember that the publication of the Pāli *Tipiṭaka* will never be deemed as complete without the volumes of the *Jātakatṭhakathāvaṇṇanā*, comprising about two thousand pages, a store of materials for the reconstruction of the cultural history of our country.

3. The Present Edition

The present edition has been prepared co-ordinating the following texts :—

Burmese – *Chaṭṭhasaṅgāyana* publication, 1956.

Siamese – *Mahāmakaṭṭha* Government publication, 1926.

Sinhalese – edited by Rev. Piyatissa Thero, 1954.

Roman – (only *Gāthā* portions) edited by V. Fausböll, 1877-1887.

For preparing our MSS, we have adopted the *Chaṭṭhasaṅgāyana* edition as our basic text, an edition that has been brought out by the efforts and sanction of an international Saṅgh constituting of the zealous holders of the orthodox Theravāda tradition.

The details of the principles of editing in this volume have been the same as those adopted in the previous ones.

× × × ×

Shri Lakshmi Narayan Tiwari, M. A., Editor, has finalised the Press Copy of this Volume and he and his associates have worked very hard in getting this published in time.

Varanasi

25th August, 1959.

Bhikkhu J. Kashyap

आमुख

१. पालि तिपिटक

कुशीनगर में बुद्ध के निर्वाण के पश्चात् उनके शिष्यगण एकत्रित हो अपनी-अपनी श्रद्धा-ञ्जलि अर्पित कर रहे थे। उस समय सङ्घनायक आयुष्मान् 'महाकस्सप' सभी को सान्त्वना देते हुए बुद्ध के उपदेश का स्मरण दिला रहे थे—“सभी वस्तुयें अनित्य हैं और उनसे वियोग होना अवश्यम्भावी है”। उस परिपद् में 'सुभद्' नामक एक वृद्ध प्रव्रजित भिक्षु भी था, जो दुःखी होने के स्थान पर बुद्ध के निर्वाण पर प्रसन्नता प्रकट करते हुए कह रहा था—“भिक्षुओं, दुःखी मत हो। अब हम उस महाश्रमण के कठिन नियन्त्रण से मुक्त हो गये। वह बराबर कहता रहता था—‘यह करना तुम्हें विहित है और यह नहीं’। अब हम स्वेच्छा से जो चाहेगे करेंगे और जो नहीं चाहेगे नहीं करेंगे। अतः आप लोग दुःखी न हों”। 'सुभद्' के इन शब्दों से चेतावनी सी मिली और आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने इस आवश्यकता का अनुभव किया कि प्रमुख भिक्षुओं की एक बैठक का आयोजन हो, जिसमें बुद्ध-वचन का प्रामाणिक संग्रह कर लिया जाय, जिससे धर्म की सुरक्षा हो सके और आगामी पीढ़ियों में उसकी परम्परा अबाधगति से चल सके। अतः उन्होंने भिक्षुओं को सम्बोधित किया—“आवुमो, हम लोग 'धम्म' और 'विनय' का सङ्ग्राहण करें”। उन्होंने उक्त बैठक में भाग लेने के लिये सुयोग्य भिक्षुओं की एक नामावली तैयार की। पहले तो उन्होंने आयुष्मान् आनन्द का नाम उममें सम्मिलित नहीं किया; क्योंकि तब तक वे अर्हत्-पद को प्राप्त न कर सके थे। परन्तु सम्पूर्ण सङ्घ में भगवान् के निकटतम सम्पर्क में रहकर उनके वचन श्रवण करने का सौभाग्य आयुष्मान् आनन्द के अतिरिक्त और किसी को नहीं प्राप्त हुआ था। अतः अन्त में आयुष्मान् 'महाकस्सप' को उनका भी नाम सम्मिलित करना पड़ा। आयुष्मान् आनन्द भी पूरी श्रद्धा और वीर्य से ध्यानाभ्यास में तल्लीन हो गये, जिससे वे बैठक की निधि के पूर्व ही अर्हत्-पद की प्राप्ति करने में समर्थ हो सकें।

तत्कालीन मगध-सम्राट अजातशत्रु ने राजगृह के 'वेभार' पर्वत के उत्तर-पार्श्व में स्थित 'सत्तपणी' गुहा के द्वार पर एक विस्तृत रम्य मण्डप का निर्माण करवाया, जिसमें भिक्षुओं की उक्त बैठक प्रारम्भ हुई।

उधर आयुष्मान् आनन्द को भी अपने प्रयत्न में मिद्धि-लाभ हुआ। मारी रात वे ध्यान-मग्न हो चक्रमण करने रहे। प्रातः काल जैसे ही वे धय्या पर लेटने के लिये बैठे, उनके पैर भूमि में उठ चुके थे और उनका मिर तकिये तक पहुँचा भी न था कि इसी वीच उनका अज्ञानान्धकार नष्ट हो गया और उनमें परम ज्ञान की ज्योति का प्रादुर्भाव हुआ। उन्होंने अर्हत्-पद को प्राप्त

कर लिया। अपनी दिव्य शक्ति से वे बैठक प्रारम्भ होने के क्षण ही मण्डप में अपने लिये निर्धारित आसन पर ऐसे विराजमान हुए मानों वे पृथ्वी के गर्भ से उद्भूत हुये हों।

सङ्घ की अनुमति लेकर आयुष्मान् 'महाकस्मप' ने उपालि से विनय के नियम पूछे और आयुष्मान् उपालि ने भी सङ्घ को उन प्रश्नों का सविस्तार उत्तर दिया। फिर उमी प्रकार आयुष्मान् 'महाकस्मप' ने आनन्द से भगवान् बुद्ध के उपदिष्ट धर्म पर प्रश्न किये, जिनका उन्होंने पूर्णरूपेण उत्तर दिया। इस प्रकार इसमें 'विनय' और 'धम्म' दोनों का संग्रह किया गया।^१ पर इस सङ्गीति के कई गताब्दी पश्चात् लिखे गये 'अट्टकथा-साहित्य' में यह उल्लेख मिलता है कि इसी पहली बैठक में ही 'अभिधम्मपिटक' का भी संग्रह हो गया था और जिस रूप में आज हमें 'तिपिटक' साहित्य मिलता है, उसी रूप में उसका उमी समय निर्माण हुआ था।^३

बुद्ध-निर्वाण के एक गताब्दी पश्चात् विनय के नियमों को लेकर एक बड़ा विवाद खड़ा हुआ, जिस पर निर्णय करने के लिये वैशाली में एक दूसरी बैठक बुलाई गई। इसमें देश के सुदूर प्रान्तों के चुने हुये विख्यात मान मौ भिक्षु सम्मिलित हुये। इसी कारण यह द्वितीय सङ्गीति 'सप्तगतिका' नाम से प्रसिद्ध है।^३

उसके एक मौ वर्ष बाद जब सम्राट् अशोक ने बौद्ध-धर्म ग्रहण किया और उसके प्रचार को राज्याश्रय प्राप्त हुआ, तब लाभ देखकर अन्य मतावलम्बी भी बौद्ध-विहारों की ओर आकृष्ट हुये। विधिवत् प्रव्रज्या ग्रहण करके अथवा चुपचाप ही पीले वस्त्र धारण कर वे अपने को बौद्ध-भिक्षु घोषित करके विहारों में रहने लगे। किन्तु उनके लिये अपने पुराने सस्कार और विचार छोड़ना सरल नहीं था। अतः उन्होंने अपनी-अपनी तरह से धर्म की उलट-पलट व्याख्या करनी प्रारम्भ कर दी। फलतः भिक्षु-सङ्घ के बौद्धिक जीवन में एक उच्छृङ्खलता प्रकट हुई और धर्म के वास्तविक स्वरूप का निर्णय करना कठिन हो गया। धर्म के नायक स्थविर भिक्षुओं ने धर्म की शुद्धता को चिरस्थायी रखने के लिये तथा उसे विरोधी तत्त्वों से मुक्त रखने के लिये एक तीसरी सङ्गीति की आवश्यकता समझी। सम्राट् अशोक के गुरु आयुष्मान् 'मोगलिपुत्त तिसस' के नेतृत्व में पाटलिपुत्र के 'अशोकाराम' नामक विहार में इस सङ्गीति की बैठक हुई। आयुष्मान् 'तिसस' ने अशुद्ध मतों का खण्डन करते हुए और मौलिक परम्परा से मान्य शुद्ध 'स्थविरवाद' नामक धर्म के स्वरूप का प्रतिपादन करते हुए 'कथावत्थु' नामक एक ग्रन्थ की रचना की, जिसे सङ्घ ने तीसरी सङ्गीति में बुद्ध-वचन का ही गौरव प्रदान किया। आज भी यह 'तिपिटक-साहित्य' का एक अमूल्य ग्रन्थ माना जाता है। इस सङ्गीति के पश्चात् अशोक ने सुदूर देशों में प्रचार करने के निमित्त धर्मदूतों को भेजा।^५

१. चुल्लवग्ग, ग्यारहवाँ 'खन्धक'।
२. सुमङ्गलविलासिनी, निदान कथा।
३. चुल्लवग्ग, बारहवाँ 'खन्धक'।
४. महावंस, पाँचवाँ अध्याय।

राजकुमार 'महिन्द' और राजकुमारी 'सङ्घमिता' ने गृह त्याग कर भिक्षु-सङ्घ में प्रव्रज्या ग्रहण की। उन लोगों ने दक्षिण में सुदूर लङ्काद्वीप की यात्रा की और वहाँ वे धर्म की स्थापना करने में सफल हुये। आज तक बौद्ध 'पालि-तिपिटक' की परम्परा लङ्का में अनुप्राणित हो रही है।^१

ईसा पूर्व २९ में राजा 'वट्टगामिनी अभय' के संरक्षण में एक चौथी सङ्गीति की बैठक हुई, जिसमें सम्पूर्ण 'तिपिटक' लिपिबद्ध कर लिया गया।^१ फिर स्थविरवाद की मान्यता के अनुसार बर्मा देश के माण्डले नामक नगर में १८७१ ई० में राजा मिण्डन के संरक्षण में पाँचवी सङ्गीति का आयोजन हुआ, जिसमें सारे 'तिपिटक' का संशोधन और सम्पादन किया गया और उन्हें सङ्गमरमर की पट्टियों पर इस प्रकार उत्कीर्ण कर दिया गया:^२—

विनय	१११ पट्टियाँ
सुत्त	४१० पट्टियाँ
अभिधम्म	२०८ पट्टियाँ

लोग इस आवश्यकता का अनुभव कर रहे थे कि अब इस युग में आधुनिकतम यन्त्रों पर 'तिपिटक' का सुन्दर मुद्रित संस्करण प्रकाशित किया जाय। बर्मा में होने वाले 'छट्टु मङ्गायन' में इस अभाव की पूर्ति करने का निश्चय किया गया। राजधानी रंगून से कुछ ही दूर सुन्दर निर्मित पापाण-गुहा में १७ मई, १९५४ को सङ्गायन की बैठक प्रारम्भ हुई। संसार के विभिन्न देशों से आमन्त्रित ढाई सहस्र विद्वान् भिक्षुओं ने सङ्गायन में भाग लिया। सङ्गायन द्वारा स्वीकृत मूल 'तिपिटक' वही अपने मुद्रणालय में मुद्रित कर लिया गया। १९५६ ई० की पच्चीस-सौवीं बुद्ध-जयन्ती के दिन सङ्गायन की बैठक पूरी हुई।

लङ्का, बर्मा, थाईलैण्ड और कम्बोडिया आदि में गट्टधर्म बौद्ध-स्थविरवाद है, जिसका सर्वमान्य ग्रन्थ है:—'पालि-तिपिटक'। उन देशों में उनकी अपनी-अपनी लिपियों में समय-समय पर 'तिपिटक' के सुन्दर संस्करण प्रकाशित होते रहे हैं। लन्दन की 'पालि टेक्स्ट सोसायटी' ने भी 'तिपिटक' के अधिकांश का प्रकाशन रोमन लिपि में किया है। किन्तु अभी तक भारतवर्ष की किसी लिपि में यह अमूल्य साहित्य उपलब्ध नहीं है।

-
१. महावंस, वही।
  २. महावंस, अध्याय १०-२३।
  ३. बौद्धधर्म के २५०० वर्ष, १९५६, पृ० ३५।

इस अभाव की पूर्ति के उद्देश्य से केन्द्रीय तथा बिहार सरकार के संयुक्त प्रयत्न से सम्पूर्ण 'पालि-तिपिटक' को देवनागरी लिपि में सम्पादित तथा मुद्रित करने की योजना स्वीकृत की गई। प्रायः चार-चार सौ पृष्ठों वाले चालीस खण्डों में यह प्रकाशन समाप्त होगा। इसे पूर्ण करने का भार नालन्दा के 'देवनागरी तिपिटक प्रकाशन विभाग' को सौंपा गया है। इस प्रकाशन का मुख्य उद्देश्य रोमन, सिंहली, बर्मी तथा स्यामी लिपियों में मुद्रित ग्रन्थों के आधार पर एक प्रामाणिक देवनागरी-संस्करण उपस्थित करना है।

'तिपिटक' के ग्रन्थों का विभाजन किम प्रकार है, यह निम्न तालिका से प्रकट होगा :—

तिपिटक		
विनयपिटक	सुत्तपिटक	अभिधम्मपिटक
१. महावग्ग	१. दीघनिकाय	१. धम्मसङ्गणि
२. चुल्लवग्ग	२. मज्झिमनिकाय	२. विभङ्ग
३. पाराजिक	३. संयुत्तनिकाय	३. धातुकथा
४. पाचिस्सिय	४. अट्टगुत्तरनिकाय	४. पुगलपञ्जात्ति
५. परिवार	५. खुद्दकनिकाय	५. कथावत्थु
	(१) खुद्दकपाठ	६. यमक
	(२) धम्मपद	७. पट्टान
	(३) उदान	
	(४) इतिवृत्तक	
	(५) सुत्तनिपात	
	(६) विमानवत्थु	
	(७) पेतवत्थु	
	(८) धेरगाथा	
	(९) धेरीगाथा	
	(१०) जातक	
	(११) निद्देस	
	(१२) पटिभम्भिदामग्ग	
	(१३) अपदान	
	(१४) बुद्धवंस	
	(१५) चरियापिटक	

२. प्रस्तुत ग्रन्थ

बौद्ध-साहित्य में जातक का स्थान महत्वपूर्ण है। इसमें भगवान् बुद्ध के पूर्वजन्मों की कथायें संगृहीत हैं, जिनमें यह दिखाया गया है कि बुद्धत्व का लाभ करने के उद्देश्य में बोधिमत्त्व किस तरह पूर्व जन्मों में दस पारमिताओं के अभ्यास में लगे रहे। किन्हीं विशेष अवस्थाओं के उत्पन्न होने पर बुद्ध अपने पूर्व जन्म की कथा कह कर दिखाया करते थे कि इसका मिल-मिला पहले से चला आ रहा है—यह नई बात नहीं है। उदाहरणार्थ—देवदत्त के विद्वेषपूर्ण व्यवहार को देखकर बुद्ध ने कथा कही—

बहुत पहले किमी नगर में एक घूम घूम कर बर्तन बेचने और बदलने वाले व्यापारी ने एक गरीब परिवार के सोने के बर्तन को ठग कर लेने का प्रयत्न किया। एक दूसरे ईमानदार व्यापारी ने उस परिवार को बता दिया कि यह बर्तन बहुमूल्य है, और उसे उचित मूल्य देकर ले लिया। इसी बात को लेकर पहले व्यापारी ने दूसरे के प्रति वैर कर लिया।

यह कथा कह कर बुद्ध ने बताया कि उस जन्म में पहला व्यापारी देवदत्त था, और दूसरा व्यापारी मैं ही था। तब से बराबर जन्म-जन्मान्तरों में वह मेरे प्रति वैर बढ़ाता गया।

भगवान् के पूर्व जन्म की इस प्रकार की कथायें 'जातक' कही जाती हैं। आगे चलकर जातक कथाओं की संख्या में वृद्धि होना प्रारम्भ हो गया और यह क्रम तब तक चलता रहा जब तक कि यह उस विस्तार को न पहुँच गया जो हमें 'तिपिटक' में आज प्राप्त है। कथाओं के अन्त में निष्कर्ष-स्वरूप गाथा या गाथायें कही गई हैं। जिन कथाओं के अन्त में एक ही गाथा कही गई है उनका संग्रह 'एकक-निपात' में किया गया है। इस प्रकार निष्कर्ष-स्वरूप कही गई गाथाओं की संख्या के अनुसार 'दुक-निपात', 'तिक-निपात' आदि जातक में कुल बाईस निपात हैं।

प्रस्तुत ग्रन्थ में उन गाथाओं भर का संग्रह है। सविस्तार कथा 'जातकदुकथावण्णना' में प्राप्त होती है। मालूम होता है कि बौद्ध युग में ये कथायें इतनी प्रचलित थीं कि उनकी निष्कर्ष-गाथाओं का उल्लेख कर देना ही पर्याप्त होता था। उतने ही से कथा समझ ली जाती थी। इसी कारण, 'तिपिटक' में गाथाओं भर के संग्रह को 'जातक' के रूप में ग्रहण किया। किन्तु अब, जब कि वे कथायें लुप्त हो गई हैं, बिना 'जातकदुकथावण्णना' के इस गाथा-संग्रह जातक का उपयोग कम है। हाँ, पालि-छन्द पर गवेषणापूर्ण अध्ययन करने वाले विद्यार्थी को इसमें बहुमूल्य सामग्रियाँ मिलेगी।

हमारे देश के सांस्कृतिक इतिहास की बहुमूल्य सामग्रियों से पूर्ण 'जातकदुकथावण्णना' के पाँच जिल्द, प्रायः दो हजार पृष्ठ, हमारे लिये इतने महत्व के हैं कि 'तिपिटक' की छपाई उनके बिना पूरी नहीं समझी जायेगी।

३. प्रस्तुत संस्करण

यह संस्करण निम्नाङ्कित ग्रन्थों के पाठों के आधार पर तैयार किया गया है —

वर्मी-संस्करण—छट्ट-मगायन प्रकाशन, १९५६

स्यामी-संस्करण—महामकुट राजविद्यालय प्रकाशन, १९२६

सिंहली-संस्करण—श्री पियतिसस थेर द्वारा सम्पादित, १९५४

रोमन-संस्करण—(केवल गाथा भाग) श्री वी० फुसबोल द्वारा सम्पादित, १८७७-१८८७
स्थविरवाद परम्परा के चुने हुये प्रतिनिधियों के अन्तर्राष्ट्रीय सङ्घ के सोत्साह सम्मिलित प्रयत्न से तैयार किये गये 'छट्ट-संगायन संस्करण' को हमने अपनी पहली पाण्डुलिपि तैयार करने के लिये आधार-स्वरूप ग्रहण किया है।

इस जिल्द में भी सम्पादन के वे ही विस्तृत सिद्धान्त अपनाये गये हैं जो हमारी और जिल्दों में विद्यमान हैं।

× × × ×

इस ग्रन्थ की पाण्डुलिपि को योग्यता से तैयार करने और अवधि के भीतर छपाई पूर्ण कर देने का श्रेय हमारे विद्वान् सम्पादक श्री लक्ष्मीनारायण तिवारी, एम० ए० तथा उनकी मण्डली को है।

वाराणसी
२५-८-५९

भिक्षु जगदीश काश्यप

THE PĀLI ALPHABET IN DEVANĀGARĪ AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

अ a   आ ā   इ i   ई ī   उ u   ऊ ū   ए e   ओ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅa
च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
य ya	र ra	ल la	व va	स sa
		ह ha	ळ ḷa	अं aṁ

VOWELS IN COMBINATION

क ka	का kā	कि ki	की kī	कु ku	कू kū	के ke	को ko
ख kha	खा khā	खि khi	खी khī	खु khu	खू khū	खे khe	खो kho

CONJUNCT-CONSONANTS

क्क kka	ञ्च ñca	द्व dva	म्ब mba
क्ख kkha	ञ्छ ñcha	ध्य dhya	म्भ mbha
क्य kya	ञ्ज ñja	ध्व dhva	म्म mma
क्रि kri	ञ्झ, ञ्झ ñjha	न्त nta	म्य mya
क्ल kla	ट्ट ṭṭa	न्त्व ntva	म्ह mha
क्व kva	ट्ठ ṭṭha	न्थ nthā	य्य yya
स्य khya	ड्ड ḍḍa	न्द nda	य्ह yha
स्व khva	ड्ढ ḍḍha	न्द्र ndra	ल्ल lla
ग्ग gga	ण्ट ṇṭa	न्ध ndha	ल्य lya
ग्घ gggha	ण्ठ ṇṭha	न्न nna	ल्ह lha
ग्य gya	ण्ड ṇḍa	न्य nya	व्ह vha
ग्र gra	ण्ण ṇṇa	न्ह nha	स्त sta
ङ्क ṅka	ण्ह ṇha	प्प ppa	स्त्र stra
ङ्ख ṅkha	त्त tta	प्फ ppha	स्त sna
ङ्ग ṅga	त्थ ttha	प्य pya	स्य sya
ङ्घ ṅgha	त्व tva	प्ल pla	स्स ssa
ञ्च cca	त्य tyā	ब्ब bba	स्म sma
ञ्छ ccha	त्र tra	ब्भ bbha	स्व sva
ञ्ज jja	द्द dda	व्य bya	ह्य hma
ञ्झ, ञ्झ jjha	द्ध ddha	ब्र bra	ह्व hva
ञ्जा ñña	द्य dya	म्प mpa	ळ्ह ḷha
ञ्ह ñha	द्र dra	म्फ mpha	

१ = ā;	२ = i;	३ = i;	४ = u;	५ = ū;	६ = e;	७ = o
१	२	३	४	५, ५	६	७
1	2	3	4	5	6	7
						8
						9
						0

जातकपालि

(पठमो भागो)

सूची

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
१. एककनिपातो	३	२०. नळपानजातकं	७
१. अपण्णकजातकं	३	तस्सुद्धानं	७
२. वण्णुपथजातकं	३	२१. कुरुङ्गमिगजातकं	७
३. सेरिववाणिजजातकं	३	२२. कुक्कुरजातकं	७
४. चूळसेट्टिजातकं	४	२३. गोजानीयजातकं	८
५. तण्डुलनाळिजातकं	४	२४. आजञ्जजातकं	८
६. देवधम्मजातकं	४	२५. तित्थजातकं	८
७. कट्टुहारिजातकं	४	२६. महिळामुखजातकं	८
८. गामणिजातकं	४	२७. अभिण्हजातकं	८
९. मखादेवजातकं	४	२८. नन्दिविसालजातकं	९
१०. सुखविहारिजातकं	५	२९. कण्हजातकं	९
तस्सुद्धानं	५	३०. मुनिकजातकं	९
११. लक्खणमिगजातकं	५	तस्सुद्धानं	९
१२. निग्रोधमिगजातकं	५	३१. कुलावकजातकं	९
१३. कण्डिजातकं	५	३२. नच्चजातकं	१०
१४. वातमिगजातकं	६	३३. सम्मोदमानजातकं	१०
१५. खरादियजातकं	६	३४. मच्छजातकं	१०
१६. तिपल्लत्थमिगजातकं	६	३५. वट्टकजातकं	१०
१७. मालुतजातकं	६	३६. सकुणजातकं	१०
१८. मतकभत्तजातकं	६	३७. तित्तिरजातकं	१०
१९. आयाचित्तभत्तजातकं	७	३८. बकजातकं	११

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
३९. नन्दजातकं	११	६४. दुराजानजातकं	१६
४०. खदिरङ्गारजातकं	११	६५. अनभिरतिजातकं	१६
तस्सुदानं	११	६६. मुदुलकखणजातकं	१६
४१. लोसकजातकं	११	६७. उच्छङ्गजातकं	१७
४२. कपोतजातकं	१२	६८. साकेतजातकं	१७
४३. वेळुकजातकं	१२	६९. विसवन्तजातकं	१७
४४. मकसजातकं	१२	७०. कुदालजातकं	१७
४५. रोहिणिजातकं	१२	तस्सुदानं	१७
४६. आरामदूसकजातकं	१३	७१. वरुणजातकं	१७
४७. वारुणिदूसकजातकं	१३	७२. सीलवहत्थिजातकं	१८
४८. वेदब्बजातकं	१३	७३. सच्चंकिरजातकं	१८
४९. नक्खत्तजातकं	१३	७४. रुक्खधम्मजातकं	१८
५०. दुम्मोधजातकं	१३	७५. मच्छजातकं	१८
तस्सुदानं	१३	७६. असङ्खियजातकं	१८
५१. महासीलवजातकं	१४	७७. महासुपिनजातकं	१८
५२. चूळजनकजातकं	१४	७८. इल्लिसजातकं	१९
५३. पुण्णपातिजातकं	१४	७९. खरस्सरजातकं	१९
५४. किफलजातकं	१४	८०. भीमसेनजातकं	१९
५५. पञ्चावुधजातकं	१४	तस्सुदानं	१९
५६. कञ्चनक्खन्धजातकं	१४	८१. सुरापानजातकं	२०
५७. वानरिन्दजातकं	१५	८२. मित्तविन्दकजातकं	२०
५८. तयोधम्मजातकं	१५	८३. कालकण्णिजातकं	२०
५९. भेरिवादकजातकं	१५	८४. अत्थस्सद्वारजातकं	२०
६०. सङ्खधमजातकं	१५	८५. किंपक्कजातकं	२०
तस्सुदानं	१५	८६. सीलवीमंसकजातकं	२१
६१. असातमन्तजातकं	१६	८७. मङ्गलजातकं	२१
६२. अण्डभूतजातकं	१६	८८. सारम्भजातकं	२१
६३. तक्कपण्डितजातकं	१६	८९. कुहकजातकं	२१

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
६०. अकतञ्जुजातकं	२१	११५. अनुसासिकजातकं	२६
तस्सुद्धानं	२१	११६. दुब्बचजातकं	२७
६१. लित्तजातकं	२२	११७. तित्तिरजातकं	२७
६२. महासारजातकं	२२	११८. वट्टकजातकं	२७
६३. विसासभोजनजातकं	२२	११९. अकालराविजातकं	२७
६४. लोमहंसजातकं	२२	१२०. बन्धनमोक्खजातकं	२७
६५. महासुदस्सनजातकं	२२	तस्सुद्धानं	२७
६६. तेलपत्तजातकं	२२	१२१. कुसनाळिजातकं	२८
६७. नामसिद्धिजातकं	२३	१२२. दुम्मेधजातकं	२८
६८. कूटवाणिजजातकं	२३	१२३. नङ्गलीसजातकं	२८
६९. परोसहस्सजातकं	२३	१२४. अम्बजातकं	२८
१००. असातरूपजातकं	२३	१२५. कटाहकजातकं	२८
तस्सुद्धानं	२३	१२६. असिलक्खणजातकं	२८
१०१. परोसतजातकं	२३	१२७. कलण्डुकजातकं	२९
१०२. पणिकजातकं	२४	१२८. बिळारवतजातकं	२९
१०३. वेरिजातकं	२४	१२९. अग्गिकभारद्वाजजातकं	२९
१०४. मित्तविन्दकजातकं	२४	१३०. कोसियजातकं	२९
१०५. दुब्बलकट्टुजातकं	२४	तस्सुद्धानं	२९
१०६. उदञ्चनीजातकं	२४	१३१. असम्पदानजातकं	२९
१०७. सालित्तकजातकं	२५	१३२. भीरुकजातकं	३०
१०८. बाहियजातकं	२५	१३३. घतासनजातकं	३०
१०९. कुण्डपूवजातकं	२५	१३४. ज्ञानसोधनजातकं	३०
११०. सब्बसंहारकपञ्चजातकं	२५	१३५. चन्दाभजातकं	३०
तस्सुद्धानं	२५	१३६. सुवण्णहंसजातकं	३१
१११. गद्रभपञ्चजातकं	२६	१३७. बव्वुजातकं	३१
११२. अमरादेवीपञ्चजातकं	२६	१३८. गोधजातकं	३१
११३. सिङ्गालजातकं	२६	१३९. उभतोभट्टुजातकं	३१
११४. मित्तचिन्तिजातकं	२६	१४०. काकजातकं	३१

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
तस्सुद्धानं	३१	१६३. सुसीमजातकं	३८
१४१. गोधजातकं	३२	१६४. गिज्झजातकं	३९
१४२. सिङ्गालजातकं	३२	१६५. नकुलजातकं	३९
१४३. विरोचजातकं	३२	१६६. उपसाळकजातकं	३९
१४४. नङ्गुट्टुजातकं	३२	१६७. समिद्धिजातकं	३९
१४५. राधजातकं	३२	१६८. सकुणग्घिजातकं	४०
१४६. समुद्दकाकजातकं	३२	१६९. अरकजातकं	४०
१४७. पुप्फरत्तजातकं	३२	१७०. ककण्टकजातकं	४०
१४८. सिङ्गालजातकं	३३	तस्सुद्धानं	४०
१४९. एकपण्णजातकं	३३	१७१. कल्याणधम्मजातकं	४०
१५०. सञ्जीवजातकं	३३	१७२. दहरजातकं	४१
तस्सुद्धानं	३३	१७३. मक्कटजातकं	४१
अथ वग्गुद्धानं	३३	१७४. दुब्बिभयमक्कटजातकं	४१
२. दुकनिपातो	३४	१७५. आदिच्चुपट्टानजातकं	४२
१५१. राजोवादजातकं	३४	१७६. कळायमुट्टिजातकं	४२
१५२. सिङ्गालजातकं	३४	१७७. तिन्दुकजातकं	४२
१५३. सूकरजातकं	३४	१७८. कच्छपजातकं	४२
१५४. उरगजातकं	३५	१७९. सतधम्मजातकं	४३
१५५. भग्गजातकं	३५	१८०. दुद्दजातकं	४३
१५६. अलीनचित्तजातकं	३५	तस्सुद्धानं	४३
१५७. गुणजातकं	३६	१८१. असदिसजातकं	४३
१५८. सुहनुजातकं	३६	१८२. सङ्गामावचरजातकं	४४
१५९. मोरजातकं	३६	१८३. वालोदकजातकं	४४
१६०. विनीलजातकं	३७	१८४. गिरिदत्तजातकं	४४
तस्सुद्धानं	३७	१८५. अनभिरतिजातकं	४४
१६१. इन्दसमानगोत्तजातकं	३७	१८६. दधिवाहनजातकं	४५
१६२. सन्धवजातकं	३८	१८७. चतुमट्टुजातकं	४५
		१८८. सीहकोत्थुजातकं	४५

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
१८९. सीहचम्मजातकं	४६	२१४. पुष्पानदीजातकं	५३
१९०. सीलानिसंसजातकं	४६	२१५. कच्छपजातकं	५४
तस्सुद्धानं	४६	२१६. मच्छजातकं	५४
१९१. रुहकजातकं	४६	२१७. सेग्गुजातकं	५४
१९२. सिरिकाळकण्णजातकं	४७	२१८. कूटवाणिजजातकं	५५
१९३. चूळपदुमजातकं	४७	२१९. गरहितजातकं	५५
१९४. मणिचोरजातकं	४७	२२०. धम्मधजजातकं	५५
१९५. पव्वतूपत्थरजातकं	४७	तस्सुद्धानं	५५
१९६. वलाहकस्सजातकं	४८	२२१. कासावजातकं	५६
१९७. मित्तामित्तजातकं	४८	२२२. चूळनन्दियजातकं	५६
१९८. राधजातकं	४८	२२३. पुटभत्तजातकं	५६
१९९. गहपतिजातकं	४८	२२४. कुम्भीलजातकं	५७
२००. साधुसीलजातकं	४९	२२५. खन्तिवण्णजातकं	५७
तस्सुद्धानं	४९	२२६. कोसियजातकं	५७
२०१. बन्धनागारजातकं	४९	२२७. गूथपाणजातकं	५७
२०२. केळिसीलजातकं	५०	२२८. कामनीतजातकं	५८
२०३. खण्डजातकं	५०	२२९. पलायितजातकं	५८
२०४. वीरकजातकं	५०	२३०. दुतियपलायितजातकं	५८
२०५. गङ्गेय्यजातकं	५१	तस्सुद्धानं	५९
२०६. कुरुङ्गमिगजातकं	५१	२३१. उपाहनजातकं	५९
२०७. अस्सकजातकं	५१	२३२. वीणागुणजातकं	५९
२०८. सुसुमारजातकं	५२	२३३. विकण्णजातकं	६०
२०९. कुक्कुटजातकं	५२	२३४. असिताभूजातकं	६०
२१०. कन्दगलकजातकं	५२	२३५. वच्छनखजातकं	६०
तस्सुद्धानं	५२	२३६. बकजातकं	६१
२११. सोमदत्तजातकं	५३	२३७. साकेतजातकं	६१
२१२. उच्छिट्टभत्तजातकं	५३	२३८. एकपदजातकं	६१
२१३. भरुजातकं	५३	२३९. हरितमण्डूकजातकं	६१

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
२४०. महापिङ्गलजातकं तस्सुद्धानं	६२	२६३. चूळपलोभनजातकं	७०
२४१. सब्बदाठिजातकं	६२	२६४. महापनादजातकं	७१
२४२. सुनखजातकं	६२	२६५. खुरप्पजातकं	७१
२४३. गुत्तिलजातकं	६३	२६६. वातग्गसिन्धवजातकं	७२
२४४. विगतिच्छजातकं	६३	२६७. कक्कटकजातकं	७२
२४५. मूलपरियायजातकं	६३	२६८. आरामदूसकजातकं	७२
२४६. बालोवादजातकं	६४	२६९. सुजातजातकं	७३
२४७. पादञ्जलीजातकं	६४	२७०. उलूकजातकं	७३
२४८. किंसुकोपमजातकं	६४	तस्सुद्धानं	७३
२४९. सालकजातकं	६४	२७१. उदपानदूसकजातकं	७४
२५०. कपिजातकं	६५	२७२. ब्यग्घजातकं	७४
तस्सुद्धानं	६५	२७३. कच्छपजातकं	७४
३. तिकनिपातो	६६	२७४. लोलजातकं	७४
२५१. सङ्कप्परागजातकं	६६	२७५. रुचिरजातकं	७५
२५२. तिलमुट्टिजातकं	६६	२७६. गरुधम्मजातकं	७५
२५३. मणिक्कण्ठजातकं	६६	२७७. रोमकजातकं	७५
२५४. कुण्डककुच्छिसिन्धव- जातकं	६७	२७८. महिसराजजातकं	७६
२५५. सुकजातकं	६७	२७९. सतपत्तजातकं	७६
२५६. जरूदपानजातकं	६८	२८०. पुटदूसकजातकं	७७
२५७. गामणिचन्दजातकं	६८	तस्सुद्धानं	७७
२५८. मन्धातुजातकं	६८	२८१. अम्भन्तरजातकं	७७
२५९. तिरीटवच्छजातकं	६९	२८२. सेय्यजातकं	७८
२६०. दूतजातकं	६९	२८३. वड्डुकीसूकरजातकं	७८
तस्सुद्धानं	७०	२८४. सिरिजातकं	७९
२६१. पदुमजातकं	७०	२८५. मणिसूकरजातकं	७९
२६२. मुदुपाणिजातकं	७०	२८६. सालूकजातकं	७९
		२८७. लाभगरहजातकं	८०
		२८८. मच्छुद्धानजातकं	८०

२८६. नानाछन्दजातकं	८०	३१२. कस्सपमन्दियजातकं	६१
२८७. सीलवीमंसकजातकं	८१	३१३. खन्तीवादीजातकं	६२
तस्सुदानं	८१	३१४. लोहकुम्भजातकं	६२
२८८. सुराघटजातकं	८१	३१५. सब्बमंसलाभजातकं	६३
२८९. सुपत्तजातकं	८२	३१६. ससपण्डितजातकं	६३
२९०. कायनिब्विन्दजातकं	८२	३१७. मतरोदनजातकं	६३
२९१. जम्बुखादकजातकं	८२	३१८. कणवेरजातकं	६४
२९२. अन्तजातकं	८३	३१९. तित्तिरजातकं	६४
२९३. समुद्दजातकं	८३	३२०. सुच्चजजातकं	६५
२९४. कामविलापजातकं	८३	तस्सुदानं	९५
२९५. उदुम्बरजातकं	८४	३२१. कुट्टिदूसकजातकं	६५
२९६. कोमारपुत्तजातकं	८४	३२२. दुद्दुभजातकं	६६
३००. वकजातकं	८४	३२३. ब्रह्मदत्तजातकं	६६
तस्सुदानं	८५	३२४. चम्मसाटकजातकं	६७
अथ वग्गुदानं	८५	३२५. गोधराजजातकं	६७
४. चतुक्कनिपातो	८६	३२६. कक्कारुजातकं	६८
३०१. चूळकालिङ्गजातकं	८६	३२७. काकवतीजातकं	६८
३०२. महाअस्सारोहजातकं	८६	३२८. अननुसोचियजातकं	६८
३०३. एकराजजातकं	८७	३२९. काळबाहुजातकं	६९
३०४. दहरजातकं	८८	३३०. सीलवीमंसजातकं	१००
३०५. सीलवीमंसनजातकं	८८	तस्सुदानं	१००
३०६. सुजातजातकं	८८	३३१. कोकिलजातकं	१००
३०७. पलासजातकं	८८	३३२. रथलट्टिजातकं	१०१
३०८. सकुणजातकं	८९	३३३. पक्कगोधजातकं	१०१
३०९. छवकजातकं	९०	३३४. राजोवादजातकं	१०२
३१०. सेय्यजातकं	९०	३३५. जम्बुकजातकं	१०२
तस्सुदानं	९१	३३६. ब्रहाछत्तजातकं	१०३
३११. पुचिमन्दजातकं	९१	३३७. पीठजातकं	१०३

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
३३८. थुसजातकं	१०४	३६१. वण्णारोहजातकं	११८
३३९. बावेरुजातकं	१०४	३६२. सीलवीमंसजातकं	११९
३४०. विसय्हजातकं	१०४	३६३. हिरिजातकं	११९
तस्सुद्धानं	१०५	३६४. खज्जोपनकजातकं	१२०
३४१. कण्डरीजातकं	१०५	३६५. अहितुण्डिकजातकं	१२०
३४२. वानरजातकं	१०६	३६६. गुम्बयजातकं	१२१
३४३. कुन्तिनीजातकं	१०६	३६७. साळियजातकं	१२१
३४४. अम्बजातकं	१०७	३६८. तचसारजातकं	१२२
३४५. गजकुम्भजातकं	१०७	३६९. मित्तविन्दकजातकं	१२३
३४६. केसवजातकं	१०८	३७०. पलासजातकं	१२३
३४७. अयकूटजातकं	१०८	३७१. दीघीतिकोसलजातकं	१२४
३४८. अरञ्जजातकं	१०९	३७२. मिगपोतकजातकं	१२४
३४९. सन्धिभेदजातकं	१०९	३७३. मूसिकजातकं	१२५
३५०. देवतापञ्चजातकं	१०९	३७४. चूळधनुग्गहजातकं	१२६
तस्सुद्धानं	११०	३७५. कपोतजातकं	१२६
अथ वग्गुद्धानं	११०	तस्सुद्धानं	१२७
		अथ वग्गुद्धानं	१२७
५. पञ्चकनिपातो	१११		
३५१. मणिकुण्डलजातकं	१११		
३५२. सुजातजातकं	११२	६. छक्कनिपातो	१२८
३५३. वेनसाखजातकं	११२	३७६. अवारियजातकं	१२८
३५४. उरगजातकं	११३	३७७. सेतकेतुजातकं	१२८
३५५. घटजातकं	११४	३७८. दरीमुखजातकं	१२९
३५६. कोरण्डियजातकं	११५	३७९. नेरुजातकं	१३०
३५७. लटुकिकजातकं	११५	३८०. आसङ्कजातकं	१३१
३५८. चूळधम्मपालजातकं	११६	३८१. मिगालोपजातकं	१३२
३५९. सुवण्णमिगजातकं	११७	३८२. सिरिकाळकण्णिजातकं	१३३
३६०. सुयोन्दीजातकं	११७	३८३. कुक्कुटजातकं	१३५
तस्सुद्धानं	११८	३८४. धम्मधजजातकं	१३५

पिट्टिका

पिट्टिका

३८५. नन्दियमिगराजजातकं	१३६
तस्सुदानं	१३७
३८६. खरपुत्तजातकं	१३७
३८७. सूचिजातकं	१३८
३८८. तुण्डिलजातकं	१३८
३८९. सुवण्णकक्कटजातकं	१३९
३९०. मय्हकजातकं	१४१
३९१. विज्जाधरजातकं	१४१
३९२. सिञ्चुपुप्फजातकं	१४३
३९३. विघासादजातकं	१४३
३९४. वट्टकजातकं	१४४
३९५. पारावतजातकं	१४५
तस्सुदानं	१४५

४०९. दळ्हधम्मजातकं	१५९
४१०. सोमदत्तजातकं	१५९
४११. सुसीमजातकं	१६०
४१२. कोटसिम्बिलिजातकं	१६१
४१३. धूमकारिजातकं	१६२
४१४. जागरजातकं	१६३
४१५. कुम्मासपिण्डिजातकं	१६३
४१६. परन्तपजातकं	१६५
तस्सुदानं	१६६
अथ वग्गुदानं	१६६

८. अट्टकनिपातो

१६७

४१७. कच्चानिजातकं	१६७
४१८. अट्टसट्टजातकं	१६८
४१९. सुलसाजातकं	१६९
४२०. सुमङ्गलजातकं	१७०
४२१. गङ्गमालजातकं	१७२
४२२. चेतियजातकं	१७३
४२३. इन्द्रियजातकं	१७४
४२४. आदित्तजातकं	१७५
४२५. अट्टानजातकं	१७६
४२६. दीपिजातकं	१७७
तस्सुदानं	१७८

९. नवकनिपातो

१७९

७. सत्तकनिपातो	१४६
३९६. कुक्कुजातकं	१४६
३९७. मनोजजातकं	१४७
३९८. सुतनुजातकं	१४८
३९९. मातुपोसकगिज्झजातकं	१४९
४००. दब्भपुप्फजातकं	१४९
४०१. पण्णकजातकं	१५०
४०२. सत्तुभस्तजातकं	१५१
४०३. अट्टिसेनकजातकं	१५३
४०४. कपिजातकं	१५३
४०५. बकजातकं	१५४
तस्सुदानं	१५६
४०६. गन्धारजातकं	१५६
४०७. महाकपिजातकं	१५७
४०८. कुम्भकारजातकं	१५७

४२७. गिज्झजातकं	१७९
४२८. कोसम्बियजातकं	१८०
४२९. महासुवजातकं	१८१
४३०. चूळसुवजातकं	१८२

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
४३१. हरितचजातकं	१८३	११. एकादसनिपातो	२१८
४३२. पदकुसलमाणवजातकं	१८४	४५५. मातुपोसकजातकं	२१८
४३३. लोमसकस्सपजातकं	१८५	४५६. जुण्हजातकं	२१९
४३४. चक्कवाकजातकं	१८६	४५७. धम्मदेवपुत्तजातकं	२२१
४३५. हलिद्विरागजातकं	१८८	४५८. उदयजातकं	२२३
४३६. समुग्गजातकं	१८८	४५९. पानीयजातकं	२२६
४३७. पूतिमंसजातकं	१९०	४६०. युद्धञ्चयजातकं	२२८
४३८. दहरजातकं	१९१	४६१. दसरथजातकं	२२९
तस्सुद्दानं	१९२	४६२. संवरजातकं	२३०
१०. दसकनिपातो	१९३	४६३. सुप्पारकजातकं	२३१
४३९. चतुद्वारजातकं	१९३	तस्सुद्दानं	२३२
४४०. कण्हजातकं	१९४	४६४. चूळकुणालजातकं	२३३
४४१. चतुपोसथियजातकं	१९५	४६५. भट्सालजातकं	२३४
४४२. सङ्खजातकं	१९८	४६६. समुद्वाणिजजातकं	२३६
४४३. चूळबोधिजातकं	१९९	४६७. कामजातकं	२३८
४४४. कण्हदीपायनजातकं	२००	४६८. जनसन्धजातकं	२३९
४४५. निग्रोधजातकं	२०३	४६९. महाकण्हजातकं	२४०
४४६. तक्कलजातकं	२०४	४७०. कोसियजातकं	२४१
४४७. महाधम्मपालजातकं	२०६	४७१. मेण्डकपञ्हजातकं	२४४
४४८. कुक्कुटजातकं	२०८	४७२. महापदुमजातकं	२४६
४४९. मट्टकुण्डलीजातकं	२०९	४७३. मित्तामित्तजातकं	२४७
४५०. बिलारकोसियजातकं	२१०	तस्सुद्दानं	२४८
४५१. चक्कवाकजातकं	२११	१३. तेरसकनिपातो	२४९
४५२. भूरिपञ्जजातकं	२१२	४७४. अम्बजातकं	२४९
४५३. महामङ्गलजातकं	२१४	४७५. फन्दनजातकं	२५१
४५४. घटपण्डितजातकं	२१६	४७६. जवनहंसजातकं	२५२
तस्सुद्दानं	२१७	४७७. चूळनारदजातकं	२५४

	पिट्टिका
४७८. दूतजातकं	२५५
४७९. कालिङ्गबोधिजातकं	२५६
४८०. अकित्तिजातकं	२५८
४८१. तक्कारियजातकं	२६०
४८२. रुहमिगराजजातकं	२६२
४८३. सरभमिगजातकं	२६४
तस्सुद्धानं	२६७
१४. पकिण्णकनिपातो	२६८
४८४. सालिकेदारजातकं	२६८
४८५. चन्दकिन्नरीजातकं	२७०
४८६. महाउक्कुसजातकं	२७४
४८७. उद्दालकजातकं	२७७
४८८. भिसजातकं	२७९
४८९. सुरुचिजातकं	२८२
४९०. पञ्चुपोसथिकजातकं	२८५
४९१. महामोरजातकं	२८८
४९२. तच्छसूकरजातकं	२९०
४९३. महावाणिजजातकं	२९३
४९४. साधिनजातकं	२९५
४९५. दसब्राह्मणजातकं	२९४
४९६. भिक्खापरम्परजातकं	३०२
तस्सुद्धानं	३०३
१५. वीसतिपातो	३०४
४९७. मातङ्गजातकं	३०४
४९८. चित्तसम्भूतजातकं	३०७

	पिट्टिका
४९९. सिविजातकं	३११
५००. सिरीमन्तजातकं	३१५
५०१. रोहणमिगजातकं	३१९
५०२. चूळहंसजातकं	३२२
५०३. सत्तिगुम्बजातकं	३२४
५०४. भल्लातियजातकं	३२७
५०५. सोमनस्सजातकं	३३१
५०६. चम्पेय्यजातकं	३३५
५०७. महापलोभनजातकं	३४२
५०८. पञ्चपण्डितजातकं	३४५
५०९. हत्थिपालजातकं	३४८
५१०. अयोधरजातकं	३५२
तस्सुद्धानं	३६५
१६. तिसनिपातो	३५७
५११. किच्छन्दजातकं	३५७
५१२. कुम्भजातकं	३६०
५१३. जयद्विसजातकं	३६५
५१४. छद्दन्तजातकं	३७१
५१५. सम्भवजातकं	३७७
५१६. महाकपिजातकं	३८१
५१७. दकरक्खसजातकं	३८५
५१८. पण्डरनागराज- जातकं	३८८
५१९. सम्बुलाजातकं	३९४
५२०. गन्धतिन्दुकजातकं	३९८

सुत्तपिटके
खुद्दकनिकाये
जातकं
(पठमो भागो)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

जातकपालि

(पठमो भागो)

१. एककनिपातो

१. अपण्णकजातकं

१. अपण्णकं ठानमेके, दुतियं आहु तक्किका ।
एतदञ्जाय मेधावी, तं गण्हे यदपण्णकं ति ॥

B 1

२. वण्णुपथजातकं

२. अकिलासुनो वण्णुपथे खणन्ता,
उदङ्गणे तत्थ पपं अविन्दुं ।
एवं मुनि^१ विरियबलूपपन्नो,^२
अकिलासु विन्दे हृदयस्स सन्तिं ति ॥

5

३. सेरिववाणिजजातकं

३. इध^३ चे नं^३ विराधेसि, सद्धम्मस्स नियामतं^४ ।
चिरं त्वं अनुत्पप्पेसि,^५ सेरिवायं व वाणिजो ति ॥

B. 2

१. मुनी - म० । २. वीरिय० - स्या० । ३-३. इध चे हि नं-सी०, रो० । ४.
नियामकं - स्या० । ५. अनुत्पप्पेसि - सी०, रो० ।

४. चूळसेट्टिजातकं^१

४. अर्पकेन पि मेधावी, पाभतेन विचवखणो ।
समुद्रुपेति अत्तानं, अणुं अरिं व सन्धमं ति ॥

५. तण्डुलनाळिजातकं

५. किमग्घति तण्डुलनाळिकायं,
अस्सान मूलाय वदेहि राज ।
बाराणसि सन्तरबाहिरतो,
अयमग्घति तण्डुलनाळिका ति ॥

६. देवधम्मजातकं

६. हिरिओत्तप्पसम्पन्ना, सुक्कधम्मसमाहिता ।
सन्तो सप्पुरिसा लोके, देवधम्मा ति वुच्चरे ति ॥

७. कट्टुहारिजातकं

७. पुत्तो त्याहं महाराज, त्वं मं पोस जनाधिप ।
अञ्जे पि देवो पोसेति, किञ्च देवो सकं पजं ति ॥

८. गामणिजातकं

८. अपि अतरमानानं, फलासा व समिज्झति ।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, एवं जानाहि गामणी ति ॥

९. मखादेवजातकं^२

९. उत्तमङ्गरुहा मय्हं, इमे जाता वयोहरा ।
पातुभूता देवदूता, पव्वज्जासमयो ममा ति ॥

१. चुल्लसेट्टिजातकं - स्या०, रो०; चुल्लमेट्टिजातकं - सी० । २. मघदेवजातकं -

१०. सुखविहारिजातकं

१०. यञ्च अञ्जे न रक्खन्ति, यो च अञ्जे न रक्खति ।
स वे राज सुखं सेति, कामेसु अनपेक्खवा ति ॥

अपण्णकवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं

वरापण्णक वण्णपथ सेरिवरो,
मुविचक्खण^१ तण्डुलनाळिकस्सा ।
हिरिपुत्तवरुत्तगामणिना,
यो च न रक्खति तेन दसा ति ॥

5

— ० —

११. लक्खणमिगजातकं^२

११. होति सीलवतं अत्थो, पटिसन्थारवुत्तिनं ।
लक्खणं पस्स आयन्तं, आतिसङ्घपुरक्खतं^३ ।
अथ पस्ससि मं काळं, सुविहीनं व आतिभी^४ ति ॥

१२. निग्रोधमिगजातकं

१२. निग्रोधमेव सेवेय्य, न साखमुपसंवसे ।
निग्रोधस्मिं मतं सेय्यो, यञ्चे साखस्मिं^५ जीवितं ति ॥

10 B.4

१३. कण्डिजातकं^६

१३. धिरत्थु कण्डिनं सल्लं, पुरिसं गाळहवेधिनं ।
धिरत्थु तं जनपदं, यत्थित्थी परिणायिका ।
ते चा पि धिक्किता सत्ता, ये इत्थीनं वसंगता ति ॥

१. सुविचक्खणो—सी० । २. लक्खणजातकं—स्या० । ३. आतिसंघपुरक्खितं—स्या० ।

४. आतिही—सी०, रो० । ५. साखस्मिं—सी०, रो० । ६. कण्डिनजातकं—मी०, स्या०, रो० ।

१४. वातमिगजातकं

१४. न किरत्थि रसेहि पापियो,
 आवासेहि व^१ सन्थवेहि वा ।
 वातमिगं गहननिस्सितं,^२
 वसमानेसि रसेहि मञ्जयो ति ॥

१५. खरादियजातकं

5 १५. अट्टक्खुरं खरादिये, मिगं वड्ढातिवड्ढिनं ।
 सत्तहि कालातिक्कन्तं,^३ न नं ओवदितुस्सहे ति ॥

१६. तिपल्लत्थमिगजातकं

B. 5 १६. मिगं तिपल्लत्थमनेकमायं,
 अट्टक्खुरं अड्ढरत्तापपायिं^४ ।
 एकेन सोतेन छमास्ससन्तो,
 10 छहि कलाहितिभोति^५ भागिनेय्यो ति ॥

१७. मालुतजातकं

१७. काले वा यदि वा जुण्हे, यदा वायति मालुतो ।
 वातजानि^६ हि सीतानि, उभोत्थमपराजिता ति ॥

१८. मतकभत्तजातकं

१८. एवं चे सत्ता जानेय्युं, दुक्खायं जातिसम्भवो ।
 न पाणो पाणिनं हञ्जे, पाणघाती हि सोचती ति ॥

१. वा-सी०, स्या०, रो० । २. गेहनिस्सितं-सी०, रो० । ३. कलाहतिक्कन्तं-
 सी०; कालाहतिक्कन्तं-रो०; कालेहनिक्कन्तं-स्या० । ४. अड्ढरत्तावपायि-मी०, रो० ।
 ५. कलाहनिभोति-मी०, स्या०, रो० । ६. वातजानि-मी० ।

१९. आयाचितभक्तजातकं^१

१९. सचे मुञ्चे^२ पेच्च मुञ्चे^३, मुच्चमानो हि बज्जति ।
न हेवं धीरा मुच्चन्ति, मुत्ति बाळस्स बन्धनं ति ॥

२०. नळपानजातकं

२०. दिस्वा पदमनुत्तिण्णं, दिस्वानोतरितं पदं ।
नळेन वारिं पिस्साम^४, नेव मं त्वं वधिस्ससी ति ॥
सीलवग्गो दुत्तियो ।

तस्सुद्दानं

अथ लक्खण साख धिरत्थु पुन,
न किरत्थि रसेहि खरादिया ।
अतिभोति^५ वर^६ मालुत पाण,
मुच्चेन नळअव्हयनेन भवन्ति दसा ति ॥

5 B.6

२१. कुरुङ्गभिगजातकं

२१. आतमेतं कुरुङ्गस्स, यं त्वं सेपणिण्णि सिद्यसि^७ ।
अञ्जं सेपणिण्णिं^८ गच्छामि, न मे ते रुच्चते फलं ति ॥ 10

२२. कुक्कुरजातकं

२२. ये कुक्कुरा राजकुलस्मिह^९ वद्धा,
कोलेय्यका वण्णबलूपपत्ता ।
तेमे न वज्झा मयमस्म वज्झा,
नायं सघच्चा दुब्बलघातिकायं ति ॥

१. अयाचितजातक - रो० । २-२. मुञ्चे पेच्च मुञ्चे - सी०, स्या०, रो० । ३.

पिस्साम - सी०, स्या०, रो० । ४-४. अति भातिरम - सी०, स्या० । ५. सेय्यसी - सी०,

स्या०, रो० । ६. सेपणिण्णि - म० । ७. राजकुलस्मि - स्या०, रो० ।

२३. गोजानीयजातकं^१

२३. अपि पस्सेन सेमानो, सल्लेभि^२ सल्ललीकतो ।
सेय्यो व वळवा गोजो^३, युञ्ज मञ्जे व सारथी ति ॥

२४. आजञ्जजातकं

२४. यदा यदा यत्थ यदा, यत्थ यत्थ यदा यदा ।
आजञ्जो कुरुते वेगं, हायन्ति तत्थ वाळवा ति ॥

२५. तित्थजातकं

B. 7 5

२५. अञ्जमञ्जेहि तित्थेहि, अस्सं पार्याह साराथं ।
अच्चासनस्स पुरिसो, पायासस्स पि तप्पती ति ॥

२६. महिळामुखजातकं

10

२६. पुराणचोरान वचो निसम्म,
महिळामुखो पोथयमन्वचारी^४ ।
सुसञ्जतानं हि वचो निसम्म,
गजुत्तमो सव्वगुणेषु अट्ठा ति ॥

२७. अभिण्हजातकं

२७. नालं कबळं पदातवे,
न च पिण्डं न कुसे न घंसितुं ।
मञ्जामि अभिण्हदस्सना,
नागो स्नेहमकासि^५ कुक्कुरे ति ॥

१. भोजानीयजातकं - सी०, स्या० । २. सल्लेहि - सी०, रो० । ३. भोजो -
सी०; भोजो - स्या०, रो० । ४. पोथयमानुचारी - मी०; ० चारि - स्या०, रो० । ५.
सिनेहमकासि - सी०, स्या०, रो० ।

२८. नन्दिविसालजातकं

२८. मनुञ्जमेव भासेध्य, नामनुञ्जं कुदाचनं ।
 मनुञ्जं भासमानस्स, गरं भारं उदद्धरि ।
 धनं च नं अलाभेसि^१, तेन चत्तमनो अहू ति ॥

२९. कण्हजातकं

२९. यतो यतो गरु धुरं, यतो गम्भीरवत्तनी ।
 तदास्सु^२ कण्हं युञ्जन्ति, स्वास्सु तं वहते धुरं ति ॥ 5

३०. मुनिकजातकं

३०. मा मुनिकस्स पिहयि, आतुरन्नानि भुञ्जति ।
 अप्पोस्सुक्को भुसं खाद, एतं दीघायुलक्खणं ति ॥ B. 8
 कुरुङ्गवग्गो ततियो ।

तस्सुद्दानं

कुरुङ्गस्स कुक्कुरगोजवरो^३,
 पुन वाळवस्ससिरिब्हयनो ।
 महिळामुखनामनुञ्जवरो,
 वहते धुर मुनिकेन दसा ति ॥ 10

३१. कुलावकजातकं

३१. कुलावका मातलि सिम्बलिस्सिमं,
 ईसामुखेन परिवज्जयस्सु ।
 कामं चजाम असुरेसु पाणं,
 मा^४ मे दिजा विक्कुलवा^३ अहेसुं ति ॥ 15

१. अलभेसि — सी०, रो० । २. तदस्सु — सी०, रो० । ३. ० भोजवरो — सी०,
 स्या० । ४-४. मायिमे दिजा विक्कुलावा — सी०, स्या०, रो० ।

३२. नच्चजातकं

३२. रुदं मनुञ्जं रुचिरा च पिट्टि,
 वेळुरियवण्णूपनिभा च गीवा ।
 ब्याममत्तानि च पेखुणानि,
 नच्चेन ते धीतरं नो ददामी ति ॥

३३. सम्मोदमानजातकं

B. 9 5

३३. सम्मोदमाना गच्छन्ति, जालमादाय पक्खिनो ।
 यदा ते विवदिस्सन्ति, तदा एहिन्ति मे वसं ति ॥

३४. मच्छजातकं

३४. न मं सीतं न मं उण्हं, न मं जालस्मि बाधनं ।
 यञ्च मं मञ्जते मच्छी, अञ्जं सो रतिया गतो ति ॥

३५. वट्टकजातकं

10

३५. सन्ति पक्खा अपतना, सन्ति पादा अवञ्चना ।
 मातापिता च निकखन्ता, जातवेद पटिक्कमा ति ॥

३६. सकुणजातकं

३६. यं निस्सिता जगतिरुहं विहङ्गमा, स्वायं अग्गिं पमुञ्चति ।
 दिसा भजथ वक्कङ्गा^१, जातं सरणतो भयं ति ॥

३७. तित्तिरजातकं

३७. ये बुद्धेमपचायन्ति^२, नरा धम्मस्स कोविदा ।
 दिट्ठेव धम्मे पासंसा, सम्पराये च सुग्गती ति ॥

१. वक्कङ्गा - स्या० । २. वद्ध० - सी०, रो० ।

३८. बकजातकं

३८. नाच्चन्त^१ निकतिप्पञ्जो, निकत्या सुखमेधति ।
आराधेति^२ निकतिप्पञ्जो^३, बको कक्कटकामिवा ति ॥

३९. नन्दजातकं

३९. मञ्जे सोवण्णयो रासि, सोण्णमाला च नन्दको ।
यत्थ दासो आमजातो, ठितो थुल्लानि गज्जती ति ॥

B. 10

४०. खदिरङ्गारजातकं

४०. कामं पतामि निरयं, उद्धंपादो^१ अवंसिरो ।
नानरियं करिस्सामि, हन्द पिण्डं पटिग्गहा ति ॥
कुलावकवग्गो चतुत्थो ।

5

तस्सुद्धानं

सिरिमातलि धीतर पक्खिवरो,
रतियागतो^२ मातापिता च पुन ।
जगतिरुह वुड्डु^३ सुकक्कटको,
तथा नन्दकपिण्डवरेन^४ दसा ति^५ ॥

10

४१. लोसकजातकं

४१. यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो,
ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
अजिया पादमोलम्ब^६,
मित्तको विय सोचती ति ॥

१. नाच्चन्त - सी०, रो० । २-२. आराधे निकतिप्पञ्जो - रो० । ३. उद्धंपादो - सी०, स्या, रो० । ४. रातिरागतो - सी०, स्या० । ५. वड्डु - सी० । ६. तथा नन्दकपिण्ड-परेन दस - सी० । ७. पादमोलुम्ब - सी०, स्या०, रो० ।

४२. कपोतजातकं

B. 11

४२. यो अथकामस्स हितानुकम्पिनो,
 ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
 कपोतकस्स वचनं अकत्वा,
 अमित्तहत्थत्थगतो व सेती ति ॥

---

४३. वेळुकजातकं

5

४३. यो अथकामस्स हितानुकम्पिनो,
 ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
 एवं सो निहतो सेति,
 वेळुकस्स यथा पिता ति ॥

---

४४. मकसजातकं

10

४४. सेय्यो अमित्तो मतिया उपेतो,
 न त्वेव मित्तो मतिविप्पहीनो ।
 मकसं वधिस्सं ति हि एळमूगो,
 पुत्तो पितु अविभदा उत्तमङ्गं ति ॥

---

४५. रोहिणिजातकं^१

४५. सेय्यो अमित्तो मेधावी, यञ्चे बालानुकम्पको ।
 पस्स रोहिणिकं जम्मिं, मातरं हत्त्वान सोचती ति ॥

---

१. रोहिणीजातक - सी०, स्या०, रो० ।

४६. आरामदूसकजातकं

४६. न वे अनत्थकुसलेन, अत्थचरिया सुखावहा ।
हापेति अत्थं दुम्भेधो, कपि आरामिको यथा ति ॥

४७. वारुणिदूसकजातकं^१

४७. न वे अनत्थकुसलेन, अत्थचरिया सुखावहा ।
हापेति अत्थं दुम्भेधो, कोण्डञ्जो वारुणिं यथा ति ॥

B. 12

४८. वेदब्बजातकं

४८. अनुपायेन यो अत्थं, इच्छति सो विहञ्जति ।
चेता हंसु वेदब्बं^२, सब्बे ते व्यसनमज्झगू^३ ति^४ ॥

5

४९. नक्खत्तजातकं

४९. नक्खत्तं पटिमानेत्तं^५, अत्थो बालं उपच्चगा ।
अत्थो अत्थस्स नक्खत्तं, किं करिस्सन्ति तारका ति ॥

५०. दुम्भेधजातकं

५०. दुम्भेधानं सहस्सेन, यञ्जो मे उपयाचितो ।
इदानि खोहं यजिस्सामि, बहु^६ अघम्मिको जनो ति ॥
अत्थकामवग्गो पञ्चमो ।

10

तस्सुद्धानं

अथ मित्तक मातु कपोतवरो,
तथा वेळूक एळमूगो रोहिणी ।
कपि वारुणि चेतचरा च पुन,
तथा तारक यञ्जवरेन दसा ति ॥

पठमो पण्णासको ।

— ० —

१. वारुणी जातकं—सी०, वारुणिजातक—रो० । २. वेदब्बं—सी०, रो० । ३-३.
व्यसनमज्झगूति—सी०, रो०; व्यसनमज्झगुन्ति—स्या० । ४. पतिमानेत्तं—सी०, रो० । ५.
बहु—सी०, रो० ।

५१. महासीलवजातकं

B. 13

५१. आसीसेथेव^१ पुरिसो, न निब्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छं तथा अहू ति ॥

५२. चूळजनकजातकं

५२. वायमेथेव पुरिसो, न निब्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भतं ति ॥

५३. पुण्णपातिजातकं

5

५३. तथेव पुण्णा पातियो, अञ्जायं वत्तते कथा ।
आकारणेन^२ जानामि, न चायं^३ भट्टिका सुरा ति ॥

५४. किंफलजातकं

५४. नायं रुक्खो दुरारुहो, न पि गामतो आरका ।
आकारणेन जानामि, नायं सादुफलो दुमो ति ॥

५५. पञ्चावुधजातकं

10

५५. यो अलीनेन चित्तेन, अलीनमनसो नरो ।
भावेति कुसलं धम्मं, योगक्खेमस्स पत्तिया ।
पापुणे अनुपुब्बेन, सब्बसंयोजनक्खयं ति ॥

५६. कञ्चनक्खन्धजातकं

B. 14

५६. यो पहट्टेन चित्तेन, पहट्टमनसो नरो ।
भावेति कुसलं धम्मं, योगक्खेमस्स पत्तिया ।
पापुणे अनुपुब्बेन, सब्बसंयोजनक्खयं ति ॥

१. आसिसेथेद - सी०, स्या०, रो० । २. आकारकेन - सी०, स्या०, रो० । ३. नेवायं - स्या० ।

५७. वानरिन्दजातकं

५७. यस्सेते चतुरो धम्मा, वानरिन्द यथा तव ।
सच्चं धम्मो धिति^१ चागो, दिट्ठं सो अतिवत्तती ति ॥

५८. तयोधम्मजातकं

५८. यस्सेते च तयो धम्मा, वानरिन्द यथा तव ।
दक्खियं सूरियं पञ्जा, दिट्ठं सो अतिवत्तती ति ॥

५९. भेरिवादकजातकं

५९. धमे धमे नातिधमे, अतिधन्तं हि पापकं ।
धन्तेन हि सतं लद्धं, अतिधन्तेन नासितं ति ॥

६०. सङ्घधमजातकं

६०. धमे धमे नातिधमे, अतिधन्तं हि पापकं ।
धन्तेनाधिगता भोगा, ते तातो विधमी धमं ति ॥
आसीसवगो छट्ठो ।

तस्सुद्धानं

यथा इच्छिं^२ तथाहुदका^३ थला^४,
सुर^५ सादुफलो च^६ अलीनमनो^७ ।
सम्पहट्टमनो चतुरो च तयो,
सतलद्धक भोगधनेन दसा ति ॥

B. 15

10

१. धिती-सी०, रो० । २. इच्छि-स्या० । ३-३. दथाहु दथालका-सी० । ४. सुर-सी० । ५. व-सी०, स्या० । ६. अतिधमनो-सी० ।

६१. असातमन्तजातकं

६१. असा लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति ।
सारत्ता च पगब्भा च, सिखी सब्बघसो यथा ।
ता हित्वा पब्बजिस्सामि, विवेकमनुब्रूहयं ति ॥

६२. अण्डभूतजातकं

६२. यं ब्राह्मणो अवादेसि, वीणं समुखवेठितो ।
अण्डभूता भता भरिया, तासु को जातु विस्ससे ति ॥

६३. तक्कपण्डितजातकं

६३. कोधना अकतञ्जू च, पिसुणा मित्तभेदिका^१ ।
ब्रह्मचरियं चर भिक्खु, मो मुखं न विहाहमी^२ ति^३ ॥

६४. दुराजानजातकं

६४. मा सु नन्दि इच्छति मं, मा सु सोचि न मिच्छति ।
थीनं भावो दुराजानो, मच्छस्सेवोदके गतं ति ॥

६५. अनभिरतिजातकं

६५. यथा नदी च पन्थो च, पानागारं सभा पपा ।
एवं लोकित्थियो नाम, नासं कुज्भन्ति पण्डिता ति ॥

६६. मुदुलक्खणजातकं

६६. एका इच्छा पुरे आसि, अलद्धा मुदुलक्खणं ।
यतो लद्धा अळारक्खी, इच्छा इच्छं विजायथा ति ॥

१. च विभेदिका - सी०, स्या०, रो० । २-२. विहाहिमीनि - सी०, स्या०, रो० ।

६७. उच्छङ्गेजातकं

६७. उच्छङ्गे देव मे पुत्तो, पथे धावन्तिया पति ।
तञ्च देसं न पस्सामि, यतो सोदरियमानये ति ॥

६८. साकेतजातकं

६८. यस्मिं मनो निविसति, चित्तञ्चा पि पसीदति ।
अदिट्टपुब्बके पोसे, कामं तस्मिं पि विस्ससे ति ॥

६९. विसवन्तजातकं

६९. धिरत्थु तं विसं वन्तं, यमहं जीवितकारणा^१ ।
वन्तं पच्चावमिस्सामि, मतं मे जीवितावरं ति ॥

5

७०. कुहालजातकं

७०. न तं जितं साधु जितं, यं जितं अवजीयति^२ ।
तं खो जितं साधु जितं, यं जितं नावजीयती^३ ति ॥
इत्थिवग्गो सत्तमो ।

तस्सुद्दानं

सिखीसब्बघसो पि च वीणवरो^४,
पिसुणा^५ मित्तभेदिका^६ नन्दी नदी ।
मुदुलक्खण सोदरिया च मनो,
विस साधुजितेन भवन्ति दसा ति ॥

B. 17

10

७१. वरुणजातकं^७

७१. यो पुब्बे करणीयानि, पच्छा सो कातुमिच्छति ।
वरुणकट्टुभञ्जो^७ व, स पच्छा मनुत्पपती ति ॥

१. जीवितकारणं—सी० । २. अवजिय्यति—स्या० । ३. नावजिय्यती—स्या० ।
४. वीणावरो—रो० । ५-५. पिसुणा च विभेदिका—मी० । ६. वरुणजातक—मी०, रो० ।
७. वरुणकट्टु—स्या०; वरुणकट्टु—सी०, रो० ।

७२. सीलवहृत्थिजातकं^१

७२. अकतञ्जुस्स पोसस्स, निच्चं विवरदस्मिनो ।
सब्बं चे पठविं^२ दज्जा, नेव नं अभिराधये ति ॥

७३. सच्चंकिरजातकं

७३. सच्चं किरेवमाहंसु, नरा एकच्चिया इध ।
कट्टं निप्लवितं^३ सेय्यो, न त्वेवेकच्चियो नरो ति ॥

७४. रुक्खधम्मजातकं

5 ७४. साधू सम्बहुला आती, अपि रुक्खा अरञ्जजा ।
वातो वहति एकट्टं, ब्रह्मन्तं पि वनस्पतिं^४ ति ॥

७५. मच्छजातकं

B. 13

७५. अभित्थनय पज्जुन्न, निधिं काकस्स नासय ।
काकं सोकाय रन्धेहि, मञ्च सोका पमोचया ति ॥

७६. असङ्खियजातकं

10

७६. असङ्खियोमिह गाममिह, अरञ्जे नत्थि मे भयं ।
उजुं^५ मग्गं समाख्ळ्हो, मेत्ताय करुणाय चा ति ॥

७७. महासुपिनजातकं

७७. उसभा रुक्खा गावियो गवा च,
अस्सो कंसो सिङ्गाली^६ च कुम्भो ।
पोक्खरणी च अपाकचन्दनं,

१. सीलवनागराजजातकं-मी०; सीलवनागजातकं-स्या० । २. पथवि-म० । ३. विल्पावितं-सी०, रो०; निप्लवितं-स्या० । ४. वनस्पतिं-मी०, रो० । ५. उजु-मी०, स्या०, रो० । ६. सिगाली-सी०, स्या०, रो० ।

लाबूनि^१ सीदन्ति सिला प्लवन्ति ॥
 मण्डूकियो कण्हसप्पे गिलन्ति,
 काकं सुपण्णा^२ परिवारयन्ति ।
 तसा वका एळकानं भयाहि,
 विपरियासो^३ वत्तति नयिध मत्थी ति ॥

5

७८. इल्लिसजातकं

७८. उभो खञ्जा उभो कुणी, उभो विसमचक्खुका^४ ।
 उभिन्नं पिळका जाता, नाहं पस्सामि इल्लिसं ति ॥

७९. खरस्सरजातकं

७९. यतो विलुत्ता च हता च गावो,
 दड्ढानि गेहानि जनो च नीतो ।
 अथागमा पुत्तहताय पुत्तो,
 खरस्सरं डिण्डिमं^५ वादयन्तो ति ॥

B. 19

10

८०. भीमसेनजातकं

८०. यं ते पविकत्थितं पुरे,
 अथ ते पूतिसरा सजन्ति पच्छा ।
 उभयं न समेति भीमसेन,
 युद्धकथा च इदञ्च ते विहञ्जं ति ॥

वरुणवग्गो अट्टमो ।

15

तस्सुद्धानं

वरुणा अकतञ्जूवरे तु सच्चवरं,
 सवनप्पतिना च अभित्थनय^६ ।
 करुणाय सिलाप्लव इल्लिसतो,
 पुन डिण्डिमपूतिसरेन दसा ति ॥

१. लापूनि-सी०, रो०; लावूनि-स्या० । २. सुवण्णा-सी०, स्या० । ३. विपरि-
 यायो-स्या० । ४. विसमचक्खुला-सी०, रो० । ५. डिण्डिमं-सी०, स्या०, रो० । ६. अहि-
 त्थनय-सी० ।

८१. सुरापानजातकं

८१. अपायिम्ह अनच्चिम्ह, अगायिम्ह रुदिम्ह च ।
विसञ्जिकरणिं^१ पित्वा^२, दिट्टा नाहुम्ह वानरा ति ॥

८२. मित्तविन्दकजातकं^३

B. 20

८२. अतिक्कम्म रमणकं, सदामत्तञ्च दूभकं ।
स्वासि पासाणमासीनो, यस्मा जीवं न मोक्खसी ति ॥

८३. कालकण्णिजातकं^४

5

८३. मित्तो हवे सत्तपदेन होति,
सहायो पन द्वादसकेन होति ।
मासड्डुमासेन च आति होति,
तनुत्तरिं अत्तसमो पि होति ।
सोहं कथं अत्तसुखस्स हेतु,
चिरसन्थुतं^५ काळकणिं जहेय्यं ति ॥

10

८४. अत्थस्सद्वारजातकं

८४. आरोग्यमिच्छे परमञ्च लाभं,
सीलञ्च बुद्धानुमतं सुतञ्च ।
धम्ममानुवत्ती च अलीनता च,
अत्थस्स द्वारा पमुखा छळते ति ॥

८५. किंपक्कजातकं

15

८५. आयतिं^६ दोसं नाञ्जाय, यो कामे पटिसेवति^७ ।
विपाकं ते हनन्ति^८ नं, किंपक्कमिव भक्खितं ति ॥

१. विसञ्जिकरणिं—सी०, रो० । २. पित्वा—सी०, रो० । ३. मित्तविन्दजातकं—
सी०, स्या०, रो० । ४. काळकण्णिजातक—सी०, स्या०, रो० । ५. चिरसन्थुनं—रो० । ६.
आयति—सी० । ७. पतिसेवति—सी०, रो० । ८. हनन्ती—स्या०, रो० ।

८६. सीलवीमंसकजातकं^१

८६. सीलं किरेव कल्याणं, सीलं लोके अनुत्तरं ।
पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जती ति ॥

८७. मङ्गलजातकं

८७. यस्स मङ्गला^२ समूहतासे^३,
उप्पाता^४ सुपिना च लक्खणा च ।
सो^५ मङ्गलदोसवीतिवत्तो,
युगयोगाधिगतो न जातुमेती ति ॥

B. 21

5

८८. सारम्भजातकं

८८. कल्याणिमेव मुञ्चेय्य, न हि मुञ्चेय्य पापिकं ।
मोक्खो कल्याणिया साधु, मुत्वा तप्पति^६ पापिकं ति ॥

८९. कुहकजातकं

८९. वाचा व किर ते आसि, सण्हा सखिलभाणिनो ।
तिणमत्ते असज्जित्थो, नो च निक्खसतं हरं ति ॥

10

९०. अकतञ्जुजातकं^७

९०. यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो नाववुज्झति ।
पच्छा किच्चे समुप्पन्ने, कत्तारं नाधिगच्छती ति ॥
अपायिम्हवग्गो नवमो ।

तस्सुद्धानं

अपायिम्ह च दूभक^८ सत्तपदं,
छळद्वर^९ च आयतिना च पुन ।

१. सीलविमंसजातक-सी०; सीलवीमंसनजातक-स्या०, रो० । २. मङ्गल-
सी० । ३. समूहता-सी०, स्या०, रो० । ४. उप्पादा-रो० । ५. स-सी०, रो० । ६.
तपति-सी०, रो० । ७. अकतञ्जुजातक-सी०, स्या०, रो० । ८. दुभक-स्या० ।
९. छळद्वय-सी०, स्या० ।

अहिशीलव मङ्गलि पापिकस्सा,
सतंनिकख कतत्थवरेन दसा^१ ति^१ ॥

११. लित्तजातकं

B. 22

६१. लित्तं परमेन तेजसा, गिलमक्खं पुरिसो न बुज्झति ।
गिल रे गिल पापधुत्तक, पच्छा ते कटुकं भविस्सती ति ॥

१२. महासारजातकं

5

६२. उक्कट्टे सूरमिच्छन्ति, मन्तीसु^३ अकुतूहलं^३ ।
पियञ्च अन्नपानमिह, अत्थे जाते च पण्डितं ति ॥

१३. विसासभोजनजातकं

६३. न विस्ससे अविस्सत्थे, विस्सत्थे पि न विस्ससे ।
विस्सासा भयमन्वेति, सीहं व मिगमातुका ति ॥

१४. लोमहंसजातकं

10

६४. सोतत्तो सोसिन्दो^३ चेव, एको भिंसनके वने ।
नग्गो न चग्गिमासीनो, एसनापसुतो मुनी ति ॥

१५. महासुदस्सनजातकं

६५. अनिच्चा वत सङ्खारा, उप्पादवयधम्मिनो ।
उप्पज्जित्वा निरुज्जन्ति, तेसं वूपसमो सुखो ति ॥

१६. तेलपत्तजातकं

६६. समतित्तिकं अनवसेकं, तेलपत्तं यथा परिहरेय्य ।
एवं सचित्तमनुरक्खे, पत्थयानो दिसं अगतपुब्बं ति ॥

१-१. दस-सी०, स्या० । २-२. विस्सत्थे पि न विस्ससे-सी० । ३. सोसीतो-सी०, स्या०, रो० ।

९७. नामसिद्धिजातकं

९७. जीवकं च मतं दिस्वा, धनपालिं च दुग्गतं ।
पन्थकं च वने मूळ्हं, पापको पुनरागतो ति ॥

B. 23

९८. कूटवाणिजजातकं

९८. साधु खो पण्डितो नाम, न^१ त्वेव^१ अतिपण्डितो ।
अतिपण्डितेन पुत्तेन, मनम्हि उपकूलितो^२ ति ॥

९९. परोसहस्सजातकं

९९. परोसहस्सं पि समागतानं,
कन्देय्युं ते वस्समतं अपञ्जा ।
एको व सेय्यो पुरिसो सपञ्जो,
यो भासितस्स विजानाति अत्थं ति ॥

5

१००. असातरूपजातकं

१००. असातं सातरूपेन, पियरूपेन अप्पियं ।
दुक्खं सुखस्स रूपेन, पमत्तमतिवत्तती ति ॥

10

लित्तवग्गो दसमो ।

तस्सुद्धानं

गिलमक्खकुतूहलमातुकस्सा,
मुनिना च अनिच्चतपत्तवरं ।
धनपालिवरो अतिपण्डितको,
सपरोसहस्सअसातदसा ति ॥

मज्झिमो पण्णासको ।

१०१. परोसतजातकं

१०१. परोसतं चे^३ पि समागतानं,
झायेय्युं ते वस्ससतं अपञ्जा ।

15 B. 24

१-१. नत्थेव-रो० । २. उपकूलितो-सी०; उपकुट्टितो-स्या० । ३. वे-स्या०,

एको व सेय्यो पुरिसो सपञ्जो,
यो भासितस्स विजानाति अत्थं ति ॥

१०२. पणिकजातकं

१०२. यो दुक्खफुट्टाय भवेय्य ताणं,
सो मे पिता दुब्भि^१ वने करोति ।
सा कस्स कन्दामि वनस्स मज्जे,
यो तायिता सो सहसं^२ करोती ति ॥

5

१०३. वेरिजातकं^३

१०३. यत्थ वेरी निविसति^४, न वमे तत्थ पण्डितो ।
एकरत्तं दिरत्तं वा, दुक्खं वमनि वेरिसू ति ॥

१०४. मित्तविन्दकजातकं

१०४. चतुब्भि अट्टज्जगमा, अट्टाहि पि च सोळम ।
सोळसाहि^५ च वात्तिसं^६, अत्तिच्छं चक्कमासदो ।
इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्कं भमति मत्थके ति ॥

10

१०५. दुब्बलकट्टजातकं

१०५. बहुम्पेतं वने कट्टं, वातो भञ्जति दुब्बलं ।
तस्स चे भायसी^७ नाग, किसो नून भविस्ससी ति ॥

B. 25

१०६. उदञ्चनीजातकं^८

१०६. सुखं वत मं जीवन्तं, पचमाना उदञ्चनी ।
चोरी जायप्पवादेन, तेलं लोणं च याचती ति ॥

15

१. दुब्भि-सी०, रो०; दुब्भि-स्या० । २. सहसा-सी०, स्या०, रो० । ३. वेरी-जातक-सी० । ४. निविसति-सी०; निवीसति-स्या० । ५. सोळसाभि-स्या० । ६. वात्तिस-सी०, स्या०; वात्तिमा-रो० । ७. भायमि-मी०, स्या० । ८. उदञ्चनीजातक-सी०, रो० ।

१०७. सालित्तकजातकं^१

१०७. साधु खो सिप्पकं नाम, अपि यादिस कीदिसं ।
पस्स खञ्जप्पहारेण, लद्धा गामा चतुदिसा ति ॥

१०८. बाहियजातकं

१०८. सिक्खेय्य सिक्खितब्बानि, सन्ति तच्छन्दिनो^२ जना ।
बाहिया हि^३ सुहन्नेण, राजानमभिराधयी ति ॥

१०९. कुण्डपूवजातकं^४

१०९. यथन्नो पुरिसो होति, तथन्ना तस्स देवता ।
आहरेतं कुण्डपूवं^५, मा मे भागं विनासया ति ॥

११०. सब्संहारकपञ्चजातकं^६

११०. सब्संहारको नत्थि, सुद्धं कड्ढु पवायति ।
अलिकं भायतियं^७ धुत्ती, सच्चमाह^८ महल्लिका ति ॥
परोसतवगो^९ एकादसमो ।

B. 26

तस्सुद्दानं

सपरोसत तायित वेरी पुन,
भमचक्कथ नागसिरिक्कह्यनो ।
सुखकं च वत सिप्पक बाहिया,
कुण्डपूव महल्लिकका च दसा ति ॥

10

—०—

१. सालित्तजातक—सी० । २. सच्छन्दिनो—सी०, रो० । ३. पि—सी०, स्या०,
रो० । ४. कुण्डकपूवजातक—स्या०, रो० । ५. कणं पूवं—सी०, रो० । ६. सब्संहारक-
पञ्चहो—स्या०; ० पञ्च—रो०; सब्संहारजातक—सी० । ७. भासतियं—सी०, स्या० । ८.

सच्चमाहु—स्या० । ९. परोसहस्सवगो—सी० ।

१११. गद्रभपञ्चजातकं

१११. हंचि^१ तुवं एवमञ्जसि सेय्यो,
पुत्तेन पिता ति राजसेट्ट ।
हन्दस्सतरस्स ते अयं,
अस्सतरस्स हि गद्रभो पिता ति ॥

११२. अमरादेवीपञ्चजातकं^२

5 ११२. येन सत्तुविलङ्गा च, दिगुणपलासो च पुप्फितो ।
येन^३ ददामि^३ तेन वदामि, येन न^४ ददामि^४ न तेन वदामि ।
एस मग्गो यवमञ्जकस्स, एतं छन्नपथं विजानाही ति ॥

११३. सिङ्गालजातकं^५

B. 27

११३. सदहासि सिङ्गालस्स,^६ सुरापीतस्स ब्राह्मण ।
सिप्पिकानं सतं नत्थि, कुतो कंससता दुवे ति ॥

११४. मितचिन्तिजातकं^७

10

११४. बहुचिन्ती अप्पचिन्ती,^८ उभो जाले अवज्जरे ।
मितचिन्ती पमोचेसी,^९ उभो तत्थ ममागता ति ॥

११५. अनुसासिकजातकं

११५. यायञ्जमनुसासति, सयं लोलुप्पचारिनी ।
सायं विपक्खिका सेति, हता चक्केन सासिका^{१०} ति ॥

१. हंसि-सी०, स्या० । २. अमरादेवीपञ्चो-स्या०; ० पञ्च-रो० । ३-३. येनादामि-सी०, स्या० । ४-४. नादामि-सी०, स्या० । ५. सिङ्गालजातक-सी०, स्या०, रो० । ६. सिङ्गालस्स-सी०, स्या०, रो० । ७. मितचिन्तीजातक-सी० । ८. अप्पचिन्ती च-सी०, स्या०, रो० । ९. अमोचेसी-सी०; अमोचेमि-स्या०, रो० । १०. सालिका-सी०, रो०; सालिका-स्या० ।

११६. दुब्बचजातकं

११६. अतिकरमकराचरिय, मथ्हम्पेतं न रुच्चति ।
चतुत्थे लङ्घयित्वान^१, पञ्चमायसि^२ आवुतो ति ॥

११७. तित्तिरजातकं

११७. अच्चुग्गतातिलपता, अतिवेल^३ पभासिता ।
वाचा हनति^४ दुम्मेधं, तित्तिरंवातिवस्सितं ति ॥

११८. वट्टकजातकं

११८. नाचिन्तयन्तो पुरिसो, विसेसमधिगच्छति ।
चिन्तितस्स फलं पस्स, मुत्तोस्मि वधबन्धना ति ॥

5

११९. अकालराविजातकं

११९. अमातापितरसंवद्धो^५, अनाचेरकुले^६ वसं ।
नायं कालं अकालं वा, अभिजानाति कुक्कुटो ति ॥

B. 28

१२०. बन्धनमोक्खजातकं

१२०. अबद्धा तत्थ बज्झन्ति, यत्थ बाला पभासरे ।
बद्धा पि तत्थ मुच्चन्ति, यत्थ धीरा पभासरे ति ॥
हंचिवग्गो^७ द्वादसमो ।

10

तस्सुद्धानं

अथ गद्रभ सत्तुव कंससतं,
बहुचिन्ति सासिकायातिकर ।
अतिवेल विसेसमनाचरियो व,
धीरापभासरतेन दसा ति ॥

— ० —

१. लिङ्घयित्वान-स्या० । २. पञ्चमियस्मि-सी० । ३. अतिबलता-सी०, स्या०,
रो० । ४. हन्ति-सी० । ५. अमातापितरिसंवद्धो-सी०, रो० ; अमातापितुसंवद्धो-स्या० ।
६. अनाचरियाकुरे-सी०, स्या०, रो० । ७. हंसीवग्गो-सी० ; हंसिवग्गे-स्या० ।

१२१. कुसनाळिजातकं

१२१. करे सरिक्खो अथ वा पि सेट्टो,
निहीनको वा^१ पि^१ करेय्य एको ।
करेय्युमेते^२ ब्यसने उत्तमत्थं,
यथा अहं कुसनाळि^३ रुचायं ति ॥

१२२. दुम्मेधजातकं

B. 29 5

१२२. यसं लद्धान दुम्मेधो, अनत्थं चरति अत्तनो ।
अत्तनो च परेसं च, हिंसाय पटिपज्जती ति ॥

१२३. नङ्गलीसजातकं

१२३. असब्बत्थगामिं वाचं, बालो सब्बत्थ भासति ।
नायं दधिं वेदि न नङ्गलीसं,
दधिप्पयं^४ मञ्जति नङ्गलीसं ति ॥

१२४. अम्बजातकं

10

१२४. वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
वायामस्स फलं पस्स, भुत्ता अम्बा अनीतिहं ति ॥

१२५. कटाहकजातकं

१२५. बहुम्पि सो विकत्थेय्य, अञ्जं जनपदं गतो ।
अन्वागन्त्वान दूसेय्य, भुञ्ज भोगे कटाहका ति ॥

१२६. असिलक्खणजातकं

15

१२६. तदेवेकस्स^५ कल्याणं, तदेवेकस्स पापकं ।
तस्मा सब्बं न कल्याणं, सब्बं वा पि न पापकं ति ॥

१-१. चापि-सी०, रो० । २. करिय्युते-सी०, रो० । ३. कुसनाळी-सी० ।
४. दधि पयं-सी०, रो० । ५. तथेवेकस्स-सी०, स्या०; तथेवकस्स-रो० ।

१२७. कलण्डुकजातकं

१२७. ते देसा तानि वत्थूनि, अहं च वनगोचरो ।
अनुविच्च खो तं गण्हेय्युं, पिव^१ खीरं कलण्डुका ति ॥

१२८. बिळारवतजातकं^२

१२८. यो वे धम्मं^३ धजं^३ कत्वा, निगूळ्हो पापमाचरे ।
विस्सासयित्वा भूतानि, बिळारं नाम तं वतं ति ॥

B. 30

१२९. अग्गिकभारद्वाजजातकं

१२९. नायं सिखा पुञ्जहेतु, घासहेतु अयं सिखा ।
नाङ्गुट्टगणनं^४ याति, अलं ते होतु अग्गिका ति ॥

5

१३०. कोसियजातकं^५

१३०. यथा वाचा च^६ भुञ्जस्सु, यथा भुत्तं च व्याहर ।
उभयं ते न समेति, वाचा भुत्तं^७ च^७ कोसिये ति ॥
कुसनाळिवग्गो तेरसमो ।

तस्सुद्दानं

कुसनाळिसिरिव्हयनो च यसं,
दधि मम्ब कटाहकपञ्चमको ।
अथ पापकखीरबिळारवतं^८,
सिखि कोसियसव्हयनेन^९ दसा ति ॥

10

१३१. असम्पदानजातकं

१३१. असम्पदानेनितरीतरस्स,
बालस्स मित्तानि कली भवन्ति ।

१. पिय-सी०, रो० । २. मूसिकजातकं-स्या०; बिळारजातक-रो० । ३-३. धम्मधजं-रो० । ४. अग्गिकजातक-सी०, स्या०, रो० । ५. नाङ्गुट्टगणनं-सी०, स्या०; नङ्गुट्टगणनं-रो० । ६. व-सी०, रो० । ७-७. भत्तञ्च-सी० । ८. पापसखिरबिळारवतं-सी०, स्या० । ९. कोसियसव्हयनेन-सी० ।

८१. सुरापानजातकं

८१. अपायिम्ह अनच्चिम्ह, अगायिम्ह रुदिम्ह च ।
विसञ्जकरणिं^१ पित्वा^२, दिट्ठा नाहुम्ह वानरा ति ॥

८२. मित्तविन्दकजातकं^३

B. 20

८२. अतिक्कम्म रमणकं, सदामत्तञ्च दूभकं ।
स्वासि पासाणमासीनो, यस्मा जीवं न मोक्खसी ति ॥

८३. कालकण्णजातकं^४

5

८३. मित्तो हवे सत्तपदेन होति,
सहायो पन द्वादसकेन होति ।
मासड्डुमासेन च जाति होति,
तत्तुत्तरिं अत्तसमो पि होति ।
सोहं कथं अत्तसुखस्स हेतु,
चिरसन्थुतं^५ काळकण्णं जहेय्यं ति ॥

10

८४. अत्थस्सद्वारजातकं

८४. आरोग्यमिच्छे परमञ्च लाभं,
सीलञ्च वुद्धानुमतं सुतञ्च ।
धम्मानुवत्ती च अलीनता च,
अत्थस्स द्वारा पमुखा छ्छेते ति ॥

८५. किंपक्कजातकं

15

८५. आर्यातिं^६ दोसं नाञ्जाय, यो कामे पटिसेवति^७ ।
विपाकं ते हनन्ति^८ नं, किंपक्कमिव भक्खितं ति ॥

१. विसञ्जकरणि-सी०, रो० । २. पीत्वा-सी०, रो० । ३. मित्तविन्दजातकं-
सी०, स्या०, रो० । ४. काळकण्णजातक-सी०, स्या०, रो० । ५. चिरसन्थुनं-रो० । ६.
आर्याति-सी० । ७. पतिसेवति-सी०, रो० । ८. हनन्ती-स्या०, रो० ।

८६. सीलवीमंसकजातकं^१

८६. सीलं किरिव कल्याणं, सीलं लोके अनुत्तरं ।
पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जती ति ॥

८७. मङ्गलजातकं

८७. यस्स मङ्गला^२ समूहतासे^३,
उप्पाता^४ सुपिना च लक्खणा च ।
सो^५ मङ्गलदोसवीतिवत्तो,
युगयोगाधिगतो न जातुमेती ति ॥

B. 21

5

८८. सारम्भजातकं

८८. कल्याणिमेव मुञ्चेय्य, न हि मुञ्चेय्य पापिकं ।
मोक्खो कल्याणिया साधु, मुत्वा तप्पति^६ पापिकं ति ॥

८९. कुहकजातकं

८९. वाचा व किर ते आसि, सण्हा सखिलभाणिनो ।
तिणमत्ते असज्जित्थो, नो च निक्खसतं हरं ति ॥

10

९०. अकतञ्जुजातकं^७

९०. यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो नाववुज्जति ।
पच्छा किच्चे समुप्पन्ने, कत्तारं नाधिगच्छती ति ॥
अपायिम्हवग्गो नवमो ।

तस्सुद्दानं

अपायिम्ह च दूभक^८ सत्तपदं,
छल्लद्वर^९ च आयतिना च पुन ।

१. सीलविमंसजातक-सी०; सीलवीमंसनजातक-स्या०, रो० । २. मङ्गल-
सी० । ३. समूहता-सी०, स्या०, रो० । ४. उप्पादा-रो० । ५. स-सी०, रो० । ६.
तपति-सी०, रो० । ७. अकतञ्जुजातक-सी०, स्या०, रो० । ८. दुभक-स्या० ।
९. छल्लद्वय-सी०, स्या० ।

अहिशीलव मङ्गलि पापिकस्सा,
सतंनिक्ख कतत्थवरेन दसा^१ ति^१ ॥

९१. लित्तजातकं

B. 22

९१. लित्तं परमेन तेजसा, गिलमक्खं पुरिसो न बुज्जति ।
गिल रे गिल पापधुत्तक, पच्छा ते कटुकं भविस्सती ति ॥

९२. महासारजातकं

5

९२. उक्कट्टे सूरमिच्छन्ति, मन्तीसु^३ अकुतूहलं^३ ।
पियञ्च अन्नपानम्हि, अत्थे जाते च पण्डितं ति ॥

९३. विसासभोजनजातकं

९३. न विस्ससे अविस्सत्थे, विस्सत्थे पि न विस्ससे ।
विस्सासा भयमन्वेति, सीहं व मिगमातुका ति ॥

९४. लोमहंसजातकं

10

९४. सोतत्तो सोसिन्दो^३ चैव, एको भिसनके वने ।
नग्गो न चग्गिमासीनो, एसनापसुतो मुनी ति ॥

९५. महासुदस्सनजातकं

९५. अनिच्चा वत सङ्खारा, उप्पादवयधम्मिनो ।
उप्पज्जित्वा निरुज्जन्ति, तेसं वूपसमो सुखो ति ॥

९६. तेलपत्तजातकं

९६. समतित्तिकं अनवसेकं, तेलपत्तं यथा परिहरेय्य ।
एवं सचित्तमनुरक्खे, पत्थयानो दिसं अगतपुब्बं ति ॥

१-१. दस-सी०, स्या० । २-२. विस्सत्थे पि न विस्ससे-सी० । ३. सोसीतो-सी०, स्या०, रो० ।

९७. नामसिद्धिजातकं

९७. जीवकं च मनं दिस्वा, धनपालिं च दुग्गतं ।
पन्थकं च वने मूब्धं, पापको पुनरागतो ति ॥

B. 23

९८. कूटवाणिजजातकं

९८. साधु खो पण्डितो नाम, न^१ त्वेव^१ अतिपण्डितो ।
अतिपण्डितेन पुत्तेन, मनम्हि उपकूलितो^२ ति ॥

९९. परोसहस्सजातकं

९९. परोसहस्सं पि समागतानं,
कन्देय्युं ते वस्ममनं अपञ्ज्रा ।
एको व मेय्यो पुरिमो सपञ्ज्रो,
यो भासितस्स विजानाति अर्थं ति ॥

5

१००. असातरूपजातकं

१००. असातं सातरूपेण, पियरूपेण अप्पियं ।
दुक्खं मुखस्स रूपेण, पमत्तमतिवत्तती ति ॥

10

लित्तवग्गो दसमो ।

तस्सुद्धानं

गिलमक्खकुतूहलमातुकस्सा,
मुनिना च अनिच्चतपत्तवरं ।
धनपालिवरो अतिपण्डितको,
सपरोसहस्सअसातदसा ति ॥

मज्झिमो पण्णासको ।

१०१. परोसतजातकं

१०१. परोसतं चे^३ पि समागतानं,
झायेय्युं ते वस्ससतं अपञ्ज्रा ।

15 B. 24

१-१. नत्थेव-रो० । २. उपकूलितो-मी०; उपकुट्टितो-स्या० । ३. वे-स्या०,
रो० ।

एको व सेय्यो पुरिसो सपञ्जो,
यो भासितस्स विजानानि अत्थं ति ॥

१०२. पणिकजातकं

१०२. यो दुक्खफुट्टाय भवेय्य ताणं,
सो मे पिता दुट्ठिभ^१ वने करोति ।
सा कस्स कन्दामि वनस्स मज्जे,
यो तायिता सो सहसं^२ करोती ति ॥

१०३. वेरिजातकं^३

१०३. यत्थ वेरी निविसति^३, न वमे तत्थ पण्डितो ।
एकरत्तं दिरत्तं वा, दुक्खं वमनि वेरिस्सू ति ॥

१०४. मित्तविन्दकजातकं

१०४. चतुट्ठि अट्टुज्जगमा, अट्टाहि पि च सोळस ।
सोळसाहिं^४ च बत्तिसं^५, अत्तिच्छं चक्कमासदो ।
इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्कं भमति मत्थके ति ॥

१०५. दुब्बलकट्टुजातकं

१०५. बहुम्पेतं वने कट्टुं, वातो भञ्जति दुब्बलं ।
तस्स चे भायसी^६ नाग, किसो नून भविस्ससी ति ॥

१०६. उदञ्चनीजातकं^७

१०६. सुखं वत मं जीवन्तं, पचमाना उदञ्चनी ।
चोरी जायप्पवादेन, तेलं लोणं च याचती ति ॥

१. दूभि-सी०, रो०; दुभि-स्या० । २. सहसा-सी०, स्या०, रो० । ३. वेरी-जातक-सी० । ४. निविसति-सी०; निवीमति-स्या० । ५. सोळसाभि-स्या० । ६. बत्तिस-सी०, स्या०; बत्तिमा-रो० । ७. भागिनि-मी०, स्या० । ८. उदञ्चनिजातक-सी०, रो० ।

१०७. सालित्तकजातकं^१

१०७. साधु खो सिप्पकं नाम, अपि यादिस कीदिसं ।
पस्स खञ्जप्पहारेन, लद्धा गामा चतुद्दिसा ति ॥

१०८. बाहियजातकं

१०८. सिक्खेय्य सिक्खितब्बानि, सन्ति तच्छन्दिनो^२ जना ।
बाहिया हि^३ सुहन्नेन, राजानमभिराधयी ति ॥

१०९. कुण्डपूवजातकं^४

१०९. यथन्नो पुरिसो होति, तथन्ना तस्स देवता ।
आहरेतं कुण्डपूवं^५, मा मे भागं विनासया ति ॥

११०. सब्संहारकपञ्चजातकं^६

११०. सब्संहारको नत्थि, सुद्धं कड्ढु पवायति ।
अलिकं भायतियं^७ धुत्ती, सच्चमाह^८ महल्लिकका ति ॥
परोसतवग्गो^९ एकादसमो ।

B. 26

तस्सुद्धानं

सपरोसत तायित वेरी पुन,
भमचक्कथ नागसिरिद्धयनो ।
सुखकं च वत सिप्पक बाहिया,
कुण्डपूव महल्लिकका च दसा ति ॥

10

१. सालित्तजातक-सी० । २. सच्छन्दिनो-सी०, रो० । ३. पि-सी०, स्या०, रो० । ४. कुण्डकपूवजातक-स्या०, रो० । ५. कणं पूवं-सी०, रो० । ६. सब्संहारक-पञ्चो-स्या०; ० पञ्च-रो०; सब्संहारजातक-सी० । ७. भासतियं-सी०, स्या० । ८. सच्चमाहु-स्या० । ९. परोसहस्सवग्गो-सी० ।

१११. गद्रभपञ्चजातकं

१११. हंचि^१ तुवं एवमञ्जसि सेय्यो,
पुत्तेन पिता ति राजसेट्टु ।
हन्दस्सतरस्स ते अयं,
अस्सतरस्स हि गद्रभो पिता ति ॥

११२. अमरादेवीपञ्चजातकं^२

5 ११२. येन सत्तुविलङ्गा च, दिगुणपलासो च पुप्फितो ।
येन^३ ददामि^३ तेन वदामि, येन न^४ ददामि^४ न तेन वदामि ।
एस मग्गो यवमज्झकस्स, एतं छन्नपथं विजानाही ति ॥

११३. सिङ्गालजातकं^५

B. 27

११३. सदहासि सिङ्गालस्स,^६ सुरापीतस्स ब्राह्मण ।
सिप्पिकानं सतं नत्थि, कुतो कंससता दुवे ति ॥

११४. मितचिन्तिजातकं^७

10 ११४. बहुचिन्ती अप्पचिन्ती,^८ उभो जाले अब्जरे ।
मितचिन्ती पमोचेसी,^९ उभो तत्थ समागता ति ॥

११५. अनुसासिकजातकं

११५. यायञ्जमनुसासति, सयं लोलुप्पचारिनी ।
सायं विपक्खिका सेति, हता चक्केन सासिका^{१०} ति ॥

१. हंसि-सी०, स्या० । २. अमरादेवीपञ्चो-स्या०; ० पञ्च-रो० । ३-३. येनादामि-सी०, स्या० । ४-४. नादामि-सी०, स्या० । ५. सिंगालजातक-सी०, स्या०, रो० । ६. सिंगालस्स-सी०, स्या०, रो० । ७. मितचिन्तीजातक-सी० । ८. अप्पचिन्ती च-सी०, स्या०, रो० । ९. अमोचेमी-मी०; अमोचेमि-स्या०, रो० । १०. साळिका-सी०, रो०; सालिका-स्या० ।

११६. दुब्बचजातकं

११६. अतिकरमकराचरिय, मय्हम्पेतं न रुच्चति ।
चतुत्थे लङ्घयित्वान^१, पञ्चमायसि^२ आवुतो ति ॥

११७. तित्तिरजातकं

११७. अच्चुग्गतातिलपता, अतिवेलं^३ पभासिता ।
वाचा हनति^४ दुम्मेधं, तित्तिरंवातिवस्सितं ति ॥

११८. वट्टकजातकं

११८. नाच्चिन्तयन्तो पुरिसो, विसेसमधिगच्छति ।
चिन्तितस्स फलं पस्स, मुत्तोस्मि वधबन्धना ति ॥

5

११९. अकालराविजातकं

११९. अमातापितरसंवद्धो^५, अनाचेरकुले^६ वसं ।
नायं कालं अकालं वा, अभिजानाति कुक्कुटो ति ॥

B. 28

१२०. बन्धनमोक्खजातकं

१२०. अबद्धा तत्थ बज्झन्ति, यत्थ बाला पभासरे ।
बद्धा पि तत्थ मुच्चन्ति, यत्थ धीरा पभासरे ति ॥
हंसिवग्गो^७ द्वादसमो ।

10

तस्सुद्धानं

अथ गद्रभ सत्तुव कंससतं,
बहुचिन्ति सासिकायातिकर ।
अतिवेल विसेसमनाचरियो व,
धीरापभासरतेन दसा ति ॥;

१. लिङ्घयित्वान-स्या० । २. पञ्चमियस्मि-सी० । ३. अतिबलता-सी०, स्या०,
रो० । ४. हन्ति-सी० । ५. अमातापितरिसंवद्धो-सी०, रो० ; अमातापितुसंवद्धो-स्या० ।
६. अनाचरियाकुरे-सी०, स्या०, रो० । ७. हंसीवग्गो-सी० ; हंसिवग्गो-स्या० ।

१२१. कुसनाळिजातकं

१२१. करे सरिक्खो अथ वा पि सेट्टो,
निहीनको वा^१ पि^१ करेय्य एको ।
करेय्युमेते^२ ब्यसने उत्तमत्थं,
यथा अहं कुसनाळि^३ रुचायं ति ॥

१२२. दुम्मेधजातकं

B. 29 5

१२२. यसं लद्धान दुम्मेधो, अनत्थं चरति अत्तनो ।
अत्तनो च परेसं च, हिंसाय पटिपज्जती ति ॥

१२३. नङ्गलीसजातकं

१२३. असब्बत्थगामिं वाचं, बालो सब्बत्थ भासति ।
नायं दधिं वेदि न नङ्गलीसं,
दधिप्पयं^४ मञ्जति नङ्गलीसं ति ॥

१२४. अम्बजातकं

10

१२४. वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
वायामस्स फलं पस्स, भुत्ता अम्बा अनीतिहं ति ॥

१२५. कटाहकजातकं

१२५. बहुम्पि सो विकत्थेय्य, अञ्जं जनपदं गतो ।
अन्वागन्त्वान दूसेय्य, भुञ्ज भोगे कटाहका ति ॥

१२६. असिलक्खणजातकं

15

१२६. तदेवेकस्स^५ कल्याणं, तदेवेकस्स पापकं ।
तस्मा सब्बं न कल्याणं, सब्बं वा पि न पापकं ति ॥

१-१. चापि-सी०, रो० । २. करिय्युते-सी०, रो० । ३. कुसनाळी-सी० ।
४. दधि पयं-सी०, रो० । ५. तथेवेकस्स-सी०, स्या०; तथेवकस्स-रो० ।

१२७. कलण्डुकजातकं

१२७. ते देसा तानि वत्थूनि, अहं च वनगोचरो ।
अनुविच्च खो तं गण्हेय्युं, पिव^१ खीरं कलण्डुका ति ॥

१२८. बिळारवतजातकं^२

१२८. यो वे धम्मं^३ धजं^३ कत्वा, निगूळ्हो पापमाचरे ।
विस्सासयित्वा भूतानि, बिळारं नाम तं वतं ति ॥

B. 30

१२९. अग्गिकभारद्वाजजातकं

१२९. नायं सिखा पुञ्जहेतु, घासहेतु अयं सिखा ।
नाङ्गुट्टुगणनं^४ याति, अलं ते होतु अग्गिका ति ॥

5

१३०. कोसियजातकं^५

१३०. यथा वाचा च^६ भुञ्जस्सु, यथा भुत्तं च व्याहर ।
उभयं ते न समेति, वाचा भुत्तं^७ च^७ कोसिये ति ॥
कुसनाळिवग्गो तेरसमो ।

तस्सुद्दानं

कुसनाळिसिरिव्हयनो च यसं,
दधि मम्ब कटाहकपञ्चमको ।
अथ पापकखीरबिळारवतं^८,
सिखि कोसियसव्हयनेन^९ दसा ति ॥

10

१३१. असम्पदानजातकं

१३१. असम्पदानेनितरीतरस्स,
बालस्स मित्तानि कली भवन्ति ।

१. पिय-सी०, रो० । २. मूसिकजातकं-स्या०; बिळारजातक-रो० । ३-३. धम्मधजं-रो० । ४. अग्गिकजातक-सी०, स्या०, रो० । ५. नङ्गुट्टुगणनं-सी०, स्या०; नङ्गुट्टुगणनं-रो० । ६. व-सी०, रो० । ७-७. भत्तञ्च-सी० । ८. पापसखिरबिळारवतं-सी०, स्या० । ९. कोसियसव्हयनेन-सी० ।

तस्मा हरामि भुसं अड्डुमानं,
मा मे मिति जीयित्थ सस्सतायं ति ॥

१३२. भीरुकजातकं^१

B. 31

१३२. कुसलूपदेसे धितिया दळ्हाय च,
अनिवत्तित्ता^२ भयभीरुताय च ।
5 न रक्खसीनं वसमागमिम्हसे^३,
स सोत्थिभावो महता भयेन मे ति ॥

१३३. घतासनजातकं

10

१३३. खेमं यर्हि तत्थ अरी उदीरितो,
दकस्स^४ मज्जे जलते घतासनो ।
न अज्ज वासो महिया महीरुहे,
दिसा भजव्हो सरणाज्ज^५ नो भयं ति ॥

१३४. ज्ञानसोधनजातकं

१३४. ये सञ्जिनो ते पि दुग्गता,
ये पि असञ्जिनो ते पि दुग्गता ।
एतं उभयं विवज्जय,
तं समापत्तिसुखं अनङ्गणं ति ॥

१३५. चन्दाभजातकं

15

१३५. चन्दाभं सूरियाभञ्च, योध पञ्जाय गाधति^६ ॥
अवितक्केन ज्ञानेन, होति आभस्सरूपगो ति ॥

१. पञ्चगस्कजातक-सी०; पञ्चभीरुकजातकं-स्या०; पञ्चगरुजातक-रो० । २. अवत्थितत्ता-सी०, स्या०, रो० । ३. वसमागमिम्हा-सी०; वसमागमिम्ह-स्या०, रो० । ४. उदकस्स-सी०, रो० । ५. सरणाज्ज-सी०, स्या०, रो० । ६. भावति-रो० ।

१३६. सुवर्णहंसजातकं

१३६. यं लद्धं तेन तुट्टुब्बं, अतिलोभो हि पापको ।
हंसराजं गहेत्वान, सुवर्णा परिहायथा ति ॥

B. 32

१३७. बब्बुजातकं

१३७. यत्थेको लभते बब्बु, दुतियो तत्थ जायति ।
ततियो च चतुत्थो च, इदं ते बब्बुका बिलं ति ॥

१३८. गोधजातकं

१३८. किं ते जटाहि दुम्मेध, किं ते अजिनसाटिया ।
अब्भन्तरं ते गहनं, बाहिरं परिमज्जसी ति ॥

5

१३९. उभतोभट्टजातकं

१३९. अक्खी भिन्ना पटो नट्टो, सखिगेहे^१ च भण्डनं ।
उभतो पट्टुट्ठा^२ कम्मन्ता^३, उदकम्हि थलम्हि चा ति ॥

१४०. काकजातकं

१४०. निच्चं उब्बिग्गहदया, सब्बलोकविहेसका ।
तस्मा नेसं^४ वसा नत्थि, काकानम्हाक^५ जातिनं ति ॥

10

असम्पदानवग्गो चुद्दसमो ।

तस्सुद्धानं

इतरीतररक्खसि खेमियो च,
परोसतपञ्हेन आभस्सरो पुन ।
अथ हंसवरुत्तमबब्बुजटं,
पटनट्टककाकवरेण दसा ति ॥

B. 33

१. सखीगेहे—सी०, स्या० । २-२. पट्टुट्टकम्मन्तो—सी०; ० कम्मन्ता—स्या०;
पट्टुट्टो कम्मन्तो—रो० । ३. तेसं—सी०, रो० । ४. काकानम्हाक—सी०, रो० ।

१४१. गोधजातकं

१४१. न पापजनसंसेवी, अच्वन्तसुखमेधति ।

गोधाकुलं ककण्टा^१ व^२, कलिं पापेति अत्तन^३ ति^३ ॥

१४२. सिङ्गलजातकं

१४२. एतं हि ते दुराजानं, यं सेसि मतसायिकं^४ ।

यस्स ते कड्डुमानस्स, हत्था दण्डो न मुच्चती ति ॥

१४३. विरोचजातकं^५

5

१४३. लसी च ते निप्फलिता, मत्थको च पदालितो^६ ।

सब्बा ते फासुका भग्गा, अज्ज खो त्वं विरोचसी ति ॥

१४४. नङ्गुट्टुजातकं

१४४. बहुम्पेतं असत्थिभ जातवेद, यं तं वालधिनाभिपूजयाम ।

मंसारहस्स नत्थज्ज मंसं, नङ्गुट्टुम्पि भवं पटिग्गहातू ति ॥

१४५. राधजातकं

B. 34

१४५. न त्वं राध विजानासि, अड्डुरत्ते अनागते ।

अव्ययतं^७ विलपमि, विरत्ता^८ कोमियायने ति ॥

10

१४६. समुद्दकाकजातकं^९

१४६. अपि^९ नु^९ हनुका सन्ता, मुखं च परिमुस्सति ।

ओरमाम न पारेम, पूरते व महोदधी ति ॥

१४७. पुप्फरत्तजातकं

१४७. नयिदं दुक्खं अदुं दुक्खं, यं मं तुदति वायसो ।

यं सामा पुप्फरत्तेन, कत्तिकं नानुभोस्सती ति ॥

१-१. ककण्टोव-रो० । २-२. अत्तानन्ति-सी०, रो० । ३. सायितं-स्या० । ४. विरोचनजातक-सी०, स्या०, रो० । ५. विदालितो-सी०, रो० । ६. अव्यायतं-सी०, रो०; अव्यायतं-स्या० । ७. विरत्ते-स्या० । ८. काकजातकं-सी०, स्या० । ९-९. अपिनु-स्या०, रो० ।

१४८. सिङ्गलजातकं

१४८. नाहं पुनं न च पुनं, न चा पि अपुनप्पुनं ।
हत्थिबोन्दि पवक्खामि, तथा हि भयतज्जितो ति ॥

१४९. एकपण्णजातकं

१४९. एकपण्णो अयं रुक्खो, न भूम्या चतुरङ्गुलो ।
फलेन विसकप्पेन, महायं किं भविस्सती ति ॥

१५०. सञ्जीवजातकं

१५०. असन्तं यो पग्गण्हाति, असन्तं चूपसेवति । 5 B. 35
तमेव घासं कुरुते, व्यग्घो सञ्जीवको^१ यथा ति ॥
ककण्टकवग्गो पन्नरममो ।

तस्सुद्धानं

सुखमेधति दण्डवरो च पुन,
लसिवालधि^२ पञ्चमराधवरो ।
समहोदधि कत्तिकबोन्दि पुन,
चतुरङ्गुलव्यग्घवरेन^३ दसा ति ॥ 10

अथ वग्गुद्धानं^४

अपण्णकं सीलवग्गुकुरुङ्ग, कुलावकं अत्थकामेन पञ्चमं ।
आसीसो^५ इत्थिवरुणं अपायि, लित्तवग्गेन ते दस ।
परोसतं हंचि^६ कुसनाळि^६, असम्पदं ककण्टकवग्गो^७ ॥
एककनिपातं निट्ठितं ।

—:०:—

१. संजीविको—सी०, स्या०, रो० । २. लसीवालधि—सी० । ३. ० व्यग्घवरेन—
सी० । ४. तत्र वग्गुद्धानं भवति—सी०, स्या० । ५. आसिसो—सी०, स्या० । ६-६. हंसि
सरिक्खं—सी०, स्या० । ७. पापमेविवग्गो—स्या० ।

२. दुकनिपातो

१५१. राजोवादजातकं (१)

B. 36

१. दळ्हं दळ्हस्स खिपति, मल्लिको^१ मुदुना मुदुं ।
साधुम्पि साधुना जेति, असाधुम्पि असाधुना ।
एतादिसो अयं राजा, मग्गा उय्याहि सारथि^२ ॥
२. अक्कोधेन जिने कोधं, असाधुं साधुना जिने ।
जिने कदरियं दानेन, सच्चेनालिकवादिनं ।
एतादिसो अयं राजा, मग्गा उय्याहि सारथी ति ॥

5

१५२. सिङ्गालजातकं^३ (२)

३. असमेक्खितकम्मन्तं, तुरित्ताभिनिपातिनं ।
सानि^४ कम्मनि^४ तप्पेन्ति, उण्हं वज्झोहितं मुखे ॥
४. सीहो च सीहनादेन, ददरं अभिनादयि ।
सुत्वा सीहस्स निग्घोसं, सिङ्गालो ददरे वसं ।
भीतो सन्तासमापादि, हृदयञ्चस्स अप्फली ति ॥

10

१५३. सूकरजातकं (३)

५. चतुप्पदो अहं सम्म, त्वं पि सम्म चतुप्पदो ।
एहि सम्म^५ निवत्तस्सु, किं^६ नु^६ भीतो पलायसि ॥
६. असुचि पूतिलोमोसि, दुग्गन्धो वासि सूकर ।
सचे युज्झितुकामोसि, जयं सम्म ददामि ते ति ॥

15

१. बल्लिको-म० । २. सारथीति-सी०, रो० । ३. सिगालजातक-सी०, स्या०, रो० । ४-४. तानि कम्मनि-स्या० । ५. सीह-सी०, रो० । ६-६. किन्नु-सी०, स्या०, रो० ।

१५४. उरगजातकं (४)

७. इधूरगानं पवरो पविट्टो,
सेलस्स वण्णेन पमोक्खमिच्छं ।
ब्रह्मं च वण्णं अपचायमानो,
वुभुक्खित्तो नो वित्तरामि^१ भोत्तुं ॥
८. सो ब्रह्मगुत्तो चिरमेव जीव,
दिव्वा^२ च ते पातुभवन्तु भक्खा ।
यो^३ ब्रह्मवण्णं अपचायमानो,
वुभुक्खित्तो नो वित्तरामि भोत्तुं ति ॥

B. 37

१५५. भग्गजातकं (५)

९. जीव वस्ससतं भग्ग,^४ अपरानि च वीसति^५ ।
मा मं पिमाच्चा खादन्तु, जीव त्वं सरदो सतं ॥
१०. त्वं पि वस्ससतं जीव, अपरानि च वीसति ।
विसं पिसाच्चा खादन्तु, जीव त्वं सरदो सतं ति ॥

10

१५६. अलीनचित्तजातकं (६)

११. अलीनचित्तं निस्साय, पट्टा महती चमू ।
कोमलं मेनामन्तुट्टुं, जीवग्गाहं^६ अगाहयि ॥
१२. एत्वं निस्मयमम्पन्नो, भिक्खु आरद्धवीरियो ।
भावयं कुसलं धम्मं, योगवखेमस्स पत्तिया ।
पापुणे अत्तुपुव्वेन, सव्वसंयोजनक्खयन्ति^७ ति^७ ॥

15

१. विसहामि—सी०, स्या०, रो० । २. दिव्वा—मी०; दिव्वा—रो० । ३. सो—
स्या०, रो० । ४. गग्गजातक—मी०, रो० । ५. गग्ग—मी०, रो० । ६. वीसति—स्या० ।
७. जीवग्गाहं—मी०, रो० । ८-८. सव्वसंयोजनक्खयन्ति—मी० ।

१५७. गुणजातकं (७)

B. 38

१३. येन कामं पणामेति, धम्मो बलवतं मिगी ।
उन्नदन्ती विजानाहि, जातं सरणतो भयं ॥
१४. अपि चे पि दुब्बलो मित्तो, मित्तधम्मेसु तिट्ठति ।
सो जातको च बन्धु च, सो मित्तो सो च मे मखा ।
दाठिनि मातिमञ्जित्थो^१, सिङ्गालो मम पाणदो ति ॥

5

१५८. सुहनुजातकं (८)

१५. नयिदं विसमसीलेन, मोणेन सुहनू^२ सह^३ ।
सुहनू^३ पि तादिमोयेव, यो मोणम्म मगोचरो ॥
१६. पक्खन्दिना पगव्भेन. निच्चं सन्दानखादिना ।
समेति पापं पापेन, समेति असता असं ति ॥

१५९. मोरजातकं (९)

10

१७. उदेतयं चक्खुमा एकराजा,
हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो^४ ।
तं तं नमस्सामि हरिस्सवण्णं पथविप्पभासं,
तयाज्ज^५ गुत्ता विहरेमु दिवसं ॥
ये ब्राह्मणा वेदगू^६ सव्वधम्मे,
ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।
नमत्थु बुद्धानं नमत्थु वोधिया,
नमो विमृत्तानं नमो विमुत्तिया ।
इमं सो परिचं कत्वा, मोरो चरति एसना ॥

15

B. 39

20

१८. अपेतयं चक्खुमा एकराजा,
हरिस्सवण्णो पथविप्पभासो ।

१. तिमञ्जित्थो-स्या० । २-२. सुहनुस्सह-सी०, स्या०; सुहनुस्सहा-रो० । ३. सुहनु-स्या०, रो० । ४. पठविप्पभासो-सी०, स्या०, रो० । ५. तयाज्ज-सी०, स्या०, रो० । ६. वेदगू-स्या० ।

तं तं नम्मस्सामि हरिस्सवण्णं पथविप्पभासं,
तयाज्ज गुत्ता विहरेमु रत्ति ॥

ये ब्राह्मणा वेदगू सव्वधम्मो,
ते मे नमो ते च मं पालयन्तु ।

नमत्थु बुद्धानं नमत्थु बोधिया,
नमो विमुत्तानं नमो विमुत्तिया ।

इमं सो परित्तं कत्वा, मोरो वाममकप्पयी ति ॥

5

१६०. विनीलजातकं^१ (१०)

१९. एवमेव नून राजानं, वेदेहं मिथिलग्गहं ।

अस्सा वहन्ति^२ आजञ्जा. यथा हंसा विनीलकं ॥

२०. विनील दुग्गं भजसि. अभूमिं तात सेवसि ।

गामन्तकानि^३ सेवस्सु, एतं मातालयं तवा^४ ति^५ ॥

दळ्हवग्गो पठमो ।

10

तस्सुद्धानं

वरबल्लिकददरसूकरको,

उरगूत्तमपञ्चमभग्गवरो ।

महतीचमुया व सिङ्गालवरो,

सुहनुत्तम मोर विनीलं दसा ति ॥

15

१६१. इन्द्रसमानगोतजातकं (११)

२१. न सन्धवं कापुरिसेन कयिरा,

अरियो अनरियेन पजानमत्थं ।

चिरानुबुत्थो पि करोति पापं,

गजो यथा इन्द्रसमानगोत्तं ॥

B. 40

१. विनीलकजातकं—मी०, स्या०; ० जातक—रो० । २. वाहन्ति—रो० । ३. गामन्ति-
कानि—सी० । ४-४. तुवन्ति—स्या०; त्वन्ति—रो० ।

२२. यं^१ त्वेव^१ जञ्जा सदिसो ममं ति,
 सीलेन पञ्जाय सुतेन चा पि ।
 तेनेव मेत्ति कयिराथ सद्धि,
 सुखो^३ हवे^३ सप्पुरिसेन सङ्गमो ति ॥

१६२. सन्धवजातकं (१२)

5 २३. न सन्धवस्मा परमन्थि पापियो,
 यो सन्धवो कापुरिमेन होति ।
 सन्तप्पितो सप्पिना पायमेन,
 किच्छाकनं पण्णकुट्टि अदट्ठि^३ ॥

10 २४. न सन्धवस्मा परमन्थि मेय्या,
 यो सन्धवो सप्पुरिमेन होति ।
 सीहस्स व्यग्घस्स^४ च दीपिनो च,
 सामा मुखं लेहति सन्धवेना ति ॥

१६३. सुसीमजातकं (१३)

15 २५. काळा मिगा सेतदन्ता तवीमे^५,
 परोसतं हेमजालाभिच्छन्ना^६ ।
 ते ते ददामी ति सुसीम ब्रूसि,
 अनुस्सरं पेत्तिपितामहानं ॥

B. 41 २६. काळा मिगा सेतदन्ता ममीमे^५,
 परोसतं हेमजालाभिच्छन्ना ।
 ते ते ददामी ति वदामि माणव,
 अनुस्सरं पेत्तिपितामहानं ति ॥

१-१. यदेव-स्या० । २-२. सुवावहो-सी०, रो० । ३. अदड्ढही-मी०; अदड्ढहि-स्या०; अदट्ठही ति-रो० । ४. व्यग्घस्स-मी०, रो० । ५. तव इमे-मी०, रो० । ६. हेमजालाभिसच्छन्न-मी० । ७. मम इमे-मी०, रो० ।

१६४. गिज्झजातकं (१४)

२७. यं नु गिज्झो योजनसत्तं, कुणपानि अवेक्खति ।
कस्मा जालं च पासं च, आसज्जा पि न बुज्झसि^१ ॥
२८. यदा पराभवो होति, पोसां जीविनसङ्खये ।
अथ जालं च पासं च, आसज्जा पि न बुज्झती ति ॥

१६५. नकुलजातकं (१५)

२९. सन्धिं कत्वा अमित्तेन, अण्डजेन जलावुज ।
विवरिय दाठं सेसि^२, कुतो ते^३ भयमागतं ॥
३०. सङ्केथेव अमित्तस्मिं, मित्तस्मिं पि न विस्ससे ।
अभया भयमुप्पन्नं, अपि मूलानि^४ कन्तती ति^५ ॥

१६६. उपसाळकजातकं^६ (१६)

३१. उपसाळकनामानि^६, सहस्सानि चतुद्दस ।
अस्मिं पदेसे दड्ढानि, नत्थि लोके अनामतं ॥
३२. यम्हि सच्चं च धम्मो च, अहिंसा संयमो दमो ।
एतं^७ अरिया^७ सेवन्ति, एतं लोके अनामतं ति ॥

१६७. समिद्धिजातकं (१७)

३३. अभुत्वा भिक्खसि भिक्खु, न हि भुत्वान भिक्खसि ।
भुत्वान भिक्खु भिक्खस्सु, मा तं कालो उपच्चगा ॥
३४. कालं वोहं न जानामि, छन्नो कालो न दिस्सति ।
तस्मा अभुत्वा भिक्खामि, मा मं कालो उपच्चगा ति ॥

१. बुज्झसी-सी० । २. सयसि-सी०, स्या०, रो० । ३. तं-सी० । ४-४. मूलनिकन्तती ति-सी० । ५. उपसाळहकजातक-सी०, स्या०; उपसाळहजातक-रो० । ६. उपसाळहकनामानं-सी०, स्या०, रो० । ७-७. एतदरिया-सी०, स्या०, रो० ।

१६८. सकुणग्धिजातकं (१८)

३५. सेनो बलसा पतमानो, लापं गोचरद्वयिनं^१ ।
सहसा अज्भृत्पत्तो व, मरणं तेनुपागमि ॥
३६. सोहं नयेन सम्पन्नो, पेत्तिके गोचरे रतो ।
अपेतसत्तु मोदामि, सम्पस्सं अत्थमत्तनो ति ॥

१६९. अरकजातकं (१९)

- 5 ३७. यो वे मेत्तेन चित्तेन, सब्बलोकानुकम्पति ।
उद्धं अघो च तिरियं^२, अप्पमाणेन सब्बसो ॥
३८. अप्पमाणं हितं चित्तं, परिपुण्णं सुभावितं ।
यं पमाणकतं^३ कम्मं, न तं तत्रावसिस्सती ति ॥

१७०. ककण्टकजातकं (२०)

- 10 ३९. नायं पुरे उण्णमति^४, तोरणगे ककण्टको ।
महोसध विजानाहि, केन थद्धो ककण्टको ॥
४०. अलद्धपुब्बं लद्धान, अड्डुमासं ककण्टको ।
अतिमञ्जति राजानं, वेदेहं मिथिलग्गहं ति ॥

मन्थववग्गो दुत्तियो ।

तस्सुद्धानं

B. 43

15

अथ इन्दसमान सपण्णकुटि,
सुसिमुत्तम गिज्ज जलावुजको ।
उपसाळक भिक्खु सलापवरो,
अथ मेत्तवरो दसपुण्णमती ति ॥

— ० —

१७१. कल्याणधम्मजातकं (२१)

४१. कल्याणधम्मो ति यदा जनिन्द,
लोके समञ्जं^५ अनुपापुणाति ।

१. गोचरद्वयिनं—स्या०, रो० । २. तिरियं च—सी०, स्या०, रो० । ३. पमाणं कतं—
स्या०, रो० । ४. उन्नमति—स्या० । ५. समञ्जा—सी० ।

तस्मा न हिय्येथ^१ नरो सपञ्ज्रो,
हिरिया पि सन्तो धुरमादियन्ति ॥

४२. सायं समञ्ज्रा इध मज्ज पत्ता,
कल्याणधम्मो ति जनिन्द लोके ।
ताहं समेक्खं इध पव्वजिस्सं,
न हि मत्थि छन्दो इध कामभोगे ति ॥

5

१७२. दहरजातकं (२२)

४३. को नु सहेन महता, अभिनादेति दहरं ।
तं^२ सीहा नप्पटिनदन्ति^३, को नामेसो मिगाधिभू ॥
४४. अधमो मिगजातानं, सिङ्गालो^४ तात वस्सति ।
जातिमस्म जिगुच्छन्ता, तुण्ही सीहा समच्छरे ति ॥

10

१७३. मक्कटजातकं (२३)

४५. तात माणवको एसो, तालमूलं अपस्सितो ।
अगारकञ्चिदं अत्थि, हन्द देमस्सगारकं ॥
४६. मा खो त्वं^५ तात पक्कोसि, दूसेय्य नो अगारकं ।
नेतादिसं मुखं होति, ब्राह्मणस्स सुसीलिनो ति ॥

B. 44

१७४. दुर्भियमक्कटजातकं (२४)

४७. अदम्ह ते वारि पहरूरुपं^६,
घम्माभित्तस्स पिपासितस्स ।
सो दानि पित्वानं^७ किरिङ्करोमि^८ ।
असङ्गमो^९ पापजनेन मेय्यो ॥

15

१. हिय्येथ—सी० । २. किं—सी०, रो० । ३. नप्पटिनन्दन्ति—सी०, रो० । ४. सिगालो—सी०, स्या०, रो० । ५. तं—सी०, स्या०, रो० । ६. बहुरूपं—स्या०; बहुरूपं—रो० । ७. पीत्वानं—सी०, रो० । ८. किरिकरोमि—सी०, स्या०, रो० । ९. नमङ्गमो—स्या० ।

४८. को ते सुतो वा दिट्ठो वा, सीलवा नाम मक्कटो ।
इदानि खो तं ओहच्छं^१, एसा अस्माकं^२ धम्मता ति ॥

१७५. आदिच्चुपट्टानजातकं (२५)

४९. सब्बेसु किर भूतेसु, सन्ति सीलसमाहिता ।
पस्स साखामिगं जम्मं, आदिच्चमुपतिट्ठति ॥
५०. नास्स सीलं विजानाथ, अनञ्जाय पसंसथ ।
अग्गिहुत्तञ्च उहन्नं^३, द्वे च^४ भिन्ना कमण्डलू ति ॥

१७६. कळायमुट्ठिजातकं (२६)

B. 45

५१. बालो वतायं दुमसाखगोचरो,
पञ्जा जनिन्द नयिमस्स विज्जति ।
कळायमुट्ठिं^५ अवकिरिय केवलं,
एकं कळायं पतितं गवेसति ॥
५२. एवमेव मयं राज, ये चञ्जे अतिलोभिनो ।
अप्पेन बहुं^६ जिय्यामं^७, कळायेनेव वानरो ति ॥

१७७. तिन्दुकजातकं (२७)

५३. धनुहत्थकलापेहि, नेत्ति सवरधारिभि ।
समन्ता परिकिण्णम्हं^८, कथं मोक्खो भविस्सति ॥
५४. अप्पेव बहुकिच्चानं, अन्थो जायेथं^९ कोचि नं ।
अत्थि सक्खस्म अच्छिन्नं, खज्जथञ्जेव^{१०} तिन्दुकं ति ॥

१७८. कच्छपजातकं (२८)

५५. जनित्तं मे भवित्तं मे, इति पङ्के अवस्सयि ।
तं मं पङ्को अज्झभवि^{११}, यथा दुव्वलकं तथा ।
तं तं वदामि भगव, सुणोहि वचनं मम ॥

१. ऊहच्च-सी०, रो०; ओहच्च-स्या० । २. अम्हाक-रो० । ३. ऊहन्तं-सी०;
ऊहनं-स्या०; ऊहन्ति-रो० । ४. तेन-रो० । ५. कलायमुट्ठि-रो० । ६. बहु-सी० ।
७. जेय्याम-स्या० । ८. परिकिण्णम्हा-मी०, स्या०, रो० । ९. जायेथ-सी० । १०.
खज्जतञ्जेव-सी०, स्या०; खज्जतञ्जेव-रो० । ११. अज्झभव-मी०; अज्झोभवि-रो० ।

५६. गामे वा यदि वा रञ्जे, सुखं यत्राधिगच्छति ।
तं जनित्तं^१ भवित्तं च, पुरिसस्स पजानतो ।
यम्हि जीवे तम्हि गच्छे, न निकेतहतो सिया ति ॥

१७९. सतधम्मजातकं (२९)

५७. तं च अप्पं च उच्छिट्ठं, तं च किच्छेन नो अदा ।
सोहं ब्राह्मणजातिको, यं भुत्तं तं पि उगतं ॥ 5
५८. एवं धम्मं निरंकत्वा, यो अधम्मेन जीवति ।
सतधम्मो व लाभेन, लद्धेन^३ पि^३ न नन्दती ति ॥ B. 46

१८०. दुद्दजातकं (३०)

५९. दुद्दं ददमानानं, दुक्करं कम्म कुब्बतं ।
असन्तो नानुकुब्बन्ति, सतं धम्मो दुरन्नयो ॥
६०. तस्मा सतं च असतं^३, नाना होति इतो गति । 10
असन्तो निरयं यन्ति, सन्तो सग्गपरायणा ति ॥
कल्याणवग्गो तत्तियो ।

तस्सुद्दानं

सुसमञ्जमिगाधिभू माणवको,
वारिपहूतरूपादिच्चुपट्टाना ।
सकळायसतिन्दुकपङ्क पुन,
सतधम्म सुदुद्दकेन दसा ति ॥ 15

१८१. असदिसजातकं (३१)

६१. धनुग्गहो असदिसो, राजपुत्तो महब्बलो ।
दूरेपाती अक्खणवेधी, महाकायप्पदालनो ॥
६२. सब्बामित्ते रणं कत्वा, न च कञ्चि^३ विहेठयि ।
भातरं सोत्थिं कत्वान, संयमं^४ अञ्जुपागमी ति ॥

१. जनित्तं—स्या० । २-२. लद्धेनापि—स्या० । ३. असतञ्च—सी०, स्या०, रो० ।

४. किञ्चि—सी०, स्या०, रो० । ५. सञ्जमं—सी०, स्या०, रो० ।

१८२. सङ्गामावचरजातकं (३२)

B. 47

६३. सङ्गामावचरो सूरौ, बलवा इति विस्सुतो ।
किं नु तोरणमासज्ज, पट्टिककमसि कुञ्जर ॥
६४. ओमद् खिप्पं पलिघं^१, एसिकानि च अब्बह^२ ।
तोरणानि च^३ महित्वा^३, खिप्पं पविस कुञ्जरा ति ॥

१८३. वालोदकजातकं^४ (३३)

5

६५. वालोदकं अप्परसं निहीनं,
पित्वा^५ मदो जायति गद्रभानं ।
इमं च पित्वान रसं पणीतं,
मदो न सञ्जायति सिन्धवानं ॥

10

६६. अप्पं पिवित्वान निहीनजच्चो,
सो मज्जती^६ तेन जनिन्द पुट्टो^७ ।
धोरय्हसीली च कुलम्हि जातो,
न मज्जती अग्गरसं पिवित्वा ति ॥

१८४. गिरिदत्तजातकं^८ (३४)

15

६७. दूसितो गिरिदत्तेन, ह्यो सामस्स पण्डवो ।
पोराणं पकतिं हित्वा, तस्सेवानुविधिय्यति^९ ॥
६८. सचे च^{१०} तनुजो पोसो, सिखराकारकप्पितो^{११} ।
आनने नं^{१२} गहेत्वान, मण्डल परिवत्तये ।
खिप्पमेव पहन्त्वान^{१३}, तस्सेवानुविधिय्यती ति ॥

१८५. अनभिरतिजातकं (३५)

B. 48

६९. यथोदके आविले अप्पसन्ने,
न पस्सति सिप्पिकसम्बुकं^{१४} च^{१५} ।

१. पलीघं-स्या० । २. उब्बह-स्या० । ३-३. पमहित्वा-सी०, रो० । ४. वालो-
दकजातक-सी० । ५. पीत्वा-सी०, रो० । ६. मज्जति-सी० । ७. पुट्टो-सी०, स्या० ।
८. गिरिदन्तजातक-रो० । ९. तस्सेव अनुविधीयती ति-सी०, रो० । १०. व-सी०, रो० ।
११. सिङ्गाराकारकप्पितो-स्या० । १२. तं-सी०, स्या०, रो० । १३. पहन्त्वान-सी०,
रो० । १४. सिप्पिकसम्बुकं-सी० । १५. रो० पोत्थके नत्थि ।

सकखरं वालुकं मच्छगुम्बं,
 एवं आविलम्हि^१ चित्ते ।
 न^२ पस्सति अत्तदत्थं परत्थं ॥

७०. यथोदके अच्छे विप्पसन्ने,
 सो पस्सति सिप्पिकमम्बुकं च ।
 सकखरं वालुकं मच्छगुम्बं,
 एवं अनाविलम्हि चित्ते ।
 सो पस्सति अत्तदत्थं परत्थं ति ॥

5

१८६. दधिवाहनजातकं (३६)

७१. वण्णगन्धरसूपेतो, अम्बोयं अहुवा पुरे ।
 तमेव पूजं लभमानो, केनम्बो कटुकप्फलो ॥
 ७२. पुचिमन्दपरिवारो, अम्बो ते दधिवाहन ।
 मूलं मूलेन संसट्ठं, साखा^३ साखा^३ निसेवरे ।
 असातसन्निवासेन^४, तेनम्बो कटुकप्फलो ति ॥

10

१८७. चतुमट्टजातकं (३७)

७३. उच्चे विटभिमारुह, मन्तयव्हो रहोगता ।
 नीचे ओरुह मन्तव्हो, मिगराजा पि सोस्सति ॥
 ७४. यं सुवण्णो^५ सुवण्णेन, देवो देवेन मन्तये ।
 किं तैत्थ^६ चतुमट्टस्म, विलं पविस जम्बुका ति ॥

15

१८८. सीहकोत्थजातकं^७ (३८)

७५. सीहङ्गुली सीहनखो, सीहपादपतिट्टितो ।
 सो सीहो सीहसङ्घम्हि, एको नदति अञ्जथा ॥

B. 49

१. आविलेहि-सी० । २. न सो-स्या० । ३-३. साखा साखं-स्या० । ४. असतंसन्निवासेन-रो० । ५. सुवण्णो-सी०, स्या०, रो० । ६. तत्थ-स्या०, रो० । ७. सीहकोत्थुकजातक-सी०, स्या०; सीहकोट्टुकजातक-रो० ।

७६. मा त्वं नदि राजपुत्त, अप्पसद्दो वने वस ।
सरेन खो तं जानेय्युं, न हिते पेतिको सरो ति ॥

१८९. सीहचम्मजातकं (३९)

७७. नेतं सीहस्स नदितं, न व्यग्घस्स न दीपिनो ।
पारुतो सीहचम्मेन, जम्मो नदति गद्रभो ॥
- 5 ७८. चिरं पि खो तं खादेय्य, गद्रभो हरितं यवं ।
पारुतो सीहचम्मेन, रवमानो व^१ दूसयी ति ॥

१९०. सीलानिसंसजातकं (४०)

७९. पस्स सद्धाय सीलस्स, चागस्स च अयं फलं ।
नागो नावाय वण्णेन, सद्धं वहतुपासकं ॥
- 10 ८०. सन्धिरेव समासेथ, सन्धि कुब्बेथ सन्धवं ।
सतं हि सन्निवासेन, सोत्थि गच्छति न्हापितो^२ ति ॥
असदिसवग्गो चनुत्थो ।

तस्सुद्धानं

धनुग्गहकुञ्जरअप्परसो,
गिरिदत्तमनाविलचित्तवरं ।
दधिवाहनजम्बूकसीहनखो,
हरितयव नागवरेण दसा ति ॥

१९१. रुहकजातकं (४१)

B. 50 15

८१. अपि^३ रुहक छिन्ना पि, जिया सन्धीयते^४ पुन ।
सन्धीयस्सु पुराणिया, मा कोधस्स वसं गमि ॥
८२. विज्जमानेसु^५ वाकेसु^६, विज्जमानेसु कारिसु ।
अञ्जं^६ जियं करिस्सामि^६, अञ्जेव पुराणिया ति ॥

१. च-रो० । २. नहापितो-सी०, रो० । ३. अम्भो-सी०, स्या० । ४. सन्धि-
य्यते-स्या०, रो० । ५-५. विज्जमानासु मरुवासु-सी०; ०मरुद्वासु-रो० । ६-६. अञ्जं
जिया करिस्साम-सी०; अञ्जं जियं करिस्साम-रो० ।

१९२. सिरिकाळकण्णिजातकं (४२)

८३. इत्थी सिया रूपवती, सा च सीलवती सिया ।
पुरिसो तं न इच्छेय्य, सद्हासि महोसध ॥
८४. सद्हामि महाराज, पुरिसो दुब्भगो^१ सिया ।
सिरी च काळकण्णी च, न समेन्ती कुदाचनं ति ॥

१९३. चूळपदुमजातकं^२ (४३)

८५. अयमेव सा अहमपि^३ सो अनञ्जो, 5
अयमेव सो हत्थच्छिन्नो अनञ्जो ।
यमाह कोमारपती^४ ममं ति,
वज्झित्थियो नत्थि इत्थीसु सच्चं ॥
८६. इमं च जम्मं मुसलेन हत्त्वा, 10
लुहं छवं परदारूपसेव ।
इमिस्सा च नं पापपतिव्वताय,
जीवन्तिया छिन्दथ कण्णनासं ति ॥

१९४. मणिचोरजातकं (४४)

८७. न सन्ति देवा पवसन्ति नून, B. 51
न हि नून सन्ति इध लोकपाला ।
सहसा करोन्तानमसञ्जतानं, 15
न हि नून सन्ती^५ पटिमोधितारो ॥
८८. अकाले वस्मती^६ तस्स, काले तस्स न वस्सति ।
सग्गा च चवति ठाना, ननु मो नावता हतो ति ॥

१९५. पञ्चतूपत्थरजातकं (४५)

८९. पञ्चतूपत्थरे रम्मि, जाता पोक्खरणी सिवा ।
तं सिङ्गालो अपापायि^७, जानं सीहेन रक्खितं ॥ 20

१. दुब्भगो-सी० । २. चुळपदुमजातकं-सी०, स्या० । ३. अहमपि-सी०, स्या०, रो० । ४. कोमारपतिको-स्या० । ५. सन्ति-सी०, स्या०, रो० । ६. वस्मति-सी०, रो० । ७. अपापासि-सी०, स्या०, रो० ।

६०. पिवन्ति^१ चे^१ महाराज, सापदानि महानदिं ।
न तेन अनदी होति, खमस्सु यदि ते पिया ति ॥

१९६. बलाहकस्सजातकं^२ (४६)

६१. ये न काहन्ति ओवादं, नरा बुद्धेन देसितं ।
व्यसनं ते गमिस्सन्ति, रक्खसीहिव वाणिजा ॥

5 ६२. ये च काहन्ति ओवादं, नरा बुद्धेन देसितं ।
सोत्थिं पारं गमिस्सन्ति, बलाहेनेव^३ वाणिजा ति ॥

१९७. मित्तामित्तजातकं (४७)

६३. न नं उम्हयते दिस्वा, न च नं पटिनन्दति ।
चक्खूनि चस्स न ददाति, पटिलोमं च वत्तति ॥

B. 52

10

६४. एते भवन्ति^४ आकारा, अमित्तस्मिं पतिट्ठिता ।
येहि अमित्तं जानेथ्य, दिस्वा^५ सुत्वा च पण्डितो ति ॥

१९८. राधजातकं (४८)

६५. पवासा आगतो तात, इदानि नचिरागतो ।
कच्चिन्नु तात ते माता, न अञ्जमुपसेवति ॥

६६. न खो पनेतं सुभणं, गिरं सच्चुपसंहितं ।
सयेथ पोट्टपादो व, मुम्मुरे^६ उपकूथितो^७ ति ॥

१९९. गहपतिजातकं (४९)

15

६७. उभयं मे न खमति, उभयं मे न रुच्चति ।
याचायं कोट्टमोतिण्णा, नाद्दसं^८ इति भासति ॥

१-१. पिपन्ति वे-सी०; पिवन्ति व-रो० । २. बालाहकस्सजातकं-सी०; बलाहकस्स-जातक-रो० । ३. बालाहेनेव-सी०, रो० । ४. भवन्ति-मी० । ५. दिस्वा च-रो० । ६. मुम्मुरे-स्या० । ७. उपकूथितो-मी०, स्या०, रो० । ८. न दसं-मी०, स्या०, रो० ।

६८. तं तं गामपति ब्रूमि, कदरे अप्पस्मि^१ जीविते ।
 द्वे मासे सङ्गरं^२ कत्वा^३, मंसं जरग्गवं किसं ।
 अप्पत्तकाले चोदेसि, तं पि मय्हं न रुच्चती ति ॥

२००. साधुसीलजातकं (५०)

६६. सरीरदव्यं^३ वुड्ढव्यं^३, सोजच्चं साधुसीलियं ।
 ब्राह्मणं तेव पुच्छाम, कन्नु तेसं वनिम्हसे^४ ॥ 5
 १००. अत्थो अत्थि सरीरस्मिं, वुड्ढव्यस्स नमो करे ।
 अत्थो अत्थि सुजातस्मिं, सीलं अस्माक रुच्चती ति ॥
 रुहकवग्गो पञ्चमो ।

तस्सुद्धानं

अपिरुहकरूपवतीमुसलो,
 पवसन्ति सपञ्चमपोक्खरणी । B. 53
 अथ मुत्तिमवाणिज उम्हयते,
 चिरआगतकोट्टुसरीर दसा ति ॥ 10

२०१. बन्धनागारजातकं (५१)

१०१. न तं दळ्हं बन्धनमाहु धीरा,
 यदायसं दारुजपव्वजञ्च^५ ।
 सारत्तरत्ता मणिकुण्डलेसु,
 पुत्तेसु दारेसु च या अपेक्खा ॥ 15
 १०२. एतं दळ्हं बन्धनमाहु धीरा,
 ओहारिनं सिथिलं^६ दुप्पमुञ्चं ।
 एतं पि छेत्वान वजन्ति धीरा,
 अनपेक्खिनो काममुखं पहाया ति ॥

१. अप्पस्मिं—सी०, स्या०, रो० । २-२. कारं कत्वान—सी०, रो० । ३-३. सरीरदव्यं वद्वव्यं—सी०, रो० । ४. वणिम्हसे—सी०, रो० । ५. दारुजं पव्वजञ्च—सी०, रो० । ६. सीथिलं—म० ।

२०२. केळिसीलजातकं (५२)

१०३. हंसा कोञ्चा मयूरा च, हृत्थयो^१ पसदा मिगा ।
सब्बे सीहस्स भायन्ति, नत्थि कायस्मि^२ तुल्यता ॥
१०४. एवमेव मनुस्सेसु, दहरो चे पि पञ्जवा ।
सो हि तत्थ महा होति, नेव बालो सरीरवा ति ॥

२०३. खण्डजातकं^३ (५३)

- 5 १०५. विरूपक्खेहि मे मेत्तं, मेत्तं एरापथेहि मे ।
छब्ब्यापुत्तेहि मे मेत्तं, मेत्तं कण्हागोतमकेहि च ॥
B. 54 अपादकेहि मे मेत्तं, मेत्तं द्विपादकेहि^४ मे ।
चतुप्पदेहि मे मेत्तं, मेत्तं बहुप्पदेहि मे ॥
मा मं अपादको हिंसि, मा मं हिंसि द्विपादको ।
10 मा मं चतुप्पदो हिंसि, मा मं हिंसि बहुप्पदो ॥
सब्बे सत्ता सब्बे पाणा, सब्बे भूता च केवला ।
सब्बे भद्रानि पस्सन्तु, मा कच्चि^५ पापमागमा ॥
१०६. अप्पमाणो बुद्धो, अप्पमाणो धम्मो ।
अप्पमाणो सद्धो, पमाणवन्तानि सरीसपानि^६ ॥
15 अहिविच्छिक्कसत्तपदीउण्णनाभिसरबूमूसिका ।
कता मे रक्खा कता मे परित्ता,
पटिक्कमन्तु भूतानि ।
सोहं नमो भगवतो,
नमो सत्तन्नं सम्मासम्बुद्धानं ति ॥

२०४. वीरकजातकं (५४)

- 20 १०७. अपि वीरक पस्सेसि, सकुणं मञ्जुभाणकं ।
मयूरगीवसङ्कासं, पति^७ मय्हं सविट्ठकं ॥

१. हृत्थिनो-सी०; हृत्थियो-स्या०, रो० । २. कायस्मि-सी० । ३. खन्धवत्त-जातकं-सी०, रो०; खन्धपरित्त जातकं-स्या० । ४. दिपादकेहि-सी०, स्या०, रो० । ५. किञ्चि-स्या० । ६. सिंसिपानि-सी०, स्या०, रो० । ७. पति-सी० ।

१०८. उदकथलचरस्स पक्खिनो,
निच्चं आमकमच्छभोजिनो ।
तस्सानुकरं सविट्ठको,
सेवाले^१ पल्लिगुण्ठितो मतो ति ॥

२०५. गङ्गेय्यजातकं (५५)

१०९. सोभति^२ मच्छो^३ गङ्गेय्यो^३, अथो सोभति^३ यामुनो^३ । 5
चतुप्पदोयं^४ पुरिसो, निग्गोधपरिमण्डलो ।
ईसकायतगीवो च, सब्बेव अतिरोचति ॥
११०. यं पुच्छितो न तं अक्खासि^५, अञ्जं अक्खासि^६ पुच्छितो । B. 55
अत्तप्पसंसको पोसो, नायं अस्माक रुच्चती ति ॥

२०६. कुरुङ्गमिगजातकं (५६)

१११. इद्ध वद्धमयं^७ पासं, छिन्द दन्तेहि कच्छप । 10
अहं तथा करिस्सामि, यथा नेहिति लुट्ठको ॥
११२. कच्छपो पाविसी वारि, कुरुङ्गो पाविसी वनं ।
सतपत्तो दुमग्गम्हा^८, दूरे पुत्ते अपानयी ति ॥

२०७. अस्सकजातकं (५७)

११३. अयमस्सकराजेन, देसो विचरितो मया ।
अनुकामय कामेन^९, पियेन पतिना सह ॥ 15
११४. नवेन सुखदुक्खेन, पोरणं अपिधीयति^{११} ।
तस्मा अस्सकरञ्जा व, कीटो पियतरो ममा^{१२} ति ॥

१. सेवालेहि—स्या० । २. सोभन्ति—स्या०, रो० । ३-३. मच्छा गङ्गेय्या—स्या०, रो० । ४-४. सोभन्ति यामुना—स्या०, रो० । ५. चतुप्पदायं—सी०, स्या०, रो० । ६. अक्खा—सी०, स्या०, रो० । ७. अक्खाति—स्या०, रो० । ८. वद्धमयं—म० । ९. दुम्मग्गम्हा—सी० । १०. अनुकामयानुकामेन—सी०, रो० । ११. अपिधीयति—सी०, रो० ; अपिथिय्यति—स्या० । १२-१२. ममन्ति—सी०, स्या०, रो० ।

२०८. सुसुमारजातकं^३ (५८)

११५. अलं^१ मेतेहि^१ अम्बेहि, जम्बूहि पनसेहि च ।
यानि पारं समुद्रस्स, वरं मय्हं उदुम्बरो ॥
११६. महती वत ते बोन्दि, न च पञ्जा तदूपिका ।
सुसुमार^३ वञ्चितो मेसि, गच्छ दानि यथासुखं ति ॥

२०९. कुक्कुटजातकं (५९)

- B. 56 5 ११७. दिट्ठा मया वने रुक्खा, अस्सकण्णा विभीटका^४ ।
न तानि एवं सक्कन्ति, यथा त्वं रुक्ख^५ सक्कसि ॥
११८. पुराणकुक्कुटो अयं, भेत्वा पञ्जरमागतो ।
कुसलो वाळपासानं, अपक्कमति भासती ति ॥

२१०. कन्दगलकजातकं^६ (६०)

- 10 ११९. अम्भो को नामयं रुक्खो, सिन्नपत्तो^७ सकण्टको ।
यत्थ एकप्पहारेन, उत्तमङ्गं विभिज्जितं^८ ॥
१२०. अचारि^९ वतायं^९ वितुदं वनानि, कट्टङ्गरुक्खेसु असारकेसु ।
अथासदा खदिरं जातसारं, यत्थब्भिदा गरुळो उत्तमङ्गं ति ॥
नतंदब्भवग्गो छट्ठो ।

तस्सुद्धानं

दळ्ळहवन्धन हंसवरो च पुन,

विरुपक्खसविट्ठकमच्छवरो^{१०} ।

15

सकुरुङ्गसअस्सकअम्भवरो,

पुन कुक्कुटको गरुळेन दसा ति ॥

—०—

१-१. अलमेतेहि-सी०, स्या०, रो० । २. सुसुमार-सी०, स्या०, रो० । ३. कक्कर-जातक-सी०, स्या०, रो० । ४. विभेदका-स्या० । ५. रुक्खं-स्या० । ६. कन्दगळव जातक-सी० । ७. सीनपत्तो-सी०; सीतपत्तो-रो० । ८. विसाटितं-सी०, स्या०, रो० । ९-९. अचरि० सी०; अचारुतायं-रो० । १०. विरुपक्खसविट्ठकमच्छवरो-सी० ।

२११. सोमदत्तजातकं (६१)

१२१. अकासि योगं धुवमप्पमत्तो,
संवच्छरं बीरणथम्भकस्मिं ।
व्याकासि^१ सञ्जं^२ परिसं विगय्ह,
न निय्यमो तायति अप्पपञ्जं ॥
१२२. द्वयं याचनको तात, सोमदत्त निगच्छति ।
अलाभं धनलाभं वा^३, एवं धम्मा हि याचना ति ॥

5 B. 57

२१२. उच्छिद्रुभत्तजातकं (६२)

१२३. अञ्जो उपरिमो वण्णो, अञ्जो वण्णो च^४ हेट्ठिमो ।
ब्राह्मणी त्वेव पुच्छामि, किं हेट्ठा किं च उप्परि^५ ॥
१२४. अहं नटोस्मि भदन्ते, भिक्खकोस्मि इधागतो ।
अयं हि कोट्टमोतिण्णो, अयं सो यं गवेससी ति ॥

10

२१३. भरुजातकं^६ (६३)

१२५. इसीनमन्तरं कत्वा, भरुराजा ति मे सुतं ।
उच्छिन्नो सह रट्टेहि^७, सराजा विभवङ्गतो ॥
१२६. तस्मा हि छन्दागमनं, नप्पसंसन्ति पण्डिता ।
अद्रुट्टचित्तो भासेय्य, गिरं सच्चुपसंहितं ति ॥

२१४. पुण्णनदीजातकं (६४)

१२७. पुण्णं नदिं येन च पेय्यमाहु,
जातं यवं येन च गुय्हमाहु ।
दूरं गतं येन च अव्हयन्ति,
सो त्यागतो^८ हन्द च भुञ्ज ब्राह्मण^९ ॥

15

१. व्याकासि—सी०, रो० । २. अञ्जं—स्या० । ३. च—सी०, रो० । ४. व—
सी० । ५. ऊपरि—रो० । ६. भरुराजजातक—स्या० । ७. रट्टेन—सी०, रो० । ८.
त्याभती—स्या० । ९. ब्राह्मणाति—रो० ।

१२८. यतो मं सरती राजा, वायसं पि पहेतवे ।
हंसा कोञ्चा मयूरा चं, असतीयेव पापिया ति ॥

२१५. कच्छपजातकं (६५)

B. 58

१२९. अ्रवधी वत अत्तानं, कच्छपो^१ ब्याहरं गिरं^१ ।
सुग्गहीतस्मिं कट्टस्मिं, वाचाय सकियावधि ॥

5

१३०. एतं पि दिस्वा नरविरियसेट्ट^२,
वाचं पमुञ्चे कुसलं नातिवेलं ।
पस्ससि बहुभाणेन, कच्छपं व्यसनं^३ गतं ति ॥

२१६. मच्छजातकं (६६)

१३१. न मायमग्गि तपति, न सूलो साधुतच्छित्तो ।
यं च मं मञ्जते^४ मच्छी, अञ्जं सो रतिया गतो ॥

10

१३२. सो मं दहति रागग्गि, चित्तं चूपतपेति मं ।
जालिनो मुञ्चथायिरा मं, न कामे हञ्जते क्वची ति ॥

२१७. सेग्गुजातकं (६७)

१३३. सब्बो लोको अत्तमनो अहोसि,
अकोविदा गामधम्मस्स सेग्गु ।
कोमारि को नाम तवज्जधम्मो,
यं त्वं गहिता पवने परोदसि ॥

15

१३४. यो दुक्खफुट्टाय भवेय्य ताणं,
सो मे पिता दुब्भि^५ वने करोति ।
सा कस्स कन्दामि वनस्स मज्जे,
यो तायिता सो सहसं^६ करोती ति ॥

१-१. कच्छपो व्याहरंगिरं-सी० रो०; कच्छपो व पव्याहरं-स्या० । २. नरवीरिय-सेट्ट-म०; नरवीरसेट्ट-स्या० । ३. व्यसनं-सी०, रो० । ४. मञ्जति-सी०, मञ्जती-रो० । ५. द्दुब्भि-सी०, रो० । ६. सहसा-सी०, स्या०, रो० ।

२१८. कूटवाणिजजातकं (६८)

१३५. सठस्स साठेय्यमिदं सुचिन्तितं,
पच्चोड्डितं पटिकूटस्स कूटं ।
फालञ्चे खादेय्युं^१ मूसिका,
कस्मा कुमारं कुलला न^२ हरेय्युं ॥
१३६. कूटस्स हि सन्ति कूटकूटा,
भवति^३ चा पि^३ निकनिनो निकत्या ।
देहि पुत्तनट्टु फालनट्टुस्स फालं,
मा ते पुत्तमहासि फालनट्टो ति ॥

B. 59

5

२१९. गरहितजातकं (६९)

१३७. हिरञ्जं मे सुवण्णं मे, एसा रत्ति दिवा कथा ।
दुम्मेधानं मनुस्सानं, अरियधम्मं अपस्सतं ॥
१३८. द्वे द्वे गहपतयो गेहे, एको तत्थ अमस्सुको ।
लम्बत्थनो वेणिकतो, अथो अड्ढितकण्णको ।
कीतो धनेन बहुना, सो तं वितुदते जनं ति ॥

10

२२०. धम्मधजजातकं^४ (७०)

१३९. सुखं जीवितरूपोसि, रट्टा विवनमागतो ।
सो^५ एको^५ रुक्खमूले, कपणो विय ज्ञायसि ॥
१४०. सुखं जीवितरूपोस्मि, रट्टा विवनमागतो ।
सो एको रुक्खमूले, कपणो विय ज्ञायामि ।
सतं धम्मं अनुस्सरं ति ॥

15

वीरणथम्भवगो सत्तमो ।

तस्सुद्दानं

अथ वीरणथम्भवरो च नटो,
भरुराजवरुत्तमपुण्णनदी ।

B. 60

20

१. अदेय्युं—सी०, रो० । २. नो—सी०, स्या०, रो० । ३-३. भवतिपरो—स्या० ।

४. धम्मद्वजजातक—सी०, स्या०, रो० । ५-५. अरञ्जस्मिं—सी०, स्या०, रो० ।

बहुभाणि अग्निपवने मूसिका,
सहलम्बत्थनो कपणेन^१ दसा ति^१ ॥

— ० —

२२१. कासावजातकं (७१)

१४१. अनिक्कसावो कासावं, यो वत्थं परिदहिस्सति^३ ।
अपेतो दमसच्चेन, न सो कासावमरहति ॥
१४२. यो च वन्तकसावस्स, सीलेसु सुसमाहितो ।
उपेतो दमसच्चेन, स वे कासावमरहती ति ॥

२२२. चूलनन्दियजातकं^३ (७२)

१४३. इदं तदाचरियवचो, पारासरियो यदब्रवि ।
मामु त्वं अकरि^४ पापं, यं त्वं पच्छा कतं तपे ॥
१४४. यानि करोति पुरिसो, तानि अत्तनि पस्सति ।
कल्याणकारी कल्याणं, पापकारी च पापकं ।
यादिसं वपते बीजं, तादिसं हरते फलं ति ॥

२२३. पुटभत्तजातकं (७३)

१४५. नमे नमन्तस्स भजे भजन्तं,
किच्चानुकुब्बस्स करेय्य किच्चं ।
नानत्थकामस्स करेय्य अत्थं,
असम्भजन्तं पि न सम्भजेय्य ॥
१४६. चजे चजन्तं वनत्थं न कयिरा,
अपेतचित्तेन न सम्भजेय्य ।
दिजो दुमं खीणफलं^५ ति^५ अत्वा,
अञ्जं समेक्खेय्य महा हि लोको ति ॥

१-१. कपणे दस - सी० । २. परिदहेस्सति - सी०, रो० । ३. चुल्लनन्दियजातक - सी०,
स्या० । ४. अकरा - सी०, रो० । ५-५. खीणफलं व - स्या० ।

२२४. कुम्भीलजातकं^१ (७४)

१४७. यस्सेते चतुरो धम्मा, वानरिन्द यथा तव ।
सच्चं धम्मो धिति चागो, दिट्ठं सो अतिवत्तति ॥
१४८. यस्स^२ चेते^३ न विज्जन्ति, गुणा परमभट्टका ।
सच्चं धम्मो धिति चागो, दिट्ठं सो नातिवत्तती ति ॥

२२५. खन्तिवण्णजातकं^३ (७५)

१४९. अत्थि मे पुरिसो देव, सब्बकिच्चेसु व्यावटो^४ ।
तस्स चेकोपराधत्थि, तत्थ त्वं किन्ति मञ्जसि ॥ 5
१५०. अम्हाकम्पत्थि^५ पुरिसो, एदिसो इध विज्जति ।
दुल्लभो अङ्गसम्पन्नो, खन्तिरस्माक रुच्चती ति ॥

२२६. कोसियजातकं (७६)

१५१. काले निक्खमना साधु, नाकाले साधु निक्खमो ।
अकालेन हि निक्खम्म, एककं पि बहुज्जनो^६ । 10
न किञ्चि अत्थं जोतेति^७, धङ्कसेना व कोसियं ॥
१५२. धीरो च विधिविधानञ्जू, परेसं विवरानुगू^८ ।
सब्बामित्ते वसीकत्वा, कोसियो व सुखी सिया ति ॥

२२७. गूथपाणजातकं^९ (७७)

१५३. सूरु सूरुने सङ्गम्म, विक्कन्तेन पहारिना ।
एहि नाग निवत्तस्सु, किं नु भीतो पलायसि । P. 62
पस्सन्तु अङ्गमगधा, मम तुय्हं च विक्कमं ॥ 15
१५४. न तं पादा वधिस्सामि, न दन्तेहि न सोण्डिया ।
मीळहेन तं वधिस्सामि, पूति हञ्जतु पूतिना ति ॥

१. कुम्भीलजातक - म० । २-२. यस्स ते च - रो० । ३. खन्तिवण्णनजातक - सी०, स्या०, रो० । ४. व्यावटो - सी०, रो० । ५. अम्हाकं अत्थि - स्या०; अम्हाकं च अत्थि - रो० । ६. बहुजनो - सी०, रो० । ७. जातेति - स्या० । ८. विवरन्तगू - सी०, रो० । ९. गूथपाणकजातक - सी०, स्या० ।

२२८. कामनीतजातकं (७८)

१५५. तयो गिरिं अन्तरं कामयामि,
पञ्चाला कुर्यो^१ केकके^२ च ।
ततुत्तरिं ब्राह्मण कामयामि,
तिकिच्छ मं ब्राह्मण कामनीतं ॥
१५६. कण्हाहिदट्टस्स^३ करोन्ति हेके,
अमनुस्सपविट्टस्स^४ करोन्ति पण्डिता ।
न कामनीतस्स करोति कोचि,
ओक्कन्तसुक्कस्स हि का तिकिच्छा ति ॥

२२९. पलायितजातकं (७९)

१५७. गजग्गमेघेहि^५ ह्यग्गमालिभिं^६,
रथूमिजातेहिं^७ सराभिवस्सेभिं^८ ।
थरुग्गहावट्ट^९ दळ्हप्पहारिभिं^{१०},
परिवारिता तक्कसिला समन्ततो ॥
१५८. अभिधावथ^{११} चूपधावथ च,
विविधा विनादिता वदन्तिभि ।
वत्ततज्ज तुमुलो घोसो यथा,
विज्जुलता जलधरस्स गज्जतो ति^{१२} ॥

२३०. दुतियपलायितजातकं (८०)

१५९. धजमपरिमितं अनन्तपारं,
दुप्पसहं धङ्केहि सागरं^{१३} व^{१३} ।

१. कुर्यो-सी० । २. केकके-सी० । ३. कण्हाभिदट्टस्स-सी० । ४. अमनुस्स-
वट्टस्स-सी०, रो० ; मनुस्सविट्टस्स स्या० । ५. पलायितजातक-सी०, स्या०, रो० ।
६. गजग्गमेघेभि-स्या० । ७. ह्यग्गमालिहि-सी०, रो० । ८. रथूमिजातेभि-स्या० । ९.
सराभिवस्सेभि-स्या० ; ० वस्सेहि-सी०, रो० । १०. धनुग्गहावट्ट-स्या० । ११. दळ्हप्पहा-
रिहि-सी०, रो० । १२-१३. अभिधावथा च पतथा च, विविधविनादिता च दन्तिहि । वत्ततज्ज
तुमुलो घोसो यथा, विज्जुलता जलधरस्स गज्जतोति-सी०, रो० । १३-१३. सागरमिव-सी०,
स्या०, रो० ।

गिरिमिव अनिलेन दुप्पसय्हो^१,
दुप्पसहो अहमज्ज तादिसेन ॥

१६०. मा बालियं विलपि^२ न हिस्स तादिसं,
विडय्हसे^३ न हि लभसे निसेधकं ।
आसज्जसि गजमिव एकचारिनं,
यो^४ तं पदा^५ नळमिव पोथयिस्सती ति ॥

5

कासाववग्गो अट्टमो ।

तस्सुद्धानं

वरवत्थवचो दुमखीणफलं,
चतुरोधम्मवरं पुरिसुत्तम ।
धङ्कमगधा च तयोगिरिनाम,
गजग्गवरो धजवरेन दसा ति ॥

10

२३१. उपाहनजातकं (८१)

१६१. यथा पि कीता पुरिसस्सुपाहना,
सुखस्स अत्थाय दुखं उदब्बहे ।
घम्माभितत्ता थलसा पपीळिता,
तस्सेव पादे पुरिसस्स खादरे ॥

B. 64

१६२. एवमेव यो दुक्कुलीनो अनरियो,
तम्माक^६ विज्जं च सुतं च आदिय ।
तमेव सो तत्थ सुतेन खादति,
अनरियो वुच्चति दुपाहनूपमो^७ ति ॥

15

२३२. वीणागुणजातकं (८२)

१६३. एकचिन्तितो^८ यमत्थो^९, बालो अपरिणायको ।
न हि खुज्जेन वामेन, भोति सङ्गन्तुमरहसि ॥

20

१. दुप्पसहो—सी०, स्या०, रो० । २. विप्पलपि—सी०, स्या०, रो० । ३. विडय्हसे—सी०, रो० । ४. सो—सी० । ५. पादा—सी० । ६. तम्हाक—सी०; तुम्हाक—स्या०, रो० । ७. पानदूपमो—सी०, रो० । ८. वीणाधूणजातक—सी०, स्या०, रो० । ९-९. एकचिन्तितो व अयमत्थो—सी०, स्या० ।

१६४. पुरिसूसभं मञ्जमाना, अहं खुज्जमकामयिं ।
सोयं संकुटितो सेति, छिन्नतन्ति यथा^१ विणा ति^१ ॥

२३३. विकण्णजातकं^२ (८३)

१६५. कामं यहिं इच्छसि तेन गच्छ,
विद्धोसि मम्महि विकण्णकेन ।
हतोसि भत्तेन सुवादितेन^३,
लोलो च मच्छे अनुबन्धमानो ॥

B. 65

१६६. एवं पि लोकामिसं ओपतन्तो,
विहञ्जती चित्तवसानुवत्ती ।
सो हञ्जति जातिसखान मज्जे,
मच्छानुगो सोरिव सुसुमारो ति ॥

10

२३४. असिताभूजातकं^४ (८४)

१६७. त्वमेव दानिमकर^५, यं कामो व्यगमा^६ तयि^६ ।
सोयं अप्पटिसन्धिको, खरच्छिन्नं^७ व^७ रेनुकं^८ ॥
१६८. अत्रिच्छं^९ अतिलोभेन, अतिलोभमदेन च ।
एवं हायति अत्थम्हा, अहं व असिताभुया ति ॥

२३५. वच्छनखजातकं (८५)

१६९. सुखा घरा वच्छनख, सहिरञ्जा सभोजना ।
यत्थ भुत्वा पिचित्वा^{१०} च, सयेय्याथ^{११} अनुस्सुको ॥
१७०. घरा नानीहमानस्स, घरा नाभणतो मुसा ।
घरा नादिन्नदण्डस्स, परेसं अनिकुब्बतो ।
एवं छिद्दं दुरभिसम्भवं^{१२}, को घरं पटिपज्जती ति ॥

15

१-१. यथा थुनाति-सी० । २. विण्णकजातकं-सी०, स्या०, रो० । ३. सवादितेन-
सी०, स्या०, रो० । ४. असिताभूजातक-सी०, स्या०, रो० । ५. दानि मकरि-स्या० ।
६-६. व्यगमातयि-सी०, रो० । ७-७. खरच्छिन्नं-सी०, स्या०, रो० । ८. रेनुकं-सी०,
रो० । ९. अत्रिच्छा-सी०, स्या०, रो० । १०. पीत्वा-सी०, रो० । ११. सयेय्यसि-स्या० ।
१२. दुरभिसम्भवं-सी०, रो० ।

२३६. बकजातकं (८६)

१७१. भद्रको वतयं^१ पक्खी, दिजो कुमुदसन्निभो ।
वूपसन्तेहि पक्खेहि, मन्दमन्दो व ज्ञायति ॥
१७२. नास्स सीलं विजानाथ, अनञ्जाय पसंसथ ।
अम्हे दिजो न पालेति, तेन पक्खी न फन्दती ति ॥

२३७. साकेतजातकं (८७)

१७३. को नु खो भगवा हेतु, एकच्चे इध पुगले ।
अतीव हृदयं निब्बाति, चित्तं चा पि पसीदति ॥ 5 B. 66
१७४. पुब्बेव सन्निवासेन, पच्चुप्पन्नहितेन वा ।
एवं तं जायते पेमं, उप्पलं व यथोदके ति ॥

२३८. एकपदजातकं (८८)

१७५. इङ्घ एकपदं तात, अनेकत्थपदस्सितं^३ ।
किञ्चि सङ्गाहिकं^३ ब्रूसि^३, येनत्थे साधयेमसे^४ ॥ 10
१७६. दक्खेय्येकपदं तात, अनेकत्थपदस्सितं ।
तं च सीलेन सञ्जुत्तं, खन्तिया उपपादितं ।
अलं मित्ते सुखापेतुं, अमित्तानं दुखाय चा^६ ति ॥

२३९. हरितमण्डूकजातकं^० (८९)

१७७. आसीविसं पि^५ मं^५ सन्तं, पविट्ठं कुमिनामुखं ।
रुच्चते हरितामाता, यं मं खादन्ति मच्छका ॥ 15
१७८. विलुम्पतेव पुरिसो, यावस्स उपकप्पति ।
यदा चञ्जे विलुम्पन्ति, सो विलुत्तो विलुम्पती ति ॥

१. वतायं—स्या० । २. अनेकत्थपदनिस्सितं—सी०, रो० । ३. सङ्गहितं—स्या० ।
४. ब्रूहि—स्या० । ५. सावयामसे—सी० । ६. वा—स्या० । ७. हरितमातजातक—सी०,
स्या०, रो० । ८-८. ममं—सी०, रो० ।

२४०. महापिङ्गलजातकं (१०)

१७६. सब्बो जनो हिंसितो पिङ्गलेन,
तस्मिं मते पच्चया^१ वेदयन्ति ।
पियो नु ते आसि अकण्हेत्तो,
कस्मा नु त्वं रोदसि द्वारपाल ॥

B. 67 5

१८०. न मे पियो आसि अकण्हेत्तो,
भायामि पच्चागमनाय तस्स ।
इतो गतो हिंसेय्य मच्चुराजं,
सो हिंसितो आनेय्य पुन इध ॥

10

१८१. दड्ढो वाहसहस्सेहि, सित्तो घटसतेहि सो ।
परिक्खता च सा भूमि, मा भायि नागमिस्सती ति ॥
उपाहनवग्गो नवमो ।

तस्सुद्धानं

वरुपाहनखुज्जविकण्णकको,
असिताभुयपञ्चमवच्छनखो ।
दिजपेमवरुत्तमएकपदं,
कुमिनामुखपिङ्गलकेन दसा ति ॥

— ० —

२४१. सब्बदाठिजातकं^२ (११)

15

१८२. सिङ्गालो मानथद्धो^३ च^३, परिवारेण अत्थिको ।
पापुणि मर्हति भूमिं, राजासि सब्बदाठिनं ॥

१८३. एवमेव^४ मनुस्सेसु, यो होति परिवारवा ।
सो हि तत्थ महा होति, सिङ्गालो विय दाठिनं ति ॥

२४२. सुनखजातकं (१२)

20

१८४. बालो वतायं सुनखो, यो वरत्तं न खादति ।
बन्धना च^५ पमुञ्चेय्य^६, असितो च^६ घरं वजे ॥

१. पच्चयं-सी०, स्या०, रो० । २. सब्बदाठिजातक-रो० । ३-३. मानथद्धो व-सी०, रो० । ४. एवमेवं-रो० । ५-५. बन्धना व पमुञ्चेय्या-सी० । ६. व-सी०, स्या० ।

१८५. अट्टितं मे मनस्मिं मे, अथो मे हृदये कतं ।
कालं च पटिकङ्खामि, याव पस्सुपत्तु^१ जनो^१ ॥

२४३. गुत्तिलजातकं (९३)

१८६. सत्ततन्तिं सुमधुरं, रामणेय्यं अवाचयिं ।
सो मं रङ्गम्हि अवेहेति, सरणं^२ मे^२ होहि कोसिय ॥
१८७. अहं तं सरणं सम्म, अहमाचरियपूजको ।
न तं जयिस्सति सिस्सो, सिस्समाचरिय जेस्ससी ति ॥

5

२४४. विगतिच्छजातकं^३ (९४)

१८८. यं पस्सति न तं इच्छति,
यं च न पस्सति तं किरिच्छति^४ ।
मञ्जामि चिरं चरिस्सति,
न हि तं लच्छति यं स^५ इच्छति ॥
१८९. यं लभति न तेन तुस्सति,
यं च^६ पत्थेति लद्धं हीळेति ।
इच्छा हि अनन्तगोचरा,
विगतिच्छानं^७ नमो करोमसे ति ॥

10

२४५. मूलपरियायजातकं (९५)

१९०. कालो घसति भूतानि, सब्बानेव सहत्तना ।
यो च कालघसो भूतो, स भूतपचनिं पचि ॥
१९१. बहूनि नरसीसानि, लोमसानि ब्रह्मानि च ।
गीवासु पटिमुक्कानि, कोचिदेवेत्थ कण्णवा ति ॥

15

१-१. पसुपतुज्जनो-स्या० । २-२. सरणम्मे-सी० । ३. वीतिच्छजातक-रो० ।
४. किर इच्छति-सी०, स्या०, रो० । ५. सो-सी०, स्या०, रो० । ६. सी०, स्या०, रो०
पोत्थकेसु नत्थि । ७. वीतिच्छानं-सी०, रो० ।

२४६. बालोवादजातकं^१ (९६)

१९२. हन्त्वा छेत्वा^२ वधित्वा च, देति दानं असञ्जतो ।
एदिसं भत्तं भुञ्जमानो^३, स^४ पापमुपलिम्पति^५ ॥
१९३. पुत्तदारं पि चे हन्त्वा, देति दानं असञ्जतो ।
भुञ्जमानो पि सप्पञ्जो, न पापमुपलिम्पती ति ॥

B. 69

२४७. पादञ्जलीजातकं (९७)

१९४. अद्धा पादञ्जली सब्बे, पञ्जाय अतिरोचति ।
तथा हि ओट्टुं भञ्जति, उत्तरिं नून पस्सति ॥
१९५. नायं धम्मं अधम्मं वा, अत्थानत्थं च बुञ्जति ।
अञ्जत्र ओट्टुनिब्भोगा, नायं जानाति किञ्चनं ति ॥

२४८. किंसुकोपमजातकं (९८)

१९६. सब्बेहि किंसुको दिट्ठो, किं^१ न्वेत्थं^२ विचकिच्छथ ।
न हि सब्बेसु ठानेसु, सारथी परिपुच्छितो ॥
१९७. एवं सब्बेहि जाणेहि, येसं धम्मा अजानिता ।
ते वे धम्मेसु कङ्खन्ति, किंसुकस्मिं व भातरो ति ॥

२४९. सालकजातकं (९९)

१९८. एकपुत्तको भविस्ससि,
त्वं च नो हेस्ससि इस्सरो कुले ।
ओरोह दुमस्सा सालक,
एहि दानि घरकं^३ वजेमसे ॥
१९९. ननु मं सुहृदयो^४ ति मञ्जसि,
यं च मं हनसि वेळुयट्ठिया ।
पक्कम्बवने रमामसे,
गच्छ त्वं घरकं यथासुखं ति ॥

20

१. तेलोवादजातक-रो० । २. भत्त्वा-सी०, रो०; घत्त्वा-स्या० । ३. भुञ्जमानो पि-स्या० । ४-४. स पापेन उपालिप्पति-सी०; सो पापेन०-रो० । ५-५. किन्वेत्थ-सी०, स्या०; किन्नेत्थ-रो० । ६. घरं-रो० । ७. हृदये-सी०, रो० ।

२५०. कपिजातकं (१००)

२००. अयं इसी उपसमसंयमे रतो,
 स^१ तिद्वृति^१ सिसिरभयेन अद्वितो^२ ।
 हन्द अयं पविसतुमं अगारकं,
 विनेतु सीतं दरथं च केवलं ॥

B. 70

२०१. नायं इसी उपसमसंयमे रतो,
 कपी अयं दुमवरसाखगोचरो^३ ।
 सो दूसको रोसको चा पि जम्मो,
 सचे वजेमम्पि^४ दूसेय्यगारं^५ ति^५ ॥

5

सिङ्गालवग्गो दसमो ।

तस्सुद्दानं

अथ राजा सिङ्गालवरो सुनखो,
 तथा कोसिय इच्छति कालघसो ।
 अथ दानवरोट्टु पि सारथिना,
 पुनम्बवनं च सिसिरकपि दसा ति ॥

10

अथ वग्गुद्दानं

दळ्हं च वग्गं अपरेन सन्थवं,
 कल्याणवग्गासदिसो च रूहकं ।
 नतंदळ्ह वीरणथम्भकं पुन,
 कासावुपाहनसिङ्गालकेन दसा ति ॥

15

दुकनिपातं निद्वितं ।

—:०:—

१-१. सन्तिद्वृति-सी०, रो० । २. अद्वितो-स्या० । ३. दुम्बरसाख०-स्या० ।

४. वजे इमम्पि-सी०, स्या०, रो० । ५-५. दूसये घरन्नि-सी०, स्या०, रो० ।

३. तिकनिपातो

२५१. सङ्कप्परागजातकं^१ (१)

B. 71

१. सङ्कप्परागधोतेन, वितक्कनिसितेन च ।
नालङ्कतेन^२ भद्रेन^३, उसुकाराकतेन^४ च ॥
२. न कण्णायतमुत्तेन, ना^५ पि^५ मोरूपसेविना^६ ।
तेनमिह हृदये विद्धो, सब्बङ्गपरिदाहिना ॥
३. आवेधं च न पस्सामि, यतो रुहिरमस्सवे ।
याव अयोनिसो चित्तं, सयं मे दुक्खमाभतं ति ॥

२५२. तिलमुट्टिजातकं (२)

४. अज्जा पि मे तं मनसि, यं मं त्वं तिलमुट्टिया ।
बाहाय^७ मं गहेत्वान, लट्टिया अनुताळयि ॥
५. ननु जीविते न रमसि, येनासि ब्राह्मणागतो ।
यं मं बाहा गहेत्वान, तिकखत्तुं अनुताळयि^८ ॥
६. अरियो अनरियं कुब्बन्तं^९, यो दण्डेन निसेधति ।
सासनं^{१०} तं^{१०} न तं वेरं, इति नं पण्डिता विदु ति ॥

२५३. मणिकण्ठजातकं (३)

७. ममन्नपानं विपुलं उळारं,
उप्पज्जतीमस्स मणिस्स हेतु ।
तं ते न दस्सं अतियाचकोमि,
न चा पि ते अस्सममागमिस्सं ॥

१. संकप्पजातक-रो० । २. नालङ्कतेन-सी०; नेवालङ्कत-स्या० । ३. भद्रेन-सी०, रो० । ४. न उसुकारकतेन-सी०, स्या०, रो० । ५-५. नपि-सी०, स्या० । ६. मोरूपसेविना-स्या० । ७. बाहायं-स्या० । ८. अनुताळयि-स्या० । ९. कुब्बानं-सी०, रो०; कुब्बं-स्या० । १०-१०. सासनत्थं-सी०, रो० ।

८. सुसू यथा सक्खरधोतपाणी^१,
तासेसि मं सेलं याचमानो ।
तं ते न दस्सं अतियाचकोसि,
न चा पि ते अस्सममागमिस्सं ॥
९. न तं याचे यस्स पियं जिगीसे^२,
देस्सो होति अतियाचनाय ।
नागो मणिं याचितो ब्राह्मणेन,
अदस्सनं येव तदज्झगमा ति ॥

B. 72

5

२५४. कुण्डककुच्छिसिन्धवजातकं (४)

१०. भुत्वा तिणपरिघासं, भुत्वा आचामकुण्डकं ।
एतं ते भोजनं आसि, कस्मा दानि न भुञ्जसि ॥ 10
११. यत्थ पोसं न जानन्ति, जातिया विनयेन वा ।
बहुं^३ तत्थ महाब्रम्हे, अपि आचामकुण्डकं ॥
१२. त्वं च खो मं पजानासि, यादिसायं ह्युत्तमो ।
जानन्तो जानमागम्म, न ते भक्खामि कुण्डकं ति ॥

२५५. सुकजातकं (५)

१३. याव^४ सो मत्तमञ्जासि, भोजनस्मिं विहङ्गमो ।
ताव अद्धानमापादि, मातरं च अपोसयि ॥ 15
१४. यतो च खो^५ बहुतरं, भोजनं अज्झवाहरि^६ ।
ततो तत्थेव संसीदि, अमत्तञ्जू हि सो अहु ॥
१५. तस्मा मत्तञ्जुता साधु, भोजनस्मिं अगिद्धता^७ ।
अमत्तञ्जू हि सीदन्ति, मत्तञ्जू च^८ न सीदरे ति ॥ 20

१. सक्खरधोतपाणि—सी०, रो० । २. जिगीसे—मी०, स्या०, रो० । ३. बहु—सी०;
पहुं—स्या०; पहु—रो० । ४. याव—सी०, रो० । ५. खो सो—स्या०; सो—रो० । ६.
अज्झुपाहरि—सी०, रो० । ७. अगिद्धिता—स्या०, रो० । ८. व—सी०, स्या० ।

२५६. जरूदपानजातकं (६)

B 73

१६. जरूदपानं खणमाना, वाणिजा उदकत्थिका ।
 अज्झगमुं^१ अयसं^१ लोहं, तिपुसीसं च वाणिजा^२ ।
 रजतं जातरूपं च, मुत्ता वेळूरिया बहू ॥
१७. ते च तेन असन्तुट्ठा, भिय्यो^३ भिय्यो^३ अखाणिसुं^४ ।
 ते तत्थासीविसो^५ घोरो, तेजस्सी^६ तेजसा हनि ॥
१८. तस्मा खणे नातिखणे, अतिखातं^७ हिं^७ पापकं ।
 खातेन च धनं लद्धं, अतिखातेन नासितं ति ॥

5

२५७. गामणिचन्दजातकं (७)

१९. नायं घरानं कुसलो, लोलो अयं वलीमुखो ।
 कतं कतं खो दूसेय्य^८, एवंधम्ममिदं कुलं ॥
२०. नयिदं^९ चित्तवतो लोमं, नायं अस्सासिको मिगो ।
 सिट्ठं^{१०} मे जनसन्धेन, नायं किञ्चि विजानति ॥
२१. न मातरं पितरं वा, भातरं भगिनिं सकं ।
 भरेय्य तादिसो पोसो, सिट्ठं दसरथेन मे ति ॥

10

२५८. मन्धातुजातकं^{११} (८)

B 74

२२. यावता चन्दिमसूरिया,
 परिहरन्ति दिसा भन्ति विरोचना^{१२} ।
 सब्बेव दासा मन्धातु, ये पाणा पथविस्सिता^{१३} ॥
२३. न कहापणवस्सेन, तित्ति कामेसु विज्जति ।
 अप्पस्सादा दुखा कामा, इति विज्जाय पण्डितो ॥
२४. अपि दिब्बेसु कामेसु, रतिं सो नाधिगच्छति ।
 तण्हक्खयरतो होति, सम्मासम्बुद्धसावको ति ॥

20

१-१. अज्झगंसु अयो-सी०, स्या०, रो० । २. माणयो-स्या० । ३-३. भीयो
 भीयो-सी० । ४. खणिसु ते-स्या० । ५. तत्थापासीविसो-स्या० । ६. तेजसी-स्या०,
 रो० । ७-७. अतिखातमिह-स्या० । ८. पदूसेय्य-स्या० । ९. न इदं-सी०, रो० । १०.
 सत्थं-सी०, स्या०, रो० । ११. मन्धातुराजजातकं-स्या० । १२. विरोचमाना-रो० । १३.
 पठविनिस्सिता-सी०, रो० ।

२५९. तिरीटवच्छजातकं^१ (९)

२५. नयिमस्स विज्जामयमत्थि किञ्चि,
न बन्धवो नो पन ते सहायो ।
अथ केन वण्णेन तिरीटवच्छो^२,
तेदण्डिको भुञ्जति अग्गपिण्डं ॥
२६. आपासु मे युद्धपराजितस्स,
एकस्स कत्वा विवनस्मि घोरे ।
पसारयी किच्छगतस्स पाणिं,
तेनूदतारिं^३ दुखसंपरेतो ॥ 5
२७. एतस्स किच्चेन^४ इधानुपत्तो,
वेसायिनो^५ विसया^६ जीवलोके ।
लाभारहो तात तिरीटवच्छो,
देथस्स भोगं यजथं^७ च^८ यञ्जं ति ॥ 10

२६०. दूतजातकं (१०)

२८. यस्सत्था दूरमायन्ति, अमित्तमपि याचितुं ।
तस्सूदरस्सहं दूतो, मा मे कुञ्ज^९ रथेसभ ॥
२९. यस्स दिवा च रत्तो च, वसमायन्ति माणवा ।
तस्सूदरस्सहं दूतो, मा मे कुञ्ज रथेसभ ॥ 15
३०. ददामि ते ब्राह्मण रोहिणीनं,
गवं सहस्सं सह पुङ्गवेन ।
दूतो हि दूतस्स कथं न दज्जं^९,
मयं पि तस्सेव भवाम दूता ति ॥ 20

सङ्कप्पवग्गो पठमो ।

१. तिरितिवच्छजातकं—स्या० । २. तिरितिवच्छो—स्या० । ३. तेनूदतारिं—स्या० ।
४. किच्चेन—स्या० । ५. वेय्यासिनो—स्या० । ६. विसय—स्या० । ७-७. यजतञ्च—
सी०, रो०; यजितञ्च—स्या० । ८. कुञ्जिभसी—सी०, रो० । ९. दज्जा—सी०, रो० ।

तस्सुद्धानं

उसुकारवरो तिलमुट्टिमणि,
हयराजविहङ्गमआसिविसो^१ ।
जनसन्धकहापणवस्स पुन,
तिरिटि^२ पुन दूतावरेन^३ दसा ति ॥

—°—

२६१. पदुमजातकं (११)

३१. यथा केसा च मस्सु^४ च, छिन्नं छिन्नं विरूहति ।
एवं रूहतु^५ ते नासा, पदुमं देहि याचितो ॥
३२. यथा सारदिकं बीजं, खेत्ते वृत्तं विरूहति ।
एवं रूहतु ते नासा, पदुमं देहि याचितो ॥
३३. उभो पि पलपन्ते^६ ते, अपि पद्मानि दस्सति ।
वज्जुं वा ते न वा वज्जुं, नत्थि नासाय रूहना ।
देहि सम्म पदुमानि, अहं याचामि^७ याचितो ति ॥

२६२. मुदुपाणिजातकं (१२)

३४. पाणि चे मुदुको चस्स, नागो चस्स सुकारितो ।
अन्धकारो च वस्सेय्य, अथ नून तदा सिया ॥
३५. अनला मुदुसम्भासा, दुप्पूरा ता नदीसमा ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
३६. यं एता उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
जातवेदो व सं^८ ठानं^९, खिप्पं अनुदहन्ति नं ति ॥

२६३. चूळपलोभनजातकं^६ (१३)

३७. अभिज्जमाने वारिस्मिं, सयं आगम्म इद्धिया ।
मिस्सीभावित्थिया गन्त्वा, संसीदसि महण्णवे ॥

१. आसीविसो—स्या० । २. तिरिति—स्या०; तिरिटि—सी० । ३. दूतावरेन—स्या० ।
४. मस्सु—स्या०, रो० । ५. रूहति—रो० । ६. विलपन्ते—स्या० । ७. पद्मामे देहि—स्या०;
अम्हेहि पि—रो० । ८-८. सण्ठानं—सी०, स्या०, रो० । ९. चुल्लपलोभनजातकं—सी०,
स्या०, रो० ।

३८. आवट्टनी महामाया, ब्रह्मचरियविकोपना ।
सोदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
३९. यं एता उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
जातवेदो व सं ठानं, खिप्पं अनुदहन्ति नं ति ॥

२६४. महापनादजातकं (१४)

४०. पनादो नाम सो राजा, यस्स यूगो सुवण्णयो^१ । 5
तिरियं सोळसुब्बेधो^२, उच्चमाहु^३ सहस्सधा ॥
४१. महस्सकण्डो^४ मतगेण्डु^५, धजासु हरितामयो ।
अनच्चुं तत्थ गन्धब्बा, छ सहस्सानि सत्तधा ॥
४२. एवमेतं तदा आसि, यथा भाससि भट्टिजि ।
सक्को अहं तदा आसिं, वेय्यावच्चकरो तवा^६ ति^६ ॥ 10

२६५. खुरप्पजातकं (१५)

४३. दिस्वा खुरप्पे धनुवेगनुत्ते, 8
खग्गे गहीते तिखिणे तेलधोते ।
तस्मिं भयस्मिं मरणे वियूळ्हे^७,
कस्मा नु ते नाहु छम्भित्तं ॥
४४. दिस्वा खुरप्पे धनुवेगनुत्ते, 15
खग्गे गहीते तिखिणे तेलधोते ।
तस्मिं भयस्मिं मरणे वियूळ्हे,
वेदं अलत्थं विपुलं उळारं ॥
४५. सो वेदजातो अज्झभवि अमित्ते,
पुब्बे व मे जीवितमासि चत्तं । 20
न हि जीविते आलयं कुब्बमानो,
सुरो कयिरा सुरकिच्चं कदाची ति ॥

B. 77

१. सुवण्णियो—स्या० । २. सोळसुब्बेधो—सी०, रो० । ३. उच्चमाहु—सी०, स्या०,
रो० । ४. महस्सकण्डु—मी० । ५. मतभेदो—मी०, रो० । ६-६. तवनि—सी०, रो० ।
७. विरूळ्हे—स्या० ।

२६६. वातगसिन्धवजातकं (१६)

४६. येनासि किसिया पण्डु^१, येन भत्तं न रुच्चति ।
अयं सो आगतो भत्ता^२, कस्मा दानि पलायसि ॥
४७. सचे^३ पनादिकेनेव, सन्थवो नाम जायति ।
यसो हायति इत्थीनं, तस्मा तात पलायहं^४ ॥
४८. यस्सस्सिनं कुले जातं, आगतं या न इच्छति ।
सोचति^५ चिररत्ताय, वातगमिव भद्दली^६ ति ॥

२६७. कक्कटकजातकं^७ (१७)

B. 78

४९. सिङ्गीमिगो आयतचक्खुनेत्तो,
अट्टित्तचो वारिसयो अलोमो ।
तेनाभिभूतो कपणं रुदामि,
मा हेव मं पाणसमं जहेय्य ॥
५०. अय्य न तं^८ जहिस्सामि, कुञ्जरं^९ सट्टिहायनं^{१०} ।
पथंब्ब्या चातुरन्ताय, सुप्पियो होसि मे तुवं ॥
५१. ये कुळीरा समुट्ठस्मिं, गङ्गाय यमुनाय^{११} च ।
तेसं त्वं वारिजो सेट्ठो, मुञ्च रोदन्तिया पतिं ति ॥

२६८. आरामदूसकजातकं^{१२} (१८)

५२. यो^{१३} वे सब्बसमेतानं^{१३}, अहुवा सेट्ठसम्मतो ।
तस्सायं एदिसी पञ्जा, किमेव इतरा पजा ॥
५३. एवमेव तुवं ब्रह्मो, अनञ्जाय विनिन्दमि ।
कथं^{१४} मूलं अदिस्वान^{१५}, रुक्खं जञ्जा पतिट्ठितं ॥

१. पण्डू-मी० । २. तातो-सी०, रो०; भत्तो-स्या० । ३. नु खो-स्या० । ४. पला-यिहं-स्या० । ५. सोचती-स्या० । ६. कुन्दली-मी०, रो०; गद्रभी-स्या० । ७. कक्क-टजातक-रो०; सुवण्णकक्कटक जातकं-स्या० । ८. तं नं-सी० । ९. कुञ्जर-सी०, रो० । १०. सट्टिहायन-सी०, रो० । ११. नम्मदाय-सी०, रो० । १२. आरामदूसजातक-रो० । १३-१३. यो मे सञ्च०-स्या० । १४. कथं हि-स्या०, रो० । १५. अदिस्वा-स्या०, रो० ।

५४. नाहं तुम्हे विनिन्दामि, ये चञ्जे^१ वानरा वने ।
विस्ससेनो^२ व^३ गारय्हो, यस्सत्था रुक्खरोपका ति ॥

२६९. सुजातजातकं^३ (१९)

५५. न हि वण्णेन सम्पन्ना, मञ्जुका पियदस्सना ।
खरवाचा पिया होति^४, अस्मिं लोके परम्हि च ॥
५६. ननु पस्ससिमं काळिं, दुब्बण्णं तिलकाहतं ।
कोकिलं सण्हवाचेन^५, बहूनं पाणिनं पियं ॥
५७. तस्मा सखिलवाचस्स, मन्तभाणी अनुद्धतो ।
अत्थं धम्मं च दीपेति, मधुरं तस्स भासितं ति ॥

5

B. 79

२७०. उलूकजातकं^६ (२०)

५८. सब्बेहि किर जातीहि, कोसियो इस्सरो कतो ।
सचे जातीहि^७ अनुञ्जातो^८, भणय्याहं एकवाचिकं ॥
५९. भण सम्म अनुञ्जातो, अत्थं धम्मं च केवलं ।
सन्ति हि दहरा पक्खी, पञ्जवन्तो जुतिन्धरा ॥
६०. न मे रुच्चति भद्दं वो, उलूकस्साभिसेचनं ।
अक्कुद्धस्स मुखं पस्स, कथं कुद्धो करिस्सती ति ॥
पदुमवग्गो दुतियो ।

10

तस्सुदानं

पदुमुत्तमनागसिरिब्बहयनो,
समहण्णवयूपखुरप्पवरो ।
अथ भद्दली^९ कुञ्जर रुक्ख पुन,
खरवाच उलूकवरेण दसा ति ॥

15

१. चेत्य-स्या० । २. विस्ससेनो च-स्या० । ३. सुजाताजातकं-स्या० । ४. होन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५. सण्हभाणेन-सी०, रो० । ६. उलूकजातकं दसमं-सी० ।
७-७. जातीहनुञ्जातो-सी०, रो० । ८. कुन्दली-सी० ।
जा० १-१०

२७१. उदपानदूसकजातकं (२१)

६१. आरञ्जिकस्स इसिनो, चिररत्तं तपस्सिनो^१ ।
किच्छाकतं उदपानं, कथं सम्म अवाहसि^२ ॥
६२. एस धम्मो सिङ्गालानं, यं पित्वा ओहदामसे ।
पितुपितामहं धम्मो, न तं उज्झातुमरहसि ॥
६३. येसं वो एदिसो धम्मो, अधम्मो पन कीदिसो ।
मा वो धम्मं अधम्मं वा, अद्दसाम कुदाचनं ति ॥

B. 80 5

२७२. व्यग्घजातकं^३ (२२)

६४. येन मित्तेन संसग्गा, योगक्खेमो विहिय्यति^४ ।
पुब्बेवज्जाभवं तस्स, रुक्खे अक्खी^५ व^६ पण्डितो ॥
६५. येन मित्तेन संसग्गा, योगक्खेमो पवड्ढति ।
करेय्यत्तसमं वुत्ति, सब्बकिच्चेसु पण्डितो ॥
६६. एथ व्यग्घा निवत्तव्हो, पच्चुपेथ^६ महावनं ।
मा^७ वनं छिन्दि निव्यग्घं, व्यग्घा माहेसु निब्बना ति ॥

10

२७३. कच्छपजातकं (२३)

६७. को नु उद्धितभत्तो^८ व, पूरहत्थो व ब्राह्मणो ।
कहं नु भिक्खं अचरि, कं सद्धं उपसङ्गमि ॥
६८. अहं कपिस्मि दुम्मेधो, अनामासानि आमसि ।
त्वं मं मोचय भद्दन्ते, मुत्तो गच्छेय्य पब्बतं ॥
६९. कच्छपा कस्सपा होन्ति, कोण्डञ्जा होन्ति मक्कटा ।
मुञ्च कस्सप कोण्डञ्जं, कतं मे थुनकं तथा ति ॥

15

२७४. लोलजातकं (२४)

७०. कायं बलाका सिखिनी, चोरी लङ्घिपितामहा^९ ।
ओरं बलाके आगच्छ, चण्डो मे वायसो सखा ॥

20

१. चिररत्ततपस्सिनो-मी०, रो० । २. अवाहयी-सी०, रो०; अपाहसि-स्या० ।
३. व्यग्घ०-सी०, रो० । ४. विहंसति-सी०, रो०; विहीयति-स्या० । ५-५. अक्खि-स्या० ।
६. पच्चमेथ-सी०, रो० । ७. मा नो-स्या० । ८. उद्धित०-सी०; वड्ढित०-स्या० । ९.
लङ्घी०-सी०, स्या०, रो० ।

७१. नाहं बलाका सिखिनी, अहं लोलोस्मि^१ वायसो ।
अकत्वा वचनं तुय्हं, पस्स लूनोस्मि आगतो ॥
७२. पुनपापज्जसी सम्म, सीलं हि तव तादिसं ।
न हि मानुसका^२ भोगा, सुभुञ्जा होन्ति पक्खिना ति ॥

B 81

२७५. रुचिरजातकं (२५)

७३. कायं बलाका रुचिरा, काकनीळस्मिमच्छति^३ ।
चण्डो काको सखा मय्हं, यस्स^४ चेतं कुलावकं ॥ 5
७४. ननु मं सम्म जानासि, दिज सामाकभोजन^५ ।
अकत्वा वचनं तुय्हं, पस्स लूनोस्मि आगतो ॥
७५. पुनपापज्जसी सम्म, सीलं हि तव तादिसं ।
न हि मानुसका भोगा, सुभुञ्जा होन्ति पक्खिना ति ॥ 10

२७६. गरुधम्मजातकं^६ (२६)

७६. तव सद्धं च सीलं च, विदित्वान जनाधिप ।
वण्णं अञ्जनवण्णेन, कालिङ्गस्मिं निमिम्हसे^७ ॥
७७. अन्नभच्चा चभच्चा च, योध उट्ठिस्स गच्छति ।
सब्बे ते अप्पटिविक्खप्पा, पुब्बाचरियवचो इदं ॥
७८. ददामि वो ब्राह्मणा नागमेतं,
राजारहं राजभोगं यसस्सिनं ।
अलङ्कृतं हेमजालाभिच्छन्नं,
ससारथिं^८ गच्छथ येन कामं ति ॥ 15

२७७. रोमकजातकं^९ (२७)

७९. वस्सानि पञ्जास समाधिकानि,
वसिम्ह^{१०} सेलस्स गुहाय रोमक । 20

B. 82

१. लोलस्मि—सी०, स्या० । २. मानुसिका—स्या० । ३. काकनिण्डस्मिमच्छति—
स्या०; काकानीळस्मि अच्छति—रो० । ४. तस्स—मी०, रो० । ५. सामकभोजनं—स्या० ।
६. कुरुधम्मजातकं—सी०, स्या०, रो० । ७. विनिम्हसे—स्या० । ८. सनारथी—स्या० । ९.
रोमजातकं—स्या० । १०. वासिम्हि—स्या० ।

- असङ्कमाना अभिनिब्वुत्ता^१,
 हृत्थत्तमायन्ति^२ ममण्डजा पुरे ॥
८०. ते दानि वक्कङ्ग किमत्थमुस्सुका^३,
 भजन्ति^४ अञ्जं गिरिकन्दरं दिजा ।
 5 न नून मञ्जन्ति ममं यथा पुरे,
 चिरप्पवुत्था^५ अथ वा न ते इमे ॥
८१. जानाम तं न मयं^६ सम्पमूळ्हा^७,
 सोयेव^८ त्वं ते मयमस्म नाञ्जे^९ ।
 चित्तं च ते अस्मिं जने पदुट्टं,
 10 आजीविका तेन तमुत्तसामा ति ॥

२७८. महिसराजजातकं^६ (२८)

८२. किमत्थमभिसन्धाय^{१०}, लहुचित्तस्स दुब्भिनो^{११} ।
 सब्बकामददस्सेव^{१२}, इमं दुक्खं तितिक्खसि ॥
८३. सिङ्गेन निहनाहेतं^{१३}, पदसा च^{१४} अधिट्टह ।
 भिय्यो बाला पकुज्जेय्युं^{१५}, नो चस्स पटिसेधको ॥
८४. ममेवायं मञ्जमानो, अञ्जेपेवं^{१६} करिस्सति ।
 15 ते नं^{१७} तत्थ वधिस्सन्ति, सा मे मुत्ति भविस्सती ति ॥

२७९. सतपत्तजातकं (२९)

- B. 83 ८५. यथा माणवको पन्थे, सिङ्गालिं^{१८} वनगोचरिं ।
 अत्थकामं पवेदेन्तिं^{१९}, अनत्थकामा ति मञ्जति ।
 अनत्थकामं सतपत्तं, अत्थकामो ति मञ्जति ॥

१. अभिनिब्वुत्तचित्ता-स्या० । २. हृत्थत्थ०-स्या० । ३. किमत्थमुस्सुक्का-स्या० ।
 ४. वजन्ति-रो० । ५. चिरप्पवुत्था-स्या० । ६-६. मय मस्म मूळ्हा-सी०, रो०; मयं सम्मुळ्हा
 -स्या० । ७. स्वेव-स्या० । ८. नञ्जे-स्या० । ९. महिसराजजातक-सी०, स्या०, रो० ।
 १०. किमत्थ०-सी० रो० । ११. दुब्भिनो-सी०, रो० । १२. सब्बकामदुहस्सेव-सी०, स्या०,
 रो० । १३. नीहरासेतं-स्या० । १४. व-स्या० । १५. पकुज्जेय्युं-स्या० । १६. अञ्जम्पेवं-
 सी०, अञ्जम्पेवं-स्या०; अञ्जम्पेव-रो० । १७. तं-सी०, रो० । १८. सिङ्गालिं-सी०, स्या०,
 रो० । १९. पवेदेन्ति-स्या०; पवदन्तिं-रो० ।

८६. एवमेव इधेकच्चो, पुगलो होति तादिसो ।
 हितेहि^१ वचनं वुत्तो, पटिगण्हाति^२ वामतो ॥
८७. ये च खो नं पसंसन्ति, भया उक्कंसयन्ति वा^३ ।
 तच्चिह^४ सो मञ्जने मित्तं, मतपत्तं व माणवो ति ॥

२८०. पुटदूसकजातकं^५ (३०)

८८. अद्धा हि नून मिगराजा, पुटकम्मस्स कोविदो । 5
 तथा हि पुटं दूसेति, अञ्जं नून करिस्सति ॥
८९. न मे माता वा पिता वा, पुटकम्मस्स कोविदो^६ ।
 कतं कतं खो दूसेम, एवं धम्ममिदं कुलं ॥
९०. येसं वो एदिसो धम्मो, अधम्मो पन कीदिसो ।
 मा वो धम्मं अधम्मं वा, अहसाम कुदाचनं ति ॥ 10
 उदपानवग्गो ततियो ।

तस्सुद्धानं

उदपानवरं वनव्यग्घकपि,
 सिखिनी च बलाकश्चिरवरो ।
 सुजनाधिपरोमकदूस पुन,
 सतपत्तवरो पुटकम्म दसा ति ॥

— ० —

२८१. अबन्तरजातकं (३१)

९१. अबन्तरो^७ नाम दुमो, यस्स दिव्यमिदं^८ फलं । 15 B. 84
 भुत्वा दोहळिनी नारी, चक्कवत्ति विजायति ॥
९२. त्वं^९ पि^९ भद्दे महेसीसि, सा चा^{१०} पि^{१०} पतिनो पिया ।
 आहरिस्सति ते राजा, इदं अबन्तरं फलं ॥
९३. भत्तुरत्थे परक्कन्तो, यं ठानमधिगच्छति ।
 मूरो अत्तपरिच्चागी, लभमानो भवामहं ति ॥ 20

१. हितेभि-स्या० । २. पटिगण्हाति-स्या० । ३. च-सी०, रो० । ४. तं हि-
 मी०, रो० । ५. पुटदूसकजातक-स्या० । ६. कोविदा-स्या० । ७. अबन्तरं-सी०, रो० ।
 ८. दिव्यमिदं-सी०, रो० । ९-९. त्वञ्च-सी०, रो० । १०-१०. चासि-सी०, रो० ।

२८२. सेय्यजातकं^१ (३२)

६४. सेय्यंसो सेय्यसो होति, यो सेय्यमुपसेवति ।
एकेन सन्धिं कत्वान, सतं वज्जे अमोचयिं ॥
६५. तस्मा सब्बेन लोकेन, सन्धिं कत्वान एकतो^२ ।
पेच्च सगं निगच्छेय्य^३, इदं सुणाथ^४ कासिया^५ ॥
६६. इदं वत्वा महाराजा, कंसो बाराणसिग्गहो ।
धनुं कण्डं^६ च^७ निक्खिप्प, संयमं^८ अज्झुपागमी ति ॥

२८३. वड्ढकीसूकरजातकं^९ (३३)

६७. वरं वरं त्वं निहनं पुरे चरि,
अस्मिं पदेसे अभिभुय्य सूकरे ।
सो दानि एको व्यपगम्म^६ ज्ञायसि,
बलं नु ते व्यग्घ न चज्ज विज्जति ॥
६८. इमे^{१०} सुदं^{१०} यन्ति दिसोदिसं पुरे,
भयद्विता^{११} लेणगवेसिनो पुथू^{१२} ।
ते दानि सज्जम्म वसन्ति^{१३} एकतो,
यत्थद्विता^{१३} दुप्पसहज्जमे^{१४} मया ॥
६९. नमत्थु सज्जान समागतानं,
दिस्वा सयं सख्य वदामि अब्भुतं ।
व्यग्घं मिगा यत्थ जिनिंसु दाठिनो,
सामग्गिया दाठबलेसु मुच्चरे ति ॥

१. सेय्यंसजातकं-मी० । २. एको-सी०, स्या०, रो० । ३. नगच्छेय्य-रो० ।
४. सुनोथ-सी०, रो० । ५. कासयो-सी०, रो० । ६-६. तुण्डञ्च-स्या०; तुण्डञ्च-
सी०, रो० । ७. सज्जमं-सी०, स्या०, रो० । ८. वड्ढकीसूकरजातकं-सी०, रो० । ९.
व्यग्घपगम्म-स्या०; व्यपगम्म-मी०, रो० । १०-१०. इमस्मुत्ता-स्या० । ११. भयद्विता-
स्या०; भयद्विता-रो० । १२. पुथु-म०, रो० । १३. रसन्ति-सी०, रो० । १४.
यत्थद्विता-स्या०, रो० । १५. दुप्पसहज्जमे-स्या० ।

२८४. सिरिजातकं (३४)

१००. यं उस्सुका^१ सङ्घरन्ति, अलक्खिका बहुं धनं ।
सिप्पवन्तो असिप्पा च^२, लक्खिवा^३ तानि भुञ्जति^४ ॥
१०१. सब्बत्थ कतपुञ्जस्स, अतिच्चञ्जेव^५ पाणिनो ।
उप्पज्जन्ति बहू भोगा, अप्पनायतनेसु^६ पि ॥
१०२. कुक्कुटो^७ मणयो दण्डो, थियो च पुञ्जलक्खणा । 5
उप्पज्जन्ति अपापस्स, कतपुञ्जस्स जन्तुनो ति ॥

२८५. मणिसूकरजातकं (३५)

१०३. दरिया सत्त वस्सानि, तिसमत्ता वसामसे ।
हञ्जाम^८ मणिनो आभं, इति नो मन्तनं^९ अहु ॥
१०४. यावता^{१०} मणिं घंसाम^{१०}, भिय्यो^{११} वोदायते मणि ।
इदं^{१२} च दानि^{१३} पुच्छाम, कि किच्चं इध मञ्जसि ॥ 10
१०५. अयं मणि वेळूरियो, अकाचो विमलो सुभो ।
नास्स सक्का सिरिं हन्तुं, अपक्कमथ सूकरा ति ॥

२८६. सालूकजातकं^{१३} (३६)

१०६. मा सालूकस्स पिहयि, आतुरन्नानि भुञ्जति । 86
अप्पोस्सुक्को भुसं खाद, एतं दीघायुलक्खणं ॥
१०७. इदानि सो इधागन्त्वा, अतिथी युत्तसेवको । 15
अथ दक्खसि सालूकं^{१४}, सयं तं मुसलुत्तरं^{१५} ॥
१०८. विकन्तं^{१६} सूकरं दिस्वा, सयं तं मुसलुत्तरं ।
जरग्गवा^{१७} विचिन्तेसुं^{१७}, वरम्हाकं भुसामिवा ति ॥

१. उस्सुक्का-स्या० । २. वा-स्या० । ३. लक्खिका-स्या०; लक्खिवा-रो० । ४. भुञ्जरे-स्या० । ५. अतीवञ्जेव-रो० । ६. अपिनायतनेसु-स्या० । ७. कुक्कुट-सी०, रो० । ८. हञ्जेम-सी०, रो० । ९. मन्तितं-सी०, स्या०, रो० । १०-१०. याव याव निधंसाम-सी०, रो० । ११. भीयो-सी० । १२-१२. इदं चिदानि-स्या०; ब्राह्मणं त्वेव-रो० । १३. सालूकजातक-सी०, स्या० । १४. सालूकं-स्या० । १५. मुसलुत्तरं-स्या० । १६. विकन्तं-सी० । १७-१७. जरग्गवा अचिन्तेसुं-स्या०; जग्गवासा चिन्तेसुं-रो० ।

२८७. लाभगरहजातकं^१ (३७)

१०६. नानुम्मत्तो नापिसुणो, नानटो नाकुतूहलो ।
मूळहेसु^३ लभते लाभं, एसा ते अनुसासनी ॥
११०. धिरत्थु तं यसलाभं, धनलाभं च ब्राह्मण ।
या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन^३ वा ॥
१११. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो^४ परिब्बजे ।
एसा व जीविका सेय्यो^५, या चाधम्मेन एसना ति ॥

२८८. मच्छुद्धानजातकं^६ (३८)

११२. अग्घन्ति मच्छा अधिकं सहस्सं,
न सो अत्थि यो इमं सदहेय्य ।
मय्हं च अस्सु^७ इध सत्त मासा,
अहं पि तं मच्छुद्धानं किणेर्यं ॥
११३. मच्छानं भोजनं दत्त्वा, मम दक्खिणमादिसि ।
तं दक्खिणं सरन्तिया, कतं अपर्चितं तया ॥
११४. पदुट्टुचित्तस्स न फाति होति,
न चा पि तं देवता पूजयन्ति ।
यो भातरं पेतिकं सापतेय्यं,
अवञ्चयी दुक्कटकम्मकारी^८ ति ॥

२८९. नानाछन्दजातकं (३९)

११५. नानाछन्दा महाराज, एकागारे वसामसे ।
अहं गामवरं इच्छे, ब्राह्मणी च गवं सतं ॥
११६. पुत्तो^९ च^{१०} आजञ्जरथं^{११}, कञ्जा च मणिकुण्डलं ।
या चेसा पुण्णिका^{१२} जम्मी, उदुक्खलंभिकङ्घति ॥

१. लाभगरहिक जातक-स्या० । २. मुळहेसु-स्या० । ३. अधम्मचरियाय-सी०, रो० । ४. अनागारो-सी०, स्या०, रो० । ५. सेय्या-सी०, रो० । ६. मच्छदानजातकं-स्या० । ७. अस्सु-स्या०, रो० । ८. नं-सी०, रो० । ९. दुक्कटकम्मकारी-सी०, रो० । १०-१०. छत्तो च-सी०, रो०; पुत्तो-स्या० । ११. आजञ्जरथं-स्या० । १२. पुण्णिका-स्या० ।

११७. ब्राह्मणस्स गामवरं, ब्राह्मणिया गवं सतं ।
 पुत्तस्स आजञ्जरथं, कञ्जाय मणिकुण्डलं ।
 यं चेतं पुण्णिकं जम्मिं, पटिपादेशुदुक्खलं ति ॥

२९०. सीलवीमंसकजातकं^१ (४०)

११८. सीलं किरेव कल्याणं, सीलं लोके अनुत्तरं ।
 पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जति ॥
 ११९. सोहं सीलं समादिस्सं, लोके अनुमतं सिवं ।
 अरियवृत्तिसमाचारो, येन वुच्चति सीलवा ॥
 १२०. जातीनं च पियो होति, मित्तेसु च विरोचति ।
 कायस्स भेदा सुर्गतिं, उपपज्जति सीलवा ति ॥

5

अभन्तरवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धानं

दुम कंसवरुत्तमव्यग्घमिगा^२,
 मणयो मणि सालुकमव्हयनो ।
 अनुसासनियो पि च मच्छवरो,
 मणिकुण्डलकेन किरेन दसा ति ॥

10 B. 88

२९१. सुराघटजातकं^३ (४१)

१२१. सब्बकामददं कुम्भं, कुटं लद्धान धुत्तको ।
 याव नं^४ अनुपालेति, ताव सो सुखमेधति ॥
 १२२. यदा मत्तो च दित्तो च, पमादा कुम्भमब्भिदा ।
 तदा^५ नग्गो च पोत्थो च, पच्छा बालो विहञ्जति ॥
 १२३. एवमेव^६ यो धनं^६ लद्धा, पमत्तो^७ परिभुञ्जति ।
 पच्छा तप्पति^८ दुम्मेधो, कुटं^९ भित्वा व^{१०} धुत्तको ति ॥

15

१. सीलवीमंसजातक—सी०, रो० । २. व्यग्घमिगा—सी० । ३. भद्रघटजातकं—
 सी०; भद्रघट भेदक जातकं—स्या० । ४. सो—रो० । ५. ततो—स्या० । ६-६. एवमेव
 धनं—स्या० । ७. अपत्ता—सी०; अमत्तो—रो० । ८. तपति—सी०, स्या० । ९. कूटं—स्या० ।
 १०. भिन्नोव—सी०, रो० ।

२९२. सुपत्तजातकं (४२)

१२४. बाराणस्य^१ महाराज, काकराजा निवासको^२ ।
असीतिया सहस्सेहि, सुपत्तो परिवारितो ॥
१२५. तस्स दोहळिनी भरिया, सुफस्सा^३ भक्खितुमिच्छति^४ ।
रञ्जो महानसे पक्कं, पच्चग्घं राजभोजनं ॥
१२६. तेसाहं पहितो दूतो, रञ्जो चम्हि इधागतो ।
भत्तु अपर्चिति कुम्मि, नासायमकरं वणं ति ॥

२९३. कायनिब्बिन्दजातकं (४३)

B. 89

१२७. फुट्टस्स^५ मे अञ्जतरेण व्याधिना^६,
रोगेण बाळ्हं दुखितस्स रूप्तो ।
परिसुस्सति खिप्पमिदं कळेवरं^७,
पुप्फं यथा पंसुनि आतपे कतं ॥
१२८. अजञ्जं जञ्जसङ्घातं, असुचिं सुचिसम्मत्तं ।
नानाकुणपपरिपूरं, जञ्जरूपं अपस्सतो ॥
१२९. धिरत्थुमं^८ आतुरं पूतिकायं,
जेगुच्छियं^९ अस्सुचिं^{१०} व्याधिधम्मं^{११} ।
यत्थप्पमत्ता अधिमुच्छिता पजा,
हापेन्ति मगं सुगतूपपत्तिया ति ॥

15

२९४. जम्बुखादकजातकं (४४)

१३०. कोयं बिन्दुस्सरो वग्गु, सरवन्तानमुत्तमो^{१२} ।
अच्चुतो जम्बुसाखाय, मोरच्छापो व कूजति^{१३} ॥
१३१. कुलपुत्तो^{१४} व जानाति^{१५}, कुलपुत्तं^{१६} पसंसितुं ।
व्यग्घच्छापसरीवण्णो^{१७}, भुञ्ज सम्म ददामि ते ॥

20

१. बाराणस्यं-सी०, रो०, । २. निवासिको-सी०, रो० । ३. सुपस्सा-स्या० ।
४. मच्छमिच्छति-सी०, रो० । ५. कायविच्छन्दजातकं-सी०; कायविच्छिन्दजातक-रो० ।
६. पुट्टस्स-रो० । ७. व्याधिना-सी०, रो० । ८. कळेवरं-सी०, रो० । ९. धीरत्थु तं-
सी०, रो० । १०. जेगुच्छियं-सी०, जिगुच्छियं-स्या० । ११. असुचिं-सी०, स्या०, रो० ।
१२. व्याधिधम्मं-सी०, रो० । १३. पवदन्तानमुत्तमो-सी०, रो० । १४. कुज्जति-स्या० ।
१५-१६. कुलपुत्तो पजानाति-स्या० । १६. कुलपुत्तं-सी०, रो० । १७. व्यग्घच्छापसरीवणो-
सी०; व्यग्घच्छापसदिसवण्ण-स्या० ।

१३२. चिरस्सं वत पस्सामि, मुसावादी समागते ।
वन्तादं कुणपादं च, अञ्जमञ्जं पसंसके ति ॥

२९५. अन्तजातकं (४५)

१३३. उसभस्सेव ते खन्धो, सीहस्सेव विजम्भितं ।
मिगराज नमो त्यत्थु, अपि किञ्चि लभामसे ॥
१३४. कुलपुत्तो व जानाति, कुलपुत्तं पसंसितुं ।
मयूरगीवसङ्कास, इतो परियाहि वायस ॥
१३५. मिगानं सिङ्गालो^१ अन्तो, पक्खीनं पन वायसो ।
एरण्डो अन्तो रुक्खानं, तयो अन्ता समागता ति ॥

5

B. 90

२९६. समुद्दजातकं (४६)

१३६. को नायं^३ लोणतोयस्मिं, समन्ता परिधावति ।
मच्छे मकरे च वारेति, ऊमीसु च विहञ्जति ॥
१३७. अनन्तपायी सकुणो, अतित्तो ति दिसासुतो ।
समुद्दं पातुमिच्छामि, सागरं सरितं पति ॥
१३८. सो अयं^३ हायति चेव, पूरते च^४ महोदधि ।
नास्स नायति पीतन्तो, अपेय्यो किर सागरो ति ॥

10

२९७. कामविलापजातकं (४७)

१३९. उच्चे सकुण डेमान^५, पत्तयान विहङ्गम ।
वज्जासि खो त्वं वामूरुं^६, चिरं खो सा करिस्सति ॥
१४०. इदं खो सा न जानाति, असिं सत्ति च ओड्डितं ।
सा चण्डी काहति कोधं, तं मे तपति^७ नो इदं^८ ॥
१४१. एस उप्पलसन्नाहो, निक्खञ्चुस्सीसकोहितं^९ ।
कासिकं च मुदुं वत्थं, तप्पेतु^{१०} धनिका^{११} पिया ति^{११} ॥

15

20

१. कोत्थुको-सी०, रो०; कोट्टुको-स्या० । २. न्वायं-स्या० । ३. स्वायं-सी० ।
४. व-स्या०, रो० । ५. ओमान-रो० । ६. वामूरुं-रो० । ७. तप्पति-स्या० । ८. इध
सी०, स्या०, रो० । ९. निक्खमुस्सीसके कतं-सी०, रो०; निक्खं चुस्सीसके कतं-स्या० ।
१०. तप्पतु-सी०, रो० । ११-११. धनकामिकाति-सी०; धनकामियाति-स्या०, रो० ।

२९८. उदुम्बरजातकं (४८)

B. 91

१४२. उदुम्बरा चिमे पक्का, निग्रोधा च कपित्थना ।
एहि निक्खम^१ भुञ्जस्सु, किं जिघच्छाय मिय्यसि ॥
१४३. एवं सो सुहितो होति, यो वुड्ढमपचायति^२ ।
यथाहमज्ज सुहितो, दुमपक्कानि मासितो ॥
१४४. यं वनेजो वनेजस्स, वञ्चेय्य कपिनो कपि ।
दहरो^३ कपि^३ सद्धेय्य, न हि जिण्णो जराकपी ति ॥

२९९. कोमारपुत्तजातकं^४ (४९)

१४५. पुरे तुवं सीलवतं सकासे,
ओक्कन्तिकं^५ कीळसि अस्समम्हि ।
करोहरे मक्कटियानि मक्कट,
न तं मयं सीलवतं रमाम ॥
१४६. सुता हि मय्हं परमा विसुद्धि,
कोमारपुत्तस्स बहुस्सुतस्स ।
मा दानि मं मञ्जि तुवं यथा पुरे,
झानानुयुत्तो^६ विहरामि^७ आवुसो ॥
१४७. सचे पि सेलस्मि^८ वपेय्य^९ बीजं, ;
देवो च वस्से न^९ हि तं विरूळ्हे^९
सुता हि ते^{१०} सा^{१०} परमा विसुद्धि,
आरा तुवं मक्कट ज्ञानभूमिया ति ॥

३००. वकजातकं^{११} (५०)

१४८. परपाणरोधा^{१२} जीवन्तो, मंसलोहितभोजनो ।
वको वतं समादाय^{१३}, उपपज्जि^{१३} उपोसथं ॥

20

१. निक्खम्म-स्या० । २. वद्धमपचायति-सी०, रो० । ३-३. दहो पि तं न-सा०, रो०; दहरोपि न-स्या० । ४. कोमारपुत्तजातकं-सी०, रो०; कोमारियपुत्तजातकं-स्या० । ५. ओक्कन्तिकं-सी०, स्या०, रो० । ६. झानानुयुत्ता-सी०; झानाभियुत्ता-स्या०; झानानियुत्ता-रो० । ७. विहराम-सी०, स्या०, रो० । ८-८. सेलस्मि वपेय्युं-सी०; सेलस्मि वपेय्यु-रो० । ९-९. नेव हितं सहेय्य-सी०, रो० । १०-१०. तेसं-सी०; तथा-रो० । ११. वकजातकं-स्या० । १२. परपाणघाते-स्या० । १३. समादियि-रो० । १४. उपपज्ज-सी० ।

१४९. तस्स सक्को वतञ्जाय, अजरूपेनुपागमि ।
 वीततपो अज्झप्पत्तो^१, भञ्जि लोहितपो तपं ॥
१५०. एवमेव इधेकच्चे^२, समादानम्हि^३ दुब्बला^४ ।
 लहुं करोन्ति^५ अत्तानं, वको व अजकारणा ति ॥
 कुम्भवग्गो पञ्चमो ।

B. 92

तस्सुद्धानं

वरकुम्भ सुपत्तसिरिव्हयनो,
 सुच्चिसम्मत्त बिन्दुसरो चुसभो ।
 सरितंपत्ति चण्डि^६ जराकपिना,
 अथ मक्कटिया वककेन दसा ति ॥

5

अथ वग्गुद्धानं

सङ्कप्पो पदुमो चेव, उदपानेनततियं ।
 अब्भन्तरं घटभेदं, तिकनिपातम्हिलङ्कतं ति ॥

10

तिकनिपातं निद्रितं ।

—: ० :—

१. अज्झपत्तो—स्या० । २. इधेकच्चो—स्या० । ३. समादानस्मि—सी०, रो० । ४. दुब्बलो—स्या० । ५. करोति—स्या० । ६. चण्डी—सी०, स्या० ।

४. चतुष्कनिपातो

३०१. चूळकालिङ्गजातकं^१ (१)

B. 93

१. विवरथिमासं द्वारं, नगरं^२ पविसन्तु^३ अरुणराजस्स ।
सीहेन सुसिट्ठेन,^४ सुरक्खितं नन्दिसेनेन ॥
२. जयो कलिङ्गानमस्य्हसाहिनं,
पराजयो अनयो^५ अस्सकानं ।
इच्चेव ते भासितं ब्रह्मचारि,
न उज्जुभूता^६ वित्थं भणन्ति ॥
३. देवा मुसावादमुपातिवत्ता,
सच्चं धनं^७ परमं तेसु^८ सक्क ।
तं ते मुसा भासितं देवराज,
किं वा पटिच्च मघवा महिन्द ॥
४. ननु ते सुतं ब्राह्मण भञ्जमाने,
देवा न इस्सन्ति पुरिसपरक्कमस्स ।
दमो समाधि मनसो अभेज्जो^९,
अव्यग्गता^{१०} निक्कमनं च काले ।
दळ्हं च विरियं पुरिसपरक्कमो च,
तेनेव आसि विजयो अस्सकानं ति ॥

३०२. महाअस्सारोहजातकं (२)

५. अदेय्येसु ददं दानं, देय्येसु नप्पवेच्छति ।
आपासु व्यसनं^{११} पत्तो, सहायं नाधिगच्छति ॥

१. चुल्ल० - सी०, स्या०, रो० । २. नगरन्तं - स्या० । ३. पविसितुं मया - सी० ।
४. सुसत्थेन - रो० । ५. अजयो - स्या० । ६. उजुभूता - स्या० । ७. तथं - स्या० । ८.
करं नु - स्या० । ९. अदेज्जो - सी०, रो० । १०. अव्यग्गता - सी०, रो०; अव्यत्तता - स्या० ।
११. व्यसनं - सी०, रो० ।

६. नादेय्येसु^१ ददं^२ दानं, देय्येसु यो पवेच्छति ।
 आपासु व्यसनं पत्तो, सहायमधिगच्छति ॥
७. सञ्जोगसम्भोगविसेसदस्सनं,
 अनरियधम्मसेसु सठेसु नस्सति ।
 कतं च अरियेसु च अज्जवेसु^३,
 महप्फलं^४ होति अणुम्पि तादिसु ॥
८. यो पुब्बे कतकल्याणो, अका लोके सुदुक्करं ।
 पच्छा कयिरा न वा कयिरा, अच्चन्तं पूजनारहो ति ॥

३०३. एकराजजातकं (३)

९. अनुत्तरे कामगुणे समिद्धे,
 भुत्वान पुब्बे वसी एकराज^५ ।
 सो दानि दुग्गे नरकम्मिह खित्तो,
 नप्पज्जहे वण्णबलं पुराणं ॥
१०. पुब्बे व खन्ती च तपो च मय्हं,
 सम्पत्थिता दुब्बिभसेन^६ अहोसि ।
 तं दानि लद्धान कथं नु राज,
 जहे अहं वण्णबलं पुराणं ॥
११. सब्बा^७ किरेवं^८ परिनिट्ठितानि,
 यसस्सिनं पञ्चवन्तं विसय्ह ।
 यसो च लद्धा पुरिमं उळारं,
 नप्पज्जहे^९ वण्णबलं पुराणं ॥
१२. पनुज्ज दुक्खेन सुखं जनिन्द,
 सुखेन वा दुक्खमसय्हसाहि ।
 उभयत्थ सन्तो^{१०} अभिनिव्वुत्ता,
 सुखे च दुक्खे च भवन्ति तुल्या ति ॥

१. अदेय्येसु—स्या० । २. अदं—स्या० । ३. अज्जसेसु च—सी०; अज्जसेसु—
 स्या०; अज्जयेसु च—रो० । ४. महप्फलो—सी० । ५. एकराजा—सी०, रो० । ६. दब्ब-
 सेना—सी०, रो० । ७. सब्बं सी०, रो० । ८. किरेव—स्या० । ९. नप्पज्जहे—सी०, रो० ।
 १०. सत्ता—रो० ।

३०४. दहरजातकं (४)

B. 95

१३. इमानि मं दहर तापर्यन्ति,
वाचादुरुत्तानि मनुस्सलोके ।
मण्डकभक्खा उदकन्तसेवी,
आसीविसं मं अविषा सपन्ति ॥
- 5 १४. सका रट्टा पब्बाजितो, अञ्जं जनपदं गतो ।
महन्तं कोट्टं कयिराथ, दुरुत्तानं निधेतवे ॥
१५. यत्थ पोसं न जानन्ति, जातिया विनयेन वा ।
न तत्थ मानं कयिराथ, वसमञ्जातके जने ॥
१६. विदेसवासं वसतो, जातवेदसमेन पि ।
10 खमितव्वं सपञ्जेन, अपि दासस्स तज्जितं ति ॥

३०५. सीलवीमंसनजातकं^१ (५)

१७. नत्थि लोके रहो नाम, पापकम्मं पकुब्बतो ।
पस्सन्ति वनभूतानि, तं बालो मञ्जती^२ रहो ॥
१८. अहं रहो न पस्सामि, सुञ्जं वा पि न विज्जति ।
यत्थ अञ्जं^३ न पस्सामि, असुञ्जं होति तं मया ॥
- 15 १९. दुज्जच्चो च सुजच्चो^४ च, नन्दो च सुखवड्डितो^५ ।
वेज्जो^६ च अद्धुवसीलो च, ते धम्मं जहु मत्थिका ॥
२०. ब्राह्मणो च कथं जहे, सब्बधम्मान पारगू ।
यो धम्ममनुपालेति, धितिमा सच्चनिक्कमो ति ॥

३०६. सुजातजातकं^७ (६)

B. 96

२१. किमण्डका इमे देव, निक्खित्ता कंसमल्लके ।
20 उपलोहितका वगू, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

१. सीलवीमंसजातकं-स्या० । २. मञ्जते-सी०, स्या० । ३. सुञ्जं-स्या० ।
४. अजच्चो-रो० । ५. सुखवच्छको-सी०; सुखवच्छनो-स्या०, रो० । ६. वज्जो-
स्या०, रो० । ७. सुजाताजातकं-सी०, स्या० । ८. ते-रो० ।

२२. यानि पुरे तुवं देवि, भण्डु नन्तकवासिनी ।
उच्छङ्गहृत्था पचिनासि, तस्सा ते कोलियं फलं ॥
२३. उड्डुहते न रमति, भोगा विप्पजहन्ति तं ।
तत्थेविमं पटिनेथ, यत्थ कोलं पचिस्सति ॥
२४. होन्ति हेते महाराज, इद्धिप्पत्ताय नारिया ।
खम देव सुजाताय, मास्सा कुज्झ' रथेसभा ति ॥

5

३०७. पलासजातकं (७)

२५. अचेतनं ब्राह्मण अस्सुणन्तं,
जानो अजानन्तमिमं पलासं ।
आरद्धविरियो धुवं अप्पमत्तो,
सुखसेय्यं पुच्छसि किस्स हेतु ॥
२६. दूरे सुतो चेव ब्रहा च रुक्खो,
देसे ठितो भूतनिवासरूपो ।
तस्मा नमस्सामि इमं पलासं,
ये चेत्थ भूता ते^३ धनस्स हेतु ॥
२७. सो ते करिस्सामि यथानुभावं,
कतञ्जुतं ब्राह्मण पेक्खमानो ।
कथञ्चिह आगम्म सतं सकासे,
मोघानि^३ ते अस्सु परिफन्दितानि ॥
२८. यो तिन्दुकरुक्खस्स^४ परो पिलक्खो^५,
परिवारितो पुब्बयञ्जो उळारो ।
तस्सेस^६ मूलस्मिं^७ निधि निखातो,
अदायादो गच्छ तं उद्धराही ति ॥

10

15

B. 97

20

१. कुञ्जिभ - रो० । २. ते च - सी०, रो० । ३. मोघा - स्या०, रो० । ४. तिन्दु-
रुक्खस्स - मी०, स्या०, रो० । ५. विलक्खु - सी०, रो० । ६. तस्सेव - सी०, स्या० । ७.
मूलस्मि - स्या० ।

३०८. सकुणजातकं^१ (८)

२९. अकरम्हस^२ ते किच्चं, यं बलं अहुवम्हसे ।
मिगराज नमो त्यत्थु, अपि किञ्चि लभामसे ॥
३०. मम लोहितभक्खस्स, निच्चं लुद्धानि कुब्बतो ।
दन्तन्तरगतो सन्तो, तं बहुं यं पि^३ जीवसि ॥
- ५ ३१. अकतञ्जुमकत्तारं, कतस्स अप्पटिकारकं ।
यस्मिं कतञ्जुता नत्थि, निरत्था तस्स सेवंना ॥
३२. यस्स^४ सम्मुखचिण्णेन, मित्तधम्मो न लब्भति ।
अनुसूयमनक्कोसं^५, सणिकं तम्हा अपक्कमे ति ॥

३०९. छवकजातकं (९)

३३. सब्बमिदं चरिमं^६ कतं^६, उभो धम्मं न पस्सरे^७ ।
१० उभो पकतिया चुता, यो चायं मन्तेज्झापेति^८ ।
यो च मन्तं^९ अधीयति ॥
३४. सालीनं ओदनं^{१०} भुञ्जे, सुचि मंसूपसेचनं ।
तस्मा एतं न सेवामि, धम्मं इसीहि^{११} सेवितं ॥
३५. परिब्बज महा लोको, पचन्तञ्जे पि पाणिनो ।
१५ मा तं^{१२} अधम्मो आचरितो, अस्मा^{१३} कुम्भमिवाभिदा ॥
- B. 98 ३६. धिरत्थु^{१४} तं यसलाभं, धनलाभं च ब्राह्मण ।
या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ति ॥

३१०. सेय्यजातकं^{१५} (१०)

३७. ससमुद्दपरियायं, महिं सागरकुण्डलं ।
न इच्छे सह निन्दाय, एवं सेय्य विजानहि ॥

१. जवसकुणजातकं - सी०, स्या०, रो० । २. अकरम्हाव - स्या०; अकरम्हसे - रो० ।
३. हि - रो० । ४. यत्थ - स्या० । ५. अनुसुय्य० - सी०, रो०; अनुसूय० - स्या० । ६-६.
चरिमवतं - सी०, रो०; चमरिकतं - स्या० । ७. पस्सति - रो० । ८. मन्तं भायति - सी०;
मन्ते भायेति - स्या०; सज्जपयति - रो० । ९. धम्मं - रो० । १०. भोजनं - सी०, रो० ।
११. इसीभि - स्या०, रो० । १२. त्वं - स्या०, रो० । १३. तस्मा - स्या० । १४. धीरत्थु -
सी० । १५. सय्यजातकं - सी०, स्या०, रो० ।

३८. धिरत्थु तं यसलाभं, धनलाभं च ब्राह्मण ।
या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ॥
३९. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो^१ परिब्बजे ।
सायेव जीविका सेय्यो, या चा धम्मेन एसना ॥
४०. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो परिब्बजे । 5
अञ्जं अहिं सयं लोके, अपि रज्जेन तं वरं ति ॥
कलिङ्गवग्गो पठमो ।

तस्सुद्दानं

- विवरं च अदेय्य समिद्धवरं,
अथ दद्दर पापमहातिरहो ।
अथ कोलिपलासवरञ्चकर,
चरिमं ससमुद्दवरेण दसा ति ॥ 10

— ० —

३११. पुच्चिमन्दजातकं (११)

४१. उट्टेहि चोर किं सेसि, को अत्थो सुपनेन^२ ते ।
मा तं गहेसुं^३ राजानो, गामे किब्बिसकारकं ॥
४२. यं^४ नुं^५ चोरं गहेस्सन्ति, गामे किब्बिसकारकं । 15
किं तत्थ पुच्चिमन्दस्स, वने जातस्स तिट्ठतो ॥
४३. न त्वं अस्सत्थ जानासि, मम चोरस्स चन्तरं ।
चोरं गहेत्वा राजानो, गामे किब्बिसकारकं ।
अप्पेन्ति^६ निम्बसूलस्मिं, तस्मिं मे सङ्कते मनो ॥
४४. सङ्केय्य सङ्कितब्बानि, रक्खेय्या नागतं भयं ।
अनागतभया धीरो, उभो लोके अवेक्खती ति ॥

३१२. कस्सपमन्दियजातकं (१२)

४५. अपि कस्सप मन्दिया, युवा सपति हन्ति वा । 20
सब्बं तं खमते धीरो, पण्डितो तं तित्तिक्खति ॥

१. अनागारो—सी०, स्या०, रो० । २. सुपिनेन—सी०, रो० । ३. गहेसु—स्या० ।

४-५. ननु—स्या० ; यन्नु—रो० । ६. अच्चेन्ति—स्या० ।

४६. सचे पि सन्तो विवदन्ति, खिप्पं सन्धीयरे पुन ।
 बाला पत्ता व भिज्जन्ति, न ते समथ मज्झगू ॥
४७. एते भिय्यो समायन्ति, सन्धि तेसं न जीरति ।
 यो चाधिपन्नं जानाति, यो च जानाति देसनं ॥
- 5 ४८. एसो हि उत्तरितरो, भारवहो^१ धुरद्धरो^२ ।
 यो परेसाधिपन्नानं, सयं सन्धातुमरहती ति ॥

३१३. खन्तीवादीजातकं (१३)

४९. यो ते हत्थे च पादे च, कण्णनासञ्च छेदयि ।
 तस्स कुज्झ महावीर, मा रट्ठं विनसा^३ इदं ॥
- 10 ५०. यो मे हत्थे च पादे च, कण्णनासञ्च छेदयि ।
 चिरं जीवतु सो राजा, न हि कुज्झन्ति मादिसा ॥
५१. अहू अतीतमद्धानं^४, समणो खन्तिदीपनो ।
 तं खन्तियायेव ठितं, कासिराजा अछेदयि ॥
- B. 100 ५२. तस्स कम्मफरुसस्स^५, विपाको कटुको अहु ।
 यं कासिराजा वेदेसि, निरयम्हि समप्पितो ति ॥

३१४. लोहकुम्भिजातकं (१४)

- 15 ५३. दुज्जीवितमजीविम्ह, ये सन्ते^६ न ददम्हसे^७ ।
 विज्जमानेसु भोगेसु, दीपं नाकम्ह अत्तनो ॥
५४. सट्ठि^८ वस्ससहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
 निरये पच्चमानानं, कदा अन्तो भविस्सति ॥
- 20 ५५. नत्थि अन्तो कुतो अन्तो, न अन्तो पटिदिस्सति ।
 तदा हि पकतं पापं, मम^९ तुय्हं च मारिसा^{१०} ॥
५६. सोहं^{११} नून इतो गन्त्वा, योनिं लद्धान मानुसिं ।
 वदञ्जू सीलसम्पन्नो, काहामि कुसलं बहं ति ॥

१. भारवाहो-सी०, रो०; भारवहो-स्या० । २. धुरन्धरो-सी०, स्या०, रो० ।
 ३. विनस्स-सी०, स्या० । ४. अतीतमद्धाने-स्या०, रो० । ५. कम्मस्स०-सी०, रो० ।
 ६. सन्नो-स्या० । ७. ददामसे-स्या० । ८. सट्ठि-स्या० । ९. मम-सी० । १०. मारिस-
 स्या० । ११. सो हि-रो० ।

३१५. सब्बमंसलाभजातकं^१ (१५)

५७. फरुसा वत ते वाचा, मंसं^२ याचनको असि ।
किलोमसदिसी वाचा, किलोमं सम्म दम्मि^३ ते^३ ॥
५८. अङ्गमेतं मनुस्सानं, भाता लोके पवृच्चति ।
अङ्गस्स सदिसी वाचा, अङ्गं सम्म ददामि ते ॥
५९. ताता ति पुत्तो वदमानो, कम्पेति हृदयं पितु । 5
हृदयस्स सदिसी वाचा, हृदयं सम्म दम्मि ते ॥
६०. यस्स गामे सखा नत्थि, यथारञ्जं तथेव तं ।
सब्बस्स सदिसी वाचा, सब्बं सम्म ददामि ते ति ॥

३१६. ससपण्डितजातकं^४ (१६)

६१. सत्त मे रोहिता मच्छा, उदका थलमुब्भता । B. 101
इदं ब्राह्मण मे अत्थि, एतं भुत्वा वने वस ॥ 10
६२. दुस्स मे खेत्तपालस्स, रत्तिभत्तं अपाभतं ।
मंससूला च द्वे गोधा, एकं च दधिवारकं ।
इदं ब्राह्मण मे अत्थि, एतं भुत्वा वने वस ॥
६३. अम्बपक्कं^५ दकं^५ सीतं, सीतच्छाया^६ मनोरमा^६ ।
इदं ब्राह्मण मे अत्थि, एतं भुत्वा वने वस ॥ 15
६४. न ससस्स तिला अत्थि, न मुग्गा न पि तण्डुला ।
इमिना अग्गिना पक्कं, ममं भुत्वा वने वसा ति ॥

३१७. मत्तरोदनजातकं (१७)

६५. मतं^७ मतं एव^७ रोदथ,
न हि तं रोदथ यो मरिस्सति ।
सव्वे पि^८ सरीरधारिनो, 20
अनुपुब्बेन जहन्ति जीवितं ॥

१. मसजातकं—सी०, स्या०, रो० । २. सम्म—रो० । ३-३. ददामि ते—सी०, रो० ।

४. ससजातकं—सी०, रो० । ५-५. अम्बपक्कोदकं—सी०, रो० । ६-६. सीतच्छायमनोरमं—स्या०, रो० । ७-७. मत मतमेव—सी०, स्या०, रो० । ८. व—सी०, स्या०, रो० ।

६६. देवमनुस्सा चतुप्पदा, पक्खिगणा उरगा च भोगिनो ।
सम्ह^१ सरीरे अनिस्सरा, रममाना व जहन्ति जीवितं ॥
६७. एवं चलितं असण्ठितं, सुखदुक्खं मनुजेस्वपेक्खिय^२ ।
कन्दितरुदितं निरत्थकं, किं वो सोकगणाभिकीररे ॥
- 5 ६८. धुत्ता च सोण्डा अकता, बाला सूरा अयोगिनो ।
धीरं मञ्जन्ति बालो ति, ये धम्मस्स अकोविदा ति ॥

३१८. कणवेरजातकं (१८)

B. 102

६९. यं तं वसन्तसमये, कणवेरेसु भाणुसु ।
सामं बाहाय पीळेसि, सा तं आरोग्यमब्रवि^३ ॥
७०. अम्मो न किर सद्धेय्यं, यं वातो पब्बतं वहे ।
10 पब्बतं चे वहे वातो, सब्बम्पि पथविं वहे ।
यत्थ सामा कालकता, सा मं आरोग्यमब्रवि ॥
७१. न चेव सा कालकता, न च सा अञ्जमिच्छति ।
एकभत्तिकिनी^४ सामा^५, तमेव अभिकङ्घति ॥
७२. असन्थुतं मं चिरसन्थुतेन,
15 निमीनि सामा अधुवं धुवेन ।
मया पि सामा निमिनेय्य अञ्जं,
इतो अहं दूरतरं गमिस्सं ति ॥

३१९. तित्तिरजातकं (१९)

७३. सुसुखं वत जीवामि, लभामि चेव भुञ्जितुं ।
परिपन्थेव तिट्ठामि, का नु भन्ते गती मम^६ ॥
- 20 ७४. मनो चे ते नप्पणमति, पक्खि पापस्स कम्मनो ।
अव्यावटस्स भद्रस्स, न पापमुपलिम्पति^६ ॥
७५. आतको नो निसिन्नो ति, बहु आगच्छते जनो ।
पटिच्च कम्मं फुसति, तस्मिं मे सङ्कते मनो ॥

१. यम्ह-स्या०; अस्मि-रो० । २. मनुजेसु अपेक्खियं-स्या० । ३. आरोग्य-
मब्रवि-रो० । ४-४. एकभत्ता किर सामा-सी०, स्या०; एक भत्तिकिनी सामा-रो० । ५.
ममं-सी० । ६. पापमुपलिम्पति-सी०, रो० ।

७६. न पटिच्च कम्मं फुसति, मनो चे नप्पदुस्सति ।
अप्पोस्सुक्कस्स भद्रस्स, न पापमुपलिम्पती ति ॥

३२०. सुच्चजजातकं (२०)

७७. सुच्चजं वत नच्चजि, वाचाय अददं गिरिं । B. 103
किं^१ हितस्स^२ चजन्तस्स^३, वाचाय अदद^३ पब्बतं ॥
७८. यच्चिह कयिरा तच्चिह वदे, यं न कयिरा न तं वदे । 5
अकरोन्तं भासमानं, परिजानन्ति पण्डिता ॥
७९. राजपुत्त नमो त्यत्थु, सच्चे धम्मो ठितो चसि^४ ।
यस्स ते व्यसनं पत्तो, सच्चस्मिं रमते मनो ॥
८०. या दलिही दलिहस्स, अड्डा अड्डुस्स कित्तिम^५ ।
सा हिस्स परमा भरिया, सहिरञ्जस्स^६ इत्थियो ति^६ ॥ 10
पुचिमन्दवगो दुत्तियो ।

तस्सुद्दानं

अथ चोर सकस्सप खन्तीवरो,
दुज्जीवितता च वरा फरसा ।
अथ सस मतं च वसन्त सुखं,
सुच्चजं वत नच्चजिना च दसा ति ॥

— ० —

३२१. कुटिद्वसकजातकं (२१)

८१. मनुस्सस्सेव ते सीसं, हत्थपादा च वानर । 15
अथ केन नु वण्णेन, अगारं ते न विज्जति ॥
८२. मनुस्सस्सेव मे सीसं, हत्थपादा च सिङ्गल ।
याहु सेट्ठा मनुस्सेसु, सा मे पञ्जा न विज्जति ॥
८३. अनवट्ठितचित्तस्स, लहुचित्तस्स दुब्भिनो^७ । B. 104
निच्चं अद्दुवसीलस्स, सुखभावो^८ न विज्जति ॥ 20

१-१. किञ्चित्तस्स - स्या० । २. अचजन्तस्स - रो० । ३. अददं - स्या० । ४. वसी - स्या० । ५. कित्तिमा - सी०, स्या०, रो० । ६-६. ताहिरञ्जस्स० - रो० । ७. दुब्भिनो - रो० । ८. सुचिभावो - सी० ।

८४. सो^१ करस्सु आनुभावं^२, वीतिवत्तस्सु सीलियं ।
सीतवातपरित्ताणं, करस्सु कुटवं^३ कपी ति ॥

३२२. दुद्दुभजातकं (२२)

८५. दुद्दुभायति भद्दन्ते, यस्मिं देसे वसामहं ।
अहं पेतं न जानामि, किमेतं दुद्दुभायति ॥
८६. बेलुवं^४ पतितं^५ सुत्वा, दुद्दुभं ति ससो जवि ।
ससस्स वचनं सुत्वा, सन्तत्ता भिगवाहिनी ॥
८७. अप्पत्वा^६ पदविञ्जाणं, परघोसानुसारिनो ।
पनादपरमा^७ बाला, ते होन्ति परपत्तिया ॥
८८. ये च सीलेन सम्पन्ना, पञ्चायूपसमे रता ।
आरका^८ विरता धीरा, न होन्ति परपत्तिया ति ॥

३२३. ब्रह्मदत्तजातकं (२३)

८९. द्वयं याचनको राज, ब्रह्मदत्त निगच्छति ।
अलाभं धनलाभं वा, एवंधम्मा हि याचना ॥
९०. याचनं रोदनं आहु, पञ्चालानं रथेसभ ।
यो^९ याचनं^९ पच्चक्खाति, तमाहु पटिरोदनं ॥
९१. मा^{१०} मद्दसंसु^{१०} रोदन्तं, पञ्चाला सुसमागता ।
तुवं वा पटिरोदन्तं, तस्मा इच्छामहं र्हो ॥
९२. ददामि ते ब्राह्मण रोहिणीनं,
गवं सहस्सं सह पुङ्गवेन ।
अरियो हि अरियस्स कथं न दज्जा^{११},
सुत्वान गाथा तव धम्मयुत्ता ति ॥

१-१. सो करस्सानुभावं त्वं-सी० । २. कुटिकं-सी०, स्या० । ३. दुद्दुभजातकं-
सी०, रो०; दुद्दुभायजातकं-स्या० । ४. बेलुवं-रो०; वेलुवं-स्या० । ५. निपतितं-
रो० । ६. अप्पत्ता-रो० । ७. पनादपरमा-स्या०, रो० । ८. अरता-रो० । ९-९.
योचनं-रो० । १०-१०. मं माद्दसंसु-स्या० । ११. दज्जे-सी० ।

३२४. चम्मसाटकजातकं (२४)

६३. कल्याणरूपो वतयं^१ चतुष्पदो,
सुभद्रको चैव सुपेसलो च ।
यो ब्राह्मणं जातिमन्तूपपन्नं,
अपचायति मेण्डवरो यसस्सी ॥
६४. मा ब्राह्मण इत्तरदस्सनेन,
विस्सासमापज्जि चतुष्पदस्स ।
दब्बहप्पहारं अभिकह्वमानो^२,
अवसक्कती^३ दस्सति सुष्पहारं ॥
६५. ऊरुट्टि^४ भग्गं^५ पवट्टितो^६ खारिभारो,
सव्वं च भण्डं ब्रह्मणस्स^७ भिन्नं ।
उभो पि^८ बाहा पग्गय्ह कन्दति,
अभिधावथ हज्जते ब्रह्मचारी ॥
६६. एवं सो निहतो सेति, यो अपूजं पसंसति^९ ।
यथाहमज्ज पहतो, हतो मेण्डेन दुम्मती ति ॥

३२५. गोधराजजातकं^{१०} (२५)

६७. समणं तं मज्जन्नानो, उपगच्छिमसज्जतं^{११} ।
सो मं दण्डेन पाहासि^{१२}, यथा अस्समणो तथा ॥
६८. किं ते जटाहि दुम्मोध, किं ते अजिनसाटिया ।
अवभन्तरं ते गहनं, बाहिरं परिमज्जसि ॥
६९. एहि गोध निवत्तस्सु, भुज्ज सालीनमोदनं ।
तेलं लोणं च मे अत्थि, पहूतं मय्ह पिप्फलि ॥

१. वतायं—स्या०, रो० । २. अभिकत्तुकामो—स्या० । ३. अपसक्कति—सी०;
अवसक्कति—स्या० । ४. ऊरुट्टि—सी०; उरुट्टी—स्या०; सत्थि—रो० । ५. भग्गा—
स्या०, रो० । ६. पतितो—सी०, स्या० । ७. ब्राह्मणस्सेव—सी०, स्या०; ब्रह्मणस्सीध—
रो० । ८. रो० पोत्थके नत्थि । ९. नमस्सति—रो० । १०. गोधजातकं—सी०, स्या०,
रो० । ११. उपगच्छिं असज्जतं—सी०, स्या०, रो० । १२. पहामि—रो० ।

१००. एस भिय्यो पवेक्खामि, वम्मिकं सतपोरिसं ।
तेलं लोणं च कित्तेसि^१, अहितं मय्ह^२ पिप्फली ति ॥

३२६. कक्कारुजातकं (२६)

१०१. कायेन यो नावहरे, वाचाय न मुसा भणे ।
यसो लद्धा न मज्जेय्य, स वे कक्कारुमरहति ॥
१०२. धम्मेन वित्तमेसेय्य, न निकत्या धनं हरे ।
भोगे लद्धान मज्जेय्य, स वे कक्कारुमरहति ॥
१०३. यस्स चित्तं अहालिद्धं, सद्धा च अविरागिनी ।
एको सादुं न भुज्जेय्य, स वे कक्कारुमरहति ॥
१०४. सम्मुखा वा तिरोक्खा^३ वा, यो सन्ते न परिभासति ।
यथावादी तथाकारी, स वे कक्कारुमरहती ति ॥

३२७. काकवतीजातकं^४ (२७)

१०५. वाति चायं ततो गन्धो, यत्थ मे वसती पिया ।
दूरे इतो हि काकवती, यत्थ मे निरतो मनो ॥
१०६. कथं समुद्दमतरी^५, कथं अतरि केपुकं^६ ।
कथं सत्त समुद्दानि, कथं सिम्बलिमारुहि ॥
१०७. तया समुद्दमतरि, तया अतरि केपुकं ।
तया सत्त समुद्दानि, तया सिम्बलिमारुहि ॥
१०८. धिरत्थु मं महाकायं, धिरत्थु मं अचेतनं ।
यत्थ जायायहं जारं, आवहामि वहामि चा^७ ति^८ ॥

३२८. अननुसोचियजातकं (२८)

१०९. बहूनं विज्जती भोती, तेहि मे किं भविस्सति ।
तस्मा एतं न सोचामि, पियं सम्मिल्लहासिनि^९ ॥

१. कित्तेसि - स्या०, रो० । २. मय्हं - स्या० । ३. परोक्खा - रो० । ४. काकाति-
जातकं - स्या०, रो०; काकाती० - सी० । ५. समुद्दं पतरि - रो० । ६. केबुकं - सी०,
रो० । ७-७. वाति - रो० । ८. सम्मिल्लभासिनि - रो० ।

११०. तं तं चे अनुसोचेय्य, यं यं तस्स न विज्जति ।
अत्तानमनुसोचेय्य, सदा मच्चुवसं पतं^१ ॥
१११. न हेव ठितं^२ नासीनं, न सयानं न पद्धगुं^३ ।
याव^४ ब्याति निमिस्सति^५, तत्रा पि^६ रसती वयो^७ ॥
११२. तत्थत्तनि वतप्पद्धे^८, विनाभावे असंसये ।
भूतं^९ सेसं दयितब्बं, वीतं^{१०} अननुसोचियं ति ॥

5

३२९. काळबाहुजातकं^{११} (२९)

११३. यं अन्नपानस्स पुरे लभाम,
तं दानि साखमिगमेव^{१२} गच्छति ।
गच्छाम दानि वनमेव राध,
असक्कता चस्म^{१३} धनञ्जयाय ॥
११४. लाभो अलाभो यसो अयसो च,
निन्दा पसंसा च सुखं च दुक्खं ।
एते अनिच्चा मनुजेषु धम्मा,
मा सोचि^{१४} किं सोचसि पोट्टपाद^{१५} ॥
११५. अद्धा तुवं पण्डितकोसि राध,
जानासि अत्थानि अनागतानि ।
कथं नु^{१६} साखामिगं दक्खिसाम^{१७},
निद्धावितं^{१८} राजकुलतो व जम्मं ॥
११६. चालेति कण्णं भकुटिं करोति,
मुहुं मुहुं भाययते^{१९} कुमारे ।
सयमेव तं काहति काळबाहु,
येनारका ठस्सति अन्नपाना ति ॥

10

15 B 108

20

१. पत्तं - सी०, स्या०; गतं - रो० । २. तिट्ठं - स्या० । ३. पत्थगुं - स्या० । ४-४. याव पाति निमिस्सति - सी०, रो०; यावुप्पत्ति निमिस्सति - स्या० । ५-७. तत्रापि सरतिवयो - सी०, स्या०; सरतिव्वयो - रो० । ८. वतपन्थे - स्या० । ९. सेसं - रो० । १०. चवितं - स्या० । ११. काळबाहु० - रो० । १२. साखामिगमेव - सी०, रो० । १३. वम्ह - स्या०; वम्हा - रो० । १४. सोच - रो० । १५. पोट्टपादाति - रो० । १६. नुखो - स्या० । १७. दक्खाम - स्या० । १८. निद्धापितं - सी०, स्या०; निव्वापितं - रो० । १९. भायते - स्या० ।

३३०. सीलवीमंसजातकं (३०)

११७. सीलं किरिव कल्याणं, सीलं लोके अनुत्तरं ।
पस्स घोरविसो नागो, सीलवा ति न हञ्जति ॥
११८. यावदेवस्सह^१ किञ्चि, तावदेव अखादिसु^२ ।
सङ्गम्म कुलला लोके, न हिंसन्ति अकिञ्चनं ॥
- 5 ११९. सुखं निरासा सुपति, आसा फलवती सुखा ।
आसं निरासं कत्वान, सुखं सुपति पिङ्गला ॥
१२०. न समाधिपरो अत्थि, अस्मिं लोके परम्हि च ।
न परं ना पि अत्तानं, विहिसन्ति समाहितो ति ॥
कुट्टिदूसकवगो ततियो ।

तस्सुद्दानं

- 10 समनुस्ससदुदुद्दुभयाचनको^३,
अथ मेण्डवरुत्तमगोधवरो ।
अथ कायसकेपुक^४ भोतीवरो,
अथ राधसुसीलवरेन दसा ति ॥

— ० —

३३१. कोकिलजातकं (३१)

- B. 109 १२१. यो वे काले असम्पत्ते, अतिवेलं पभासति ।
एवं सो निहतो सेति, कोकिलायिव^५ अत्रजो ॥
- 15 १२२. न हि सत्थं सुनिसितं, विसं हलाहलामिव^६ ।
एवं निकट्टे^७ पातेति, वाचा दुब्भासिता यथा ॥
१२३. तस्मा काले अकाले वा^८, वाचं रक्खेय्य पण्डितो ।
नातिवेलं पभासेय्य, अपि अत्तसमम्हि वा^९ ॥
- 20 १२४. यो च काले मितं भासे, मतिपुब्बो विचक्खणो ।
सब्बे अमित्ते आदेति, सुपण्णो उरगामिवा^{१०} ति^{११} ॥

१. यावदेवस्सह—मी० । २. अखादिसु—रो० । ३. समनुस्ससदुद्दुभयाचनको—सी०;
०सदुद्दुसयाचनको—स्या० । ४. कायसकेपुक—मी० । ५. कोकालिक जातकं—सी०, स्या०,
रो० । ६. कोकिला येव—सी०, स्या०, रो० । ७. हलाहलम्मिव—सी०, स्या०; हलाहलं
इव—रो० । ८. निकट्टे—स्या० । ९. च—सी०, स्या० । १०. च—रो० । ११-११.
उरगम्मिवाति—सी०, स्या०; उरगं इवाति—रो० ।

३३२. रथलट्टिजातकं (३२)

१२५. अपि हन्त्वा हतो ब्रूति, जेत्वा जितो^१ ति भासति ।
पुब्वक्खायिनो^२ राज, अञ्जदत्थु^३ न सदहे ॥
१२६. तस्मा पण्डितजातियो^४, सुण्येय इतरस्स पि ।
उभिन्नं वचनं सुत्वा, यथा धम्मो तथा करे ॥
१२७. अलसो गिही कामभोगी न साधु, 5
असञ्जतो पब्वजितो न साधु ।
राजा न साधु अनिसम्मकारी,
यो पण्डितो कोधनो तं न साधु ॥
१२८. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
निसम्मकारिनो राज^५, यसो कित्ति च वड्ढती ति ॥ 10

३३३. पक्कगोधजातकं^६ (३३)

१२९. तदेव मे त्वं विदितो, वनमज्जे रथेसभ^७ । B. 110
यस्स ते खग्गबद्धस्स^८, सन्नद्धस्स तिरीटिनो ।
अस्सत्थदुमसाखाय, पक्का^९ गोधा पलायथ ॥
१३०. नमे नमन्तस्स भजे भजन्तं,
किच्चानुकुब्बस्स करेय्य किच्चं । 15
नानत्थकामस्स करेय्य अत्थं,
असम्भजन्तम्पि न सम्भजेय्य ॥
१३१. चजे चजन्तं वनथं न कयिरा,
अपेतचित्तेन न सम्भजेय्य ।
दिजो दुमं खीणफलं ति^{१०} जत्वा, 20
अञ्जं समेक्खेय्य महा हि लोको ॥

१. जिनो-रो० । २. पुब्वक्खायिनो-सी०, स्या०; पुब्वेक्खायिनो-रो० ।
३. एकदत्थुं-सी०; एतदत्थुं-स्या०; एकदत्थु-रो० । ४. पण्डितजातिसो-रो० । ५.
रञ्जो-सी०, स्या० । ६. गोधजातक-स्या०, रो० । ७. रथेसभो-स्या० । ८. खग्ग-
बन्धस्स-स्या० । ९. पक्क-रो० । १०. व-सी०, स्या० ।

१३२. सो ते करिस्सामि यथानुभावं,
 कतञ्जुतं खत्तिये^१ पेक्खमानो ।
 सब्बं च ते इस्सरियं ददामि,
 यस्सिच्छसी तस्स तुवं ददामी^३ ति ॥

३३४. राजोवादजातकं (३४)

- 5 १३३. गवं चे तरमानानं, जिम्हं गच्छति पुङ्गवो ।
 सब्बा ता^३ जिम्हं गच्छन्ति^४, नेत्ते जिम्हं गते सति ॥
१३४. एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
 सो चे अधम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
 सब्बं रट्ठं दुखं सेति, राजा चे होति अधम्मिको ॥
- 10 १३५. गवं चे तरमानानं, उजुं गच्छति पुङ्गवो ।
 सब्बा^५ गावी उजुं यन्ति^६, नेत्ते उजुं^७ गते सति ॥
- B. 111 १३६. एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
 सो सचे^८ धम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
 सब्बं रट्ठं सुखं सेति, राजा चे होति धम्मिको ति ॥

३३५. जम्बुकजातकं (३५)

- 15 १३७. ब्रहा पवड्डुकायो सो, दीघदाठो च^९ जम्बुक ।
 न त्वं तत्थ^{१०} कुले जातो, यत्थ गण्हन्ति कुञ्जरं ॥
१३८. असीहो सीहमानेन, यो अत्तानं विकुब्बति ।
 कोत्थू^{१०} व^{१०} गजमासज्ज, सेति भूम्या^{११} अनुत्थुनं ॥
- 20 १३९. यसस्सिनो उत्तमपुगलस्स,
 सञ्जातखन्धस्स महब्बलस्स ।
 असमेक्खिय थामबलूपपत्तिं,
 स सेति नागेन हतोयं^{१२} जम्बुको ॥

१. खत्तियो-स्या० । २. ददाही-रो० । ३. गावी-स्या० । ४. यन्ति-स्या० ।
 ५-५. सब्बा ता उजुं गच्छन्ति-सी०, रो० । ६. उजु-सी० । ७. चेपि-सी०, स्या०, रो० ।
 ८. व-स्या०; हि-रो० । ९. तम्हि-सी०, स्या०, रो० । १०-१०. कुट्ठव-सी; कुत्थुव-
 स्या०; कुत्थुव-रो० । ११. भूम्या-रो० । १२. हतोव-सी०, रो० ।

१४०. यो चीध कम्मं कुरुते पमाय,
थामबलं^१ अत्तनि संविदित्वा ।
जप्पेन^२ मन्तेन सुभासितेन,
परिक्खवा सो विपुलं जिनाती ति ॥

३३६. ब्रह्मछत्तजातकं (३६)

१४१. तिणं तिणं ति लपसि, को नु ते तिणमाहरि । 5
किं नु ते तिणकिच्चत्थि, तिणमेव पभाससि^३ ॥
१४२. इधागमा ब्रह्मचारी, ब्रह्म छत्तो बहुस्सुतो ।
सो मे सब्बं समादाय, तिणं निक्खिप्प गच्छति ॥
१४३. एवेतं होति कत्तव्वं, अप्पेन बहुमिच्छता ।
सव्वं सकस्स आदानं, अनादानं तिणस्स च ॥ 10
१४४. * सीलवन्तो न कुव्वन्ति, बालो सीलानि कुव्वति । B. 112
अनिच्चसीलं दुस्सील्यं^४, किं पण्डिच्चं करिस्सती ति ॥

३३७. पीठजातकं (३७)

१४५. न ते पीठमदायिम्हा^५, न पानं न पि भोजनं ।
ब्रह्मचारि खमस्सु मे, एतं पस्सामि^६ अच्चयं ॥
१४६. नेवाभिसज्जामि न चा पि कुप्पे, 15
न चा पि मे अप्पियमासि किञ्चि ।
अथो पि मे आसि मनोवितक्को,
एतादिसो नून कुलस्स धम्मो ॥
१४७. एसस्माकं^७ कुले धम्मो, पितुपितामहो सदा ।
आसनं उदकं पज्जं, सब्बेतं निपदामसे ॥ 20
१४८. एसस्माकं कुले धम्मो, पितुपितामहो सदा ।
सक्कच्चं^८ उपतिट्ठाम^९, उत्तमं विय जातकं ति ॥

१. थामबलं - म० । २. जप्पेन - रो० । ३. पभासति - स्या० । * . 'तिणस्स चादीसु गतो तत्थ का परिदेवना' इति सी०, स्या० पोत्थकेमु अधिको पाठो दिस्सति । ४. दुस्सीलं - रो० । ५. पीठमदायिम्ह - स्या०, रो० । ६. मग्गाम - मी० । ७. एमम्हाकं - मी० । ८. सक्कच्चतं - रो० । ९. उपट्ठहाम - रो० ।

३३८. थुसजातकं (३८)

१४९. विदितं थुसं उन्दुरानं, विदितं पन तण्डुलं ।
थुसं थुसं^१ विवज्जेत्वा^२, तण्डुलं पन खादरे ॥
१५०. या मन्तना अरञ्जस्मिं, या च गामे निकणिका ।
यं चेतं इति चीति^३ च, एतम्पि विदितं मया ॥
- 5 १५१. धम्मेन किर जातस्स, पिता पुत्तस्स मक्कटो ।
दहरस्सेव सन्तस्स, दन्तेहि फलमच्छिदा ॥
१५२. यमेतं परिसप्पसि, अजकाणो^४ व^५ सासपे ।
यो पायं हेट्टतो सेति^६, एतम्पि विदितं मया ति ॥

३३९. बावेरुजातकं (३९)

B 113

- 10 १५३. अदस्सनेन मोरस्स, सिखिनो मञ्जुभाणिनो ।
काकं तत्थ अपूजेसुं, मंसेन च फलेन च ॥
१५४. यदा च सरसम्पन्नो, मोरो बावेरुमागमा ।
अथ लाभो च सक्कारो, वायसस्स अहायथ ॥
१५५. याव नुप्पज्जती बुद्धो, धम्मराजा पभङ्करो ।
ताव अञ्जे अपूजेसुं, पुथु^६ समणत्राहाणे ॥
- 15 १५६. यदा च सरसम्पन्नो, बुद्धो धम्मं अदेसयि ।
अथ लाभो च सक्कारो, तित्थियानं अहायथा ति ॥

३४०. विसय्हजातकं (४०)

- 20 १५७. अदासि दानानि पुरे विसय्ह,
ददतो च ते खयधम्मो अहोसि ।
इतो परं चे न ददेय्य दानं,
तिट्ठेय्युं ते संयमन्तस्स भोगा ॥

१. थूलं-सी० । २. विवज्जित्वा-सी०, स्या० । ३. चिन्ती-स्या० । ४-४. अजाकाणाव-रो० । ५. सेसि-सी० । ६. पुथु-सी० ।

१५८. अनरियमरियेन सहस्सनेत्त,
सुदुग्गतेना पि अकिच्चमाहु ।
मा वो धनं तं अहु^१ देवराज^१,
यं भोगहेतु विजहेमु सद्धं ॥
१५९. येन एको रथो याति, याति तेनापरो रथो । 5
पोराणं निहितं वत्तं^२, वत्ततञ्जेव^३ वासव ॥
१६०. यदि हेस्सति दस्साम, असन्ते किं ददामसे^३ ।
एवंभूता पि दस्साम, मा दानं पमदम्हसे^४ ति ॥
कोकिलवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्दानं

- अतिवेलपभासति जीतवरो^५, B. 114
वनमज्झे^६ रथेसभ जिम्हगमो । 10
अथ जम्बु तिणासनपीठवरं,
अथ तण्डुल^७ मोर विसय्ह दसा ति ॥

३४१. कण्डरीजातकं (४१)

१६१. नरानमारामकरासु नारिसु^८,
अनेकचित्तासु अनिग्गहासु च ।
सब्बत्थ नापीतिकरा पि चे सिया, 15
न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो ॥
१६२. यं वे^{१०} दिस्वा कण्डरीकिन्नरानं^{११},
सब्बित्थियो न रमन्ति अगारे ।
तं तादिसं मच्चं^{१२} चजित्वा भरिया,
अञ्जं दिस्वा पुरिसं पीठसप्पि ॥ 20

१-१. अहुवा जनिन्द-स्या०, रो० । २-२. वड्डं वड्डुत्तञ्जे-रो० । ३. ददाम्हेसे-स्या० । ४. पमदाम्हसे-सी०, स्या० । ५. जिनवरो-सी०, स्या० । ६. वनमज्झे-सी०, स्या० । ७. तण्डुलं-स्या० । ८. किनारीजातकं-सी०; कुण्डलिकजातकं-स्या०; कण्डरिजातक-रो० । ९. नारीसु-स्या० । १०. मे-सी०; च-स्या० । ११. किन्नरकिन्नरीनं-स्या० । १२. सामिकं-स्या० ।

१६३. बकस्स च बावरिकस्स^१ रञ्जो,
 अच्चन्तकामानुगतस्स भरिया ।
 अवाचरी^२ पट्टवसानुगस्स^३,
 कं^४ वा पि^५ इत्थी नातिचरे तदञ्जं ॥
- 5 १६४. पिङ्गियानी^६ सब्बलोकस्सरस्स,
 रञ्जो पिया ब्रह्मदत्तस्स भरिया ।
 अवाचरी पट्टवसानुगस्स^६,
 तं वा पि सा नाज्जगा कामकामिनी ति ॥

३४२. वानरजातकं (४२)

- B. 115 १६५. असक्खिं वत अत्तानं, उट्ठातुं^७ उदका थलं ।
 10 न दानाहं पुन तुय्हं, वसं गच्छामि वारिज ॥
१६६. अलमेतेहि अम्बेहि, जम्बूहि पनसेहि च ।
 यानि पारं समुद्दस्स, वरं मय्हं उदुम्बरो ॥
१६७. यो च उप्पतितं अत्थं, न खिप्पमनुबुज्जति ।
 अमित्तवसमन्वेति, पच्छा च अनुत्पपति ॥
- 15 १६८. यो च उप्पतितं अत्थं, खिप्पमेव निबोधति ।
 मुच्चते सत्तुसम्बाधा, न च पच्छानुत्पपती ति ॥

३४३. कुन्तिनीजातकं (४३)

१६९. अवसिम्ह तवागारे, निच्चं सक्कतपूजिता ।
 त्वमेव दानिमकरि^९, हन्द राज वजामहं ॥
१७०. यो वे कते पटिकते, किब्बिसे पटिकिब्बिसे ।
 20 एवं तं सम्मती वेरं, वस कुन्तिनि मागमा ॥

१. पावारिकस्स - सी० । २. अच्चाचरी - स्या० । ३. बद्धवसानुगस्स - सी० ;
 बन्धवसानुगस्स - स्या० । ४-४. किं वा - स्या० । ५. पियङ्गानि - स्या० । ६. बद्धवसा-
 नुगस्स - सी० । ७. उट्ठातुं - स्या०, रो० । ८. कुन्तिनिजातक - रो० । ९. दानिमकर
 - रो० ।

१७१. न कतस्स च कत्ता च, मेत्ति^१ सन्धीयते^२ पुन ।
हृदयं नानुजानाति, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
१७२. कतस्स च्चैव कत्ता च^३, मेत्ति सन्धीयते पुन ।
धीरानं नो च बालानं, वस कुन्तिनि मागमा ति ॥

३४४. अम्बजातकं^४ (४४)

१७३. यो नीलियं^५ मण्डयति, सण्डासेन विहञ्जति ।
तस्स सा वसमन्वेतु, या ते अम्बे अवाहरि ॥ 5
१७४. वीसं वा पञ्चवीसं^६ वा, ऊर्णतिसं व जातिया ।
तादिसा पति^७ मा लद्धा, या ते अम्बे अवाहरि ॥
१७५. दीघं गच्छतु अद्धानं, एकिका अभिसारिका^८ ।
सङ्कते पति मा^९ अद्द^९, या ते अम्बे अवाहरि ॥ B. 116
10
१७६. अलङ्कता सुवसना^{१०}, मालिनी चन्दनुस्सदा ।
एकिका सयने सेतु^{११}, या ते अम्बे अवाहरी ति ॥

३४५. गजकुम्भजातकं (४५)

१७७. वनं यदग्गि दहति, पावको कण्हवत्तनी ।
कथं करोसि पचलक, एवं दन्धपरक्कमो ॥
१७८. बहूनि रुक्खच्छिद्धानि^{१२}, पथव्या^{१३} विवरानि च ।
तानि चे नाभिसम्भोम, होति नो कालपरियायो ॥ 15
१७९. यो दन्धकाले तरति, तरणीये च दन्धति ।
सुक्खपण्णं व अक्कम्म, अत्थं भञ्जति अत्तनो ॥
१८०. यो दन्धकाले दन्धेति^{१४}, तरणीये च तारयि ।
ससी व रत्तिं विभजं, तस्सत्थो परिपूरती ति ॥ 20

१. मित्ति - स्या०; मेत्ती - रो० । २. सन्धीयते - स्या० । ३. व - सी० । ४. अम्बचोरजातक - रो० । ५. नीलियं - स्या० । ६. पण्णुवीसं - रो० । ७. पति - रो० । ८. अभिसारिया - स्या०, रो० । ९-९. माद्दस - सी०, स्या०; मा अद्दस - रो० । १०. सुवसना - सी० । ११. सयतु - रो० । १२. रुक्खच्छिद्धानि - रो० । १३. पथव्या - सी०, रो० । १४. दन्धति - रो० ।

३४६. केसवजातकं (४६)

१८१. मनुस्सिन्दं जहित्वान, सब्बकामसमिद्धिनं ।
कथं नु भगवा केसी, कप्पस्स रमति अस्समे ॥
१८२. सादूनी^१ रमणीयानि, सन्ति वक्खा^२ मनोरमा ।
सुभासितानि कप्पस्स, नारद रमयन्ति मं ॥
- ५ १८३. सालीनं ओदनं भुञ्जे, सुचिं^३ मंसूपसेचनं ।
कथं सामाकनीवारं, अलोगं छादयन्ति तं ॥
१८४. सादुं^४ वा यदि वासादुं, अप्पं वा यदि वा बहुं ।
विस्सत्थो यत्थ भुञ्जेय्य, विस्सासपरमा रसा ति ॥

३४७. अयकूटजातकं (४७)

B. 117

10

१८५. सब्बायसं कूटमतिप्पमाणं,
पगय्ह यो^५ तिट्ठसि^६ अन्तलिक्खे ।
रक्खाय मे^७ त्वं विहितो नुसज्ज,
उदाहु मे चेतयसे^८ वधाय ॥

15

१८६. दूतो अहं राजिध रक्खसानं,
वधाय तुय्हं पहितोहमस्मि ।
इन्दो च तं रक्खति देवराजा,
तेनुत्तमङ्गं न^९ ते^९ फालयामि ॥

20

१८७. सचे च मं रक्खति देवराजा,
देवानमिन्दो मघवा सुजम्पति ।
कामं पिसाचा विनदन्तु सब्बे,
न सन्तमे रक्खसिया पजाय ॥

१८८. कामं कन्दन्तु^{१०} कुम्भण्डा, सब्बे पंसुपिसाचका ।
नालं पिसाचा युद्धाय, महती सा विभिसिका^{११} ति^{११} ॥

१. साधूनि - सी०, स्या० । २. रक्खा - रो० । ३. सुचि - सी०, स्या० । ४. असादुं - रो० । ५. सो - रो० । ६. तिट्ठति - रो० । ७. मं - सी० । ८. वायमसे - सी०, स्या० । ९-९. नहि - रो० । १०. कण्डन्तु - स्या० । ११-११. विभिसिकाति - स्या०; विहेसिकाति - रो० ।

३४८. अरञ्जजातकं (४८)

१८९. अरञ्जा गाममागम्म, किंसीलं किंवतं अहं ।
पुरिसं तात सेवेय्यं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
१९०. यो तं विस्सासये तात, विस्सासञ्च खमेय्य ते ।
सुस्सूसी च तितिक्खी च, तं भजेहि इतो गतो ॥
१९१. यस्स कायेन वाचाय, मनसा नत्थि दुक्कटं ।
उरसी व पतिट्ठाय, तं भजेहि इतो गतो ॥
१९२. हलिद्धिरागं^१ कपिचित्तं, पुरिसं रागविरागिनं ।
तादिसं तात मा सेवि, निम्मनुस्सं पि चे सिया ति ॥

5

B. 118

३४९. सन्धिभेदजातकं (४९)

१९३. नेव इत्थीसु सामञ्जं, ना पि भक्खेसु सारथि ।
अथस्स सन्धिभेदस्स, पस्स याव सुचिन्तितं ॥
१९४. असितिक्खो व मंसम्हि, पेसुञ्जं परिवत्तति ।
यत्थूसभञ्च^२ सीहञ्च, भक्खयन्ति मिगाधमा ॥
१९५. इमं सो सयनं सेति, यमिमं^३ पस्ससि सारथि ।
यो वाचं सन्धिभेदस्स, पिसुणस्स निबोधति ॥
१९६. ते जना सुखमेधन्ति, नरा सग्गतारिव ।
ये वाचं सन्धिभेदस्स, नावबोधन्ति^४ सारथी ति ॥

10

15

३५०. देवतापञ्चजातकं (५०)

१९७. हन्ति हत्थेहि पादेहि, मुखं च परिसुम्भति ।
स वे राज पियो होति, कं तेन त्वाभिपस्ससि^५ ॥

१. हलिद्धिरागं - सी०; हलिद्धिरागं - स्या० । २. यत्थूसभञ्च - स्या० । ३. यमिमं - सी०, रो० । ४. नावबोधन्ति - सी० । ५. मभिपस्ससि - सी० ।

१९८. अक्कोसति यथाकामं, आगमञ्चस्स इच्छति^१ ।
 स वे राज पियो होति, कं तेन त्वाभिपस्ससि ॥
१९९. अब्भक्खाति अभूतेन, अलिकेनाभिसारये^२ ।
 स वे राज पियो होति, कं तेन त्वाभिपस्ससि ॥
- 5 २००. हरं अन्नं च पानं च, वत्थसेनासनानि च ।
 अञ्जदत्थुहरा सन्ता, ते वे राज पिया होन्ति ।
 कं तेन त्वाभिपस्ससी ति ॥
 चूळकुणालवग्गो पञ्चमो ।

तस्सुद्धानं

B. 119

10

नरानं असक्खिवसिम्हवरो,
 नीलियमग्गिवरञ्च^३ पुन ।
 पुन रसायसकूटवरो,
 तथारञ्ज सारथि हन्ति दसा ति ॥

अथ^४ वग्गुद्धानं^४

कालिङ्गं^५ पुचिमन्दञ्च, कुटिदूसकं^६ कोकिला^६ ।
 चूळकुणालवग्गो सो, पञ्चमो सुप्पकासितो ति ॥
 चतुक्कनिपातं निट्ठितं ।

—:०:—

१. न इच्छति - सी०; नेच्छति - स्या० । २. अलिकेनभिसारये - सी० । ३. नीलियमत्तवरञ्च - सी०; नीलियमग्गिवरञ्च - स्या० । ४-४. तत्र वग्गुद्धानं - स्या० । ५. विवरं - सी०, स्या० । ६-६. कुटिदूसं बहुभाषकं - स्या० ।

५. पञ्चकनिपातो^१

३५१. मणिकुण्डलजातकं (१)

१. जीनो रथस्सं^२ मणिकुण्डले^३ च, B. 120
 पुत्ते च दारे च तथेव जीनो^४ ।
 सब्बेसु भोगेसु असेसकेसु^५,
 कस्मा न सन्तप्पसि सोककाले ॥
२. पुब्बेव मच्चं विजहन्ति भोगा, 5
 मच्चो^६ वा ते^६ पुब्बतरं जहाति ।
 असस्सता भोगिनो कामकामि,
 तस्मा न सोचामहं सोककाले ॥
३. उदेति आपूरति^७ वेति^७ चन्दो,
 अत्थं^८ तपेत्वानं^८ पलेति सूरियो^९ । 10
 विदिता^{१०} मया सत्तुक लोकधम्मा,
 तस्मा न सोचामहं सोककाले ॥
४. अलसो गिही कामभोगी न साधु,
 असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
 राजा न साधु अनिसम्मकारी, 15
 यो पण्डितो कोधनो तं न साधु ॥
५. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
 निसम्मकारिनो राज, यसो कित्ति च वड्ढती ति ॥

१. पञ्चकनिपात - रो० । २. रथस्स - सी०, स्या०, रो० । ३. मणिकुण्डला - रो० ।
 ४. जिनो - स्या० । ५. असेसितेसु - सी०, रो० । ६-६. मच्चो च ने - रो० । ७-७.
 पुरेति खीयति - स्या० । ८-८. अत्थञ्जमेत्वान - स्या० । ९. सूरियो - रो० । १०. विजिता -
 स्या० ।

३५२. सुजातजातकं (२)

B. 121

६. किं नु सन्तरमानो व, लायित्वा हरितं तिणं ।
खाद खादा ति लपसि^१, गतसत्तं^२ जरग्गवं ॥
७. न हि अन्नेन पानेन, मतो गोणो समुदुहे ।
त्वं च तुच्छं विलपसि, यथा तं दुम्मती तथा ॥
८. तथेव तिट्ठति सीसं, हत्थपादा च वालधि^३ ।
सोता तथेव तिट्ठन्ति, मञ्जे गोणो समुदुहे ॥
९. नेवय्यकस्स सीसं च^४, हत्थपादा च^५ दिस्सरे ।
रुदं मत्तिकथूपस्मिं, ननु त्वञ्जेव दुम्मति ॥
१०. आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्चं, सब्बं निव्वापये दरं ॥
११. अब्बही^६ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सितं^७ ।
यो मे सोकपरेतस्स, पितु सोकं अपानुदि ॥
१२. सोहं अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणव ॥
१३. एवं करोन्ति सप्पञ्जा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
विनिवत्तेन्ति^८ सोकम्हा, सुजातो पितरं यथा ति ॥

३५३. वेनसाखजातकं (३)

१४. नयिदं निच्चं भवितब्बं ब्रह्मदत्त,
खेमं सुभिव्खं सुखता च काये ।
अत्थच्चये मा^९ अहु सम्पमूळहो^९,
भिन्नप्लवो सागरस्सेव मज्जे ॥

१. विलपि-सी० । २. गतसन्तं-स्या० । ३. वालधि-सी० । ४. वा-सी०, स्या०, रो० । ५. न-सी०; व-स्या० । ६. अब्बूळहं-सी०, स्या०; अब्बहि-रो० । ७. सोकं हृदयनिस्सितं-सी०, स्या०; यमासि हृदयनिस्मितं-रो० । ८. विनिवत्तयन्ति-सी०, रो० । ९-९. माहु सम्मूळहो-रो० ।

१५. यानि करोति पुरिसो, तानि अत्तनि पस्सति ।
कल्याणकारी कल्याणं, पापकारी च पापकं ।
यादिसं वपते बीजं, तादिसं हरते फलं ॥
१६. इदं तदाचरियवचो, पारासरियो^१ यदब्रवि ।
मा^२ सु^३ त्वं अकरि^३ पापं, यं त्वं^३ पच्छा कतं तपे ॥ 5
१७. अयमेव सो पिङ्गिय^४ वेनसाखो,
यम्हि^५ घातयिं खत्तियानं सहस्सं^६ ।
अलङ्कते चन्दनसारानुलित्ते^७,
तमेव दुक्खं पच्चागतं ममं ॥
१८. सामा च^८ खो चन्दनलित्तगत्ता^९,
लट्ठीव^{१०} सोभञ्जनकस्स उग्गता ।
अदिस्वा^{११} कालं करिस्सामि उब्बारिं,
तं मे इतो^{१३} दुक्खतरं भविस्सती ति ॥ 10

३५४. उरगजातकं (४)

१९. उरगो व तचं जिण्णं, हित्वा गच्छति सं तनुं ।
एवं मरीरे निब्भोगे, पेते कालङ्कते^{१४} सति ॥ 15
२०. ड्य्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥
२१. अनव्हितो^{१५} ततो आगा, अननुञ्जातो इतो गतो ।
यथागतो तथा गतो, तत्थ का परिदेवना ॥
२२. ड्य्हमानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्मा एतं न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥ 20

१. पाराचरियो-स्या० । २-२. मासु-सी०, स्या०, रो० । ३. अकरा-सी०, रो० । ४. तं-सी०, स्या०, रो० । ५. पिङ्गियो-स्या० । ६. यम्हि-रो० । ७. सहस्से-सी० । ८. चन्दनसारचित्ते-सी०, स्या०, रो० । ९. पि-मी०, स्या० । १०. नन्दनलित्तगत्ती-स्या०, रो० । ११. सिङ्गव-सी०, स्या० । १२. अदिस्वाव-मी० । १३. ततो-रो० । १४. कालकते-सी०, स्या०, रो० । १५. अनव्हितो-मी०, स्या०; अनव्हितो-रो० ।

B. 123

5

10

२३. सचे रोदे किंसा^१ अस्सं, तस्सा मे किं फलं सिया ।
आतिमित्तमुहज्जानं, भिय्यो नो अरती सिया ॥
२४. ड्यह्मानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्सा एतं न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥
२५. यथा पि दारको चन्दं, गच्छन्तमनुरोदति ।
एवं सम्पदमेवेतं, यो पेतमनुसोचति ॥
२६. ड्यह्मानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्सा एतं न सोचामि, गतो सो तस्स या गति ॥
२७. यथा पि उदककुम्भो, भिन्नो अप्पटिसन्धियो ।
एवं सम्पदमेवेतं, यो पेतमनुसोचति ॥
२८. ड्यह्मानो न जानाति, आतीनं परिदेवितं ।
तस्सा एतं न सोचामि, गतो सो तस्स या गती ति ॥

३५५. घटजातकं^२ (५)

२९. अञ्जे सोचन्ति रोदन्ति, अञ्जे^३ अस्सुमुखा जना^३ ।
पसन्नमुखवण्णोसि, कस्सा घट न सोचसि ॥
३०. नाब्भतीतहरो सोको, नानागतसुखावहो ।
तस्सा धङ्क^४ न सोचामि, नत्थि सोके दुतीयता^५ ॥
३१. सोचं पण्डु किसो^६ होति, भत्तञ्चस्स न रुच्चति ।
अमित्ता सुमना होन्ति, सल्लविद्धस्स रूप्तो ॥
३२. गामे वा यदि वारञ्जे, निन्ने वा यदि वा थले ।
ठितं^७ मं नागमिस्सति^८, एवं दिट्ठपदो अहं ॥
३३. यस्सत्ता नालमेको व, सब्बकामरसाहरो ।
सब्बा पि पथवी तस्स, न सुखं आवहिस्सती ति ॥

१. कीसा-स्या०; किसी-रो० । २. घटजातक-सी०, रो०; धङ्कजातकं-स्या० ।
३-३. अञ्जे अस्सुमुखो जनो-रो० । ४. वङ्क-रो० । ५. दुतिय्यता-रो० । ६. किसी-
रो० । ७-७. न मं तं आगमिस्सति-रो० ।

३५६. कोरण्डियजातकं^१ (६)

३४. एको अरञ्जे गिरिकन्दरायं,
पग्गय्ह पग्गय्ह^२ सिलं^३ पवेच्छसि ।
पुनप्पुनं सन्तरमानरूपो,
कोरण्डिय को नु तव यिधत्थो ॥
३५. अहञ्चिह मं सागर सेवितन्तं,
समं करिस्सामि यथा पि पाणि^४ ।
विकिरिय सानूनि च पब्बतानि च^५,
तस्मा सिलं दरिया^६ पक्खिपामि ॥
३६. नयिमं महिं अरहति पाणिकप्पं,
समं मनुस्सो करणाय मेको ।
मञ्जामिमञ्जे व दरिं जिगीसं^७,
कोरण्डिय हाहसि^८ जीवलोकं ॥
३७. सचे अहं^९ भूतधरं न सक्का^९,
समं मनुस्सो करणाय मेको ।
एवमेव त्वं ब्रह्मे इमे मनुस्से,
नानादिट्टिके नानयिस्ससि^{१०} ते ॥
३८. सङ्घित्तरूपेण भवं ममत्थं,
अक्खासि कोरण्डिय एवमेतं ।
यथा न सक्का पथवी समायं,
कत्तुं^{११} मनुस्सेन तथा मनुस्सा ति ॥

३५७. लट्टकिकजातकं (७)

३९. वन्दामि तं कुञ्जर^{१२} सद्विहायनं,
आरञ्जकं यूथर्पतिं यसस्सिं ।

१. कारण्डियजातक—सी०, रो०; कारन्दिय०—स्या० । २-२. महन्त सेलं—स्या० ।
३. पाणि—सी०, स्या०, रो० । ४. स्या० पोत्थके नत्थि । ५. कन्दरायं—स्या० ।
६. जिगीसं—सी०, स्या०, रो० । ७. हायसि—स्या० । ८. अयं—सी०, स्या०, रो० । ९.
सक्को—सी०, स्या०; सत्थो—रो० । १०. नानायिस्ससि—रो० । ११. कात्तुं—सी०, स्या०,
रो० । १२. कुञ्जरं—स्या० ।

B. 125

5

10

15

पक्खेहि तं पञ्जलिकं करोमि,
मा मे वधी पुत्तके दुब्बलाय ॥

४०. वन्दामि तं कुञ्जर एकचारिं,
आरञ्जकं पब्बतसानुगोचरं ।
पक्खेहि तं पञ्जलिकं करोमि,
मा मे वधी पुत्तके दुब्बलाय ।

४१. वधिस्सामि ते लटुकिके पुत्तकानि,
किं मे तुवं काहसि दुब्बलासि ।
सतं^१ सहस्सानि पि तादिसीनं,
वामेन पादेन पपोथयेय्यं ॥

४२. न हेव सब्बत्थ बलेन किच्चं,
बलं हि बालस्स वधाय होति ।
करिस्सामि ते नागराजा अनत्थं,
यो मे वधी पुत्तके दुब्बलाय ॥

४३. काकं च पस्स लटुकिकं, मण्डूकं नीलमक्खिकं ।
एते नागं अघातेसुं, पस्स वेरस्स वेरिनं ।
तस्मा हि^३ वेरं न कयिराथ, अप्पियेन पि केनची ति ॥

३५८. चूळधम्मपालजातकं (८)

20

४४. अहमेव दूसिया भूनहता, रञ्जो महापतापस्स ।
एतं^३ मुञ्चत्तु^४ धम्मपालं, हत्थे मे देव छेदेहि^५ ॥

४५. अहमेव दूसिया भूनहता, रञ्जो महापतापस्स ।
एतं मुञ्चत्तु धम्मपालं, पादे मे देव छेदेहि ॥

४६. अहमेव दूसिया भूनहता, रञ्जो महापतापस्स ।
एतं मुञ्चत्तु धम्मपालं, सीसं मे देव छेदेहि ॥

१. सत-स्या० । २. सी० पोत्थके नत्थ । ३. रो० पोत्थके नत्थि । ४. पमुञ्चन्तु - रो० । ५. छेदेहि-स्या० ।

४७. न हि^१ नूनिमस्स रञ्जो,
मिक्तामच्चा च विज्जरे सुहदा ।
ये न वदन्ति राजानं,
मा घातयि ओरसं पुत्तं ॥

४८. न हि नूनिमस्स रञ्जो,
आती मिक्ता च विज्जरे सुहदा ।
ये न वदन्ति राजानं,
मा घातयि अत्रजं पुत्तं ॥

5

४९. चन्दनसारानुलित्ता, बाहा छिज्जन्ति धम्मपालस्स ।
दायादस्स पथव्या^२, पाणा मे देव रुज्जन्ती ति ॥

B. 126

10

३५९. सुवण्णमिगजातकं (९)

५०. विक्कम रे हरिपाद, विक्कम रे महामिग ।
छिन्द वारत्तिकं^३ पासं, नाहं एका वने रमे ॥
५१. विक्कमामि न पारेमि, भूमिं सुम्भामि^४ वेगसा ।
दळ्हो वारत्तिको पासो, पादं मे परिकन्तति ॥
५२. अत्थरस्सु पलासानि, असिं^५ निब्बाह लुद्दक ।
पठमं मं वधित्वान, हन पच्छा महामिगं ॥
५३. न मे सुतं वा दिट्ठं वा, भासन्तिं मानुसिं मिगिं ।
त्वं च भद्दे सुखी होहि, एसो चा पि महामिगो ॥
५४. एवं लुद्दक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभिं^६ ।
यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्तं दिस्वा महामिगं ति ॥

15

20

३६०. सुयोन्धीजातकं^७ (१०)

५५. वाति गन्धो तिमिरानं, कुसमुद्दो च^८ घोसवा ।
दूरे इतो^९ सुयोन्धी, तम्बकामा तुदन्ति मं ॥

१. ह-स्या०, रो० । २. पथव्या-रो० । ३. वरत्तिकं-स्या० । ४. सुम्भामि-रो० ।
५. आसि-सी० । ६. जातिहि-रो० । ७. सुसन्धिजातकं-सी०; सुसन्धी०-स्या०;
सुस्सोन्धि०-रो० । ८. व-स्या०, रो० । ९. इतो हि-सी०, स्या०; इतो पि-रो० ।

B. 127 5

५६. कथं समुद्गततरि, कथं अद्दक्खि सेदुमं^१ ।
कथं तस्सा च तुय्हं च, अद्दु सग्गसमागमो^२ ॥
५७. कुरुकच्छा^३ पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
मकरेहि^४ अभिदा^५ नावा, फलकेनाहमप्लवि^६ ॥
५८. सा मं सण्हेन मुदुना, निच्चं चन्दनगन्धिनी ।
अङ्गेन^७ उद्धरी भद्दा, माता पुत्तं व ओरसं ॥
५९. सा मं अन्नेन पानेन, वत्थेन सयनेन च ।
अत्तना पि च मन्दकखी^८, एवं तम्ब विजानाही^९ ति^{१०} ॥
मणिकुण्डलवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं

- अथ जिनवरो हरितं तिणको,
अथ भिन्नप्लवो^{११} उरगो व घटो^{१०} ।
दरिया पुन कुञ्जर भूनहता,
मिगमुत्तमसग्गवरेन^{११} दसा ति ॥

— ० —

३६१. वण्णारोहजातकं (११)

६०. वण्णारोहेन जातिया, बलनिक्कमनेन^{१२} च ।
सुबाहु न मया सेय्यो, सुदाठो^{१३} इति भाससि ॥
६१. वण्णारोहेन जातिया, बलनिक्कमनेन च ।
सुदाठो न मया सेय्यो, सुबाहु इति भाससि ॥
६२. एवं चे मं विहरन्तं, सुबाहु सम्म दुव्वभसि ।
न दानाहं तथा सद्धिं, संवासमभिरोचये ॥
६३. यो परेसं वचनानि, सद्दहेय्य^{१३} यथातथं ।
खिप्पं भिज्जेथ मित्तस्मिं, वेरं च पसवे बहुं ॥

१. सेरुमं-सी०, स्या०, रो० । २. अग्ग०-सी०, स्या० । ३. भरुकच्छा-सी०, स्या०; भरुकच्छ-रो० । ४-४. मकरेहिभिदा-सी०; मङ्कुरेहि भिदा-स्या०; मकरेहि भिन्ना-रो० । ५. फलकेन महण्णवं-स्या० । ६. अङ्गेन-रो० । ७. मद्दक्खी-सी० । ८-८. विनहीति-सी०, स्या०, रो० । ९. भिन्नप्लवो-स्या० । १०. सको-सी० । ११. मिगपुत्तम०-सी०, स्या० । १२. बलानिक्कमनेन-रो० । १३. सुदाठो-स्या० । १४. सद्दहेय-सी०, स्या०, रो० ।

६४. न सो मित्तो यो सदा अण्पमत्तो,
भेदासङ्को रन्धमेवानुपस्सी ।
यस्मिं च सेती उरसीव पुत्तो,
स वे मित्तो यो अभेज्जो परेही^१ ति ॥

B. 128

३६२. सीलवीमंसजातकं (१२)

६५. सीलं सेय्यो सुतं सेय्यो, इति मे संसयो अहु । 5
सीलमेव सुता सेय्यो, इति मे नत्थि संसयो ॥
६६. मोघा जाति च वण्णो च, सीलमेव किरुत्तमं ।
सीलेन अनुपेतस्स, सुतेनत्थो न विज्जति ॥
६७. खत्तियो च अधम्मट्ठो, वेस्सो चाधम्मनिस्सितो ।
ते परिच्चज्जुभो लोके, उपपज्जन्ति दुग्गतिं ॥ 10
६८. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्धा चण्डालपुक्कुसा^२ ।
इध धम्मं चरित्वान, भवन्ति तिदिवे समा ॥
६९. न वेदा सम्परायाय, न जाति ना^३ पि^३ बन्धवा ।
सकं च सीलं^४ मंसुद्धं, सम्परायाय^५ सुखाय चा ति^६ ॥

३६३. हिरिजातकं (१३)

७०. हिरिं तरन्तं विजिगुच्छमानं, 15
तवाहमस्मी^१ इति भासमानं ।
सेय्यानि कम्मानि अनादियन्तं,
नेसो ममं ति इति नं^२ विजञ्जा ॥
७१. यञ्चिह कयिरा तञ्चिह वदे, यं न कयिरा न तं वदे ।
अकरोन्तं भासमानं, परिजानन्ति पण्डिता ॥ 20
७२. न सो मित्तो यो सदा अण्पमत्तो,
भेदासङ्को रन्धमेवानुपस्सी ।

B. 129

१. परेमी-स्या० । २. चण्डालपुक्कुसा-म० । ३-३. नपि-सी०, स्या०; नोपि-रो० । ४. सील-स्या० । ५-५. सम्परायसुखावहन्ति-मी०, स्या०; सम्पराय०-रो० । ६. तवाहमस्मिं-मी०; तवाहमस्मि-स्या० । ७. तं-रो० ।

यस्मिं च सेती उरसीव पुत्तो,
स वे मित्तो यो अभेज्जो परेहि^१ ॥

७३. पामोज्जकरणं ठानं, पसंसावहनं सुखं ।
फलानिसंसो भावेति, वहन्तो पोरिसं धुरं ॥
७४. पविवेकरसं पित्वा^२, रसं उपसमस्स^३ च ।
निद्वरो होति निप्पापो, धम्मप्पीतिरसं पिवं ति ॥

३६४. खज्जोपनकजातकं (१४)

७५. को नु सन्तम्हि पज्जोते, अग्गपरियेसनं चरं ।
अद्विक्ख रत्ति^४ खज्जोतं, जातवेदं अमञ्जथ ॥
७६. स्वस्स^५ गोमयचुण्णानि, अभिमत्थं^६ तिणानि च ।
विपरीताय सञ्जाय, नासक्खि पज्जलेतेवे^७ ॥
७७. एवं पि अनुपायेन, अत्थं न लभते मिगो^८ ।
विसाणतो^९ गवं दोहं, यत्थ खीरं न विन्दति ॥
७८. विविधेहि उपायेहि, अत्थं पप्पोन्ति माणवा ।
निग्गहेन अमित्तानं, मित्तानं पग्गहेन च ॥
७९. सेनामोक्खपलाभेन^{१०}, वल्लभानं नयेन च ।
जगतिं जगतिपाला, आवसन्ति वसुन्धरं ति ॥

३६५. अहितुण्डिकजातकं^{११} (१५)

८०. धुत्तोम्हि^{१२} सम्म सुमुख, जूते अक्खपराजितो ।
हरेहि^{१३} अम्बपक्कानि, विरियं^{१४} ते भक्खयामसे ॥
८१. अलिकं वत मं सम्म, अभूतेन पसंससि ।
को ते सुतो वा दिट्ठो वा, सुमुखो नाम मक्कटो ॥

१. परेभि-स्या० । २. पीत्व-सी०, रो० । ३. उपसमेस्स-रो० । ४. रत्ति-
स्या० । ५. स्वास्स-स्या० । ६. अहिमत्थ-सी० । ७. पज्जेलेतेवे-सी० । ८. मूगो-
स्या० । ९. विसाणातो-सी० । १०. सेनोमोक्खूपलाभेन-स्या० । ११. अहितुण्डिक-रो० ।
१२. धुत्तोम्हि-रो० । १३. सेवेहि-रो० । १४. विरियं-म० ।

८२. अज्जा पि मे तं मनसि, यं मं त्वं अहितुण्डिक ।
धञ्जापणं पविसित्वा, मत्तो छातं हनासि मं ॥
८३. ताहं सरं दुक्खसेय्यं, अपि रज्जं पि कारये ।
नेवाहं^१ याचितो दज्जं, तथा हि भयतज्जितो ॥
८४. यं च जञ्जा कुले जातं, गब्भे तित्तं अमच्छरिं ।
तेन सखिं च मित्तं च, धीरो सन्धातुमरहती ति ॥

B. 130

5

३६६. गुम्बियजातकं (१६)

८५. मधुवण्णं मधुरसं, मधुगन्धं विसं ग्रहु ।
गुम्बियो घासमेसानो, अरञ्जे^२ ओदही विसं ॥
८६. मधु इति मञ्जमाना, ये तं विसमखादिसुं^३ ।
तेसं तं कटुकं आसि, मरणं तेनुपागमुं ॥
८७. ये च खो पटिसङ्घाय, विसं^४ तं^५ परिवज्जयुं ।
ते आतुरेसु सुखिता, ड्य्हमानेसु निब्बुता ॥
८८. एवमेव मनुस्सेसु, विसं कामा समोहिता ।
आमिसं बन्धनञ्चेतं, मच्चुवेसो^६ गुहासयो ॥
८९. एवमेव इमे कामे, आतुरा परिचारिके ।
ये सदा परिवज्जेन्ति^७, सङ्गं लोके उपच्चगुं ति ॥

10

15

३६७. साळियजातकं (१७)

९०. य्वायं^१ साळियछापो^२ ति^३, कण्हसप्पं अगाहयि ।
तेन सप्पेनयं दट्ठो, हतो पापानुसासको ॥
९१. अहन्तारं^४ महन्तारं, यो नरो हन्तुमिच्छति ।
एवं सो निहतो सेति, यथायं पुरिसो हतो ॥

20

१. नेव तं—रो० । २. अरञ्ज—मी० । ३. विसमसायिसुं—मी०, स्या०; विसं समासायिसुं—रो० । ४-४. विसन्ति—स्या० । ५. मच्चुवसो—सी०, स्या० । ६. परिवज्जन्ति—स्या० । ७. योयं—रो० । ८-८. साळियछापति—स्या० । ९. अहन्तरं—स्या०; अहन्तरं—रो० ।

B. 131

६२. अहन्तार^१ मघातेन्तं, यो नरो हन्तुमिच्छति ।
 एवं सो निहतो सेति, यथायं पुरिसो हतो ॥
६३. यथा पंसुमुट्टि^२ पुरिसो, पटिवातं पटिक्खिपे ।
 तमेव सो रजो हन्ति, तथायं^३ पुरिसो हतो ॥
- ५ ६४. यो अप्पदुट्टस्स नरस्स दुस्सति,
 सुद्धस्स पोसस्स अनङ्गणस्स ।
 तमेव बालं पच्चेति पापं,
 सुखुमो रजो पटिवातं व खित्तो ति ॥

३६८. तचसारजातकं (१८)

६५. अमित्तहत्थत्थगता, तचसारसमप्पिता ।
 10 पसन्नमुखवण्णात्थ, कस्मा तुम्हे न सोचथ ॥
६६. न सोचनाय परिदेवनाय,
 अत्थो व^४ लब्भो^५ अपि अप्पको पि ।
 सोचन्तमेनं दुखितं विदित्वा,
 पच्चत्थिका अत्तमना भवन्ति ॥
६७. यतो च खो पण्डितो आपदासु,
 15 न वेधती अत्थविनिच्छयञ्जू ।
 पच्चत्थिकास्स दुखिता भवन्ति,
 दिस्वा मुखं अविकारं^६ पुराणं ॥
६८. जप्पेन^७ मन्तेन सुभासितेन,
 20 अनुप्पदानेन पवेणिया वा ।
 यथा यथा यत्थ लभेथ अत्थं,
 तथा तथा तत्थ परक्कमेय्य ॥
- B. 132 ६९. यतो च जानेय्य अलव्भनेय्यो,
 मया व^८ अञ्जेन वा एस अत्थो ।

१. अहनन्त - सी०, स्या० । २. पंसुमुट्टि - स्या० । ३. यथायं - स्या०, रो० । ४-४. अत्थो च लब्भो - सी०, स्या० । ५. अविकारा - मी० । ६. जपेन - रो० । ७. वा - स्या० ।

असोचमानो अधिवासयेय्य,
कम्मं दळ्हं किन्ति करोमि दानी ति ॥

३६९. मित्तविन्दकजातकं^१ (१९)

१००. क्याहं देवानमकरं, किं पापं पकतं मया ।
यं मे सिरस्मिं ओहच्च^२, चक्कं भमति मत्थके ॥
१०१. अतिककम्म रमणकं, सदामत्तञ्च दूभकं ।
ब्रह्मत्तरं^३ च पासादं, केनत्थेन इधागतो ॥ 5
१०२. इतो बहुतरा भोगा, अत्र मञ्जे भविस्सरे ।
इति एताय सञ्जाय, पस्स मं ब्यसनं गतं ॥
१०३. चतुब्भि अट्टुज्झगमा, अट्टाहि^४ पि^५ च^६ सोळस ।
सोळसाहि च बात्तिंस^६, अत्रिच्छं चक्कमासदो । 10
इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्कं भमति मत्थके ॥
१०४. उपरिविसाला^७ दुप्पूरा^८, इच्छा विसटगामिनी^९ ।
ये च^{१०} तं अनुगिज्जन्ति, ते होन्ति चक्कधारिनो ति ॥

३७०. पलासजातकं (२०)

१०५. हंसो पलासमवच, निग्रोधो सम्म जायति ।
अङ्कस्मिं ते निसिन्नो व, सो ते मम्मानी छेच्छति^{११} ॥ 15
१०६. वड्डतामेव निग्रोधो, पतिट्टस्स भवामहं ।
यथा पिता च^{१२} माता च, एवं^{१३} मे सो भविस्सति ॥
१०७. यं त्वं अङ्कस्मिं वड्डेसि, खीररुक्खं भयानकं ।
आमन्त खो तं गच्छाम, वुड्ढि^{१४} मस्स न रुच्चति ॥

१. मित्तविन्दुकजातकं—स्या०; मित्तविन्द०—रो०। २. ऊहच्च—रो०। ३. ब्रह्मत्तरं—सी०, स्या०। ४. अट्टाभि—स्या०। ५-५. चापि—सी०, स्या०। ६. द्वत्तिस—सी०, स्या०; बत्तिस—रो०। ७. उपरिविसालं—रो०। ८. दुप्पूरं—रो०। ९. विसदगामिनी—सी०, स्या०; विसटगामिनि—रो०। १०. सी० पोत्थके नत्थि। ११. छेज्जति—स्या०। १२. वा—रो०। १३. एव—सी०, स्या०, रो०। १४. वड्ढि—रो०।

B. 133

१०८. इदानि खो मं भायेति^१, महानेहनिदस्सनं ।
हंसस्स अनभिञ्जाय, महा मे भयमागतं ॥

१०९. न तस्स वुड्ढि कुसलप्पसत्था,
यो वड्ढुमानो घसते पतिट्ठं ।
तस्सूपरोधं परिसङ्कमानो,
पतारयी मूलवधाय धीरो ति ॥

5

वण्णारोहवग्गो दुतियो ।

३७१. दीघीतिकोसलजातकं (२१)

११०. एवंभूतस्स ते राज, आगतस्स वसे^३ मम ।
अत्थि नु कोचि परियायो, यो तं दुक्खा पमोचये ॥
१११. एवंभूतस्स मे तात, आगतस्स वसे तव ।
नत्थि नो कोचि परियायो, यो मं दुक्खा पमोचये ॥
११२. नाञ्जं सुचरितं राज, नाञ्जं राज सुभासितं ।
तायते मरणकाले, एवमेवितरं धनं ॥
११३. अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे ।
ये^४ च तं^५ उपनय्हन्ति, वेरं तेसं न सम्मति ॥
११४. अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे ।
ये च तं नुपनय्हन्ति, वेरं तेसूपसम्मति ॥
११५. न हि वेरेन वेरानि, सम्मन्तीध कुदाचनं ।
अवेरेन च सम्मन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ति ॥

10

15

३७२. मिगपोतकजातकं (२२)

११६. अगारा पच्चुपेतस्स, अनगारस्स^५ ते सतो ।
समणस्स न तं साधु, यं पेतमनुसोचसि ॥
११७. संवासेन हवे सक्क, मनुस्सस्स मिगस्स वा ।
हृदये जायते पेमं, न तं सक्का असोचित्तुं ॥

20

B. 134

१. भायति-सी०, स्या०, रो० । २. दीघिति०-रो० । ३. वसो-रो० । ४-४. ये तं-सी०, रो० । ५. अनगारस्स-सी०, स्या०, रो० ।

११८. मतं मरिस्सं रोदन्ति, ये रुदन्ति लपन्ति च ।
तस्मा त्वं इसि मा रोदि, रोदितं मोघमाहु सन्तो ॥
११९. रोदितेन हवे ब्रह्मे, मतो पेतो समुद्रुहे ।
सब्बे सङ्गम्म रोदाम, अञ्जमञ्जस्स जातके ॥
१२०. आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं । 5
वारिना विय ओसिञ्चं, सब्बं निब्बापये दरं ॥
१२१. अब्बूळ्हं^१ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सित्तं^२ ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥
१२२. सोहं अब्बूळ्हसल्लोस्मि, वीत्तसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान वासवा ति ॥ 10

३७३. मूसिकजातकं (२३)

१२३. कुहिं गता कत्थ गता, इति लालप्पती जनो ।
अहमेवेको जानामि, उदपाने मूसिका हता ॥
१२४. यञ्चेत्तं^३ इति चीत्तिं^४ च, गद्रभो व निवत्तसि ।
उदपाने मूसिकं हन्त्वा, यवं भक्खेतुमिच्छसिं^५ ॥
१२५. दहरो चासिं^६ दुम्मोध, पठमुप्पत्तिको^७ सुसु । 15
दीघञ्चेत्तं^८ समासज्जं^९, न ते दस्सामि जीवितं ॥
१२६. नान्तलिक्खभवेनेन, नाङ्गपुत्तपिनेन^{१०} वा ।
पुत्तेन हि पत्थयितो, सिलोकेहि पमोचितो ॥
१२७. सब्बं सुतमधीयेथ, हीनमुक्कट्टमज्झिमं ।
सब्बस्स अत्थं जानेय्य, न च सब्बं पयोजये । 20
होति तादिसको कालो, यत्थ अत्थावहं सुतं ति ॥

१. अब्बूहि-म०, स्या० । २. हृदयनिस्सित्तं-सी०, रो० । ३. यथेतं-रो० । ४. चिन्ती-स्या० । ५. भक्खेतु०-सी०, स्या० । ६. चासि-सी०, रो० । ७. पठमुप्पत्तितो-सी०, रो० । ८. दीघमेत्तं-रो० । ९. समापज्ज-स्या० । १०. नाङ्गपुत्तसिरेन वा-सी०, स्या०, रो० ।

३७४. चूळधनुग्गहजातकं (२४)

B. 135

१२८. सब्बं भण्डं समादाय, पारं तिण्णोसि ब्राह्मण ।
पच्चागच्छ^१ लहुं खिप्पं, मम्मि तारेहि दानितो^२ ॥
१२९. असन्थुतं^३ मं चिरसन्थुतेन^४,
निमीनि^५ भोती अद्धुवं^६ धुवेन ।
5 मया पि भोती निमिनेय्य अञ्जं,
इतो अहं दूरतरं गमिस्सं ॥
१३०. कायं एळगलागुम्बे^७, करोति अहुहासियं^८ ।
नयोध नच्चगीतं^९ वा, ताळं^{१०} वा सुसमाहितं ।
अनम्हकाले^{११} सुसोणि^{१२}, किन्नु जग्घसि सोभने^{१३} ॥
- 10 १३१. सिङ्गाल^{१४} बालं दुम्मेध, अप्पपञ्जोसि जम्बुक ।
जीनो^{१५} मच्छं च पेसिं च, कपणो विय ज्ञायसि ॥
१३२. सुदस्सं वज्जमञ्जेसं, अत्तनो पन दुद्दसं ।
जीना पतिं च जारं च, मञ्जे^{१६} त्वञ्जेव^{१७} ज्ञायसि ॥
१३३. एवमेतं मिगराज, यथा भाससि जम्बुक ।
15 सा नूनाहं इतो गन्त्वा, भत्तु हेस्सं वसानुगा ॥
१३४. यो हरे मत्तिकं^{१८} थालं^{१९}, कंसथालं पि सो हरे ।
कतं चेव^{२०} तया पापं, पुनपेवं करिस्ससी ति ॥

३७५. कपोतजातकं^{२१} (२५)

१३५. इदानि खोम्हि सुखितो अरोगो,
निक्कण्टको निप्पतितो कपोतो ।

१. पच्चागच्छ - रो० । २. दानिभो - स्या० । ३. असन्थुतं - सी० । ४. चिरसन्थुतेन - सी० । ५. निमीसि - सी०; निमिनि - स्या०; निमिन्नि - रो० । ६. अधुवं - सी०, स्या०, रो० । ७. एळगणिगुम्बे - स्या० । ८. अहुहालियं - रो० । ९. नच्चं वा गीतं - सी०, स्या०, रो० । १०. तालं - स्या०, रो० । ११. अनम्हकाले - रो० । १२. सुसोणि - सी०, स्या०, रो० । १३. सोभने - रो० । १४. सिगाल - सी०, स्या०, रो० । १५. जिन्नो - स्या० । १६. मम्मि - सी०, स्या०; त्वम्मि - रो० । १७. मञ्जेव - रो० । १८. मत्तिका - रो० । १९. कालं - स्या० । २०. येव - सी०, स्या०, रो० । २१. कपोतक जातकं - स्या० ।

काहामि दानी हृदयस्स तुट्ठि,
तथाहि मं मंससाकं बलेति ॥

१३६. कायं बलाका सिखिनो, चोरी लङ्घिपितामहा ।
ओरं बलाके आगच्छ, चण्डो मे वायसो सखा ॥

B. 136

१३७. अलं हि ते जग्घिताये, ममं दिस्वान एदिसं ।
विलूनं सूदपुत्तेन, पिट्टमण्डेन^१ मक्खितं ॥

5

१३८. सुन्हातो^२ सुविलित्तोसि^३, अन्नपानेन तप्पितो ।
कण्ठे च ते वेळुरियो, अगमा^४ नु^५ कजङ्गलं ॥

१३९. मा ते मित्तो अमित्तो वा, अगमासि कजङ्गलं ।
पिञ्छानि^६ तत्थ लायित्वा, कण्ठे बन्धन्ति वट्टनं^६ ॥

10

१४०. पुनपापज्जसी सम्म, सीलं हि तव तादिसं ।
न हि मानुसका भोगा, सुभुञ्जा होन्ति पक्खिना^७ ति ॥
अड्ढवग्गो ततियो ।

तस्सुद्दानं

अथ वण्ण ससील हिरि लभते,
सुमुखा^८ विस^९ साळियमित्तवरो ।
अथ चक्क पलास सराज सतो^९,
यव बाल कपोतक^{१०} पन्नरसा ति^{१०} ॥

15

अथ^{११} वग्गुद्दानं^{११}

जीनं च वण्णं असमं वग्गुप्परि,
सुदेसिता^{१२} जातकं ति सन्ति वीसति ।
महेसिनो ब्रह्मचरित्तमुत्त-,
मवोच^{१३} गाथा अत्थवती सुव्यञ्जना ति ॥
पञ्चकनिपातं निट्ठितं ।

20

—:०:—

१. पिट्टिमण्डेन—सी०, रो०; पिट्टमण्डेन—स्या० । २. सुन्हातो—रो० । ३. सुविलित्तो—रो० । ४-४. अगमासि—स्या० । ५. पिञ्छानि—सी०, स्या०, रो० । ६. वट्टनं—रो० । ७. पक्खिनो—स्या० । ८-८. सुमुखासि—सी०, स्या० । ९. यसो—सी० । १०-१०. कपोतकं पण्णरस—सी० । ११-११. तत्रवग्गुद्दानं—मी०; तत्र वग्गुद्दानं भवति—स्या० । १२. सुदेसिका—सी० । १३. मवोच—सी० ।

६. छकनिपातो

३७६. अवारियजातकं^१ (१)

B. 137

१. मासु^२ कुञ्ज^३ भूमिपति, मासु कुञ्ज रथेसभ ।
कुद्धं अप्पटिकुञ्जन्तो, राजा रट्टस्स पूजितो ॥
२. गामे वा यदि वारञ्जे, निन्ने वा यदि वा थले ।
सब्बत्थ अनुसासामि, मासु कुञ्ज रथेसभ ॥
- ५ ३. अवारियपिता नाम, अहु गङ्गाय नाविको ।
पुब्बे जनं तारेत्वान^४, पच्छा याचति वेतनं ।
तेनस्स भण्डनं होति, न च भोगेहि वड्ढति ॥
४. अतिण्णं^५ येव^६ याचस्सु, अपारं तात नाविक ।
अञ्जो हि तिण्णस्स मनो, अञ्जो होति पारेसिनो^७ ॥
- १० ५. गामे वा यदि वारञ्जे, निन्ने वा यदि वा थले ।
सब्बत्थ अनुसासामि, मासु कुञ्जत्थ^८ नाविक ॥
६. यायेवानुसासनिया, राजा गामवरं अदा ।
तायेवानुसासनिया, नाविको पहरी^९ मुखं^{१०} ॥
७. भत्तं भिन्नं हता भरिया, गढभो च^{११} पतितो छमा ।
१५ मिगो व जातरूपेन, न तेनत्थं अबन्धिसू^{१२} ति ॥

३७७. सेतकेतुजातकं (२)

८. मा तात कुञ्ज^{१३} न हि साधु कोधो,
बहुम्पि ते अदिट्टमस्सुतञ्च ।
माता पिता दिसता^{१४} सेतकेतु,
आचरियमाहु दिसतं पसत्था ॥

१. अवारियजातकं-स्या० । २-२. मासु कुञ्ज-सी०, रो० । ३. तारयित्वा-
सी०, स्या० । ४-४. अतिण्णञ्जेव-सी०, स्या० । ५. तरेसिनो-सी०, रो०; तरेसिनो-
स्या० । ६. कुञ्ज-रो० । ७-७. पहरी मुखे-रो० । ८. व-रो० । ९. अबद्धितुं-सी०,
स्या० । १०. कुञ्ज-मी० । ११. दिमा तात-स्या०; दिमाता-रो० ।

६. अगारिनो अन्नदपानवत्थदा^१,
 अञ्हायिका तं पि दिसं वदन्ति ।
 एसा दिसा परमा सेतकेतु,
 यं पत्वा दुक्खी सुखिनो भवन्ति ॥
१०. खराजिना जटिला पङ्कदन्ता,
 दुम्मक्खरूपा^२ येमे जप्पन्ति^३ मन्ते^४ ।
 कच्चि नु ते मानुसके पयोगे,
 इदं विदू परिमुत्ता अपाया ॥
११. पापानि कम्मनि कत्वान^५ राज,
 बहुस्सुतो चे^६ न^६ चरेय्य धम्मं ।
 सहस्सवेदो पि न तं पटिच्च,
 दुक्खा पमुञ्चे चरणं अपत्वा ॥
१२. सहस्सवेदो पि न तं पटिच्च,
 दुक्खा पमुञ्चे चरणं अपत्वा ।
 मञ्जामि वेदा अफला भवन्ति,
 ससंयमं चरणमेव^७ सच्चं ॥
१३. न हेव वेदा अफला भवन्ति,
 ससंयमं चरणमेव सच्चं ।
 किन्ति हि^८ पप्पोति अधिच्च वेदे,
 सन्ति^९ पुणेति चरणेन दन्तो ति ॥

३७८. दरीमुखजातकं (३)

१४. पङ्को च कामा पलिपो च कामा
 भयं च मेतं तिम्लं पवुत्तं ।

१. अन्नपानवत्थदा-स्या० । २. दुम्मक्खरूपा-सी०, स्या०; दुम्मक्खरूपा-रो० ।
 ३. जप्पन्ति-सी०, स्या०, रो० । ४. रो० पोत्थके नत्थि । ५. करित्व-सी०; करित्वा-
 स्या०; करित्वान-रो० । ६-६. नेव-सी०, स्या० । ७. चरणञ्जेव-सी०, स्या०; चरणं
 जेव-रो० । ८. च-सी०, स्या० । ९. सन्तं-सी० ।

B. 139

5

10

15

20

रजो च धूमो च मया पकासिता,
हिन्वा तुवं पब्बज ब्रह्मादत्त ॥

१५. गधितो^१ च रत्तो च अधिमुच्छित्तो च,
कामेस्वहं^२ ब्राह्मण भिसरूपं ।
तं नुस्सहे जीविकत्थो पहातुं,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥

१६. यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो,
ओवज्जमानो न करोति सासनं ।
इदमेव सेय्यो इति मञ्जमानो,
पुनप्पुनं गब्भमुपेति मन्दो ॥

१७. सो घोररूपं निरयं उपेति,
सुभासुभं मुत्तकरीसपूरं ।
सत्ता सकाये न जहन्ति गिद्धा,
ये होन्ति कामेसु अवीतरागा ॥

१८. मीळहेन^३ लित्ता रुहिरेन मक्खिता,
सेम्हेन लित्ता उपनिक्खमन्ति ।
यं यं हि कायेन फुसन्ति तावदे,
सब्बं असातं दुक्खमेव^४ केवलं ॥

१९. दिस्वा वदामि न हि अञ्जतो सवं,
पुब्बेनिवासं बहुकं सरामि ।
चित्राहि गाथाहि सुभासिताहि,
दरीमुखो निज्झापयि^५ सुमेधं ति ॥

३७९. नेरुजातकं (४)

२०. काकोला काकसङ्घा च, मयं च पततं वरा ।
सब्बेव सदिसा होम, इमं आगम्म पब्बतं ॥

१. गधितो-सी०; गधितो-रो० । २. कामेस्वाहं-स्या०, रो० । ३. मिळहेन-
स्मा० । ४. दुक्खमेव-सी०, स्या०, रो० । ५. निज्झापयि-रो० ।

२१. इध सीहा च ब्यग्धा^१ च, सिङ्गाला^२ च मिगाधमा ।
सब्बेव सदिसा होन्ति, अयं को नाम पब्बतो ॥
२२. इमं नेरू^३ ति^४ जानन्ति, मनुस्सा पब्बतुत्तमं ।
इध वण्णेन सम्पन्ना, वसन्ति सब्बपाणिनो ॥
२३. अमानना यत्थ सिया, सन्तानं वा विमानना ।
हीनसम्मानना वा पि, न तत्थ वसति^५ वसे^६ ॥
२४. यत्थालसो च दक्खो च, सूरु भीरु च पूजिया ।
न तत्थ सन्तो वसन्ति^७, अविसेसकरे नरे^८ ॥
२५. नायं नेरु विभजति, हीनउक्कट्टुमज्झिमे ।
अविसेसकरो नेरु, हन्द नेरुं जहामसे ति ॥

B. 14.

5

10

३८०. आसङ्कजातकं (५)

२६. आसावती नाम लता, जाता चित्तलतावने ।
तस्सा वस्ससहस्सेन, एकं निब्बत्तते फलं ॥
२७. तं देवा पयिरुपासन्ति, ताव दूरफलं^९ सति^{१०} ।
आसीसेव^{११} तुवं राज, आसा फलवती सुखा ॥
२८. आसीसतेव^{१२} सो पक्खी, आसीसतेव सो दिजो ।
तस्स^{१३} चासा^{१४} समिज्जति^{१५}, ताव दूरगता सती ।
आसीसेव तुवं राज, आसा फलवती सुखा ॥
२९. सम्पेसि खो मं वाचाय, न च सम्पेसि कम्मना^{१६} ।
माला सेरेय्यकस्सेव, वण्णवन्ता अगन्धिका ॥
३०. अफलं मधुरं वाचं, यो मित्तेसु पकुब्बति ।
अददं अविस्सजं भोगं, सन्धि तेनस्स जीरति ॥

15

20

१. ब्यग्धा—सी०, रो० । २. सकुणा—स्या० । ३-३. नेरूति—सी०, स्या० । ४-४.

वसतीवसे—स्या०; वसदिवसे—रो० । ५. निवसन्ति—सी०, रो० । ६. नगे—सी०, स्या०,
रो० । ७-७. दूरफले सति—स्या० । ८. आसिसेव—सी०, स्या०, रो० । ९. आसिसेथेव—
सी०, रो०; आसिसेथेव—स्या० । १०-१०. तस्सेवा सा—स्या० । ११. समिज्जित्य—सी०,
रो०; समिज्जित्य—स्या० । १२. कम्मना—रो० ।

३१. यं^१ हि^१ कयिरा तञ्चिह वदे, यं न कयिरा न तं वदे ।
अकरोन्तं भासमानं, परिजानन्ति पण्डिता ॥
३२. बलं च वत मे खीणं, पाथेय्यं च न विज्जति ।
सङ्के पाणुपरोधाय^२, हन्द दानि वजामहं ॥
३३. एतदेव हि मे नामं, यं नामस्मि^३ रथेसभ ।
आगमेहि^४ महाराज, पितरं आमन्तयामहं ति ॥

B. 141 5

३८१. मिगालोपजातकं (६)

३४. न मे रुच्चि^५ मिगालोप, यस्स ते तादिसी^६ गती ।
अतुच्चं तात पतसि^७, अभूमिं तात सेवसि ॥
३५. चतुक्कण्णं व केदारं, यदा ते पथवी सिया ।
ततो तात निवत्तस्सु, मास्सु^८ एनो परं गमि ॥
३६. सन्ति अञ्जे पि सकुणा, पत्तयाना विहङ्गमा ।
अक्खित्ता^९ वातवेगेन, नट्ठा ते सस्सतीसमा ॥
३७. अकत्वा अपनन्दस्स^{१०}, पितु बुद्धस्स^{११} सासनं^{१२} ।
कालवाते अतिककम्म, वेरम्भानं वसं अगा^{१३} ॥
३८. तस्स पुत्ता च दारा च, ये चञ्जे अनुजीविनो ।
सब्बे व्यसनमापादुं, अनोवादकरे दिजे ॥
३९. एवं पि इध बुद्धानं, यो वाक्यं नावबुज्जति ।
अतिसीमचरो^{१४} दित्तो, गिज्जो वातीतसामनो ।
सब्बे व्यसनं पप्पोन्ति, अकत्वा बुद्धसामनं^{१५} ति ॥

१-१. यमिह-म० । २. पाणुपरोधाय-सी०; स्या०, रो० । ३. नामस्मिं-सी०,
स्या० । ४. आगमभि-सी० । ५. रुचि-स्या०; रुच्चं-रो० । ६. तादिसा-सी०, रो० ।
७. गच्छसि-स्या० । ८. मासु-स्या० । ९. उक्खित्ता-स्या० । १०. अपरणस्स-सी०,
स्या०, रो० । ११. बुद्धस्स-स्या०; बुद्धस्स-रो० । १२. भासनं-रो० । १३. वातो-सी० ।
१४. अतिसीमचरो-सी०, स्या० । १५. बुद्धसामनं-म०; बुद्धसामनं-रो० ।

३८२. सिरिकाळकण्णिजातकं^१ (७)

४०. का नु काळेन वण्णेन, न चा^२ पि^३ पियदस्सना ।
का वा त्वं कस्स वा धीता, कथं जानेमु तं मयं ॥
४१. महाराजस्सहं धीता, विरूपक्खस्स चण्डिया ।
अहं काळी अलक्खिका, काळकणी ति मं विद्दु ।
ओकासं याचितो देहि, वसेमु तव सन्तिके ॥ 5
४२. किसीले किंसमाचारे, पुरिसे निविससे^३ तुवं ।
पुट्टा मे काळि अक्खाहि, कथं^४ जानेमु तं मयं ॥ B. 142
४३. मक्खी पठासी सारम्भी, इस्सुकी मच्छरी सठो ।
सो मय्हं पुरिसो कन्तो, लद्धं यस्स विनस्सति ॥
४४. कोधनो उपनाही च, पिसुणो च^५ विभेदको ।
कण्डकवाचो^६ फरुसो, सो मे कन्ततरो ततो ॥ 10
४५. अज्ज सुवे नि पुरिसो, सदत्थं नावबुज्जति ।
अौवज्जमानो कुप्पति, सेय्यं^७ सो अतिमञ्जति ॥
४६. दवप्पलुद्धो^८ पुरिसो, सब्बमित्तेहि धंसति ।
सो मय्हं पुरिसो कन्तो, तस्मिं होमि अनामया ॥ 15
४७. अपेहि एत्तो त्वं काळि, नेतं अम्हेसु विज्जति ।
अज्जं जनपदं गच्छ, निगमे राजधानियो ॥
४८. अहम्पि खो^९ तं^९ जानामि, नेतं तुम्हेसु विज्जति ।
सन्ति लोके अलक्खिका, मङ्घरन्नि बहुं धनं ।
अहं देवो च मे भाता, उभो नं विधमामसे^{१०} ॥ 20
४९. का नु दिब्बेन वण्णेन, पथव्या सुपतिट्ठिता ।
का वा त्वं कस्स वा धीता, कथं जानेमु तं मयं ॥

१. सिरिकालकण्णि-रो० । २-२. चासि-सी० । ३. निविसे-स्या०; निवसे-रो० । ४. यथा-सी०, रो० । ५. हि-रो० । ६. कण्डकवाचो-सी०, स्या० । ७. सेय्य-सी०, स्या० । ८. दवप्पलुद्धो-रो० । ९-९. चेतं-सी० । १०. विधमेमसी-रो० ।

५०. महाराजस्सहं धीता, धतरट्टस्स^१ सिरीमतो ।
 अहं सिरी च लक्खी च, भूरिपञ्जा ति मं विदू ।
 ओकासं याचितो देहि, वसेमु तव सन्तिके ॥
५१. किंसीले किंसमाचारे, पुरिसे निविससे तुवं ।
 पुट्टा मे लक्खि अक्खाहि, कथं जानेमु तं मयं ॥
५२. यो चा^२ पि^३ सीते अथवा पि उण्हे,
 वातातपे डंससरीसपे^३ च ।
 खुधं^४ पिपासं अभिभुय्य सब्बं,
 रत्ति दिवं यो सततं नियुत्तो ।
 कालागतं च न हापेति अत्थं,
 सो मे मनापो निविसे च^५ तम्हि^६ ॥
५३. अक्कोधनो मित्त्वा चागवा च,
 सीलूपपन्नो असठोजुभूतो^७ ।
 सङ्गाहको सखिलो सण्हाचो,
 महत्तपत्तो पि निवातवुत्ति ॥
 तस्मिंहं^८ पोसे विपुला भवामि,
 ऊमि^९ समुद्दस्स यथा पि वण्णं ॥
५४. यो चा पि मित्ते अथवा अमित्ते,
 सेट्ठे सरिक्खे अथवा पि हीने ।
 अत्थं चरन्तं अथवा अनत्थं,
 आवी रहो सङ्गाहमेव वत्ते^९ ॥
 वाचं न वज्जा फरुसं कदाचि,
 मतस्स जीवस्स च तस्स होमि ॥
५५. एतेसं^{१०} यो अञ्जतरं लभित्वा,
 कन्ता^{११} सिरी^{११} मज्जति अप्पपञ्जो ।

१. धतरट्ट-स्या० । २-२. वापि-सी०, रो० । ३. डंससिरिसपे-सी०, स्या०, रो० ।
 ४. खुधं-स्या०; सुदं-रो० । ५-५. वतम्हि-सी०, स्या० । ६. उज्जुभूतो-रो० ।
 ७. तस्माहं-सी० रो० । ८. उम्मी-सी०, स्या०; ऊमी-रो० । ९. वत्तो-स्या० ।
 १०. एतेस-स्या० । ११-११. कन्तं सिरि-स्या० ।

तं दित्तरूपं विसमं^१ चरन्तं,
करीसठानं^२ व^३ विवज्जयामि ॥

५६. अत्तना कुरुते लक्खिं, अलक्खिं कुरुतत्तना ।
न हि लक्खिं अलक्खिं वा, अञ्जो अञ्जस्स कारको ति ॥

३८३. कुक्कुटजातकं (८)

५७. सुचित्तपत्तच्छदन^३, तम्बचूळ^४ विहङ्गम ।
अरोरोह दुमसाखाय, मुधा भरिया भवामि ते ॥ 5 B. 144
५८. चतुप्पदी^५ त्वं कल्याणि, द्विपदाहं^६ मनोरमे ।
मिगी पक्खी असञ्जुत्ता^७, अञ्जं परियेस सामिकं ॥
५९. कोमारिका ते हेस्सामि, मञ्जुका पियभाणिनी ।
विन्द मं अरियेन वेदेन, सावय^८ मं यदिच्छसि^९ ॥ 10
६०. कुणपादिनि लोहितपे, चोरि कुक्कुटपोथिनि ।
न त्वं अरियेन वेदेन, ममं भत्तारमिच्छसि ॥
६१. एवं पि चतुरा^{१०} नारी, दिस्वान सधनं^{१०} नरं ।
नेन्ति सण्हाहि वाचाहि, बिळारी विय कुक्कुटं ॥
६२. यो च^{११} उप्पतितं अत्थं, न खिप्पमनुबुज्झति ।
अमित्तवसमन्वेति, पच्छ्या च अनुतप्पति ॥ 15
६३. यो च उप्पतितं अत्थं, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, कुक्कुटो व बिळारिया ति ॥

३८४. धम्मधजजातकं^{१२} (९)

६४. धम्मं चरथ जातयो, धम्मं चरथ भद्दं^{१३} वो^{१३} ।
धम्मचारी सुखं सेति, अस्मिं लोके परमिह च ॥ 20

१. विसमे-सी० । २-२. करीसजातं-सी०, स्या०; करीसवाचं व-रो० । ३. सुचित्तपत्तच्छदन-सी०, रो०; सुचित्तपत्तच्छदन-स्या० । ४. लम्बचूळ-रो० । ५. चतुप्पदा-रो० । ६. द्विपदाहं-रो० । ७. असञ्जुत्ता-सी०, स्या० । ८-८. कल्याणि ब्रह्मचारिणि-स्या० । ९. चातुरा-स्या० । १०. पवरं-सी०, स्या०, रो० । ११. वे-रो० । १२. धम्मधजजातकं-सी०, स्या०, रो० । १३-१३. भद्दं वो-स्या० ।

६५. भद्रको वतयं^१ पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
एकपादेन तिट्ठन्तो, धम्ममेवानुसासति ॥
६६. नास्स सीलं विजानाथ, अनञ्जाय पसंसथ ।
भुत्वा अण्डं च पोतं^३ च, धम्मो धम्मो ति भासति ॥
- 5 ६७. अञ्जं भणति वाचाय, अञ्जं कायेन कुब्बति ।
वाचाय नो च कायेन, न तं धम्मं अधिट्ठितो ॥
- B. 145 ६८. वाचाय सखिलो^३ मनोविदुग्गो^३,
छन्नो^३ कूपसयो^६ व^७ कण्हसप्पो ।
धम्मधजो गामनिगमासुसाधु^९,
10 दुज्जानो^९ पुरिसेन बालिसेन ॥
६९. इमं तुण्डेहि पक्खेहि, पादा चिमं विहेठथ^{१०} ।
छव्विहमं^{११} विनासेथ, नायं संवामनाग्घो ति ॥

३८५. नन्दियमिगराजजातकं^{१३} (१०)

७०. सचे ब्राह्मण गच्छेसि^{१३}, साकेते^{१३} अज्जनं^{१४} वनं ।
वज्जासि नन्दियं नाम, पुत्तं अस्माकमोरसं ।
15 माता पिता च ते बुद्धा, ते तं इच्छन्ति पस्सितुं ॥
७१. भुत्ता मया निवापानि^{१६}, राजिनो पानभोजनं ।
तं राजपिण्डं अवभोत्तुं, नाहं ब्राह्मण मुस्सहे ॥
७२. ओदहिस्सामहं पस्सं, खुरप्पानिस्स^{१७} राजिनो ।
तदाहं सुखितो मुत्तो, अपि पस्सेय्य मानरं ॥
- 20 ७३. मिगराजा पुरे आसिं, कोसलस्स निकेतने^{१८} ।
नन्दियो नाम नामेन, अभिरूपो चतुप्पदो ॥

१. वदायं-स्या० । २. छापे-सी०, स्या० । ३. सखिलो होति-स्या० । ४. मनोपविदुग्गोसिया-स्या० । ५. पटिच्छन्नो-स्या०, रो० । ६. कूपसयो-स्या० । ७. रो० पोत्थके नत्थि । ८. साधु सम्मनो-मी०, स्या०; गामनिगमसाधु-रो० । ९. दुज्जानो अयं-स्या०; भद्रको दुज्जानो-रो० । १०. नियोधय-रो० । ११. छवं हिमं-सी०, स्या०, रो० । १२. नन्दियमिगराजजातक-रो० । १३. गच्छसि-सी०, स्या०, रो० । १४. साकेतं-मी०, स्या० । १५. अज्जनं-सी०, स्या०, रो० । १६. निवापा-स्या० । १७. खुरप्पाणिस्स-मी०; खुरपाणिस्स-रो० । १८. निकेतने-सी०, स्या०, रो० ।

७४. तं मं वधितुमागच्छि^१, दायस्मिं अञ्जुने^२ वने ।
धनुं आरज्जं^३ कत्वान, उसुं सन्नयह^४ कोसलो ॥
७५. तस्साहं ओदहिं पस्सं, खुरप्पानिस्स राजिनो ।
तदाहं सुखितो मुत्तो, मातरं दट्ठुमागतो ति ॥

B. 146

अवारियवगो पठमो ।

तस्सुद्धानं

अथ कुञ्जरथेसभ केतुवरो,
सदरीमुखं^५ नेरु^६ लता च पुन ।
अपनन्द^७ सिरी च सुचित्तवरो,
अथ धम्मिक नन्दिमिगेन दमा नि ॥

5

—०—

३८६. खरपुत्तजातकं (११)

७६. सच्चं किरेवमाहंसु, वस्तं^८ वालो ति पण्डिता ।
पस्स बालो रहोकम्मं, आविकुब्बं न बुञ्जति ॥
७७. त्वं^९ खो पि^{१०} सम्म वालोसि, खरपुत्त विजानहि ।
रज्जुया हि^{११} परिकिखत्तो, वड्ढोट्टो ओहितोमुखो ॥
७८. अपरं पि सम्म ते बाल्यं^{१२}, यो मुत्तो न पलायसि ।
सो च बालतरो^{१३} सम्म, यं त्वं वहसि सेनकं ॥
७९. यं नु सम्म अहं बालो, अजराज विजानहि ।
अथ केन सेनको बालो, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
८०. उत्तमत्थं लभित्वान, भरियाय^{१४} यो^{१५} पदस्सति ।
तेन जहिस्सतत्तानं,^{१६} सा चेवस्स न हेस्सति ॥
८१. न वे^{१७} पियम्मे ति जनिन्द तादिसो,
अत्तं निरंकत्वा पियानि सेवति ।

10

15

B. 147

20

१. वधितुमागच्छि—सी० । २. अञ्जने—सी०; अञ्जना—स्या०, रो० । ३. अदेज्जं—सी०, रो० । ४. सन्धाय—सी०, स्या०, रो० । ५. दरीमुखं—सी०, स्या० । ६. सनेरु—सी०, स्या० । ७. अपरण्ण—सी० । ८. भस्तं—सी०, रो०; कलकं—स्या० । ९-९. त्वं नु खो—सी०, स्या०; त्वं च खो—रो० । १०. सि—रो० । ११. बल्यं—रो० । १२. बालातरो—रो० । १३-१३. भरियायो—रो० । १४. जहिस्सतत्तानं—मी० । १५. स्या० पोत्थके नत्थि ।

अत्ता व सेय्यो परमा च^१ सेय्यो,
लब्धा पिया ओचितत्थेन^२ पच्छा ति ॥

३८७. सूचिजातकं (१२)

८२. अकक्कसं अफरुसं, खरधोतं सुपासियं ।
सुखुमं तिखिणगं च, को सूचिं केतुमिच्छति ॥
८३. सुमज्जं च सुपासं च, अनुपुब्बं^३ सुवट्ठितं ।
घनघातिमं पटिथद्धं, को सूचिं केतुमिच्छति ॥
८४. इतो दानि पतायन्ति, सूचियो बळिसानि च ।
कोयं कम्मरगामस्मिं, सूचिं विक्केतुमिच्छति ॥
८५. इतो सत्थानि गच्छन्ति, कम्मन्ता विविधा पुथू ।
कोयं कम्मरगामस्मिं, सूचिं विक्केतुमिच्छति^४ ॥
८६. सूचिं कम्मरगामस्मिं, विक्केतब्बा पजानता ।
आचरिया^५ व जानन्ति^६, कम्मं सुकतदुक्कटं^७ ॥
८७. इमं चे^८ ते पिता भद्दे, सूचिं जञ्जा मया कतं ।
तया च मं निमन्तेय्य, यञ्चत्थंञ्जं घरे धनं ति ॥

३८८. तुण्डिलजातकं (१३)

८८. नवछन्नके^९ दानि दिव्यति,
पुण्णायं दोणि सुवामिनी ठिता ।
बहुके^{१०} जने^{११} पासपाणिके^{१०},
नो च खो मे पटिभाति भुञ्जितुं ॥
८९. तससि भमसि लेणमिच्छसि,
अत्ताणोसि कुहिं गमिस्ससि ।

B. 148

20

१. व-सी०, स्या०, रो० । २. ओचितत्तेन-स्या० । ३. अनुपुब्ब-सी०, स्या० ।
४. विक्केतुमरहति-सी०, स्या०, रो० । ५-५. आचरिया पजानन्ति-स्या०; आचरियाव
सञ्जानन्ति-रो० । ६. सुकतदुक्कटं-सी०, रो० । ७. च-सी०, स्या०, रो० । ८. नवछन्दके-
सी०, रो०; नवछन्दके-स्या० । ९-९. बहुको जनो-स्या० । १०. पासपाणिको-स्या० ।

अप्पोस्सुक्को^१ भुञ्ज तुण्डिल,
मंसत्थाय हि^३ पोसिताम्हसे^३ ॥

६०. ओगह रहदं अकद्दमं,
सब्बं सेदमलं पवाहय ।
गण्हाहि नवं विलेपनं,
यस्स गन्धो न कदाचि छिज्जति ॥

5

६१. कतमो रहदो^४ अकद्दमो,
किं सु सेदमलं ति वुच्चति ।
कतमं च नवं विलेपनं,
यस्स^५ गन्धो न कदाचि छिज्जति ॥

10

६२. धम्मो रहदो अकद्दमो,
पापं सेदमलं ति वुच्चति ।
सीलं च नवं विलेपनं,
तस्स गन्धो न कदाचि छिज्जति ॥

६३. नन्दन्ति सरीरघातिनो,
न च नन्दन्ति सरीरधारिनो ।
पुण्णाय च^६ पुण्णमासिया,
रममाना व जहन्ति जीवितं ति ॥

15

३८९. सुवण्णकक्कटजातकं^० (१४)

६४. सिङ्गीमिगो आयतचक्खुनेत्तो,
अट्टित्तचो वारिसयो अलोमो ।
तेनाभिभूतो कपणं रुदामि,
हरे सखा किस्स नु मं जहासि ॥

20

१. अप्पोस्सुक्को—स्या० । २. स्या० पोत्यके नत्थि । ३. पोसियामसे—सी०, स्या०,
रो० । ४. नु रहदो—स्या० । ५. कस्स—सी०, स्या० । ६. स्या० पोत्यके नत्थि । ७.
सुवण्णकक्कटक०—सी०, स्या०, रो० ।

B. 149

६५. सो पस्ससन्तो^१ महता फणेन,
भुजङ्गमो कक्कटमज्झपत्तो^२ ।
सखा सखारं परितायमानो,
भुजङ्गमं कक्कटको गहेसि^३ ॥
६६. न वायसं नो पन कण्हसप्पं^४,
घासत्थिको कक्कटको अदेय्य ।
पुच्छामि तं आयतचक्खुनेत्त,
अथ किस्स हेतुम्ह उभो गहीता ॥
६७. अयं पुरिसो मम अत्थकामो,
यो मं गहेत्वान^५ दकाय नेति^६ ।
तस्मिं मते दुक्खमनप्पकं मे,
अहं च एसो च उभो न होम ॥
६८. ममं च दिस्वान पवद्धकायं^७,
सब्बो जनो हिंसितुमेव मिच्छे ।
सादुं च थूलं^८ च मुदुं च मंसं,
काका पि मं दिस्वान^९ विहेठयेय्युं ॥
६९. सचे तस्स हेतुम्ह उभो गहीता,
उट्ठातु पोसो विसमावमामि^{१०} ।
ममं च काकं च पमुञ्च खिप्पं,
पुरे विसं गाळहमुपेति मच्चं ॥
१००. सप्पं पमोक्खामि न ताव काकं,
पटिबन्धको^{११} होहिति^{११} ताव काको ।
पुरिसं च दिस्वान सुखिं अरोगं,
काकं पमोक्खामि यथेव सप्पं ॥

१. अस्ससन्तो-स्या० । २. कक्कटकज्झपत्तो-स्या० । ३. अग्गहेसि-स्या० । ४. सप्पराजं-सी०, स्या०, रो० । ५-५. गहेत्वा उदकाय नेति-स्या० । ६. पवद्धकायं-सी०, स्या० । ७-७. फुल्लञ्च-सी० । ८. दिस्व-सी०, रो० । ९. विचमा च मामि-सी०, रो० । १०. पटिबद्धको-सी०, स्या०, रो० । ११. होति हि-स्या० ।

१०१. काको तदा देवदत्तो अहोसि,
मारो^१ पन कण्हसप्पो अहोसि ।
आनन्दभट्टो^२ कक्कटको अहोसि,
अहं तदा ब्राह्मणो होमि सत्था^३ ति ॥

३९०. मय्हकजातकं^४ (१५)

१०२. सकुणो मय्हको नाम, गिरिसानुदरीचरो ।
पक्कं पिप्फलिमारुह, मय्हं मय्हं ति कन्दति ॥ 5

१०३. तस्सेवं विलपन्तस्स, दिजसञ्जा समागता ।
भुत्वान पिप्फलिं यन्ति, विलपत्त्वेव^५ सो दिजो ॥

१०४. एवमेव इधेकच्चो, सञ्जरित्वा बहुं धनं ।
नेवत्तनो न जातीनं, यथोधिं पटिपज्जति ॥ 10

१०५. न सो अच्छादनं भत्तं, न मालं न विलेपनं ।
अनुभोति^६ सकिं किञ्चि, न सञ्जण्हाति जातके ॥

१०६. तस्सेवं^७ विलपन्तस्स, मय्हं मय्हं ति रक्खतो ।
राजानो अथ वा चोरा, दायदा येव^८ अप्पिया ।
धनमादाय गच्छन्ति, विलपत्त्वेव सो नरो ॥ 15

१०७. धीरो^९ भोगे अधिगम्म, सञ्जण्हाति च जातके ।
तेन सो कित्तिं पप्पोति, पेच्च सग्गे^{१०} पमोदती ति ॥

३९१. विज्जाधरजातकं^{११} (१६)

१०८. दुब्बण्णरूपं तुवमरियवणी,^{१२}
पुरक्खत्वा^{१३} पञ्जलिको नमस्ससि ।
सेय्यो नु ते सो उदवा^{१४} सरिक्खो,
नामं परस्सत्तनो चा पि ब्रूहि ॥ 20

१. वारणो-स्या० । २. आनन्दभट्टो-स्या०; आनन्दो भट्टो-रो० । ३. तत्था-सी०, रो० । ४. मय्हकसकुणजातकं-स्या० । ५. विलपत्तेव-स्या०; विलपित्त्वेव-रो० । ६. नानुभोति-स्या० । ७. तस्सेव-रो० । ८. च-स्या० । ९. धीरो च-सी० । १०. सग्गे च-सी०, रो० । ११. धजविहेठ-सी०, रो०; पब्बजितविहेठक-स्या० । १२. त्वमरियवणी-स्या०, रो० । १३. पुरक्खित्वा-स्या० । १४. उदाहु-स्या० ।

B. 151

१०६. न नामगोत्तं गण्हन्ति राज,
सम्मग्गतानुज्जगतान^१ देवा ।
अहं च ते नामधेय्यं वदामि,
सक्कोहमस्मी तिदसानमिन्दो ॥
११०. यो दिस्वा भिक्खुं चरणूपपन्नं,
पुरक्खत्वा पञ्जलिको^२ नमस्सति ॥
पुच्छामि तं देवराजे तमत्थं,
इतो चुतो किं लभते सुखं सो ॥
१११. यो दिस्वा भिक्खुं चरणूपपन्नं,
पुरक्खत्वा पञ्जलिको नमस्सति ।
दिट्ठेव धम्मे लभते पसंसं,
सगं च सो याति सरीरभेदा ॥
११२. लक्खी वत^३ मे^३ उदपादि अज्ज,
यं वासवं भूतपतिद्दसाम^४ ।
भिक्खुं च दिस्वान तुवं^५ च^५ सक्क,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥
११३. अद्धा ह्वे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो^६ ।
भिक्खुं च दिस्वान ममं च राज,
करोहि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥
११४. अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
सब्बातिथीयाचयोगो भवित्वा ।
निहच्च^७ मानं अभिवादयिस्सं,
सुत्वान देविन्द सुभासितानी ति ॥

१. सम्मग्गतानुज्जगतान-स्या० । २. अञ्जलिको-रो० । ३-३. वता मे-रो० ।
४. भूतपतिद्दसाम-स्या०; भूतपतद्दसाम-सी०, रो० । ५-५. तवज्ज-सी०, रो० । ६.
बहुठानचिन्तिनो-सी०, रो० । ७. निहच्च-स्या० ।

३९२. सिद्धपुष्पजातकं^१ (१७)

११५. यमेतं^२ वारिजं पुष्पं, अदिन्नं उपसिद्धसि ।
एकङ्गमेतं थैय्यानं, गन्धथेनोसि^३ मारिस ॥
११६. न हरामि न भञ्जामि, आरा सिद्धामि वारिजं ।
अथ केन नु वण्णेन, गन्धथेनो^४ ति वुच्चति ॥
११७. योयं भिसानि खणति, पुण्डरीकानि भञ्जति ।
एवं आकिण्णकम्मन्तो, कस्मा एमो न वुच्चति ॥ 5
११८. आकिण्णलुद्धो^५ पुरिसो, धातिचेलं^६ व^६ मक्खितो ।
तस्मिं मे वचनं नत्थि, तञ्चारहामि वत्तवे ॥
११९. अनङ्गणस्स पोसस्स, निच्चं सुचिगवेसिनो ।
वालग्गमत्तं^७ पापस्स, अब्भामत्तं व खायति ॥ 10
१२०. अद्धा मं यक्ख जानासि, अथो मं अनुकम्पसि ।
पुन पि यक्ख वज्जासि, यदा पस्ससि एदिसं ॥
१२१. नेव तं उपजीवामि^८, न पि ते भतकाम्हसे^९ ।
त्वमेव भिक्खु जानेय्य, येन गच्छेय्य सुग्गतिं ति ॥

३९३. विधासादजातकं^{१०} (१८)

१२२. सुसुखं वत जीवन्ति, ये जना विधासादिनो ।
दिट्ठेव धम्मो पासंसा, सम्पराये च^{११} सुग्गती ॥ 15
१२३. सुकस्स^{१२} भासमानस्स, न निसामेथ पण्डिता ।
इदं सुणाथ^{१३} सोदरिया, अमहेवायं पसंसति ॥
१२४. नाहं तुम्हे पसंसामि, कुणपादा सुणाथ मे ।
उच्छिट्ठभोजिनो तुम्हे, न तुम्हे विधासादिनो ॥ 20

१. भिसपुष्प०-सी०, रो०; उपसिद्धपुष्प०-स्या० । २. यमेतं-रो० । ३. गन्धथेनोसि-सी० । ४. गन्धथेनो-सी०, रो० । ५. अकिण्णलुद्धो-स्या० । ६-६. धातिचेलं-सी० । ७. वालग्गमत्तं-सी०, वालग्गमत्तं-स्या० । ८. उपजीवामि-सी० । ९. भतकाम्हसे-सी०, रो०; भतिकाम्हसे-स्या० । १०. विधासाद०-मी०, रो० । ११. व-मी० । १२. सुवस्स-रो० । १३. सुणाथ-रो० ।

B. 153

१२५. सत्तवस्सा पब्बजिता^१, मेज्झा^२ रञ्जे सिखण्डिनो ।
विघासेनेव यापेन्ता, मयं चे भोतो गारय्हा ।
के नु भोतो पसंसिया ॥
१२६. तुम्हे सीहानं व्यग्धानं^३, वाळानञ्चावसिट्ठकं ।
उच्छिट्ठेनेव यापेन्ता, मञ्जिअहो विघासादिनो ॥
१२७. ये ब्राह्मणस्स समणस्स, अञ्जस्स^४ वा^५ वनिब्बिनो^६ ।
दत्त्वा^७ व^८ सेसं भुञ्जन्ति, ते जना विघासादिनो ति ॥

३९४. वट्टकजातकं (१९)

१२८. पर्णीतं भुञ्जसे भत्तं, सप्पितेलं^९ च^{१०} मातुल ।
अथ केन नु वण्णेन, किसो^{११} त्वममि वायस ॥
१२९. अमित्तमज्जे वसतो, तेसु आमिसमेसतो ।
निच्चं उब्बिगगहदयस्स, कुतो काकस्स दळ्हियं ॥
१३०. निच्चं उब्बेगिनो^{१२} काका, धङ्का^{१३} पापेन कम्मना ।
लद्धो पिण्डो न पीणेति, किसो तेनस्मि वट्टक ॥
१३१. लूखानि तिण्णीजानि, अप्पस्नेहानि भुञ्जसि ।
अथ केन नु वण्णेन, थूलो त्वमसि वट्टक ॥
१३२. अप्पिच्छा अप्पचिन्ताय, अदूरगमनेन^{१४} च ।
लद्धालद्धेन यापेन्तो, थूलो तेनस्मि वायस ॥
१३३. अप्पिच्छस्स हि पोसस्स, अप्पचिन्तसुखस्स^{१५} च ।
सुसङ्गहितमानस्स^{१६}, वुत्ती सुसमुदानया^{१७} ति ॥

१. पब्बजित्वा-रो० । २. मज्झ-स्या० । ३. व्यग्धानं-सी०, रो० । ४-४. ० च-सी०, स्या०; अञ्जस्सेव-रो० । ५. वणिब्बिनो-सी०, स्या० । ६-६. दत्त्वा-रो० । ७-७. सप्पितेलञ्च-सी० । ८. कीसी-स्या० । ९. उब्बेधिनो-सी०; उब्बिगिनो-स्या० । १०. पङ्का-रो० । ११. अविदूसगमनेन-सी०, रो०; अविदूरगमेन-स्या० । १२. अप्पचिन्ति-सुखस्स-सी०, स्या०, रो० । १३. सुसङ्गहितपमाणस्म-सी०, रो०; सुसङ्गहितपमाणस्स-स्या० । १४. सुसमुदानिया-सी०, स्या० ।

३९५. पारावतजातकं^१ (२०)

१३४. चिरस्सं वत पस्सामि^२, सहायं मणिधारिनं ।
सुकता^३ मस्सुकुत्तिया, सोभते वत मे सखा ॥

१३५. पख्खहकच्छनखलोमो, अहं कम्मेसु व्यावटो^४ ।
चिरस्सं न्हापितं^५ लद्धा, लोमं तं अज्ज^६ हारयिं ॥

B. 154

१३६. यं नु लोमं अहारेसि, दुल्लभं लद्धं कप्पकं ।
अथ किञ्चरहि^७ ते सम्म, कण्ठे किणिकिणायति^८ ॥

5

१३७. मनुस्ससुखुमालानं, मणि कण्ठेसु लम्बति ।
तेसाहं अनुसिक्खामि, मा त्वं मज्जि दवाकतं ॥

१३८. सचे पिमं पिहयसि, मस्सुकुत्ति सुकारितं ।
कारयिस्सामि ते सम्म, मणिं चा पि ददामि ते ॥

10

१३९. त्वज्जेव मणिना^९ छन्नो, सुकताय च मस्सुया ।
आमन्त खो तं गच्छामि, पियं मे तव दस्सनं ति ॥
खरपुत्तवग्गो दुतियो ।

तस्सुद्धानं

अथ पस्स ससूचि च तुण्डिलको,
मिग मय्हकपञ्चमपक्खिवरो ।

अथ पञ्जलि वारिज मेज्झ^{११} पुन,
अथ वट्ट^{१२} कपोतवरेण दसा ति ॥

15

अथ वग्गुद्धानं

अथ वग्गं पकित्तिस्सं, छनिपातं वरुत्तमे ।

अवारिया^{१३} च खरो^{१४} च^{१५}, द्वे च वुत्ता सुव्यञ्जना ति ॥
छक्कनिपातं निद्धितं ।

—:०:—

१. काकजातकं—सी०, रो०; मणिजातकं—स्या० । २. पस्साम—सी०, रो० । ३. सुकताय—सी०, रो० । ४. व्यावटो—सी०, रो० । ५. न्हापितं—सी०, स्या०, रो० । ६. अप—सी०, रो० । ७. लद्धु—रो० । ८. किञ्चिहि—स्या० । ९. किणिकिणायति—सी०, रो०; किणिकिणायति—स्या० । १०. मणिनो—रो० । ११. मज्झ—स्या० । १२. वट्टक—सी०, स्या० । १३. आवारिया—स्या० । १४-१४. सेनक—सी०; सूचि च—स्या० ।

७. सत्तकनिपातो^१

३९६. कुक्कुजातकं (१)

B. 155

१. दियड्ढुकुकू उदयेन कण्णिका,
विदत्थियो अट्ट परिक्विपन्ति नं ।
सा^२ सिंसपा^३ सारमया अफेग्गुका,
कुहिं ठिता उप्परितो^३ न धंसति ॥
२. या तिसति सारमया अनुज्जुका^४,
परिकिरिय गोपाणसियो समं^५ ठिता^६ ।
ताहि^६ सुसङ्गहिता बलसा पीळिता,^६
समं ठिता उप्परितो न धंसति ॥
३. एवं पि मित्तेहि दळ्हेहि पण्डितो,
अभेज्जरूपेहि सुचीहि मन्तिभि^७ ।
सुसङ्गहीतो सिरिया न धंसति,
गोपाणसी भारवहा व कण्णिका ॥
४. खरत्तचं बेल्लं^८ यथा पि सत्थवा,
अनामसन्तो पि करोति तित्तकं ।
समाहरं सादुं^९ करोति पत्थिव^{१०},
असादुं^{११} कयिरा तनुबन्धमुद्धरं^{१२} ॥
५. एवं पि गामनिगमेसु पण्डितो,
असाहसं राजधनानि सङ्घरं ।

१. सत्तनिपात-रो० । २-२. सा सीसपा-स्या०; स सिंसपा-रो० । ३. उपरितो-सी०, स्या०, रो० । ४. अफेग्गुका-स्या० । ५-५. समद्विता-सी०, स्या० । ६-६. ता सङ्गहिता बलसा च पीळिता-सी०; ताहि सुसङ्गहिता बलसा च पीळिता-स्या०; ताहि संगहीता बलसा पपीळिता-रो० । ७. मन्तिहि-सी०, रो० । ८. मेल्लं-सी०, रो० । ९. साधु-स्या०; सादु-रो० । १०. पत्थिवा-सी०; पत्थिवा-स्या० । ११. असादु-सी०, रो०; असाधु-स्या० । १२. तनुवट्टमुद्धरं-सी०, रो० ।

- धम्मानुवत्ती पटिपज्जमानो,
स^१ फाति^१ कयिरा अविहेठयं परं ॥
६. ओदातमूलं सुचिवारिसम्भवं, B. 156
जातं यथा पोक्खरणीसु अम्बुजं ।
पदुमं यथा अग्गिनिकासिफालिमं^३, 5
न कद्दमो^३ न रजो न वारि लिम्पति ॥
७. एवं पि वोहारसुचिं असाहसं,
विसुद्धकम्मन्तमपेतपापकं ।
न लिम्पति कम्मकिलेस तादिसो,
जातं यथा पोक्खरणीसु अम्बुजं ति ॥ 10

३९७. मनोजजातकं (२)

८. यथा चापो निन्नमति, जिया चा पि निकूजति^४ ।
हञ्जते नून मनोजो, मिगराजा सखा मम ॥
९. हन्द दानि वनन्तानि, पक्कमामि यथासुखं ।
नेतादिसा सखा होन्ति, लब्भा मे जीवतो सखा ॥
१०. न पापजनसंसेवी, अच्चन्तं सुखमेधति । 15
मनोजं पस्स सेमानं, गिरियस्सानुसासनी ॥
११. न पापसम्पवद्धेन, माता पुत्तेन नन्दति ।
मनोजं पस्स सेमानं, अच्छन्नं सम्हि लोहिते ॥
१२. एवमापज्जते^५ पोसो, पापियो च निगच्छति ।
यो वे हितानं^६ वचनं, न करोति अत्थदस्सिनं ॥ 20
१३. एवं च सो होति ततो च^७ पापियो,
यो उत्तमो अधमजनूपसेवी^८ ।

१-१. स फाति-सी०, रो०; फाति-स्या० । २. अग्गिनिम्भासिफातलिमं-स्या० ।

३. कद्दमो-रो० । ४. निकूजति-स्या० । ५. एवमापज्जति-सी०; पज्जती-रो० ।

६. हितान-स्या० । ७. व-सी०, स्या०, रो० । ८. अधम्मजनूपसेवी-स्या० ।

पस्सुत्तमं अधमजनूपसेवितं^१,
मिगाधिपं सरवरवेगनिद्धृतं^२ ॥

B. 157

१४. निहीयति^३ पुरिसो निहीनसेवी,
न च हायेथ कदाचि तुल्यसेवी ।
सेट्टमुपगमं^४ उदेति खिप्पं,
तस्मात्तना^५ उत्तरितरं^६ भजेथा ति ॥

5

३९८. सुतनुजातकं^६ (३)

१५. राजा ते भत्तं पाहेसि, सुचि मंसूपसेचनं ।
मघदेवस्मिं^७ अधिवत्थे, एहि निक्खम्म^८ भुञ्जस्सु^९ ॥
१६. एहि माणव ओरेन^{१०}, भिक्खमादाय सूपितं^{११} ।
१० त्वं च माणव भिक्खा^{१२} च^{१३}, उभो भक्खा भविस्सथ ॥
१७. अप्पकेन तुवं यक्ख, थुल्लमत्थं जहिस्ससि ।
भिक्खं ते नाहरिस्सन्ति, जना मरणसञ्जिनो^{१४} ॥
१८. लद्धाय^{१५} यक्खा^{१६} तव निच्चभिक्खं,
सुचि पणीतं रससा^{१६} उपेतं^{१६} ।
१५ भिक्खं च ते आहरियो नरो इध,
सुदुल्लभो हेहिति^{१७} भक्खते^{१८} मयि ॥
१९. ममेव^{१९} सुतनो^{२०} अत्थो, यथा भाससि माणव ।
मया त्वं समनुञ्जातो, सोत्थिं पस्साहि मातरं ॥
२०. खगं छत्तं च पाति^{२१} च^{२१}, गच्छमादाय^{२२} माणव ।
२० सोत्थिं पस्सनु ते माता, त्वं च पस्साहि मातरं ॥

20

१. अधम्मजनूपसेवि-स्या० । २. सरवरवेगनिद्धृतं-सी०; सरवेगनिद्धृतं-स्या०; सरवरवेधनिद्धृतं-रो० । ३. नीहितं-रो० । ४. सेट्टमुपगमं-सी०, रो०; सेट्टमुपगमञ्च-स्या० । ५-५. तस्मा अत्तनो उत्तरि-सी०, रो०; तस्मा अत्तनो उत्तरं-स्या० । ६. सुतनुजातकं-स्या०; सुतनो-रो० । ७. मखादेवस्मि-सी०, रो० । ८. निक्खम्म-सी०, रो० । ९. भुञ्जसु-म० । १०. ओरोहि-स्या० । ११. सूपितं-रो० । १२-१२. भक्खोसि-स्या० । १३. मरणसञ्जिनो-स्या० । १४. लद्धायं-सी०, स्या०, रो० । १५. यक्ख-सी०, स्या०, रो० । १६-१६. सससाधुपेतं-स्या० । १७. होहितं-सी०, स्या०, रो० । १८. खादिते-सी०, स्या०, रो० । १९. ममेव-सी०, रो० । २०. सुतन-स्या० । २१-२१. पटिञ्च-स्या० । २२. गच्छेवादाय-सी०, स्या०, रो० ।

२१. एवं यक्ख सुखी होहि, सह सब्बेहि जातिभि^१ ।
धनं च मे अधिगतं, रञ्जो च वचनं कतं ति ॥

३९९. मातृपोसकगिज्झजातकं^२ (४)

२२. ते कथं नु करिस्सन्ति, वुद्धा^३ गिरिदरीसया । B. 158
अहं बद्धोस्मि^४ पासेन, निलीयस्स वसं गतो ॥
२३. किं गिज्झ परिदेवसि^५, का नु ते परिदेवना । 5
न मे सुतो वा दिट्ठो वा, भासन्तो मानुसिं दिजो ॥
२४. भरामि मातापितरो, वुद्धे गिरिदरीसये^६ ।
ते कथं नु करिस्सन्ति, अहं वसं गतो तव ॥
२५. यं नु गिज्झो योजनसतं, कुणपानि अवेक्खति ।
कस्मा जालं च पासं च, आसज्जा पि न बुज्झसि ॥ 10
२६. यदा पराभवो होति, पोसो जीवितसङ्घये ।
अथ जालं च पासं च, आसज्जा पि न बुज्झति ॥
२७. भरस्सु मातापितरो, वुद्धे गिरिदरीसये ।
मया त्वं समनुज्जातो, सोत्थिं पस्साहि आतके ॥
२८. एवं लुट्ठक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि । 15
भरिस्सं मातापितरो, वुद्धे गिरिदरीसये ति ॥

४००. दम्भपुष्पजातकं^७ (५)

२९. अनुतीरचारी भद्दन्ते, सहायमनुधाव मं ।
महा मे गहितो मच्छो, सो मं हरति वेगसा ॥
३०. गम्भीरचारी^८ भद्दन्ते, दळ्हं गण्हाहि थामसा ।
अहं तं उद्धरिस्सामि, सुपण्णो उरगामिव^९ ॥ 20

१. जाति हि—सी० । २. गिज्झजातकं—सी०, रो० । ३. वुद्धा—स्या०; वद्धा—रो० । ४. बन्धोस्मि—स्या० । ५. परिदेवेसि—स्या० । ६. गिरिदरीसये—सी० । ७. दम्भपुष्प—स्या० । ८. गम्भीरचारि—सी०, रो० । ९. उरगामिव—सी०, स्या०, रो० ।

३१. विवादो नो समुप्पन्नो, दब्भपुप्फ सुणोहि मे ।
समेहि मेधगं^१ सम्म, विवादो वूपसम्मत्^२ ॥
३२. धम्मट्ठोहं पुरे आसिं, बहू अड्डा^३ मे तीरिता^३ ।
समेमि मेधगं^४ सम्म^५, विवादो वूपसम्मत् ॥
३३. अनुतीरचारि^६ नङ्गुट्ठं, सीसं गम्भीरचारिनो ।
अच्चायं^७ मज्झिमो खण्डो, धम्मट्ठस्स भविस्सति ॥
३४. चिरं पि भक्खो अभविस्स, सचे न विवदेमसे^८ ।
असीसकं अनङ्गुट्ठं, सिङ्गालो^९ हरति रोहितं ॥
३५. यथा पि राजा नन्देय्य, रज्जं लद्धान खत्तियो ।
एवाहमज्ज नन्दामि, दिस्वा पुण्णमुखं पतिं ॥
३६. कथं नु थलजो सन्तो, उदके मच्छं परामसि ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कथं अधिगतं तया ॥
३७. विवादेन किंसा होन्ति, विवादेन धनक्खया ।
जीना^{१०} उट्ठा विवादेन, भुज्ज मायावि रोहितं ॥
३८. एवमेव^{११} मनुस्सेसु, विवादो यत्थ जायति ।
धम्मट्ठं पटिधावन्ति, सो हि नेसं विनायको ।
धना पि तत्थ जीयन्ति, राजकोसो^{१२} पवड्ढती^{१३} ति ॥

४०१. पण्णकजातकं^{१४} (६)

३९. पण्णकं तिखिणधारं, असिं सम्पन्नपायिनं ।
परिसायं पुरिसो गिलति, किं दुक्करतरं ततो ।
यदज्जं दुक्करं ठानं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

१. मेधकं - रो० । २. वूपसम्मत्तु - सी०, स्या० । ३-३. अट्ठं मे तीरितं - सी०; अट्ठं व तीरितं - स्या०; अत्थं मे तीरितं - रो० । ४. मेधगं - स्या०; मधकं - रो० । ५. सम्मा - सी०, रो० । ६. अनुतीर चारि - सी०; अनुतीराचारी - रो० । ७. अच्चायं - सी०, रो० । ८. विवदेमसे - सी० । ९. सिंगालो - सी०, स्या०, रो० । १०. जिना - स्या० । ११. एवमेव - रो० । १२. राजकोसो च - रो० । १३. वड्ढति - रो० । १४. दसण्णकजातकं - सी०, स्या०, रो० ।

४०. गिलेय्य पुरिसो लोभा, असिं सम्पन्नपायिनं ।
यो च वज्जा ददामी ति, तं दुक्करतरं ततो ।
सब्बञ्जं सुकरं ठानं, एवं जानाहि मद्द्व^१ ॥
४१. व्याकासि^२ आयुरो पञ्चं, अत्थं^३ धम्मस्स कोविदो ।
पुक्कुसं दानि पुच्छामि, किं दुक्करतरं ततो । 5
यदञ्जं दुक्करं ठानं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
४२. न वाचमुपजीवन्ति, अफलं गिरमुदीरितं । B. 160
यो^४ च दत्त्वा^५ अवाकयिरा, तं दुक्करतरं ततो ।
सब्बञ्जं सुकरं ठानं, एवं जानाहि मद्द्व ॥
४३. व्याकासि पुक्कुसो पञ्चं, अत्थं धम्मस्स कोविदो । 10
सेनकं दानि पुच्छामि, किं दुक्करतरं ततो ।
यदञ्जं दुक्करं ठानं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
४४. ददेय्य पुरिसो दानं, अप्पं वा यदि वा बहुं ।
यो च दत्त्वा नानुत्पे^६, तं दुक्करतरं ततो ।
सब्बञ्जं सुकरं ठानं, एवं जानाहि मद्द्व ॥ 15
४५. व्याकासि आयुरो पञ्चं, अथो^७ पुक्कुसपोरिसो ।
सब्बे पञ्हे अतिभोति^८, यथा भासति सेनको ति ॥

४०२. सत्तुभस्तजातकं (७)

४६. विव्वभन्तचित्तो कुपितिन्द्रियोसि,
नेत्तेहि ते वारिगणा सवन्ति ।
किं ते नट्टं किं पन पत्थयानो, 20
इधागमा ब्रह्मे^९ तदिद्ध^९ ब्रूहि ॥
४७. मिय्येथ^{१०} भरिया वजतो ममज्ज,
अगच्छतो मरणमाह यक्खो ।

१. मागत्र-सी०, स्या०, रो० । २. व्याकासि-सी०, रो० । ३. अत्थं-रो० ।
४-४. यो दत्त्वा-स्या० । ५. नानुत्पे-सी०, रो० । ६. अथ-रो० । ७. अभिमोति-सी०,
स्या०; अति होति-रो० । ८. सेनकजातकं-स्या० । ९-९. ब्राह्मण इद्ध-सी०, स्या० ।
१०. मीयेथ-रो० ।

एतेन दुःखेन पवेधितोस्मि,
अक्खाहि मे सेनक एतमत्थं ॥

४८. बहूनि ठानानि विचिन्तयित्वा,
यमेत्थ वक्खामि तदेव सच्चं ।
मञ्जामि ते ब्राह्मण सत्तुभस्तं,
अजानतो कण्हसप्पो पविट्ठो ॥

B. 161

४९. आदाय दण्डं परिसुम्भ भस्तं,
पस्सेल्लमूगं^१ उरगं दुजिब्बं^२ ।
छिन्दज्ज कङ्खं विचिकिच्छित्तानि,
भुजङ्गमं पस्स पमुञ्च भस्तं ॥

10

५०. संविग्वरूपो परिसाय मज्जे,
सो ब्राह्मणो सत्तुभस्तं पमुञ्चि ।
अथ निक्खमि उरगो उग्गतेजो,
आसीविसो सप्पो फणं करित्वा ॥

15

५१. सुलद्धलाभा जनकस्स रञ्जो,
यो पस्सती सेनकं साधुपञ्जं ।
विवट्टच्छदो^३ नुसि सब्बदस्सी,
जाणं^४ नु^५ ते ब्राह्मण भिसरूपं ॥

20

५२. इमानि मे सत्तसतानि अत्थि,
गण्हाहि सब्बानि ददामि तुय्हं ।
तया हि मे जीवितमज्ज लद्धं,
अथो पि भरियाय मकासि सोत्थिं ॥

५३. न पण्डिता वेतनमादियन्ति^६,
चित्राहि गाथाहि सुभासिताहि ।

१. पस्सेल्लमूगं—स्या० । २. द्वि जिब्बं—सी०; दिजिब्बं—रो० । ३. विवट्टच्छदो—
सी०; विवट्टच्छदो—स्या०; विवट्टच्छदा—रो० । ४-५. जाणन्नु—मी० । ५. वेत्तनमादियन्ति—
सी०, स्या०; वेदनमादियन्ति—रो० ।

इतो पि ते ब्रह्मो^१ ददन्तु वित्तं,
आदाय त्वं गच्छ सकं निकेतं ति ॥

४०३. अट्टिसेनकजातकं^३ (८)

५४. येमे अहं न जानामि, अट्टिसेन वनिब्वके ।
ते मं सङ्गम्म याचन्ति, कस्मा मं त्वं न याचसि ॥
५५. याचको अप्पियो होति, याचं अददमप्पियो । 5
तस्माहं तं न याचामि, मा मे विदेस्सना^३ अहु ॥
५६. यो वे^४ याचनजीवानो, काले याचं न याचति । B. 162
परं च पुञ्जा^५ धंसेति, अत्तना पि न जीवति ॥
५७. यो च याचनजीवानो, काले याचं^६ हि^६ याचति ।
परं च पुञ्जं लब्भेति, अत्तना पि च जीवति ॥ 10
५८. न वे देस्सन्ति^७ सप्पञ्जा, दिस्वा याचकमागते ।
ब्रह्मचारि पियो मेसि, वद^८ त्वं^८ भञ्जमिच्छसि^९ ॥
५९. न वे याचन्ति सप्पञ्जा, धीरो^{१०} च वेदितुमरहति^{१०} ।
उद्दिस्स अरिया तिट्ठन्ति, एसा अरियान याचना ॥
६०. ददामि ते ब्राह्मण रोहिणीनं, 15
गवं सहस्सं सह पुञ्जवेन ।
अरियो हि अरियस्स कथं न दज्जा,
सुत्वान गाथा तव धम्मयुत्ता ति ॥

४०४. कपिजातकं (९)

६१. यत्थ वेरी निवसति, न वसे तत्थ पण्डितो ।
एकरत्तं दिरत्तं^{११} वा, दुक्खं वसति वेरिसु ॥ 20

१. ब्राह्मण-स्या० । २. अट्टिसेनजातक-सी०, स्या०, रो० । ३. विदेसना-सी०, रो०; विदेस्सना-स्या० । ४. च-स्या०, रो० । ५. पुञ्जं-स्या० । ६-६. याचं पि-स्या०; याचानि-रो० । ७. दिस्सन्ति-सी०, रो०; दुस्सन्ति-स्या० । ८-८. वर तं-सी०; वर-स्या०; वरत्वं-रो० । ९. भञ्जितमिच्छसि-स्या० । १०-१०. धीरो वेदितं मरहति-सी०; धीरो च विदितुमरहति-स्या०, रो० । ११. द्विरत्तं-स्या० ।

६२. दिसो वे लहुचित्तस्स, पोसस्सानुविधीयतो^१ ।
 एकस्स कपिनो हेतु^२, यूथस्स अनयो कतो ॥
६३. बालो व^३ पण्डितमानी, यूथस्स परिहारको ।
 सचित्तस्स वसं गन्त्वा, सयेथायं यथा कपि ॥
- 5 ६४. न साधु बलवा बालो, यूथस्स परिहारको ।
 अहितो भवति आतीनं, सकुणानं व चेतको ॥
- B. 163 ६५. धीरो व बलवा साधु, यूथस्स परिहारको ।
 हितो भवति आतीनं, तिदसानं व वासवो ॥
६६. यो च सीलं च पञ्चं च, सुतं चत्तनि पस्सति ।
 10 उभिन्नमत्थं चरति, अत्तनो च परस्स च ॥
६७. तस्मा तुलेय्य मत्तानं, सीलपञ्चासुतामिव^४ ।
 गणं वा परिहरे धीरो, एको वा पि परिब्बजे ति ॥

४०५. बकजातकं* (१०)

६८. द्वासत्तति गोतम पुञ्जकम्मा,
 वसवत्तिनो जातिजरं अतीता ।
 15 अयमन्तिमा वेदगू ब्रह्मपत्ति^५,
 अस्माभिजप्पन्ति जना अनेका ॥
६९. अप्पं^६ हि एतं^७ न हि दीघमायु,
 यं त्वं बक मञ्जसि दीघमायुं^८ ।
 सतं सहस्सानि^९ निरब्बुदानं,
 20 आयुं पजानामि तवाहं^{१०} ब्रह्मे ॥
७०. अनन्तदस्सी भगवाहमस्मि^{११},
 जातिज्जरं^{१२} सोकमुपातिवत्तो ।

१. पोसस्सानुविधीयतो-स्या०, रो० । २. होतु-सी० । ३. च-सी०, स्या०, रो० । ४. सीलं पञ्चं सुतंपिव-स्या० । ५. बकब्रह्म-सी०, स्या०, रो० । ६. ब्रह्मप-पत्ति-स्या० । ७-७. अप्पञ्चहेतं-स्या० । ८. दीघमायु-सी०, रो० । ९. सहस्सानं-सी०, रो०; सहस्सान-स्या० । १०. तवाहं-सी०, रो० । ११. भगवाहमस्मि-सी० । १२. जातिजरं-सी०, रो० ।

- किं मे पुराणं वतसीलवत्तं^१,
 आचिक्ख मे तं यमहं विजञ्जं ॥
७१. यं त्वं अपायेसि बहू मनुस्से,
 पिपासिते घम्मनि सम्परेते ।
 तं ते पुराणं वतसीलवत्तं, 5
 सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥
७२. यं एणिकूलस्मिं^३ जनं^४ गहीतं,
 अमोचयी गय्हक निय्यमानं^४ । B. 154
 तं ते पुराणं वतसीलवत्तं,
 सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥ 10
७३. गङ्गाय सोतस्मिं गहीतनावं,
 लुद्धेनं^५ नागेन मनुस्सकप्पा^६ ।
 अमोचयिं^७ त्वं^७ बलसा पसय्ह,
 तं ते पुराणं वतसीलवत्तं ।
 सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥ 15
७४. कप्पो च ते बद्धचरो^८ अहोसिं^९,
 सम्बुद्धिमन्तं^{१०} वतिनं^{११} अमञ्जं ।
 तं ते पुराणं वतसीलवत्तं,
 सुत्तप्पबुद्धो व अनुस्सरामि ॥
७५. अद्धा पजानासि ममेतमायुं, 20
 अञ्जं पि जानासि तथा हि बुद्धो ।
 तथा हि तायं जलितानुभावो,
 ओभासयं तिट्ठति ब्रह्मलोकं ति ॥

कुक्कुवग्गो पठमो ।

१. वत सीलवन्तं—रो० । २. एणिकूलस्मिं—सी०; एणिकूलस्मिं—स्या०, रो० ।
 ३. जनतं—स्या० । ४. नीयमानं—स्या० । ५. लुद्धेने—रो० । ६. मनुस्सकम्पा—रो० ।
 ७-७. अमोचयित्थं—रो० । ८. पत्थचरो—स्या० । ९. अहोसिं—सी०, स्या०, रो० । १०.
 सम्बुद्धिवन्तं—सी०, रो० । ११. पतितं—स्या० ।

तस्सुद्धानं

वरकण्णिक चापवरो सुतनो,
 अथ गिज्झ सरोहितमच्छवरो^१ ।
 पुन पण्णक^२ सेनक याचनको,
 अथ वेरि सब्रह्मबकेन दसा ति ॥

— ० —

४०६. गन्धारजातकं (११)

B. 165 5

७६. हित्वा गामसहस्सानि, परिपुण्णानि सोळस ।
 कोट्टागारानि फीतानि, सन्निधिं दानि कुब्बसि ॥

७७. हित्वा गन्धारविसयं, पहूतधनधारियं^३ ।
 पसासनतो^४ निक्खन्तो, इध दानि पसाससि ॥

10

७८. धम्मं भणामि वेदेह, अधम्मो मे न रुच्चति ।
 धम्मं मे भणमानस्स, न पापमुपलिम्पति^५ ॥

७९. येन केनचि वण्णेन, परो लभति रूप्पनं ।
 महत्थियं पि चे वाचं, न तं भासेय्य पण्डितो ॥

८०. कामं रूप्पतु वा मा वा, भुसं^६ व^६ विकिरीयतु^७ ।
 धम्मं मे भणमानस्स, न पापमुपलिम्पति ॥

15

८१. नो चे अस्स सका बुद्धि, विनयो वा सुसिक्खितो ।
 वने अन्धमहिंसो^८ व^८, चरेय्य बहुको जनो ॥

८२. यस्मा च पनिधेकच्चे, आचेरम्हि^९ सुसिक्खिता ।
 तस्मा विनीतविनया, चरन्ति सुसमाहिता ति ॥

१. रोहितमच्छवरो—सी० । २. दसण्णक—सी०, स्या० । ३. पहूतधनधानियं—सी०, रो०; पहूतधनपानियं—स्या० । ४. पसासनितो—सी०, स्या०; पसासनातो—रो० । ५. पापमुपलिम्पति—सी०, रो० । ६-६. भुसंवा—सी०, स्या०, रो० । ७. विकिरिय्यतु—सी०, स्या०, रो० । ८-८. अन्धमहिंसोव—सी०, रो० । ९. आचारम्हि—सी०, रो० ।

४०७. महाकपिजातकं (१२)

८३. अत्तानं सङ्कमं कत्वा, यो सोत्थिं समतारयि ।
किं त्वं तेसं किमे^१ तुय्हं, होन्ति एते^२ महाकपि ॥
८४. राजाहं इस्सरो तेसं, यूथस्स परिहारको ।
तेसं सोकपरेतानं, भीतानं ते अरिन्दम ॥
८५. उल्लङ्घयित्वा^३ अत्तानं, विस्सट्ठधनुनो सतं ।
ततो अपरपादेसु, दळ्हं बन्धं^४ लतागुणं^५ ॥ 5
८६. छिन्नबभमिव वातेन, नुण्णो^६ रुक्खं उपागमिं ।
सोहं अप्पभवं तत्थ, साखं हत्थेहि अग्गहिं^७ ॥ B. 166
८७. तं मं वियायतं सन्तं, साखाय च लताय च ।
समनुक्कमन्ता पादेहि, सोत्थिं साखामिगा गता ॥ 10
८८. तं मं न तपते^८ बन्धो, मतो^९ मे न तपेस्सति ।
सुखमाहरितं तेसं, येसं रज्जमकारयिं ॥
८९. एसा ते उपमा राज, तं^{१०} सुणोहि अरिन्दम^{१०} ।
रञ्जा रट्ठस्स योग्गस्स, बलस्स निगमस्स च ।
सब्बेसं सुखमेट्ठब्बं^{११}, खत्तियेन पजानता ति ॥ 15

४०८. कुम्भकारजातकं (१३)

९०. अम्बाहमद्दं वनमन्तरस्मिं,
नीलोभासं फलितं^{१२} संविरूळ्हं ।
तमद्दसं फलहेतु विभग्गं,
तं दिस्वा भिक्खाचरियं चरामि ॥

१. किमो-सी०, रो०; किमे-स्या० । २. हेते-स्या० । ३. सलङ्घयित्वा-रो० ।
४. बद्ध-रो० । ५. लतागुलं-स्या० । ६. नुन्नो-सी० । ७. अग्गहि-रो० । ८. तप्पती-
स्या० । ९. वधो-सी०, स्या०, रो० । १०-१०. तं सुणाहिं-स्या०; अत्थमन्दस्सनीकता-
रो० । ११. सुखमेतब्बं-स्या० । १२. फलितं-रो० ।

६१. सेलं सुमद्वं नरवीरनिद्वितं,
नारी युगं धारयि अप्सद्वं ।
दुतियं च आगम्म अहोसि सद्वो,
तं दिस्वा भिक्खाचरियं चरामि ॥
- 5 ६२. दिजा दिजं कुणपमाहरन्तं,
एकं समानं बहुका समेच्च ।
आहारहेतू परिपातयिसु,
तं दिस्वा भिक्खाचरियं चरामि ॥
- 10 ६३. उसभाहमद्वं यूथस्स मज्झे,
चलक्ककुं^१ वण्णबलूपपन्नं ।
तमद्वसं कामहेतु वितुन्नं,
तं दिस्वा भिक्खाचरियं चरामि ॥
- B. 167 ६४. करण्डको^२ कलिङ्गानं, गन्धारानं च नग्गजि ।
निमिराजा विदेहानं, पञ्चालानं च दुम्मुखो ।
15 एते रट्टानि हित्वानं^३, पव्वजिसु अकिञ्चना ॥
६५. सब्बे^४ पिमे^५ देवसमा समागता,
अग्गी यथा पज्जलितो तथेविमे ।
अहं पि एको चरिस्सामि भग्गवि,
हित्वान कामानि यथोधिकानि ॥
- 20 ६६. अयमेव कालो न हि अञ्जो अत्थि,
अनुसासिता^६ मे न भवेय्य पच्छा ।
अहं पि एका चरिस्सामि भग्गव,
सकुणी व मुत्ता पुरिसस्स हत्था ॥
- 25 ६७. आमं पक्कं च जानन्ति, अथो लोणं अलोणकं^६ ।
तमहं दिस्वान पव्वजि, चरेव त्वं चरामहं ति ॥

१. वलक्ककुं-स्या० । २. करण्डु नाम-सी० रो० । ३. हित्वाव-मी० । ४-४. सब्बेविमे-रो० । ५. अनुसासितो-स्या० । ६. अलोणिकं-रो० ।

४०९. दळहधम्मजातकं (१४)

६८. अहं चे^१ दळहधम्मस्स^२, वहन्ति नाभिराधयि ।
धरन्ती^३ उरसि^४ सल्लं, युद्धे विक्कन्तचारिनी ॥
६९. नून^५ राजा न जानाति, मम विक्कमपोरिसं ।
सङ्गामे सुकतन्तानि, दूतविप्पहितानि च ॥
१००. सा नूनाहं मरिस्सामि, अबन्धु अपरायिनी^६ । 5
तदा^७ हि कुम्भकारस्स, दिन्ना छकणहारिका ॥
१०१. यावता सीसती^८ पोसो, तावदेव पवीणति ।
अत्थापाये जहन्ति नं, ओट्टिव्याधिं^९ व^९ खत्तियो ॥
१०२. यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो नावबुज्जति ।
अत्था तस्स पलुज्जन्ति, ये होन्ति अभिपत्थिता ॥ 10
१०३. यो पुब्बे कतकल्याणो, कतत्थो मनुबुज्जति ।
अत्था तस्स पवड्डन्ति, ये होन्ति अभिपत्थिता ॥ B. 168
१०४. तं वो वदामि भदन्ते^{१०}, यावन्तेत्थ समागता ।
सब्बे कतञ्जुनो होथ, चिरं सग्गम्हि ठस्सथा ति ॥

४१०. सोमदत्तजातकं (१५)

१०५. यो मं पुरे पच्चुद्धेति^{११}, अरञ्जे दूरमायतो । 15
सो न दिस्सति मातङ्गो, सोमदत्तो कुहिं गतो ॥
१०६. अयं वा^{१२} सो मतो सेति, अल्लसिङ्गं^{१३} व वच्छित्तो^{१३} ।
भुम्या निपतितो सेति, अमरा वत कुञ्जरो ॥
१०७. अनगारियुपेतस्स, विप्पमुत्तस्स ते^{१४} सतो^{१४} ।
समणस्स न तं साधु, यं पेतमनुसोचसि ॥ 20

१. च-स्या० । २. दळहधम्माय-रो० । ३. नुदन्ती-सी०, स्या०, रो । ४. उरसि-रो० । ५. न हून-सी०, रो० । ६. अपरायिणी-सी० । ७. तथा-रो० । ८. सिंसति-सी०; सिंसती-स्या०, रो० । ९-९. ओट्टिव्याधिं-सी०; ओट्टिव्याधिं-रो० । १०. भद्वो-सी०, स्या०, रो० । ११. पच्चुदेति-सी०, स्या०, रो० । १२. व-रो० । १३-१३. अल्लपिङ्गव छिज्जितो-सी०, रो०; अल्लपितं विच्छित्तो-स्या० । १४-१४. चेतसो-सी०, रो० ।

१०८. संवासेन हवे सक्क, मनुस्सस्स मिगस्स वा ।
हृदये जायते^१ पेमं, तं न सक्का असोचित्तुं ॥
१०९. मतं मरिस्सं रोदन्ति, ये रुदन्ति लपन्ति च ।
तस्मा^२ त्वं^३ इसि मा रोदि^४, रोदितं मोघमाहु सन्तो ॥
- 5 ११०. कन्दितेन हवे ब्रह्मे, मतो पेतो समुदुहे ।
सब्बे सङ्गम्म रोदाम, अञ्जमञ्जस्स जातके ॥
१११. आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्चं^५, सब्बं निब्बापये दरं ॥
११२. अब्बही^६ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सितं^७ ।
10 यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥
११३. सोहं अब्बूळ्हसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान वासवा ति ॥

४११. सुसीमजातकं (१६)

B. 169

११४. काळानि केसानि पुरे अहेसुं,
जातानि सीसम्हि यथापदेसे ।
15 तानज्ज^८ सेतानि सुसीम दिस्वा,
धम्मं चर ब्रह्मचरियस्स कालो ॥
११५. ममेव देव पलितं न तुय्हं,
ममेव सीसं मम उत्तमङ्गं ।
अत्थं करिस्सन्ति मुसा अभाणिं,
20 एकापराधं खमं^९ राजसेट्टु ॥
११६. दहरो तुवं^{१०} दस्सनियोसि राज,
पठमुग्गतो होसि^{१०} यथा कळीरो ।

१. जायती-सी०, स्या०, रो० । २-२. रो० पोत्यके नत्थि । ३. रुदि-रो० । ४. ओसिञ्चि-स्या० । ५. अब्बूळ्हं-स्या० । ६. हृदयनिस्सितं-सी०, रो० । ७. तानिज्ज-स्या० । ८. खमथ-स्या० । ९. त्वं-स्या० । १०. होहि-सी० ।

रज्जं च कारेहि ममं च पस्स,
मा कालिकं अनुधावी^१ जनिन्द ॥

११७. पस्सामि वोहं दहरिं कुमारिं,
सामट्टपस्सं सुतनुं सुमज्झं ।
काळप्पवाळा^३ व^३ पवेल्लमाना,
पलोभयन्ती व^३ नरेसु गच्छति ॥

5

११८. तमेन पस्सामि परेन नारिं,
आसीतिकं नावुतिकं व^४ जच्चा ।
दण्डं गहेत्वान^५ पवेधमानं,
गोपानसीभोग्गसमं^६ चरन्ति^६ ॥

10

११९. सोहं तमेवानुविचिन्तयन्तो,
एको सयामि सयनस्स मज्झे ।
अहं पि एवं इति पेक्खमानो,
न गहे^७ रमे ब्रह्मचरियस्स कालो ॥

१२०. रज्जुवालम्बनी चेसा, या गेहे वसतो रति ।
एवं पि छेत्वान वजन्ति धीरा,
अनपेक्खिनो कामसुखं पहाया ति ॥

15 B. 170

४१२. कोटसिम्बलिजातकं (१७)

१२१. अहं दससतं व्यामं, उरगमादाय आगतो ।
तं च मं च महाकायं, धारयं नप्पवेधसि ॥

१२२. अथिमं खुट्ठकं पक्खिं, अप्पमंसतरं मया ।
धारयं व्यथसि^९ भीता^९, कमत्थं^{१०} कोटसिम्बलि^{११} ॥

20

१. अनुधावि-स्या०, रो० । २-२. काळापवाळाव-सी०, रो०; कालपल्लवाव-
स्या० । ३. सालोभयन्तीव-रो० । ४. च-स्या० । ५. गहेत्वाव-रो० । ६-६. गोपानसी-
भोग्गसमं चरन्तं-स्या० । ७. गेहे-सी० । ८. व्याधमे-सी०; व्यधमे-रो० । ९. भीतो-
सी०, स्या०, रो० । १०. किमत्थं-सी०, स्या० । ११. कोटसिम्बली-सी०, रो० ।

१२३. मंसभक्खो तुवं राज, फलभक्खो अयं दिजो ।
अयं निग्रोधबीजानि^१, पिलक्खुदुम्बरानि^२ च ।
अस्सत्थानि च भक्खित्वा^३, खन्धे मे ओहदिस्सति^४ ॥
१२४. ते रक्खा संविरूहन्ति, मम पस्से निवातजा ।
ते मं^५ परियोनन्धिस्सन्ति^६, अरक्खं मं करिस्सरे ॥
१२५. सन्ति अञ्जे पि रक्खासे, मूलिनो खन्धिनो दुमा ।
इमिना सकुणजातेन, बीजमाहरिता^७ हता ॥
१२६. अञ्झारूहाभिवड्ढन्ति^८, ब्रहन्तं पि वनस्पतिं^९ ।
तस्मा राज पवेधामि, सम्पस्संनागतं भयं ॥
१२७. सङ्केय्य सङ्कितब्बानि, रक्खेय्यानागतं भयं ।
अनागतभया धीरो, उभो लोके अवेक्खती ति ॥

४१३. धूमकारिजातकं (१८)

१२८. राजा अपुच्छि विधुरं, धम्मकामो युधिट्टिलो ।
अपि ब्राह्मण जानासि, को एको बहु सोचति ॥
- B. 171 १२९. ब्राह्मणो अजयूथेन, बहुतेधो^{१०} वने वसं ।
15 धूमं अकासि वासेट्ठो, रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥
१३०. तस्स तं धूमगन्धेन, सरभा मकसट्ठिता^{११} ।
वस्सावासं उपागच्छुं^{१२}, धूमकारिस्स सन्तिके ॥
१३१. सरभेसु मनं कत्वा, अजा सो नावबुज्झथ ।
आगच्छन्ती^{१३} वजन्ती^{१३} वा, तस्स ता विनसुं^{१४} अजा ॥
- 20 १३२. सरभा सरदे^{१५} काले, पहीनमकसे वने ।
पाविसुं^{१६} गिरिदुग्गानि, नदीनं पभवानि च ॥

१. निग्रोधबीजाति - स्या० । २. मिलक्खुदुम्बरानि - स्या०; पिलक्खुदुम्बरानि - रो० । ३. भक्खित्वा - सी०, स्या०, रो० । ४. ओहदिस्सति - सी०, स्या० रो० । ५. सी० पोत्यके नत्थि । ६. परियोनन्धिस्सन्ति - स्या० । ७. बीजमाहरित्वा - स्या० । ८. अञ्झारूहामिवाडढन्ति - सी०, रो०; अञ्झारूहाभिवड्ढन्ति - स्या० । ९. वनस्पतिं - सी०, रो० । १०. बहुतेन्दो - स्या०; बहुतेजो - रो० । ११. मकसट्ठिता - सी०, स्या०; मकसट्ठिता - रो० । १२. उपागच्छुं - सी०, रो०; उपागच्छुं - स्या० । १३-१३. आगच्छन्ति वजन्ति - स्या०, रो० । १४. विनसुं - सी० । १५. सरदे - रो० । १६. पाविसुं - स्या० ।

१३३. सरभे च गते दिस्वा, अजा च विभवं गता ।
किसो^१ च विवण्णो चासि^२, पण्डुरोगी च ब्राह्मणो ॥
१३४. एवं यो सं^३ निरंकत्वा^३, आगन्तुं कुहते पियं ।
सो एको बहु सोचति, धूमकारी व ब्राह्मणो ति ॥

४१४. जागरजातकं (१९)

१३५. कोध जागरतं सुत्तो, कोध सुत्तेसु जागरो । 5
को ममेतं^४ विजानाति^५, को तं पटिभणाति मे ॥
१३६. अहं जागरतं सुत्तो, अहं सुत्तेसु जागरो ।
अहमेतं विजानामि, अहं पटिभणामि ते ॥
१३७. कथं जागरतं सुत्तो, कथं सुत्तेसु जागरो ।
कथं एतं विजानासि, कथं पटिभणासि मे ॥ 10
१३८. ये धम्मं नप्पजानन्ति, संयमो^६ ति दमो ति च ।
तेसु सुप्पमानेसु^७, अहं जग्गामि देवते ॥
१३९. येसं रागो च दोसो च, अविज्जा च विराजिता ।
तेसु जागरमानेसु, अहं सुत्तोस्मि देवते ॥
१४०. एवं जागरतं सुत्तो, एवं सुत्तेसु जागरो । 15 B. 172
एवमेतं विजानामि, एवं पटिभणामि ते ॥
१४१. साधु जागरतं सुत्तो, साधु सुत्तेसु जागरो ।
साधुमेतं विजानासि, साधु पटिभणासि मे ति ॥

४१५. कुम्भासपिण्डजातकं (२०)

१४२. न किरत्थि अनोमदस्सिसु,
पारिचरिया बुद्धेसु अप्पिका^८ । 20

१. कीसो - स्या० । २. आसि - सी०, स्या०, रो० । ३-३. सन्निरंकत्वा - स्या० ।
४. मेतं - स्या० । ५. नुविजानाति - स्या० । ६. सञ्जमो - सी०, स्या०, रो० । ७.
सत्तप्पमादेसु - स्या० । ८. कुम्भासपिण्डजातकं - सी०, स्या०, रो० । ९. अप्पिका - स्या० ।

सुक्खाय अलोणिकाय च,
पस्स फलं कुम्मासपिण्डिया ॥

१४३. हत्थिगवस्सा^१ चिमे^१ बहू,
धनधञ्जं^३ पथवी च केवला ।
नारियो चिमा अच्छरूपमा,
पस्स फलं कुम्मासपिण्डिया ॥

5

१४४. अभिक्खणं राजकुञ्जर,
गाथा भाससि कोसलाधिप ।
पुच्छामि तं रट्टवड्डुन^१,
वाळ्हं पीतिमनो पभाससि ॥

10

१४५. इमस्मिं येव नगरे, कुले अञ्जतरे अहं ।
परकम्मकरो आसि, भतको सीलसंवृतो ॥

१४६. कम्माय निक्खमन्तोहं^४, चतुरो समणदसं^५ ।
आचारसीलसम्पन्ने, सीतिभूते अनासवे ॥

15

१४७. तेसु चित्तं पसादेत्वा, निसीदेत्वा पण्णसन्थते ।
अदं बुद्धानं^६ कुम्मासं, पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

B. 173

१४८. तस्स कम्मस्स कुसलस्स, इदं मे एदिसं फलं ।
अनुभोमि इदं रज्जं, फीतं धरणिमुत्तमं ॥

१४९. ददं^७ भुञ्जं^७ मा च पमादो,
चक्कं वत्तय कोसलाधिप ।
मा राज अधम्मिको अट्ट,
धम्मं पालय कोसलाधिप ॥

20

१५०. सोहं तदेव पुनप्पुनं,
वट्टुमं आचरिस्सामि सोभने ।

१-१. हत्थिगवास्स चमे - सी०, रो०; हत्थिगवास्सा चिमे - स्या० । २. धनधञ्जा - स्या० । ३. रट्टवड्डुन - सी०, रो० । ४. निक्खमन्ताहं - सी०, स्या०, रो० । ५. समणदसं - स्या० । ६. बुद्धानं - सी०, रो०, म० । ७-७. ददं भुञ्जं च - सी०, रो०; ददं भुञ्जं च - स्या० ।

- अरियाचरितं सुकोसले,
अरहन्तो मे मनापा व पस्सितुं ॥
१५१. देवी विय अच्छरूपमा,
मज्झे नारिगणस्स सोभसि ।
किं कम्ममकासि भट्ठकं, 5
केनासि वण्णवती सुकोसले ॥
१५२. अम्बट्टकुलस्स खत्तिव,
दास्याहं परपेसिया अहं ।
सञ्जता च^१ धम्मजीविनी,
सीलवती च अपापदस्सना ॥ 10
१५३. उद्धटभत्तं अहं तदा,
चरमानस्स अदासि^२ भिक्खुनो ।
वित्ता^३ सुमना सयं अहं,
तस्स कम्मस्स फलं ममेदिसं ति ॥

४१६. परन्तपजातकं (२१)

१५४. आगमिस्सति मे पापं, आगमिस्सति मे भयं । 15
तदा हि चलिता साखा, मनुस्सेन मिगेन वा ॥
१५५. भीरुया नून मे कामो, अविदूरे वसन्तिया ।
करिस्सति किसं पण्डुं, सा व साखा परन्तपं ॥
१५६. सोचयिस्सति मं कन्ता, गामे वसमनिन्दिता । B. 174
करिस्सति किसं पण्डुं, सा व साखा परन्तपं ॥ 20
१५७. तथा मं असितापङ्गि^४, सितानि^५ भणितानि च ।
किसं पण्डुं करिस्सन्ति^६, सा व साखा परन्तपं ॥
१५८. अगमा नून सो सट्ठो, असंसि नून सो तव ।
अक्खातं नून तं तेन, यो तं साखमकम्पयि ॥

१. सी०, रो० पोत्यकेसु न दिस्सति । २. अदासि - सी० । ३. चित्ता - स्या० ।

४. हसितापङ्गि - सी०, रो०; हसितापङ्गी - स्या० । ५. मिहितानि - सी०, स्या०, रो० ।

६. करिस्सति - स्या० ।

१५९. इदं खो तं समागम्म, मम बालस्स चिन्तितं ।
तदा हि चलिता साखा, मनुस्सेन मिगेन वा ॥
१६०. तथेव त्वं अवेदेसि^१, अवञ्चि पितरं मम ।
हन्त्वा^२ साखाहि छादेन्तो, आगमिस्सति मे^३ भयं ति ॥
गन्धारवगो द्रुतियो ।

तस्सुद्धानं

- 5 वरगाम महाकपि भग्गव च,
दळ्हधम्म सकुञ्जर केसवरो ।
उरगोविधुरो पुन जागरतं^४,
अथ कोसलाधिप परन्तप चा ति ॥

अथ वग्गुद्धानं

- 10 अथ सत्तनिपातम्हि, वग्गं मे^५ भणतो सुण ।
कुक्कु च पुन गन्धारो, द्वेव^६ गुत्ता महेसिना ति ॥
सत्तकनिपातं निद्धितं ।

—:०:—

१. अवेदसि - स्या०; अवेदि - रो० । २. गन्त्वा - रो० । ३. ते - सी०, स्या० ।
४. जागरता - सी० । ५. चे - सी० । ६. द्वे च - सी० ।

८. अट्टकनिपातो^१

४१७. कच्चानिजातकं (१)

१. ओदातवत्था सुचि अल्लकेसा, B. 175
 कच्चानि किं कुम्भिमधिससयित्वा^३ ।
 पिट्टा तिला धोवसि तण्डुलानि,
 तिलोदनो हेहिति^३ किस्स हेतु ॥
२. न खो अयं ब्राह्मण भोजनत्था^४, 5
 तिलोदनो हेहिति साधुपक्को ।
 धम्मो मतो तस्स पहुत्तमज्ज^५,
 अहं करिस्सामि सुसानमज्जे ॥
३. अनुविच्च कच्चानि करोहि किच्चं,
 धम्मो मतो को नु तवेव^६ संसि । 10
 सहस्सनेत्तो अतुलानुभावो,
 न मिय्यती^७ धम्मवरो कदाचि ॥
४. दळहप्पमाणं मम एत्थ ब्रह्मे,
 धम्मो मतो नत्थि ममेत्थ कङ्खा । 15
 ये येव दानि पापा भवन्ति,
 ते तेव दानि सुखिता भवन्ति ॥
५. सुणिसा हि मय्हं वञ्झा^८ अहोसि,
 सा मं वधित्वान विजायि पुत्तं ।
 सा दानि सब्बस्स कुलस्स इस्सरा,
 अहं पनम्हि^९ अपविट्ठा^{१०} एकिका ॥ 20

१. अट्टनिपात-रो० । २. कुम्भिमपस्सयित्वा-रो० । ३. होहिति-सी०, रो० ।
 ४. भोजनत्थं-स्या० । ५. पहुत्तमज्ज-सी०, पहुत्तमज्ज-स्या०; पहुत्तमज्जा-रो० । ६.
 तवेव-सी०, स्या०, रो० । ७. मिय्यति-रो० । ८. वञ्झा-स्या० । ९. वमामि-स्या० ।
 १०. अपविट्ठा-स्या० ।

B. 176

६. जीवामि वोहं न^१ मतोहमस्मि^१,
तवेव अत्थाय इधागतोस्मि ।
या तं वधित्वान विजायि पुत्तं,
सहा व पुत्तेन करोमि भस्मं ॥
७. एवं^३ च^३ ते रुच्चति देवराज,
ममेव अत्थाय इधागतोसि ।
अहं च पुत्तो सुणिसा च नत्ता,
सम्मोदमाना घरमावसेम ॥
८. एवं च ते रुच्चति कातियानि,
हता पि सन्ता न जहासि धम्मं ।
तुवं^६ च^६ पुत्तो सुणिसा च नत्ता,
सम्मोदमाना घरमावसेथ^७ ॥
९. सा कातियानी सुणिसाय सद्धिं,
सम्मोदमाना घरमावसित्थ ।
पुत्तो च नत्ता च उपट्ठहिंसु,
देवानमिन्देन अधिग्गहीता ति ॥

४१८. अट्टसद्दजातकं (२)

१०. इदं पुरे निन्नमाहु, बहुमच्छं महोदकं^४ ।
आवासो बकराजस्स, पेत्तिकं भवनं मम ।
त्यज्ज भेकेन^५ यापेम, ओकं न वजहामसे^७ ॥
११. को दुतियं असीलिस्स^८, वन्धरस्सक्खि^९ भेच्छति^९ ।
को मे पुत्ते कुलावकं^{१०}, मञ्च सोत्थिं करिस्सति ॥

१-१. नाहंमतोस्मि - सी०, रो० । २-२. एतञ्च - सी०, रो० । ३-३. त्वं - रो० ।
४. घरमाह्वासाय - रो० । ५. महोदिकं - सी०, रो० । ६. भिङ्गेन - स्या० । ७. विजहामसे -
सी०, रो०; विज्जहामसे - स्या० । ८. असीलिस्स - सी०, रो० । ९-९. वन्धुरस्सक्खि
भेज्जति - सी०, स्या०, रो० । १०. कुलावञ्च - रो० ।

१२. सब्बा परिक्खया^१ फेग्गु, याव तस्सा गती अहु ।
खीणभक्खो महाराज, सारे न रमती घुणो^२ ॥
१३. सा नूनाहं इतो गत्त्वा, रञ्जो मुत्ता निवेसना ।
अत्तानं रमयिस्सामि, दुमसाखनिकेतिनी^३ ॥
१४. सो नूनाहं इतो गत्त्वा, रञ्जो मुत्तो निवेसना ।
अग्गोदकानि पिस्सामि^४, यूथस्स पुरतो वजं ॥
१५. तं मं कामेहि सम्मत्तं^५, रत्तं कामेसु मुच्छित्तं ।
आनयी भरतो लुद्धो^६, बाहिको^७ भद्दमत्थु ते ॥
१६. अन्धकारतिमिसायं^८, तुङ्गे उपरिपव्वते ।
सा मं सण्हेन मुदुना, मा पादं खलिं^९ यस्मनि ॥
१७. असंसयं जातिखयन्तदस्सी,
न गब्भसेय्यं पुनरावजिस्सं^{१०} ।
अयमन्तिमा^{११} पच्छिमा^{११} गब्भसेय्या,
खीणो मे संसारो पुनव्भवाया ति ॥

४१९. सुलसाजातकं (३)

१८. इदं सुवण्णकायूरं, मुत्ता वेळुरिया बहू ।
सव्वं हरस्सु भद्दन्ते, मं च दासी ति सावय ॥
१९. ओरोपयस्सु कल्याणि^{१२}, मा बाळ्हं^{१३} परिदेवसि ।
न चाहं अभिजानामि, अहन्त्वा^{१४} धनमाभतं ॥
२०. यतो सरामि अत्तानं, यतो पत्तास्मि विञ्जुत्तं ।
न^{१५} चाहं^{१५} अभिजानामि, अञ्जं पियतरं तथा ॥

१. परिक्खता-सी०, स्या०, रो० । २. गुणो-रो० । ३. दुमसाखानिकेतिनि-
सी०, स्या०; ० निकेतिनि-रो० । ४. पिस्सामि-मी०, स्या० । ५. सम्पत्तं-मी०, रो० ।
६. लुद्धो-स्या० । ७. बाहियो-रो० । ८. अन्धकारतिमिस्साय-रो० । ९. खणि-मी०,
स्या०, रो० । १०. पुनरापटिस्सं-स्या० । ११-११. अयं हिमे अन्तिमा-सी०, रो०; पच्छिम-
स्या० । १२. कल्याणिं-स्या० । १३. बह्वं-मी०, स्या०, रो० । १४. आगन्त्वा-स्या० ।
१५-१५. ने बाहं-स्या० ।

B. 178 5

२१. एहि तं उपगूहिस्सं, करिस्सं च पदक्खणं ।
न हि दानि पुन अत्थि, मम तुय्हं च सङ्गमो ॥
२२. न हि सब्बेसु ठानेसु, पुरिसो होति पण्डितो ।
इत्थी पि पण्डिता होति, तत्थ तत्थ विचक्खणा ॥
२३. न हि सब्बेसु ठानेसु, पुरिसो होति पण्डितो ।
इत्थी पि पण्डिता होति, लहुं^१ अत्थं^१ विचिन्तिका ॥
२४. लहुं च वत खिप्पं च, निकट्टे समचेतयि ।
मिगं पुण्णायतेनेव^२, सुलसा सत्तुकं वधि ॥
२५. योध उप्पतितं अत्थं, न खिप्पमनुबुज्जति ।
सो हञ्जति^३ मन्दमति, चोरो व गिरिगढभरे ॥
२६. यो च^४ उप्पतितं अत्थं, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, सुलसा सत्तुकामिवा ति ॥

४२०. सुमङ्गलजातकं (४)

२७. भुसम्हि कुद्धो ति अवेक्खियान^५,
न ताव दण्डं पणयेय्य इस्सरो ।
अट्टानसो अप्पतिरूपमत्तनो^६,
परस्स दुक्खानि भुसं उदीरये ॥
२८. यतो च जानेय्य पसादमत्तनो,
अत्थं नियुञ्जेय्य परस्स दुक्कटं^७ ।
तदा यमत्थो ति सयं अवेक्खिय,
अथस्स दण्डं सदिसं निवेसये ॥
२९. न चा पि ज्ञापेति परं न अत्तनं,
अमुच्छित्तो यो नयते नयानयं ।

१-१. लहुमत्थ-सी०, रो० । २. पुण्णायतेनेव-स्या० । ३. हञ्जते-स्या० ।
४. ध-स्या० । ५. अपेक्खियान-स्या० । ६. अप्पतिरूपमत्तनो-स्या० । ७. दुक्कटं-
सी०, रो० ।

- यो दण्डधारो भवतीध इस्सरो,
स वण्णगुत्तो सिरिया न धंसति ॥
३०. ये खत्तियासे अनिसम्मकारिनो,
पणेन्ति दण्डं सहसा पमुच्छिता ।
अवण्णसंयुता^१ जहन्ति जीवितं,
इतो विमुत्ता पि च यन्ति दुग्गतिं ॥ 5
३१. धम्मे च ये अरियप्पवेदिते^२ रता,
अनुत्तरा ते वचसा मनसा कम्मना^३ च ।
ते सन्तिसोरच्चसमाधिसण्ठिता^४,
वजन्ति लोकं दुभयं तथाविधा ॥ 10
३२. राजाहमस्मि नरपमदानमिस्सरो^५,
सचे पि कुज्झामि ठपेमि अत्तनं ।
निसेधयन्तो जनतं तथाविधं,
पणेमि दण्डं अनुकम्प योनिसो ॥
३३. सिरि^६ च लक्खी च तवेव खत्तिय,
जनाधिप मा विजहि कुदाचनं ।
अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
अनीधो^७ तुवं वस्ससतानि पालय ॥ 15
३४. गुणेहि एतेहि उपेत^८ खत्तिय,
ठितमरियवत्ती^९ सुवचो अक्कोधनो ।
सुखी अनुप्पीळ पसासमेदिनि^{१०},
इतो विमुत्तो पि च^{११} याहि^{११} सुग्गतिं ॥ 20
३५. एवं सुनीतेन^{१२} सुभासितेन,
धम्मेन जायेन उपायसो नयं ।

१. अवण्णसंयुत्ता—ती०, स्या०, रो० । २. अरियपवेदि—मी०, रो० । ३. कम्मना—
सी०, रो० । ४. खन्ति०—स्या० । ५. नरपमुदानमिस्सरो—स्या० । ६. सिरि—रो० ।
७. अनिधो—स्या० । ८. उपेहि—स्या० । ९. ठितमरियवृत्ति—स्या०; ०वत्ति—सी० ।
१०. पसासमेदिनि—सी०, स्या० । ११-११. वजाहि—स्या० । १२. सुविनीतेन—रो० ।

निब्बापये सङ्खुभितं महाजनं,
महा व मेघो सलिलेन मेदिनि ति ॥

४२१. गङ्गमालजातकं (५)

३६. अङ्गारजाता पथवी, कुक्कुळानुगता मही ।
अथ गायसि वत्तानि, न तं तपति आतपो ॥
३७. उद्धं तपति आदिच्चो, अधो तपति वालुका ।
अथ गायसि वत्तानि, न तं तपति आतपो ॥
३८. न मं तपति आतपो, आतपा^१ तपयन्ति मं ।
अत्था हि विविधा राज, ते तपन्ति न आतपो ॥
३९. अद्दसं काम ते मूलं, सङ्कप्पा काम जायसि ।
न तं सङ्कप्पयिस्सामि, एवं काम न हेहिसि^२ ॥
४०. अप्पा पि कामा न अलं, बहूहि पि न तप्पति ।
अहहा^३ बाललपना, परिवज्जेथ^४ जग्गतो ॥
४१. अप्पस्स कम्मस्स फलं ममेदं^५,
उदयो अज्झागमा^६ महत्तपत्तं ।
सुलद्धलाभो^७ वत माणवस्स,
यो पव्वजी कामरागं पहाय ॥
४२. तपसा पजहन्ति पापकम्मं,
तपसा न्हापितकुम्भकारभावं^८ ।
तपसा अभिभुय्य गङ्गमाल,
नामेनालपसज्ज^९ ब्रह्मदत्तं^{१०} ॥
४३. सन्दिट्टिकमेव अम्म पस्सथ,
खन्तीसोरच्चस्स^{१०} अयं^{११} विपाको ।

१. आनप्पा-मी०, स्या०, रो० । २. हेहिसि-मी०, रो० । ३-३. अहो बालान
ल्पना पटिवज्जेथ-स्या०; ०पटिविज्जेथ-रो० । ४. मम यिद-रो० । ५. अज्झगमा-सी०,
स्या०, रो० । ६-६. सुलद्धलाभा-रो० । ७. न्हापितकुम्भकारभावं-रो०; न्हापित-
कुम्भकारभावं-स्या० । ८. नामेनालपसिज्ज-स्या० । ९. ब्रह्मदत्त-रो० । १०. खन्तिसोर-
च्चस्स-सी०, स्या०, रो० । ११. यो-स्या०, रो० ।

यो^१ सब्बजनस्स वन्दितोहु^२,
तं वन्दाम सराजिका समच्चा ॥

४४. मा किञ्चि अवचुत्थ गङ्गमालं,
मुनिनं^३ मोनपथेसु सिक्खमानं ।
एसो हि अतरि अण्णवं,
यं तरित्वा चरन्ति^४ वीतसोका ति ॥

5

४२२. चेतियजातकं* (६)

४५. धम्मो हवे हतो हन्ति, नाहतो हन्ति किञ्चनं^६ ।
तस्मा हि धम्मं न हने, मा त्वं^७ धम्मो हतो हनि ॥
४६. अलिकं भासमानस्स, अपक्कमन्ति देवता ।
पूतिकं च मुखं वाति, सकट्टाना च धंसति ।
यो जानं पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा नं वियाकरे ॥
४७. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भूमियं तिट्ठु चेतिय ॥
४८. अकाले वस्सती तस्स, काले तस्स न वस्सति ।
यो जानं पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा नं वियाकरे ॥
४९. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भूमिं पविस चेतिय ॥
५०. जिव्हा तस्स द्विधा होति, उरगस्सेव दिसम्पति ।
यो जानं पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा नं वियाकरे ॥
५१. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेतिय ॥
५२. जिव्हा तस्स न भवति, मच्छस्सेव दिसम्पति ।
यो जानं पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा नं वियाकरे ॥

B. 181

19

15

20

१. सो-स्या० । २. वन्दिता अहू-रो०; वन्दिता अहु-सी०, स्या० । ३. मुनि-
सी० । ४. विचरन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५. चेतियराजजातक-स्या० । ६. किञ्चनं-
स्या०; कञ्चने-रो० । ७. तं-स्या०, रो० ।

५३. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेतिय ॥
५४. थियो व तस्स जायन्ति^१, न पुमा जायरे कुले ।
यो जानं पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा नं वियाकरे ॥
- 5 ५५. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेतिय ॥
५६. पुत्ता तस्स न भवन्ति, पक्कमन्ति दिसोदिसं ।
यो जानं पुच्छितो पञ्हं, अञ्जथा नं वियाकरे ॥
५७. सचे हि सच्चं भणसि, होहि राज यथा पुरे ।
मुसा चे भाससे राज, भिय्यो पविस चेतिय ॥
- 10 ५८. स राजा इसिना^२ सत्तो^३, अन्तलिक्खचरो^३ पुरे ।
पावेक्ख पथविं चेच्चो^४, हीनत्तो पत्व^५ परियायं ॥
५९. तस्मा हि छन्दागमनं, नप्पसंसन्ति पण्डिता ।
अदुट्टचित्तो भासेय्य, गिरं सच्चूपसंहितं ति ॥

B. 182

४२३. इन्द्रियजातकं (७)

- 15 ६०. यो इन्द्रियानं कामेन, वसं नारद गच्छति ।
सो परिच्चज्जुभो लोके, जीवन्तो^६ व^६ विसुस्सति ॥
६१. सुखस्सानन्तरं दुक्खं, दुक्खस्सानन्तरं सुखं ।
सोसि^७ पत्तो सुखा^८ दुक्खं, पाटिकङ्घ^९ वरं सुखं ॥
६२. किच्छकाले किच्छसहो, यो किच्छं नातिवत्तति ।
स किच्छन्तं सुखं धीरो, योगं समधिगच्छति ॥
- 20 ६३. न हेव कामान^{१०} कामा, नानत्था नात्थकारणा^{११} ।
न कतं च निरङ्कत्वा^{१२}, धम्मा चवितुमरहसि ॥

१. पजायन्ति-रो० । २-२. इमिना पत्ता-स्या०; इसिना पत्तो-सी० । ३. अन्तलिक्खचरो-सी०, रो० । ४. वे सो-मी०, रो०; पेच्चो-स्या० । ५. अत्त-सी०, स्या० । ६-६. जीवन्तो पि-स्या०; जीवरेव-रो० । ७. सोपि-सी०, स्या०, रो० । ८. सुख-स्या० । ९. पटिकङ्घ-रो० । १०. कामानं-सी०, स्या० । ११. नत्थकारणा-सी०, स्या०, रो० । १२. निकत्वान-रो० ।

६४. दक्खं^१ गहपती^२ साधु, संविभज्जं च भोजनं ।
अहासो अत्थलाभेसु, अत्थव्यापत्ति^३ अव्यथो^३ ॥
६५. एत्तावतेतं^४ पण्डिच्चं, अपि^५ सो^६ देवलो^६ ब्रवि ।
न यितो किञ्चि^७ पापियो, यो इन्द्रियानं वसं वजे ॥
६६. अमित्तानं व हत्थत्थं^८, सिवि^९ पप्पोति मामिव । 5
कम्मं विज्जं च दक्खेय्यं, विवाहं सीलमद्दवं ।
एते च यसे हापेत्वा, निब्बत्तो सेहि कम्मेहि ॥
६७. सोहं सहस्सजीनो व, अबन्धु अपरायणो ।
अरियधम्मा अपक्कन्तो, यथा पेतो तथेवहं ॥
६८. सुखकामे दुक्खापेत्वा, आपन्नोस्मि पदं इमं । 10 B. 183
सो सुखं नाधिगच्छामि, ठितो^{१०} भाणुमतामिवा^{११} ति^{११} ॥

४२४. आदित्तजातकं (८)

६९. आदित्तस्मिं अगारस्मिं, यं नीहरति भाजनं ।
तं तस्स होति अत्थाय, नो च यं तत्थ ड्य्हति ॥
७०. एवामादीपितो लोको, जराय मरणेन च ।
नीहरेथेव दानेन, दिन्नं^{१२} होति सुनीहतं^{१३} ॥ 15
७१. यो धम्मलद्धस्स ददाति दानं,
उट्टानविरियाधिगतस्स जन्तु ।
अतिक्कम्म सो वेतरणिं यमस्स,
दिब्बानि ठानानि उपेति मच्चो ॥
७२. दानं च युद्धं च समानमाहु,
अप्पा पि सन्ता बहुके जिनन्ति । 20

१. दुक्खं—सी०, रो० । २. गहपतं—सी०, स्या०, रो० । ३-३. अत्थव्यापत्ति
अव्यथो—रो० । ४. एत्तावतेतं—सी०; एत्तावताते—रो० । ५-५. असितो—सी०, स्या०, रो० ।
६. देवलो—सी०, रो० । ७. किञ्च—रो० । ८. भत्तत्थं—सी० । ९. सिव—सी०,
रो०; सीवि—स्या० । १०. चित्तो—रो० । ११-११. भाणुमहिमिवाति—स्या०; भानुमता-
मिवाति—रो० । १२. दिन्नं हि—रो० । १३. सुनीभतं—सी०, स्या०; नीभतं—रो० ।

अप्पम्पि चे सद्वहानो ददाति,
तेनेव सो होति सुखी परत्थ ॥

७३. विचेय्य दानं सुगतप्पसत्थं,
ये दक्खिण्यया इध जीवलोके ।
एतेसु दिन्नानि महप्फलानि,
बीजानि वुत्तानि यथा सुखेत्ते ॥

७४. यो पाणभूतानि अहेठयं चरं,
परूपवादा न करोति पापं ।
भीरं पसंसन्ति न^१ तत्थ सूरं,
भया हि सन्तो न करोन्ति पापं ॥

७५. हीनेन ब्रह्मचरियेन, खत्तिये उपपज्जति ।
मज्झिमेन च देवत्तं, उत्तमेन विमुज्जति ॥

B. 184

७६. अद्वा हि दानं बहुधा पमत्थं,
दाना च खो धम्मपदं व सेय्यो ।
पुब्बेव हि पुब्बतरेव सन्तो,
निब्बानमेवज्जगमुं सपञ्जा ति ॥

४२५. अट्टानजातकं (९)

७७. गङ्गा कुमुदिनी सन्ता, सङ्खवण्णा च कोकिला ।
जम्बु तालफलं दज्जा, अथ नून तदा सिया ॥

७८. यदा कच्छपलोमानं, पावारो^२ तिविधो सिया ।
हेमन्तिकं पावुरणं^३, अथ नून तदा सिया ॥

७९. यदा मकसपादानं^४, अट्टालो सुकतो सिया ।
दळ्हो च अविक्कम्पी^५ च, अथ नून तदा सिया ॥

८०. यदा ससविसाणानं, निस्सेणी सुकता सिया ।
सग्गस्सारोहणत्थाय, अथ नून तदा सिया ॥

१. नहि-सी०, रो० । २. पवारो-रो० । ३. पावुरणं-सी०, स्या०, रो० ।
४. मकसदादानं-सी०, रो० । ५. अप्पक्कम्पी-सी०, रो० ।

८१. यदा निस्सेणिमारुह्य, चन्दं खादेय्यु^१ मूसिका ।
राहुं च परिपातेय्युं^२, अथ नून तदा सिया ॥
८२. यदा सुराघटं पित्वा, मक्खिका गणचारिणी ।
अङ्गारे वासं कप्पेय्युं, अथ नून तदा सिया ॥
८३. यदा बिम्बोदुसम्पन्नो, गद्रभो सुमुखो सिया । 5
कुसलो नच्चगीतस्स, अथ नून तदा सिया ॥
८४. यदा काका उलूका च, मन्तयेय्युं रहोगता ।
अञ्जमञ्जं पिहयेय्युं, अथ नून तदा सिया ॥
८५. यदा मुळालपत्तानं^३, छत्तं थिरतरं सिया ।
वस्सस्स पटिघाताय, अथ नून तदा सिया ॥ 10
८६. यदा कुलको^४ सकुणो, पब्बतं गन्धमादनं । 15
तुण्डेनादाय गच्छेय्य, अथ नून तदा सिया ॥
८७. यदा सामुद्धिकं नावं, स-यन्तं स-वटाकरं ।
चेटो आदाय गच्छेय्य, अथ नून तदा सिया ति ॥

B. 185

४२६. दीपिजातकं (१०)

८८. खमनीयं यापनीयं, कच्चि मातुल ते सुखं । 15
सुखं ते अम्मा अवच, सुखकामा^५ व^६ ते मयं ॥
८९. नडगुट्टं मे अवक्कम्म^६, हेठयित्वान एळिके^७ ।
साज्ज^८ मातुलवादेन, मुञ्चितब्बा नु मञ्जसि ॥
९०. पुरत्थामुखो^९ निसिन्नोसि, अहं ते मुखमागता ।
पच्छतो तुय्हं नडगुट्टं, कथं ख्वाहं^{१०} अवक्कमिं^{११} ॥ 20
९१. यावता चतुरो दीपा, ससमुद्दा सपब्बता ।
तावता मय्हं नडगुट्टं, कथं खो त्वं विवज्जयि^{१२} ॥

१. खादेय्युं—सी०, रो० । २. परिवाहेय्युं—स्या० । ३. पुलस०—सी०, रो०; मूलास०—
स्या० । ४. कुलुङ्को—सी०, रो०; कुलुको—स्या० । ५-५. सुखकामाहि—सी०, स्या० रो० ।
६. अपक्कम्म—स्या० । ७. एळिकि—स्या०; एळिकि—रो० । ८. सज्ज—रो० । ९.
पुरत्थाभिमुखो—स्या० । १०. खोहं—सी०, स्या०, रो० । ११. अवक्कमि—स्या० । १२.
विवज्जयि—सी०, स्या० ।

६२. पुब्बेव मेतमक्खिंसु^१, माता पिता च भातरो ।
दीघं दुट्ठस्स नङ्गुट्ठं, साम्हि^२ वेहायसागता ॥
६३. तं च दिस्वान आयन्तिं, अन्तलिव्खस्मि^३ एळिके ।
मिगसङ्घो पलायित्थ, भक्खो मे नासितो तथा ॥
६४. इच्चेवं^४ विलपन्तिया, एळिकिया^५ रुहघसो^६ ।
गलकं अन्वावमद्दि^७, नत्थि दुट्ठे सुभासितं ॥
६५. नेव दुट्ठे नयो अत्थि, न धम्मो न सुभासितं ।
निक्कमं दुट्ठे युञ्जेथ^८, सो च सब्भिं^९ न रञ्जती^{१०} ति ॥
अट्टकनिपातं निट्ठितं ।

तस्सुद्धानं

- परिसुद्धा मनाविला वत्थधरा,
वकराजस्स कायुरं^{११} दण्डवरो ।
अथ अङ्गार चेतिय देविलिना,
अथ आदित्त गङ्गा दसेळकिना ति ॥

—:०:—

१. मेतं अक्खंसु—सी०, रो० । २. साम्हि—सी०, रो० । ३. अन्तलिव्खस्मिं—सी० ।
४. इच्चेव—सी०, रो० । ५. एळिकिया—सी०, रो० । ६. रुहङ्घसो—सी०, रो० । ७.
अन्वामद्दि—रो० । ८. युञ्जेथ—सी०, रो० । ९. सब्भि—सी०, स्या०, रो० । १०. रञ्जनी—
सी०, स्या०, रो० । ११. भासुरं—सी० ।

६. नवकनिपातो^१

४२७. गिज्झजातकं (१)

१. परिसङ्कपथो नाम, गिज्झपन्थो^२ सनन्तनो । B. 187
 तत्रासि मातापितरो, गिज्झो पोसेसि जिण्णके ।
 तेसं अजगरमेदं^३, अच्चहासि बहुत्तसो^४ ॥
२. पिता च पुत्तं अवच, जानं^५ उच्चं^६ पपातिनं ।
 सुपत्तं थामसम्पन्नं^६, तेजस्सिं^७ दूरगामिनं ॥ 5
३. परिप्लवन्तं पथविं, यदा तात विजानहि ।
 सागरेन परिक्खत्तं, चक्कं व परिमण्डलं ।
 ततो तात निवत्तस्सु, मास्सु एत्तो परं गमि ॥
४. उदपत्तोसि वेगेन, बली पक्खी दिजुत्तमो ।
 ओलोकयन्तो वक्कङ्गो^८, पव्वतानि वनानि च ॥ 10
५. अहस्सं^९ पथविं गिज्झो, यथासासि^{१०} पितुस्सुत्तं ।
 सागरेन परिक्खत्तं, चक्कं व परिमण्डलं ॥
६. तं च सो समत्तिकम्म, परमेवच्चवत्तथ^{११} ।
 तं च वातसिखा तिक्खा, अच्चहासि बलिं दिजं ॥
७. नासक्खातिगतो पोसो, पुनदेव^{१२} निवत्तितुं । 15
 दिजो व्यसनमापादि^{१३}, वेरम्भानं^{१३} वसं गतो ॥
८. तस्स पुत्ता च दारा च, ये चञ्जे अनुजीविनो ।
 सब्बे व्यसनमापादुं, अनोवादकरे दिजे ॥

१. नवनिपात-रो० । २. जिज्झपन्थो-स्या० । ३. अजगरमेदं-सी०, स्या०; अजकरं मेदं-रो० । ४. बहुत्ततो-सी०; बहुत्ततो-स्या०; बहुत्ततो-रो० । ५-५. जातं उच्चा-सी०; जानं उच्चा-रो० । ६. पक्खसम्पन्नं-सी०, स्या०, रो० । ७. तेजस्सिं-स्या०, रो० । ८. वक्कङ्गो-स्या० । ९. अहसा-सी०; अहस-स्या०, रो० । १०. यथासासि-स्या० । ११. परमेवपवत्तथ-स्या०, रो० । १२. पुनरेव-सी०, रो० । १३. व्यसनमापादि-सी०, रो० । १४. वेरम्भान-स्या०; वेरम्भानं-सी०, रो० ।

६. एवं पि इध वुद्धानं^१, यो वाक्यं नावबुञ्जति ।
 अतिसीमचरो दित्तो, गिज्झो वातीतसासनो ।
 स^२ वे^३ व्यसनं पप्पोति^३, अकत्वा वुद्धसासनं ति ॥

४२८. कोसम्बियजातकं^३ (२)

B. 188

5

१०. पुथुसद्दो समजनो, न बालो कोचि मञ्जथ ।
 सङ्खस्मिं भिज्जमानस्मिं, नाञ्जं भिय्यो अमञ्जरं ॥

११. परिमुट्ठा पण्डिताभासा, वाचागोचरभाणिनो ।
 याविच्छन्ति मुखायामं, येन नीता न तं विदू ॥

१२. अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे ।
 ये च तं उपनय्हन्ति, वेरं तेसं न सम्मति ॥

10

१३. अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे ।
 ये^४ च तं नुपनय्हन्ति^४, वेरं तेसूपसम्मति ॥

१४. न हि वेरेन वेरानि, सम्मन्तीध कुदाचनं ।
 अवेरेन च सम्मन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ॥

15

१५. परे च न विजानन्ति, मयमेत्थ यमामसे ।
 ये च तत्थ विजानन्ति, ततो सम्मन्ति मेधगा ॥

१६. अट्ठिच्छिन्ना^५ पाणहरा, गवस्स^६ धनहारिनो ।
 रट्ठं विलुम्पमानानं, तेसं पि होति सङ्गति ।
 कस्मा तुम्हाक नो सिया ॥

20

१७. सचे लभेथ निपकं सहायं,
 सद्धिं चरं साधुविहारिधीरं ।
 अभिभुय्य सब्बानि परिस्सयानि,
 चरेय्य तेनत्तमनो सतीमा ॥

१. वुद्धानं—सी०, रो० । २-२. सब्बे—स्या० । ३. पप्पोन्ति—स्या० । ४. कोसम्बी-
 जातक—रो० । ५-५. ये तं न उपनय्हन्ति—सी०, रो०; ये च तं नूपनय्हन्ति—स्या० ।
 ६. अट्ठिच्छिन्ना—रो० । ७. गवास्स—सी०, स्या०, रो० ।

१८. नो चे लभेथ निपकं सहायं,
सद्धिंचरं साधुविहारिधीरं ।
राजा व रट्टं विजितं पहाय,
एको चरे मातङ्गरञ्ज्वेव नागो ॥
१९. एकस्स चरितं सेय्यो, नत्थि बाले सहायता ।
एको चरे न^१ पापानि कयिरा,
अप्पोस्सुक्को मातङ्गरञ्ज्वेव नागो ति ॥

5 B. 189

४२९. महासुवजातकं^३ (३)

२०. दुमो यदा होति फलूपपन्नो,
भुञ्जन्ति नं विहङ्गमा^३ सम्पतन्ता ।
खीणन्ति अत्वान दुमं फलच्चये,
दिसोदिसं यन्ति ततो विहङ्गमा ॥
२१. चर चारिकं लोहिततुण्ड मामरि^४,
किं त्वं सुव सुखदुमहिं ज्ञायसि ।
तदिद्ध मं^५ ब्रूहि वसन्तसन्निभ^६,
कस्मा सुव सुखदुमं न रिञ्चसि ॥
२२. ये वे सखीनं सखारो भवन्ति,
पाणच्चये^७ दुक्खसुखेसु हंस ।
खीणं अखीणं ति न तं जहन्ति,
सन्तो सतं धम्ममनुस्सरन्ता ॥
२३. सोहं सतं अञ्जतरोस्मि हंस,
जाती च मे होति सखा च रुक्खो ।
तं नुस्सहे जीविकत्थो पहातुं,
खीणं ति अत्वान न हेसं^८ धम्मो ॥

20

१. न च-सी०, स्या०, रो० । २. महासुवराज०-स्या० ; महासुक०-रो० ।
३. विहगा-सी०, रो० । ४. माचरि-सी०, रो० । ५. स्या० पोत्थके नत्थि । ६.
वस्सन्तसन्निभ-स्या० । ७. पाणाच्चये-स्या० । ८. न एस-स्या० ।

B. 190 5

10

15

20

२४. साधु सक्खि^१ कतं होति, मेत्ति संसति^२ सन्थवो ।
सच्चेतं धम्मं^३ रोचेसि, पासंसोसि विजानतं ॥
२५. सो ते सुव वरं दम्मि, पत्तयान विहङ्गम ।
वरं वरस्सु वक्कङ्ग, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
२६. वरं च मे हंस भवं^४ ददेय्य,
अयं च^५ रुक्खो पुनरायुं लभेथ ।
सो साखवा फलिमा संविरूळ्हो,
मधुत्थिको^६ तिट्ठतु सोभमानो ॥
२७. तं पस्स सम्म फलिमं उळारं,
सहा^७ व^८ ते होतु उदुम्बरेन ।
सो साखवा फलिमा संविरूळ्हो,
मधुत्थिको तिट्ठतु सोभमानो ॥
२८. एवं सक्क सुखी होहि, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज सुखितो, दिस्वान सफलं^९ दुमं ॥
२९. सुवस्स च^{१०} वरं दत्वा^{११}, कत्वान सफलं दुमं ।
पक्कामि सह भरियाय, देवानं नन्दनं वनं ति ॥

४३०. चूळसुवजातकं^{१०} (४)

३०. सन्ति रुक्खा हरिपत्ता^{११}, दुमा नेकफला बहू ।
कस्मा नु सुक्खे कोळापे, सुवस्स^{१२} निरतो मनो ॥
३१. फलस्स उपभुञ्जिम्हा^{१३}, नेकवस्सगणे बहू ।
अफलम्पि विदित्वान, सा व मेत्ति यथा पुरे ॥
३२. सुखं च रुक्खं^{१४} कोळापं, ओपत्तमफलं दुमं ।
ओहाय सकुणा यन्ति, किं दोसं पस्ससे^{१५} दिज ॥

१. पक्खि-स्या० । २. सङ्घति-सी० । ३. धम्म-स्या० । ४. तुवं-सी०,
स्या०, रो० । ५. हि-सी०; रो० पोत्थके नत्थि । ६. मधुत्थिको-रो० । ७-७. सभाव-
रो० । ८. फलितं-सी०, रो० । ९-९. वचनं सुत्वा-स्या० । १०. चूलसुव०-सी०;
चूलसुवक राज०-स्या०; चूलसुक०-रो० । ११. हरितपत्ता-सी०, स्या०, रो० । १२.
सुकस्स-रो० । १३. उपभुञ्जिम्ह-रो० । १४. रुक्ख-स्या० । १५. मञ्जसे-स्या० ।

३३. ये फलत्था सम्भजन्ति, अफलो ति जहन्ति नं ।
अत्तत्थपञ्जा दुम्मेधा, ते होन्ति पक्खपातिनो ॥
३४. साधु सक्खि^१ कतं होत्ति, मेत्ति^२ संसत्ति^३ सन्थवो ।
सचे^४ तं धम्मं^५ रोचेसि, पासंसोसि विजानतं ॥
३५. सो ते सुव वरं दम्मि, पत्तयान विहङ्गम ।
वरं वरस्सु वक्कङ्ग, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥ 5
३६. अपि नाम नं पस्सेय्यं^६, सपत्तं सफलं दुमं ।
दलिद्दो व निधि लद्धा, नन्देय्याहं पुनप्पुनं ॥ B. 191
३७. ततो अमतमादाय, अभिसिञ्चि महीरुहं ।
तस्स साखा विरुहिंसु, सीतच्छाया मनोरमा ॥ 10
३८. एवं सक्क सुखी^७ होहि, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज सुखितो, दिस्वान सफलं दुमं ॥
३९. सुवस्स च वरं दत्त्वा, कत्वान सफलं दुमं ।
पक्कामि सह भरियाय, देवानं नन्दनं वनं ति ॥

४३१. हरितचजातकं^c (५)

४०. सुतं^८ मेतं महाब्रह्मे, कामे भुञ्जति हारितो ।
कच्चेतं वचनं तुच्छं, कच्चि सुद्धो इरिय्यसि^{१०} ॥ 15
४१. एवमेतं महाराज, यथा ते वचनं सुतं ।
कुम्मग्गं^{११} पटिपन्नोस्मि, मोहनेय्येसु मुच्छितो ॥
४२. अद्दु^{१२} पञ्जा किमत्थिया^{१३}, निपुणा साधुचिन्तिनी^{१४} ।
याय^{१५} उप्पतितं रागं, किं मनो न विनोदये ॥ 20

१. पक्खि-सी०, स्या० । २. मित्ति-स्या०; मित्तं-रो० । ३. संगति-सी० ।
४. सचे-सी० । ५. धम्म-स्या० । ६. पुनपस्से-सी०, स्या०; पस्सेमु-रो० । ७. सखी-
रो० । ८. हारितजातकं-सी०, रो० । ९. सुत-स्या० । १०. इरिय्यसि-स्या०, रो० । ११.
कुम्मग्गे-रो० । १२. आदु-सी०, रो० । १३. किमत्थिका-स्या०, रो० । १४. साधु-
चिन्तिनी-सी०, रो० । १५. याव-रो० ।

४३. चत्तारो मे महाराज, लोके अतिबला भुसा ।
रागो दोसो मदो मोहो, यत्थ पञ्चा न गाधति ॥
४४. अरहा^१ सीलसम्पन्नो, सुद्धो चरति हारितो ।
मेधावी पण्डितो चेव, इति नो सम्मतो भवं ॥
- 5 ४५. मेधावीनम्पि हिंसन्ति, इसि^२ धम्मगुणे रतं ।
वितक्का पापका राज, सुभा रागूपसंहिता ॥
- B. 192 ४६. उप्पन्नायं^३ सरीरजो,
रागो वण्णविदूसनो तव^४ ।
तं पजह भद्मत्थु^५ ते^६,
10 बहुन्नासि^६ मेधाविसम्मतो ॥
४७. ते अन्धकारके^७ कामे, बहुदुक्खे महाविसे ।
तेसं मूलं गवेसिस्सं, छेच्छं^८ रागं सवन्धनं ॥
४८. इदं वत्वान हारितो, इसि सच्चपरक्कमो ।
कामरागं विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगो अहू ति ॥

४३२. पदकुसलमाणवजातकं (६)

- 15 ४९. बहुस्सुतं चित्तकथिं^{१०}, गङ्गा वहति पाटलिं^{११} ।
बुद्ध्यमानक भद्दन्ते, एकं मे देहि^{१२} गाथकं ॥
५०. येन सिञ्चन्ति दुक्खितं, येन सिञ्चन्ति^{१३} आतुरं ।
तस्स मज्झे मरिस्सामि, जातं सरणतो भयं ॥
५१. यत्थ बीजानि^{१४} रूहन्ति, सत्ता यत्थ पतिट्ठिता ।
20 सा मे सीसं निपीळेति, जातं सरणतो भयं ॥
५२. येन भत्तानि पच्चन्ति, सीतं येन विहञ्चति ।
सो मं डहति गत्तानि, जातं सरणतो भयं ॥

१. अरहं-सी०, रो० । २. इसि-स्या० । ३. उप्पन्नायं-स्या० । ४. तवं-सी० ।
५-५. नमत्थु-स्या० । ६. बहुन्नासि-स्या० । ७. अन्धकरणे-सी०, स्या०, रो० । ८.
छेज्जं-स्या० । ९. पदमाणवकजातकं-सी० । १०. चित्तकथं-स्या० । ११. पाटलं-सी०,
रो० । १२. गाहि-रो० । १३. सिञ्चति-सी० । १४. बीजानि-स्या० ।

५३. येन भुत्तेन^१ यापेन्ति, पुथू ब्राह्मणखत्तिया ।
सो मं भुत्तो व्यापादेति^२, जातं सरणतो भयं ॥
५४. गिम्हानं पच्छिमे मासे, वातमिच्छन्ति पण्डिता ।
सो मं^३ भञ्जति^४ गत्तानि, जातं सरणतो भयं ॥
५५. यं निस्सिता जगतिरुहं, स्वायं^५ अग्गिं पमुञ्चति । 5
दिसा भजथ वक्कङ्गा, जातं सरणतो भयं ॥
५६. यमानयिं सोमनस्सं, मालिनिं चन्दनुस्सदं । 5
सा मं घरा निच्छुभति^६, जातं सरणतो भयं ॥
५७. येन जातेन नन्दिस्सं, यस्स च भवमिच्छिमं ।
सो मं घरा निच्छुभति, जातं सरणतो भयं ॥ 10
५८. सुणन्तु मे जानपदा, नेगमा च समागता ।
यतोदकं तदादित्तं, यतो खेमं ततो भयं ॥
५९. राजा विलुम्पते रट्ठं, ब्राह्मणो च पुरोहितो ।
अत्तगुत्ता विहरथ, जातं सरणतो भयं ति ॥

४३३. लोमसकस्सपजातकं (७)

६०. अस्स इन्दसमो राज, अच्चन्तं अजरामरो । 15
सचे त्वं यञ्जं याजेय्य, ईसि लोमसकस्सपं ॥
६१. ससमुद्दपरियायं, मंहि सागरकुण्डलं ।
न इच्छे सह निन्दाय, एवं सेय्य^७ विजानहि ॥
६२. धिरत्थु तं यसलाभं, धनलाभं च ब्राह्मण ।
या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ॥ 20
६३. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो^८ परिब्बजे ।
सायेव जीविका सेय्यो^९, या चाधम्मेन एसना ॥

१. भुत्तेन-स्या० । २. व्यापादि-सी०; व्यापादि-स्या०; व्यापादि-रो० । ३. मे-सी०, रो० । ४. भुञ्जति-सी० । ५. विहङ्गमा सोयं-सी०; सोयं रो० । ६. नीहरति-सी०, स्या० । ७. सेय्य-स्या०; मय्य-सी०, रो० । ८. अनागारो-गी०, स्या०, रो० । ९. सेय्या-रो० ।

६४. अपि चे पत्तमादाय, अनगारो परिब्वजे ।
अञ्जं अहिं सयं लोके, अपि रज्जेन तं वरं ॥
६५. बलं चन्दो बलं सुरियो, बलं समणब्राह्मणा ।
बलं वेला समुद्दस्स, बलातिबलमित्थियो ॥
- 5 ६६. यथा उगतपं सन्तं, इंसिं लोमसकस्सपं ।
पितु अत्था^१ चन्दवती, वाजपेय्यं^३ अयाजयि ॥
६७. तं लोभपकतं^३ कम्मं, कटुकं कामहेतुकं ।
तस्स मूलं गवेसिस्सं, छेच्छं रागं सबन्धनं ॥
- B. 194 ६८. धिरत्थु कामे सुबहू पि लोके,
10 तपो व सेय्यो कामगुणेहि राज ।
तपो करिस्सामि पहाय कामे,
तवेव रट्ठं चन्दवती च होतू ति ॥

४३४. चक्कवाकजातकं (८)

६९. कासायवत्थे सकुणे वदामि,
दुवे दुवे नन्दमने^४ चरन्ते ।
15 कं अण्डजं अण्डजा मानुसेसु,
जातिं पसंसन्ति तदिद्ध ब्रूथ ॥
७०. अम्हे मनुस्सेसु मनुस्सहिंस,
अनुब्बते चक्कवाके वदन्ति ।
कल्याणभावम्हे^५ दिजेसु सम्मत्ता,
20 अभिरूपा^६ विचराम अण्णवे ॥
७१. किं अण्णवे कानि फलानि भुञ्जे,
मंसं कुतो खादथ चक्कवाका ।
किं भोजनं भुञ्जथ वो अनोमा,
बलं च वण्णो च अनप्परूपा^७ ॥

१. अत्थाय—स्या० । २. वाचपेय्यं—रो० । ३. लोभापकतं—रो० । ४. नन्दमने—
सी०, रो० । ५. कल्याणभावम्हे—सी०, रो० । ६. अभीतरूपा—सी०, स्या०, रो० ।
७. अनप्परूपो—सी०, स्या०, रो० ।

७२. न अण्णवे सन्ति फलानि धङ्क^१,
मंसं कुतो खादितुं चक्कवाके ।
सेवालभक्खम्ह अपाणभोजना^२,
न घासहेतू पि करोम पापं ॥

७३. न मे इदं रुच्चति चक्कवाक^३,
अस्मिं भवे^४ भोजनसन्निकासो ।
अहोसि पुब्बे^५ ततो मे अञ्जथा,
इच्चेव मे विमति एत्थ जाता ॥

5

७४. अहं पि मंसानि फलानि भुञ्जे,
अन्नानि च लोणियतेलियानि^६ ।
रसं मनुस्सेसु लभामि भोत्तुं,
सूरो व सङ्गाममुखं विजेत्वा ।
न च मे तादिसो वण्णो, चक्कवाक यथा तव ॥

B. 195

10

७५. असुद्धभक्खोसि खणानुपाती,
किच्छेन तं लब्भति अन्नपानं ।
न तुस्ससी रुक्खफलेहि धङ्क,
मंसानि वा यानि सुसानमज्जे ॥

15

७६. यो साहसेन अधिगम्म भोगे,
परिभुञ्जति धङ्क खणानुपाती ।
ततो उपक्कोसति नं सभावो,
उपक्कुट्टो वण्णबलं जहाति ॥

20

७७. अप्पं पि चे निब्बुतिं भुञ्जती^७ यदि,
असाहसेन अपरूपघाती ।
बलं च वण्णो च तदस्स होति,
न हि सब्बो आहारमयेन वण्णो ति ॥

25

१. वङ्क-रो० । २. अवाकभोजना-सी०, रो० । ३. चक्कवाके-सी०, स्या०;
चक्कवाका-रो० । ४. हवे-सी० । ५. मे पुब्बे-सी०, रो० । ६. लोणिकतेलिकानि-स्या० ।
७. भुञ्जति-सी०, स्या० ।

४३५. हलिद्विरागजातकं^१ (९)

७८. सुतितिक्वं^३ अरञ्जम्हि, पन्तम्हि सयनासने ।
ये च गामे तितिक्वन्ति, ते उळारतरा तथा ॥
७९. अरञ्जा गाममागम्म, किंसीलं किंवतं अहं ।
पुरिसं तात सेवेय्यं, तं मे अक्खाहि पुच्छित्तो ॥
- 5 ८०. यो ते^३ विस्सासये^४ तात, विस्सासं च खमेय्य ते ।
सुस्सूसी च तितिक्वी च, तं भजेहि इतो गतो ॥
1. 196 ८१. यस्स कायेन वाचाय, मनसा नत्थि दुक्कटं^५ ।
उरसी व पतिट्ठाय, तं भजेहि इतो गतो ॥
८२. यो च धम्मेन चरति, चरन्तो पि न मञ्जति ।
10 विसुद्धकारि सप्पञ्जं, तं भजेहि इतो गतो ॥
८३. हलिद्विरागं कपिचित्तं, पुरिसं रागविरागिनं ।
तादिसं तात मा सेवि, निम्मनुस्सं पि चे सिया ॥
८४. आसीविसं व कुपितं^६, मीळहलित्तं महापथं ।
आरका परिवज्जेहि, यानी व विसमं पथं ॥
- 15 ८५. अनत्था तात वड्डन्ति, बालं अच्चुपसेवतो ।
मास्सु बालेन संगच्छि^७, अमित्तेनेव सब्बदा ॥
८६. तं ताहं तात याचामि, करस्सु वचनं मम ।
मास्सु बालेन संगच्छि, दुक्खो बालेहि सङ्गमो ति ॥

४३६. समुगजातकं (१०)

८७. कुतो नु आगच्छथ भो तयो जना,
20 स्वागता^८ एथ^८ निसीदथासने ।
कच्चित्थ भोन्तो कुसलं अनामयं,
चिरस्साम्भभागमनं हि वो इथ ॥

१. हलिद्विरागजातकं-सी०; हलिद्विराग०-स्या०; हलिद्विरागजातक-रो० । २. सुतितिक्वं-सी० । ३. तं-स्या० । ४. विस्सासते-सी० । ५. दुक्कटं-सी०, रो० । ६. कुपितं-स्या० । ७. संगच्छि-सी०, रो० । ८-८. स्वागतं एथ-सी०, रो० ।

८८. अहमेव एको इध मज्ज पत्तो,
न चा पि मे दुतियो कोचि विज्जति ।
किमेव सन्धाय ते भासितं इसे,
कुतो नु आगच्छथ भो तयो जना ॥

८९. तुवं^१ च एको भरिया च ते पिया,
समुग्गपक्खित्तनिकिण्णमन्तरे ।
सा रक्खिता कुच्छिगता व ते सदा,
वायुस्स पुत्तेन सहा त्तिं रता ॥

5

९०. संविग्गरूपो इसिना व्याकतो^२,
सो दानवो तत्थ समुग्गमुग्गलि ।
अट्ठक्खि भरियं सुचिमालधारिनिं^३,
वायुस्स पुत्तेन सहा त्तिं रतं ॥

B. 197

10

९१. सुदिट्ठरूपमुग्गतपानुवत्तिना^४,
हीना नरा ये पमदावसं^५ गता ।
यथा हवे पाणरिवेत्थ रक्खिता,
दुट्ठा मयी अञ्जमभिप्पमोदयि^६ ॥

15

९२. दिवा च रत्तो च मया उपट्ठिता,
तपस्सिना जोतिरिवा वने वसं ।
सा धम्ममुक्कम्म^७ अधम्ममाचरि,
अक्रियरूपो^८ पमदाहिं^९ सन्थवो ॥

20

९३. सरीरमज्झम्हिं ठितातिमञ्जहं^{१०},
मय्हं अयं ति असतिं असञ्जतं ।
सा धम्ममुक्कम्म अधम्ममाचरि,
अक्रियरूपो पमदाहिं सन्थवो ॥

१. त्वं—स्या० । २. व्याकतो—सी०, रो०; व्याकतो—स्या० । ३. सुचिमाल-
भारिनिं—रो० । ४. सुदिट्ठरूपमुग्गतपानुवत्तिना—सी०, स्या०, रो० । ५. पमुदावसं—स्या० ।
६. अञ्जमभिप्पमोदयि—सी०, स्या०, रो० । ७. धम्ममोक्कम्म—सी०, स्या०, रो० । ८-८.
अक्रियरूपो पमुदाहिं—स्या० । ९. ठितातिमञ्जहं—सी०, स्या०, रो० ।

६४. सुरक्खितं मे ति कथं नु विस्ससे,
अनेकचित्तासु न हत्थि^१ रक्खणा ।
एता हि पातालपपातसन्निभा,
एत्थप्पमत्तो^२ व्यसनं^३ निगच्छति ॥
- 5 ६५. तस्मा हि ते सुखिनो वीतसोका,
ये मातुगामेहि^४ चरन्ति निस्सटा ।
एतं सिवं उत्तममाभिपत्थयं,
न मातुगामेहि करेय्य सन्थवं ति ॥

४३७. पूतिमंसजातकं (११)

- B. 198 ६६. न खो मे रुच्चति आळि, पूतिमंसस्स पेक्खना ।
10 एतादिसा सखारस्सा, आरका परिवज्जये ॥
६७. उम्मत्तिका अयं वेणी, वण्णेति पतिनो सखि ।
पज्जायि^५ पटिगच्छन्तिं, आगतं मेण्ड^६ मातरं ॥
६८. त्वं खोसि सम्म उम्मत्तो, दुम्मधो अविचक्खणो ।
यो^७ त्वं मतालयं कत्वा, अकालेन विपेक्खसि ॥
- 15 ६९. न अकाले विपेक्खेय्य, काले पेक्खेय्य पण्डतो ।
पूतिमंसो व पज्जायि, यो अकाले विपेक्खति ॥
१००. पियं खो आळि मे होतु, पुण्णपत्तं ददाहि मे ।
पति सञ्जीवितो मय्हं, एय्यासि पियपुच्छिका^८ ॥
१०१. पियं खो आळि ते होतु, पुण्णपत्तं ददामि ते ।
20 महता^९ परिवारेन,^{१०} एस्सं^{११} कयिराहि^{११} भोजनं ॥
१०२. कीदिसो तुय्हं परिवारो, येसं काहामि भोजनं ।
किंनामका च ते सब्बे, तं^{१२} मे अक्खाहि पुच्छिता ॥

१. हेत्थ-सी०, स्या० । २. तत्थ पमत्तो-स्या० । ३. व्यसनं-सी०, रो० । ४. मातुगामाहि-रो० । ५. पज्जायि-सी०, रो० । ६. मेण्ड-सी०, रो० । ७. सी-स्या० । ८. पियपुच्छिता-स्या० । ९. महता च-रो० । १०. परिहारेन-स्या० । ११-११. एसं कयिरासि-रो० । १२. ते-सी०, स्या०, रो० ।

१०३. मालियो चतुरक्खो च, पिङ्गियो^१ अथ जम्बुको ।
एदिसो मय्हं परिवारो, तेसं कयिराहि भोजनं ॥
१०४. निक्खन्ताय अगारस्मा, भण्डकं पि विनस्सति ।
आरोग्यं^२ आळिनो वज्जं, इधेव वसमागमा ति ॥

४३८. ददरजातकं^३ (१२)

१०५. यो ते पुत्तके अखादि^४, दिन्नभत्तो अदूसके । 5
तस्मिं दाठं^५ निपातेहि, मा ते मुच्चित्थं^६ जीवतो^७ ॥
१०६. आकिण्णलुद्दो पुरिसो, धातिचेलं^८ वं^९ मक्खितो । B 199
पदेसं तं न पस्सामि, यत्थ दाठं निपातये ॥
१०७. अकतञ्जुस्स पोसस्स, निच्चं विवरदस्सिनो ।
सब्बं चे पथविं दज्जा, नेव नं अभिराधये^{१०} ॥ 10
१०८. किन्नु सुबाहु तरमानरूपो,
पच्चागतोसि सह माणवेन ।
किं किच्चमत्थं इधमत्थि तुय्हं,
अक्खाहि मे पुच्छित्तो एतमत्थं ॥
१०९. यो ते सखा ददरो साधुरूपो, 15
तस्स वधं परिसङ्कामि अज्ज ।
पुरिसस्स कम्मायतनानि सुत्वा,
नाहं सुखिं ददरं अज्ज मञ्जे ॥
११०. कानिस्स कम्मायतनानि अस्सु,
पुरिसस्स वुत्तिसमोधानताय^{१०} । 20
कं वा पटिञ्चं पुरिसस्स सुत्वा,
परिसङ्कसि ददरं माणवेन ॥

१. पिङ्गलो - सी० । २. अरोगं - स्या० । ३. तित्तिरजातकं - सी०, रो० । ४. अक्खादि - स्या० । ५. दाठा - स्या० । ६. मुच्चित्थं - स्या० । ७. जीवको - स्या० । ८-८. धातिचोलं - स्या० । ९. अभिधारये - सी० । १०. वत्तिसमोधानताय - रो० ।

१११. चिण्णा कलिङ्गा चरिता वणिज्जा,
वेत्ताचरो^१ सङ्कुपथो पि चिण्णो ।
नटेहि चिण्णं सह वाकुरेहि^२,
दण्डेन^३ युद्धं पि समज्जमज्जे ॥
- 5 ११२. बद्धा^४ कुलीका^५ मितमाळ्हकेन,
अक्खा जिता संयमो अब्भतीतो ।
अब्बाहितं^६ पुब्बकं^७ अड्डुरत्तं,
हत्था दड्ढा पिण्डपटिग्गहेन ॥
- B. 290 ११३. तानिस्स कम्मायतनानि अस्मु^८,
10 पुरिसस्स वुत्तिसमोधानताय ।
यथा अयं दिस्सति लोमपिण्डो,
गावो हता किं पन दहरस्सा ति ॥

नवकनिपातं निवृत्तं ।

तस्सुद्दानं

- वरगिज्ज समज्जनं^९ हंसवरो,
निधिसव्हय हारित पाटलिको ।
15 अजरामर धङ्क तित्तिक्ख कुतो,
अथ द्वादस पेक्खन दहरिभी ति ॥

—:०:—

१. वेत्ताचारो—सी०, स्या०, रो० । २. वाकुरेहि—रो० । ३. दण्डेहि—रो० ।
४. बन्धा—स्या० । ५. कुलिङ्गा—सी०, रो० । ६. अप्पहितं—सी०, स्या०; अव्यूहितं—
रो० । ७. पुप्फकं—सी०, स्या०, रो० । ८. अस्सुं—रो० । ९. समज्जनं—स्या० ।

१०. दसकनिपातो

४३९. चतुद्वारजातकं (१)

१. चतुद्वारमिदं नगरं, आयसं दळहपाकारं^१ ।
ओरुद्धपटिरुद्धोस्मि, किं पापं पकतं मया ॥
२. सब्बे अपिहिता द्वारा, ओरुद्धोस्मि यथा दिजो ।
किमाधिकरणं यक्ख, चक्काभिनिहतो अहं ॥
३. लद्धा सतसहस्सानि, अतिरेकानि वीसति ।
अनुकम्पकानं जातीनं, वचनं सम्म नाकरि ॥
४. लद्धिं समुद्धं पक्खन्दि, सागरं अप्पसिद्धिकं^३ ।
चतुब्भि अट्टुज्झगमा, अट्टाहि पि च सोळस ॥
५. सोळसाहि च वार्त्तिस, अत्रिच्छं^३ चक्कमासदो ।
इच्छाहतस्स पोसस्स, चक्कं भमति मत्थके ॥ 10
६. उपरिविसाला^० दुप्पूरा^०, इच्छा विसटगामिनी^० ।
ये च तं अनुगिज्झन्ति, ते होन्ति चक्कधारिनो ॥
७. बहुभण्डं^६ अवहाय^०, मगं अप्पटिवेक्खिय ।
येसं चेतं असङ्घातं, ते होन्ति चक्कधारिनो ॥
८. कम्मं समेक्खे विपुलं च भोगं,
इच्छं न सेवेय्य अनत्थसंहितं ।
करेय्य वाक्यं अनुकम्पकानं,
तं तादिसं नातिवत्तेय्य चक्कं ॥ 15
९. कीवचिरं^६ नु^६ मे यक्ख, चक्कं सिरसि ठस्सति ।
कति वस्ससहस्सानि, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥ 20

१. दळहतोरणं-स्या० । २. अप्पसिद्धियं-स्या० । ३. अत्रिच्छा-रो० । ४-४. उपरिविसालं दुप्पूरं-सी०, स्या० । ५. विसग्गामिनि-सी०, रो० ; ० गामिनं-स्या० । ६. बहुभण्डं-सी०, रो० । ७. अपहाय-सी० । ८-८. कीवचिरं-स्या० ।

१०. अतिसरो पच्चसरो^१, मित्तविन्द सुणोहि मे ।
चक्कं ते सिरसि^२ माविद्धं, न तं जीवं पमोक्खसी ति ॥

४४०. कण्हजातकं (२)

B. 202

5

10

15

20

११. कण्हो वतायं पुरिसो, कण्हं भुञ्जति भोजनं ।
कण्हे भूमिपदेसस्मिं^३, न मय्हं मनसो पियो ॥
१२. न कण्हो तचसा होति, अन्तोसारो हि ब्राह्मणो ।
यस्मिं पापानि कम्मनि, स वे कण्हो सुजम्पति ॥
१३. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे^४ सुभासिते ।
वरं ब्राह्मण ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
१४. वरञ्चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
सुनिक्कोधं सुनिदोसं, निल्लोभं वुत्तिमत्तनो ।
निस्नेहमभिकङ्गामि, एते मे चतुरो वरे ॥
१५. किं नु कोधे^५ वा^६ दोसे वा, लोभे स्नेहे च^७ ब्राह्मण ।
आदीनवं त्वं^८ पस्ससि^९, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
१६. अप्पो हुत्वा बहु होति, वड्डते सो अखन्तिजो ।
आसङ्गी बहुपायासो, तस्मा कोधं न रोचये ॥
१७. दुट्ठस्स फरुसा^{१०} वाचा, परामासो अनन्तरा ।
ततो पाणि ततो दण्डो, सत्थस्स परमा गति ।
दोसो कोधसमुट्ठानो, तस्मा दोसं न रोचये ॥
१८. आलोपसाहसाकारा^{११}, निकती^{१२} वञ्चनानि च ।
दिस्सन्ति लोभधम्मेषु, तस्मा लोभं न रोचये ॥
१९. स्नेहसङ्गथिता^{१३} गन्था, सेन्ति मनोमया पुथू ।
ते भुसं उपतापेन्ति, तस्मा स्नेहं न रोचये ॥

१. अच्चसरो-सी०, स्या०, रो० । २. सिरस्मि-स्या० । ३. भूमिपदेसस्मिं-
स्या० । ४. पतिरूपे-स्या० । ५-५. कोधेव-सी०, रो० । ६. व-स्या० । ७-७.
सम्मससि-सी०, स्या०; सम्पस्ससि-रो० । ८. पठमा-रो० । ९. सहसाकारा-मी०,
रो० । १०. निकति-स्या० । ११. स्नेहसङ्गथिता,-स्या० ।

२०. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं ब्राह्मण ते दम्भि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
२१. वरञ्चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
अरञ्जे मे विहरतो, निच्चं एकविहारिनो ।
आबाधा मा^१ उप्पज्जेय्युं, अन्तरायकरा भुसा ॥ 5
२२. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं ब्राह्मण ते दम्भि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥ B. 203
२३. वरञ्चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
न मनो वा सरीरं वा, मं-कते^३ सक्क कस्सचि ।
कदाचि उपहञ्जेथ, एतं सक्क वरं वरे ति ॥ 10

४४१. चतुषोसथियजातकं^३ (३)

२४. यो कोपनेय्ये न करोति कोपं,
न कुञ्जति सप्पुरिसो कदाचि ।
कुद्धो पि सो नाविकरोति कोपं,
तं वे नरं समणमाहु लोके ॥
२५. ऊनूदरो^४ यो सहते जिघच्छं,
दन्तो तपस्सी मितपानभोजनो ।
आहारहेतु न करोति पापं,
तं वे नरं समणमाहु लोके ॥ 15
२६. खिड्डुं रतिं विप्पजहित्वान^५ सब्बं,
न चालिकं भाससि किञ्चि लोके ।
विभूसट्टाना^६ विरतो मेथुनस्मा,
तं वे नरं समणमाहु लोके ॥ 20
२७. परिग्गहं लोभधम्मं च सब्बं,
यो वे परिञ्जाय परिच्चजेति ।

१. न-स्या०, रो० । २. ०कुने-स्या० । ३. चतुषोसथिक०-सी०; चतुषोसथ०-
स्या० । ४. ओनोदरो-स्या० । ५. विप्पजहेत्व-सी० । ६. विभूसनट्टाना-सी०, स्या० ।

दन्तं ठितत्तं अममं निरासं,
तं वे नरं समणमाहु लोके ॥

२८. पुच्छाम कत्तारमनोमपञ्जं^१,
कथासु^२ नो विगगहो अत्थि जातो ।
छिन्दज्ज कङ्खं विचिकिच्छितानि,
तदज्ज^३ कङ्खं वितरेमु सब्बे ॥

B. 204

२९. ये पण्डिता अत्थदसा^४ भवन्ति,
भासन्ति ते योनिसो तत्थ काले ।
कथं नु कथानं अभासितानं,
अत्थं नयेय्युं कुसला जनिन्दा ॥

३०. कथं हवे भासति नागराजा,
गरुळो^५ पन वेनतेय्यो किमाह^६ ।
गन्धब्बराजा पन किं वदेसि^६,
कथं पन कुरूनं राजसेट्ठो ॥

३१. खन्तिं हवे भासति नागराजा,
अप्पाहारं गरुळो वेनतेय्यो ।
गन्धब्बराजा रतिविप्पहानं,
अकिञ्चनं कुरूनं राजसेट्ठो ॥

३२. सब्बानि एतानि सुभासितानि,
न हेत्थ दुब्भासितमत्थि किञ्चि ।
यस्मिं च एतानि पतिट्ठितानि,
अरा व नाभ्या^७ सुसमोहितानि ।
चतुब्भि धम्महेहि समङ्गिभूतं,
तं वे नरं समणमाहु लोके ॥

३३. तुवं हि^८ सेट्ठो त्वमनुत्तरोसि,
त्वं धम्मगू धम्मविदू सुमेधो ।

१. मनोमपञ्ज-स्या० । २. गाथासु-सी० । ३. तयज्ज-सी० । ४. अत्थदस्सा-
सी० । ५-५. कथं पन गरुळो वेनतेय्यो-सी० । ६. वदेति-सी० । ७. नग्भा-स्या० । ८.
नु-सी०, रो० ।

- पञ्जाय पञ्हं समधिगहेत्वा^१,
 अच्छेच्छि^२ धीरो विचिकिच्छितानि ।
 अच्छेच्छि कङ्खं विचिकिच्छितानि,
 चुन्दो^३ यथा नागदन्तं खरेन ॥
३४. नीलुप्पलाभं विमलं अनग्घं, 5
 वत्थं इदं^४ धूमसमानवण्णं ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते धम्मपूजाय धीर ॥
३५. सुवण्णमालं सतपत्तफुल्लितं^५, B. 205
 सकेसरं रत्नसहस्समण्डितं^६ । 10
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते धम्मपूजाय धीर ॥
३६. मणिं अनग्घं रुचिरं पभस्सरं,
 कण्ठावसत्तं मणिभूसितं मे ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो, 15
 ददामि ते धम्मपूजाय धीर ॥
३७. गवं सहस्सं उसभं च नागं,
 आजञ्जयुत्ते च रथे दस इमे ।
 पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
 ददामि ते गामवरानि सोळ्ळस ॥ 20
३८. सारिपुत्तो तदा नागो, सुपण्णो पन कोलितो ।
 गन्धब्बराजा अनुसुद्धो, राजा आनन्द पण्डितो ।
 विधुरो बोधिसत्तो च^७, एवं धारेथ जातकं ति ॥

१. समधिगहेत्वा-स्या० । २. अच्छेज्जि-स्या० । ३. छिन्दे-स्या० । ४. इमं-
 सी० । ५. सतपत्तफुल्लं-सी० । ६. रत्नसहस्समण्डितं-सी० । ७. व-स्या० ।

४४२. सङ्घजातकं (४)

३६. बहुस्सुतो सुतधम्मोसि सङ्घ,
दिट्ठा तथा समणब्राह्मणा च ।
अथक्खणे दस्सयसे विलापं,
अञ्जो नु को ते पटिमन्तको मया ॥

5

४०. सुब्भू^१ सुभा सुप्पटिमुक्ककम्बु^२,
पग्गय्ह सोवण्णमयाय पातिया^३ ।
भुञ्जस्सु भत्तं इति मं वदेति,
सद्धावित्ता^४ तमहं नो ति ब्रूमि ॥

B. 206

10

४१. एतादिसं ब्राह्मण दिस्वान^५ यक्खं,
पुच्छेय्य पोसो सुखमासिसानो^६ ।
उट्ठेहि नं^७ पञ्जलिकाभिपुच्छ,
देवी नुसि त्वं उद मानुसी नु ॥

15

४२. यं त्वं सुखेनाभिसमेक्खसे मं,
भुञ्जस्सु भत्तं इति मं वदेसि ।
पुच्छामि तं नारि महानुभावे,
देवी नुसि त्वं उद मानुसी नु ॥

20

४३. देवी अहं सङ्घ महानुभावा,
इधागता सागरवारिमज्जे ।
अनुकम्पिका नो च पदुट्ठचित्ता,
तवेव^८ अत्थाय इधागतास्मि^९ ॥

४४. इधन्नपानं सयनासनं च,
यानानि नानाविविधानि सङ्घ ।
सब्बस्स त्याहं पटिपादयामि,
यं किञ्चि तुय्हं मनसाभिपत्थितं ॥

१. सुब्भा-स्या० । २. सुप्पटिमुक्ककम्बु-सी०; सुप्पटिमुक्ककम्बु-स्या० । ३. पाटिया-स्या० । ४. सद्धावित्ता-सी०, रो० । ५. दिस्व-मी० । ६. सुखमासिसानो-स्या० । ७. तं-सी० । ८. तमेव-सी० । ९. इधागतोस्मि-सी० ।

४५. यं किञ्चि यिट्ठं च^१ हुतं च^१ मय्हं,
सब्बस्स नो इस्सरा त्वं सुगत्ते ।
सुसोणि^२ सुब्भमु^३ सुविलग्गमज्जे^४,
किस्स मे कम्मस्स अयं विपाको ॥

४६. घम्मे पथे ब्राह्मण एकभिक्षुं,
उग्घट्टपादं^५ तसितं किलन्तं ।
पट्टिपादयी सङ्घं उपाहनानि^६,
सा दक्खिणा कामदुहा तवज्ज ॥

४७. सा होतु नावा फलकूपपन्ना,
अनवस्सुता एरकवातयुत्ता ।
अञ्जस्स यानस्स न^७ हेत्थ^८ भूमि,
अज्जेव मं मोळ्ळिनिं^९ पापयस्सु ॥

४८. सा तत्थ^{१०} वित्ता^{१०} सुमना पतीता,
नावं सुचित्तं अभिनिम्मिनित्वा ।
आदाय सङ्घं पुरिसेन सद्धि,
उपानयी नगरं साधुरम्मं ति ॥

B. 207

10

15

४४३. चूलबोधिजातकं^{११} (५)

४९. यो ते इमं विसालक्खिं, पियं सम्हितभासिनिं^{१२} ।
आदाय बला गच्छेय्य, किं नु कयिरासि ब्राह्मण ॥

५०. उप्पज्जे^{१३} मे न मुच्चेय्य^{१४}, न मे मुच्चेय्य जीवतो ।
रजं व विपुला वुट्ठि, खिप्पमेव निवारये ॥

५१. यं नु पुब्बे विकत्थित्थो^{१५}, बलम्हि व अपस्सितो ।
स्वज्ज^{१६} तुण्हिकतो^{१७} दानि, सङ्घाटिं मिव्वमच्छसि ॥

20

१-१. व हुतं व-सी० । २. सुसोणि-सी०, स्या० । ३. सुब्भ-मी०; सुब्भा-
स्या० । ४. सुविलकमज्जे-स्या० । ५. उस्सट्टपादं-स्या० । ६. उपाहनाहि-सी०, रो० ।
७-७. नहत्थि-रो० । ८. मोळ्ळिनि-सी०, स्या० । ९. तुत्थ-स्या० । १०. वित्ता-स्या० ।
११. चूलबोधिजातकं-मी०, स्या० । १२. सम्मित्तल्लभामिनि-मी०, रो०; सम्मित्तल्लहामिनि-
स्या० । १३. उप्पज्ज-सी०, रो० । १४. मच्चेय्य-स्या० । १५. विकत्थित्तो-सी०,
स्या० । १६. स्वाज्ज-स्या० । १७. तुण्हिकतो-सी० ; तुण्हिकको-रो० ।

५२. उप्पज्जि मे न मुच्चित्थ, न मे मुच्चित्थ जीवतो ।
रजं व विपुला वुट्ठि, खिप्पमेव निवारयिं ॥
५३. किं ते उप्पज्जि नो मुच्चि, किं ते न मुच्चि जीवतो ।
रजं व विपुला वुट्ठि, कतमं त्वं निवारयिं ॥
- 5 ५४. यम्हि जाते न पस्सति, अजाते साधु पस्सति ।
सो मे उप्पज्जि नो मुच्चि, कोधो दुम्मधगोचरो ॥
५५. येन जातेन नन्दन्ति, अमिक्का दुक्खमेसिनो ।
सो मे उप्पज्जि नो मुच्चि, कोधो दुम्मधगोचरो ॥
- B. २०८ ५६. यस्मिं च जायमानम्हि^१, सदत्थं नावबुज्झति ।
10 सो मे उप्पज्जि नो मुच्चि, कोधो दुम्मधगोचरो ॥
५७. येनाभिभूतो कुसलं जहाति,
परक्करे विपुलं चा पि अत्थं ।
स भीमसेनो बलवा पमट्ठी^२,
कोधो महाराज न मे अमुच्चथ ॥
- 15 ५८. कट्ठस्मिं मत्थमानस्मिं^३, पावको नाम जायति ।
तमेव कट्ठं डहति, यस्मा सो जायते गिनि ॥
५९. एवं मन्दस्स पोसस्स, बालस्स अविजानतो ।
सारम्भा जायते कोधो, सो पि तेनेव ड्य्हति ॥
६०. अग्गी व तिणकट्ठस्मिं, कोधो यस्स पवड्ढति ।
20 निहीयति तस्स यसो, काळपक्खे व चन्दिमा ॥
६१. अनेधो^४ धूमकेतू व, कोधो यस्सूपसम्मति ।
आपूरति तस्स यसो, सुक्कपक्खे व चन्दिमा ति ॥

४४४. कण्हदीपायनजातकं^५ (६)

६२. सत्ताहमेवाहं पसन्नचित्तो,
पुञ्जत्थिको आचरिं^६ ब्रह्मचरियं ।

१. जायमानस्मिं—सी०, स्या० । २. पमट्ठी—स्या० । ३. मत्थमानस्मि—रो० ।
४. अनिन्धो—सी०; अनिन्दो—स्या० । ५. सण्डन्यजानकं—स्या० । ६. अचरिं—पी०,
रो०; आचरि—स्या० ।

- अथापरं यं चरितं ममेदं^१,
 वस्सानि पञ्जास समाधिकानि ॥
 अकामको वा पि^२ अहं चरामि,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ।
 हतं विसं जीवतु यञ्जदत्तो ॥ 5
६३. यस्मा दानं नाभिनन्दिं कदाचि ,
 दिस्वानहं^३ अतिथिं वासकाले ।
 न चा पि मे अप्पियतं अवेदुं,
 बहुस्सुता समणब्राह्मणा^४ च ॥
 अकामको वा पि अहं ददामि,
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ।
 हतं विसं जीवतु यञ्जदत्तो ॥ 10
६४. आसीविसो तात पहूततेजो,
 यो तं अदंसी^५ सचरा^६ उदिच्च^७ ।
 तस्मिं च मे अप्पियताय अज्ज,
 पितरि च ते नत्थि कोचि विसेसो ।
 एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु,
 हतं विसं जीवतु यञ्जदत्तो ॥ 15
६५. सन्ता दन्तायेव^८ परिब्बजन्ति,
 अञ्जत्र कण्हा अनकामरूपा^९ ।
 दीपायन किस्स जिगुच्छमानो,
 अकामको चरसि ब्रह्मचरियं ॥ 20
६६. सद्दाय निक्खम्म पुनं^{१०} निवत्तो,
 सो एळमूगो^{११} व बालो^{११} वतायं ।

१. ममइदं-स्या० ; ममायिदं-रो० । २. हि-रो० । ३. दिस्वानाहं-सी० ।
 ४. समणाब्राह्मणा-सी० । ५. अडंसी-स्या० । ६. बिलरा-सी०; विळारा-स्या०;
 पतरा-रो० । ७. उद्वच्च-स्या० । ८. दन्ताये च-स्या० । ९. नत्थाकामरूपा-म० ।
 १०. पुन-स्या० । ११-११. एळमूगो चपलो-स्या० ।

एतस्स वादस्स जिगुच्छमानो,
अकामको चरामि ब्रह्मचरियं ।
विञ्जुप्पसत्थं च सतं च ठानं,
एवम्पहं पुञ्जकरो भवामि ॥

B. 210 5

६७. समणे तुवं ब्राह्मणे अद्विके च,
सन्तप्पयासि अन्नपानेन भिक्खं ।
ओपानभूतं व घरं तव यिदं,
अन्नेन पानेन उपेतरूपं ।

10

अथ किस्स वादस्स जिगुच्छमानो,
अकामको दानमिमं ददासि ॥

६८. पितरो च मे आसुं^१ पितामहा च,
सद्धा अहुं^२ दानपती वदञ्जू ।
तं कुल्लवत्तं^३ अनुवत्तमानो,
माहं कुले अन्तिमगन्धनो^४ अहुं ।

15

एतस्स वादस्स जिगुच्छमानो,
अकामको दानमिमं ददामि ॥

६९. दहरिं कुमारिं असमत्थपञ्जं,
यं तान्णियं जातिकुला सुगत्ते ।
न चा पि मे अप्पियतं अवेदि,
अञ्जत्र कामा परिचारयन्ता^५ ।
अथ केन वण्णेन मया ते^६ भोत्ति,
संवासधम्मो अहु एवरूपो ॥

20

७०. आरा दूरे नयिध कदाचि अत्थि,
परम्परा नाम कुले इमस्मिं ।
तं कुल्लवत्तं अनुवत्तमाना,
माहं कुले अन्तिमगन्धिनी अहुं ।

25

१. आमु - स्या० । २. अहू-सी०; अहु - स्या० । ३. कुल्लवत्तं - स्या० । ४. अन्तिम-
गन्धिनी - सी०; ० गन्धिनी - स्या०, रो० । ५. परिचारयन्ती - सी०, रो० । ६. हि - स्या० ।

एतस्स वादस्स जिगुच्छमाना,
अकामिका पद्धचराम्हि^१ तुय्हं ॥

७१. मण्डव्य भासिं^२ यमभासनेय्यं^३,
तं खम्यतं पुत्तकहेतु^४ मज्ज^५ ।
पुत्तपेमा न इध परत्थि किञ्चि,
सो नो अयं जीवति यञ्जदत्तो ति ॥

B. 211

5

४४५. निग्रोधजातकं (७)

७२. न वाहमेतं^६ जानामि, को वायं कस्स वा^७ ति वा ।
यथा साखो चरि^८ एवं, निग्रोध किन्ति मञ्जसि ॥
७३. ततो गलविनीतेन, पुरिसा नीहिरिसु मं ।
दत्त्वा मुखपहारानि^९, साखस्स वचनंकरा ॥
७४. एतादिसं दुम्मतिना, अकतञ्जुन^{१०} दुब्भिना ।
कतं अनरियं साखेन, सखिना ते जनाधिप ॥
७५. न वाहमेतं जानामि, न पि मे कोचि संसति ।
यं मे त्वं सम्म अक्खासि, साखेन कारणं^{११} कतं ॥
७६. सखीनं साजीवकरो^{१०}, मम साखस्स चूभयं ।
त्वं नोसिस्सरियं दाता, मनुस्सेसु महन्ततं^{११} ।
तयामा^{१२} लब्भिता^{१३} इद्धी, एत्थ मे नत्थि संसयो ॥
७७. यथा पि बीजमग्गिम्हि^{१४}, डय्हति न विरूहति ।
एवं कतं असप्पुरिसे, नस्सति न विरूहति ॥
७८. कतञ्जुम्हि च पोसम्हि, सीलवन्ते अरियवुत्तिने ।
सुखेत्ते विय बीजानि, कतं तम्हि न नस्सति ॥

10

15

20

१. बद्धचरास्मि - सी०; पट्टचरामि - स्या० । २-२. भासिस्सं अभासनेय्यं - सी०, स्या०, रो० । ३-३. पुत्तहेतु ममज्ज - मी०, स्या० । ४. चाहमेतं - मी० । ५. चा - सी० । ६. वदी - सी० रो०; वदि - स्या० । ७. मुखपहारानि - स्या० । ८. अकतञ्जुन - सी०; अकतञ्जेन - स्या० । ९. कड्डनं - सी०, स्या० । १०. साजीवङ्करो - स्या० । ११. महग्गतं - स्या० । १२. तुय्हम्हा - स्या०; तयम्हा - सी० । १३. लब्भिता - सी० । १४. बीजं अग्गिस्मिं - सी०; बीजं अग्गिस्मि - स्या० ।

B. 212

5

७९. इमं^१ जम्मं नेकतिकं, असप्पुरिसचिन्तकं ।
हनन्तु साखं सत्तीहि^२, नास्स इच्छामि जीवितं ॥
८०. खम^३ तस्स^३ महाराज, पाणा न^४ पटिआनया^४ ।
खम देव असप्पुरिसस्स, नास्स इच्छामहं वधं ॥
८१. निग्रोधमेव सेवेय्य, न साखमुपसंवसे ।
निग्रोधस्मिं मतं सेय्यो, यं चे साखस्मिं^५ जीवितं ति ॥

४४६. तक्कलजातकं (८)

10

८२. न तक्कला सन्ति न आलुवानि^६,
न बिळालियो न कळम्बानि तात ।
एको अरञ्जम्हि सुसानमज्जे,
किमत्थिको तात खणासि कासुं ॥
८३. पितामहो तात सुदुब्बलो ते,
अनेकव्याधीहि दुखेन^७ फुट्ठो ।
तमज्जहं निखणिस्सामि^८ सोब्भे,
न हिस्स तं जीवितं रोचयामि ॥

15

८४. सङ्कप्पमेतं पटिलद्ध पापकं^९,
अच्चाहितं कम्म^{१०} करोसि लुद्धं ।
मया पि तात पटिलच्छसे तुवं,
एतादिसं कम्म जरूपनीतो ।
तं कुल्लवत्तं^{११} अनुवत्तमानो,
अहं पि तं निखणिस्सामि सोब्भे ॥

२०

८५. फरुसाहि वाचाहि पकुब्बमानो,
आसज्ज मं त्वं वदमे कुमार ।

१. इमञ्च-स्या० । २. सत्तीहि-मी० । ३-३. खम्यतस्स-सी० । ४-४. दुप्पटि-
आनया-सी०, स्या०, रो० । ५. साखस्मिं-मी० । ६. आलुपानि-मी०, स्या०, रो० ।
७. दुक्खेहि-स्या० । ८. निक्खणिस्सामि-स्या० । ९. पापं-सी० । १०. कम्मं-स्या० ।
११. कुल्लवत्तं-स्या० ।

- पुत्तो ममं ओरसको समानो,
अहितानुकम्पी मम^१ त्वंसि पुत्त ॥
८६. न ताहं^२ तात अहितानुकम्पी,
हितानुकम्पी ते अहं^३ पि^४ तात ।
पापं च तं कम्म पकुब्बमानं,
अरहामि नो वारयितुं ततो^५ ॥
८७. यो मातरं वा पितरं सविट्ठ^६,
अदूसके हिंसति पापधम्मो ।
कायस्स भेदा अभिसम्परायं,
असंसयं सो निरयं उपेति^७ ॥
८८. यो मातरं वा पितरं सविट्ठ,
अन्नेन पानेन उपट्ठहाति ।
कायस्स भेदा अभिसम्परायं,
असंसयं सो सुगतिं उपेति ॥
८९. न मे त्वं पुत्त अहितानुकम्पी,
हितानुकम्पी मे त्वंसि पुत्त ।
अहं च तं^८ मातरा वुच्चमानो,
एतादिसं कम्म करोमि लुट्ठं ॥
९०. या ते सा भरिया अनरियरूपा,
माता ममेसा सकिया जनेत्ति ।
निद्धापये^९ तं च^{१०} सका अगारा,
अञ्जं पि ते सा दुखमावहेय्य^{१०} ॥
९१. या ते सा भरिया अनरियरूपा,
माता ममेसा सकिया जनेत्ति ।

B. 213

5

10

15

20

१. मे-मी०, स्या० । २. त्याह-स्या० । ३-३. अहञ्जिह-स्या० । ४. ततो हि-
स्या० । ५. वसिट्ठ-मी०, रो० । ६. परेति-रो० । ७. ते-स्या० । ८. निद्धामसे-सी०,
रो० । ९. सी० पोत्यके नत्थि । १०. दुखमावहेय्य-सी० ।

दन्ता करेणू^१ व^१ वसूपनीता,
सा पापधम्मा पुनरावजातू ति ॥

४४७. महाधम्मपालजातकं (९)

B. 214

5

६२. किं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं,
किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
अक्खाहि मे ब्राह्मण एतमत्थं,
कस्मा नु^२ तुम्हं दहरा न मिय्यरे^३ ॥

10

६३. धम्मं चराम न मुसा भणाम,
पापानि कम्मनि परिवज्जयाम^४ ।
अनरियं परिवज्जेमु^५ सब्बं,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥

15

६४. सुणोम धम्मं असतं सतं च,
न चा पि धम्मं असतं रोचयाम ।
हित्वा असन्ते न जहाम सन्ते,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥

20

६५. पुब्बे व दाना सुमना भवाम,
ददम्पि वे^६ अत्तमना भवाम ।
दत्त्वा पि वे नानुत्पाम^७ पच्छा,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥

६६. समणे मयं ब्राह्मणे अद्धिके च,
वनिब्बके याचनके दलिद्दे ।
अन्नेन पानेन अभितप्पयाम,
तस्मा हिं अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥

६७. मयं च भरियं नातिक्कमाम,
अम्हे^८ च भरिया^८ नातिक्कमन्ति ।

१-१. कणेरूव-सी० । २. हि-सी० । ३. मीयरे-सी०, रो० । ४. विवज्जयाम-
सी०, स्या०, रो० । ५. परिवज्जेम-स्या० । ६. चे-सी० । ७. नानुत्पाम-स्या० ।
८-८. भरिया पि अम्हे-स्या० ।

- अञ्जत्र ताहि ब्रह्मचरियं चराम,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
६८. पाणातिपाता विरमाम सब्बे,
लोके अदिन्नं परिवज्जयाम ।
अमज्जपा नो पि मुसा भणाम,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
६९. एतासु वे जायरे सुत्तमासु,
मेधाविनो होन्ति पहूतपञ्चा^१ ।
बहुस्सुता वेदगुनो^२ च होन्ति,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
१००. माता पिता^३ च^३ भगिनी भातरो च,
पुत्ता च दारा च मयं च सब्बे ।
धम्मं चराम परलोकहेतु,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
१०१. दासा च दास्यो^४ अनुजीविनो च,
परिचारका कम्मकरा च सब्बे ।
धम्मं चरन्ति परलोकहेतु,
तस्मा हि अम्हं दहरा न मिय्यरे ॥
१०२. धम्मो हवे रक्खति धम्मचारिं,
धम्मो सुच्चिण्णो सुखमावहाति ।
एसानिसंसो धम्मे सुच्चिण्णे,
न दुग्गतिं गच्छति धम्मचारी ॥
१०३. धम्मो हवे रक्खति धम्मचारिं,
छत्तं महन्तं विय वस्सकाले ।
धम्मेन गुत्तो मम धम्मपालो,
अञ्जस्स अट्ठीनि सुखी कुमारो ति ॥

१. बहूतपञ्चा—स्या० । २. वेदगुना—स्या० । ३-३. पितरो—स्या० । ४. दस्सो—
सी०, रो०; दासी—स्या० ।

४४८. कुक्कुटजातकं (१०)

B. 216

१०४. नास्मसे कतपापम्हि, नास्मसे अलिकवादिने ।
नास्मसे^१ अत्तत्थपञ्चम्हि^२, अतिसन्ते पि नास्मसे ॥
१०५. भवन्ति हेके पुरिसा, गोपिपासिकजातिका^३ ।
घसन्ति मञ्जे मित्तानि, वाचाय न च कम्मना ॥
१०६. सुखञ्जलिपग्गहिता, वाचाय पलिगुण्ठिता^४ ।
मनुस्सफेग्गू नासीदे^५, यस्मिं नत्थि कतञ्जुता ॥
१०७. न हि अञ्जञ्जचित्तानं^६, इत्थीनं पुरिसान वा ।
नानाविकत्वा^७ संसग्गं, तादिसं पि च^८ नास्मसे^९ ॥
१०८. अनरियकम्ममोक्कन्तं, अत्थेतं^{१०} सब्बघातिनं ।
निसितं व पटिच्छन्नं, तादिसं पि च नास्मसे ॥
१०९. मित्तरूपेनिधेकच्चे^{११}, साखल्येन^{१०} अचेतसा ।
विविधेहि उपायन्ति^{११}, तादिसं पि च नास्मसे ॥
११०. आमिसं वा धनं वा पि, यत्थ पस्सति तादिसो ।
दुब्धिं^{१२} करोति दुम्मधो, तं-च हत्त्वान^{१३} गच्छति ॥
१११. मित्तरूपेन बहवो, छन्ना सेवन्ति सत्तवो ।
जहे कापुरिसे हेते, कुक्कुटो विय सेनकं ॥
११२. यो च उप्पतितं अत्थं, न^{१४} खिप्पमनुबुज्झति^{१४} ।
अमित्तवसमन्वेति, पच्छा च^{१५} अनुतप्पति ॥
११३. यो च उप्पतितं अत्थं, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, कुक्कुटो विय सेनका ।

20

१-१. नास्म सत्तट्टपञ्चम्हि-सी० । २. गोपिपासिकजातिका-सी०, रो० । ३. पळ्ळिगुण्ठिता-सी० । ४. नासिदे-स्या० । ५. अञ्जोञ्जचित्तानं-स्या० । ६. नानाविकत्वा-सी०, रो० । ७-७. न विस्ससे-स्या०; नास्मसे-सी० । ८. अत्थेनं-सी०; अत्थेतं-स्या०, रो० । ९. मित्तवसेनिधेकच्चे-स्या० । १०. साखल्येन-सी० । ११. उपायेहि-सी० । १२. दुब्धि-सी० । १३. भत्त्वान-मी०, रो० । १४-१४. खिप्पमेव न बुज्झति-स्या० । १५. व-स्या० ।

११४. तं तादिसं कूटमिवोद्धितं वने,
 अधम्मिकं निच्चविधंसकारिनं ।
 आरा विवज्जेय्य नरो विचक्खणो,
 सेनं यथा कुक्कुटो वंसकानने ति ॥

४४९. मट्टकुण्डलीजातकं (११)

११५. अलङ्कतो मट्टकुण्डली^१, 5 B.217
 मालधारी^२ हरिचन्दनुस्सदो ।
 बाहा पग्गय्ह कन्दसि,
 वनमज्झे किं दुक्खितो तुवं ॥
११६. सोवण्णमयो पभस्सरो,
 उप्पन्नो रथपञ्जरो मम । 10
 तस्स चक्कयुगं न विन्दामि,
 तेन दुक्खेन जहामि जीवितं ॥
११७. सोवण्णमयं मणीमयं,
 लोहमयं अथ रूपियामयं^३ ।
 पावद रथं करिस्सामि^४ ते , 15
 चक्कयुगं पटिपादयामि^५ तं ॥
११८. सो^६ माणवो तस्स पावदि,
 चन्दिमसुरिया^७ उभयेत्थं^८ भातरो ।
 सोवण्णमयो रथो मम,
 तेन चक्कयुगेन सोभति ॥ 20
११९. बालो खो त्वंसि माणव,
 यो त्वं पत्थयसे^९ अपत्थियं^{१०} ।
 मञ्जामि तुवं मरिस्ससि,
 न हि त्वं लच्छसि चन्दसूरिय ॥

१. मट्टकुण्डली-सी०, रो० । २. मालधारी-सी०, रो० । ३. रूपियमयं-स्या० ।
 ४. कारयामि-सी०, रो० । ५. पटिलाभयामि-स्या० । ६. अथ-स्या० । ७. चन्द-
 सूरिया-म० । ८. उभयेत्थं-स्या० । ९. पत्थयसि-स्या० । १०. अपत्थियं-स्या० ।

१२०. गमनागमनं पि दिस्सति,
वण्णधातु उभयेत्थ वीथियो ।
पेतो पन नेव दिस्सति,
को नु खो कन्दतं बाल्यतरो ॥
- B. 218 5 १२१. सच्चं खो वदेसि माणव,
अहमेव कन्दतं बाल्यतरो ।
चन्दं विय दारको रुदं,
पेतं कालकताभिपत्थये^१ ॥
- 10 १२२. आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्चं^२, सब्बं निब्बापये दरं ॥
१२३. अब्बही^३ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सितं ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥
१२४. सोहं अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणवा ति ॥

४५०. बिलारकोसियजातकं (१२)

- 15 १२५. अपचन्ता पि दिच्छन्ति^४, सन्तो लद्धान भोजनं ।
किमेव त्वं पचमानो, यं न दज्जा न तं समं ॥
१२६. मच्छेरा च पमादा च, एवं दानं न दिव्यति ।
पुञ्जं आकङ्खमानेन, देय्यं होति विजानता ॥
- 20 १२७. यस्सेव भीतो न ददाति मच्छेरी, तदेवाददतो भयं ।
जिघच्छा च पिपासा च, यस्स भायति मच्छेरी ।
तमेव बालं फुसति, अस्मिं लोके परमिह च ॥
१२८. तस्मा विनेय्य मच्छेरं, दज्जा दानं मलाभिभू ।
पुञ्जानि^५ परलोकस्मिं, पतिट्ठा होन्ति पाणिनं ॥

१. कालकतंभिपत्थये-स्या० । २. ओसिञ्चि-स्या० । ३. अब्बुहि-स्या० ।
४. इच्छन्ति-स्या० । ५. पुञ्जं हि-स्या० ।

१२९. दुद्दं ददमानानं, दुक्करं कम्म कुब्बतं ।
असन्तो नानुकुब्बन्ति, सतं धम्मो दुरन्नयो ॥
१३०. तस्मा सतं च असतं^१, नाना होति इतो गति ।
असन्तो निरयं यन्ति, सन्तो सग्गपरायना ॥
१३१. अप्पस्मेके^२ पवेच्छन्ति, बहुनेके^३ न दिच्छरे ।
अप्पस्मा दक्खिणा दिन्ना, सहस्सेन समं मिता ॥ 5 B. 219
१३२. धम्मं चरे यो पि समुच्छकं^४ चरे,
दारं च पोसं ददमप्पकस्मिं^५ ।
सतं^६ सहस्सानं सहस्सयागिनं,
कलम्पि नाग्घन्ति तथाविधस्स ते ॥ 10
१३३. केनेस यञ्जो विपुलो मह्घतो^७,
समेन दिन्नस्स न अग्घमेति ।
कथं सतं^८ सहस्सानं सहस्सयागिनं,
कलम्पि नाग्घन्ति तथाविधस्स ते ॥
१३४. ददन्ति हेके विसमे निविट्ठा,
छेत्वा^९ वधित्वा अथ सोचयित्वा ।
सा दक्खिणा अस्सुमुखा सदण्डा,
समेन दिन्नस्स न अग्घमेति ।
एवं सतं सहस्सानं सहस्सयागिनं,
कलम्पि नाग्घन्ति तथाविधस्स ते ति ॥ 15 20

४५१. चक्कवाकजातकं (१३)

१३५. वण्णवा अभिरूपोसि, घनो सञ्जातरोहितो ।
चक्कवाक सुरूपोसि, विप्पसन्नमुखिन्द्रियो ॥

१. असतं च—सी०, स्या०, रो० । २. अप्पम्पेके—स्या० । ३. बहुनाके—स्या० ।
४. समुच्छकं—स्या० । ५. ददं अप्पकस्मि पि—रो० । ६. सतं—स्या० । ७. मह्घनो—
सी० । ८. सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९. भत्त्वा—सी०, रो०; घत्त्वा—स्या० ।

१३६. पाठीनं^१ पावुसं मच्छं, बलजं^२ मुञ्जरोहितं ।
गङ्गाय^३ तीरे निसिन्नो^४, एवं भुञ्जसि भोजनं ॥
१३७. न वाहमेतं^५ भुञ्जामि, जङ्गलानोदकानि^६ वा ।
अञ्जत्र सेवालपणका, एतं^६ मे सम्म भोजनं ॥
१३८. न वाहमेतं सदहामि, चक्कवाकस्स भोजनं ।
अहं पि सम्म भुञ्जामि, गामे लोणियतेलयं^७ ॥
१३९. मनुस्सेसु कतं भत्तं, सुच्चिं^८ मंसूपसेचनं ।
न च मे तादिसो वण्णो, चक्कवाक यथा तुवं^९ ॥
१४०. सम्पस्सं अत्तनि वेरं, हिंसयं^{१०} मानुसिं पजं ।
उत्तस्तो घससी भीतो, तेन वण्णो तवेदिसो ॥
१४१. सब्बलोकविरुद्धोसि^{११}, धङ्क पापेन कम्मना ।
लद्धो पिण्डो न पीणेति, तेन वण्णो तवेदिसो ॥
१४२. अहं पि सम्म भुञ्जामि, अहिंसं सब्बपाणिनं ।
अप्पोस्सुक्को निरासङ्को^{१२}, असोको अकुतोभयो ॥
१४३. सो करस्सु आनुभावं, वीतिवत्तस्सु सीलयं ।
अहिंसाय चरं^{१३} लोके, पियो होहिसि मंमिव ॥
१४४. यो न हन्ति न घातेति, न जिनाति न जापये
मेत्तंसो सब्बभूतेसु, वेरं तस्स न केनची ति ॥

४५२. भूरिपञ्जजातकं^{१४} (१४)

१४५. सच्च किर त्वं^{१५} अपि^{१६} भूरिपञ्ज,
या तादिसी सीरि^{१६} धिती^{१७} मती^{१८} च ।

१. पटीनं-स्या० । २. बलजं-सी०; बलज्जं-स्या०; बालजं-रो० । ३-३. गंगा-तीरे निसिन्नोसि-स्या० । ४. चाहमेतं-सी० । ५. जङ्गलानूदकानि-स्या० । ६. अञ्जं-स्या० । ७. लोणिकतेलिकं-स्या० । ८. सुच्चि-सी०, स्या० । ९. भवं-सी० । १०. हिंसाय-स्या० । ११. सब्बलोकविरुद्धोसि-सी० । १२. निरासङ्को-स्या०, रो० । १३. चरं-सी०, स्या० । १४. भूरिपञ्जजातकं-सी०; भूरिपञ्हाजतकं-स्या० । १५-१५ त्वंपि-सी०; तुवं पि-स्या० । १६. सिरी-स्या०; सिरि-सी० । १७. धिति-स्या० । १८. मती-सी०; मति-स्या० ।

- न तायतेभाववसूपनितं,
यो यवकं भुञ्जसि अप्पसूपं ॥
१४६. सुखं दुक्खेन परिपाचयन्तो,
काला कालं विचिनं छन्दछन्नो ।
अत्थस्स द्वारानि^१ अवापुरन्तो^२, 5
तेनाहं तुस्सामि यवोदनेन ॥
१४७. कालं च जत्वा अभिजीहनाय,
मन्तेहि अत्थं परिपाचयित्वा । B. 221
विजम्भिस्सं^३ सीहविजम्भितानि,
तायिद्धिया दक्खसि मं पुना पि ॥ 10
१४८. सुखी पि^४ हेके न करोन्ति पापं,
अवण्णसंसग्गभया पुनेके ।
पहू समानो विपुलत्थचिन्ती,
किंकारणा मे न करोसि दुक्खं ॥
१४९. न पण्डिता अत्तसुखस्स हेतु,
पापानि कम्मनि समाचरन्ति । 15
दुक्खेन फुट्टा खलिता पि सन्ता,
छन्दा च दोसा न जहन्ति धम्मं ॥
१५०. येन केनचि वण्णेन, मुदुना दारुणेन वा ।
उद्धरे दीनमत्तानं, पच्छा धम्मं समाचरे ॥ 20
१५१. यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको ॥
१५२. यस्सा^५ पि^६ धम्मं पुरिसो^६ विजञ्जा,
ये चस्स कङ्खं विनयन्ति सन्तो ।
तं हिस्स दीपं च परायनं च, 25
न तेन मेत्तिं जरयेथ पञ्जो ॥

१. मारानि-सी० । २. अवापुरन्तो-स्या० । ३. विजम्भिसं-स्या० । ४. हि-
सी० । ५-५ यस्स हि-सी० । ६. मनुजो-सी० ।

१५३. अलसो गिही कामभोगी न साधु,
असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
राजा न साधु अनिसम्मकारी,
यो पण्डितो कोधनो तं न साधु ॥
- 5 १५४. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
निसम्मकारिनो राज, यसो कित्ति च वड्ढती ति ॥

४५३. महामङ्गलजातकं (१५)

B. 222

१५५. किंसु नरो जप्पमधिच्चकाले,
कं वा विज्जं कतमं वा सुतानं ।
सो मच्चो अस्मिं च^१ परम्हि लोके,
कथं करो सोत्थानेन गुत्तो ॥
- 10 १५६. यस्स देवा पितरो च सब्बे,
सरीसपा^२ सब्बभूतानि चा पि ।
मेत्ताय निच्चं अपचितानि होन्ति,
भूतेसु वे सोत्थानं तदाहु ॥
- 15 १५७. यो सब्बलोकस्स निवातवुत्ति.
इत्थीपुमानं सहदारकानं ।
खन्ता दुरुत्तानमप्पटिकूलवादा,
अधिवासनं सोत्थानं तदाहु ॥
- 20 १५८. यो नावजानाति सहायमित्ते^३,
सिप्पेन कुल्याहि^४ धनेन जच्चा ।
रुचिपञ्जो अत्थकाले मतीमा^५,
सहायेसु वे सोत्थानं तदाहु ॥

१. व - रो० । २. सिरिसपा - सी०, स्या०, रो० । ३. सहायमित्ते - सी०, रो० ।
४. कुल्याभि - स्या० । ५. मुतीमा - सी०, रो० ।

१५९. मित्तानि वे यस्स भवन्ति सन्तो,
संविस्सत्था अविस्वादाकस्स ।
न मित्तदुब्धी^१ संविभागी धनेन,
मित्तेसु वे सोत्थानं तदाहु ॥

१६०. यस्स भरिया तुल्यवया समग्गा,
अनुब्बता धम्मकामा पजाता ।
कोलिनिया सीलवती पतिब्बता,
दारेसु वे सोत्थानं तदाहु ॥

5

B. 223

१६१. यस्स राजा भूतपती^२ यसस्सी,
जानाति सोचेय्यं^३ परक्कमं च ।
अद्वेज्जता सुहृदयं ममं ति,
राजूसु वे सोत्थानं तदाहु ॥

10

१६२. अन्नं च पानं च ददाति सद्धो,
मालं च गन्धं च विलेपनं च ।
पसन्नचित्तो अनुमोदमानो,
सग्गेसु वे सोत्थानं तदाहु ॥

15

१६३. यमरियधम्मेन पुनन्ति वुद्धा^४,
आराधिता समचरियाय सन्तो ।
बहुस्सुता इसयो सीलवन्तो,
अरहन्तमज्जे सोत्थानं तदाहु ॥

20

१६४. एतानि खो सोत्थानानि लोके,
विञ्जुप्पसत्थानि^५ सुखुद्रयानि^६ ।
तानीध सेवेथ नरो सपञ्जो,
न हि मङ्गले किञ्चनमत्थि सच्चं ति ॥

१. मित्तदुब्धी - सी० । २. भूतपति - म० । ३. सोचेय्य - स्या० । ४. वुद्धा - सी०,
स्या० । ५. विञ्जुप्पसत्थानि - स्या० । ६. सुखिन्द्रियानि - रो० ।

४५४. घटपण्डितजातकं^१ (१६)

१६५. उट्टेहि कण्ह किं सेसि, को अत्थो सुपनेन ते ।
यो पि तुय्हं^२ सको भाता, हृदयं चक्खु^३ च^३ दक्खिणं ।
तस्स वाता बलीयन्ति^४, घटो जप्पति केसव ॥
१६६. तस्स तं वचनं सुत्वा, रोहिणेय्यस्स केसवो ।
तरमानरूपो वुट्ठासि, भातुसोकेन अट्टितो ॥
१६७. किन्नु उम्मत्तरूपो व, केवलं द्वारकं इमं ।
ससो ससो ति लपसि, को नु ते ससमाहरि ॥
१६८. सोवण्णमयं मणीमयं, लोहमयं अथ^५ रूपियामयं^५ ।
सङ्घसिलापवाळमयं, कारयिस्सामि ते ससं ॥
१६९. सन्ति अञ्जे पि ससका, अरञ्जे वनगोचरा ।
ते पि ते आनयिस्सामि, कीदिसं ससमिच्छसि ॥
१७०. न चाहमेते^६ इच्छामि, ये ससा पथविस्सिता^७ ।
चन्दतो ससमिच्छामि, तं मे ओहर केसव ॥
१७१. सो नून मधुरं जाति, जीवितं विजहिस्ससि ।
अपत्थियं^८ यो पत्थयसि, चन्दतो ससमिच्छसि ॥
१७२. एवं चे कण्ह जानासि, यदञ्जमनुसाससि ।
कस्मा पुरे मतं पुत्तं, अज्जा पि मनुसोचसि^९ ॥
१७३. यं न लब्भा मनुस्सेन, अमनुस्सेन वा पुन ।
जातो मे मा मरी^{१०} पुत्तो, कुतो लब्भा अलब्धिभयं ॥
१७४. न मन्ता मूलभेसज्जा, ओसधेहि धनेन वा ।
सक्का आनयितुं कण्ह, यं पेतमनुसोचसि ॥
१७५. यस्स एतादिसा अस्सु, अमच्चा पुरिसपण्डिता ।
यथा निज्जापये अज्ज, घटो^{११} पुरिसपण्डितो ॥

१. घटजातकं - सी०; घटपण्डित० - स्या० । २. तायं - रो० । ३-३. चक्खुव - सी०, रो०; चक्खु - स्या० । ४. बलियन्ति - स्या० । ५-५. अथवा रूपियमयं - स्या० । ६. चाहमेतं - सी०; वाहमेते - स्या०; वाहमेतं - रो० । ७. पठविस्सिता - सी०, स्या०, रो० । ८. अपत्थियं - स्या० । ९. अनुसोचसि - स्या० । १०. मरि - सी० । ११. घतो - सी०, स्या० ।

१७६. आदित्तं वत मं सन्तं, घतसित्तं व पावकं ।
वारिना विय ओसिञ्चं^१, सव्वं निव्वापये दरं ॥
१७७. अब्बहो^२ वत मे सल्लं, यमासि हृदयस्सितं^३ ।
यो मे सोकपरेतस्स, पुत्तसोकं अपानुदि ॥
१७८. सोहं अब्बूळहसल्लोस्मि, वीतसोको अनाविलो ।
न सोचामि न रोदामि, तव सुत्वान माणव ॥
१७९. एवं करोन्ति सप्पञ्जा, ये होन्ति अनुकम्पका ।
निवत्तयन्ति सोकम्हा, घटो जेट्ठं व भातरं ति ॥

दसकनिपातं निद्धितं ।

तस्सुद्धानं

दळ्ह कण्ह धनञ्जय सङ्खवरो,
रज^४ सत्तह^५ कस्स च^६ तक्कलिना ।
धम्मं^७ कुक्कुट कुण्डलि भोजनदा,
चक्कवाक सुभूरिस सोत्थि घटो^८ ति ॥

B. 225

10

—:०:—

१. ओसिञ्च - स्या० । २. अब्बुहि - म्या० । ३. हृदयनिसितं - सी० । ४. राजा - मी०, स्या० । ५-६. सत्ताहससाख - मी०, म्या० । ६. जम्मं - सी० । ७. घटो - सी०, स्या० ।

११. एकादसकनिपातो

४५५. मातुपोसकजातकं (१)

B. 226

१. तस्स नागस्स विप्पवासेन,
विरूळ्हा सल्लकी^१ च कुटजा^२ च^३ ।
कुरुविन्दकरवीरा^३ तिससामा^४ च^५,
निवाते पुप्फिता च कणिकारा ॥
- ५ २. कोचिदेव सुवण्णकायुरा^६,
नागराजं भरन्ति पिण्डेन ।
यत्थ राजा राजकुमारो वा,
कवचमभिहेस्सति अद्धम्भितो^६ ॥
३. गण्हाहि नाग कवळं, मा नाग किसको भव ।
१० बहूनि राजकिच्चानि, तानि^७ नाग करिस्ससि ॥
४. सा नूनसा कपणिका, अन्धा अपरिणायिका ।
खाणुं पादेन घट्टेति, गिरिं चण्डोरणं पति ॥
५. का नु ते सा महानाग, अन्धा अपरिणायिका ।
खाणुं पादेन घट्टेति, गिरिं चण्डोरणं पति ॥
- १५ ६. माता मे सा महाराज, अन्धा अपरिणायिका ।
खाणुं पादेन घट्टेति, गिरिं चण्डोरणं पति ॥
७. मुञ्चथेतं महानागं, योयं भरति मातरं ।
समेतु मातरा नागो, सह सब्वेहि जातिभि ॥

१. खल्लकियो - स्या० । २-२. कुटजा - स्या० । ३. कुरुविन्दकरवर - सी०; कुरु-
विन्दकरवरा - स्या० । ४-४. भिससामा - सी०; भिससामा च - स्या० । ५. सुवण्णकायूरा -
सी० । ६. असम्भितो - सी०, रो०; असम्भितो - स्या० । ७. यानि - सी०, रो० ।

८. मुत्तो च^१ बन्धना नागो, मुत्तमादाय^२ कुञ्जरो^३ ।
मुहुत्तं अस्सासयित्वा^४, अगमा येन पव्वतो ॥
९. ततो सो नल्लिनिं^५ गन्त्वा, सीतं कुञ्जरसेवितं ।
सोण्डायूदकमाहत्वा^६, मातरं अभिसिञ्चथ ॥
१०. कोयं अनरियो देवो, अकालेन पि^७ वस्सति^८ ।
गतो मे अत्रजो पुत्तो, यो मय्हं परिचारको ॥
११. उट्ठेहि अम्म किं सेसि, आगतो त्याहमत्रजो ।
मुत्तोमिह कासिराजेन, वेदेहेन यसस्सिना ॥
१२. चिरं जीवतु सो राजा, कासीनं रट्ठवड्डुनो ।
यो मे पुत्तं पमोचेसि^९, सदा वुद्धापचायिकं^{१०} ति ॥

5 B 227

10

४५६. जुह्वजातकं (२)

१३. सुणोहि मय्हं वचनं जनिन्द,
अत्थेन जुह्वमिह इधानुपत्तो ।
न ब्राह्मणे अद्विके तिट्ठमाने,
गन्तव्वमाहु द्विपदिन्द^१ सेट्ठ ॥
१४. सुणोमि तिट्ठामि वदेहि ब्रह्मे,
येनासि^२ अत्थेन इधानुपत्तो ।
कं वा त्वमत्थं मयि पत्थयानो,
इधागमा ब्रह्मे तदिच्च ब्रूहि ॥
१५. ददाहि मे गामवरानि पञ्च,
दासीसतं सत्त गवं सतानि ।
परोसहस्सं च सुवण्णनिक्खे,
भरिया च मे सादिसी द्वे ददाहि ॥

15

20

१. व-सी०, स्या० । २-२. कासिराजेन पेमितो-सी०, स्या०; मुत्तोमादातो कुञ्जरो-रो० । ३. विस्समित्वान-सी०; अस्समित्वान-स्या० । ४. निल्लिनं-स्या०; नल्लिनिं-सी० । ५. सोण्डाय उदकमाहत्वा-स्या० । ६-६. पवस्सति-सी०, स्या०; तिवस्सति-रो० । ७. अमोचेसि-मी० । ८. कुड्डुपचायिकं-स्या० । ९. दिपदान-मी०, रो०; द्विपदान-स्या० । १०. येनापि-स्या० ।

B 228 5

१६. तपो नु ते ब्राह्मण भिसरूपो,
मन्ता नु ते ब्राह्मण चित्तरूपा ।
यक्खा नु^१ ते अस्सवा सन्ति केचि,
अत्थं वा मे अभिजानासि कत्तं ॥

१७. न मे तपो अत्थि न चा पि मन्ता,
यक्खा पि मे अस्सवा नत्थि केचि ।
अत्थं पि ते नाभिजानामि कत्तं,
पुब्बे च^२ खो सङ्गतिमत्तमासि ॥

10

१८. पठमं इदं^३ दस्सनं जानतो मे,
न ताभिजानामि इतो पुरत्था ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं,
कदा कुहि वा अहु सङ्गमो नो ॥

15

१९. गन्धारराजस्स पुरम्हि रम्मे,
अवसिम्हसे तक्कसीलाय^४ देव ।
तत्थन्धकारम्हि तिमीसिकायं^५,
अंसेन अंसं समघट्टयिम्ह^६ ॥

20

२०. ते तत्थ ठत्वान उभो जनिन्द,
साराणियं^७ वीतिसारयिम्ह^८ तत्थ ।
सायेव नो सङ्गतिमत्तमासि,
ततो न पच्छा न पुरे अहोसि^९ ॥

२१. यदा कदाचि मनुजेषु ब्रह्मे,
समागमो सप्पुरिसेन होति ।
न पण्डिता सङ्गतिसन्थवान्ति,
पुब्बे कत्तं वा पि विनामयन्ति ॥

१. व-मी०, रो० । २. व-स्या० । ३. इमं-मी० । ४. तक्कसिलायं-म०, रो० । ५. तिमिस्सकायं-स्या० । ६. समघट्टयिम्हा-स्या० । ७. मारणीयं-मी० । ८. वीतिसारिम्ह-सी०, स्या०, रो० । ९. कदाचि-स्या० ।

२२. बाला व^१ खो सङ्गतिसन्थवानि,
पुब्बे कतं वा पि विनासयन्ति ।
बहुं पि बालेसु कतं विनस्सति,
तथा हि बाला अकतञ्जुरुपा ॥
२३. धीरा च खो सङ्गतिसन्थवानि, 5
पुब्बे कतं वा पि न नासयन्ति ।
अप्पं पि धीरेसु कतं न नस्सति,
तथा हि धीरा सुकतञ्जुरुपा ॥
२४. ददामि ते गामवरानि पञ्च, B. 229
दासीसतं सत्त गवं सतानि । 10
परोसहस्सं च सुवण्णनिक्खे,
भरिया च ते सादिसी द्वे ददामि ॥
२५. एवं सतं होति समेच्च राज,
नक्खत्तराजारिव तारकानं ।
आपूरती कासिपती तथाहं^२, 15
तया^३ पि^३ मे सङ्गमो अज्ज लद्धो ति ॥

४५७. धम्मदेवपुत्तजातकं^४ (३)

२६. यसोकरो पुञ्जकरोहमस्मि,
सदात्थुतो^५ समणब्राह्मणानं ।
मगगारहो देवमनुस्सपूजितो,
धम्मो अहं देहि अधम्म मगगं ॥ 20
२७. अधम्मयानं दळ्हमारुहित्वा,
असन्तसन्तो वलवाहमस्मि ।
स किस्स हेतुम्हि^५ तवज्ज दज्जं,
मगगं अहं धम्म अदिन्नपुव्वं ॥

१. च - सी०, स्या०, रो० । २. यया अहं - सी०, स्या० । ३-३. तथाहि - सी०, स्या० । ४. धम्मजातकं - सी० । ५. सदत्थुतो - सी०, स्या० ।

२८. धम्मो हवे पातुरहोसि पुब्बे,
पच्छा अधम्मो उदपादि लोके ।
जेट्ठो च सेट्ठो च सनन्तनो च,
उय्याहि जेट्ठस्स कनिट्ठ मग्गा ॥

5 २९. न याचनाय न पि पातिरूपा^१,
न अरहता^२ तेहं ददेय्य^३ मग्गं ।
युद्धं च नो होतु उभिन्नमज्ज,
युद्धम्हि^४ यो जेस्सति^५ तस्स मग्गो ॥

B. 230

10

३०. सव्वा दिसा अनुविसटोहमस्मि^६,
महब्बलो अमितयसो अतुल्यो^७ ।
गुणेहि सब्बेहि उपेतरूपो,
धम्मो अधम्म त्वं कथं विजेस्ससि ॥

15

३१. लोहेन वे हञ्जति जातरूपं,
न जातरूपेन हनन्ति लोहं ।
सचे अधम्मो हञ्छति^८ धम्ममज्ज,
अयो सुवण्णं विय दस्सनेय्यं ॥

20

३२. सचे तुवं युद्धबलो अधम्म^९,
न तुय्ह वुड्ढा^{१०} च गरू च अत्थि ।
मग्गं च ते दम्मि पियाप्पियेन,
वाचादुरुत्तानि पि ते खमामि ॥

३३. इदं च सुत्वा वचनं अधम्मो,
अवंसिरो पतितो उद्धपादो ।
युद्धत्थिको चे^{११} न लभामि युद्धं,
एत्तावता होति हतो अधम्मो ॥

१. पाटिरूपा - सी०, स्या० । २. अरहति - सी०, रो०; अरहता - स्या० । ३. ददेय्यं - म०, रो० । ४. युद्धस्मि - सी०, स्या० । ५. जिस्सति - स्या० । ६. अनुविस्स-टोहमस्मि - स्या० । ७. अतुल्लो - सी० । ८. हञ्जति - सी०, स्या० । ९. अधम्म - रो० । १०. वुद्धा - सी०, रो० । ११. वे - सी०, स्या० ।

३४. खन्तीबलो युद्धबलं विजेत्वा,
हन्त्वा अधम्मं निहनित्वभूम्या ।
पायासि वित्तो^१ अभिरुह्यह सन्दनं,
मग्गेनेव अतिबलो सच्चनिककमो ॥

३५. माता पिता समणब्राह्मणा च,
असम्मानिता यस्स सके अगारे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं,
कायस्स भेदा निरयं वजन्ति ते^२ ।
यथा अधम्मो पतितो अवंसिरो ॥

5

३६. माता पिता समणब्राह्मणा च,
सुसम्मानिता यस्स सके अगारे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं,
कायस्स भेदा सुगतिं वजन्ति ते ।
यथा पि धम्मो अभिरुह्यह सन्दनं ति ॥

10 B. 231

४५८. उदयजातकं (४)

३७. एका निसिन्ना सुचि सञ्जतूरु^३,
पासादमारुह्यह अनिन्दितङ्गी ।
याचामि तं किन्नरनेत्तचक्खु,
इमेकरत्ति उभयो वसेम ॥

15

३८. ओकिण्णन्तरपरिखं^४, दळ्हमट्टालकोट्टकं ।
रक्खितं खग्गहत्थेहि, दुप्पवेसमिदं पुरं ॥

20

३९. दहरस्स युविनो चा^५ पि, आगमो च न विज्जति ।
अथ केन नु वण्णेन, सङ्गमं इच्छसे मया ॥

४०. यक्खोहमस्मि कल्याणि, आगतोस्मि तवन्तिके^६ ।
त्वं मं नन्दय^७ भद्दन्ते, पुण्णकंसं ददामि ते ॥

१. चित्तो - स्या० । २. सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ३. सञ्जातूरु - स्या० । ४. ओकिण्णन्तरपरिखं - स्या० । ५. वा - सी० । ६. तवन्तिकं - सी०, रो० । ७. नन्दस्सु - स्या० ।

४१. देवं व यक्खं अथ वा मनुस्सं,
न पत्थये उदयमतिच्च अञ्जं ।
गच्छेव त्वं यक्ख महानुभाव,
मा चस्सु गन्त्वा पुनरावजित्थ ॥

5 ४२. या सा रति उत्तमा कामभोगिनं,
यं हेतु सत्ता विसमं चरन्ति ।
मा तं रतिं जीयि तुवं सुचिम्हि ते,
ददामि ते रूपियं^१ कंसपूरं ॥

B. 232

10

४३. नारिं नरो निज्झपयं धनेन,
उक्कंसती यत्थ करोति छन्दं^२ ।
विपच्चनीको तव देवधम्मो,
पच्चक्खतो थोकतरेन एसि ॥

15

४४. आयु च वण्णो च मनुस्सलोके,
निहीयति^३ मनुजानं सुग्गत्ते ।
तेनेव वण्णेन धनं पि तुय्हं,
निहीयति जिण्णतरासि अज्ज ॥

४५. एवं मे पेक्खमानस्स, राजपुत्ति यसस्सिनि ।
हायतेव^४ तव^४ वण्णो, अहोरत्तानमच्चये ॥

20

४६. इमिना व त्वं वयसा, राजपुत्ति सुमेधसे ।
ब्रह्मचरियं चरेय्यासि, भिय्यो वण्णवती सिया ॥

४७. देवा न जीरन्ति यथा मनुस्सा,
गत्तेसु तेसं वलियो न होन्ति ।
पुच्छामि तं यक्ख महानुभाव^५,
कथं नु देवानं^६ सरीरदेहो ॥

१. रूपियं-स्या० । २. छन्दं-स्या० । ३. निहीयति-स्या० । ४-४. हायते वत
ते-सी०, स्या०; हायतेव ततो-रो० । ५. महानुभावं-स्या० । ६. देवानं-रो० ।

४८. देवा न जीरन्ति यथा मनुस्सा,
गत्तेसु तेसं वलियो न होन्ति ।
सुवे सुवे भिय्यतरो व तेसं,
दिब्बो च वण्णो विपुला च भोगा ॥
४९. किंसूध भीता जनता अनेका,
मग्गो च नेकायतनं पवुत्तो ।
पुच्छामि तं यक्ख महानुभाव,
कत्थट्ठितो^१ परलोकं न भाये ॥
५०. वाचं मनं च पणिधाय सम्मा,
कायेन पापानि अकुब्बमानो ।
बहुन्नपानं घरमावसन्तो,
सद्धो मुहू संविभागी वदञ्जू ।
सङ्गाहको सखिलो सण्हवाचो,
एत्थट्ठितो^२ परलोकं न भाये ॥
५१. अनुसाससि मं यक्ख, यथा माता यथा पिता ।
उळारवण्णं^३ पुच्छामि, को नु त्वमसि सुब्रहा ॥
५२. उदयोहमस्मि कल्याणि, सङ्करत्ता^४ इधागतो^५ ।
आमन्त खो तं गच्छामि, मुत्तोस्मि तव सङ्करा^६ ..
५३. सचे खो त्वं उदयोसि, सङ्करत्ता इधागतो ।
अनुसास मं राजपुत्त, यथास्स^७ पुन सङ्गमो ॥
५४. अतिपतति^८ वयो खणो तथेव,
ठानं नत्थि धुवं चवन्ति सत्ता ।
परिजिय्यति^९ अद्धुवं^९ सरीरं,
उदये मा पमादं^{१०} चरस्सु धम्मं ॥

B. 233

10

15

20

१. कत्थठितो—स्या० । २. एत्थठितो—स्या० । ३. उळारवण्ण—सी०, स्या० । ४. सङ्करत्था—सी०, रो०; सङ्करत्था—स्या० । ५. यिधागतो—स्या० । ६. सङ्करा—सी०, रो० । ७. यथास्सु—सी० । ८. अधिपतति—सी०, रो० । ९-९. परिजीयति अधुवं—स्या० । १०. पमादं—सी० ।

५५. कसिणा पथवी धनस्स पूरा,
 एकस्सेव सिया अनञ्जधेय्या ।
 तं चा^१ पि^२ जहति^३ अवीतरागो,
 उदये मा पमाद चरस्सु धम्मं ॥
- 5 ५६. माता^३ च पिता च भातरो च^३,
 भरिया^४ या पि धनेन होति कीता^४ ।
 ते चा पि जहन्ति अञ्जमञ्जं,
 उदये मा पमाद चरस्सु धम्मं ॥
- B. 234 ५७. कायो परभोजनं ति अत्वा^५,
 10 संसारे सुगतिं^६ च दुग्गतिं च^६ ।
 इत्तरवासो ति जानियान^७,
 उदये मा पमाद चरस्सु धम्मं ॥
५८. साधु भासतियं^८ यक्खो, अप्पं मच्चान जीवितं ।
 कसिरं च परित्तं च, तं च दुक्खेन संयुतं ।
 15 साहं एका पव्वजिस्सामि, हित्वा कासि सुरुन्धनं ति ॥

४५९. पानीयजातकं (५)

५९. मित्तो मित्तस्स पानीयं, अदिन्नं परिभुञ्जिसं ।
 तेन पच्छा विजिगुच्छि, तं पापं पकतं मया ।
 मा पुन अकरं पापं, तस्मा पव्वजितो अहं ॥
- 20 ६०. परदारं च दिस्वान, छन्दो मे उदपज्जथ^९ ।
 तेन पच्छा विजिगुच्छि, तं पापं पकतं मया ।
 मा पुन अकरं पापं, तस्मा पव्वजितो अहं ॥
६१. पितरं मे महाराज, चोरा अगण्हु^{१०} कानने ।
 तेसाहं पुच्छितो जानं, अञ्जथा नं वियाकरि ॥

१-१. वापि - स्या० । २. जहाति - सी०, स्या०, रो० । ३-३. मातापिता च भातरो च भगिनी - स्या० । ४-४. भरियासामिको सधनेन होति - स्या० । ५. विदित्वा - स्या० । ६-६. सुगती च दुग्गती च - सी०, स्या०, रो० । ७. जानिया - सी०; जानित्वा - स्या० । ८. भासतयं - सी०, रो० । ९. उपपज्जथ - स्या० । १०. अगण्हु - स्या०; अगण्हूं - सी०, रो० ।

६२. तेन पच्छा विजिगुच्छिं^१, तं पापं पकतं मया ।
मा पुन अकरं पापं, तस्मा पब्बजितो अहं ॥
६३. पाणातिपातमकरं, सोमयागे उपट्टिते ।
तेसाहं समनुञ्जासि, तेन पच्छा विजिगुच्छिं ॥
६४. तं पापं पकतं मया, मा पुन अकरं पापं । 5
तस्मा पब्बजितो अहं ॥
६५. सुरामेरयमाधुका^२, ये जना पठमासु नो ।
बहूनं^३ ते अनत्थाय, मज्जपानमकप्पयुं ॥
६६. तेसाहं समनुञ्जासि, तेन पच्छा विजिगुच्छिं । B. 235
तं पापं पकतं मया, मा पुन अकरं पापं । 10
तस्मा पब्बजितो अहं ॥
६७. धिरत्थु सुबहू कामे, दुग्गन्धे बहुकण्टके ।
ये अहं पटिसेवन्तो, नालभिं^४ तादिसं सुखं ॥
६८. महस्सादा सुखा कामा, नत्थि कामा^५ परं सुखं ।
ये कामे पटिसेवन्ति^६, सग्गं ते उपपज्जरे ॥ 15
६९. अप्पस्सादा दुखा^७ कामा, नत्थि कामा परं दुखं ।
ये कामे पटिसेवन्ति, निरयं ते उपपज्जरे ॥
७०. असी यथा मुनिसितो, नेत्तिसो^८ वं सुपायिको ।
सत्ती व उरसि^९ खित्ता^{१०}, कामा दुक्खतरा ततो ॥
७१. अङ्गारानं व जलितं, कासुं साधिकपोरिसं । 20
फालं व दिवसं तत्तं, कामा दुक्खतरा ततो ॥
७२. विसं यथा हलाहलं, तेलं^{११} पक्कुत्थितं^{१२} यथा ।
तम्बलोहविलीनं व, कामा दुक्खतरा ततो ति ॥

१. विजिगुच्छिं - सी० । २. सुरामेरयमाधुका - सी०, स्या०, रो० । ३. बहूनं - सी०, स्या० । ४. नालभिं - सी० । ५. काम - सी०, रो० । ६. पटिसेवन्ति - सी० । ७. दुक्खा - रो० । ८. दुक्खं - स्या० । ९-९. नेत्तिसोव - स्या० । १०. उरसी - सी०, स्या० । ११. सित्तो - सी० । १२-१२. तेलमुक्कट्टितं यथा - सी०, रो०; तेलं पक्कुत्थितं यथा - स्या० ।

४६०. युद्धञ्चयजातकं^१ (६)

७३. मित्तामच्चपरिव्यूळ्हं^२, अहं वन्दे रथेसभं ।
पव्वजिस्सामहं^३ राज, तं देवो अनुमञ्जतु ॥
७४. सचे ते ऊनं कामेहि, अहं परिपूरयामि ते ।
यो तं हिंसति वारेमि, मा पव्वज^४ युधञ्चय ॥
- 5 ७५. न मत्थि ऊनं कामेहि, हिंसिता^५ मे न विज्जति ।
दीपं च कातुमिच्छामि^६, यं जरा नाभिकीरति ॥
- B. 236 ७६. पुत्तो वा पितरं याचे, पिता वा पुत्तमोरसं ।
नेगमो तं याचे तात, मा पव्वज युधञ्चय ॥
७७. मा^७ मं देव निवारेहि^८, पव्वजन्तं रथेसभ ।
10 माहं कामेहि सम्मत्तो, जराय वसमन्वगू ॥
७८. अहं तं तात याचामि, अहं पुत्त निवारये ।
चिरं तं दट्ठुमिच्छामि, मा पव्वज युधञ्चय ॥
७९. उस्सावो व तिणग्गमिह, सूरियुग्गमनं^९ पति ।
एवमायु मनुस्सानं, मा मं अम्म निवारय^{१०} ॥
- 15 ८०. तरमानो^{१०} इमं यानं, आरोपेतु^{११} रथेसभ ।
मा मे माता तरन्तस्स, अन्तरायकरा अहु ॥
८१. अभिधावथ भदन्ते, सुञ्जं हेस्सति रम्मकं ।
युधञ्चयो अनुञ्जातो, सब्बदत्तेन राजिना ॥
८२. योहु^{१२} सेट्ठो सहस्सस्स^{१३}, युवा कञ्चनसन्निभो ।
20 सोयं कुमारो पव्वजितो, कासायवसनो वली ॥
८३. उभो कुमारा पव्वजिता, युधञ्चयो युधिट्टिलो ।
पहाय मातापितरो, सज्जं छेत्त्वान मच्चुनो ति ॥

१. युधञ्चय०-सी०, स्या०; युवञ्जय०-रो० । २. ऽपरिव्यूळ्हं-मी०, रो० ।
३. पव्वजिस्सं-सी०, रो० । ४. पव्वजि-रो० । ५. हिंसन्तो-स्या० । ६. कत्तु-
मिच्छामि-स्या० । ७-७. ममं तात निवारेमी-मी०, स्या० । ८. मुरियस्सुग्गमन-सी०,
स्या० । ९. निवारये-स्या०, रो० । १०. तरमाना-मी०, रो० । ११. आरोपेत्तु-सी०,
रो० । १२. याहु-रो० । १३. मनुस्सानं-स्या० ।

४६१. दसरथजातकं (७)

८४. एथ लक्खण सीता च, उभो ओतरथोदकं ।
एवायं भरतो आह, राजा दसरथो मतो ॥
८५. केन रामप्पभावेन^१, सोचितब्बं न सोचसि ।
पित्तं कालकतं सुत्वा, न तं पसहते दुखं ॥
८६. यं न सक्का निपालेतुं^२, पोसेन लपतं बहुं ।
स किस्स विञ्जू मेधावी, अत्तानमुपतापये ॥ 5
८७. दहरा च हि बुद्धा^३ च, ये वाला ये च पण्डिता ।
अड्ढा चेव दलिद्दा^४ च, सब्बे मच्चुपरायणा^५ ॥ B. 237
८८. फलानमिव पक्कानं, निच्चं पतनतो^६ भयं ।
एवं जातानं^७ मच्चानं, निच्चं मरणतो भयं ॥ 10
८९. सायमेके न दिस्सन्ति, पातो दिट्ठा बहुज्जना^८ ।
पातो एके न दिस्सन्ति, सायं दिट्ठा बहुज्जना ॥
९०. परिदेवयमानो चे, किञ्चिदत्थं उदब्बहे ।
सम्मूळ्हो^९ हिंसमत्तानं, कयिरा तं^{१०} विचक्खणो ॥
९१. किसो^{११} विवण्णो भवति, हिंसमत्तानमत्तनो ।
न तेन पेता पालेन्ति, निरत्था परिदेवना ॥ 15
९२. यथा सरणमादित्तं, वारिना^{१२} परिनिव्वये^{१३} ।
एवं पि धीरो सुतवा, मेधावी पण्डितो नरो ।
खिप्पमुप्पतितं सोकं, वातो तूलं^{१४} व धंसये ॥
९३. मच्चो एको व अच्चेति, एको व जायते कुले ।
संयोगपरमात्वेव, सम्भोगा सब्बपाणिनं ॥ 20

१. राम पभावेन - स्या०; राम आनुभावेन - रो० । २. पालेतुं - सी०, स्या० । ३. ये बुद्धा - स्या० । ४. दलिद्दा - सी० । ५. मच्चुपरायणा - स्या०, रो० । ६. पतना - रो० । ७. जातानं - रो० । ८. निच्चं - सी०, स्या० । ९. बहुजना - स्या० । १०. सम्मूळ्हो - स्या० । ११. केन - सी० । १२. कीसो - स्या० । १३. वारिनाव - स्या० । १४. निव्वापये - स्या० । १५. कूलं - सी० ।

६४. तस्मा हि धीरस्स बहुस्सुतस्स,
सम्पस्सतो लोकमिमं परं च ।
अञ्जाय धम्मं हृदयं मनं च,
सोका महन्ता पि न तापयन्ति ॥
- 5 ६५. सोहं दस्सं^१ च^१ भोक्खं^३ च^३, भरिस्सामि^३ च जातके ।
सेसं च^४ पालयिस्सामि, किच्चमेतं^५ विजानतो ॥
६६. दस वस्ससहस्सानि, सट्ठि वस्ससतानि च ।
कम्बुगीवो महाबाहु, रामो रज्जमकारयी ति ॥

४६२. संवरजातकं (८)

B. 238

10

६७. जानन्तो नो महाराज, तव सीलं जनाधिपो ।
इमे कुमारे पूजेन्तो, न तं केनचि मञ्जथ ॥

६८. तिट्ठन्ते नो महाराजे, अट्ठु^६ देवे दिवङ्गते ।
जाती तं समनुञ्जिमु^७, सम्पस्सं अत्थमत्तनो ॥

६९. केन संवरवत्तेन, सञ्जाते अभितिट्ठसि^८ ।
केन तं नातिवत्तन्ति, जातिसद्धा समागता ॥

15

१००. न राजपुत्त उसूयामि^९, समणानं महेसिनं ।
सक्कच्चं ते नमस्सामि, पादे वन्दामि तादिनं ॥

१०१. ते मं धम्मगुणे युत्तं, सुस्सूसमनुसूयकं^{१०} ।
समणा^{११} मनुसासन्ति^{११}, इसी धम्मगुणे रता ॥

१०२. तेसाहं वचनं सुत्वा, समणानं महेसिनं ।
न किञ्चि अतिमञ्जामि, धम्मे मे निरतो मनो ॥

20

१-१. यसञ्च - स्या० । २-२. भोगञ्च - स्या० । ३. भरियापि - स्या० । ४. सं - सी०, स्या० । ५. किच्चमेतं - रो० । ६. आट्ठु - सी०, रो०; आट्ठु - स्या० । ७. समनु-मञ्जिमु - मी०, स्या० । ८. अभितिट्ठसि - मी० । ९. उसूयामि - मी०; उस्सुयामि - स्या० । १०. सुस्सूसमनुसूयकं - सी०; सुस्सूसमनुसूयकं - स्या० । ११-११. समणासमनुसासन्ति - सी०; समणासमनुसासन्ति - स्या०, रो० ।

१०३. हत्थारोहा^१ अनीकट्टा, रथिका पत्तिकारका ।
तेसं^२ नप्पटिबन्धामि, निविट्ठं^३ भत्तवेतनं ॥
१०४. महामत्ता च मे अत्थि, मन्तिनो परिचारका^४ ।
बाराणसि वोहरन्ति, बहुमंससुरोदकं^५ ॥
१०५. अथो पि वाणिजा फीता, नानारट्टेहि^६ आगता ।
तेसु मे विहिता रक्खा, एवं जानाहुपोसथ ॥ 5
१०६. धम्मेन किर आतीनं, रज्जं कारेहि संवर ।
मेधावी पण्डितो चासि^७, अथो पि आतिनं^८ हितो ॥
१०७. तं तं आतिपरिव्यूळ्हं, नानारतनमोचितं ।
अमित्ता नप्पसहन्ति, इन्दं व असुराधिपो ति ॥ 10

४६३. सुप्पारकजातकं (९)

१०८. उम्मुज्जन्ति निमुज्जन्ति, मनुस्सा खुरनासिका ।
सुप्पारकं तं पुच्छाम, समुद्दो कतमो अयं ॥ B. 239
१०९. कुरुकच्छा^९ पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
नावाय विप्पनट्टाय, खुरमाली ति वुच्चति ॥
११०. यथा अग्गी^{१०} व सुरियो व^{१०}, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारकं तं पुच्छाम, समुद्दो कतमो अयं ॥ 15
१११. कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
नावाय विप्पनट्टाय, अग्गिमाली ति वुच्चति ॥
११२. यथा दधी^{११} व खीरं व^{११}, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारकं तं पुच्छाम, समुद्दो कतमो अयं ॥ 20
११३. कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
नावाय विप्पनट्टाय, दधिमाली ति वुच्चति ॥

१. हत्थारूहा - सी० । २. तेसु - रो० । ३. निविट्ठं - सी०, रो० । ४. परिचारिका - स्या० । ५. बहुमंससुरोदकं - स्या० । ६. नानारट्टातो - रो० । ७. चापि - सी०, रो० । ८. आतीनं - सी०, स्या० । ९. भरुकच्छा - सी०, स्या०, रो० । १०-१०. अग्गि सुरियो च - स्या० । ११-११. दधि च खीरञ्च - स्या० ।

११४. यथा कुसो व सस्सो व, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारकं तं पुच्छाम, समुद्दो कतमो अयं ॥
११५. कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
नावाय विप्पनट्टाय, कुसमाली ति वुच्चति ॥
- 5 ११६. यथा नळो व वेळू व, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारकं तं पुच्छाम, समुद्दो कतमो अयं ॥
११७. कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
नावाय विप्पनट्टाय, नळमाली ति वुच्चति ॥
११८. महब्भयो^१ भिसनको, सद्दो सुय्यतिमानुसो ।
10 यथा सोब्भो पपातो व, समुद्दो पटिदिस्सति ।
सुप्पारकं तं पुच्छाम, समुद्दो कतमो अयं ॥
- B. 240 ११९. कुरुकच्छा पयातानं, वाणिजानं धनेसिनं ।
नावाय विप्पनट्टाय, बळवामुखी^२ ति वुच्चति ॥
१२०. यतो सरामि अत्तानं, यतो पत्तोस्मि विञ्जुतं ।
15 नाभिजानामि सञ्चिच्च, एकपाणं पि हिंसितं ।
एतेन सच्चवज्जेन, सोत्थि नावा निवत्ततू ति ॥

एकादसनिपातं निट्ठितं ।

तस्सुद्दानं

- सिरिमातुसुपोसकनागवरो^३,
पुन जुण्हक^४ धम्ममुदयवरो ।
अथ पानि^५ युधञ्चयको च दस-,
20 रथ संवर पारगतेन नवा ति ॥

: ० : —

१. महाभयो-सी० । २. बळवामुखी-सी०, रो०; बलवामुखी-स्या० ।
३. सिरिमातुसुपोसकनागवरो-सी० । ४. जुण्ह-सी० । ५. पानीय-सी०, स्या० ।

१२. द्वादसकनिपातो

४६४. चूलकुणालजातकं^१ (१)

१. लुद्धानं लहुचित्तानं, अकतञ्जून दुब्भिनं^२ ।
नादेवसत्तो पुरिसो, थीनं सद्धातुमरहति ॥ B. 241
२. न ता पजानन्ति कतं न किच्चं,
न मातरं पितरं भातरं वा ।
अनरिया समतिक्कन्तधम्मा,
सस्सेव चित्तस्स वसं वजन्ति ॥ 5
३. चिरानुवुट्ठम्पि^३ पियं मनापं,
अनुकम्पकं पाणसमम्पि भत्तुं^४ ।
आवासु किच्चेसु च नं जहन्ति,
तस्माहमित्थीनं न विस्ससामि ॥ 10
४. थीनञ्जिह्व चित्तं यथा वानरस्स,
कन्नप्पकन्नं यथा रुक्खच्छाया ।
चलाचलं हृदयमित्थियानं,
चक्कस्स नेमि विय परिवत्तति ॥
५. यदा ता पस्सन्ति समेक्खमाना,
आदेय्यरूपं पुरिसस्स वित्तं ।
सण्हाहि वाचाहि नयन्ति मेनं,
कम्बोजका जलजेनेव अस्सं ॥ 15
६. यदा न पस्सन्ति समेक्खमाना,
आदेय्यरूपं पुरिसस्स वित्तं ।
समन्ततो नं परिवज्जयन्ति,
तिण्णो नदीपारगतो व कुल्लं ॥ 20

१. चुल्लकुणालजातकं - सी०, स्या० । २. दुब्भिनं - सी० । ३. चिरानुपुत्थम्पि - सी० । ४. सन्तं - सी०, स्या०, रो० ।

B. 242

७. सिलेसूपमा सिखिरिव^१ सब्बभक्खा,
तिक्खमाया नदीरिव सीघसोता ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियं च,
नावा यथा ओरकूलं परं च ॥
८. न ता एकस्स न द्विन्नं, आपणो व पसारितो ।
यो ता मय्हं ति मञ्जेय्य, वातं जालेन बाधये^२ ॥
९. यथा नदी च पन्थो च, पानागारं सभा पपा ।
एवं लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति ॥
१०. घतासनसमा एता^३, कण्हसप्पसिरूपमा^४ ।
गावो बहितिणस्सेव, ओमसन्ति वरं वरं ॥
११. घतासनं कुञ्जरं कण्हसप्पं,
मुद्धाभिसित्तं पमदा च सब्बा ।
एते नरो निच्चयतो भजेथ,
तेसं हवे^५ दुब्बिदु सब्बभावो^६ ॥
१२. नच्चन्तवण्णा न बहूनं^७ कन्ता,
न दक्खिणा पमदा सेवितब्बा ।
न परस्स भरिया न धनस्स हेतु,
एतित्थियो पञ्च न सेवितब्बा ति ॥

४६५. भट्टसालजातकं (२)

१३. का त्वं सुद्धेहि वत्थेहि, अघे वेहायसं^८ ठिता ।
केन त्यास्सूनि^९ वत्तन्ति, कुतो तं भयमागतं ॥
१४. तवेव देव विजिते, भट्टसालो ति मं विदू ।
सट्ठि^{१०} वस्ससहस्सानि, तिद्वतो पूजितस्स मे ॥

१. सिखीरिव - स्या० । २. वा वाधेय्य - सी०; बन्धेय्य - स्या० । ३. एका - सी० ।
४. कण्हसिप्पसिरूपमा - सी०, रो० । ५. भवे - सी० । ६. सच्चभावो - सी०, स्या० ।
७. बहून - सी०, स्या० । ८. वेहासयं - सी०, रो० । ९. त्यस्सूनि - स्या० । १०. सट्ठि
- सी०, रो० ।

१५. कारयन्ता नगरानि, अगारे च दिसम्पति ।
विविधे चापि पासादे, न मं ते अच्चमञ्जिसुं ।
यथेव मं ते पूजेसुं, तथेव त्वं पि पूजय ॥
१६. तं^१ इवाहं^१ न पस्सामि, थूलं^२ कायेन ते दुमं ।
आरोहपरिणाहेन, अभिरूपोसि जातिया ॥ 5
१७. पासादं कारयिस्सामि, एकत्थम्भं मनोरमं ।
तत्थ तं उपनेस्सामि, चिरं ते यक्ख जीवितं ॥
१८. एवं चित्तं उदपादि, सरीरेन विनाभावो ।
पुथुसो मं विकन्तित्वा^३, खण्डसो अवकन्तथ ॥
१९. अग्गे च छेत्वा मज्जे च, पच्छा मूलम्हि^४ छिन्दथ^५ । 40
एवं मे छिज्जमानस्स, न दुक्खं मरणं सिया ॥
२०. हत्थपादं यथा छिन्दे, कण्णनासं च जीवतो ।
ततो पच्छा सिरो छिन्दे, तं दुक्खं मरणं सिया ॥
२१. सुखं नु खण्डसो छिन्नं, भद्रसालवनप्पति^६ ।
किं हेतुं किं उपादाय, खण्डसो छिन्नमिच्छसि^७ ॥ 15
२२. यं च हेतुमुपादाय, हेतुं^८ धम्मूपसंहितं ।
खण्डसो छिन्नमिच्छामि, महाराज सुणोहि मे ॥
२३. जातीं^९ मे सुखसंवद्धां, मम पस्से निवातजा ।
ते पिहं उपहिंसेय्यं, परेसं असुखोचितं^{१०} ॥
२४. चेत्य्यरूपं^{११} चेतिसि^{११}, भद्रसालवनप्पति । 20
हितकामोसि जातीनं, अभयं सम्म दम्मि^{१२} ते ति ॥

१-१. तच्च अहं-सी०, स्या०, रो० । २. दुल्लं-सी० । ३. विकन्तेत्वा-सी०, स्या० । ४-४. मूलञ्च छिन्दथ-सी०; मूलं विछिन्दथ-रो० । ५. भद्रसालवनस्पति-सी० । ६. छिन्दमिच्छसि-स्या० । ७. हेतु-स्या० । ८. जाति-स्या०, रो० । ९. सुखसंवद्धा-स्या० । १०. अस्सदुमोचितं-रो० । ११-११. चेतस्वरूपं चतसि-सी० । १२. ददामि-सी० ।

४६६. समुद्रवाणिजजातकं (३)

B. 244

२५. कसन्ति वपन्ति ते जना,
मनुजा कम्मफलूपजीविनो ।
नयिमस्स दीपकस्स भागिनो,
जम्बुदीपा इदमेव नो वरं ॥
२६. तिपञ्चरत्तूपगतम्हि^१ चन्दे^१,
वेगो महा हेहिति^२ सागरस्स ।
उप्लविस्सं^३ दीपमिमं उळारं,
मा वो वधी^४ गच्छथ लेणमञ्जं ॥
२७. न जातुयं^५ सागरवारिवेगो,
उप्लविस्सं^६ दीपमिमं उळारं ।
तं मे निमित्तेहि बहूहि दिट्ठं,
मा भेथ किं सोचथ मोदथव्हो ॥
२८. पहतभक्खं बहुअन्नपानं,
पत्तथ आवासमिमं उळारं ।
न वो भयं पटिपस्सामि किञ्चि,
आपुत्तपुत्तेहि पमोदथव्हो ॥
२९. यो देवोयं^७ दक्खिणायं^८ दिसायं,
खेमन्ति^९ पक्कोसति^९ तस्स सच्चं ।
न उत्तरो वेदि भयाभयस्स,
मा भेथ किं सोचथ मोदथव्हो ॥
३०. यथा इमे विप्पवदन्ति यक्खा,
एको भयं संसति खेममेको ।
तदिद्ध मय्हं वचनं सुणाथ,
खिप्पं लहुं मा विनस्सिम्ह^{१०} सब्बे ॥

१-१. ऽगमम्हि चन्दो-सी० । २. हेहिति-मी० । ३. उपलापयं-मी०; उप्ला-
वस्सं-स्या० । ४. वधि-मी०, स्या० । ५. जातयं-मी०, स्या० । ६. उणाटये-मी० ।
७. देवायं-स्या० । ८. दक्खिणस्सं-सी० । ९-९. सेमं पटिक्कोसति-स्या०, रो० । १२.
विनस्सिम्ह-स्या० ।

३१. सब्बे समागम्म करोम नावं,
 दोणिं दळ्हं सब्बयन्तूपपन्नं ।
 सचे अयं दक्खिणो सच्चमाह,
 मोघं पटिक्कोसति उत्तरोयं^१ ।
 सा चेव नो हेहिति^२ आपदत्था,
 इमं च दीपं न परिच्चजेम ॥

5

३२. सचे च^३ खो उत्तरो सच्चमाह,
 मोघं पटिक्कोसति दक्खिणोयं^४ ।
 तमेव नावं अभिरुह्ह सब्बे,
 एवं मयं सोत्थि तरेमु पारं ॥

10

३३. न वे सुगण्हं पठमेन सेट्ठं,
 कनिट्टमापाथगतं गहेत्वा ।
 यो चीध तच्छं^५ पविचेय्य गण्हति,
 स वे नरो सेट्ठमुपेति ठानं ॥

३४. यथा पि ते सागरवारिमज्जे,
 सकम्मना^६ सोत्थि वहिसु वाणिजा ।
 अनागतत्थं पटिविज्झियान,
 अप्पं पि नाच्चेति स^७ भूरिपञ्जो ॥

15

३५. बाला च मोहेन रसानुगिद्धा,
 अनागतं अप्पटिविज्झियत्थं ।
 यच्चुप्पन्ने सीदन्ति अत्थजाते^८,
 समुद्मज्जे यथा ते मनुस्सा ॥

20

३६. अनागतं पटिकयिराथ किच्चं,
 मा मं किच्चं किच्चकाले व्यधेसि ।

१. उत्तरायं-रो० । २. होहिति-सी०, स्या० । ३. व-सी० । ४. दक्खिणार्थं-
 रो० । ५. मज्झं-सी०, स्या०, रो० । ६. सकम्मना-सी० । ७. च-स्या० । ८. अत्थे-
 जाते-रो० ।

तं तादिसं पटिकतकिच्चकारिं,
न तं किच्चं किच्चकाले व्यधेती ति ॥

४६७. कामजातकं (४)

B. 246

३७. कामं कामयमानस्स, तस्स चे तं समिज्झति ।
अद्धा पीतिमनो होति, लद्धा मच्चो यदिच्छति ॥
३८. कामं कामयमानस्स, तस्स चे तं समिज्झति ।
ततो नं अपरं कामे, घम्मे तण्हं व विन्दति ॥
३९. गवं व सिङ्गिनो सिङ्गं, वड्डुमानस्स वड्डुति ।
एवं मन्दस्स पोसस्स, बालस्स अविजानतो ।
भिय्यो तण्हा पिपासा च, वड्डुमानस्स वड्डुति ॥
४०. पथव्या^१ सालियवकं, गवस्सं^२ दासपोरिसं ।
दत्त्वा च^३ नालमेकस्स, इति विद्धा^४ समं चरे ॥
४१. राजा पसय्ह पथावं विजित्त्वा^५,
ससागरन्तं महिमावसन्तो ।
ओरं समुद्दस्स अतित्तरूपो,
पारं समुद्दस्स पि पत्थयेथ^६ ॥
४२. याव अनुस्सरं कामे, मनसा तित्ति नाज्झगा ।
ततो निवत्ता पटिकम्म दिस्वा,
ते वे सुत्तित्ता^७ ये पञ्जाय तित्ता ॥
४३. पञ्जाय तित्तिनं^८ सेट्ठं, न सो कामेहि तप्पति ।
पञ्जाय तित्तं पुरिसं, तण्हा न कुरुते वसं ॥
४४. अपविनेथेव कामानं^९, अप्पिच्छस्स अलोलुपो ।
समुद्दमत्तो पुरिसो, न सो कामेहि तप्पति ॥

१. पथव्या-सी०; पठव्या-स्या०। २. गवास्मं-सी०, स्या०, रो०। ३. पि-
मी०, स्या०; वा-रो०। ४. विद्धा-स्या०। ५. विजेत्त्वा-रो०। ६. पत्थयेव-स्या०।
७. तित्ता-सी०, स्या०, रो०। ८. तित्तिनं-सी०, स्या०। ९. कामानि-सी०, स्या०, रो०।

४५. रथकारो व चम्मस्स, परिकन्तं उपाहनं ।
यं यं वजति^१ कामानं, तं तं सम्पज्जते सुखं ।
सब्बं चे^२ सुखमिच्छेय्य, सब्बे कामे परिच्चजे ॥
४६. अट्ट ते भासिता गाथा, सब्बा होन्ति सहस्सियो ।
पटिगण्ह महाब्रह्मे, साधेतं तव भासितं ॥
४७. न मे अत्थो सहस्सेहि, सतेहि नहुतेहि वा ।
पच्छिमं भासतो गाथं, कामे मे न रतो^३ मनो ॥
४८. भद्रको^४ वतायं माणवको, सब्बलोकविदू मुनि ।
यो इमं^५ तण्हं दुक्खजर्नानि, परिजानाति पण्डितो ति ॥

B. 247

5

४६८. जनसन्धजातकं (५)

४९. दस खलु^६ इमानि^६ ठानानि, यानि पुब्बे अकरित्वा ।
स पच्छा मनुत्पपति^७, इच्चेवाह^८ जनसन्धो ॥
५०. अलद्धा वित्तं तप्पति^९, पुब्बे असमुदानितं ।
न पुब्बे धनमेसिस्सं, इति पच्छानुत्पपति ॥
५१. सक्खरूपं पुरे सन्तं, मया सिप्पं न सिक्खितं ।
किच्छा वुत्ति असिप्पस्स, इति पच्छानुत्पपति ॥
५२. कूटवेदी पुरे आसि, पिसुणो पिट्ठिमंसिको ।
चण्डो च फरुसो चा^{१०} पि^{१०}, इति पच्छानुत्पपति ॥
५३. पाणातिपाती पुरे आसि, लुट्ठो चा पि अनारियो ।
भूतानं नापचायिस्सं, इति पच्छानुत्पपति ॥
५४. बहूसु वत सन्तीसु, अनापादासु^{११} इत्थिसु ।
परदारं असेविस्सं^{१२}, इति पच्छानुत्पपति ॥

15

20

१. चजति-सी०; जहति-स्या० । २. च-सी० । ३. निरतो-स्या० । ४. भदो-सी० । ५. सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ६-६. खलुमानि-सी०, स्या० । ७. अनु-
त्पपति-स्या० । ८. इच्चाह राजा-सी०, स्या० । ९. तपति-सी०, स्या० । १०-१०. चासि-
सी०, स्या०, रो० । ११. अनापदासु-सी०, स्या० । १२. आसेविस्सं-स्या० ।

५५. बहुम्हि वत सन्तम्हि, अन्नपाने उपद्रिते ।
न पुब्बे अददं^१ दानं, इति पच्छानुत्पपति ॥
५६. मातरं पितरं चा पि, जिण्णकं^२ गतयोब्बनं^३ ।
पहु सन्तो न पोसिस्सं, इति पच्छानुत्पपति ॥
५७. आचरियमनुसत्थारं, सब्बकामरसाहरं ।
पितरं अतिमञ्जिस्सं, इति पच्छानुत्पपति ॥
५८. समणे ब्राह्मणे चा पि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
न पुब्बे पयिरूपासिस्सं, इति पच्छानुत्पपति ॥
५९. साधु होति तपो चिण्णो, सन्तो च पयिरूपासितो ।
न च पुब्बे तपो चिण्णो, इति पच्छानुत्पपति ॥
६०. यो च एतानि ठानानि, योनिसो पटिपज्जति ।
करं पुरिसकिच्चानि, स पच्छा नानुत्पपती ति ॥

४६९. महाकण्हजातकं (६)

६१. कण्हो कण्हो च घोरो च, सुक्कदाठो पभासवा^१ ।
बद्धो^२ पच्चहि रज्जूहि, किं रवि^३ सुनखो तव ॥
६२. नायं मिगानमत्थाय, उसीनक^४ भविस्सति ।
मनुस्सानं अनयो हुत्वा, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
६३. पत्तहत्था समणका, मुण्डा सङ्घाटिपारुता ।
नङ्गलेहि कसिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
६४. तपस्सिनियो पब्बजिता, मुण्डा सङ्घाटिपारुता ।
प्रदा लोके गमिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥
६५. दीघोत्तरोट्टा^५ जटिला, पङ्कदन्ता रजस्सिरा ।
इणं चोदाय^६ गच्छन्ति, तदा कण्हो पमोक्खति ॥

१. अददि-सी० । २-२. जिण्णके गतयोब्बने-स्या०, रो० । ३. पतापवा-सी०, स्या०, रो० । ४. बद्धो-स्या० । ५. वीर-मी०, रो०; वीर-स्या० । ६. उसीनर-सी०, रो०; उसिन्नर-स्या० । ७. दीघुत्तरोट्टा-सी०, स्या० । ८. वोदाय-सी०, रो०; चोदय-स्या० ।

६६. अधिच्च वेदे सावित्ति, यञ्जतन्तञ्च ब्राह्मणा ।
भतिकाय यजिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोवखति ॥
६७. मातरं पितरं चा पि, जिण्णकं गतयोव्वनं ।
पहू सन्तो^१ न भरन्ति, तदा कण्हो पमोवखति ॥
६८. मातरं पितरं चा पि, जिण्णकं गतयोव्वनं ।
बाला तुम्हे ति ववखन्ति, तदा कण्हो पमोवखति ॥ 5 B. 249
६९. आचरियभरियं सखिं^२, मातुलानि पितुच्छकिं^३ ।
यदा लोके गमिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोवखति ॥
७०. असिचम्मं गहेत्वान, खग्गं पग्गह्हु ब्राह्मणा ।
पन्थघातं करिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोवखति ॥ 10
७१. सुक्कच्छवी वेधवेरा, थूलवाहू^४ अपातुभा ।
मित्तभेदं^५ करिस्सन्ति, तदा कण्हो पमोवखति ॥
७२. मायाविनो नेकतिका, असप्पुरिसचिन्तिका^६ ।
यदा लोके भविस्सन्ति, तदा कण्हो पमोवखती ति ॥

४७०. कोसियजातकं (७)

७३. नेव किणामि^७ न पि विक्किणामि,
न चा पि मे सन्नचयो च^८ अत्थि^९ ।
सुक्किच्छरूपं वतिदं परित्तं,
पत्थोदनो नालमयं दुविन्नं^{१०} ॥ 15
७४. अप्पम्हा अप्पकं दज्जा, अनुमज्झतो मज्झकं ।
बहुम्हा बहुकं दज्जा, अदानं नुपपज्जति^{१०} ॥ 20
७५. तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ॥
अरियमग्गं^{११} समारूहं^{११}, नेकासी लभते सुखं ॥

१. सन्ता-सी० । २. सखा भरियं-सी०, रो० । ३. पितुच्छयं-सी०; पितुच्छमं-रो० । ४. थूलवाहू-सी० । ५. मित्थुभेदं-मी० । ६. चिन्तिका-स्या० । ७. कीणामि-स्या० । ८-८. इत्थि-स्या० । ९. दुविन्दं-रो० । १०. नूपपज्जति-सी०, स्या० । ११-११. अरियं मग्गं समारूहं-सी०, रो० ।

७६. मोघं चस्स हुतं होति, मोघं चा पि समीहितं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, एको भुञ्जति भोजनं ॥
७७. तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्गं समारूह, नेकासी लभते सुखं ॥
- B. 250 5 ७८. सच्चं चस्स हुतं होति, सच्चं चा पि समीहितं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, नेको भुञ्जति भोजनं ॥
७९. तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्गं समारूह, नेकासी लभते सुखं ॥
- 10 ८०. सरं च जुहति पोसो, बहुकाय गयाय च ।
दोणे तिम्बरुतित्थस्मिं, सीघसोते महावहे ॥
८१. अत्र चस्स हुतं होति, अत्र चस्स समीहितं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, नेको भुञ्जति भोजनं ॥
८२. तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्गं समारूह, नेकासी लभते सुखं ॥
- 15 ८३. बळिसं हि सो निगिलति^१, दीघसुत्तं सबन्धनं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, एको भुञ्जति भोजनं ॥
८४. तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुञ्ज च ।
अरियमग्गं समारूह, नेकासी लभते सुखं ॥
- 20 ८५. उळारवण्णा वत ब्राह्मणा इमे,
अयं च वो सुनखो किस्स हेतु ।
उच्चावचं वण्णनिभं विकुब्बति,
अक्खाथ नो ब्राह्मणा के नु तुम्हे ॥
- 25 ८६. चन्दो च सुरियो च उभो इधागता,
अयं पन मातलि देवसारथि ।
सवकोहमस्मि तिदसानमिन्दो,
एसो च खो पञ्चसिखो ति वुच्चति ॥

१. निगिलति - सी०, रो० ।

८७. पाणिस्सरा मुदिङ्गा^१ च, मुरजालम्बरानि च ।
सुत्तमेनं पबोधेन्ति, पटिबुद्धो च नन्दति ॥
८८. ये कचिमे मच्छरिनो कदरिया,
परिभासका समणब्राह्मणानं ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं,
कायस्स भेदा निरयं वजन्ति ॥ 5
८९. ये केचिमे सुगतिमासमाना^२,
धम्मे ठिता संयमे संविभागे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं,
कायस्स भेदा सुगतिं वजन्ति ॥ B. 251
10
९०. त्वं नोसि^३ आति पुरिमासु जातिसु,
सो मच्छरी रोसको^४ पापधम्मो ।
तवेव अत्थाय इधागतम्हा,
मा पापधम्मो निरयं गमित्थ^५ ॥
९१. अद्वा हि मं^६ वो^६ हितकामा, यं मं समनुसासथ । 15
सोहं तथा करिस्सामि, सव्वं वुत्तं हितेसिभि ॥
९२. एसाहमज्जे^७ व^७ उपारमामि^८,
न चा पिहं^९ किञ्चि करेय्य पापं ।
न चा पि मे किञ्चि अदेय्यमत्थि^{१०},
न चा पिदत्त्वा उदकं पिवामि ॥ 20
९३. एवं च मे ददतो सव्वकालं,
भोगा इमे^{११} वासव खीयिस्सन्ति ।
ततो अहं पव्वजिस्सामि सक्क,
हित्वान कामानि यथोधिकानी ति ॥

१. मुदिङ्गा-सी०, रो० । २. सुगतिमाममाना-सी०, रो० । ३. नो-स्या० ।
४. कोसियो-स्या० । ५. अपत्थ-स्या०, रो० । ६-६. मेते-स्या० । ७-७. एसाह-
मज्जेव-सी०, स्या० । ८. उपरमामि-स्या० । ९. न चापहं-सी०, रो० । १०. मदे-
य्यमत्थि-रो० । ११. इध-स्या० ।

४७१. मेण्डकपञ्चजातकं^१ (८)

६४. येसं न कदाचि भूतपुढ्वं,
सख्यं^२ सत्तपदम्पिमस्मि लोके ।
जाता अमित्ता दुवे सहाया,
पटिसन्धाय^३ चरन्ति किस्स हेतु ॥

B. 252 5

६५. यदि मे अज्ज पातरासकाले,
पञ्चं न सक्कुण्य्याथ^४ वत्तुमेतं ।
रट्टा पब्बाजयिस्सामि वो सब्बे,
न हि मत्थो^५ दुप्पञ्जजातिकेहि ॥

10

६६. महाजनसमागममिह घोरे,
जनकोलाहलसङ्गममिह जाते ।
विक्खित्तमना अनेकचित्ता,
पञ्चं न सक्कुणोम वत्तुमेतं ॥

15

६७. एकग्गचित्ता व एकमेका,
रहसि गता अत्थं^६ निचिन्तयित्वा ।
पविवेके सम्मंसित्वान धीरा,
अथ वक्खन्ति जनिन्द एतमत्थं ॥

20

६८. उग्गपुत्तराजपुत्तियानं,
उरुव्वस्स^७ मंसं पियं मनापं ।
न सुनखस्स ते अदेन्ति मंसं,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥

६९. चम्मं विहनन्ति एळकस्स,
अस्सपिट्ठत्थरस्सुखस्स^८ हेतु ।
न^९ च ते^९ सुनखस्स अत्थरन्ति,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥

१. मेण्डकपञ्चजातकं-स्या० । २. सख्यं-सी०; सखि-स्या० । ३. पटिसन्धाय-स्या० । ४. सक्कुणाथ-स्या० । ५. मत्थो-स्या० । ६. अत्था-स्या० । ७. उरुव्व-सी०, स्या० । ८. अस्सपिट्ठत्थरण सुखस्स-सी०; अत्थरणं सुखस्स-स्या० । ९-९. न ते-सी० ।

१००. आवेल्लितसिङ्गिको हि मेण्डो,
न च सुनखस्स विसाणकानि^१ अत्थि ।
तिणभक्खो मंसभोजनो च,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥
१०१. तिणमासि पलासमासि मेण्डो, 5
न च सुनखो^२ तिणमासि नो पलासं ।
गण्हेय्य सुणो^३ ससं बिळारं,
अथ मेण्डस्स सुणेन सख्यमस्स ॥
१०२. अट्टड्डुपदो^४ चतुप्पदस्स, B. 253
मेण्डो अट्टनखो अदिस्समानो । 10
छादियमाहरती अयं इमस्स,
मंसं आहरती अयं अमुस्स ॥
१०३. पासादवरगतो^५ विदेहसेट्ठो,
वितिहारं^६ अञ्जमञ्जभोजनानं^७ ।
अट्ठक्खि^८ किर सक्खिकं^९ जनिन्दो, 15
बुभुक्कस्स^{१०} पुण्णं^{११} मुखस्स^{११} चेतं ॥
१०४. लाभा वत मे अनप्परूपा,
यस्स मेदिसा^{१२} पण्डिता कुलम्हि ।
पञ्चस्स गम्भीरगतं निपुणमत्थं,
पटिविज्जन्ति सुभासितेन धीरा ॥ 20
१०५. अस्सतरिरथं च एकमेकं,
फीतं गामवरं च एकमेकं ।
सब्बेसं^{१३} वो दम्मिं पण्डितानं,
परमप्पतीतमनो^{१४} सुभासितेना ति ॥

१. विसाणानि—सी० । २. सुणो—स्या० । ३. सुनखो—स्या० । ४. अट्टड्डुपादो—सी०, स्या० । ५. पासाद गतो—सी० । ६. वीतिहारं—सी०, स्या० । ७. अञ्जमञ्जभोजनानं—स्या० । ८. अट्ठस—स्या० । ९. सक्खितं—सी०, स्या० । १०. भो भुक्खस्स च—सी० । ११. पुण्णमुखस्स—सी०, स्या० । १२. मे एदिसा—सी०; मे ईदिसा—स्या० । १३. सब्बं—सी० । १४. परप्पतीतमनो—रो० ।

४७२. महापदुमजातकं (९)

१०६. नादट्टा^१ परतो दोसं, अणुं थूलानि सब्बसो ।
इस्सरो पणये दण्डं, सामं अप्पटिवेक्खिय ॥
१०७. यो च अप्पटिवेक्खित्वा, दण्डं कुब्बति खत्तियो ।
सकण्टकं सो गिलति, जच्चन्धो व समक्खितं ॥
१०८. अदण्डियं दण्डयति^२, दण्डियं च अदण्डियं ।
अन्धो व विसमं मग्गं, न जानाति समासमं ॥
१०९. यो च एतानि ठानानि, अणुं थूलानि सब्बसो ।
सुदिट्टमनुसासेय्य, स वे वोहरितुमरहति^३ ॥
११०. नेकन्तमुदुना सक्का, एकन्ततिखिणेन वा ।
अत्तं महन्ते^४ ठपेतुं^५, तस्मा उभयमाचरे ॥
१११. परिभूतो मुदु होति, अतितिक्खो च वेरवा ।
एतं च उभयं जत्वा, अनुमज्झं समाचरे ॥
११२. बहुं पि रत्तो भासेय्य, दुट्ठो पि बहु भासति ।
न इत्थिकारणा^६ राज, पुत्तं घातेतुमरहसि ॥
११३. सब्बो^७ व^८ लोको एकतो^९, इत्थी^{१०} च अयमेकिका ।
तेनाहं पटिपज्जिस्सं, गच्छथ^{१०} पक्खिपथेव तं^{११} ॥
११४. अनेकताले^{१२} नरके, गम्भीरे च^{१३} सुदुत्तरे^{१३} ।
पातितो गिरिदुग्गस्मि, केन त्वं तत्थ नामरि ॥
११५. नागो जातफणो तत्थ, थामवा गिरिसानुजो ।
पच्चग्गहि मं भोगेहि, तेनाहं तत्थ नामरि ॥
११६. एहि तं पटिनेस्सामि, राजपुत्त सकं घरं ।
रज्जं कारेहि^{१४} भद्दन्ते, किं अरज्जे करिस्ससि ॥

१. नादिट्टा-सी०, स्या० । २. दण्डियति-स्या०, रो० । ३. वोहातु०-रो० ।
४. महन्ते-स्या० । ५. ठपेतुं-सी०, स्या०, रो० । ६. इत्थीकारण-स्या० । ७-७. सब्बे
च-रो० । ८. एकन्तो-सी०, रो० । ९. इत्थि-सी० । १०. गच्छ-सी०, स्या० । ११.
नं-स्या० । १२. अनेककाले-सी० । १३-१३. दुदुत्तरे-स्या०; सुदुत्तरे-रो० । १४.
कारेसि-सी० ।

११७. यथा गिलित्वा बळिसं^१, उद्धरेय्य सलोहितं ।
उद्धरित्वा सुखी अस्स, एवं^२ पस्सामि अत्तनं^३ ॥
११८. किं नु त्वं बळिसं ब्रूसि, किं त्वं ब्रूसि सलोहितं ।
किं नु त्वं उब्भतं ब्रूसि, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥
११९. कामाहं बळिसं ब्रूमि, हत्थिअस्सं सलोहितं ।
चत्ताहं उब्भतं ब्रूमि, एवं जानाहि खत्तिय ॥ 5
१२०. चिञ्चामाणविका माता, देवदत्तो च मे पिता ।
आनन्दो पण्डितो नागो, सारिपुत्तो च देवता ।
राजपुत्तो^४ अहं आसिं^५, एवं धारेथ जातकं ति ॥

४७३. मित्तामित्तजातकं (१०)

१२१. कानि कम्मनि कुब्बानं, कथं विञ्जू परक्कमे ।
अमित्तं जानेय्य मेधावी, दिस्वा सुत्वा च पण्डितो ॥ 10 B. 255
१२२. न नं उम्हयते दिस्वा, न च नं पटिनन्दति ।
चक्खूनि^६ चस्स^७ न ददाति, पटिलोमं च वत्तति ॥
१२३. अमित्ते तस्स भजति, मित्ते तस्स न सेवति ।
वण्णकामे निवारति, अक्कोसन्ते पसंसति ॥ 15
१२४. गुय्हं च तस्स नक्खाति, तस्स गुय्हं न गूहति ।
कम्मं तस्स न वण्णेति, पञ्जस्स नप्पसंसति ॥
१२५. अभवे नन्दति तस्स, भवे तस्स न नन्दति ।
अच्छेरं^८ भोजनं लद्धा, तस्स नुप्पज्जते सति ।
ततो नं नानुकम्पति, अहो^९ सो पि लभेय्यितो ॥ 20
१२६. इच्चेते सोळसाकारा, अमित्तस्मिं पतिट्ठिता ।
येहि अमित्तं जानेय्य, दिस्वा सुत्वा च पण्डितो ॥

१. बळिसं—स्या०, रो० । २. सुखं—रो० । ३. अत्तना—स्या०; अत्तनि—रो० ।

४-४. अहं तदा राजपुत्तो—सी०, स्या० । ५-५. चुक्खूनिस्स—स्या० । ६. अच्छरियं—सी०, स्या०, रो० । ७. अहा—सी०, स्या० ।

१२७. कानि कम्मानि कुब्बानं, कथं विञ्जू परक्कमे ।
मित्तं जानेय्य मेधावी, दिस्वा सुत्वा च^१ पण्डितो ॥
१२८. पवुत्थं^२ तस्स^३ सरति, आगतं^३ अभिनन्दति ।
ततो केलायितो^४ होति, वाचाय पटिनन्दति ॥
- 5 १२९. मित्ते तस्सेव भजति, अमित्ते तस्स न सेवति ।
अक्कोसन्ते निवारेति, वण्णकामे पसंसति ॥
१३०. गुय्हं च तस्स अक्खाति, तस्स गुय्हं च गूहति ।
कम्मं च तस्स वण्णेति, पञ्जं^५ तस्स^५ पसंसति ॥
- 10 १३१. भवे च नन्दति तस्स, अभवे तस्स न नन्दति ।
अच्छेरं भोजनं लद्धा, तस्स उप्पज्जते सति ।
ततो नं अनुकम्पति, अहो^६ सो पि^६ लभेय्यितो ॥
- B. 256 १३२. इच्चेते सोळसाकारा, मित्तस्मिं सुप्पतिट्ठिता^७ ।
येहि मित्तं च^५ जानेय्य^५, दिस्वा सुत्वा च पण्डितो ति ॥
द्वादसकनिपातं तिट्ठितं ।

तस्सुद्दानं

- 15 लहुचित्तं ससालं कसन्ति पुन,
अथ कामं दसखलुट्टानवरो ।
अथ कण्हं सुकोसियं मेण्डवरो,
पट्टमो पुन मित्तवरेण दसा ति ॥

—:०:—

१. व-रो० । २-२. पुवुत्थञ्चस्स-स्या०; पवुत्थं चस्म-मी० । ३. आभतं-
सी० । ४. केलायिको-स्या० । ५-५. पञ्जमस्स-स्या० । ६-६. पहा सो पि-सी०,
स्या० । ७. सुपतिट्ठिता-स्या० । ८-८. सुजानय्य-रो० ।

१३. तेरसकनिपातो

४७४. अम्बजातकं (१)

१. अहासि मे अम्बफलानि पुब्बे,
अणूनि थूलानि च ब्रह्मचारि ।
तेहेव मन्तेहि न दानि तुय्हं,
दुमप्फला पातुभवन्ति ब्रह्मे ॥
२. नक्खत्तयोगं पटिमानयामि,
खणं मुहुत्तं च^१ मन्ते न पस्सं^१ ।
नक्खत्तयोगं च खणं च लद्धा,
अद्धाहरिस्सम्बफलं^२ प्हूतं^३ ॥
३. नक्खत्तयोगं न पुरे अभाणि,
खणं मुहुत्तं न पुरे असंसि ।
सयं^४ हरी अम्बफलं प्हूतं^५,
वण्णेन गन्धेन रसेनुपेतं ॥
४. मन्ताभिजप्पेन पुरे^६ हि^६ तुय्हं,
दुमप्फला पातुभवन्ति ब्रह्मे ।
स्वाज्ज न पारेसि^७ जप्पं^८ पि मन्तं^९,
अयं सो को नाम तवज्ज धम्मो ॥
५. चण्डालपुत्तो मम सम्पदासि,
धम्मेन मन्ते पकतिं च संसि ।
मा चस्सु मे पुच्छित्तो नामगोत्तं,
गुट्थित्थो अत्थं^{१०} विजहेत्थ मन्तो^{१०} ॥

B. 257

5

10

15

20

१-१. न मं तोसयन्ति-सी०, रो० । २. अथाहरिस्सम्बफलं-सी० । ३. बहुकं-
स्या० । ४. अथा-सी०, स्या०, रो० । ५. प्हूतं-स्या० । ६-६. पुरस्स-सी०, रो०;
पुरे पि-स्या० । ७. वादेसि-स्या० । ८-८. जप्पि मन्ते-सी०, रो० । ९. मातं-सी०,
स्या०, रो० । १०. मन्ता-स्या० ।

B. 258

६. सोहं जनिन्देन जनम्हि पुट्टो,
मक्खाभिभूतो अलिकं अभाणि ।
मन्ता इमे ब्राह्मणस्सा ति मिच्छा,
पहीनमन्तो कपणो रुदामि ॥
- 5 ७. एरण्डा पुचिमन्दा वा, अथ वा पालिभट्टका ।
मधुं मधुत्थिको विन्दे, सो हि तस्स दुमुत्तमो ॥
८. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्धा चण्डालपुक्कुसा ।
यम्हा^१ धम्मं विजानेय्य, सो हि तस्स नरुत्तमो ॥
- 10 ९. इमस्स दण्डं च वधं च दत्त्वा,
गले गहेत्त्वा खलयाथ^२ जम्मं ।
यो उत्तमत्थं कसिरेन लद्धं,
मानातिमानेन विनासयित्थ ॥
- 15 १०. यथा समं मञ्जमानो पतेय्य,
सोढ्भं गुहं नरकं पूतिपादं ।
रज्जू ति वा अक्कमे कण्हसप्पं,
अन्धो यथा जोतिमधिट्टुहेय्य ।
एवं पि मं त्वं खलितं सपञ्ज^३,
पहीनमन्तस्स पुनप्पदाहि^४ ॥
- 20 ११. धम्मेन मन्तं^५ तव सम्पदासिं,
तुवं^६ पि धम्मेन परिग्गहेसि^७ ।
पक्कतिं पि ते अत्तमनो असंसिं^८,
धम्मे ठितं तं न^९ जहेय्य मन्तो ॥
१२. यो^{१०} बालमन्तं कसिरेन लद्धं,
यं दुल्लभं अज्ज मनुस्सलोके ।

१. यस्मा-सी० । २. बलयाथ-स्या० । ३. सपञ्जा-रो० । ४. पुनप्पसीद-
सी०, रो०; पुनसम्पदाहि-स्या० । ५. मन्ते-सी०, स्या०, रो० । ६. त्वं-स्या० । ७.
पटिग्गहेसि-सी० । ८. असंसि-स्या० । ९. नं-सी० । १०. सो-सी०, स्या० ।

किञ्चा^१ पि लद्धा जीवितुं^२ अप्पपञ्जो^३,
विनासयी अलिकं भासमानो ॥

१३. बालस्स मूळहस्स^४ अकतञ्जुनो च,
मुसा भणन्तस्स असञ्जतस्स ।
मन्ते मयं तादिसके न देम,
कुतो मन्ता गच्छ न मय्ह^५ रुच्चसी ति ॥

B. 259

5

४७५. फन्दनजातकं (२)

१४. कुठारिहत्थो पुरिसो, वनमोगय्ह^६ तिट्ठसि ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कि दारं छेतुमिच्छसि ॥
१५. इस्सो^७ वनानि चरसि, समानि विसमानि च ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, किं दारं नेमिया दळ्हं ॥ 10
१६. नेव सालो न खदिरो, नास्सकण्णो^८ कुतो धवो ।
रुक्खो च^९ फन्दनो नाम, तं दारं नेमिया दळ्हं ॥
१७. कीदिसानिस्स पत्तानि, खन्धो वा पन कीदिसो ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, यथा जानेमु फन्दनं ॥
१८. यस्स साखा पलम्बन्ति, नमन्ति न च भञ्जरे । 15
सो रुक्खो फन्दनो नाम, यस्स मूले अहं ठितो ॥
१९. अरानं चक्कनाभीनं, ईसानेमिरथस्स च ।
सब्बस्स ते कम्मनियो, अयं हेस्सति फन्दनो ॥
२०. इति फन्दनरुक्खो पि, तावदे^{१०} अज्झभासथ ।
मय्हं पि वचनं अत्थि, भारद्वाज सुणोहि मे ॥ 20
२१. इस्सस्स^{११} उपक्खन्धम्हा^{१२}, उक्कच्च^{१३} चतुरङ्गुलं ।
तेन नेमि पसारेसि^{१३}, एवं दळ्हतरं सिया ॥

१-१. किञ्छा लद्धं जीविकं-सी०; किञ्छा लद्धं जीवितं-स्या०; कञ्छा पि लद्ध जीविकं-रो० । २. अप्पञ्ज-रो० । ३. मूळहस्स-स्या० । ४. मय्हं-स्या० । ५. वन-मोगय्ह-स्या० । ६. इसो-सी०; ईसो-स्या०, रो० । ७. नस्सकण्णो-सी० । ८. व-सी०, रो० । ९. देवता-स्या० । १०. इमस्स-स्या० । ११. उपक्खन्धम्हा-सी०, रो० । १२. ओक्कच्च-सी० । १३. परिहरेसि-सी०, स्या०, रो० ।

B. 260

5

10

२२. इति फन्दनरुक्खो पि, वेरं अप्पेसि^१ तावदे^१ ।
जातानं च अजातानं, इस्सानं^२ दुक्खमावहि ॥
२३. इच्चेवं^३ फन्दनो इस्सं^३, इस्सो^३ च पन फन्दनं ।
अञ्जमञ्जं विवादेन, अञ्जमञ्जमघातयुं ॥
२४. एवमेव मनुस्सानं^४, विवादो यत्थ जायति ।
मयूरनच्चं नच्चन्ति, यथा ते^४ इस्सफन्दना ॥
२५. तं वो वदामि भद्दं वो, यावन्तेत्थ समागता ।
सम्मोदथ मा विवदथ^५, मा होथ इस्सफन्दना ॥
२६. सामग्गिमेव^६ सिक्खेथ, बुद्धेहेतं पसंसितं ।
सामग्गिरतो^६ धम्मट्ठो, योगक्खेमा न धंसती ति ॥

४७६. जवनहंसजातकं (३)

२७. इधेव हंस निपत, पियं मे तव दस्सनं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यमिधत्थि पवेदय ॥
२८. सवनेन एकस्स^{१०} पिया भवन्ति,
दिस्वा पनेकस्स वियेति^{११} छन्दो ।
दिस्वा च सुत्वा च पिया भवन्ति,
कच्चिन्नु^{१२} मे पीयसि^{१३} दस्सनेन ॥
२९. सवनेन पियो मेसि, भिय्यो चागम्म दस्सनं ।
एवं पियदस्सनो मे^{१४}, वस हंस ममन्तिके^{१५} ॥
३०. वसेय्याम तवागारे, निच्चं सक्कतपूजिता ।
मत्तो च^{१६} एकदा वज्जे^{१७}, हंसराजं पचन्तु मे ॥

१-१. कप्पेसि देवता-स्या० । २. ईसानं-स्या० । ३. इच्छेव-सी०, रो० । ४-४. रो०; इंसं इसो-सी०; ईसं०-स्या० । ५. मनुस्सेसु-सी०, स्या० । ६. ने-रो० । ७. विवदित्थ-सी०, स्या०, रो० । ८. सामग्गमेव-स्या० । ९. सामग्गरतो-स्या० । १०. चेकस्स-सी० । ११. विनेति-स्या०; विहेति-रो० । १२. कच्चिन्नु खो-स्या० । १३. पियसि-स्या० । १४. समानो-सी०, स्या०, रो० । १५. ममसन्तिके-सी०, स्या०, रो० । १६. व-सी० । १७. वज्जा-सी०, रो०; मज्जं-स्या० ।

३१. धिरत्थु^१ तं मज्जपानं^२, यं मे पियतरं तथा ।
न चा पि मज्जं पिस्सामि^३, याव मे वच्छसी घरे ॥
३२. सुविजानं सिङ्गालानं^४, सकुणानं^५ च वस्सितं ।
मनुस्सवस्सितं राज, दुब्बिजानतरं ततो ॥
३३. अपि चे मञ्जती पोसो, जाति मित्तो सखा ति वा । 5
यो पुब्बे सुमनो हुत्वा, पच्छा सम्पज्जते दिसो ॥
३४. यस्मिं मनो निविसति, अविदूरे सहा पि सो ।
सन्तिके पि हि सो दूरे, यस्मिं^६ नाविसते^७ मनो ॥
३५. अन्तो पि सो होति पसन्नचित्तो,
पारं समुद्दस्स पसन्नचित्तो । 10
अन्तो पि सो होति पदुद्धचित्तो,
पारं समुद्दस्स पदुद्धचित्तो ॥
३६. संवसन्ता विवसन्ति, ये दिसा ते रथेसभ ।
आरा सन्तो संवसन्ति^८, मनसा रट्टवड्डुन ॥
३७. अतिचिरं निवासेन, पियो भवति अप्पियो । 15
आमन्त खो तं गच्छाम^९, पुरा ते होमि^{१०} अप्पिया^{११} ॥
३८. एवं चे याचमानानं, अञ्जलि नाववुज्जसि ।
परिचारकानं सतं^{१२}, वचनं न करोसि नो ।
एवं तं अभियाचाम, पुन कयिरासि परियायं ॥
३९. एवं चे नो विहरतं, अन्तरायो न हेस्सति । 20
तुय्हं चा^{१३} पि महाराज, मय्हं च^{१४} रट्टवड्डुन ।
अप्पेव नाम पस्सेमु^{१५}, अहोरतानमच्चये ति ॥

१. धीरत्थु-सी० । २. अन्नपानं-सी० । ३. पायामि-सी०, रो०; पिविस्सामि-
स्या० । ४-४. सिंगालानं सकुणानं-सी०, रो०; सिंगालानं सकुणानं-स्या० । ५-५. यस्मा
विवसते-सी०, स्या०, रो० । ६. संवसन्तो-रो० । ७. गच्छामि-स्या० । ८-८. होमि
अप्पियो-स्या० । ९. सन्तानं-सी०, स्या०; सत्तानं रो० । १०. वा-स्या०, रो० । ११.
वा-सी०, स्या०, रो० । १२. पस्सेम-सी०, स्या०, रो० ।

४७७. चूलनारदजातकं^१ (४)

४०. न ते कट्टानि भिन्नानि, न ते उदकमाभतं ।
अग्नी^२ पि ते न हापितो^३, किन्नु मन्दो व ज्ञायसि ॥
- B. 262 ४१. न उस्सहे वने वत्थुं, कस्सपामन्तयामि तं ।
दुक्खो वासो अरञ्जस्मिं, रट्ठं इच्छामि गन्तवे ॥
- 5 ४२. यथा अहं इतो गन्त्वा, यस्मिं जनपदे वसं ।
आचारं ब्रह्मो सिक्खेय्यं^४, तं धम्मं अनुसास मं ॥
४३. सचे अरञ्जं हित्वान, वनमूलफलानि च ।
रट्ठे रोचयसे वासं, तं धम्मं निसामेहि मे ॥
४४. विसं मा पटिसेवित्थो^५, पपातं परिवज्जय ।
10 पङ्के च मा विसीदित्थो, यत्तो चासीविसे^६ चरे ॥
४५. किन्नु विसं पपातो वा, पङ्को वा ब्रह्मचारिनं ।
कं त्वं आसीविसं ब्रूसि^७, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ।
४६. आसवो तात लोकस्मिं, सुरा नाम पवुच्चति ।
मनुञ्जो^८ सुरभी वग्गु, सादु^९ खुद्दरसूपमो^{१०} ।
15 विसं तदाहु अरिया से^{११}, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
४७. इत्थियो तात लोकस्मिं, पमत्तं पमथेन्ति ता ।
हरन्ति^{१२} युविनो^{१३} चित्तं, तूलं भट्ठं व मालुतो ।
पपातो एसो^{१४} अक्खातो, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
४८. लाभो सिलोको सक्कारो, पूजा परकुलेसु च ।
20 पङ्को एसो च^{१५} अक्खातो, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
४९. ससत्था^{१६} तात राजानो, आवसन्ति म्हि इमं ।
ते तादिसे मनुस्सिन्दे, महन्ते तात नारद ॥

१. चूलनारदकस्सपजातकं-स्या० । २. अग्नि-स्या० । ३. हासितो-सी०, स्या० । ४. सिक्खेय्य-स्या० । ५. पटिसेवित्थ-स्या० । ६. आसीविसे-सी०, स्या० । ७. ब्रूसि-सी०, स्या० । ८. मनुञ्जा-सी०, स्या०, रो० । ९-९. मधु खुद्दसूपमा-सी०, स्या०; सादु खुद्दरसूपमा-रो० । १०. सी०, स्या० पोत्यकेसु नत्थि । ११-११. फरन्ति मुनिनो-स्या० । १२. एस-स्या० । १३. व-सी०, स्या०, रो० । १४. महन्ता-स्या० ।

५०. इस्सरानं अधिपतीनं, न तेसं पादतो चरे ।
 आसीविसो ति^१ अक्खातो, ब्रह्मचरियस्स नारद ॥
५१. भत्तत्थो भत्तकाले च^२, यं गेहमुपसङ्कमे ।
 यदेत्थ कुसलं जञ्जा, तत्थ घासेसनं चरे ॥
५२. पविसित्वा परकुलं, पानत्थं^३ भोजनाय वा ।
 मितं खादे मितं भुञ्जे, न च रूपे मनं करे ॥
५३. गोट्टं^४ मज्जं किराटं^५ च^६, सभा निकिरणानि च ।
 आरका परिवज्जेहि, यानी व विसमं पथं ति ॥

5 B. 263

४७८. दूतजातकं (५)

५४. दूते ते ब्रह्मे पाहेसिं, गङ्गातीरस्मिं^७ ज्ञायतो ।
 तेसं पुट्टो न व्याकासि, दुक्खं गुय्हमतं^८ नु ते ॥
५५. सचे ते दुक्खमुप्पज्जे, कासीनं रट्टवड्डन ।
 मा खो नं तस्स अक्खाहि, यो तं दुक्खा न मोचये ॥
५६. यो तस्स^९ दुक्खजातस्स, एकङ्गमपि^{१०} भागसो^{१०} ।
 विप्पमोचेय्य धम्मेन, कामं तस्स पवेदय^{११} ॥
५७. सुविजानं सिङ्गालानं, सकुणानं^{१२} च वस्सितं ।
 मनुस्सवस्सितं राज, दुब्बिजानतरं ततो ॥
५८. अपि चे मञ्जती पोसो, जाति मित्तो सखा ति वा ।
 यो पुब्बे सुमनो हुत्वा, पच्छा सम्पज्जते दिसो ॥
५९. यो अत्तनो दुक्खमनानुपुट्टो,
 पवेदये जन्तु अकालरूपे ।
 आनन्दिनो तस्स भवन्तिमित्ता^{१३},
 हितेसिनो तस्स दुक्खी^{१४} भवन्ति ॥

20

१. सो-सी०, रो० । २. यं-सी०, रो० । ३. पानत्थो-स्या०, रो० । ४. गूट्ट-
 स्या० । ५. किरासं-सी०, स्या०, रो० । ६. व-रो० । ७. गङ्गातीरस्मिं-सी० । ८.
 गुय्हं मतं-सी०; तुय्हं मतं-स्या० । ९. च तथ-रो० । १०-१०. एकन्तमपि भासतो-
 सी०, रो० । ११. पवेदये-सी० । १२. सकन्तानं-सी०, स्या० । १३. भवन्तिमित्ता-सी०,
 रो० । १४. दुक्खी-स्या० ।

B. 264 5

10

15

20

६०. कालं च अत्वान तथाविधस्स,
मेधावीनं एकमनं विदित्वा ।
अक्खेय्य तिब्बानि^१ परस्स धीरो,
सण्हं गिरं अत्थवर्ति पमुञ्चे ॥
६१. सचे च जञ्जा अविस्सह्मत्तनो,
न^२ ते हि मय्हं^३ सुखागमाय ।
एको व तिब्बानि सहेय्य धीरो,
सच्चं हिरोत्तप्पमपेक्खमानो ॥
६२. अहं रट्टानि विचरन्तो, निगमे राजधानियो ।
भिक्खमानो महाराज, आचरियस्स धनत्थिको ॥
६३. गहपती राजपुरिसे, महासाले च ब्राह्मणे ।
अलत्थं सत्त निक्खानि, सुवण्णस्स जनाधिप ।
ते मे नट्टा महाराज, तस्मा सोचामहं भुसं ॥
६४. पुरिसा ते महाराज, मनसानुविचिन्तिता^४ ।
नालं दुक्खा पमोचेतुं, तस्मा तेसं न व्याहरिं^५ ॥
६५. त्वं च खो मे महाराज, मनसानुविचिन्तितो ।
अलं दुक्खा पमोचेतुं, तस्मा तुय्हं पवेदयिं ॥
६६. तस्सादासि पसन्नत्तो^६, कासीनं रट्टवड्डनो ।
जातरूपमये निक्खे, सुवण्णस्स चतुद्दसा ति ॥

४७९. कालिङ्गबोधिजातकं (६)

६७. राजा कालिङ्गो चक्कवत्ति, धम्मेन पथविमनुसासं^१ ।
अगमा^२ बोधिसमीपं, नागेन महानुभावेन ॥
६८. कालिङ्गो भारद्वाजो च, राजानं कालिङ्गं^३ समणकोलञ्जं ।
चक्कं^४ वत्तयतो परिग्गहेत्वा^५, पञ्जली इदमवोच ॥

१. तिप्पनि-सी०, स्या०, रो० । २-२. नायं नीति मय्ह-सी०, रो० । ३. मनसानु-
विचिन्तिका-सी० । ४. व्याहरि-सी० । ५. पसन्नचित्तो-स्या० । ६. पठविमनुस्सानं-
सी०; पठवि मनुसासि-स्या० । ७. अगमासि-स्या० । ८. कालिङ्ग-सी० । ९. चक्क-
स्या० । १०. परिणेतवा-रो० ।

६६. पच्चोरोह महाराज, भूमिभागो यथा समणुग्गतो^१ ।
इध अनधिवरा बुद्धा, अभिसम्बुद्धा विरोचन्ति ॥
७०. पदक्खिणतो आवट्टा, तिणलता अस्मिं भूमिभागस्मिं । B. 265
पथविया^२ नाभियं^३ मण्डो, इति नो सुतं मन्ते^४ महाराज ॥
७१. सागरपरियन्ताय, मेदिनिया^५ सब्बभूतधरणिा । 5
पथविया अयं मण्डो, ओरोहित्वा नमो करोहि ॥
७२. ये ते भवन्ति नागा च, अभिजाता च कुञ्जरा ।
एत्तावता पदेसं ते, नागा नेव मुपयन्ति ॥
७३. अभिजातो^६ नागो कामं, पेसेहि कुञ्जरं दन्तिं ।
एत्तावता पदेसो^७, सक्का नागेन मुपगन्तुं ॥ 10
७४. तं सुत्वा राजा कालिङ्गो, वेय्यञ्जनिकवचो निसामेत्वा ।
सम्पेसेसि नागं अस्साम^८, मयं यथिमस्सिदं^९ वचनं ॥
७५. सम्पेसितो च रञ्जा, नागो कोञ्चो व अभिनदित्वान^{१०} ।
पटिसविकत्वा निसीदि, गरुं^{१०} व भारं^{१०} असहमानो ॥
७६. कालिङ्गभारद्वाजो^{११}, नागं खीणायुकं विदित्वान^{१२} । 15
राजानं कालिङ्गं, तरमानो अज्झभासित्थ ।
अञ्जं सङ्कम नागं, नागो खीणायुको महाराज ॥
७७. तं सुत्वा कालिङ्गो, तरमानो सङ्कमी नागं ।
सङ्कन्तेव रञ्जे, नागो तत्थेव पति^{१३} भूम्या^{१३} ।
वेय्यञ्जनिकवचो, यथा तथा अहु नागो ॥ 20
७८. कालिङ्गो^{१४} राजा कालिङ्गं, ब्राह्मणं एतदवोच^{१५} ।
त्वमेव असि सम्बुद्धो, सब्बञ्जू सब्बदस्सावी ॥

१. समणुगीतो—सी०, रो०; ममणुगीतो—स्या० । २-२. पुथुविया अयं—सी०;
पठविया अयं—स्या०; पुवियायं—रो० । ३. सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४. मेद-
निया—स्या० । ५. अभिजाते—सी०, रो० । ६. पदेसो च न—स्या० । ७. उय्याम—स्या० ।
८. यथाइदं—सी०, स्या०, रो० । ९. आनदित्वा—रो० । १०-१०. गरु भारं—सी०, स्या० ।
११. कालिङ्गो—स्या० । १२. विदित्वा—सी० । १३-१३. पतिभूम्या—स्या० । १४-१४.
कालिङ्ग भारद्वाज कालिङ्गो, ब्राह्मणं इदमवोच—सी०, स्या० ।

७६. तं^१ अनधिवासेन्तो कालिङ्गं^२, ब्राह्मणो इदमवोच ।
वेय्यञ्जनिका हि मयं, बुद्धा सब्बञ्जुनो^३ महाराज ॥
८०. सब्बञ्जू सब्बविदू च, बुद्धा न^४ लक्खणेन जानन्ति ।
आगमबलसा^५ हि मयं, बुद्धा सब्बं पजानन्ति ॥
८१. महयित्वा^६ सम्बोधिं, नानातुरियेहि वज्जमानेहि^७ ।
मालाविलेपनं^८ अभिहरित्वा^९, अथ^{१०} राजा मनुपायासि^{११} ॥
८२. सट्ठि वाहसहस्सानि, पुप्फानं^{१०} सन्निपातयि ।
पूजेसि राजा कालिङ्गो, बोधिमण्डमनुत्तरं ति ॥

४८०. अकित्तिजातकं (७)

८३. अकित्तिं दिस्वा^{११} सम्मन्तं, सक्को भूतपती ब्रवि ।
किं पत्थयं महाब्रह्मे, एको सम्मसि घम्मनि ॥
८४. दुक्खो पुनब्भवो सक्क, सरीरस्स च भेदनं ।
सम्मोहमरणं दुक्खं, तस्मा सम्मामि वासव ॥
८५. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे^{१२} सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
८६. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
येन पुत्ते च दारे च, धनधञ्जं पियानि च ।
लद्धा नरा न तप्पन्ति, सो लोभो न मयी वसे ॥
८७. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
८८. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
खेतं वत्थुं हिरञ्जं च, गवस्सं^{१३} दासपोरिसं ।
येन जातेन जीयन्ति, सो दोसो न मयी वसे ॥

१. तं वचनं—सी० । २. कालिङ्गो—सी०, स्या०, रो० । ३. सब्बञ्जुनोव—सी० ।
४. स्या० पोत्थके नत्थि । ५. आगमपुरिसा—रो० । ६. महयित्त्वान—सी०, रो०; पृहं-
सित्त्वान—स्या० । ७. विज्जमानेहि—स्या० । ८-८. मालागन्धविलेपनं आहरित्वा—सी०,
रो० । ९-९. पाकारपरिक्खेपं कारेसि अथ राजा पायासि—सी०, स्या०, रो० । १०. पुप्फानि—
स्या० । ११. दिस्वान—स्या० । १२. पतिरूपे—स्या० । १३. गवास्सं—सी०, स्या० ।

८९. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
९०. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
बालं न पस्से न सुणे, न च बालेन संवसे ।
बालेनल्लापसल्लापं, न करे न च रोचये ॥ 5
९१. किं नु ते अकरं बालो, वद कस्सप कारणं ।
केन कस्सप बालस्स, दस्सनं नाभिकह्वसि ॥
९२. अनयं नयति दुम्मोधो, अधुरायं नियुञ्जति ।
दुन्नयो सेय्यसो होति, सम्मा वुत्तो पकुप्पति ।
विनयं सो न जानाति, साधु तस्स अदस्सनं ॥ 10
९३. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
९४. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
धीरं पस्से सुणे धीरं, धीरेन सह संवसे ।
धीरेनल्लापसल्लापं, तं करे तं च रोचये ॥ 15
९५. किं नु ते अकरं धीरो, वद कस्सप कारणं ।
केन कस्सप धीरस्स, दस्सनं अभिकह्वसि ॥
९६. नयं नयति मेधावी, अधुरायं न युञ्जति ।
सुनयो सेय्यसो होति, सम्मा वुत्तो न कुप्पति ।
विनयं सो पजानाति, साधु तेन समागमो ॥ 20
९७. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
९८. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
ततो रत्या विवसाने^१, सूरियुग्गमनं^२ पति ।
दिब्बा भक्खा पातुभवेय्युं, सीलवन्तो च याचका ॥ 25

१. विवसाने—सी०, स्या०, रो० । २. सूरियुग्गमनं—सी०, स्या०, रो० ।

६६. ददतो^१ मे न खीयेथ , दत्त्वा नानुतपेय्यहं ।
ददं चित्तं पसादेय्यं, एतं सक्क वरं वरे ॥
- B. 268 १००. एतस्मिं ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।
वरं कस्सप ते दम्मि, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- 5 १०१. वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
न मं पुन उपेय्यासि, एतं सक्क वरं वरे ॥
१०२. बहूहि वत्तचरियाहि^२, नरा च अथ नारियो ।
दस्सनं अभिकङ्खन्ति, किं नु मे दस्सने भयं ॥
१०३. तं तादिसं देववण्णं^३, सब्बकामसमिद्धिनं ।
10 दिस्वा तपो पमज्जेय्य^४, एतं ते दस्सने भयं ति ॥

४८१. तक्कारियजातकं (८)

१०४. अहमेव दुब्भासितं भासि बालो,
भेकोवरञ्जे अहिमव्हायमानो^५ ।
तक्कारिये सोब्भमिमं पतामि,
न किरेव साधु अतिवेलभाणी ॥
- 15 १०५. पप्पोति मच्चो अतिवेलभाणी,
बन्धं वधं सोकपरिद्वं च ।
अत्तानमेव गरहासि एत्थ,
आचेर^६ यं^६ तं निखणन्ति सोब्भे ॥
१०६. किमेवहं^७ तुण्डिलमनुपुच्छं,
20 करेय्यं^८ सं^८ भातरं कालिकायं^९ ।
नग्गोवहं वत्थयुगं च जीनो^{१०},
अयं पि अत्थो बहुतादिसो व ॥

१. ददतो च-रो० । २. वत्तचरियाहि-सी०, स्या० । ३. देवणिं-रो० । ४. पमज्जेय्यं-सी०, स्या०, रो० । ५. अहिमव्हायानो-सी०, रो० । ६-६. आचरिय-स्या० । ७. किमेवाहं-सी०, स्या० । ८-८. करेय्यासं-स्या० । ९. कालिकाय-स्या० । १०. जिनो-स्या० ।

१०७. यो युञ्जमानानमयुञ्जमानो,
मेण्डन्तरं अच्चुपती कुलिङ्गो ।
सो पिसितो मेण्डसिरेहि तत्थ,
अयं पि अत्थो बहुतादिसो व ॥

१०८. चतुरो जना पोत्थकमग्गहेसुं,
एकं च पोसं अनुरक्खमाना ।
सब्बेव ते भिन्नसिरा सयिसु,
अयं पि अत्थो बहुतादिसो व ॥

१०९. अजा यथा वेळुगुम्बस्मिं बद्धा^१,
अवेक्खिपन्ती^२ असिमज्जगच्छि^३ ।
तेनेव तस्सा गलकावकन्तं^४,
अयं पि अत्थो बहुतादिसो व ॥

११०. इमे न देवा न^५ गन्धव्वपुत्ता,
मिगा इमे अत्थवसं^६ गता मे^६ ।
एकं च नं सायमासे पचन्तु,
एकं^७ पुनप्पातरासे^७ पचन्तु ॥

१११. सतं सहस्सानि^८ दुभासितानि^८,
कलं पि नाग्घन्ति^९ सुभासितस्स ।
दुभासितं सङ्कमानो किलेसो,
तस्मा तुण्ही किम्पुरिसा^{१०} न बाल्या ॥

११२. या मेसा व्याहासि^{११} पमुञ्चथेतं,
गिरिं च नं हिमवन्तं नयन्तु ।
इमं च खो देन्तु महानसाय,
पातो व नं पातरासे पचन्तु ॥

१. बन्धा-स्या० । २. अवेक्खिपन्ति-सी०, स्या० । ३. असिमज्जगच्छि-सी० ।
४. गलकं विकन्ता-स्या० । ५. न पि-सी०; नापि-स्या० । ६-६. अत्थवसा भता इमे-
सी०, स्या०, रो० । ७-७. एकञ्च पुन पातरासे-सी०; एकं च नं पातरासे-रो० । ८. सह-
सहस्सानं-सी०; सहस्सान-स्या० । ९. दुभासितानं-सी०, स्या० । १०. नाग्घति-स्या० ।
११. किम्पुरिसो-सी०, स्या० । १२. व्याकासि-सी०, रो०; व्याकासि-स्या० ।

B. 270

११३. पज्जुन्ननाथा पसवो, पसुनाथा अयं पजा ।
 त्वं नाथोसि^१ महाराज, नाथोहं^२ भरियाय मे^३ ।
 द्विन्नमञ्जतरं जत्वा, मुत्तो गच्छेय्य पब्बतं ॥
११४. न वे निन्दा सुपरिवज्जयेथ^४,
 नाना जना सेवितब्बा जनिन्द ।
 येनेव एको लभते पसंसं,
 तेनेव अञ्जो लभते निन्दितारं ॥
११५. सब्बो लोको परिचित्तो^५ अतिचित्तो,
 सब्बो लोको चित्तवा सम्हि चित्ते ।
 पच्चेकचित्ता पुथु सब्बसत्ता,
 कस्सीध चित्तस्स वसे न वत्ते ॥
११६. तुण्ही अहू किम्पुरिसो सभरियो,
 यो दानि ब्याहासि भयस्स भीतो ।
 सो दानि मुत्तो सुखितो अरोगो,
 वाचाकिरेवत्तवती नरानं ति ॥

४८२. रुम्मिगराजजातकं (९)

११७. तस्स^१ गामवरं दम्मि, नारियो च अलङ्कता ।
 यो^२ मेतं मिगमक्खाति^३, मिगानं मिगमुत्तमं ॥
११८. मय्हं गामवरं देहि, नारियो च अलङ्कता ।
 अहं ते मिगमक्खिस्सं, मिगानं मिगमुत्तमं ॥
११९. एतस्मिं वनसण्डास्मि, अम्बा साला च पुप्फिता ।
 इन्दगोपकसञ्छन्ना, एत्थेसो तिट्ठते मिगो ॥
१२०. धनुं अद्वेज्झं^४ कत्वान, उसुं सन्नयहुपागमि^५ ।
 मिगो च दिस्वा राजानं, दूरतो अज्झभासथ ॥

१. नाथोस्मि-सी०, स्या०, रो० । २-२. अम्हनाथा मम भरिया-स्या० । ३. सुपरिवज्जयाथ-स्या०; ० वज्जयाचे-रो० । ४. परिचित्तेन-सी०, स्या० । ५. रुम्मिग-जातकं-सी०, स्या० । ६. कस्स-मी०, रो० । ७. को-सी०, स्या०, रो० । ८. मिग-मक्खासि-स्या० । ९. अद्वेज्झं-सी०, रो० । १०. नन्धायुपामि-सी०, रो० ।

१२१. आगमेहि महाराज, मा मं विज्झि रथेसभ ।
को नु ते इदमक्खासि, एत्थेसो तिट्ठते^१ मिगो ॥ B. 271
१२२. एस पापचरो पोसो, सम्म तिट्ठति आरका ।
सोयं^२ मे^३ इदमक्खासि, एत्थेसो तिट्ठते मिगो ॥
१२३. सच्चं किरेव माहंसु, नरा एकच्चिया इध ।
कट्ठं निप्लवितं^३ सेय्यो, न त्वेवेकच्चि यो नरो ॥ 5
१२४. किञ्चु रुरु गरहसि मिगानं,
किं पक्खीनं किं पन मानुसानं ।
भयं हि मं विन्दतित्तनप्परूपं,
सुत्वान तं मानुसिं^४ भासमानं ॥ 10
१२५. यमुद्धरिं वाहने^५ वुय्हमानं,
महोदके सलिले सीघसोते ।
ततोनिदानं भयमागतं मम,
दुक्खो हवे राज असब्भि सङ्गमो ॥
१२६. सोहं चतुप्पत्तमिमं विहङ्गमं,
तनुच्छिदं हृदये ओस्सजामि ।
हनामि तं मित्तदुब्भिं^६ अकिच्चकारिं^१,
यो तादिसं कम्मकतं न जाने ॥ 15
१२७. धीरस्स बालस्स हवे जनिन्द,
सन्तो वधं नप्पसंसन्ति जातु ।
कामं घरं गच्छतु पापधम्मो,
यं चस्स भट्ठं^७ तदेतस्स देहि ।
अहं च ते कामकरो भवामि ॥ 20

१. तिट्ठति—सी०, स्या० । २-२. सोहिमे—सी०, स्या०, रो० । ३. विप्लावितं—
सी०; निपावतं—स्या० । ४. मानुसि—स्या० । ५. वहने—सी० । ६-६. मित्तदुद्दुम किच्च-
कारि—सी०, रो० । ७. भत्तं—स्या० ।

१२८. अद्धा रुरु अञ्जतरो सतं सो^१,
 यो दुब्भतो^२ मानुसस्स न दुब्भि ।
 कामं घरं गच्छतु पापधम्मो,
 यं चस्स भट्ठं तदेतस्स दम्मि ।
 5 अहं च ते कामचारं^३ ददामि ॥
- B. 272 १२९. सुविजानं सिङ्गालानं, सकुणानञ्चवस्सितं ।
 मनुस्सवस्सितं राज, दुब्बिजानतरं ततो ॥
१३०. अपि चे मञ्जती पोसो, जाति मित्तो सखा ति वा ।
 यो पुब्बे सुमनो हुत्वा, पच्छा सम्पज्जते दिसो ॥
- 10 १३१. समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
 मिगा सस्सानि^४ खादन्ति, तं देवो पटिसेधतु ॥
१३२. कामं जनपदो मासि, रट्टञ्चा पि विनस्सतु ।
 न त्वेवाहं रुरुं दुब्भे, दत्त्वा अभयदक्खिणं ॥
१३३. मा मे जनपदो आसि, रट्टञ्चा^५ पि विनस्सतु^६ ।
 15 न त्वेवाहं मिगराजस्स, वरं दत्त्वा मुसा भणे ति ॥

४८३. सरभमिगजातकं^७ (१०)

१३४. आसीसेथेव^८ पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
 पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छिं तथा अहु ॥
१३५. आसीसेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
 पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भतं ॥
- 20 १३६. वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
 पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छिं तथा अहु ॥

१. से-सी० । २. दुब्भनो-स्या०; धूभतो-रो० । ३. गामवरं-स्या० । ४. धञ्जानि-स्या० । ५-५. मामं जनपदो अहु-स्या० । ६. सरभजातकं-स्या० । ७. आसि-सेथेव-सी०, स्या०, रो० ।

१३७. वायमेथेव पुरिसो, न निब्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भतं ॥
१३८. दुक्खूपनीतो पि नरो सपञ्जो,
आसं न छिन्देय्य सुखागमाय ।
बहू हि फस्सा अहिता हिता च, 5
अवितक्किता^१ मच्चमुपव्वजन्ति^२ ॥
१३९. अचिन्तितं पि भवति, चिन्तितं पि विनस्सति । B. 273
न हि चिन्तामया भोगा, इत्थिया पुरिसस्स वा ॥
१४०. सरभं गिरिदुग्गस्मिं, यं त्वं अनुसरी पुरे ।
अलीनचित्तस्स तुवं, विक्कन्तमनुजीवसि ॥ 10
१४१. यो तं विदुग्गा नरका समुद्धरि,
सिलाय^३ योग्गं सरभो करित्वा^४ ।
दुक्खूपनीतं मच्चुमुखा पमोचयि,
अलीनचित्तं तं^५ मिग्गं^६ वदेसि ॥
१४२. किं^७ त्वं नु^८ तत्थेव तदा अहोसि,
उदाहु ते कोचि नं^९ एतदक्खा । 15
विवट्छद्दो^{१०} नुसि सब्बदस्सी,
आणं नु ते ब्राह्मण भिसरूपं ॥
१४३. न चेवहं^{११} तत्थ तदा अहोसि,
न चा पि मे कोचि नं एतदक्खा । 20
गाथापदानं च सुभासितानं,
अत्थं तदानेन्ति जनिन्द धीरा^{१२} ॥
१४४. आदाय पत्तिं^{१३} परविरियघातिं^{१४},
चापे सरं किं विचिकिच्छसे तुवं ।

१. अवितक्कितारो-स्या० । २. मच्चुमुपव्वज्जन्ति-सी०; मच्चुमपपज्जन्ति-स्या० ।

३. सीलाय-स्या० । ४. करित्था-सी० । ५-५. तमेव-स्या० । ६-६. तुवं नु-सी०, रो० ।

७. तं-स्या० । ८. विवट्छद्दो-स्या० । ९. न-चेवाहं-स्या० । १०. धीर-सी० ।

११. पत्तं-स्या० । १२. परिवीरियघाति-स्या० ।

नुन्नो^१ सरो सरभं हन्तु खिप्पं,
अन्नं हि एतं वरपञ्ज रञ्जो ॥

१४५. अद्धा पजानामि अहं पि एतं,
अन्नं मिगो ब्राह्मण खत्तियस्स ।
५ पुब्बे कतं च अपचायमानो,
तस्मा मिगं सरभं नो ह्नामि ॥

१४६. नेसो मिगो महाराज, असुरेसो दिसम्पति ।
एतं हन्त्वा मनुस्सिन्द, भवस्सु अमराधिपो ॥

B. 274

१४७. सचे च राजा^२ विचिकिच्छसे तुवं,
१० हन्तुं मिगं सरभं सहायकं^३ ।
सपुत्तदारो नरवीरसेट्ठ^४,
गन्त्वा तुवं वेतरणिं यमस्स ॥

१४८. कामं अहं जानपदा च सब्बे,
पुत्ता च दारा च सहायसङ्घा ।
१५ गच्छेमु तं वेतरणिं यमस्स,
न त्वेव हञ्जो मम पाणदो^५ यो^६ ॥

१४९. अयं मिगो किच्छगतस्स मय्हं,
एकस्स कत्ता विवनस्मि^७ घोरे ।
तं तादिसं पुब्बकिच्चं सरन्तो,
२० जानं महाब्रह्मे कथं हनेय्यं ॥

१५०. मित्ताभिराधी चिरमेव जीव,
रज्जं इमं धम्मगुणे पसास ।
नारीगणेहि परिचारियन्तो^८,
मोदस्सु रट्ठे तिदिवेव वासवो ॥

१. नुण्णो-सी०, स्या० । २. राज-सी०, स्या०, रो० । ३. सहायकं मे-सी०, रो० । ४. नरविरियसेट्ठ-सी०, रो० । ५-५. पाणदस्स-सी०, स्या० । ६. विवनस्मिं-सी०, स्या० । ७. परिचारयन्तो-स्या० ।

१५१. अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो,
 सब्बातिथी^१ याचयोगो^२ भवित्वा^३ ।
 दत्त्वा च भुत्वा च यथानुभावं,
 अनिन्दितो सग्गमुपेहि ठानं ति ॥

तेरसकनिपातं निद्धितं ।

तस्सुद्धानं

वरमम्ब^३ कुठारि सहंसवरो,
 अथरञ्जस्मिं दूतकपञ्चमको ।
 अथ बोधि अकित्ति सुतक्करिणा,
 अथ रुमिगेनपरो सरभो ति ॥

5 B. 275

—:०:—

१. सब्बतिथि—सी० । २-२. पाहुनके करित्वा—स्या० । ३. वरमम्ब—सी०, स्या० ।

१४. पकिण्णकनिपातो

४८४. सालिकेदारजातकं (१)

B 276

१. सम्पन्नं सालिकेदारं, सुवा भुञ्जन्ति कोसिय ।
पटिवेदेमि ते ब्रह्मे, न ने^१ वारेतुमुस्सहे ॥
२. एको च तत्थ सकुणो, यो नेसं^२ सब्बसुन्दरो ।
भुत्वा सालिं यथाकामं, तुण्डेनादाय गच्छति ॥
३. ओड्डेन्तु^३ वाळपासानि^४, यथा वज्जेथ सो दिजो ।
जीवं च नं गहेत्वान, आनयेहि^५ ममन्तिके ॥
४. एते भुत्वा^६ पिवित्वा च, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
एको बद्धोस्मि पासेन, किं पापं पकतं मया ॥
५. उदरं नून अञ्जेसं, सुव अच्चोदरं तव ।
भुत्वा सालिं यथाकामं, तुण्डेनादाय गच्छसि ॥
६. कोट्टं नु तत्थ पूरेसि, सुव वेरं नु ते मया ।
पुट्टो मे सम्म अक्खाहि, कुहिं सालिं निदाहसि^७ ॥
७. न मे वेरं तया सद्धिं, कोट्टो मय्हं न विज्जति ।
इणं मुञ्चामिणं दम्मि, सम्पत्तो कोटिसिम्बलिं^८ ।
निधिं पि तत्थ निदहामि, एवं जानाहि कोसिय ॥
८. कीदिसं ते इणदानं, इणमोक्खो च कीदिसो ।
निधिनिधानमक्खाहि, अथ पासा पमोक्खसि ॥
९. अजातपक्खा तरुणा, पुत्तका मय्हं^९ कोसिय ।
ते मं भता भरिस्सन्ति, तस्मा तेसं इणं ददे ॥

१. ते-सी०, स्या० । २. तेसं-सी० । ३. उज्झन्तु-स्या० । ४. वालपासानि-
स्या०, रो० । ५. आनयेथ-सी०, रो० । ६. भुत्वा च-रो० । ७. निधेय्यसि-स्या०;
निधीयसि-रो० । ८. कोटिसिम्बलि-सी०, स्या० । ९. मय्हं-स्या० ।

१०. माता पिता च मे वृद्धा^१, जिण्णका गतयोब्बना ।
तेसं तुण्डेन हातून, मुञ्चे पुब्बकतं^२ इणं ॥
११. अञ्जे पि तत्थ सकुणा, खीणपक्खा सुदुब्बला ।
तेसं पुञ्जत्थिको दम्मि, तं निर्धिं आहु पण्डिता ॥ B. 277
१२. ईदिसं^३ मे इणदानं, इणमोक्खो च ईदिसो ।
निधिनिधानमक्खामि^४, एवं जानाहि कोसिय ॥ 5
१३. भद्दको वतयं^५ पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
एकच्चेसु मनुस्सेसु, अयं धम्मो न विज्जति ॥
१४. भुञ्ज सालिं यथाकामं, सह सब्बेहिं व्रातिभि ।
पुना^६ पि सुव पस्सेमु, पियं मे तव दस्सनं ॥ 10
१५. भुत्तं च पीतं च तवस्समम्हि^७,
रत्तिं च^८ नो कोसिय ते सकासे ।
निक्खित्तदण्डेसु ददाहि दानं,
जिण्णे च मातापितरो भरस्सु ॥
१६. लक्खी वत मे उदपादि अज्ज,
यो^९ अद्दसांसि पवरं^९ दिजानं ।
सुवस्स सुत्वान सुभासितानि,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥ 15
१७. सो कोसियो अत्तमनो उदग्गो,
अन्नं च पानं चभिसङ्घरित्वा ।
अन्नेन पानेन पसन्नचित्तो,
सन्तप्पयि समणब्राह्मणे^{१०} चा ति ॥ 20

१. वृद्धा-स्या० । २. पुब्बकतं-सी० । ३. एदिसं-सी०, रो० । ४. निधिनिधाना-
मक्खातं-सी०; निधिनिधानं अक्खातं-रो० । ५. वतयं-स्या० । ६. पुन-सी०, स्या० ।
७. तवस्समम्हि-सी० । ८-८. रती च-सी०, रो० । ९-९. योहं अदस्सं परमं-स्या० । १०.
समणे ब्राह्मणे-सी० ।

४८५. चन्दकिन्नरीजातकं^१ (२)

१८. उपनीयतिदं मञ्जे, चन्दे लोहितमद्ने ।
अज्ज^२ जहामि^३ जीवितं,
पाणा मे चन्दे निरुज्जन्ति ॥

B. 278

5

१९. ओसीदि^४ मे दुक्खं^५ हृदयं,
मे ड्यहते नितम्मामि ।
तव चन्दिया सोचन्तिया,
न नं अञ्जेहि सोकेहि ॥

10

२०. तिणमिव वनमिव मिलायामि^६,
नदी अपरिपुण्णा^७ व^८ सुस्सामि ।
तव चन्दिया सोचन्तिया,
न नं अञ्जेहि सोकेहि ॥

15

२१. वस्समिव^९ सरे पादे^{१०},
इमानि अस्सूनि वत्तरे मय्हं ।
तव चन्दिया सोचन्तिया,
न नं अञ्जेहि सोकेहि ॥

20

२२. पापो खोसि^{११} राजपुत्त^{१२},
यो मे इच्छितं^{१३} पतिं वराकिया ।
विज्जसि^{१४} वनमूलस्मिं,
सोयं विद्धो छमा सेति ॥

२३. इमं मय्हं हृदयसोकं,
पटिमुञ्चतु राजपुत्त तव माता ।

१. चन्दकिन्नरजातकं-सी०, स्या० । २-२. अज्जापि विजहामि-मी०, स्या० ।
३. ओसधि-सी०, स्या०, रो० । ४. दुक्खं मे-सी० । ५. मिलयामि-सी० । ६-६.
अपरिपुण्णयाव-सी०, रो० । ७-७. वस्सं व सरे पव्वत पादे-रो० । ८-८. सि खो राजपुत्त-
सी०; खो राजपुत्तो-स्या०, रो० । ९. इच्छित-सी०, स्या०, रो० । १०. विज्जिम्भ-सी०,
स्या० ।

यो मय्हं हृदयसोको,
किम्पुरिसं अवेक्खमानाय ॥

२४. इमं मय्हं हृदयसोकं,
पटिमुञ्चतु राजपुत्त तव जाया ।
यो मय्हं हृदयसोको,
किम्पुरिसं अवेक्खमानाय ॥

5

२५. मा च पुत्तं^१ मा च पत्तिं,
अद्दक्खि राजपुत्त तव माता ।
यो किम्पुरिसं अवधि,
अद्दसकं मय्हं^२ कामा हि ॥

10

२६. मा च पुत्तं मा च पत्तिं,
अद्दक्खि राजपुत्त तव जाया ।
यो किम्पुरिसं अवधि,
अद्दसकं मय्हं कामा हि ॥

२७. मा त्वं चन्दे रोदि,
मा सोचि वनतिमिरमत्तक्खि ।
मम त्वं हेहिसि^३ भरिया,
राजकुले पूजिता नारीभि^४ ॥

15

२८. अपि नूनहं^५ मरिस्सं,
नाहं^६ राजपुत्त तव हेस्सं ।
यो किम्पुरिसं अवधि,
अद्दसकं मय्हं कामा हि ॥

20

२९. अपि भीरुके अपि जीवितुकामिके,
किम्पुरिसि गच्छ हिमवन्तं ।

१. पुत्ते-सी० । २. मय्हं-स्या० । ३. होहिसि-सी० । ४. नारीहि-सी०, रो० ।
५. नूनहं-स्या० । ६. न च पनाहं-रो० ।

तालीसतगरभोजना^१,
अञ्जे^२ तं मिगा रमिस्सन्ति ॥

B. 279

३०. ते पब्बता ता च कन्दरा,
ता च गिरिगुहायो तथेव तिट्ठन्ति ।
तत्थेव^३ तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं^४ ॥

5

३१. ते पण्णसन्थता रमणीया,
वाळमिगेहि अनुचिण्णा ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

10

३२. ते पुप्फसन्थता रमणीया,
वाळमिगेहि अनुचिण्णा^५ ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

15

३३. अच्छा सवन्ति गिरिवननदियो^६,
कुसुमाभिकिण्णसोतायो ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

३४. नीलानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि^७ ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥

20

३५. पीतानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।

१. तालिस्सतगरभोजने-सी०; तालिस्सगरभोजना-स्या० । २. अरञ्जे-सी०, रो० । ३. तत्थ-सी०, स्या०, रो० । ४. कास-सी०, रो० । ५. अनुचिण्णं-सी० । ६. गिरिवर०-रो० । ७. दस्सनेय्यानि-सी०, रो० ।

- तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥
३६. तम्बानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥ 5
३७. तुङ्गानि हिमवतो^१ पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥ 10
३८. सेतानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥
३९. चित्रानि हिमवतो पब्बतस्स,
कूटानि दस्सनीयानि ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥ 15
४०. यक्खगणसेविते गन्धमादने,
ओसधेभि^२ सञ्छन्ने ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥ 20
४१. किम्पुरिससेविते गन्धमादने,
ओसधेभि सञ्छन्ने ।
तत्थेव तं अपस्सन्ती,
किम्पुरिस कथं अहं कस्सं ॥ 25

१. हिमतो-सी० । २. ओसधेहि-सी०, स्या० ।

B. 280

४२. वन्दे ते अयिरब्रह्मो,
यो मे इच्छितं पतिं वराकिया ।
अमतेन अभिसिञ्चि,
समागतास्मि^१ पियतमेन ॥
- ५ ४३. विचराम दानि गिरिवननदियो,
कुसुमाभिकिण्णसोतायो ।
नानादुमवसनायो^२,
पियंवदा अञ्जमञ्जस्सा ति ॥

४८६. महाउक्कुसजातकं (३)

४४. उक्का चिलाचा^३ बन्धन्ति दीपे,
१० पजा मम^४ खादितुं पत्थयन्ति ।
मित्तं सहायं च वदेहि सेनक,
आचिक्ख आतिव्यसनं^५ दिजानं ॥
४५. दिजो दिजानं पवरोसि पक्खिम^६,
उक्कुसराज सरणं तं उपेम^७ ।
१५ पजा ममं खादितुं पत्थयन्ति,
लुहा चिलाचा भव मे सुखाय ॥
४६. मित्तं सहायं च करोन्ति पण्डिता,
काले अकाले सुखमेसमाना^८ ।
करोमि ते सेनक एतमत्थं,
२० अरियो हि अरियस्स करोति किच्चं ॥
४७. यं होति किच्चं अनुकम्पकेन,
अरियस्स अरियेन कतं तयीदं^९ ।

१. समागतस्मिं—मी०, रो० । २. नानादुमसेवनायो—रो० । ३. मिलाचा—सी०, स्या०, रो० । ४. मम—स्या० । ५. आतिव्यसनं—सी० । ६. पक्खि—सी०, रो०; पक्खि च—स्या० । ७. उपेमि—सी०, स्या०, रो० । ८. सुखमासयाना—रो० । ९. तवयिदं—सी०, रो० ।

अत्तानुरक्खी भव मा अदय्हि^१,
लच्छाम पुत्ते तयि जीवमाने ॥

४८. तवेव^२ रक्खावरणं करोन्तो, B. 281
सरीरभेदा पि न सन्तसामि ।
करोन्ति हेके^३ सखीनं^४ सखारो, 5
पाणं चजन्ता^५ सतमेस^६ धम्मो ॥
४९. सुदुक्करं कम्ममकासि^७, अण्डजायं^८ विहङ्गमो ।
अत्थाय कुररो^९ पुत्ते, अङ्कुरत्ते अनागते ॥
५०. चुता पि हेके^{१०} खलिता^{११} सकम्मुना^{११},
मित्तानुकम्पाय पतिट्ठहन्ति । 10
पुत्ता ममट्ठा गतिमागतोस्मि,
अत्थं चरेथो^{१२} मम वारिचर^{१३} ॥
५१. धनेन धञ्जेन च अत्तना च,
मितं सहायं च करोन्ति पण्डिता ।
करोमि ते सेनक एतमत्थं, 15
अरियो हि अरियस्स करोति किच्चं ॥
५२. अप्पोस्सुक्को तात तुवं निसीद,
पुत्तो पितु चरति अत्थचरियं ।
अहं चरिस्सामि तवेतमत्थं^{१४},
सेनस्स पुत्ते परितायमानो^{१५} ॥ 20
५३. अद्धा हि तात सतमेस धम्मो,
पुत्तो पितु यं^{१६} चरे^{१७} अत्थचरियं ।

१. अडय्हि-सी०, रो०; अडय्हि-स्या० । २. तमेव-स्या० । ३. हेते-स्या०, रो० । ४. सखितं-सी० । ५. चजन्ति-सी०, रो० । ६. सतमेस-रो० । ७. कम्म-मका-सी०, रो० । ८. अण्डजोयं-स्या० । ९. कुररो-स्या० । १०. एके-सी०, रो० । ११-११. खलिकस्सकम्मना-रो० । १२. चरेथ-सी०, रो० । १३. वारिच्छन्न-सी०, रो० । १४. तवेव अत्थं-स्या० । १५. परितायमानो-स्या० । १६. स्या० पोत्थके नत्थि । १७. चरेथ-सी०, रो० ।

अप्पेव मं दिस्वान पवड्डुकायं,
सेनस्स पुत्ता^१ न विहेठयेय्युं^२ ॥

५४. पसू मनुस्सा मिगवीरसेट्टु^३,
भयट्टिता^४ सेट्टमुपब्बजन्ति ।
पुत्ता ममट्टा गतिमागतोस्मि,
त्वं नोसि राजा भव मे सुखाय ॥

५५. करोमि ते सेनक एतमत्थं,
आयामि ते तं दिसतं वधाय ।
कथं हि विञ्जू पहु^५ सम्पजानो,
न वायमे अत्तजनस्स गुत्तिया ॥

५६. मित्तं च^६ कयिराथ सुहृदयं^७ च^८,
अयिरं च कयिराथ सुखागमाय ।
निवत्थकोचो^९ व^{१०} सरेभि हन्त्वा,
मोदाम पुत्तेहि समङ्गिभूता ॥

५७. सकमित्तस्स कम्मेन, सहायस्सापलायिनो ।
कूजन्तमुपकूजन्ति^{११}, लोमसा^{१२} हृदयङ्गमं ॥

५८. मित्तं सहायं अधिगम्म पण्डितो,
सो भुञ्जती पुत्त^{१३} पसुं धनं वा ।
अहं च पुत्ता च पती च मय्हं,
मित्तानुकम्पाय समङ्गिभूता ॥

५९. राजवता सूरवता^{१४} च अत्थो,
सम्पन्नसखिस्स भवन्ति हेते ।
सो मित्तवा यसवा उग्गतत्तो,
अस्मिंध^{१५} लोके मोदति कामकामी ॥

१. पुत्तानि—स्या० । २. हेठयेय्युं—स्या० । ३. मिगविरियसेट्टु—सी०, रो० । ४. भयट्टिता—सी०, रो० । ५. बहु—स्या० । ६. स्या० पोत्थके नत्थि । ७-७. सुहृदयं च—सी०; सखाधरञ्च—रो० । ८-८. निवत्थकोजोव—सी०, स्या०, रो० । ९. कुजन्तमुपकुजन्ति—स्या० । १०. लोमहंसा—स्या० । ११. पुत्तं—स्या० । १२. सुखता—स्या० । १३. अस्मिञ्च—सी०, स्या०, रो० ।

६०. करणीयानि मित्तानि, दलिद्देना पि सेनक ।
पस्स मित्तानुकम्पाय, समग्गम्हा सत्रातके ॥
६१. सूरेन बलवन्तेन, यो मित्ते^१ कुरुते दिजो ।
एवं सो सुखितो होति, यथाहं त्वं च सेनका ति ॥

४८७. उद्दालकजातकं (४)

६२. खराजिना जटिला पङ्कदन्ता, 5 B. 283
दुम्मक्खरूपा^२ ये मन्तं^३ जप्पन्ति^३ ।
कच्चिन्नु^४ ते मानुसके पयोगे,
इदं विदू परिमुत्ता अपाया ॥
६३. पापानि कम्मनि करेथ^५ राज,
बहुस्सुतो चे न चरेय्य धम्मं । 10
सहस्सवेदो पि न तं पटिच्च,
दुक्खा पमुच्चे^६ चरणं अपत्वा ॥
६४. सहस्सवेदो पि न तं पटिच्च,
दुक्खा पमुच्चे चरणं अपत्वा ।
मञ्जामि वेदा अफला भवन्ति, 15
ससंयमं चरणञ्जेव सच्चं ॥
६५. न हेव वेदा अफला भवन्ति,
ससंयमं चरणञ्जेव सच्चं ।
कित्तिं हि^७ पप्पोति अधिच्च वेदे,
सन्तिं पुणाति^८ चरणेन दन्तो ॥ 20
६६. भच्चा माता पिता बन्धू, येन जातो सयेव^९ सो ।
उद्दालको अहं भोतो, सोत्तियाकुलवंसको^{१०} ॥

१. मित्तिं-सी०; मित्तं-स्या० । २. दुम्मक्खरूपा-सी०, रो० । ३-३. मे जपन्ति-
सी०, रो०; मन्तं जपन्ति-स्या० । ४. कच्चिन्नु-स्या० । ५. करेय्य-सी०, स्या० । ६.
पमुच्चे-स्या० । ७. च-स्या० । ८. पुणेति-स्या०; पुनेति-रो० । ९. स्वयेव-स्या० ।
१०. सोत्तियकुलवंसको-सी०; ० वंसतो-स्या० ।

६७. कथं भो ब्राह्मणो होति, कथं भवति केवली ।
कथं च परिनिब्बानं, धम्मट्ठो किन्ति वुच्चति ॥

B. 284

६८. निरङ्कत्वा अग्गिमादाय ब्राह्मणो,
आपो सिञ्चं यजं उस्सेति यूपं ।
५ एवङ्करो ब्राह्मणो होति खेमी,
धम्मे ठितं तेन अमापयिसु ॥

६९. न सुद्धि सेचनेनत्थि, ना^१ पि^१ केवली ब्राह्मणो ।
न^२ खन्ती ना पि सोरच्चं, ना पि सो परिनिब्बुतो ॥

10

७०. कथं सो^१ ब्राह्मणो होति, कथं भवति केवली ।
कथं च परिनिब्बानं, धम्मट्ठो किन्ति वुच्चति ॥

७१. अखेत्तबन्धू अममो निरासो,
निल्लोभपापो भवलोभखीणो ।
एवङ्करो ब्राह्मणो होति खेमी,
धम्मे ठितं तेन अमापयिसु ॥

15

७२. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्दा चण्डालपुककुसा ।
सब्बेव सोरता दन्ता, सब्बेव परिनिब्बुता ।
सब्बेसं सीतिभूतानं, अत्थि सेय्योथ^४ पापियो ॥

20

७३. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्दा चण्डालपुककुसा ।
सब्बेव सोरता दन्ता, सब्बेव परिनिब्बुता ।
सब्बेसं सीतिभूतानं, नत्थि सेय्योथ पापियो ॥

७४. खत्तिया ब्राह्मणा वेस्सा, सुद्दा चण्डालपुककुसा ।
सब्बेव सोरता दन्ता, सब्बेव परिनिब्बुता ॥

७५. सब्बसं सीतिभूतानं, नत्थि सेय्योथ पापियो ।
पनत्थं^५ चरसि ब्रह्मञ्जं, सोत्तियाकुलवंसतं ॥

१-१. नपि-सी०, स्या० । २. न चैव-स्या० । ३. भो-स्या० । ४. सेय्योव-
सी०, रो० । ५. पसत्थं-स्या० ।

७६. नानारत्तेहि वत्थेहि, विमानं भवति छादितं ।
न तेसं छाया वत्थानं, सो रागो अनुपज्जथ ॥
७७. एवमेव^१ मनुस्सेसु, यदा सुज्झन्ति माणवा ।
ते^२ सजातिं पमुञ्चन्ति^३, धम्ममञ्जाय सुब्बता ति ॥

B. 285

४८८. भिसजातकं (५)

७८. अस्सं गवं रजतं जातरूपं,
भरियं च सो इध लभतं मनापं ।
पुत्तेहि दारेहि समङ्गि होतु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 5
७९. मालं च सो कासिकचन्दनं च,
धारेतु पुत्तस्स बहू भवन्तु ।
कामेसु तिब्बं कुरुत्तं अपेक्खं,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 10
८०. पहतधञ्जो कसिमा यसस्सी,
पुत्ते गिही धनिमा सब्बकामे ।
वयं अपस्सं घरमावसातु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 15
८१. सो खत्तियो होतु पसय्हकारी,
राजाभिराजा^३ बलवा यसस्सी ।
स चातुरन्तं महिमावसातु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥ 20
८२. सो ब्राह्मणो होतु अवीतरागो,
मुहुत्तनवखत्तपथेसु युत्तो ।
पूजेतु नं रट्टपती यसस्सी,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥

१. एवमेवं - रो० । २-२. न तेसं जातिं पुच्छन्ति - सी०, स्या०, रो० । ३. राजा-
धिराजा - स्या० ।

B. 286

८३. अज्झायकं सब्बसमन्तवेदं^१,
तपस्सीनं मञ्जतु सब्बलोकौ ।
पूजेन्तु नं^२ जानपदा समेच्च,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
- ५ ८४. चतुस्सदं गामवरं समिद्धं,
दिन्नं हि सो भुञ्जतु वासवेन ।
अवीतरागो मरणं उपेतु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
- १० ८५. सो गामणी होतु सहायमज्झे,
नच्चेहि गीतेहि पमोदमानो ।
सो^३ राजतो व्यसन^४ मालत्थ^५ किञ्चि,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
- १५ ८६. यं एकराजा पथविं विजेत्वा^६,
इत्थीसहस्सान^७ ठपेतु अगं ।
सीमन्तिनीनं पवरा भवातु,
भिसानि ते ब्राह्मण या^८ अहासि ॥
- २० ८७. इसीनं^९ हि सा सब्बसमागतानं,
भुञ्जेय्य सादुं अविकम्पमाना ।
चरातु लाभेन विकत्थमाना,
भिसानि ते ब्राह्मण या अहासि ॥
८८. आवासिको होतु महाविहारे,
नवकम्मिको होतु गजङ्गलायं^{१०} ।
आलोकसन्धिं दिवसं^{११} करोतु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥

१. सब्बसमन्तवेदं - सी०; सब्बसमन्तवेदनं - रो० । २. तं - सी० । ३. मा - सी०, स्या०, रो० । ४. व्यसन - सी०, रो० । ५. मलत्थ - सी०, स्या०, रो० । ६. विजित्वा - स्या० । ७. इत्थीसहस्स - सी०, रो० । ८. यो - स्या० । ९. दासीनं - स्या० । १०. कजङ्गलायं - सी०, स्या०, रो० । ११. दिवसा - सी०, स्या०, रो० ।

८९. सो बज्जतू पाससतेहि छ्भि^१,
रम्मा वना निय्यतु राजधानि ।
तुत्तेहि^२ सो हज्जतु पाचनेहि,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
९०. अलक्कमाली तिपुकण्णविद्धो,
लट्ठीहतो सप्पमुखं उपेतु ।
सकच्छबन्धो^३ विसिखं चरातु,
भिसानि ते ब्राह्मण यो अहासि ॥
९१. यो वे अनट्ठं व^४ नट्ठं ति चाह^५,
कामेव सो लभतं^६ भुज्जतं च^६ ।
अगारमज्जे मरणं उपेतु,
यो वा भोन्तो सङ्कति कञ्चिदेव ॥
९२. यदेसमाना विचरन्ति लोके,
इट्ठं च कन्तं च बहूनमेतं^७ ।
पियं मनुज्जं चिध^८ जीवलोके,
कस्मा इसयो नप्पसंसन्ति कामे ॥
९३. कामेसु वे हज्जरे बज्जरे च,
कामेसु दुक्खं च भयं च जातं ।
कामेसु भूताधिपती पमत्ता,
पापानि कम्मामि करोन्ति मोहा ॥
९४. ते पापधम्मा पसवेत्व पापं,
कायस्स भेदा निरयं वजन्ति ।
आदीनवं कामगुणेषु दिस्वा,
तस्मा इसयो नप्पसंसन्ति कामे ॥

१. छम्हि—सी०, रो० । २. गुत्तेहि—स्या० । ३. सकञ्चबद्धो—सी०, रो०;
सकञ्चबद्धो—स्या० । ४. सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ५. आह—स्या० । ६-६. लभतु
भुज्जतु च—स्या० । ७. बहुन्नमेतं—सी० । ८. इध—सी०, स्या० ।

६५. वीमंसमानो इसिनो भिसानि,
तीरे गहेत्वान थले निर्धेसि ।
सुद्धा अपापा इसयो वसन्ति,
एतानि ते ब्रह्मचारी भिसानि ॥
- B. 288 5 ६६. न ते नटा नो पन कीळनेय्या,
न बन्धवा नो पन ते सहाया ।
किस्मि वुपत्थम्भ^१ सहस्सनेत्त,
इसीहि त्वं^२ कीळसि देवराज ॥
६७. आचरियो मेसि पिता च मय्हं,
10 एसा पतिट्ठा खलितस्स ब्रह्मे ।
एकापराधं खम भूरिपञ्च,
न पण्डिता कोधबला भवन्ति ॥
६८. सुवासितं^३ इसिनं एकरत्तं,
यं वासवं भूतपतिद्दसाम ।
15 सब्बेव भोन्ती सुमना भवन्तु,
यं ब्राह्मणो पच्चुपादी^४ भिसानि ॥
६९. अहं च सारिपुत्तो च, मोग्गल्लानो च कस्सपो ।
अनुरुद्धो पुण्णो आनन्दो, तदासुं सत्त भातरो ॥
१००. भगिनी उप्पलवण्णा च^५, दासी खुज्जुत्तरा तदा ।
20 चित्तो गहपति दासो, यक्खो सातागिरो तदा ॥
१०१. पालिलेय्यो^६ तदा नागो, मधुदो^७ सेट्ठवानरो ।
काळुदायी तदा सक्को, एवं धारेथ जातकं ति ॥

४८९. सुरुचिजातकं (६)

१०२. महेसी सुरुचिनो^८ भरिया, आनीता पठमं अहं ।
दस वस्ससहस्सानि, यं मं सुरुचिमानयि^९ ॥

१. परत्थम्भ-सी०; परवम्भं-स्या० । २. तुवं-स्या० । ३. सुवासितं-सी० ।
४. पच्चुपादि-सी० । ५. सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ६. पारिलेय्यो-सी०, रो० ।
७. मधुवा-सी०, रो० । ८. रुचिनो-सी०, स्या०, रो० । ९. सुरुचि आनयि-स्या० ।

१०३. साहं ब्राह्मण राजानं, वेदेहं मिथिलग्गहं ।
नाभिजानामि कायेन, वाचाय उद चेतसा ।
सुहृच्चि अतिमञ्जित्थ^१, अवि^२ वा यदि वा रहो ॥

१०४. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥

B. 289

5

१०५. भत्तु मम^३ सस्सु^३ माता, पिता^४ चा पि च सस्सुरो^४ ।
ते मं ब्रह्मे विनेतारो, याव अट्ठंसु जीवितं ॥

१०६. साहं अहिंसारतिनी, कामसा^५ धम्मचारिणी^६ ।
सक्कच्चं ते उपट्ठासि, रत्तिन्दिवमतन्दिता ॥

१०७. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥

10

१०८. सोळसित्थिसहस्सानि, सहभरियानि ब्राह्मण ।
तासु इस्सा वा कोधो वा, नाहु मय्हं कुदाचनं ॥

१०९. हितेन तासं नन्दामि, न च मे काचि अप्पिया ।
अत्तानं वानुकम्पामि, सदा सब्बा सपत्तियो ॥

15

११०. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥

१११. दासे कम्मकरे पेस्से^७, ये चञ्जे अनुजीविनो ।
पेसेमि^८ सहधम्मेन, सदा पमुदितिन्द्रिया ॥

११२. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥

20

११३. समणे ब्राह्मणे चा^९ पि, अञ्जे चा पि वनिब्बके ।
तप्पेमि अन्नपानेन, सदा पयतपाणिनी ॥

१. अतिमञ्जित्थो—सी०, रो० । २. अवि—रो० । ३-३. मनापस्सपिता—सी०;
मनापा सस्सु पिया—स्या० । ४-४. माता चापि मुवामिनो—सी०; मातापिता च सस्सुरो—
स्या० । ५. कामसो—सी० । ६. धम्मचारिणी—सी० । ७. पोसे—स्या० । ८. पोसेमि—
सी०, स्या०, रो० । ९. वा—सी० ।

११४. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥
११५. चातुद्दसिं पञ्चद्दसिं^१, या च^२ पक्खस्स अट्टमी^३ ।
पाटिहारियपक्खं च, अट्टङ्गसुसमागतं^४ ।
उपोसथं उपवसामि, सदा सीलेसु संवुता ॥
- 5
B. 290 ११६. एतेन सच्चवज्जेन, पुत्तो उप्पज्जतं इसे ।
मुसा मे भणमानाय, मुद्धा फलतु सत्तधा ॥
११७. सब्बेव ते धम्मगुणा, राजपुत्ति यसस्सिनि ।
संविज्जन्ति तयि भद्दे, ये त्वं कित्तेसि अत्तनि ॥
- 10 ११८. खत्तियो जातिसम्पन्नो, अभिजातो यसस्सिमा ।
धम्मराजा विदेहानं, पुत्तो उप्पज्जते तव^५ ॥
११९. दुम्मी^६ रजोजल्लधरो, अघे वेहायसं ठितो ।
मनुञ्जं भाससे^७ वाचं, यं मय्हं हृदयङ्गमं ॥
१२०. देवता नुसि सग्गम्हा, इसि वासि महिद्धिको ।
को वासि^८ त्वं अनुप्पत्तो, अत्तानं मे पवेदय ॥
- 15 १२१. यं देवसङ्घा वन्दन्ति, सुधम्मायं^९ समागता ।
सोहं सक्को सहस्सक्खो, आगतोस्मि तवन्तिके ॥
१२२. इत्थियो^{१०} जीवलोकस्मिं, या होति^{११} समचारिनी ।
मेधाविनी सीलवती, सस्सुदेवा पतिब्बता ॥
- 20 १२३. तादिसाय सुमेधाय, सुचिकम्माय नारिया ।
देवा दस्सनमायन्ति, मानुसिया अमानुसा ॥
१२४. त्वं च भद्दे सुचिण्णेन, पुब्बे सुचरितेन च ।
इध राजकुले जाता, सब्बकामसमिद्धिनी ॥

१. पण्णरसि-सी०, रो० । २. व-सी० । ३. अट्टमि-सी०, रो० । ४. अट्टङ्ग-
सुसमाहितं-सी०, स्या०, रो० । ५. तव-सी०, रो० । ६. रुम्मी-सी०; दुम्भि-स्या० ।
७. भाससि-सी० । ८. वापि-स्या० । ९. सुधम्माय-स्या० । १०. इत्थिया-रो० ।
११. होन्ति-सी०, स्या० ।

१२५. अयं च ते राजपुत्ति, उभयत्थ कटग्गहो ।
देवलोकूपपत्ती च, कित्ती च इध जीविते ॥
१२६. चिरं सुमेधे सुखिनी, धम्ममत्तनि पालय ।
एसाहं तिदिवं यामि, पियं मे तव दस्सनं ति ॥

४९०. पञ्चुपोसथिकजातकं^१ (७)

१२७. अप्पोस्सुक्को दानि तुवं कपोत,
विहङ्गम न तव भोजनत्थो ।
खुदं^२ पिपासं अधिवासयन्तो,
कस्मा भवंपोसथिको^३ कपोत^४ ॥
१२८. अहं पुरे गिद्धिगतो कपोतिया,
अस्मिं^५ पदेसस्मिमुभो^६ रमाम ।
अथग्गही साकुणिको कपोतिं,
अकामको ताय विना अहोसि ॥
१२९. नानाभवा^७ विप्पयोगेन तस्सा,
मनोमयं वेदनं वेदयामि^८ ।
तस्मा अहंपोसथं^९ पालयामि,
रागो ममं मा पुनरागमासि ॥
१३०. अनुज्जुगामी उरगा^{१०} दुजिब्बह^{११},
दाठावुधो घोरविसोसि सप्प ।
खुदं पिपासं अधिवासयन्तो,
कस्मा^{१०} भवंपोसथिको नु दीघ^{११} ॥
१३१. उसभो अहू बलवा गामिकस्स,
चलक्ककू वण्णबलूपपन्नो ।

5 B. 291

10

15

20

१. पञ्चुपोसथिजातकं—सी० । २. खुदं—स्या० । ३. भवंपोसथिको—सी० । ४. कपोतो—सी०, रो० । ५-५. तस्मिं पादेसस्मिमुभो—स्या० । ६. नानाभावा—सी०, स्या० । ७. वेदियामि—सी०, रो० । ८. अहं पोसथ—स्या० । ९-९. उरग द्विजिब्बह—सी०; उरग०—स्या० । १०. तस्मा—सी० । ११. दीघो—सी०, रो० ।

सो मं अक्कमि तं कुपितो अडंसि,
दुक्खाभितुण्णो मरणं उपागा^१ ॥

१३२. ततो जना निक्खमित्वान गामा,
कन्दित्वा^२ रोदित्वा^३ अपक्कमिसु ।
५ तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
कोधो ममं मा पुनरागमासि ॥

B. 292

१३३. मतान मंसानि बहू सुसाने,
मनुञ्जरूपं तव भोजने तं ।
खुदं पिपासं अधिवासयन्तो,
१० कस्मा भवंपोसथिको सिङ्गाल^४ ॥

१३४. पविसि^५ कुच्छं महतो गजस्स,
कुणपे रतो हत्थिमंसेसु^६ गिद्धो^७ ।
उण्हो च वातो तिखिणा च रस्मियो,
ते सोसयुं तस्स करीसमग्गं ॥

१३५. किसो^८ च पण्डू च अहं भदन्ते,
१५ न मे अहू निक्खमनाय मग्गो ।
महा च मेघो सहसा पवस्सि,
सो तेमयी तस्स करीसमग्गं ॥

१३६. ततो अहं निक्खमिसं^९ भदन्ते,
२० चन्दो यथा राहुमुखा पमुत्तो ।
तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
लोभो ममं मा पुनरागमासि ॥

१३७. वम्मीकथूपस्मिं किपिल्लिकानि,
निप्पोथयन्तो तुवं पुरे चरासि ।

१. उपागमि-सी०, रो० । २-२. कन्दित्व रोदित्व-सी० । ३. सिगालो-सी०, रो०; सिगाल-स्या० । ४. पविसि-सी०, रो०; पविसि-स्या० । ५-५. हत्थिमंसे पगिद्धो-सी०, रो० । ६. कीसी-स्या० । ७. निक्खमिसि-सी० ।

खुदं पिपासं अधिवासयन्तो,
कस्मा भवंपोसथिको नु अच्छ^१ ॥

१३८. सकं निकेतं अतिहीळयानो^२,
अत्रिच्छता^३ मल्लगामं^३ अगच्छिं^३ ।
ततो जना निक्खमित्वान गामा,
कोदण्डकेन परिपोथयिसु मं ॥

5

१३९. सो भिन्नसीसो रुहिरमक्खितङ्गो,
पच्चागमासिं सकं^४ निकेतं ।
तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
अत्रिच्छता मा पुनरागमासि ॥

B. 293

10

१४०. यं नो अपुच्छित्थ तुवं भदन्ते,
सब्बेव व्याकरिम्ह^५ यथा पजानं ।
मयं पि पुच्छाम तुवं भदन्ते,
कस्मा भवंपोसथिको नु ब्रह्मे ॥

१४१. अनूपलित्तो मम अस्समम्हि,
पच्चेकबुद्धो मुहुत्तं निसीदि ।
सो मं अवेदी गतिमागतिं च,
नामं च गोत्तं चरणं च सब्बं ॥

15

१४२. एवम्पहं^६ वन्दि न^७ तस्स पादे,
न चा पि नं^७ मानगतेन पुच्छिं ।
तस्मा अहंपोसथं पालयामि,
मानो ममं मा पुनरागमासी ति ॥

20

१. अच्छो-सी०, रो० । २. अतिहेळयानो-स्या० । ३-३. अत्रिच्छताय मलत्तं-
सी०, स्या०, रो० । ४. अगच्छिं-सी० । ५. ससकं-स्या० । ६. व्याकरिम्हा-सी०;
व्याकरिम्हा-स्या० । ७-७. एवम्पहं नग्गहे-सी०; एवम्पिहं वन्दि न-स्या० । ८.
हं-स्या० ।

४९१. महाभोरजातकं (८)

१४३. सचे हि त्याहं धनहेतु गाहितो^१,
 मा मं वधी^२ जीवगाहं गहेत्वा ।
 रञ्जो च^३ मं सम्म उपन्तिकं^४ नेहि,
 मञ्जे धनं लच्छसिनप्परूपं ॥

5 १४४. न मे अयं तुय्ह वधाय अज्ज,
 समाहितो चापधुरे^५ खुरप्पो ।
 पासं च त्याहं अधिपातयिस्सं,
 यथासुखं गच्छतु मोरराजा^६ ॥

B. 294

10 १४५. यं सत्त वस्सानि ममानुबन्धि,
 रत्तिन्दिवं खुप्पिपासं सहन्तो ।
 अथ किस्स मं पासवसूपनीतं,
 पमुत्तवे इच्छसि बन्धनस्मा ॥

15

१४६. पाणातिपाता विरतो नुसज्ज,
 अभयं^७ नु^८ ते सब्बभूतेसु दिन्नं ।
 यं मं तुवं पासवसूपनीतं,
 पमुत्तवे इच्छसि बन्धनस्मा ॥

20

१४७. पाणातिपाता विरतस्स ब्रूहि,
 अभयं च यो सब्बभूतेसु देति ।
 पुच्छामि तं मोरराजेतमत्थं,
 इतो^९ चुतो किं लभते सुखं सो ॥

१४८. पाणातिपाता विरतस्स ब्रूमि,
 अभयं च यो सब्बभूतेसु देति ।
 दिट्ठेव धम्मे लभते पसंसं,
 सगं च सो याति सरीरभेदा ॥

१. गहितो-सी०, स्या० । २. अवधि-स्या० । ३. व-सी०, रो० । ४. उपन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५. चापवरे-सी०, रो०; चापवरो-स्या० । ६. मोरराज-सी० । ७-७. अभयन्नु-स्या० । ८. इति-स्या० ।

१४९. न सन्ति देवा इति^१ आहु^१ एके,
 इधेव जीवो विभवं उपेति ।
 तथा फलं सुकतदुक्कटानं,
 दत्तुपञ्जत्तं च वदन्ति दानं ।
 तेसं वचो अरहतं सद्वहानो,
 तस्मा अहं सकुणे बाधयामि ॥ 5
१५०. चन्दो च सुरियो च उभो सुदस्सना,
 गच्छन्ति ओभासयमन्तलिक्खे ।
 इमस्स लोकस्स परस्स वा ते,
 कथं नु ते आहु मनुस्सलोके ॥ 10
१५१. चन्दो च सुरियो च उभो सुदस्सना,
 गच्छन्ति ओभासयमन्तलिक्खे ।
 परस्स लोकस्स न ते इमस्स,
 देवा ति ते आहु मनुस्सलोके ॥ B. 235
१५२. एत्थेव ते नीहता^२ हीनवादा,
 अहेतुका ये न वदन्ति कम्मं ।
 तथा फलं सुकतदुक्कटानं,
 दत्तुपञ्जत्तं ये च वदन्ति दानं ॥ 15
१५३. अद्धा हि सच्चं वचनं तवेदं^३,
 कथं हि दानं अफलं भवेय्य^४ ।
 तथा फलं सुकतदुक्कटानं,
 दत्तुपञ्जत्तं च कथं भवेय्य ॥ 20
१५४. कथङ्करो किन्तिकरो किमाचरं,
 किं सेवमानो केन तपोगुणेन ।
 अक्खाहि मे मोरराजेतमत्थं,
 यथा अहं नो निरयं पतेय्यं ॥ 25

१-२. इच्चाहु-मी०, रो० । २. निहता-मी० । ३. तवेतं-मी०, स्या०, रो० ।

४. वदेय्य-मी०, रो० ।

१५५. ये केचि अत्थि समणा पथव्या^१,
कासायवत्था अनगारिया^२ ते^३ ।
पातो व पिण्डाय चरन्ति काले,
विकालचरिया विरता हि सन्तो ॥
- 5 १५६. ते तत्थ कालेनुपसङ्कमित्वा,
पुच्छाहि यं ते मनसो पियं सिया ।
ते ते^४ पवक्खन्ति यथापजानं,
इमस्स लोकस्स परस्स चत्थं ॥
- 10 १५७. तचं व जिण्णं उरगो पुराणं,
पण्डूपलासं^५ हरितो दुमो व^६ ।
एसप्पहीनो मम लुद्धभावो,
जहामहं^६ लुद्धकभावमज्ज ॥
- B 236 १५८. ये चा पि मे सकुणा अत्थि बद्धा^७,
सतानिनेकानि निवेसनस्मिं ।
15 तेसम्पहं^८ जीवितमज्ज दम्मि,
मोक्खं च ते पत्ता^९ सकं निकेतं ॥
१५९. लुद्धो चरी पासहत्थो अरञ्जे,
बाधेतु^{१०} मोराधिपतिं यसस्सिं ।
बन्धित्वा^{११} मोराधिपतिं यसस्सिं,
20 दुक्खा स^{१२} पमुच्चि^{१३} यथाहं पमुत्तो ति ॥

४९२. तच्छसूकरजातकं (९)

१६०. यदेसमाना विचरिम्हा^{१४}, पब्बतानि वनानि च ।
अन्वेसं विचरिं^{१५} जाती, तेमे अधिगता मया ॥

१. पथव्या-सी० । २-२. अनगारियं चरन्ति-स्या० । ३. तं-स्या० । ४. पण्डुपलामं-स्या० । ५. च-सी० । ६. पजहामहं-सी० । ७. बन्धा-स्या० । ८. तेसं अहं-स्या० । ९. पत्तो-सी० ; अच्छ-स्या० । १०. बाधेतुं-सी० । ११. बन्धित्व-सी०, रो० । १२. मी०, स्या० पोत्थकेसुतत्थि । १३. पमुच्चि-स्या०, रो० । १४. विचरिम्हा-स्या० । १५. विपुत्ते-स्या० ।

१६१. बहं चिदं^१ मूलफलं, भक्खो चायं अनप्पको ।
रम्मा चिमा गिरीनज्जो^२, फासुवासो भविस्सति ॥
१६२. इधेवाहं वसिस्सामि, सह सब्बेहि जातिभि ।
अप्पोस्सुक्को निरासङ्की, असोको अकुतोभयो ॥
१६३. अञ्जं पि^३ लेणं परियेस, सत्तु नो इध विज्जति । 5
सो तच्छ सूकरे हन्ति, इधागन्त्वा वरं वरं ॥
१६४. को नुम्हाकं^४ इध सत्तु, को जाती सुसमागते ।
दुप्पधंसे^५ पधंसेति, तं मे अक्खाथ^६ पुच्छता ॥
१६५. उद्धगराजी मिगराजा, बली दाठावुधो मिगो ।
सो तच्छ सूकरे हन्ति, इधागन्त्वा वरं वरं ॥ 10
१६६. न नो दाठा न विज्जन्ति, बलं काये समोहितं^७ ।
सब्बे समग्गा हुत्वान, वसं काहाम एककं ॥
१६७. हृदयङ्गमं कण्णसुखं, वाचं भाससि तच्छक । B. 297
यो पि युद्धे पलायेय्य^८, तं पि पच्छा हनामसे ॥
१६८. पाणातिपाता विरतो नु अज्ज^९, 15
अभयं नु ते सब्बभूतेसु दिन्नं ।
दाठा नु ते मिगवधाय^{१०} न सन्ति,
यो सङ्घपत्तो कपणो व ज्ञायसि ॥
१६९. न मे दाठा न विज्जन्ति, बलं काये समोहितं ।
जाती च दिस्वान सामग्गी^{११} एकतो, 20
तस्मा च ज्ञायामि वनम्हि एकको ॥
१७०. इमस्सुदं यन्ति दिसोदिसं^{१२} पुरे,
भयद्विता^{१३} लेणगवेसिनो पुथु^{१४} ।

१. इदं—सी० । २. गिरिनदियो—सी०, रो०; गिरिनज्जो—स्या० । ३. हि—सी०, स्या०, रो० । ४. नम्हाकं—सी०, रो० । ५. अप्पधंसे—सी०, रो० । ६. अक्खाहि—स्या० । ७. समूहत्—सी० । ८. पलायेथ—सी०, स्या० । ९. सज्ज—स्या० । १०. मिगविरियं—सी०, रो०; मिगविरिय—स्या० । ११. समङ्गि—सी०, स्या० । १२. दिसादिसं—स्या० । १३. भयद्विता—सी० । १४. पुथू—सी०, स्या० ।

ते दानि सङ्गम्म वसन्ति एकतो,
यत्थद्विता दुप्पसहज्ज ते मया ॥

१७१. परिणायकसम्पन्ना, सहिता एकवादिनो ।
ते मं समग्गा हिंसेय्युं, तस्मा नेसं न^१ पत्थये^१ ॥

5 १७२. एको व इन्दो असुरे जिनाति,
एको व सेनो हन्ति दिजे पसय्ह ।
एको व व्यग्घो^२ मिगसङ्घपत्तो,
वरं वरं हन्ति बलं हि तादिसं ॥

10 १७३. न हेव इन्दो न सेनो, न पि व्यग्घो मिगाधिपो ।
समग्गे सहिते आती, न^३ व्यग्घे^३ कुरुते वसे ॥

१७४. कुम्भीलका सकुणका^४, सङ्घिनो गणचारिनो ।
सम्मोदमाना एकज्झं, उप्पतन्ति डयन्ति^५ च^५ ॥

१७५. तेसं च डयमानानं^६, एकेत्थ अपसक्कति ।
तं च सेनो निताळ्ळेति, वेय्यग्घियेव सा गति ॥

B. 238 15 १७६. उस्साहितो जटिलेन, लुट्ठेनामिसचक्खुना ।
दाठी दाठीसु पक्खन्दि, मञ्जमानो यथा पुरे ॥

१७७. साधु सम्बहुला आती, अपि रुक्खा अरञ्जजा ।
सूकरेहि समग्गेहि, व्यग्घो एकायने हतो ॥

20 १७८. ब्राह्मणं चैव व्यग्घं च, उभो हत्त्वान सूकरा ॥
आनन्दिनो पमुदिता^७, महानादं^८ पनादिसुं ॥

१७९. ते सु उट्टुम्बरमूलस्मिं, सूकरा सुसमागता ।
तच्छकं अभिसिञ्चिसु, त्वं नो राजासि इस्सरो ति ॥

१-१. अपत्थये-रो० । २. व्यग्घे-सी० । ३-३. व्यघो च-सी०, रो०; व्यग्घो न-स्या० । ४. सुकुणिका-स्या० । ५-५. उय्यं ति च-स्या० । ६. डियमानानं-स्या० । ७. पमोदिता-स्या० । ८-८. महानादमनादिमुं-सी०, स्या० ।

४९३. महावाणिजजातकं (१०)

१८०. वाणिजा समितिं कत्वा, नानारटुतो आगता ।
धनाहरा^१ पक्कमिसु, एकं कत्वान गामणि ॥
१८१. ते तं कन्तारमागम्म, अप्पभक्खं अनोदकं^२ ।
महानिग्रोधमट्टक्खुं, सीतच्छायं मनोरमं ॥
१८२. ते च तत्थ निसीदित्वा, तस्स रुक्खस्स छायया^३ । 5
वाणिजा समचिन्तेसुं, बाला मोहेन पास्ता ॥
१८३. अल्लायते^४ अयं रुक्खो, अपि वारी^५ व^५ सन्दति ।
इद्धस्स पुरिमं साखं, मयं छिन्दाम वाणिजा ॥
१८४. सा च छिन्ना व पग्घरि, अच्छं वारि^६ अनाविलं ।
ते तत्थ न्हात्वा^७ पिवित्वा^८, यावतिच्छिंसु वाणिजा ॥ 10
१८५. दुतियं समचिन्तेसुं, बाला मोहेन पास्ता ।
इद्धस्स दक्खिणं साखं, मयं छिन्दाम वाणिजा ॥
१८६. सा च छिन्ना व पग्घरि, सालिमंसोदनं बहुं ।
अप्पोदवण्णे^९ कुम्मासे, सिद्धिं^{१०} विदलसूपियो^{११} ॥
१८७. ते तत्थ भुत्वा^{१२} खादित्वा^{१३}, यावतिच्छिंसु वाणिजा । 15 B. 299
ततियं समचिन्तेसुं, बाला मोहेन पास्ता ।
इद्धस्स पच्छिमं साखं, मयं छिन्दाम वाणिजा ॥
१८८. सा च छिन्ना व पग्घरि, नारियो समलङ्कता ।
विचित्रवत्थाभरणा^{१४}, आमुत्तमणिकुण्डला ॥
१८९. अपि सु वाणिजा एका, नारियो पण्णवीसति^{१५} । 20
समन्ता परिवारिसु^{१६}, तस्स रुक्खस्स छायया ॥

१. धनहारा—सी०, स्या० । २. अनूदकं—स्या० । ३. छादिया—सी०, स्या०, रो० । ४. अदायते—सी०, रो० । ५-५. वारि च—सी०, रो० । ६. वारि—स्या० । ७. नहात्वा—सी०; न्हात्वा—स्या० । ८. पिवित्वा च—सी० । ९. अप्पोदकवण्णे—सी० । १०. सिद्धि—स्या० । ११. विदलसूपियो—सी०, रो० । १२-१२. भूत्वा च पिवित्वा च—रो० । १२. विचित्रवत्थाभरणा—स्या० । १४. पञ्चवीसति—स्या० । १५. परिकारिसु—सी०, स्या०, रो० ।

१६०. ते ताहि परिचारेत्वा^१, यावतिच्छंसु वाणिजा ।
चतुर्थं समचिन्तेसुं, बाला मोहेन पारुता ।
इङ्घस्स उत्तरं साखं, मयं छिन्दाम वाणिजा ॥
१६१. सा च छिन्ना व पग्घरि, मुत्ता वेळुरिया बहू ।
रजतं जातरूपं च, कुत्तियो पटियानि च ॥
१६२. कासिकानि च वत्थानि, उद्दियानि^२ च कम्बला^३ ।
ते तत्थ भारे बन्धित्वा, यावतिच्छंसु वाणिजा ॥
१६३. पञ्चमं समचिन्तेसुं, बाला मोहेन पारुता ।
इङ्घस्स मूले^४ छिन्दाम, अपि भिय्यो^५ लभामसे ॥
१६४. अथुट्टुहि सत्थवाहो, याचमानो कतञ्जली ।
निग्रोधो^६ किं परज्झति^७, वाणिजा भद्मत्थु ते ॥
१६५. वारिदा पुरिमा साखा, अन्नपानं च दक्खिणा ।
नारिदा पच्छिमा साखा, सब्बकामे च उत्तरा ।
निग्रोधो किं परज्झति, वाणिजा भद्मत्थु ते ॥
१६६. यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको ॥
१६७. ते च तस्सानादियित्वा, एकस्स वचनं बहू ।
निसिताहि कुठारीहि, मूलतो नं^८ उपक्कमुं ॥
१६८. ततो नागा निक्खमिसु, सन्नद्धा पण्णवीसति ।
धनुग्गहानं तिसता, छसहस्सा च^९ वम्मिनो^{१०} ॥
१६९. एते हनथ बन्धथ, मा वो मुञ्चित्थं^{११} जीवितं ।
ठपेत्वा सत्थवाहं व, सब्बे भस्मं^{१२} करोथ ने ॥
२००. तस्मा हि पण्डितो पोसो, सम्पस्सं अत्थमत्तनो ।
लोभस्स न वसं गच्छे, हनेय्यारिसकं^{१३} मनं ॥

१. परिवारेत्वा-स्या०, रो०। २-२. उद्दियाने च कम्बले-सी०, रो०; उद्दियानि च०-स्या०। ३. मूलं-सी०, रो०। ४. भीयो-सी०। ५-५. निग्रोधे किं अपरज्झति-सी०; अपरज्झति-स्या०, रो०। ६. तं-सी०। ७-७. व वम्मिनो-सी०; च वम्मिनो-स्या०। ८. मुञ्चित्थं-रो०। ९. भस्मी-सी०। १०. हनेय्य दिसतं-सी०; हनेय्य दिसकं-स्या०।

२०१. एवमादीनवं^१ अत्वा, तण्हा दुक्खस्स सम्भवं ।
वीततण्हो अनादानो, सतो भिक्खु परिब्बजे ति ॥

४९४. साधिनजातकं^२ (११)

२०२. अब्भुतो^३ वत लोकस्मिं, उप्पज्जि लोमहंसनो ।
दिब्बो रथो पातुरुहु, वेदेहस्स यसस्सिनो ॥

२०३. देवपुत्तो महिद्धिको, मातलि^४ देवसारथि । 5
निमन्तयित्थ राजानं, वेदेहं मिथिलग्गहं ॥

२०४. एहिमं रथमारुह्, राजसेट्ठु दिसम्पति ।
देवा दस्सनकामा ते, तावतिंसा सइन्दका ।
सरमाना हि ते देवा, सुधम्मायं समच्छरे ॥

२०५. ततो च राजा साधिनो^५, वेदेहो^६ मिथिलग्गहो^६ ॥ 10
सहस्सयुत्तमारुह्, अगा देवान सन्तिके ।
तं देवा पटिनन्दिंसु, दिस्वा राजानमागतं ॥

२०६. स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
निसीद दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके ॥

२०७. सक्को पि पटिनन्दित्थ, वेदेहं मिथिलग्गहं । 15
निमन्तयित्थ कामेहि, आसनेन च वासवो ॥

२०८. साधु खोसि अनुप्पत्तो, आवासं वसवत्तिनं । B. 301
वस देवेषु राजीसि, सब्बकामसमिद्धिसु ।
तार्वतिसेसु देवेषु, भुञ्ज कामे अमानुसे ॥

२०९. अहं पुरे सग्गगतो रमामि, 21
नच्चेहि गीतेहि च वादितेहि ।

१. एतमादीनवं—रो० । २. साधिनराजजातकं—स्या० । ३. अब्भूतो—स्या० ।
४. मातली—सी० । ५. साधिनो—मी०, रो० । ६-६. पमुखो रथमारुहि—मी० ।

सो दानि अज्ज न रमामि सग्गे,
आयुं^१ नु खीणो^१ मरणं नु सन्तिके ।
उदाहु मूळहोस्मि जनिन्दसेट्ठ ॥

२१०. न तायु^२ खीणं मरणं च^३ दूरे,
न चा पि मूळहो^४ नरवीरसेट्ठ^५ ।
तुय्हं^६ च^६ पुञ्जानि परिक्तानि,
येसं विपाकं इध वेदयित्थो^७ ॥
२११. वस देवानुभावेन, राजसेट्ठ दिसम्पति ।
तावतिंसेमु देवेषु, भुञ्ज कामे अमानुसे ॥
२१२. यथा याचिनकं यानं, यथा याचितकं धनं ।
एवं सम्पदमेवेतं, यं परतो दानपच्चया ॥
२१३. न चाहमेतमिच्छामि, यं परतो दानपच्चया ।
सयङ्कतानि पुञ्जानि, तं मे आवेणिकं^८ धनं ॥
२१४. सोहं गत्वा मनुस्सेसु, काहामि कुसलं बहुं ।
दानेन समचरियाय, संयमेन दमेन च ।
यं कत्वा सुखितो होति, न च पच्छानुत्पत्ति ॥
२१५. इमानि तानि खेत्तानि, इमं निक्खं सुकुण्डलं^९ ।
इमा ता हरितानूपा^{१०}, इमा नज्जो सबन्तियो ॥
२१६. इमा ता पोक्खरणी^{११} रम्मा, चक्कवाकपकूजिता^{१२} ।
मन्दालकेहि सञ्छन्ना, पट्टमुप्पलकेहि च ।
यस्सिमानि ममारियिसु^{१३}, किं नु ते दिसतं^{१४} गता ॥
२१७. तानीध^{१५} खेत्तानि सो भूमिभागो,
तेयेव^{१६} आरामवन्नुपचारा^{१६} ।

B. 362

१-१. आयुञ्चु खीणं-स्या० । २. चायु-सी०, रो० । ३. ते-सी०, रो० । ४. मूळहो-स्या० । ५. नरविरियसेट्ठ-सी० । ६-६. तवञ्च-सी०, रो० । ७. वेदयतो-रो० । ८. आवेणियं-सी०, स्या०, रो० । ९. सकुण्डलं-स्या० । १०. हरितानुपा-स्या०; हरितानुपा-रो० । ११. पोक्खरणियो-स्या०, रो० । १२. चक्कवाकपकूजिता-सी०, रो०; चाकवाकपकुजिता-स्या० । १३. ममारियिसुयि-सी० । १४. दिसकं-सी० । १५. तानि च-स्या० । १६-१६. ते आरामा ते वनपेचारा-सी०, रो० ।

- तमेव मय्हं जनतं अपस्सतो,
सुञ्जं^१ व^१ मे नारद खायते दिसा ॥
२१८. दिट्ठा मया विमानानि, ओभासेन्ता^३ चतुद्दिसा ।
सम्मूखा देवराजस्स, तिदसानं च सम्मुखा ॥
२१९. वुत्थं मे भवनं दिव्यं^३, भुत्ता कामा अमानुसा । 5
तावतिसेसु देवेषु, सब्बकामसमिद्धिसु ॥
२२०. सोहं एतादिसं हित्वा, पुञ्जायमिह इधागतो ।
धम्ममेव चरिस्सामि, नाहं रज्जेन अत्थिको ॥
२२१. अदण्डावचरं मगं, सम्मासम्बुद्धदेसितं ।
तं मगं पटिपज्जिस्सं, येन गच्छन्ति सुब्बता ति ॥ 10

४९५. दसब्राह्मणजातकं (१२)

२२२. राजा अवोच विधुरं^३, धम्मकामो युधिद्विलो ।
ब्राह्मणे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२२३. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२२४. दुल्लभा ब्राह्मणा देव, सीलवन्तो बहुस्सुता । 15
विरता मेथुना धम्मा, ये ते भुञ्जेय्यु भोजनं ॥
२२५. दस खलु महाराज, या ता ब्राह्मणजातियो ।
तेसं विभङ्गं^५ विचयं, वित्थारेण सुणोहि मे ॥
२२६. पसिब्बके गहेत्वान, पुण्णे मूलस्स संवुते ।
ओसधिकायो^६ गन्थेन्ति, न्हापयन्ति^७ जपन्ति च ॥ 20
२२७. तिकिच्छकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

१-१. सुञ्जञ्च-स्या० । २. ओभासन्ता-स्या० । ३. दिव्यं-सी०, रो० । ४. विधुरं-स्या० । ५. विभङ्गं-मी०, स्या० । ६. ओसधिकाये-स्या० । ७. न्हायन्ति-सी०, रो० ।

२२८. अपेता ते च^१ ब्रह्मञ्जा, (इति राजा^२ कोरव्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे^३ विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२२९. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२३०. किङ्किणिकायो^४ गहेत्वा^५, घोसेन्ति पुरतो पि ते ।
पेसनानि पि गच्छन्ति, रथचरियासु सिक्खरे ॥
२३१. परिचारकसमा^६ राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
२३२. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२३३. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२३४. कमण्डलुं गहेत्वान, वङ्कदण्डं च ब्राह्मणा ।
पच्चुपेस्सन्ति राजानो, गामेसु निगमेसु च ।
नादिन्ने वुट्ठहिस्साम^७, गामम्हि^८ वा वनम्हि वा^९ ॥
२३५. निग्गाहकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
२३६. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरव्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२३७. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥

१. सी०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । २. राज च-स्या० । ३. अमञ्ज-सी० ।
४. किङ्किणियो-स्या० । ५. गहेत्वान-सी०, स्या०, रो० । ६. परिचारिकसमा-स्या० ।
७. उट्ठहेस्साम-स्या० । ८-८. गामम्हि च वनम्हि च-सी०, रो०; गामम्हि निगमम्हि
वा-स्या० ।

२३८. परुळहकच्छनखलोमा, पङ्कदन्ता रजस्सिरा ।
ओकिण्णा रजरेणूहि, याचका विचरन्ति ते ॥
२३९. खाणुघातसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
२४०. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो) 5
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२४१. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२४२. हरीतकं^१ आमलकं, अम्बं^२ जम्बुं विभीतकं^३ । 10
लबुजं दन्तपोणानि, बेलुवा^४ बदरानि च^५ ॥
२४३. राजायतनं उच्छु-पुटं^६, धूमनेत्तं मधु-अञ्जनं ।
उच्चावचानि पणियानि, विपणन्ति^७ जनाधिप ॥
२४४. वाणिजकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥ 15
२४५. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२४६. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥ 20
२४७. कसिं^८-वाणिज्जं^९ कारेन्ति, पोसयन्ति अजेळके ।
कुमारियो पवेच्छन्ति, विवाहन्तावहन्ति च ॥
२४८. समा अम्बट्टुवेस्सेहिं^{१०}, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

१. हरीटकं-सी०, रो० । २-२. अम्ब जम्बु विभीटकं-सी०, रो०; ० विभेदकं-स्या० ।
३. बेलुवा-स्या० । ४. रो० पोत्थके नत्थि । ५. पूटं-स्या० । ६. विकीणन्ति-स्या० ।
७-७. कसिं-वाणिज्जं-सी०, रो०; कसिं-वणिज्जं-स्या० । ८. अम्बट्टुवेस्सेहिं-सी०, स्या०,
रो० ।

२४६. अपेता ते च ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
- B. 305
5 २५०. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२५१. निक्खित्तभिव्खं^१ भुञ्जन्ति, गामेस्वेके पुरोहिता ।
बहू ते^२ परिपुच्छन्ति, अण्डच्छेदा निलञ्चका^३ ॥
२५२. पसू पि तत्थ हञ्जन्ति, महिसा^४ सूकरा अजा ।
गोघातकसमा राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
10 अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
२५३. अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२५४. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
15 दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२५५. असिचम्मं गहेत्वान, खगं पग्गय्ह ब्राह्मणा ।
वेस्सपथेसु तिट्ठन्ति, सत्थं अब्बाहयन्ति पि ॥
२५६. समा गोपनिसादेहि, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥
- 20 २५७. अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥
२५८. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
- 25 २५९. अरञ्जे कुटिकं कत्वा, कूटानि कारयन्ति ते ।
ससबिळारे बाधेन्ति^५, आगोधा मच्छकच्छपं ॥

१. निक्खित्तभिव्खं—रो० । २. ने—स्या० । ३. निलञ्चका—स्या० ; तिलञ्चका—
रो० । ४. महिसा—सी० । ५. बाधेन्ति—सी० ।

२६०. ते^१ लुहकसमा राज^१, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

२६१. अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

B. 306

5

२६२. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥

२६३. अञ्जे धनस्स कामा हि, हेट्टामञ्चे पसक्किता^२ ।
राजानो उपरि न्हायन्ति, सोमयागे उपट्ठिते ॥

२६४. मलमज्जकसमा^३ राज, ते पि वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

10

२६५. अपेता ते ब्रह्मञ्जा, (इति राजा कोरब्यो)
न ते वुच्चन्ति ब्राह्मणा ।
अञ्जे विधुर परियेस, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

२६६. विरते मेथुना धम्मा, ये मे भुञ्जेय्यु भोजनं ।
दक्खिणं सम्म दस्साम, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥

15

२६७. अत्थि खो ब्राह्मणा देव, सीलवन्तो बहुस्सुता ।
विरता मेथुना धम्मा, ये ते भुञ्जेय्यु भोजनं ॥

२६८. एकं च भत्तं भुञ्जन्ति, न च मज्जं पिवन्ति ते ।
अक्खाता ते महाराज, तादिसे निपतामसे ॥

20

२६९. एते खो ब्राह्मणा विधुर, सीलवन्तो बहुस्सुता ।
एते विधुर परियेस, खिप्पं च ने निमन्तया ति ॥

१-१. लुहक ति महाराज-सी०, रो० । २. पसक्किता-सी०, स्या०, रो० । ३.
मलमज्जसमा-स्या० ।

४९६. भिक्खापरम्परजातकं^१ (१३)

B. 307

२७०. सुखुमालरूपं दिस्वा, रट्टा विवनमागतं ।
कूटागारवरूपेतं, महासयनमुपासितं^२ ॥
२७१. तस्स ते पेमकेनाहं, अदासिं वड्डमोदनं^३ ।
सालीनं विचितं^४ भत्तं, सुचिं^५ मंसूपसेचनं ॥
२७२. तं त्वं भत्तं पटिग्गय्ह, ब्राह्मणस्स अदासयिं^६ ।
अत्तानं^७ अनसित्वान, कोयं धम्मो नमत्थु ते ॥
२७३. आचरियो ब्राह्मणो मय्हं, किच्चाकिच्चेसु व्यावटो^८ ।
गरु च आमन्तनीयो^९ च, दातुमरहामि भोजनं ॥
२७४. ब्राह्मणं दानि पुच्छामि, गोतमं राजपूजितं ।
राजा ते भत्तं पादासि, सुचिं मंसूपसेचनं ॥
२७५. तं त्वं भत्तं पटिग्गय्ह, इसिस्स भोजनं अदा ।
अखेत्तञ्जूसि दानस्स, कोयं धम्मो नमत्थु ते ॥
२७६. भरामि पुत्तदारे^{१०} च, घरेसु गधितो^{११} अहं ।
भुञ्जे^{१२} मानुसके कामे, अनुसासामि राजिनो ॥
२७७. आरञ्जकस्स^{१३} इसिनो, चिररत्तं तपस्सिनो ।
वुड्डस्स^{१४} भावितत्तस्स, दातुमरहामि भोजनं ॥
२७८. ईसिं च दानि पुच्छामि, किसं धमनिसन्थतं ।
परूळ्हकच्छनखलोमं, पङ्कदन्तं रजस्सिरं ॥
२७९. एको अरञ्जे विहरसि, नावकह्वसि जीवितं ।
भिक्खु केन तया सेय्यो, यस्स त्वं भोजनं अदा ॥
२८०. खणन्तालुकलम्बानि^{१५}, विलालितक्कलानि^{१६} च ।
धुनं सामाकनीवारं, सङ्घारियं^{१७} पसारियं^{१७} ॥

१. भिक्खापरम्परजातकं-सी० । २. महासयनमुपोचितं-सी०, स्या०, रो० । ३. वड्डमोदनं-सी०, रो० । ४. विचितं-स्या० । ५. सुचिं-स्या० । ६. अदापयि-स्या०; अदापयी-सी०, रो० । ७. अत्तना-रो० । ८. व्यावटो-सी०, स्या० । ९. आमन्तणीयो-सी०, रो०; आमन्तनीयो-स्या० । १०. पुत्ते दारे-सी०, रो० । ११. गधितो-सी०, रो० । १२. भुञ्जे-सी०, स्या० । १३. आरञ्जकस्स-सी०, रो० । १४. वड्डस्स-सी० । १५. खणमालुकलम्बानि-स्या० । १६. विळालितक्कलानि-सी०, रो० । १७-१७. संहारियं पहारियं-स्या० ।

२८१. साकं भिसं मधुं मंसं, बदरामलकानि च ।
तानि आहरित्वा^१ भुञ्जामि, अत्थि मे सो परिग्गहो ॥
२८२. पचन्तो अपचन्तस्स, अममस्स सकिञ्चनो ।
अनादानस्स सादानो, दातुमरहामि भोजनं ॥
२८३. भिक्खुं च दानि पुच्छामि, तुण्हीमासीन सुब्बतं ।
इसि^२ ते भत्तं पादासि, सुचिं मंसूपसेचनं ॥
२८४. तं त्वं भत्तं पटिग्गय्ह, तुण्ही भुञ्जसि एकको ।
नाञ्जं कञ्चि निमन्तेसि, कोयं धम्मो नमत्थु ते ॥
२८५. न पचामि न पाचेमि, न छिन्दामि न छेदये ।
तं मं अकिञ्चनं जत्वा, सब्बपापेहि आरतं ॥
२८६. वामेन भिक्खमादाय, दक्खिणेन कमण्डलुं ।
इसि मे भत्तं पादासि, सुचिं मंसूपसेचनं ॥
२८७. एते हि दातुमरहन्ति, सममा सपरिग्गहा ।
पच्चनीकमहं मञ्जे, यो दातारं निमन्तये ॥
२८८. अत्थाय वत मे अज्ज, इधागच्छि रथेसभो ।
सोहं^३ अज्ज पजानामि^३, यत्थ दिन्नं महप्फलं ॥
२८९. रट्टेसु गिद्धा राजानो, किच्चाकिच्चेसु ब्राह्मणा ।
इसी मूलफले गिद्धा, विप्पमुत्ता च भिक्खवो ति ॥
पकिण्णकनिपातं निट्ठितं ।

तस्सुद्दानं

सुव किन्नर^४ मुक्क खराजिनसो,
भिसजात महेसि कपोतवरो ।
अथ मोर सतच्छक वाणिजको,
अथ राज सब्राह्मण भिक्खपरं ति ॥

—:०:—

१. अहत्त्व-सी०, स्या० । २. इति-स्या० । ३-३. इतो पुव्वे न जानामि-सी०, रो०; योहं अज्ज०-स्या० । ४. किण्णर-सी० ।

१५. वीसतिनिपातो

४९७. मातङ्गजातकं (१)

B. 309

१. कुतो नु आगच्छसि दुम्मवासी^१,
ओतल्लको पंसुपिसाचको व ।
सङ्कारचोळं पटिमुञ्च^२ कण्ठे,
को रे तुवं होसि^३ अदक्खण्ययो ॥
२. अन्नं तवेदं^४ पकतं यसस्सि^५,
तं खज्जरे भुञ्जरे पिय्यरे च ।
जानासि मं त्वं परदत्तूपजीवि^६,
उत्तिट्ठपिण्डं लभतं सपाको ॥
३. अन्नं ममेदं^७ पकतं ब्राह्मणानं,
अत्तत्थाय सद्वहतो ममेदं ।
अपेहि एत्तो किमिधट्ठितोसि,
न मादिसा तुय्हं ददन्ति जम्म ॥
४. थले च निन्ने च वपन्ति बीजं,
अनूपखेत्ते फलमासमाना^८ ।
एताय सद्धाय ददाहि दानं,
अप्पेव आरोधये दक्खण्ये ॥
५. खेत्तानि मय्हं विदितानि लोके,
येसाहं बीजानि पत्तिट्ठपेमि ।
ये ब्राह्मणा जातिमन्तूपपन्ना,
तानीध खेत्तानि सुपेसलानि ॥

१. दुम्मवासी—सी०, रो० । २. पटिमच्च—सी०, रो० । ३. होहिसि—सी०, रो० ।
४. तवेयिदं—स्या० । ५. यसस्सिनं—स्या० । ६. परदत्तूपजीवी—स्या० । ७. मम यिदं
—स्या० । ८. फलमासमाना—सी०, रो०; फलमासिसमाना—स्या० ।

६. जातिमदो च अतिमानिता च,
लोभो च दोसो च मदो च मोहो ।
एते अगुणा येषु च सन्ति^१ सब्बे^१,
तानीध खेत्तानि अपेसलानि ॥
७. जातिमदो च अतिमानिता च, 5 B. 310
लोभो च दोसो च मदो च मोहो ।
एते अगुणा येषु न सन्ति सब्बे,
तानीध खेत्तानि सुपेसलानि ॥
८. क्वेत्थ^२ गता^२ उपजोतियो च,
उपज्जायो च^३ अथ वा गण्डकुच्छि^३ । 10
इमस्स दण्डं च वधं च दत्त्वा,
गले गहेत्त्वा खलयाथ^४ जम्मं ॥
९. गिरिं नखेन खणसि, अयो दन्तेहि^५ खादसि^५ ।
जातवेदं पदहसि, यो इसि परिभाससि ॥
१०. इदं वत्त्वान मातङ्गो, इसि सच्चपरक्कमो । 15
अन्तलिक्खस्मिं पक्कामि, ब्राह्मणानं उदिक्खतं ॥
११. आवेल्लितं^६ पिट्ठितो उत्तमङ्गं,
बाहुं^६ पसारेति अकम्मनेय्यं ।
सेतानि^७ अक्खीनि यथा मतस्स,
को मे इमं पुत्तमकासि एवं ॥ 20
१२. इधागमा समणो दुम्मवासी,
ओतल्लको पंसुपिसाचको व ।
सङ्कारचोळं पट्टिमुञ्च कण्ठे,
सो ते इमं पुत्तमकासि एवं ॥

१-१. च सन्ति-सी०; वसन्ति-रो० । २-२. क्वेत्थ०-स्या०; कथेव भट्टा-रो० ।

३-३. अथवा भण्ड कुच्छि-सी०, स्या०; अथवा अण्ड कुच्छि-रो० । ४. गलयाथ-स्या० ।

५-५. दन्तेन खादयि-सी०, रो०; दन्तेभि खादसि-स्या० । ६. आवेठितं-सी०, रो० ।

७. बाहुं-सी०, रो० । ८. सेनानि-सी० ।

B. 311 5

१३. कतमं दिसं अगमा भूरिपञ्जो,
अक्खाथ मे माणवा एतमत्थं ।
गन्त्वान तं पटिकरेमु अच्चयं,
अप्पेव नं पुत्त^१ लभेमु जीवितं ॥

१४. वेहायसं अगमा भूरिपञ्जो,
पथद्धुनो पन्नरसेव चन्दो ।
अपि चा पि सो पुरिमदिसं^३ अगच्छि,
सच्चप्पटिञ्जो इसि साधुरूपो ॥

10

१५. आवेल्लितं पिट्ठितो उत्तमङ्गं,
बाहुं पसारेति अकम्मनेय्यं ।
सेतानि अक्खीनि यथा मतस्स,
को मे इमं पुत्तमकासि एवं ॥

15

१६. यक्खा हवे सन्ति महानुभावा,
अन्वागता इसयो साधुरूपा ।
ते दुट्ठचित्तं कुपितं विदित्वा,
यक्खा हि ते पुत्तमकंसु एवं ॥

20

१७. यक्खा च मे पुत्तमकंसु एवं,
त्वञ्जेव मे मा कुद्धो ब्रह्मचारि ।
तुम्हेव पादे सरणं गतास्मि,
अन्वागता पुत्तसोकेन भिक्खु ॥

25

१८. तदेव हि एतरहि च मय्हं,
मनोपदोसो न^२ ममत्थि^३ कोचि ।
पुत्तो च ते वेदमदेन मत्तो,
अत्थं न जानाति अधिच्च वेदे ॥

१९. अद्धा हवे भिक्खु मुहुत्तकेन,
सम्मय्हतेव पुरिसस्स सञ्जा ।

१. पुत्तं-सी०, स्या० । २. पुरिमं दिसं-सी०, स्या० । ३-३. मम नत्थि-रो० ।

एकापराधं खम भूरिपञ्च,
न पण्डिता कोधबला भवन्ति ॥

२०. इदं च मय्हं उत्तिट्ठपिण्डं,
तव^१ मण्डव्यो^२ भुञ्जतु अप्पपञ्चो ।
यक्खा च ते^३ न^४ न विहेठयेय्युं,
पुत्तो च ते हेस्सति^५ सो अरोगो ॥

5

२१. मण्डव्य बालोसि परित्तपञ्चो,
यो पुञ्चखेत्तानमकोविदोसि ।
महक्कसावेसु ददासि दानं,
किलिट्ठकम्मेषु असञ्जतेसु ॥

B. 312

10

२२. जटा च केसा अजिना निवत्था,
जरूदपानं व मुखं परूळ्हं^६ ।
पजं इमं पस्सथ दुम्मरूपं^७,
न जटाजिनं तायति^८ अप्पपञ्चं ॥

२३. येसं रागो च दोसो च, अविज्जा च विराजिता ।
खीणासवा अरहन्तो, तेसु दिन्नं महप्फलं ति ॥

15

*

४९८. चित्तसम्भूतजातकं (२)

२४. सब्बं नरानं सफलं सुचिण्णं,
न कम्मना^९ किञ्चन मोघमत्थि ।
पस्सामि सम्भूतं महानुभावं,
सकम्मना^{१०} पुञ्जफलूपपन्नं ॥

20

१. सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २. मण्डव्यो-सी० । ३-३. ते पुत्तं-स्या० । ४. होहिति-सी०, रो० । ५. परूळ्हं-स्या० । ६. दुम्मरूपि-सी०, रो० । ७. तायते-सी०, स्या० ।

*उपहृच्च मनं मेज्जो, मातङ्गस्मि यस्सिने ।

सपारिसज्जो उच्छित्तो, मेज्जारञ्जं तदा अहू ति ॥ इति सी०, स्या०,
पोत्थकेसु अधिको दिस्सति । ८. कम्मना-सी० । ९. सकम्मना-सी० ।

२५. सब्बं नरानं सफलं सुचिण्णं,
न कम्मना किञ्चन मोघमत्थि ।
कच्चिन्नु चित्तस्स पि एवमेवं^१,
इद्धो मनो तस्स यथा पि मय्हं ॥
- 5 २६. सब्बं नरानं सफलं सुचिण्णं,
न कम्मना किञ्चन मोघमत्थि ।
चित्तं पि^२ जानाहि तथेव देव,
इद्धो मनो तस्स यथा पि तुय्हं ॥
- 10 २७. भवं नु चित्तो सुतमञ्जतो ते,
उदाहु ते कोचि नं एतदक्खा ।
गाथा सुगीता न ममत्थि कङ्खा,
ददामि ते गामवरं सतं च ॥
- B. 313 २८. न चाहं चित्तो सुतमञ्जतो मे,
इसी^३ च मे एतमत्थं असंसि ।
15 गन्त्वान रञ्जो पटिगाहि^४ गाथं^५,
अपि ते^६ वरं अत्तमनो ददेय्य ॥
२९. योजेन्तु वे^७ राजरथे, सुकते चित्तसिब्बने ।
कच्छं नागानं बन्धथ, गीवेय्यं पटिमुञ्चथ ॥
- 20 ३०. आहञ्जन्तु^८ भेरिमुदिङ्गसङ्घे^९,
सीघानि यानानि च योजयन्तु ।
अज्जेवहं अस्ससमं^{१०} तं^{१०} गमिस्सं,
यत्थेव दक्खिस्समिंसि निसिन्नं ॥
३१. सुलद्धलाभो वत मे अहोसि,
गाथा सुगीता परिसाय मज्झे ।

१. एवमेव-सी०, स्या० । २. वि-सी०, रो० । ३. इसि-स्या० । ४. पटिगयि-स्या० । ५. गाथा-सी० । ६. नुते-स्या० । ७. मे-स्या० । ८. आहञ्जरे-स्या० । ९. ० सङ्घा-स्या० । १०-१०. अस्समतं-स्या० ।

- स्वाहं^१ इसिं सीलवतूपपन्नं,
दिस्वा पतीतो सुमनोहमस्मि^२ ॥
३२. आसनं उदकं पज्जं, पटिगण्हातु नो भवं ।
अग्घे भवन्तं पुच्छाम, अग्घं कुरुतु नो भवं ॥
३३. रम्मं च ते आवसथं करोन्तु,
नारीगणेहि परिचारयस्सु ।
करोहि ओकासमनुग्गहाय,
उभो पि मं इस्सरियं करोम ॥
३४. दिस्वा फलं दुच्चरितस्स राज,
अथो सुचिण्णस्स महाविपाकं ।
अत्तानमेव पटिसंयमिस्सं^३,
न पत्थये पुत्तं^४ पसुं धनं वा ॥
३५. दसेविमा वस्सदसा, मच्चानं इध जीवितं ।
अपत्तञ्जेव तं ओधि, नळो छिन्नो व सुस्सति ॥
३६. तत्थ का नन्दि का खिड्डा, का रती का धनेसना ।
किं मे पुत्तेहि दारेहि, राज मुत्तोस्मि बन्धना ॥
३७. सोहं^५ एवं पजानामि^६, मच्चु मे नप्पमज्जति ।
अन्तकेनाधिपन्नस्स, का रती का धनेसना^७ ॥
३८. जाति नरानं अधमा जनिन्द,
चण्डालयोनि द्विपदाकनिट्ठा^८ ।
सकेहि कम्मेहि सुपापकेहि,
चण्डालगब्भे^९ अवसिम्ह पुब्बे ॥
३९. चण्डालाहुम्ह अवन्तीसु, मिगा नेरज्जरं पति ।
उक्कुसा नम्मदातीरे^{१०}, त्यज्ज^{१०} ब्राह्मणखत्तिया ॥

१. सोहं—सी०, स्या० । २. सुमनेहमस्मि—सी० । ३. पटिसञ्जमिस्सं—सी० । ४. पुत्तं—सी०, रो० । ५-५. सो अहं सुप्पजानामि—सी०, रो० । ६. धनेसिना—स्या० । ७. द्विपदाकनिट्ठा—सी०, रो० । ८. चण्डालिगब्भे—स्या० । ९. रम्मदातीरे—स्या० । १०. तयाज्ज—स्या० ।

४०. उपनीयति^१ जीवितमप्पमायु,
जरूपनीतस्स न सन्ति ताणा ।
करोहि पञ्चाल ममेत^२ वाक्यं,
माकासि कम्मनि दुक्खुद्रयानि ॥
- 5 ४१. उपनीयति जीवितमप्पमायु,
जरूपनीतस्स न सन्ति ताणा ।
करोहि पञ्चाल ममेत वाक्यं,
माकासि कम्मनि दुक्खप्फलानि ॥
- 10 ४२. उपनीयति जीवितमप्पमायु,
जरूपनीतस्स न सन्ति ताणा ।
करोहि पञ्चाल ममेत वाक्यं,
माकासि कम्मनि रजस्सिरानि ॥
- 15 ४३. उपनीयति जीवितमप्पमायु,
वण्णं जरा हन्ति नरस्स जिद्यतो ।
करोहि पञ्चाल ममेत वाक्यं,
माकासि कम्मं निरयूपपत्तिया ॥
- B. 315 ४४. अद्धा हि सच्चं वचनं तवेतं^३,
यथा इसी भाससि एवमेतं ।
कामा च मे सन्ति अनप्परूपा,
20 ते दुच्चजा मादिसकेन भिक्खु ॥
४५. नागो यथा पङ्कमज्जे व्यसन्नो,
पस्सं^४ थलं नाभिसम्भोति गन्तुं ।
एवम्पहं^५ कामपङ्के व्यसन्नो,
न भिक्खुनो मग्गमनुब्बजामि ॥
- 25 ४६. यथा पि माता च पिता च पुत्तं,
अनुसासरे किन्ति सुखी भवेय्य ।

१. उपनिय्यति—स्या० । २. ममेव—स्या० । ३. तवेदं—स्या० । ४. सयं—स्या० ।
५. एव महं—स्या० ।

- एवं पि मं त्वं अनुसास भन्ते,
यथा^१ चिरं^२ पेच्च सुखी भवेय्यं ॥
४७. न चे तुवं उस्सहसे^३ जनिन्द^३,
कामे इमे मानुसके पहातुं ।
धम्मि^४ बलिं पट्टपयस्सु राज,
अधम्मकारो तव^४ माहु रट्ठे ॥ 5
४८. दूता विधावन्तु दिसा चतस्सो,
निमन्तका समणब्राह्मणानं ।
ते अन्नपानेन उपट्टहस्सु,
वत्थेन सेनासनपच्चयेन च ॥ 10
४९. अन्नेन पानेन पसन्नचित्तो,
सन्तप्पय समणब्राह्मणे च ।
दत्त्वा च भुत्वा च यथानुभावं,
अनिन्दितो सग्गमुपेहि^५ ठानं ॥
५०. सचे च तं राज मदो सहेय्य,
नारीगणेहि परिचारयन्तं^६ ।
इममेव गाथं मनसी करोहि,
भासेसि^७ चेनं^८ परिसाय मज्झे ॥ 15
५१. अब्भोकाससयो जन्तु, वजन्त्या खीरपायितो ।
परिकिण्णो सुवानेहि^९, स्वाज्ज राजा ति वुच्चती ति ॥ 20

४९९. सिविजातकं^{१०} (३)

५२. दूरे अपस्सं थेरो व, चक्खुं याचितुमागतो ।
एकनेत्ता भविस्साम, चक्खुं मे देहि याचितो ॥

१-१. यमा चरं-सी०, रो० । २-२. मानुसके पहातुं-सी० । ३. धम्मं-सी०, रो० । ४. च ते-सी०, स्या०, रो० । ५. सग्गमुपेति-रो० । ६. परिवारयन्तं-स्या० । ७. भामेहि-सी०, स्या०, रो० । ८. चेतं-स्या० । ९. सुपानेहि-मी०; सुपिनेहि-रो० । १०. सीविराजजातकं-स्या० ।

५३. केनानुसिद्धो इध मागतोसि,
वनिब्बक चक्खुपथानि याचितुं ।
सुदुच्चजं याचसि उत्तमङ्गं,
यमाहु नेत्तं पुरिसेन दुच्चजं ॥
- 5 ५४. यमाहु देवेषु सुजम्पती ति,
मघवा ति नं आहु मनुस्सलोके ।
तेनानुसिद्धो इध मागतोस्मि,
वनिब्बको चक्खुपथानि याचितुं ॥
- 10 ५५. वनिब्बतो^१ मय्ह वणिं^२ अनुत्तरं,
ददाहि ते^३ चक्खुपथानि याचितो ।
ददाहि मे चक्खुपथं अनुत्तरं,
यमाहु नेत्तं पुरिसेन दुच्चजं ॥
- 15 ५६. येन अत्थेन^४ आगच्छि^५, यमत्थमभिपत्थयं ।
ते ते इज्झन्तु सङ्कप्पा, लभ चक्खूनि ब्राह्मण ॥
- 15 ५७. एकं ते याचमानस्स, उभयानि ददामहं ।
स चक्खुमा गच्छ जनस्स पेक्खतो,
यदिच्छसे त्वं तदते^६ समिज्झतु ॥
- B. 317 ५८. मा नो देव अदा चक्खुं, मा नो सब्बे पराकरि^७ ।
धनं देहि महाराज, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥
- 20 ५९. युत्ते देव रथे देहि, आजानीये चलङ्कते^८ ।
नागे देहि महाराज, हेमकप्पनवाससे^९ ॥
६०. यथा तं सिवयो^{१०} सब्बे, सयोग्गा सरथा सदा ।
समन्ता परिकिरेय्युं^{१०}, एवं देहि रथेसभ ॥
- 25 ६१. यो वे दस्सन्ति वत्वान, अदाने कुरुते मनो ।
भूम्यं^{११} सो पतितं पासं, गीवायं पट्टिमुञ्चति ॥

१. वनिब्बको-स्या०, रो० । २. वणिं-सी०, स्या०, रो० । ३. मे-सी०, स्या०,
४-४. अत्थे अगच्छि-सी०; अत्थेन आगच्छि-स्या०, रो० । ५. तं ते-रो० । ६. पर-
क्करि-स्या० । ७. अलङ्कते-स्या० । ८. हेमकप्पनिवाससे-स्या० । ९. सीवियो-स्या० ।
१०. परिकिरेय्युं-स्या०, रो० । ११. भूम्या-सी०, रो० ।

६२. यो वे दस्सन्ति वत्वान, अदाने कुरुते मनो ।
पापा पापतरो होति, सम्पत्तो यमसाधनं ॥
६३. यञ्चिह याचे तञ्चिह ददे, यं न याचे न तं ददे ।
स्वाहं तमेव दस्सामि, यं मं याचति ब्राह्मणो ॥
६४. आयुं नु वण्णं नु सुखं वलं नु, 5
किं पत्थयानो नु जनिन्द देसि ।
कथं हि राजा सिविनं अनुत्तरो,
चक्खूनि दज्जा परलोकहेतु ॥
६५. न वाहमेतं यससा ददामि, 10
न पुत्तमिच्छे न धनं न रट्टं ।
सतं च धम्मो चरितो पुराणो,
इच्चेव दाने रमते मनो मम^१ ॥
- ६६.*सखा च मित्तो च ममासि सीविक^२,
सुसिक्खितो साधु करोहि मे वचो ।
उद्धरित्वा^३ चक्खूनि मम^४ जिगीसतो^५, 15
हत्थेसु ठपेहि वनिब्बकस्स ॥
६७. चोदितो सिविराजेन, सिविको वचनङ्करो । 20
रञ्जो चक्खूनुद्धरित्वा, ब्राह्मणस्सूपनामयि ।
सचक्खु ब्राह्मणो आसि, अन्धो राजा उपाविसि ॥
६८. ततो सो कतिपाहस्स, उपरूळहेसु चक्खुसु । 20
सूतं^६ आमन्तयी राजा, सिवीनं रट्टवड्डनो ॥
६९. योजेहि सारथियानं, युत्तं च पटिवेदय ।
उय्यानभूमिं गच्छाम, पोक्खरञ्जो^७ वनानि च ॥

१. ममं-सी०, रो० ।

*न मे देस्सा उभो चक्खू, अत्तानं मे न देस्सियं ।

सब्बञ्जुं पियं मय्हं, तस्मा चक्खुं अदासहं ॥ इति सी०, स्या० पोत्थकेसु अधिको दिस्सति ।

२. सीविक-मी०, रो० । ३. उद्धत्व-सी०; लद्ध त्वं-रो० । ४. मम-स्या० । ५. जिगीसतो

-मी०, स्या० । ६. सुतं-मी०, स्या० । ७. पोक्खरञ्जे-स्या० ।

७०. सो च पोक्खरणीतीरे^१, पल्लङ्केन उपाविसि ।
तस्स सक्को पातुरहु, देवराजा सुजम्पति ॥
७१. सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके ।
वरं वरस्सु राजीसि^२, यं किञ्चि मनसिच्छसि ॥
- 5 ७२. पहतं^३ मे धनं सक्क, बलं कोसो चनप्पको ।
अन्धस्स मे सतो दानि, मरणञ्जेव रुच्चति ॥
७३. यानि सच्चानि द्विपदिन्द, तानि भासस्सु खत्तिय ।
सच्चं ते भणमानस्स, पुन चक्खु^४ भविस्सति ॥
७४. ये मं याचितुमायन्ति, नानागोत्ता वनिब्बका ।
10 यो पि मं याचते तत्थ, सो पि मे मनसो पियो ।
एतेन सच्चवज्जेन, चक्खु मे उपपज्जथ ॥
७५. यं मं सो याचितुं आगा^५, देहि चक्खुं ति ब्राह्मणो ।
तस्स चक्खूनि पादासिं, ब्राह्मणस्स वनिब्बतो^६ ॥
७६. भिय्यो मं आविसी पीति, सोमनस्सञ्चनप्पकं ।
15 एतेन सच्चवज्जेन, दुतियं मे उपपज्जथ ॥
७७. धम्मेन भासिता गाथा, सिवीनं रट्टुवड्डुन ।
एतानि तव नेत्तानि, दिब्बानि पटिदिस्सरे ॥
७८. तिरोकुट्टं^७ तिरोसेलं, समतिग्गय्ह पब्बतं ।
समन्ता योजनसतं, दस्सनं अनुभोन्तु ते ॥
- B. 319 20 ७९. को नीध वित्तं न ददेय्य याचितो,
अपि विसिट्ठं सुपियं पि अत्तनो ।
तदिद्धु सब्बे सिवयो समागता,
दिब्बानि नेत्तानि ममज्ज पस्सथ ॥
८०. तिरोकुट्टं तिरोसेलं, समतिग्गय्ह पब्बतं ।
25 समन्ता योजनसतं, दस्सनं अनुभोन्ति मे ॥

१. पोक्खरणिपातीरे-मी०, रो० । २. राजिमि-मी०, स्या० । ३. पहतं-स्या० ।
४. चक्खु-मी० । ५. आग-मी० । ६. वणिब्बिनो-मी०; वनिब्बिनो-रो० । ७. तिरे-
कुट्ट-सी०, स्या० ।

८१. न चागमत्ता परमत्थि किञ्चि, मन्वानं इध जीविते ।
दत्वान^१ मानुसं^१ चक्खुं, लद्धं मे^२ चक्खुं अमानुसं ॥
८२. एतं पि दिस्वा सिवयो, देथ दानानि भुञ्जथ ।
दत्वा च भुत्वा च यथानुभावं,
अनिन्दिता सग्गमुपेथ ठानं ति ॥

5

५००. सिरीमन्तजातकं^३ (४)

८३. पञ्जायुपेतं सिरिया विहीनं,
यसस्सिनं वा^४ पि अपेतपञ्जं ।
पुच्छामि तं^५ सेनक एतमत्थं,
कमेत्थ सेय्यो कुसला वदन्ति ॥
८४. धीरा च बाला च ह्वे जनिन्द,
सिप्पूपपन्ना च असिप्पिनो च ।
सुजातिमन्तो पि अजातिमस्स,
यसस्सिनो पेसकरा^६ भवन्ति ।
एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो निहीनो सिरिमा^७ व^७ सेय्यो ॥
८५. तुवं^८ पि^८ पुच्छामि अनोमपञ्ज,
महोसध केवलधम्मदस्सि ।
बालं यसस्सिं पण्डितं अप्पभोगं,
कमेत्थ सेय्यो कुसला वदन्ति ॥
८६. पापानि कम्मामि करोति^९ बालो^९,
इधमेव^{१०} सेय्यो इति मञ्जमानो^{११} ।
इधलोकदस्सी परलोकमदस्सी,
उभयत्थ बालो कलिमग्गहेसि ।

10

15

20 B. 320

१-१. दत्वा मानसकं-सी० । २. सी० पोत्थके नत्थि । ३. सिरीमन्तजातकं-सी०, स्या० । ४. चा-सी० । ५. स्या० पोत्थके नत्थि । ६. पस्सकरा-सी०, रो० । ७-७. सिरिमाव-सी०, स्या० । ८-८. तवम्पि-सी० । ९-९. करोन्ति बाला-स्या० । १०. इधमेव-स्या० । ११. मञ्जमाना-स्या० ।

एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

८७. न सिप्पमेतं विदधाति भोगं,
न बन्धुवा^१ न सरीरवण्णो^२ यो^३ ।
५ पस्सेळ्ळमूगं सुखमेधमानं,
सिरी हि^४ नं भजते गोरविन्दं^५ ।
एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥

८८. लद्धा सुखं मज्जति अप्पपञ्जो,
१० दुक्खेन फुट्ठो पि पमोहमेति ।
आगन्तुना दुक्खसुखेन फुट्ठो,
पवेधति वारिचरो व घम्मे ।
एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

८९. दुमं यथा सादुफलं अरञ्जे,
१५ समन्ततो समभिसरन्ति^६ पक्खी ।
एवं पि अड्ढं^७ सघनं सभोगं,
बहुज्जनो भजति^८ अत्थहेतु ।
एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
२० पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥

९०. न साधु बलवा बालो, साहसा^९ विन्दते धनं ।
कन्दन्तमेतं दुम्मेधं, कड्ढन्ति निरयं भुसं ।
एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥

१. बन्धुवा-सी०, स्या० । २-२. सरीरावकासो-सी०, स्या०, रो० । ३. ही-
स्या० । ४. गोरिमन्दं-सी०, रो० । ५. समभिचरन्ति-सी०, रो० । ६. अड्ढं-स्या० । ७.
भजति-स्या० । ८. साहसं-सी०, स्या० ।

६१. या काचि नज्जो गङ्गमभिस्सवन्ति^१,
 सब्बा व ता नामगोत्तं जहन्ति ।
 गङ्गा समुद्दं पटिपज्जमाना,
 न खायते इद्धि^२ पञ्जो पि^३ लोके ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥ 5
६२. यमेतमक्खा उदधिं महन्तं,
 सवन्ति^३ नज्जो सब्बकालमसङ्ख्यं ।
 सो सागरो निच्चमुळारवेगो,
 वेलं न अच्चेति महासमुद्दो ॥ 10
६३. एवं पि बालस्स पजप्पितानि,
 पञ्जं न अच्चेति सिरी कदाचि ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥
६४. असञ्जतो चे पि परेसमन्थं,
 भणाति सन्धानगतो^४ यसस्सी ।
 तस्सेव तं^५ रूहति जातिमज्जे,
 सिरी^६ हि नं^६ कारयते न पञ्जा^७ ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥ 20
६५. परस्स वा अत्तनो वा पि हेतु,
 बालो मुसा भासति अप्पपञ्जो ।
 सो निन्दितो होति सभाय मज्जे,
 पच्छा^८ पि^८ सो दुग्गतिगामी होति ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥ 25

१. गङ्गमभिसवन्ति-स्या० । २-२. इद्धि परो हि-सी०, स्या० । ३. पयन्ति-
 स्या० । ४. सन्धानगतो-सी०; सण्ठानगतो-स्या०, रो० । ५. नं-सी० । ६-६. सिरी
 ही नं-सी०; सिरी ही नं-स्या०, रो० । ७. पञ्जं-स्या० । ८-८. पेच्चम्पि-सी०, रो० ।

B. 322

६६. अत्थं पि चे भासति भूरिपञ्चो,
 अनाळिहयो^१ अप्पधनो दलिदो ।
 न तस्स तं रूहति जातिमज्झे,
 सिरी च पञ्जाणवतो न होति ।
 5 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्चो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥
६७. परस्स वा अत्तनो वा पि हेतु,
 न भासति अलिकं भूरिपञ्चो ।
 सो पूजितो होति सभाय मज्झे,
 10 पच्छा पि सो सुग्गतिगामी होति ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्चो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥
६८. हत्थी गवस्सा^२ मणिकुण्डला च,
 थियो^३ च^३ इद्धेसु कुलेसु जाता ।
 15 सब्बा व ता उपभोगा भवन्ति,
 इद्धस्स पोसस्स अनिद्धिमन्तो ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्चो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥
६९. असंविहितकम्मन्तं, बालं दुम्मेधमन्तिनं^४ ।
 20 सिरी जहति दुम्मेधं, जिण्णं व उरगो तचं ।
 एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
 पञ्चो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥
१००. पञ्च पण्डिता मयं भद्दन्ते,
 सब्बे पञ्जलिका उपट्टिता ।
 25 त्वं नो अभिभुय्य इस्सरोसि,
 सक्को^५ व भूतपति^५ देवराजा ।

१. अनाळियो-स्या०; अनालयो-रो० । २. गवा-रो० । ३-३. नारियो च-सी०, स्या० । ४. दुम्मन्तमन्तिनं-सी०; दुम्मन्तिमन्तिनं-स्या० । ५-५. सक्को भूतपती व-सी०; सक्को व भूतपति-स्या० ।

- एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो निहीनो सिरीमा व सेय्यो ॥
१०१. दासो व पञ्जस्स यसस्सि बालो,
अत्थेसु जातेसु तथाविधेसु ।
यं पण्डितो निपुणं संविधेति,
सम्मोहमापज्जति तत्थ बालो ।
एतं पि दिस्वान अहं वदामि,
पञ्जो व सेय्यो न यसस्सि बालो ॥
१०२. अद्धा हि पञ्जा व सतं पसत्था,
कन्ता सिरी भोगरता मनुस्सा ।
जाणं च बुद्धानमतुल्यरूपं,
पञ्जं न अच्चेति सिरी कदाचि ॥
१०३. यं तं अपुच्छिम्ह अकित्तयी नो,
महोसध केवलधम्मदस्सी ।
गवं सहस्सं उसभं च नागं,
आजञ्जयुत्ते च रथे दस इमे ।
पञ्हस्स वेय्याकरणेन तुट्ठो,
ददामि ते गामवरानि सोळसा ति ॥

५०१. रोहणमिगजातकं^१ (५)

१०४. एते यूथा पतियन्ति, भीता मरणस्स^३ चित्तक ।
गच्छ तुवं पि माकङ्घि, जीविस्सन्ति तथा सह ॥
१०५. नाहं रोहण^३ गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न तं अहं जहिस्सामि, इध हिस्सामि^४ जीवितं ॥
१०६. ते हि नून मरिस्सन्ति, अन्धा अपरिणायका ।
गच्छ तुवं पि माकङ्घि, जीविस्सन्ति तथा सह ॥

१. रोहन्तमिगजातकं—सी० । २. मरणा—स्या०, रो० । ३. रोहन्त—मी०, रो०;
रोहन—स्या० । ४. हेस्सामि—सी०, स्या० ।

B. 324

5

10

15

20

१०७. नाहं रोहण गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न तं बद्धं^१ जहिस्सामि, इध हिस्सामि जीवितं ॥
१०८. गच्छ भीरु पलायस्सु, कूटे बद्धोस्मि आयसे ।
गच्छ तुवं पि माकङ्खि, जीविस्सन्ति तया सह ॥
१०९. नाहं रोहण गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न तं अहं जहिस्सामि, इध हिस्सामि जीवितं ॥
११०. ते हि नून मरिस्सन्ति, अन्धा अपरिणायका ।
गच्छ तुवं पि माकङ्खि, जीविस्सन्ति तया सह ॥
१११. नाहं रोहण गच्छामि, हृदयं मे अवकस्सति ।
न तं बद्धं जहिस्सामि, इध हिस्सामि जीवितं ॥
११२. अयं सो लुद्धको एति, लुद्धरूपो^२ सहावुधो ।
यो नो वधिस्सति अज्ज, उसुना सत्तिया अपि^३ ॥
११३. सा मूहत्तं पलायित्वा, भयट्टा^४ भयतज्जिता ।
सुदुक्करं अकरा भीरु, मरणायूपनिवत्तथ ॥
११४. किन्नु तेमे मिगा होन्ति, मुत्ता बद्धं उपासरे ।
न तं चजितुमिच्छन्ति, जीवितस्स^५ पि कारणा ॥
११५. भातरो होन्ति मे लुद्ध, सोदरिया एकमातुका ।
न मं चजितुमिच्छन्ति, जीवितस्स पि कारणा ॥
११६. ते हि नून मरिस्सन्ति, अन्धा अपरिणायका ।
पञ्चन्नं जीवितं देहि, भातरं मुञ्च लुद्धक ॥
११७. सो वो अहं पमोक्खामि, मातापेत्तिभरं^६ मिगं ।
नन्दन्तु मातापितरो, मुत्तं दिस्वा महामिगं ॥
११८. एवं लुद्धक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्तं दिस्वा महामिगं ॥

१. बन्धं-स्या० । २. रुद्धरूपो-सी० । ३. मपि-मी०, स्या०, रो० । ४. भयट्टा-रो० । ५. जीवितस्सा-स्या० । ६. मातापेत्ति भरं-स्या० ।

११९. कथं त्वं^१ पमोक्खो आसि, उपनीतस्मि जीविते ।
कथं पुत्त अमोचेसि, कूटपासम्ह^२ लुट्को ॥
१२०. भणं कण्णसुखं वाचं, हृदयङ्गं हृदयस्सितं^३ ।
सुभासिताहि वाचाहि, चित्तको मं अमोचयि ॥
१२१. भणं कण्णसुखं वाचं, हृदयङ्गं हृदयस्सितं ।
सुभासिताहि वाचाहि, सुतना मं अमोचयि ॥ 5 B. 325
१२२. सुत्वा कण्णसुखं वाचं, हृदयङ्गं हृदयस्सितं ।
सुभासितानि सुत्वान, लुट्को मं अमोचयि ॥
१२३. एवं आनन्दितो होतु, सह दारेहि लुट्को ।
यथा मयज्ज नन्दाम, दिस्वा रोहणमागतं ॥ 10
१२४. ननु त्वं अवच^४ लुट्, मिगचम्मानि आहरिं ।
अथ केन नु वण्णेन, मिगचम्मानि नाहरि ॥
१२५. आगमा^५ चेव^६ हत्थत्थं, कूटपासं च सो मिगो ।
अबज्झि तं^७ मिगराजं, तं च मुत्ता उपासरे ॥
१२६. तस्स मे अहु संवेगो, अब्भुतो^८ लोमहंसनो ।
इमञ्चाहं मिगं हञ्जे, अज्ज हिस्सामि जीवितं ॥ 15
१२७. कीदिसा ते मिगा लुट्, कीदिसा धम्मिका मिगा ।
कथं वण्णा कथं सीला, बाळ्हं खो ने^९ पसंससि ॥
१२८. ओदातसिङ्गा सुचिवाळा^{१०}, जातरूपतचूपमा ।
पादा लोहितका तेसं, अञ्जितक्खा मनोरमा ॥ 20
१२९. एदिसा ते मिगा देव, एदिसा धम्मिका मिगा ।
मातापेत्तिभरा देव, न ते सो अभिहारितुं^{१०} ॥
१३०. दम्मि निक्खसतं लुट्, थूलं च मणिकुण्डलं ।
चतुस्सदं^{११} च^{११} पल्लङ्कं, उमापुप्फसरिन्निभं^{१२} ॥

१. सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २. कूटपासम्हा-स्या० । ३. हृदयनिस्सितं-सी० ।
४. अवचा-सी०, रो० । ५-५. आगमञ्चेव-स्या० । ६. तञ्च-रो० । ७. अब्भुतो-स्या० ।
८. ते-सी० । ९. सुचिवाळा-स्या०, रो० । १०. अभिहारयि-स्या०; अभिहारयं-रो० ।
११-११. चतुरस्सञ्च-स्या० । १२. उम्मापुप्फसरिनिभं-सी०, स्या०, रो० ।

१३१. द्वे च सादिसियो भरिया, उसभं च गवं सतं ।
धम्मेन रज्जं कारेस्सं, बहुकारो मेसि लुद्दक ॥
१३२. कसिवाणिज्जा^१ इणदानं, उञ्छाचरिया च लुद्दक ।
एतेन दारं पोसेहि, मा पापं अकरी^२ पुना ति^३ ॥

५०२. चूळहंसजातकं (६)

B. 326 5

१३३. एते हंसा पक्कमन्ति, वक्कङ्गा भयमेरिता ।
हरित्तच हेमवण्ण, कामं सुमुख पक्कम ॥
१३४. ओहाय मं जातिगणा, एकं पासवसं गतं ।
अनपेक्खमाना गच्छन्ति, किं एसो^४ अवहिय्यसि^५ ॥
१३५. पतेव पततं^६ सेट्टु, नत्थि बद्धे^६ सहायता^६ ।
मा अनीघाय हापेसि, कामं सुमुख पक्कम ॥
१३६. नाहं दुक्खपरेतो ति, धतरट्टु तुवं^७ जहे ।
जीवितं मरणं वा मे, तथा सद्धिं भविस्सति ॥
१३७. एतदरियस्स कल्याणं, यं त्वं सुमुख भाससि ।
तं च वीमंसमानोहं^८, पततेतं अवस्सजिं ॥
१३८. अपदेन पदं याति, अन्तलिकखचरो^९ दिजो ।
आरा पासं न बुज्झि त्वं, हंसानं पवरुत्तम^{१०} ॥
१३९. यदा पराभवो होति, पोसो जीवितसङ्घये ।
अथ जालं च पासं च, आसज्जा पि न बुज्झति ॥
१४०. एते हंसा पक्कमन्ति, वक्कङ्गा^{११} भयमेरिता ।
हरित्तच हेमवण्ण, त्वञ्जेव^{१२} अवहिय्यसि ॥
१४१. एते भुत्वा च पित्वा च, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
अनपेक्खमाना वक्कङ्गा, त्वञ्जेवेको उपाससि ॥

20

१. कमीवणिज्जा-मी०, रो०; कसिवाणिज्जा-स्या० २-२. अकरा पुनरिति-रो० ।
३. हंसजातकं-स्या० । ४. एको-सी०, स्या० । ५. अवहिय्यसि-सी० । ६-६. बन्धे
सहायका-स्या० । ७. तवं-सी०, रो० । ८. वीमंसमानाहं-स्या० । ९. अन्तलिकखेचरो-सी०,
रो० । १०. पवरुत्तमो-रो० । ११. वक्कङ्गा-स्या० । १२. त्वं च तं-सी०; त्वं च-रो० ।

१४२. किन्नु त्यायं^१ दिजो होति, मुत्तो बद्धं उपाससि ।
ओहाय सकुणा यन्ति, किं एको अवहिय्यसि ॥
१४३. राजा मे सो दिजो मित्तो, सखा पाणसमो च मे ।
नेव नं विजहिस्सामि, याव कालस्स परियायं ॥
१४४. यो च त्वं सखिनो हेतु, पाणं चजितुमिच्छसि । 5
सो ते सहायं मुञ्चामि, होतु राजा तवानुगो ॥
१४५. एवं लुट्ठक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि । B. 327
यथाहमज्ज नन्दामि, दिस्वा मुत्तं दिजाधिपं ॥
१४६. कच्चिन्नु^३ भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि रट्टमिदं फीतं, धम्मेन मनुसाससि ॥ 10
१४७. कुसलं चेव मे हंस, अथो हंस अनामयं ।
अथो रट्टमिदं फीतं, धम्मेन मनुसासहं ॥
१४८. कच्चि भोतो अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
कच्चि आरा अमित्ता ते, छाया दक्खिणतोरिव ॥
१४९. अथो पि मे अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति । 15
अथो आरा अमित्ता मे, छाया दक्खिणतोरिव ॥
१५०. कच्चि ते सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, तव छन्दवसानुगा ॥
१५१. अथो मे सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, मम छन्दवसानुगा ॥ 20
१५२. कच्चि ते बहवो पुत्ता, सुजाता रट्टवड्डुन ।
पञ्जाजवेन सम्पन्ना, सम्मोदन्ति ततो ततो ॥
१५३. सतमेको च मे पुत्ता, धतरट्ट मया सुता ।
तेसं त्वं किच्चमक्खाहि, नावरुज्झन्ति^३ ते वचो ॥

१. तायं-सी०, स्या०, रो० । २. कच्चि नु-स्या० । ३. नावरुज्झन्ति-रो० ।

१५४. उपपन्नो पि चे होति, जातिया विनयेन वा ।
अथ पच्छा कुरुते योगं, किच्छे^१ आपासु^२ सीदति ॥
१५५. तस्स संहिरपञ्जस्स, विवरो जायते महा ।
रत्तिमन्धो^३ व^४ रूपानि, थूलानि^५ मनुपस्सति ॥
- 5 १५६. असारं सारयोगञ्जू, मतिं न त्वेव विन्दति ।
सरभो व गिरिदुग्गस्मिं, अन्तरायेव सीदति ॥
१५७. हीनजच्चो पि चे होति, उट्टाता धितिमा नरो ।
आचारसीलसम्पन्नो, निसे अग्गी व भासति ॥
- B. 328 १५८. एतं मे^६ उपमं कत्वा, पुत्ते विज्जासु वाचय^७ ।
10 संविरुद्धेथ मेधावी, खेत्ते^८ बीजं व वुट्टिया ति ॥

५०३. सत्तिगुम्बजातकं (७)

१५९. मिगलुद्धो महाराजा, पञ्चालानं रथेसभो ।
निक्खन्तो सह सेनाय, ओगणो वनमागमा ॥
१६०. तत्थद्दसा^९ अरञ्जस्मिं, तक्करानं कुटि^{१०} कतं ।
तस्सा^{१०} कुटिया निक्खम्म, सुवो लुट्टानि भासति ॥
- 15 १६१. सम्पन्नवाहनो पोसो, युवा^{११} सम्मट्टकुण्डलो^{१२} ।
सोभति लोहितुण्हीसो, दिवा सुरियो व भासति ॥
१६२. मज्झन्तिके^{१३} सम्पतिके, सुत्तो राजा ससारथि ।
हन्दस्साभरणं सब्बं, गण्हाम साहसा^{१४} मयं ॥
१६३. निसीथे^{१५} पि रहो दानि, सुत्तो राजा ससारथि ।
20 आदाय वत्थं मणिकुण्डलं च,
हन्त्वान साखाहि अवत्थराम ॥

१. किच्छे-सी०, स्या०, रो० । २. आपासु-स्या० । ३-३. नत्तमन्धोव-सी०, रो० । ४. थूलानि-सी० । ५. वे-स्या० । ६. थापय-स्या० । ७. खेत्त-सी०, रो० । ८. तत्थद्दस-स्या० । ९. कुटी-स्या० । १०. तस्मा-स्या०, रो० । ११. सुवा-सी० । १२. सम्मट्टकुण्डली-स्या० । १३. मज्झन्तिके-सी०, स्या०, रो० । १४. सहसा-सी०, स्या०, रो० । १५. निस्सिवे-स्या० ।

१६४. किन्नु उम्मत्तरूपो व, सत्तिगुम्ब पभाससि ।
दुरासदाहि राजानो, अग्गि पज्जलितो यथा ॥
१६५. अथ त्वं पतिकोलम्ब^१, मत्तो थुल्लानि गज्जसि ।
मातरि मय्हं^२ नग्गाय, किन्नु त्वं विजिगुच्छसे ॥
१६६. उट्ठेहि सम्म तरमानो, रथं योजेहि सारथि । 5
सकुणो मे न रुच्चति, अञ्जं गच्छाम अस्समं ॥
१६७. युत्तो रथो महाराज, युत्तो च बलवाहनो ।
अधितिट्ठ महाराज, अञ्जं गच्छाम अस्समं ॥
१६८. को नु मेव गता सब्बे, ये अस्मिं परिचारका ।
एस गच्छति पञ्चालो, मुत्तो तेसं अदस्सना ॥ 10
१६९. कोदण्डकानि गण्हथ, सत्तियो तोमरानि च ।
एस गच्छति पञ्चालो, मा वो मुञ्चित्थ जीवितं^३ ॥ B. 329
१७०. अथापरो पटिनन्दित्थ, सुवो लोहिततुण्डको^४ ।
स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥ 15
१७१. तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुट्ठकप्पानि, भुञ्ज राज वरं वरं ॥
१७२. इदं पि पानीयं^५ सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्वं अभिकङ्खसि ॥
१७३. अरञ्जं उञ्छाय गता, ये अस्मिं परिचारका । 20
सयं उट्ठाय गण्हव्हो, हत्था मे नत्थि दातवे ॥
१७४. भट्ठको वतयं^६ पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
अथेसो इतरो पक्खी, सुवो लुट्ठानि भासति ॥
१७५. एतं हनथ बन्धथ, मा वो मुञ्चित्थ जीवितं ।
इच्चेवं विलपन्तस्स, सोत्थिं^७ पत्तोस्मि अस्समं ॥ 25

१. पतिकोलम्ब-स्या० । २. मय्ह-सी०, स्या० । ३. जीवितं-म० । ४. लोहित-
तुण्डको-स्या० । ५. पानियं-स्या० । ६. वता-स्या० । ७. सोत्थी-स्या० ।

१७६. भातरोस्म महाराज, सोदरिया एकमातुका ।
एकरुक्खस्मिं^१ संवड्ढा, नानाखेत्तगता उभो ॥
१७७. सत्तिगुम्बो च चोरानं, अहं च इसीनं^२ इध ।
असतं सो सतं अहं, तेन धम्मेन नो विना ॥
- 5 १७८. तत्थ^३ वधो च बन्धो च, निकती वञ्चनानि च ।
आलोपा साहसाकारा^४, तानि सो तत्थ सिक्खति ॥
१७९. इध सच्चं च धम्मो च, अहिंसा संयमो दमो ।
आसनूदकदायीनं, अद्धे वद्धोस्म भारध^५ ॥
१८०. यं यं हि राज^६ भजति, सन्तं^७ वा यदि वा असं ।
10 सीलवन्तं विसीलं वा, वसं तस्सेव गच्छति ॥
१८१. यादिसं कुरुते मित्तं, यादिसं चूपसेवति ।
सो पि तादिसको होति, सहवासो हि^८ तादिसो ॥
- B. 330 १८२. सेवमानो सेवमानं, सम्फुट्टो सम्फुसं परं ।
सरो दिद्धो^९ कलापं व, अलित्तमुपलिम्पति ।
15 उपलेपभया^{१०} धीरो, नेव पापसखा सिया ॥
१८३. पूतिमच्छं कुसग्गेन, यो नरो उपनय्हति ।
कुसा पि पूति^{११} वायन्ति, एवं बालूपसेवना ॥
१८४. तगरं^{१२} च^{१२} पलासेन, यो नरो उपनय्हति ।
पत्ता पि सुरभि^{१३} वायन्ति, एवं धीरूपसेवना ॥
- 20 १८५. तस्मा पत्तपुटस्सेव^{१४}, जत्वा सम्पाकमत्तनो ।
असन्ते नोपसेवेय्य^{१५}, सन्ते सेवेय्य पण्डितो ।
असन्तो निरयं नेन्ति, सन्तो पापेन्ति सुग्गतिं ति ॥

१. एकरुक्खस्मि-स्या० । २. इसिनं-सी०, स्या० । ३. यत्थ-स्या० । ४. सहसा-
कारा-स्या० । ५. भारत-सी०, स्या०, रो० । ६. राजा-सी० । ७. सतं-सी० । ८.
पि-स्या० । ९. दुट्टो-स्या० । १०. उपलिम्प-स्या० । ११. पूती-सी०, रो० । १२-१२.
तगरं-स्या० । १३. सुरभी-सी०, स्या०, रो० । १४. फलपुटस्सेव-सी०, रो० ; पलास-
पुटस्सेव-स्या० । १५. नूपसेवेय्य-स्या० ।

५०४. भल्लातियजातकं^१ (८)

१८६. भल्लातियो नाम अहोसि राजा,
रट्टं पहाय मिगवं अचारि^२ सो ।
अगमा^३ गिरिवरं गन्धमादनं,
सुपुप्फितं^४ किम्पुरिसानुचिण्णं ॥

१८७. साळूरसञ्च च निसोधयित्वा,
धनुं^५ कलापं च सो निक्खपित्वा ।
उपागमि वचनं वत्तुकामो,
यत्थट्ठिता किम्पुरिसा अहेसुं ॥

5

१८८. हिमच्चये हेमवताय तीरे,
किमिधट्ठिता मन्तयव्हो अभिण्हं ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
कथं नु^६ जानन्ति मनुस्सलोके ॥

10

१८९. मल्लं^७ गिरिं पण्डरकं तिकूटं,
सीतोदका^८ अनुविचराम नज्जो ।
मिगा मनुस्सा व निभासवण्णा,
जानन्ति नो किम्पुरिसा ति लुट्ठ ॥

B. 331

15

१९०. सुकिच्छरूपं परिदेवयव्हो,
आलिङ्गितो चासि पियो पियाय ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
किमिध वने रोदथ अप्पतीता ॥

20

१९१. सुकिच्छरूपं परिदेवयव्हो,
आलिङ्गितो चासि पियो पियाय ।
पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
किमिध वने विलपथ अप्पतीता ॥

१. भल्लाटियजातकं-सी०, रो० । २. अचरि-स्या० । ३. अगमासि-स्या० ।
४. सुपुप्फितं-सी०, रो० । ५. धनु-सी०, स्या०, रो० । ६. वो-सी०, स्या०, रो० ।
७. मल्ल-स्या० । ८. सीतोदिया-सी०, रो० ।

१९२. सुकिच्छरूपं परिदेवयव्हो,
 आलिङ्गितो चासि पियो पियाय ।
 पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
 किमिध वने सोचथ अप्पतीता ॥
- 5 १९३. मयेकरत्तं^१ विप्पवसिम्ह लुद्द,
 अकामका अञ्जमञ्जं सरन्ता ।
 तमेकरत्तं अनुतप्पमाना,
 सोचाम सा रत्ति पुनं^३ न हेस्सति ॥
१९४. यमेकरत्तं अनुतप्पथेतं,
 10 धनं व नट्टं पितरं व^३ पेतं ।
 पुच्छामि वो मानुसदेहवण्णे,
 कथं विना वासमकप्पयित्थ ॥
१९५. यमिमं नदिं पस्ससि सीघसोतं,
 15 नानादुमच्छादनं^४ सेलकूलं^५ ।
 तं मे पियो उत्तरि वस्सकाले,
 ममं च मञ्जे^६ अनुबन्धती ति ॥
- B. 332 १९६. अहं च अङ्गोलकमोचिनामि,
 अतिमुत्तकं^७ सत्तलियोथिकं^८ च^९ ।
 पियो च मे हेहिति^९ मालभारी,
 20 अहं च नं मालिनी अज्भुपेस्सं ॥
१९७. अहञ्चिदं कुरवकमोचिनामि,
 उद्दालका पाटलिसिन्धुवारका^{१०} ।
 पियो च मे हेहिति मालभारी,
 अहं च नं मालिनी अज्भुपेस्सं ॥

१. मयेकरत्ति-रो० । २. पुन-स्या० । ३. च-स्या० । ४. नानादुमच्छदन-
 सी०, रो०; ० दुमच्छादन-स्या० । ५. सेलकूटं-सी०, रो० । ६. मञ्जे-स्या० । ७.
 अधिमुत्तकं-स्या० । ८-८. योधिकञ्च-स्या० । ९. होहिति-सी० । १०. पातलिसिन्धु-
 वारिता-स्या०, रो० ।

१९८. अहं च सालस्स सुपुप्फितस्स,
ओचेय्य पुप्फानि करोमि मालं ।
पियो च मे हेहिति मालभारी,
अहं च नं मालिनी अज्झुपेस्सं ॥
१९९. अहं च सालस्स सुपुप्फितस्स, 5
ओचेय्य पुप्फानि करोमि भारं ।
इदं च नो हेहिति सन्थरत्थं,
यत्थज्जिमं^१ विहरिस्साम^२ रत्ति ॥
२००. अहं च खो अगळुं^३ चन्दनं च,
सिलाय पिसामि पमत्तरूपा । 10
पियो च मे हेहिति रोसितङ्गो,
अहं च नं रोसिता अज्झुपेस्सं ॥
२०१. अथागमा सलिलं सीघसोतं,
नुदं साले सलले^४ कण्णिकारे ।
आपूरथ^५ तेन मुहत्तकेन, 15
सायं नदी आसि मया सुदुत्तरा ॥
२०२. उभोसु तीरेसु मयं तदा ठिता,
सम्पस्सन्ता उभयो अञ्जमञ्जं ।
सकिं पि रोदाम सकिं हसाम,
किच्छेन नो आगमा^६ संवरी सा ॥ 20
२०३. पातो व^७ खो उग्गते सूरियम्हि,
चतुक्कं नदि उत्तरियान लुद्द ।
आलिङ्गिया अञ्जमञ्जं मयं उभो,
सकिं पि रोदाम सकिं हसाम ॥

B. 333

१. यत्थज्जिमं—सी०, रो० । २. विहरिस्सामु—रो० । ३. अगलु—स्या०; अकलुं—रो० । ४. सलले—स्या० । ५. अपूरथ—सी०, रो०; आपूरथे—स्या० । ६. अगमा—सी०, स्या०, रो० । ७. च—सी०, स्या०, रो० ।

२०४. तीहूनकं सत्तसतानि लुद्ध,
यमिध मयं विप्पवसिम्ह पुब्बे ।
वस्सेकिमं^१ जीवितं भूमिपाल,
को नीध कन्ताय विना वसेय्य ॥
- 5 २०५. आयुं च वो कीवतको नु सम्म,
सच्चे पि जानाथ वदेथ आयुं ।
अनुस्सवा वुद्धतो^२ आगमा वा,
अक्खाथ मे तं अविकम्पमाना ॥
- 10 २०६. आयुं च नो वस्ससहस्सं^३ लुद्ध,
न चन्तरा पापको अत्थि रोगो ।
अप्पं च^४ दुक्खं सुखमेव भिय्यो,
अवीतरागा विजहाम जीवितं ॥
- 15 २०७. इदं च सुत्वान अमानुसानं,
भल्लातियो इत्तर जीवितं ति ।
निवत्तथ न मिगवं अचरि,
अदासि दानानि अभुञ्जि भोगे ॥
- 20 २०८. इदं च सुत्वान अमानुसानं,
सम्मोदथ मा कलहं अकत्थ ।
मा वो तपी^५ अत्तकम्मापराधो,
यथा पि ते किम्पुरिसेकरत्तं ॥
२०९. इदं च सुत्वान अमानुसानं,
सम्मोदथ मा विवादं अकत्थ ।
मा वो तपी अत्तकम्मापराधो,
यथा पि ते किम्पुरिसेकरत्तं ॥
- 25 २१०. विविधं^६ अधिमना सुणोमहं,
वचनपथं तव अत्थसंहितं ।

B. 334 25

१. वसे०-सी०, रो० । २. वद्धतो-सी० । ३. वस्ससहस्स-स्या० । ४. व-स्या० ।
५. तप्पि-स्या० । ६. विविध-सी०, स्या० ।

मुञ्चं^१ गिरं नुदसेव मे दरं,
समण सुखावह जीव मे चिरं ति ॥

५०५. सोमनस्सजातकं (९)

२११. को तं हिंसति हेठेति,
किं^२ दुम्मनो सोचसि अप्पतीतो ।
कस्सज्ज मातापितरो रुदन्तु,
क्वज्ज सेतु निहतो पथब्या^३ ॥ 5
२१२. तुट्ठोस्मि देव तव दस्सनेन,
चिरस्सं पस्सामि तं भूमिपाल ।
अहिंसको रेणुमनुप्पविस्स^४,
पुत्तेन ते हेठयितोस्मि देव ॥ 10
२१३. आयन्तु दोवारिका खग्गबन्धा^५,
कासाविया यन्तु अन्तेपुरन्तं ।
हन्त्वान तं सोमनस्सं कुमारं,
छेत्वान सीसं वरमाहरन्तु ॥
२१४. पेसिता राजिनो दूता, कुमारं एतदब्रवुं ।
इस्सरेण वितिण्णोसि, वधं^६ पत्तोसि^६ खत्तिय ॥ 15
२१५. स राजपुत्तो परिदेवयन्तो,
दसङ्गुलिं अञ्जलिं पग्गहेत्वा ।
अहं पि इच्छामि जनिन्द दट्ठुं,
जीवं मं^७ नेत्वा^७ पटिदस्सयेथ ॥ 20
२१६. तस्स तं वचनं सुत्वा, रञ्जो पुत्तं अदस्सयुं ।
पुत्तो च पितरं दिस्वा, दूरतोवज्झभासथ ॥

१. मुञ्च-सी०, रो० । २. किञ्चु-रो० । ३. पठब्या-स्या०; पथब्या-सी० ।

४. रेणुमनुपविस्स-स्या० । ५. खग्गबद्धा-सी०, रो० । ६-६. वधप्पत्तोसि-सी० । ७-७. पनेत्वा-रो० ।

B. 335

२१७. आगच्छुं^१ दोवारिका खग्गबन्धा,
कासाविया हन्तु^२ ममं जनिन्द ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं,
अपराधो को निध ममज्ज अत्थि ॥
- 5 २१८. सायं च पातो उदकं सजाति,
अग्गिं सदा पारिचरतप्पमत्तो^३ ।
तं^४ तादिसं संयतं ब्रह्मचारिं,
कस्मा^५ तुवं ब्रूसि गहप्पती ति ॥
- 10 २१९. ताला च मूला च फला च देव,
परिग्गहा विविधा सन्तिमस्स ।
ते रक्खति गोपयतप्पमत्तो,
तस्मा^६ अहं ब्रूमि गहप्पती ति^६ ॥
- 15 २२०. सच्चं खो एतं वदसि कुमार,
परिग्गहा विविधा सन्तिमस्स ।
ते रक्खति गोपयतप्पमत्तो,
स^७ ब्राह्मणो गहपति तेन होति ॥
- 20 २२१. सुणन्तु मय्हं परिसा समागता,
सनेगमा जानपदा च सब्बे ।
बालायं बालस्स वचो निसम्म,
अहेतुना घातयते मं^८ जनिन्दो ॥
२२२. दळ्हस्मि मूले विसटे विरूळ्हे,
दुन्निक्कयो^९ वेळु पसाखजातो ।
वन्दामि पादानि तव^{१०} जनिन्द,
अनुजान मं पब्बजिस्सामि देव ॥

१. आगच्छुं-सी०; आगच्छु-रो० । २. हन्तुं-स्या० । ३. परिचरत०-सी०, स्या० । ४. ता-सी० । ५. तस्मा-स्या० । ६-६. ब्राह्मणो गहपति तेन होति-सी०, रो० । ७. सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ८. सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९. दुन्निक्कयो-सी०, स्या० । १०. तवं-सी०, रो० ।

२२३. भुञ्जस्सु भोगे विपुले कुमार,
सब्बं च ते इस्सरियं ददामि ।
अज्जेव त्वं कुरूनं होहि राजा,
मा पब्बजी पब्बज्जा हि दुक्खा ॥

२२४. किन्नूध देव तवमत्थि भोगा,
पुब्बेवहं देवलोके रमिस्सं ।
रूपेहि सद्देहि अथो रसेहि,
गन्धेहि फस्सेहि मनोरमेहि ॥

5 B. 336

२२५. भुत्ता^१ च मे^१ भोगा तिदिवस्मिं देव,
परिवारिता^२ अच्छरानं^३ गणेन ।
तुवं^४ च^४ बालं परनेय्यं विदित्वा,
न तादिसे राजकुले वसेय्यं ॥

10

२२६. सचाहं बालो परनेय्यो अस्मि^५,
एकापराधं खम पुत्त मय्हं ।
पुन पि चे एदिसकं भवेय्य,
यथामतिं सोमनस्स करोहि ॥

15

२२७. अनिसम्म कतं कम्मं, अनवत्थाय चिन्तितं ।
भेसज्जस्सेव वेभङ्गो, विपाको होति पापको ॥

२२८. निसम्म च कतं कम्मं, सम्मावत्थाय चिन्तितं ।
भेसज्जस्सेव सम्पत्ति, विपाको होति भद्रको ॥

20

२२९. अलसो गिही कामभोगी न साधु,
असञ्जतो पब्बजितो न साधु ।
राजा न साधु अनिसम्मकारी,
यो पण्डितो कोधनो तं न साधु ॥

२३०. निसम्म खत्तियो कयिरा, नानिसम्म दिसम्पति ।
निसम्मकारिनो राज, यसो कित्ति च वडुत्ति ॥

25

१-१. भुत्ता मे-सी०, रो० । २. परिवारितो-स्या० । ३. अच्छरानं-स्या०, रो० ।

४-४. तवञ्च-सी०, रो० । ५. हमस्मि-सी० ।

२३१. निसम्म दण्डं पणयेय्य इस्सरो,
वेगा कतं तप्पति^१ भूमिपाल ।
सम्मापणीधी च नरस्स अत्था,
अनानुत्पप्पा ते भवन्ति पच्छा ॥
- B. 337 5 २३२. अनानुत्पप्पानि हि ये करोन्ति,
विभज्ज कम्मायतनानि लोके ।
विञ्जुप्पसत्थानि^२ सुखुद्रयानि,
भवन्ति बुद्धानुमतानि^३ तानि ॥
- 10 २३३. आगच्छुं दोवारिका खग्गबन्धा,
कासाविया हन्तु ममं जनिन्द ।
मातुं^४ च^५ अङ्कस्मिमहं निसिन्नो,
आकड्ढितो सहसा तेहि देव ॥
- 15 २३४. कटुकं हि सम्बाधं सुकिच्छं^६ पत्तो,
मधुरं पि यं जीवितं लद्धं^७ राज ।
किच्छेनहं^८ अज्ज वधा^९ पमुत्तो,
पब्बज्जमेवाभिमनोहमस्मि ॥
- 20 २३५. पुत्तो तवायं तरुणो सुधम्मे,
अनुकम्पको सोमनस्सो कुमारो ।
तं याचमानो न लभामि स्वज्ज^९,
अरहसि नं याचितवे तुवं पि ॥
२३६. रमस्सु भिक्खाचरियाय पुत्त,
निसम्म धम्मेसु परिब्बजस्सु ।
सब्बेसु भूतेसु निधाय दण्डं,
अनिन्दितो ब्रह्ममुपेहि ठानं ॥

१. तपते-सी० । २. पञ्जुप्पसत्थानि-स्या० । ३. बुद्धानुमतानि-सी०, रो० ।
४-४. मातु च-सी०, स्या०; मतुच्च-रो० । ५. सुकिच्छ-सी०, रो० । ६. लद्धं-स्या० ।
७. किच्छेनाहं-स्या० । ८-८. वधाय मुत्तो-स्या० । ९. सज्ज-रो० ।

२३७. अच्छेर^१ रूपं^१ वत यादिसं च,
दुक्खितं मं दुक्खापयसे सुधम्मे ।
याचस्सु पुत्तं इति वुच्चमाना,
भिय्यो व उस्साहयसे कुमारं ॥

२३८. ये विप्पमुत्ता अनवज्जभोगिनो^२,
परिनिब्बुता लोकमिमं चरन्ति ।
तमरियमगं पटिपज्जमानं,
न उस्सहे वारयितुं कुमारं ॥

5

२३९. अद्धा हवे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
येसायं सुत्वान सुभासितानि,
अप्पोस्सुक्का वीतसोका सुधम्मा ति ॥

B. 338

10

५०६. चम्पेय्यजातकं (१०)

२४०. का नु विज्जुरिवाभासि, ओसधी विय तारका ।
देवता नुसि गन्धब्बी, न तं मञ्जामि मानुसि^३ ॥

२४१. नम्हि देवी न गन्धब्बी, न महाराज मानुसी ।
नागकञ्जस्मि^४ भदन्ते^५, अत्थेनम्हि इधागता ॥

15

२४२. विबभन्तचित्ता कुपितिन्द्रियासि,
नेत्तेहि ते वारिगणा सवन्ति ।
किं ते नट्टं किं पन पत्थयाना,
इधागता नारि तदिद्ध ब्रूहि ॥

20

२४३. यमुग्गतेजो उरगो ति चाहु,
नागो ति नं^६ आहु जना^७ जनिन्द ।

१-१. अच्छरिय रूपं-सी०, स्या०, रो० । २. अनवज्जभोजिनो-सी०, स्या०, रो० । ३. मानुसी-स्या० । ४. नागकञ्जस्मिह-सी०, रो० । ५. भदन्ते-रो० । ६. तं-सी०, रो० । ७. जनो-स्या०, रो० ।

तमग्गही पुरिसो जीविकत्थो,
तं बन्धना मुञ्च पती ममेसो ॥

२४४. कथं न्वयं बलविरियूपपन्नो,
हत्थत्त^१ मागच्छि^२ वनिब्बकस्स ।
अक्खाहि मे नागकञ्जे तमत्थं,
कथं विजानेमु गहीतनागं ॥

5

२४५. नगरं पि नागो भस्मं करेय्य,
तथा हि सो बलविरियूपपन्नो ।
धम्मं च नागो अपचायमानो,
तस्मा परक्कम्म तपो करोति ॥

10

B. 339

२४६. चातुर्दसि पञ्चदसि^३ च^३ राज,
चतुप्पथे सम्मति नागराजा ।
तमग्गही पुरिसो जीविकत्थो,
तं बन्धना मुञ्च पती ममेसो ॥

15

२४७. सोळसित्थिसहस्सानि^४, आमुत्तमणिकुण्डला ।
वारिगेहसया^५ नारी^५, ता पि तं सरणं गता ॥

२४८. धम्मेन मोचेहि असाहसेन,
गामेन निक्खेन गवं सतेन ।
ओस्सट्टुकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥

20

२४९. धम्मेन मोचेमि असाहसेन,
गामेन निक्खेन गवं सतेन ।
ओस्सट्टुकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥

१. हत्थत्थ - मी०, स्या०, रो० । २. मागच्छ - मी०; मागच्छि - रो० । ३-३. पण्णरसि च - मी०, स्या०; पन्नरसिञ्च - रो० । ४. सोळसित्थीसहस्सानि - स्या० । ५-५. वारिगेहासया नारियो - रो० ।

२५०. दम्मि निक्खसतं लुद्द, थूलं^१ च^१ मणिकुण्डलं ।
चतुस्सदं^२ च पल्लङ्कं, उमापुप्फसरिन्निभं^३ ॥
२५१. द्वे च सादिसियो भरिया, उसभं च गवं सतं ।
ओस्सट्टकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥ 5
२५२. विना पि दाना तव वचनं जनिन्द,
मुञ्चेमु नं^४ उरगं बन्धनस्मा ।
ओस्सट्टकायो उरगो चरातु,
पुञ्जत्थिको मुञ्चतु बन्धनस्मा ॥
२५३. मुत्तो चम्पेय्यको नागो, राजानं एतदब्रवि । 10
नमो ते कासिराजत्थु, नमो ते कासिवड्डनं^५ ।
अञ्जलिं ते पग्गण्हामि^६, पस्सेय्यं^७ मे^८ निवेसनं ॥
२५४. अद्धा हि दुब्बिस्ससमेतमाहु,
यं मानुसो विस्ससे अमानुसम्हि । B. 340
सचे च मं याचसि एतमत्थं, 15
दक्खेमु ते नाग निवेसनानि ॥
२५५. सचे पि^९ वातो गिरिमावहेय्य,
चन्दो च सुरियो च छमा पतेय्युं ।
सब्बा च नज्जो पटिसोतं वजेय्युं,
न त्वेवहं राज मुसा भणेय्यं ॥ 20
२५६. नभं फलेय्य उदधी पि^९ सुस्से,
संवट्टये^{१०} भूतधरा वसुन्धरा ।
सिलुच्चयो मेरु समूलमुप्पते^{११},
न त्वेवहं राज मुसा भणेय्यं ॥

१-१. थुल्लञ्च-सी०, रो० । २. चतुरस्सं-सी०, स्या० । ३. उम्मापुप्फसरि-
न्निभं-सी०, रो०; उम्मारपुप्फसन्तिभं-स्या० । ४. तं-सी० । ५. कासिवद्धन-सी०,
रो० । ६. पग्गण्हामि-सी०, रो० । ७-७. पस्सेय्यम्मे-सी०, रो० । ८. हि-रो० । ९.
वि-स्या० । १०. संवट्टयं-सी०, रो०; संवत्तेय्य-स्या० । ११. समूलमुब्बहे-सी०,
स्या०, रो० ।

२५७. अद्धा हि दुब्बिस्ससमेतमाहु,
यं मानुसो विस्ससे अमानुसम्हि ।
सचे च मं याचसि एतमत्थं,
दक्खेमु ते^१ नाग निवेसनानि ॥
- 5 २५८. तुम्हे खोत्थ घोरविसा उळारा,
महातेजा खिप्पकोपी च होथ ।
मंकारणा^२ बन्धनस्मा पमुत्तो,
अरहसि नो जानितुये^३ कतानि ॥
- 10 २५९. सो पच्चतं निरये घोररूपे,
मा कायिकं सातमलत्थ किञ्चि ।
पेळाय बद्धो^४ मरणं उपेतु,
यो तादिसं कम्मकतं न जाने ॥
- B. 341 २६०. सच्चप्पटिञ्जा तवमेस होतु,
अक्कोधनो होहि अनुपनाही ।
15 सब्बं च ते नागकुलं सुपण्णा,
अग्गिं^५ व गिम्हेसु^६ विवज्जयन्तु ॥
- 20 २६१. अनुकम्पसी नागकुलं जनिन्द,
माता यथा सुप्पियं एकपुत्तं ।
अहं च ते नागकुलेन सद्धिं,
काहामि वेय्यावटिकं उळारं ॥
२६२. योजेन्तु वे राजरथे सुचित्ते,
कम्बोजके अस्सतरे सुदन्ते ।
नागे च योजेन्तु सुवण्णकप्पने,
दक्खेमु नागस्स निवेसनानि ॥

१. तं-सी० । २. ममकारणा-सी०, स्या०, रो० । ३. जानितये-सी०, रो०;
जानितवे-स्या० । ४. बन्धो-स्या० । ५-५. ० गिम्हासु-सी०, रो०; अग्गी व गिम्हासु-
स्या० ।

२६३. भेरी मुदिङ्गा^१ पणवा च सङ्घा,
 अवज्जयिसु^२ उग्गसेनस्स^३ रञ्जो ।
 पायासि राजा बहुसोभमानो,
 पुरक्खतो नारिगणस्स मज्जे ॥
२६४. सुवण्णचित्तकं^४ भूमिं, अहक्खि^५ कासिवद्धनो^६ । 5
 सोवण्णमयपासादे^६, वेळुरियफलकत्थते ॥
२६५. स राजा पाविसि^७ व्यम्हं^८, चम्पेय्यस्स निवेसनं ।
 आदिच्चवण्णसन्निभं^९, कंसविज्जुपभस्सरं ॥
२६६. नानारुक्खेहि सञ्छन्नं, नानागन्धसमीरितं^{१०} ।
 सो पावेक्खि कासिराजा, चम्पेय्यस्स निवेसनं ॥ 10
२६७. पविट्ठस्मिं^{११} कासिरञ्जो^{१२}, चम्पेय्यस्स निवेसनं^{१३} ।
 दिब्बा तूरिया^{१४} पवज्जिसु^{१५}, नागकञ्जा च नच्चिसुं^{१६} ॥
२६८. तं नागकञ्जा चरितं गणेन,
 अन्वारुही कासिराजा पसन्नो ।
 निसीदि सोवण्णमयम्हि पीठे,
 सापस्सये चन्दनसारलित्ते ॥ 15
२६९. सो तत्थ भुत्वा च अथो रमित्वा,
 चम्पेय्यकं कासिराजा अबोच ।
 विमानसेट्ठानि इमानि तुय्हं,
 आदिच्चवण्णानि पभस्सरानि । 20
 नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
 किं^{१७} पत्थयं^{१८} नाग तपो करोसि ॥

B. 342

20

१. मुदिङ्गा—सी०, रो० । २. अवज्जयिसु—स्या०, रो० । ३. उग्गसेन—स्या० ।
 ४. सुवण्णचित्तकं—स्या० । ५-५. अहक्खी कासिवद्धनो—सी०; अहक्खि कासिवद्धनो—रो० ।
 ६. सोवण्णमये च पासादे—स्या०; सोवण्णये च पासादे—रो० । ७. पाविसी—रो० । ८.
 व्यम्हं—सी०, रो० । ९. आदिच्चवण्णपनिभं—सी०; आदिच्चवण्णपनिभं—रो० । १०.
 नानागन्धसमेरितं—रो० । ११. पविट्ठम्हि—सी०, रो० । १२. कासिरञ्जो—रो० । १३.
 निवेसने—रो० । १४. तूरिया—सी०, स्या०, रो० । १५. वज्जिसु—सी०, रो० । १६.
 नच्चयुं—सी०, रो० । १७-१७. किमत्थियं—सी०, स्या०, रो० ।

२७०. ता कम्बुकायूरधरा सुवत्था,
वट्टङ्गुली तम्बतलूपपन्ना ।
पग्गय्ह पायेन्ति अनोमवण्णा,
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके ।
5 किं पत्थयं नाग तपो करोसि ॥
२७१. नज्जो च तेमा^१ पुथुलोममच्छा,
आटासकुन्ताभिरुदा^२ सुतित्था ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
किं पत्थयं नाग तपो करोसि ॥
- १० २७२. कोञ्चा मयूरा दिविया च हंसा,
वग्गुस्सरा कोकिला सम्पतन्ति ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
किं पत्थयं नाग तपो करोसि ॥
- १५ २७३. अम्बा च साला तिलका च जम्बुयो,
उद्दालका पाटलियो च फुल्ला ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
किं पत्थयं नाग तपो करोसि ॥
- २० २७४. इमा च ते पोक्खरञ्जो^३ समन्ततो,
दिब्बा^४ च गन्धा सततं पवायन्ति^५ ।
नेतादिसं अत्थि मनुस्सलोके,
किं पत्थयं नाग तपो करोसि ॥
- B. 343 २७५. न पुत्तहेतु न धनस्स हेतु,
न आयुनो चा^६ पि जनिन्द हेतु ।
मनुस्सयोनि अभिपत्थयानो,
२५ तस्मा परक्कम्म तपो करोमि ॥

१. खेमा-रो० । २. आदा०-स्या०; अदा०-रो० । ३. पोक्खरञ्जा-स्या० ।
४. दिब्बा-सी०, स्या०; दिविया-रो० । ५. सम्पतन्ति-सी०, रो०; सम्पवायन्ति-स्या० ।
६. वा-रो० ।

२७६. त्वं लोहितक्खो विहतन्तरंसो,
अलङ्कृतो कप्पितकेसमस्सु ।
सुरोसितो लोहितचन्दनेन,
गन्धब्बराजा व दिसा पभाससि ॥
२७७. देविद्विपत्तोसि महानुभावो, 5
सब्बेहि कामेहि समङ्गिभूतो ।
पुच्छामि तं नागराजेतमत्थं,
सेय्यो इतो केन मनुस्सलोको ॥
२७८. जनिन्द नाञ्जत्र मनुस्सलोका,
सुद्धी व^१ संविज्जति संयमो वा^२ । 10
अहं च लद्धान मनुस्सयोनिं,
काहामि जातिमरणस्स अन्तं ॥
२७९. अद्धा हवे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
नारियो च दिस्वान तुवं च नाग,
काहामि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥ 15
२८०. अद्धा हवे सेवितब्बा सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
नारियो च दिस्वान ममं च राज,
करोहि पुञ्जानि अनप्पकानि ॥ 20
२८१. इदं च मे जातरूपं पहूतं,
रासी सुवण्णस्स च तालमत्ता ।
इतो^३ हरित्वान सुवण्णघरानि,
करस्सु रूपियपाकारं करोन्तु^३ ॥

१. च-रो० । २. च-रो० । ३-३. इतो हरित्वा सोवण्णघरानि कारय,
रूपियस्स च पाकारं करोन्तु-स्या०, सी० ;
इतो हरित्वा सोवण्णघरानि, (कारय)
रूपियस्स च पाकारं करोन्तु-रो० ।

B. 344

२८२. मुत्ता^१ च^१ वाहसहस्सानि पञ्च,
वेळुरियमिस्सानि इतो हरित्वा ।
अन्तेपुरे भूमियं सन्थरन्तु,
निक्कट्टमा हेहिति^३ नीरजा च ॥

5 २८३. एतादिसं आवस राजसेट्ट,
विमानसेट्टं बहु सोभमानं ।
बाराणसिं नगरं इट्टं^३ फीतं,
रज्जं च कारेहि अनोमपञ्जा ति ॥

५०७. महापलोभनजातकं (११)

२८४. ब्रह्मलोका चवित्वान, देवपुत्तो महिद्धिको ।
10 रज्जो पुत्तो उदपादि, सब्बकामसमिद्धिसु ॥
२८५. कामा वा कामसञ्जा वा, ब्रह्मलोके न विज्जति ।
स्वास्सु तायेव सञ्जाय, कामेहि विजिगुच्छथ ॥
२८६. तस्स चन्तेपुरे आसि, ज्ञानागारं सुमापितं ।
सो तत्थ पटिसल्लीनो, एको रहसि ज्ञायथ ॥
- 15 २८७. स राजा परिदेवेसि, पुत्तसोकेन अट्टितो ।
एकपुत्तो चयं मय्हं, न च कामानि भुञ्जति ॥
२८८. को नु ख्वेत्य^४ उपायो सो, को वा जानाति किञ्चनं ।
यो^५ मे पुत्तं पलोभेय्य, यथा कामानि पत्थये ॥
२८९. अहु कुमारी तत्थेव, वण्णरूपसमाहिता ।
20 कुसला नच्चगीतस्स, वादिते च पदक्खिणा ॥
२९०. सा तत्थ उपसङ्कम्म, राजानं एतदब्रवि ।
अहं खो नं^६ पलोभेय्यं, सचे भत्ता भविस्सति ॥
२९१. तं तथावादिनिं राजा, कुमारिं एतदब्रवि ।
त्वञ्जेव नं पलोभेहि, तव भत्ता भविस्सति ॥

१-१. मुत्तानञ्च-सी०, स्या० । २. होहिति-सी०, रो० । ३. इट्ट-सी०, रो० ।
४. ख्वेत्य-सी०, रो० । ५. को-सी०, रो० । ६. तं-सी०, रो० ।

२६२. सा च अन्तेपुरं गन्त्वा, बहुं कामुपसंहितं ।
हृदयङ्गमा पेमनीया, चित्रा^१ गाथा अभसथ ॥
२६३. तस्सा च गायमानाय, सद्दं सुत्वान नारिया ।
कामच्छन्दस्स उप्पज्जि, जनं सो परिपुच्छथ ॥
२६४. कस्सेसो सद्दो को वा सो, भणति उच्चावचं बहुं । 5
हृदयङ्गमं पेमनीयं, अहो^२ कण्णसुखं मम ॥
२६५. एसा खो पमदा^३ देव, खिड्डा एसा अनप्पिका ।
सचे त्वं कामे भुञ्जेय्य, भिय्यो भिय्यो छादेय्यु^४ तं ॥
२६६. इड्ढ आगच्छतोरेन^५, अविदूरमिह गायतु ।
अस्समस्स समीपमिह, सन्तिके मय्हं^६ गायतु ॥ 10
२६७. तिरोकुट्टमिह^७ गायित्वा, ज्ञानागारमिह पाविसि ।
बन्धि^८ नं अनुपुब्बेन, अरञ्जमिव^९ कुञ्जरं ॥
२६८. तस्स^{१०} कामरसं जत्वा, इस्साधम्मो अजायथ ।
अहमेव कामे भुञ्जेय्यं, मा अञ्जो पुरिसो अहु ॥
२६९. ततो असिं गहेत्वान, पुरिसे हन्तुं उपक्कमि । 15
अहमेवेको भुञ्जिस्सं, मा अञ्जो पुरिसो सिया ॥
३००. ततो जानपदा सब्बे, विक्कन्दिंसु समागता ।
पुत्तो त्यायं^{११} महाराज, जनं हेठेत्यदूसकं ॥
३०१. तं च राजा विवाहेसि^{१२}, सम्हा रट्ठा च^{१३} खत्तियो ।
यावता विजितं^{१४} मय्हं, न ते वत्थब्ब^{१५} तावदे ॥ 20
३०२. ततो सो भरियमादाय, समुदं उपसङ्कमि ।
पण्णसालं करित्तवान^{१६}, वनमुञ्छाय पाविसि ॥

१. चित्र-सी०, रो० । २. अथो-सी०, रो० । ३. पमदा-स्या० । ४. छन्देय्यु-
स्या० । ५-५. आगच्छतोरेन-रो० । ६. मय्ह-सी०, स्या०, रो० । ७. तिरो-
कुट्टमिह-सी०, स्या०, रो० । ८-८. बन्धित्-स्या० । ९. अरञ्जमिव-स्या० । १०.
तस्सा-स्या० । ११. त्यायं-रो० । १२. निवाहेसि-स्या०; विवाहेसि-रो० । १३.
तो-सी०, रो० । १४. विजिता-स्या० । १५. वत्तब्ब-सी०, रो० । १६. करित्वा
च-सी० ।

B. 346

5

10

15

20

३०३. अथेत्थ इसि मागच्छि^१, समुदं उपरूपरि ।
सो तस्स गेहं पावेविख, भत्तकाले उपट्ठिते ॥
३०४. तं च भरिया पलोभेसि, पस्स याव सुदारुणं ।
चुतो सो ब्रह्मचरियम्हा, इद्धिया परिहायथ ॥
३०५. राजपुत्तो च उञ्छातो, वनमूलफलं बहुं ।
सायं काजेन^२ आदाय, अस्समं उपसङ्कमि ॥
३०६. इसी च खत्तियं दिस्वा, समुदं उपसङ्कमि ।
वेहायसं^३ गमिस्सं ति, सीदते सो महण्णवे ॥
३०७. खत्तियो च इसिं दिस्वा, सीदमानं महण्णवे ।
तस्सेव अनुकम्पाय, इमा गाथा अभासथ ॥
३०८. अभिज्जमाने वारिस्मिं, सयं आगम्म इद्धिया ।
मिस्सीभावित्थिया गन्त्वा, संसीदसि^४ महण्णवे ॥
३०९. आवट्टनी महामाया, ब्रह्मचरियविकोपना ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
३१०. अनला^५ मुदुसम्भासा, दुप्पुरा^६ ता^६ नदीसमा ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥
३११. यं एता उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
जातवेदो व सष्ठानं, खिप्पं अनुदहन्ति नं ॥
३१२. खत्तियस्स वचो सुत्वा, इसिस्स निब्बिदा^७ अहु ।
लद्धा पोराणकं मग्गं, गच्छते सो विहायसं ॥
३१३. खत्तियो च इसिं दिस्वा, गच्छमानं विहायसं ।
संवेगं अलभी धीरो, पब्बज्जं समरोचयि ॥
३१४. ततो सो पब्बजित्वान, कामरागं विराजयि ।
कामरागं विराजेत्वा, ब्रह्मलोकूपगो अहु ति ॥

१. मागच्छि-सी०, स्या०, रो० । २. काचेन-रो० । ३. वेहासयं-सी०, रो० ।
४. संसीदति-स्या० । ५. अनेला-स्या० । ६-६. दुप्पुरा ता-सी०; दुप्पुरत्ता-स्या० ।
७. निब्बिदो-स्या० ।

५०८. पञ्चपण्डितजातकं (१२)

३१५. पञ्च पण्डिता समागतात्थ^१, B 347
 पञ्हा^३ मे पटिभाति तं सुणाथ ।
 निन्दियमत्थं पसंसियं वा,
 कस्सेवाविकरेय्य^३ गुय्हमत्थं ॥
३१६. त्वं^४ आविकरोहि भूमिपाल, 5
 भत्ता भारसहो तुवं वदे तं ।
 तव छन्दरुचीनि^५ सम्मसित्वा,
 अथ वक्खन्ति जनिन्द पञ्च धीरा ॥
३१७. या सीलवती^६ अनञ्जथेय्या^७, 10
 भत्तुच्छन्दवसानुगा पिया^८ मनापा ।
 निन्दियमत्थं पसंसियं वा,
 भरियायाविकरेय्य गुय्हमत्थं ॥
३१८. यो किच्छगतस्स आतुरस्स,
 सरणं होति गती परायनं च ।
 निन्दियमत्थं पसंसियं वा, 15
 सखिनो वाविकरेय्य गुय्हमत्थं ॥
३१९. जेट्ठो^९ अथ मज्झिमो कनिट्ठो,
 यो^{१०} चे सीलसमाहितो ठित्तो ।
 निन्दियमत्थं पसंसियं वा,
 भातु^{११} वावीकरेय्य गुय्हमत्थं ॥ 20
३२०. यो वे पितुहृदयस्स पट्ठगू^{१२},
 अनुजातो पितरं अनोमपञ्जो ।

१. सी०, रो० पात्यकेसु नत्थि । २. पञ्हा—सी०, स्या० । ३. वीकरेय्य—स्या० ।
 ४. त्वं नो—सी० । ५. छन्दञ्च रुचिञ्च—मी०, रो० । ६. सीलवतीव—स्या० । ७.
 अनञ्जथेय्या—सी०, रो० । ८. सी०, रो० पात्यकेसु नत्थि । ९. यो जेट्ठो—स्या० ।
 १०. सो—सी०, स्या०, रो० । ११. भातुनो—स्या० । १२. पत्थगू—स्या० ।

निन्दियमत्थं पसंसियं वा,
पुत्तस्साविकरेय्य^१ गुय्हमत्थं ॥

B. 348

३२१. माता द्विपदाजनिन्दसेट्ठ^२,
या^३ न^३ पोसेति छन्दसा पियेन ।
निन्दियमत्थं पसंसियं वा,
मातुयावीकरेय्य गुय्हमत्थं ॥

5

३२२. गुय्हस्स हि गुय्हमेव साधु,
न हि गुय्हस्स पसत्थमाविकम्मं ।
अनिप्फन्नता^४ सहेय्य धीरो,
निप्फन्नो^५ व^५ यथासुखं भण्येय्य ॥

10

३२३. किं त्वं विमनोसि राजसेट्ठ,
द्विपदजनिन्द^६ वचनं सुणोम मेतं^७ ।
किं चिन्तयमानो दुम्मनोसि,
नूनं^८ देव अपराधो अत्थि मय्हं ॥

15

३२४. पण्हे^९ वज्झो महोसधो ति^{१०},
आणत्तो मे वधाय भूरिपञ्जो ।
तं चिन्तयमानो^{११} दुम्मनोस्मि,
न हि देवी अपराधो अत्थि तुय्हं ॥

20

३२५. अभिदोसगतो दानि^{१२} एहिसि^{१३},
किं सुत्वा किं सङ्कते मनो ते ।
को ते किमवोच भूरिपञ्ज,
इङ्घ^{१३} वचनं सुणोम ब्रूहि मेतं ॥

१. ० वीकरेय्य-सी०, स्या० । २. दिपदा०-सी०; द्विपदा०-स्या० । ३-३. योतं-सी०, रो० । ४. अनिप्फादाय-सी०, रो०; अनिप्फन्नताय-स्या० । ५-५. निप्फन्नत्थो-सी०, रो०; निप्फन्नत्थोव-स्या० । ६. दिपदिन्द-सी०, स्या०, रो० । ७. नेतं-सी०, रो०; तेतं-स्या० । ८. नहि-स्या० । ९. पञ्जो-सी०, रो०; पञ्हे-स्या० । १०. स्या० पोत्थके नत्थि । ११. चिन्तयन्तो-सी० । १२-१२. इदानि एसि-सी० । १३. इङ्घ तं-सी०; इङ्घेनं-स्या० ।

३२६. पण्हे वज्जो महोसधो ति,
यदि ते मन्तयितं जनिन्द दोसं ।
भरियाय रहोगतो असंसि,
गुय्हं पातुकतं सुतं ममेतं ॥

३२७. यं सालवनस्मिं सेनको,
पापकम्मं अकासि असब्भिरूपं ।
सखिनो व रहोगतो असंसि,
गुय्हं पातुकतं सुतं ममेतं ॥

5 B. 349

३२८. पुक्कुस पुरिसस्स ते जनिन्द,
उप्पन्नो रोगो अराजयुत्तो^१ ।
भातुं^२ च^३ रहोगतो असंसि,
गुय्हं पातुकतं सुतं ममेतं ॥

10

३२९. आबाधोयं^४ असब्भिरूपो,
कामिन्दो^५ नरदेवेन फुट्टो ।
पुत्तस्स रहोगतो असंसि,
गुय्हं पातुकतं सुतं ममेतं ॥

15

३३०. अट्टवड्ढं मणिरतनं उळारं,
सक्को ते अददा पितामहस्स ।
देविन्दस्स गतं तदज्ज हत्थं,
मातुं^६ च^७ रहोगतो असंसि ।
गुय्हं पातुकतं सुतं ममेतं ॥

20

३३१. गुय्हस्स हि तुय्हमेव साधु,
न हि गुय्हस्स पसत्थमाविकम्मं ।
अनिप्फन्नता सहेय्य धीरो,
निप्फन्नो व यथासुखं भणेत्य ॥

25

१. अराजपत्तो-स्या० । २-२. भातुच्च-सी०, रो०; भातु व-स्या० । ३. आबाधायं-स्या० । ४. कविन्दो-मी०, रो० । ५-५. मातुच्च-सी०, रो०; मातु च-स्या० ।

३३२. न गुह्यमत्थं विवरेय्य, रक्खेय्य नं यथा निधिं ।
न हि पातुकतो साधु, गुह्यो अत्थो पजानता ॥
३३३. थिया गुह्यं न संसेय्य, अमित्तस्स च पण्डितो ।
यो चामिसेन संहीरो^१, हृदयत्थेनो च यो नरो ॥
- 5 ३३४. गुह्यमत्थं असम्बुद्धं, सम्बोधयति यो नरो ।
मन्तभेदभया तस्स, दासभूतो^२ तितिक्वति ॥
- B. ३५० ३३५. यावन्तो पुरिसस्सत्थं, गुह्यं जानन्ति मन्तिनं ।
तावन्तो तस्स उब्बेगा, तस्मा गुह्यं न विस्सजे ॥
३३६. विविच्च भासेय्य दिवा रहस्सं,
10 रत्तिं गिरं नातिवेलं पमुञ्चे ।
उपस्सुतिका हि सुणन्ति मन्तं
तस्मा मन्तो खिप्पमुपेति भेदं ति ॥

५०९. हत्थिपालजातकं (१३)

३३७. चिरस्सं वत पस्साम, ब्राह्मणं देववण्णिनं ।
महाजटं खारिधरं^३, पङ्कदन्तं रजस्सिरं ॥
- 15 ३३८. चिरस्सं वत पस्साम, इस्सिं धम्मगुणे रतं ।
कासायवत्थवसनं, वाकचीरं पटिच्छदं^४ ॥
३३९. आसनं उदकं पज्जं, पटिगण्हातु नो भवं ।
अग्घे भवन्तं पुच्छाम, अग्घं कुरुतु नो भवं ॥
- 20 ३४०. अधिच्च वेदे परियेस वित्तं,
पुत्ते गहे^५ तात पतिट्ठपेत्वा ।
गन्धे रसे पच्चनुभुय्य^६ सब्बं,
अरञ्जं साधु मुनि सो पसत्थो ॥

१. संहीरो-स्या० । २. दासभूतो व-स्या० । ३. भारधरं-रो० । ४. परिच्छदं-
स्या० । ५. गहे-सी०, स्या०, रो० । ६. पच्चनुभोत्व-स्या०; पच्चनुभुत्व-रो० ।

३४१. वेदा न सच्चा न च वित्तलाभो,
न पुत्तलाभेन जरं विहन्ति ।
गन्धे रसे मुच्चनमाहु^१ सन्तो,
सकम्मुना^२ होति फलूपपत्ति ॥

३४२. अद्धा हि सच्चं वचनं तवेतं,
सकम्मुना होति फलूपपत्ति ।
जिण्णा च मातापितरो तवीमे^३,
पस्सेय्युं^४ तं वरससतं अरोगं^५ ॥

5

३४३. यस्सस्स^६ सक्खी मरणेन राज,
जराय मेत्ती^७ नरवीरसेट्ठ^८ ।
यो चा पि जञ्जा न मरिस्सं कदाचि,
पस्सेय्युं तं वस्ससतं अरोगं ॥

B. 351

10

३४४. यथा पि नावं पुरिसो दकम्हि,
एरेति चे नं उपनेति तीरं !
एवं पि व्याधी^९ सततं^{१०} जरा च,
उपनेति^{११} मच्चं^{१२} वसमन्तकस्स ॥

15

३४५. पङ्को च कामा पलिपो च कामा,
मनोहरा दुत्तरा मच्चुधेय्या ।
एतस्मिं पङ्के पलिपे व्यसन्ना^{१३},
हीनत्तरूपा न तरन्ति पारं ॥

20

३४६. अयं पुरे लुद्धमकासि कम्मं,
स्वायं गहीतो न हि मोक्खितो मे ।
ओरुन्धिया नं परिरक्खिस्सामि,
मायं पुन लुद्धमकासि कम्मं ॥

१. मुच्चन०—सी० । २. सकम्मुना—सी०, रो० । ३. तवेमे—सी०; तवयिमे—स्या०, रो० । ४. पस्सेय्यु—सी०, स्या०, रो० । ५. अरोग्यं—स्या० । ६. यस्सस्सु—स्या० । ७. मित्ती—स्या० । ८. नरविरियसेट्ठ—सी०, रो० । ९. व्याधिं—सी०; व्याधि—स्या०; व्याधी—रो० । १०. सततं—स्या० । ११. उपनेन्ति—सी०, रो० । १२. मच्चु—स्या० । १३. व्यसन्ना—सी०, रो०; विसन्ना—स्या० ।

३४७. गव^१ व^१ नट्टं पुरिसो यथा वने,
अन्वेसती^३ राज अपस्समानो ।
एवं नट्टो एसुकारी ममत्थो,
सोहं कथं न गवेसेय्यं^३ राज ॥
- 5 ३४८. हिय्यो^४ ति हिय्यति^४ पोसो, परेति परिहायति ।
अनागतं नेतमत्थी^५ ति अत्वा,
उप्पन्नच्छन्दं को पनुदेय्य धीरो ॥
३४९. पस्सामि वोहं दहरं^६ कुमारिं,
मत्तूपमं केतकपुप्फनेत्तं ।
10 अभुत्तभोगे^७ पठमे वयस्मिं,
आदाय मच्चु वजते कुमारिं ॥
- B. 352 ३५०. युवा सुजातो सुमुखो सुदस्सनो,
सामो कुसुम्भपरिकिण्णमस्सु ।
हित्वान कामे पटिकच्च^८ गेहं,
15 अनुजान मं पब्बजिस्सामि देव ॥
३५१. साखाहि रक्खो लभते समञ्जं,
पहीनसाखं पन खाणुमाहु ।
पहीनपुत्तस्स ममज्ज भोति^९,
वासेट्ठि भिक्खाचरियाय कालो ॥
- 20 ३५२. अघस्मि^{१०} कोञ्चा व यथा हिमच्चये,
कतानि^{११} जालानि पदालिय^{१२} हंसा ।
गच्छन्ति पुत्ता च पती च मय्हं,
साहं कथं नानुवजे पजानं ॥

१-१. गात्रं-सी० । २. परियेमति-मी०; अन्वेसति-स्या०; परियेसती-रो० ।
३. गवेसेय्य-सी०, रो० । ४-४. हीयो ति हीयति-मी० । ५. तेल०-सी० । ६. दहरिं-
स्या०, रो० । ७. अभुत्वा०-स्या०; अभुत्व०-रो० । ८. पटिगच्च-सी०; पटिगच्छ-
स्या०, रो०; ९. होति-रो० । १०. अघस्मिं-मी०, स्या० । ११. तन्तानि-सी०, रो० ।
१२. पदालेय्य-सी०; पदालेय्यु-स्या० ।

३५३. एते भुत्वा वमित्वा च, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
ये च भुत्वान वमिसु, ते मे हृत्थत्त^१ मागता ॥
३५४. अरामी ब्राह्मणो कामे, सो^२ त्वं पच्चावमिस्ससि ।
वन्तादो पुरिसो राज, न सो होति पसंसियो ॥
३५५. पङ्के च^३ पोसं पलिपे व्यसन्नं^४, 5
बली यथा दुब्बलमुद्धरेय्य ।
एवं पि मं त्वं उदतारि भोति,
पञ्चालि गाथाहि सुभासिताहि ॥
३५६. इदं वत्वा महाराजा, एसुकारी दिसम्पति ।
रट्ठं हित्वान पब्बजि, नागो छेत्वा व बन्धनं ॥ 10
३५७. राजा च पब्बज्जमरोचयित्थ,
रट्ठं पहाय नरवीरसेट्ठो ।
तुवं पि नो होति^५ यथेव राजा,
अम्हेहि गुत्ता अनुसास रज्जं ॥
३५८. राजा च पब्बज्जमरोचयित्थ, 15 B. 353
रट्ठं पहाय नरवीरसेट्ठो ।
अहं पि एका^६ चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि मनोरमानि ॥
३५९. राजा च पब्बज्जमरोचयित्थ,
रट्ठं पहाय नरवीरसेट्ठो । 20
अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि^७ यथोधिकानि ॥
३६०. अच्चेन्ति काला तरयन्ति रत्तियो,
वयोगुणा अनुपुब्बं जहन्ति ।

१. हृत्थत्थ-सी०, स्या०, रो० । २. ते-सी०, रो० । ३. व-मी०, रो० । ४. व्यसन्नं-सी०, रो० । ५. होहि-सी०, स्या०, रो० । ६. एका व-सी० । ७. कामा-सी० ।

अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि मनोरमानि ॥

३६१. अच्चेन्ति काला तरयन्ति रत्तियो,
वयोगुणा अनुपुब्बं जहन्ति ।

5

अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
हित्वान कामानि यथोधिकानि ॥

३६२. अच्चेन्ति काला तरयन्ति रत्तियो,
वयोगुणा अनुपुब्बं जहन्ति ।

10

अहं पि एका चरिस्सामि लोके,
सीतिभूता^१ सब्बमतिच्च सङ्गं ति ॥

५१०. अयोघरजातकं (१४)

३६३. यमेकरत्तिं पठमं, गव्भे वसति माणवो ।
अब्भुद्धितो व सो^२ याति^३, सगच्छं न निवत्तति ॥

B. 354

३६४. न युज्झमाना न बलेनवस्सिता,
नरा न जीरन्ति न चापि मिय्यरे^४ ।
सब्बं^५ हितं^६ जातिजरायुपद्दुतं,
तं मे^७ मती होति चरामि धम्मं ॥

15

३६५. चतुरङ्गिनि सेनं^८ सुभिं सरूपं,
जयन्ति रट्ठाधिपती पसय्ह ।
न मच्चुनो जयितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

20

३६६. हत्थीहि अस्सेहि रथेहि पत्तिभिं^९,
परिवारिता मुच्चरे^९ एकच्चेय्या^९ ।

१. सीतिभूता—सी० । २-२. सयनि—सी०, रो० । ३. मीयरे—सी०, रो० । ४-४. सब्बं हितं—सी०, रो०; सब्बञ्चित्तं—स्या० । ५-५. तम्मं—सी०, स्या०, रो० । ६. सेन—स्या० । ७. पत्तिहि—सी०, स्या०, रो० । ८. मुच्चरे—स्या० । ९. एकच्चेय्या—सी०, रो० ।

न मच्चुनो^१ मुच्चितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३६७. हत्थीहि अस्सेहि रथेहि पत्तिभि,
सूरा पभञ्जन्ति पधंसयन्ति ।
न मच्चुनो भञ्जितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

5

३६८. मत्ता गजा भिन्नगळा^२ पभिन्ना,
नगरानि मद्दन्ति जनं हनन्ति ।
न मच्चुनो मद्दितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

10

३६९. इस्सासिनो कतहत्था पि वीरा^३,
दूरेपाती अक्खणवेधिनो पि ।
न मच्चुनो विञ्जितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७०. सरानि खीयन्ति ससेलकानना,
सब्बं^४ हिदं^५ खीयति दीघमन्तरं ।
सब्बं हिदं भञ्जरे कालपरियायं^६,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

15

३७१. सब्बे समेवं हि नराननारिनं^६,
चलाचलं पाणभुनोध जीवितं ।
पटो व धुत्तस्स दुमो व कूलजो,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

B. 355

20

३७२. दुमप्फलानेव पतन्ति माणवा,
दहरा च बुद्धा^७ च सरीरभेदा ।

१. मच्चुनो-सी० । २. भिन्नगळा-सो० । ३. वीरा-सी०, रो० । ४-५. सब्बं हिदं-सी०, रो०; सब्बं पि तं-स्या० । ६. कालपरियायं-सी० । ६. नरीनारानं-स्या०; नरा नरीनं-रो० । ७. बुद्धा-स्या० ।

नारियो नरा मज्झिमपोरिसा च,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७३. नायं वयो तारकराजसन्निभो,
यदब्भतीतं गतमेव दानि तं ।
जिण्णस्स ही नत्थि रती कुतो सुखं,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७४. यक्खा पिसाचा अथवा पि पेता,
कुपिताते^१ अस्ससन्ति मनुस्से ।
न मच्चुनो अस्ससितुस्सहन्ति^२,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७५. यक्खे पिसाचे अथवा पि पेते,
कुपिते पि ते निज्झपनं करोन्ति ।
न मच्चुनो निज्झपनं करोन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७६. अपराधके दूसके हेठके च,
राजानो दण्डेन्ति विदित्वान^३ दोसं ।
न मच्चुनो दण्डयितुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७७. अपराधका दूसका हेठुका च,
लभन्ति ते राजिनो^४ निज्झपेतुं ।
न मच्चुनो निज्झपनं करोन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७८. न खत्तियो ति^५ न च^६ ब्राह्मणो ति,
न अड्डुका बलवा तेजवा पि ।

१. कुपितापिते - सी०, रो०; कुपिताते - स्या० । २. ०मुस्सहन्ति - स्या० । ३. विदित्वा - सी०, रो० । ४. राजानो - स्या० । ५. पि - स्या० । ६. पि - सी०, रो० ।

न मच्चुराजस्स अपेक्खमत्थि,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३७९. सीहा च व्यग्घा^१ च अथो पि दीपियो,
पसय्ह खादन्ति विप्फन्दमानं^२ ।
न मच्चुनो खादितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

5

३८०. मायाकारा रङ्गमज्जे करोन्ता,
मोहेन्ति चक्खूनि जनस्स तावदे ।
न मच्चुनो मोहयितुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

10

३८१. आसीविसा कुपिता उगतेजा,
डंसन्ति^३ मारेन्ति पि ते मनुस्से ।
न मच्चुनो डंसितुमुस्सहन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

३८२. आसीविसा कुपिता यं डंसन्ति,
तिकिच्छका तेसं^४ विसं हनन्ति ।
न मच्चुनो दट्ठविसं हनन्ति,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

15

३८३. धम्मन्तरी वेत्तरणी^५ च भोजो,
विसानि हन्त्वान भुज्जमानं ।
सुय्यन्ति^६ ते कालकता तथेव,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

20

३८४. विज्जाधरा घोरमधीयमाना,
अदस्सनं ओसधेहि^७ वजन्ति ।

१. व्यग्घा—सी०, रो० । २. विप्फन्दमानं—स्या० । ३. डंसन्ति—सी०, रो० । ४. तेसं—सी०, रो० । ५. वेत्तरणी—सी०, रो०; वेत्तरुणो—स्या० । ६. सुय्यन्ति—सी०, रो० । ७. ओसधेपि—स्या० ।

न मच्चुराजस्स वजन्तदस्सनं^१,
तं मे मती होति चरामि धम्मं ॥

B. 357

३८५. धम्मो हवे रक्खति धम्मचारिं,
धम्मो सुचिण्णो सुखमावहाति ।
एसानिसंसो धम्मे सुचिण्णे,
न दुग्गतिं गच्छति धम्मचारी ॥

३८६. न हि धम्मो अधम्मो च, उभो समविपाकिनो ।
अधम्मो निरयं नेति, धम्मो पापेति सुग्गतिं ति ॥

वीसतिनिपातं निद्रितं ।

तस्सुद्दानं

मातङ्ग सम्भूत सिवि^३ सिरिमन्तो^३,
रोहण हंस सत्तिगुम्बो^४ भल्लातिय^५ ।
सोमनस्स चम्पेय्य ब्रह्म पञ्च-,
पण्डित चिरस्संवत अयोधरा ति ॥

10

—:०:—

१. वजन्ति अदस्सनं—स्या० । २. सीवि—स्या० । ३. सिरिमन्दो—सी० । ४. सन्तिगुम्बो—सी० । ५. भल्लाटिय—सी० ।

१६. तिसनिपातो

५११. किञ्चन्दजातकं (१)

१. किञ्चन्दो किमधिष्पायो, एको सम्मसि घम्मनि ।
किं पत्थग्रानो किं एसं^१, केन अत्थेन ब्राह्मण ॥
२. यथा महा वारिधरो, कुम्भो सुपरिणाहवा^२ ।
तथूपमं अम्बपक्कं, वण्णगन्धरमुत्तमं ॥
३. तं वुह्मानं सोतेन, दिस्वानामलमज्झिमे ।
पाणीहि^३ नं गहेत्वान, अग्यायतनमाहंरि ॥
४. ततो कदलिपत्तेमु, निक्खिपित्वा सयं अहं ।
सत्थेन नं त्रिकप्पेत्वा, खुप्पिवासं अहासि मे ॥
५. सोहं अपेतदरथो, व्यन्तीभूतो^४ दुक्खक्खमो^५ ।
अस्सादं नाधिगच्छामि, फलेस्वञ्जेसु केसुचि ॥
६. सोसेत्वा^६ नून मरणं, तं ममं आवहिस्सति ।
अम्बं यस्स फलं सादुं^७, मधुरग्गं मनोरमं ।
यमुद्धरिं वुह्मानं, उदधिस्सा महण्णवे ॥
७. अक्खातं ते मया सब्बं, यस्सा उपवसामहं ।
रम्मं पति निसिन्नोस्मि, पुथुलोमायुता पुथु ॥
८. त्वं^८ च^९ खो मेव^९ अक्खाहि^९, अत्तानमपलायिनि ।
का वा त्वमसि कल्याणि, किस्स वा त्वं सुमज्झिमे ॥
९. रूपपट्टपलिमट्ठीव^{१०}, व्यग्घीव गिरिसानुजा ।
या सन्ति नारियो देवेसु, देवानं परिचारिका ॥

१. एसा-सी० । २. सुपरिणामवा-रो० । ३. पाणीभि-स्या० । ४. व्यन्तिभूतो-मी०, रो० । ५. दुक्खक्खमो-स्या० । ६. सोसित्वा-स्या० । ७. सादुं-सी०, स्या०, रो० । ८-८. तञ्च-स्या० । ९-९. मे अक्खासि-सी० । १०. रूपपट्टप्लमट्ठीव-स्या० ।

B. 359

5

10

15

20

१०. या च मनुस्सलोकस्मिं, रूपेनान्वागतित्थियो^१ ।
 रूपेन^२ ते सदिसी नत्थि, देवेसु^३ गन्धब्बमनुस्सलोके^४ ।
 पुट्ठासि मे चारुपुब्बङ्गी^५, ब्रूहि नामं च बन्धवे ॥
११. यं त्वं पति निसिन्नोसि, रम्मं ब्राह्मण कोसिक्कि
 साहं भुसालया वुत्था, वरवारिवहोघसा ॥
१२. नानादुमगणाकिण्णा, बहुका गिरिकन्दरा ।
 ममेव पमुखा होन्ति, अभिसन्दन्ति पावुसे ॥
१३. अथो बहू वनतोदा, नीलवारिवहिन्धरा ।
 बहुका नागवित्तोदा^६, अभिसन्दन्ति वारिना ॥
१४. ता अम्बजम्बुलबुजा, नीपा^७ ताला चुदुम्बरा^८ ।
 बहूनि फलजातानि, आवहन्ति अभिण्हसो ॥
१५. यं किञ्चि उभतो तीरे, फलं पतति अम्बुनि ।
 असंसयं तं सोतस्स, फलं होति वसानुगं ॥
१६. एतदञ्जाय मेधावि, पुथुपञ्ज सुणोहि मे ।
 मा रोचय मभिसङ्गं, पट्टिसेध जनाधिप ॥
१७. न^९ वाहं वद्धवं^{१०} मञ्जे, यं त्वं रट्ठाभिवड्ढुन ।
 आचेय्यमानो राजिसि, मरणं अभिकङ्खसि ॥
१८. तस्स जानन्ति पितरो, गन्धब्बा^{११} च^{१२} सदेवका ।
 ये चा पि इसयो लोके, सञ्जतत्ता तपस्सिनो ।
 असंसयं ते पि^{१३} जानन्ति, पट्टभूता^{१४} यसस्सिनो ॥
१९. एवं विदित्वा विदू सब्बधम्मं,
 विद्धंसनं चवनं^{१५} जीवितस्स ।
 न चीयती तस्स नरस्स पापं,
 सचे न चेतैति^{१६} वधाय तस्स ॥

१. रूपेन०-मी०, स्या०, रो० । २. रूपे-रो० । ३-३. देवगन्धब्बमानुसे-सी०, स्या० । ४. चारुपुब्बङ्गी-मी०, स्या० । ५. नागचित्तोदा-स्या० । ६-६. निपा ताल-मुदुम्बरा-स्या० । ७-७. न चाहं वद्धवं-मी०; न वाहं वद्धवं-रो० । ८. गन्धब्बो-सी० । ९. व-स्या० । १०. सी०, रो० पात्यकेसु नत्थि । ११. वद्धभूता-सी०, रो० । १२. वचनं-सी० । १३. चेतै-सी० ।

२०. इसिपूगसमञ्जाते, एवं लोक्या विदिता सति^१ ।
अनरियपरिसम्भासे^२, पापकम्मं जिगिससि^३ ॥
२१. सचे अहं मरिस्सामि, तीरे ते पुथुसुस्सोणि ।
असंसयं तं^४ असिलोको, मयि पेते आगमिस्सति ॥
२२. तस्मा हि पापकं कम्मं, रक्खस्सेव^५ सुमज्झमे । 5 B. 360
मा तं^६ सब्बो जनो पच्छा, पकुट्ठायि^७ मयि मते ॥
२३. अञ्जातमेतं अविश्यहसाहि,
अत्तानमम्बं च ददामि ते तं ।
सो^८ दुच्चजे कामगुणे पहाय,
सन्तिं च धम्मं च अधिट्ठितोसि ॥ 10
२४. यो हित्वा पुब्बसञ्जोगं, पच्छा संयोजने ठितो ।
अधम्मं चेव चरति, पापं चस्स पवड्ढति ॥
२५. एहि तं पापयिस्सामि, कामं अप्पोस्सुको भव ।
उपानयामि सीतस्मिं, विहराहि अनुस्सुको ॥
२६. तं पुप्फरसमत्तेभि, वक्कङ्गेहि^९ अरिन्दम । 15
कोञ्चा मयूरा दिविया, कोलट्टिमधुसाल्लिका^{१०} ।
कूजिता हंसपूगेहि^{११}, कोकिलेत्थ पबोधरे ॥
२७. अम्बेत्थ विप्पसाखग्गा^{१२}, पलालखलसन्निभा ।
कोसम्बसल्ला^{१३} नीपा, पक्कतालविलम्बिनो ॥
२८. माली तिरिटी कायूरी, अङ्गदी^{१४} चन्दनुस्सदो^{१५} । 20
रत्ति त्वं परिचारेसि, दिवा वेदेसि^{१६} वेदनं ॥
२९. सोळसित्थिसहस्सानि, या तेमा परिचारिका ।
एवं महानुभावोसि, अब्भुतो^{१६} लोमहंसनो ॥

१. पति-स्या० । २. अनरियपरिसम्भासे-स्या० । ३. जिगिससि-म० । ४. सी०,
रो० पोत्थकेसु नन्थि । ५. रक्खरसु च-स्या० । ६. त्वं-स्या० । ७. पक्कत्थासि-सी०, रो०;
पक्कवखासि-स्या० । ८. यो-सी०, स्या०, रो० । ९. वक्कङ्गेहि-स्या० । १०. कोयट्टि-
मधुसाल्लिया-सी०, स्या०, रो० । ११. हंसपूगेभि-स्या० । १२. विप्पसूनग्गा-सी०, स्या०,
रो० । १३. कोसुम्भसल्ला-सी०; कोसुम्बसल्ला-स्या०; कोसुम्भसल्ला-रो० । १४-१५.
अङ्गादी चन्दनस्सदो-सी० । १५. वेदेसि-सी० । १६. अब्भूतो-स्या० ।

३०. किं कम्ममकरी पुब्बे, पापं अत्तदुखावहं ।
यं करित्वा मनुस्सेसु, पिट्ठिमंसानि खादसि ॥
३१. अज्जेनानि पटिग्गय्ह, कामेसु गधितो^१ अहं ।
अचरिं दीघमद्धानं, परेसं अहितायहं ॥
- 5 ३२. यो पिट्ठिमंसिको^२ होति, एवं उक्कच्च खादति ।
यथाहं अज्ज खादामि, पिट्ठिमंसानि अत्तनो ति ॥

५१२. कुम्भजातकं (२)

B. 261

३३. को पातुरासी तिदिवा नभम्हि,
ओभासयं संवरिं चन्दिमा व ।
गत्तेहि ते रस्मियो निच्छरन्ति,
10 सतेरता^३ विज्जुरिवन्तलिवखे ॥
३४. सो छिन्नवातं कमसी अघम्हि,
वेहायसं गच्छसि तिट्ठसी च ।
इद्धी नु ते वत्थुकता सुभाविता,
अनद्धगूनं^४ अपि^५ देवतानं ॥
- 15 ३५. वेहायसं^६ गम्ममगम्मं^७ तिट्ठसि,
कुम्भं किणाथा ति यमेतमत्थं ।
को वा तुवं किस्स वा^८ ताय^९ कुम्भो,
अक्खाहि मे ब्राह्मण एतमत्थं ॥
- 20 ३६. न सप्पिकुम्भो न पि तेलकुम्भो,
न फाणितस्स न मधुस्स कुम्भो ।
कुम्भस्स वज्जानि अनप्पकानि,
दोसे बहू कुम्भगते सुणाथ ॥

१. गधितो—सी०, रो०; गिद्धितो—स्या० । २. पिट्ठिमंसियो—रो० । ३. सतेरिता—सी० । ४-४. अनद्धगूनमसि—स्या० । ५-५. वेहासयं कमभागम्म—सी०, स्या०; वेहासयं संकम्मागम्म—रो० । ६-६. वतायं—सी०, स्या०; वताय—रो० ।

३७. गलेय्य^१ यं पित्वा^२ पते पपातं,
सोढ्भं गुहं चन्दनियोळिगल्लं^३ ।
बहुं पि भुञ्जेय्य अभोजनेय्यं,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

३८. यं^४ पित्वा^५ चित्तस्मिमनेसमानो,
आहिण्डती गोरिव भक्खसारी^६ ।
अनाथमानो उपगायति^७ नच्चति^८ च,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

5

३९. यं वे पिवित्वा अचेलो व नगो,
चरेय्य गामे विसिखन्तरानि ।
सम्मूळ्हचित्तो^९ अतिवेलसायी,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

B. 362

10

४०. यं पित्वा उट्ठाय पवेधमानो,
सीसं च बाहुं^{१०} च पचालयन्तो ।
सो नच्चती दारुकटल्लको व,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

15

४१. यं वे पिवित्वा अग्गिदड्ढा सयन्ति,
अथो सिगालेहि पि खादितासे ।
बन्धं वधं^{१०} भोगजानिञ्चुपेन्ति,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

२०

४२. यं पित्वा भासेय्य आभासनेय्यं^{११},
सभायमासीनो अपेतवत्थो ।
सम्मक्खितो^{१२} वन्तगतो व्यसन्नो^{१३},
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

१. गलेय्य-सी०, स्या० । २. पीत्वा-सी०, रो० । ३. चन्दनियोळिगल्लं-स्या०, रो० । ४-४. यं वे पीत्वा-सी० । ५. भक्खसादी-सी० । ६. उपगायति-रो० । ७. रो० पोत्थकै नत्थि । ८. सम्मूळ्हचित्तो-सी०; सम्मूळ्हचित्तो-स्या०; सम्मूळ्हचित्तो-रो० । ९. बाहुं-रो० । १०. वचनं-स्या० । ११. अभासनेय्यं-सी०, स्या०, रो० । १२. समक्खितो-सी० । १३. व्यसन्नो-रो० ।

४३. यं^१ वे पित्वा^१ उक्कट्टो आविलक्खो,
ममेव सब्बा पथवी^२ ति मञ्जे^३ ।
न मे समो चातुरन्तो पि राजा^४,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥
- 5 ४४. मानातिमाना कलहानि पेसुणी^५,
दुब्बण्णिनी नग्गयिनी पलायिनी ।
चोरान^६ धुत्तान^७ गती निकेतो,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥
- 10 ४५. इद्धानि फीतानि कुलानि अस्सु,
अनेकसाहस्सधनानि^८ लोके ।
उच्छ्रन्नदायज्जकतानिमाय,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥
- B. 363 ४६. धञ्जं धनं रजतं जातरूपं,
खेत्तं गवं यत्थ विनासयन्ति ।
15 उच्छेदनी वित्तवत्तं^९ कुलानं,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥
- 20 ४७. यं^{१०} वे^{१०} पित्वा दित्तरूपो^{११} व^{११} पोसो,
अक्कोसति मातरं पितरं च ।
सस्सुं पि गण्हेय्य अथो पि सुण्हं,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥
४८. यं^{१२} वे पित्वा^{१२} दित्तरूपा व नारी,
अक्कोसति ससुरं^{१३} सामिकं च ।
दासम्पि गण्हे परिचारकं^{१४} पि^{१४},
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

१-१. यं पीत्वा-रो० । २. पृथ्वी-रो० । ३. मञ्जति-सी० । ४. राज-सी० ।
५. पेसुणानि-रो० । ६. पौराण-स्या० । ७. धुत्तानं-रो० । ८. अनेकसहस्रधनानि-
सी० । ९. वित्तगतं-स्या० । १०-१०. यञ्चे-रो० । ११-११. दुष्टरूपो च-सी० ।
१२-१२. यो चे पीत्वा-रो० । १३. मस्सुरं-स्या० । १४-१४. परिचारिकम्पि-स्या० ।

४९. यं वे^१ पिवित्वान^१ हनेय्य पोसो,
धम्मे ठितं समणं ब्राह्मणं वा ।
गच्छे अपायं पि ततोनिदानं,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

५०. यं वे पिवित्वा दुच्चरितं चरन्ति,
कायेन वाचाय च चेतसा च^२ ।
निरयं वजन्ति दुच्चरितं चरित्वा,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

5

५१. यं याचमाना न लभन्ति पुब्बे,
बहुं हिरञ्जं पि परिच्चजन्ता ।
सो तं पिवित्वा अलिकं भणाति,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

10

५२. यं वे पित्वा पेसने पेसियन्तो,
अच्चायिके करणीयम्हि जाते^३ ।
अत्थं पि सो नप्पजानाति वुत्तो,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

15

५३. हिरीमना पि अहिरीकभावं,
पातुं करोन्ति मदनाय^४ मत्ता ।
धीरा पि सन्ता बहुकं भणन्ति,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

B. 364

५४. यं वे^५ पित्वा^६ एकथूपा सयन्ति,
अनासवा थण्डिलदुक्खसेय्यं^७ ।
दुब्बण्णियं आयसक्यञ्चुपेन्ति,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

20

१-१. वे पित्वान-स्या०; चे पीत्वान-रो० । २. वा-सी० । ३. जातो-रो० ।

४. मदिराय-रो० । ५. चे-रो० । ६. पीत्वा-सी०, रो० । ७. थण्डिलदुक्खसेय्या-रो० ।

५५. यं वे पित्वा पत्तखन्धा^१ सयन्ति,
गावो कुटहता^२ व^३ न हि वारुणिया ।
वेगो नरेन सुसहोरिव^३,
तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

5 ५६. यं मनुस्सा विवज्जेन्ति, सप्पं घोरविसं^४ मिव^४ ।
तं लोके विससमानं, को नरो पातुमरहति ॥

५७. यं वे^५ पित्वा^५ अन्धकवेण्डपुत्ता^६,
समुद्दतीरे परिचारयन्ता ।
उपक्कमुं मुसलेहञ्जमञ्जं,
10 तस्सा पुण्णं कुम्भमिमं किणाथ ॥

५८. यं वे पित्वा पुब्बदेवा पमत्ता,
तिदिवा चुता सस्सतिया समाय^७ ।
तं तादिसं मज्जमिमं निरत्थकं,
जानं महाराज कथं पिवेय्य ॥

15 ५९. नयिमस्मिं^८ कुम्भस्मिं दधि^९ वा मधु वा^९,
एवं अभिञ्जाय किणाहि राज ।
एवञ्चिमं कुम्भगता मया ते,
अक्खातरूपं तव सब्बमित्त^{१०} ॥

B. 365

20 ६०. न मे पिता वा अथवा पि माता,
एतादिसा^{११} यादिसको तुवंसि ।
हितानुकम्पी परमत्थकामो,
सोहं करिस्सं वचनं तवज्ज ॥

६१. ददामि ते गामवरानि पञ्च,
दासीसतं सत्त गवं सतानि ।

१. पत्तखन्धा-सी०, स्या०, रो० । २-२. कुटहतारिव-सी०, स्या०, रो० । ३. सुस्सहोरिव-सी०, स्या० । ४-४. घोरविसमिव-स्या० । ५-५. चे पिवित्वा-रो० । ६. अन्धकं वेण्डुपत्ता-सी०; अन्धकवेण्डुपुत्ता-रो० । ७. समाया-सी०, स्या०, रो० । ८. नयिमस्मि-स्या०, रो० । ९-९. दधि वा मधु वा-सी०, रो०; दधिमधु वा-स्या० । १०. सब्बमित्ता-सी०, स्या०, रो० । ११. एतादिसो-सी०, स्या० ।

आजञ्जयुत्ते च रथे दस^१ इमे,
आचरियो होसि ममत्थकामो ॥

६२. तवेव दासीसतमत्थु राज,
गामा च गावो च तवेव होन्तु ।
आजञ्जयुत्ता च रथा तवेव,
सक्कोहमस्मी तिदसानमिन्दो ॥

5

६३. मंसोदनं सप्पिपायासं^२ भुञ्ज,
खादस्सु^३ च त्वं मधुमासपूवे^३ ।
एवं तुवं धम्मरतो जनिन्द,
अनिन्दितो सग्गमुपेहि ठानं ति ॥

10

५१३. जयद्विसजातकं (३)

६४. चिरस्सं वत मे उदपादि अज्ज,
भक्खो महा सत्तमिभत्तकाले ।
कुतोसि को वासि तदिच्च ब्रूहि,
आचिक्ख जातिं विदितो यथासि ॥

६५. पञ्चालराजा मिगवं पविट्ठो^४,
जयद्विसो नाम यदिस्सुतो^५ ते ।
चरामि कच्छानि वनानि चाहं,
पसदं इमं खाद ममज्ज मुञ्च ॥

15

६६. सेनेव त्वं पणसि^६ सस्समानो^७,
ममेस भक्खो पसदो^८ यं^८ वदेसि ।
तं खादियानं^९ पसदं जिघञ्जं^{१०},
खादिस्सं पच्छा न विलापकालो ॥

B. 366

20

६७. न चत्थि मोक्खो मम निक्कयेन^{११},
गन्त्वान पञ्चागमनाय पण्हे ।

१. दसा-सा०, रा० । २. सप्पिपायञ्च-सी० । ३-३. चे त्वं मधुना अपूपे-रो० ।

४. पवुत्थो-रो० । ५. ययिसुतो-स्या० । ६. पणसी-रो० । ७. सय्हमानो-स्या० । ८-८.

पसदायं-रो० । ९. खादियानं-रो० । १०. दिघञ्जं-रो० । ११. विक्कयेन-सी० ।

तं सङ्करं^१ ब्राह्मणस्सप्पदाय^२,
सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं ॥

६८. किं कम्मजातं अनुत्पत्ते^३ त्वं^४,
पत्तं समीपं मरणस्स राज ।

5 आचिक्ख मे तं अपि सक्कुणेमु,
अनुजानितुं^५ आगमनाय पण्हे ॥

६९. कता मया ब्राह्मणस्स धनासा,
तं सङ्करं पटिमुक्कं^६ न मुत्तं ।
तं सङ्करं ब्राह्मणस्सप्पदाय,
10 सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं ॥

७०. या ते कता ब्राह्मणस्स धनासा,
तं सङ्करं पटिमुक्कं न मुत्तं ।
तं सङ्करं ब्राह्मणस्सप्पदाय,
सच्चानुरक्खी पुनरावजस्सु ॥

15 ७१. मुत्तो च^७ सो पोरिसादस्स^८ हत्था,
गत्त्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
तं सङ्करं ब्राह्मणस्सप्पदाय,
आमन्तयी पुत्तमलीनसत्तं^९ ॥

R. 367 20 ७२. अज्जेव रज्जं अभिसिञ्चयस्सु^{१०},
धम्मं^{१०} चर सेसु परेसु चा पि^{१०} ।
अधम्मकारो च^{११} ते माहु रट्ठे,
गच्छामहं पोरिसादस्स अत्ते^{१२} ॥

७३. किं कम्म कुब्बं तव देव पादे^{१३},
नाराधयी^{१४} तं^{१४} तदिच्छामि सोतुं ।

१. सङ्करं-सी०, स्या०, रो० । २. ब्राह्मणस्सप्पदाय-स्या० । ३-३. अनुत्पत्ती तं-सी०, रो०; अनुत्पत्ते तं-स्या० । ४. अनुजायितुं-स्या० । ५. पटिमुक्कं-सी०, रो०; पटिमुक्कं-स्या० । ६. व-सी० । ७. पुरिसादस्स-रो० । ८. पुत्तमलीनसत्तं-स्या०, रो० । ९. अभिसेचयस्सु-सी०, स्या०, रो० । १०-१०. धम्मञ्च रट्ठेसु जनेसु चा पि-स्या० । ११. रो०पोत्थके नत्थि । १२. अत्ते-स्या० । १३. पाव-म० । १४-१४. नाराधयि-सी०, रो०; नाराधयि तं-स्या० ।

यमज्ज रज्जम्हि उदस्सये तुवं^१,
रज्जं पि निच्छेय्यं^२ तथा विनाहं ॥

७४. न कम्मना^३ वा वचसा व^४ तात,
अपराधितोहं तुवियं^५ सरामि ।
सन्धिं च कत्वा पुरिसादकेन,
सच्चानुरक्खी पुनाहं^६ गमिस्सं ॥

5

७५. अहं गमिस्सामि इधेव होहि,
नत्थि ततो जीवतो विप्पमोक्खो ।
सचे तुवं गच्छसियेव राज,
अहं पि गच्छामि उभो न होम ॥

10

७६. अद्धा हि तात सतानेस धम्मो,
मरणा च मे दुक्खतरं तदस्स ।
कम्मासपादो तं यदा पचित्वा,
पसय्ह खादे भिदा^७ रुक्खसूले^८ ॥

७७. पाणेन ते पाणमहं निमिस्सं,
मा त्वं अगा पोरिसादस्स जत्ते ।
एतं^९ च ते पाणमहं निमिस्सं,
तस्मा मतं जीवितस्स वण्णेमि^{१०} ॥

15

७८. ततो हवे धितिमा^{११} राजपुत्तो,
वन्दित्वा^{१२} मातु च पितु च पादे^{१३} ।
दुक्खिनिस्स^{१४} माता निपता^{१५} पथव्या^{१६},
पितास्स^{१७} पग्गय्ह भुजानि कन्दति ॥

20

१. त्वं-सी० । २. निच्छेय्य-स्या० । ३. कम्मना-रो० । ४. च-स्या० ।
५. तुय्हं-रो० । ६. पुनहं-सी०, स्या०, रो० । ७-७. भिदा रुक्खसूले-स्या०; हित
रुक्खसूले-रो० । ८. एतं-रो० । ९. वरमि-सी० । १०. धीतिमा-स्या० । ११-११.
वन्दित्थ मातुच्च पितुच्च पादे-सी०, रो०; वन्दित्वा मातुच्च पितुच्च पादे-स्या० । १२.
दुक्खिनिस्स-स्या० । १३-१३. निपती पठव्या-सी०, स्या०; निपती पथव्या-रो० । १४.
पिनस्स-मी०, स्या०, रो० ।

B 368

७६. तं गच्छन्तं^१ ताव पिता विदित्वा,
 परम्मुखो वन्दति पञ्जलीको^२ ।
 सोमो च राजा वरुणो च राजा,
 पजापती चन्दिमा सूरियो च ।
 5 एतेहि गुत्तो पुरिसादकम्हा,
 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि तात ॥
६०. यं दण्डकिरञ्जो^३ गतस्स माता,
 रामस्सकासि^४ सोत्थानं सुगुत्ता^५ ।
 तं ते अहं सोत्थानं करोमि,
 10 एतेन सच्चेन सरन्तु देवा ।
 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि पुत्त ॥
६१. आवी रहो वापी^६ मनोपदोसं,
 नाहं सरे जानु मलीनसत्ते ।
 एतेन सच्चेन सरन्तु देवा,
 15 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि भातिक^७ ॥
६२. यस्मा च मे अनधिमनोसि सामि,
 न चा पि मे मनसा अप्पियोसि ।
 एतेन सच्चेन सरन्तु देवा,
 अनुञ्जातो सोत्थि पच्चेहि सामि ॥
- 2) ६३. ब्रह्मा उजू चारुमुखो कुतोसि,
 न मं पजानासि वने वसन्तं ।
 लुद्धं^८ मं अत्वा पुरिसादको ति,
 को सोत्थिमाजानमिधा वजेय्य ॥
६४. जानामि लुद्ध पुरिसादको त्वं,
 25 न तं न जानामि^९ वने वसन्तं ।

१. गच्छन्तं-रो० । २. पञ्जलीको-रो० । ३. दण्डकीरञ्जो-सी०; दण्डकारञ्ज-रो० । ४. रामस्स का-मी०, रो० । ५. सुगुत्ता-रो० । ६. पि-रो० । ७. भात-सी०; भाता-स्या०, रो० । ८. लुद्ध-सी० । ९. जानाम-सी० ।

अहं च^१ पुत्तोस्मि जयद्विसस्स,
ममज्ज खाद पितुनो पमोक्खा^२ ॥

८५. जानामि पुत्तो ति^३ जयद्विसस्स,
तथा हि वो मुखवण्णो उभिन्नं ।
सुदुक्करञ्चेव^४ कतं तवेदं,
यो मत्तुमिच्छे^५ पितुनो पमोक्खा ॥

B. 369

5

८६. न दुक्करं किञ्चि महेत्य मञ्जे,
यो मत्तुमिच्छे पितुनो पमोक्खा ।
मातु^६ च^७ हेतु^८ परलोक गन्त्वा^९,
सुखेन सग्गेन च सम्पयुत्तो ॥

10

८७. अहं च खो अत्तनो पापकिरियं^{१०},
आवी रहो वा पि सरे न जातु ।
सङ्घातजातीमरणोहमस्मि,
यथेव मे इध तथा परत्थ ॥

८८. खादज्ज मं दानि महानुभाव,
करस्सु किच्चानि इमं सरीरं ।
रुक्खस्स वा ते पपतामि अग्गा,
छादयमानो^{११} मय्हं^{१२} त्वमदेसि^{१३} मंसं ॥

15

८९. इदं च ते रुच्चति राजपुत्त,
चजेसि^{१४} पाणं पितुनो^{१५} पमोक्खा ।
तस्मा हि^{१६} सो त्वं तरमानरूपो,
सम्भज्ज कट्टानि जलेहि अग्गिं ॥

20

९०. ततो हवे धितिमा^{१७} राजपुत्तो,
दारुं^{१८} समाहत्वा^{१९} महन्तमग्गिं ।

१. पि-रो० । २. पमोक्खं-सी० । ३. सि-स्या० । ४. सुदुक्कञ्चेव-स्या०, रो० । ५. मच्चु०-रो० । ६-९. मातुच्च-सी०; मातु च-स्या० । ७. हेतु-स्या०, रो० । ८. गम्या-सी०, स्या०; गम्य-रो० । ९. पापक्रियं-स्या० । १०-१०. छादमानो मय्हं-स्या०; छादयमानो मे-रो० । ११. त्वमदेसि-स्या०; यं त्वमदेसि-रो० । १२. चजेसि-सी०, रो० । १३. पितुं-स्या० । १४. तिह-सी०, रो० । १५. धीतिमा-स्या० । १६. दारु-सी०, रो० । १७. समाहत्व-सी०, स्या०, रो० ।

सन्दीपयित्वा पटिवेदयित्थ,
आदीपितो दानि महायमग्नि ॥

B. 370

६१. खादज्ज मं दानि पसग्हकारी,
किं मं मुहुं पेक्खसि हट्टलोमो ।
5 तथा तथा तुग्हमहं करोमि,
यथा यथा मं छादयमानो अदेसि ॥

६२. को तादिसं अरहति^१ खादिताये,
धम्मं ठितं सच्चवादिं वदञ्जुं ।
मुद्धा पि तस्स विफ्लेय्य^२ सत्तधा,
10 यो तादिसं सच्चवादिं अदेय्य ॥

६३. इदञ्चिह सो ब्राह्मणं मञ्जमानो,
ससो अवासेसि सके सरीरे ।
तेनेव सो चन्दिमा देवपुत्तो,
ससत्थुतो^३ कामदुहज्ज यक्ख^४ ॥

15

६४. चन्दो यथा राहुमुखा पमुत्तो,
विरोचते पन्नरसे व भाणुमा^५ ।
एवं तुवं पोरिसादा पमुत्तो,
विरोच कपिले^६ महानुभाव ।
आमोदयं पितरं मातरं च,
20 सब्बो च ते नन्दतु आतिपक्खो ॥

६५. ततो हवे धितिमा राजपुत्तो,
कतञ्जली परियाय^७ पोरिसादं ।
अनुञ्जातो सोत्थि सुखी अरोगो,
पच्चागमा^८ कपिलमलीनसत्तो^९ ॥

१. आहरति-स्या० । २. विफ्लेय्य-रो० । ३. ससट्टको-स्या० । ४. यक्खा-
सी०; यक्खो-रो० । ५. भानुमा-सी०, रो० । ६. कम्पिल्ल-सी०, रो०; कपिल्ले-स्या० ।
७. परियागा-सी०; पग्गग्ह-स्या०, रो० । ८. पच्चाग-रो० । ९. कम्पिल्लमलीनसत्तो-
सी०, रो०; कपिल्लमलीनसत्तो-स्या० ।

६६. तं नेगमा जानपदा च सब्बे,
हत्थारोहा रथिका पत्तिका च ।
नमस्समाना पञ्जलिका उपागमुं,
नमत्थु ते दुक्करकारकोसी ति ॥

५१४. छद्दन्तजातकं (४)

६७. किं नु सोचसिनुच्चङ्गि, पण्डूसि^१ वरवण्णिनि । 5 B. 371
मिलायसि विसालक्खि, माला व परिमद्दिता ॥
६८. दोहळो मे महाराज, सुपिनन्तेनुपञ्जगा^२ ।
न सो सुलभरूपो व, यादिसो मम दोहळो ॥
६९. ये केचि मानुसा कामा, इध लोकस्मि^३ नन्दने ।
सब्बे ते पचुरा मय्हं, अहं ते दम्मि दोहळं ॥ 10
१००. लुदा देव समायन्तु, ये केचि विजिते तव ।
एतेसं अहमक्खिस्सं, यादिसो मम दोहळो ॥
१०१. इमे ते लुद्दका देवि, कतहत्था विसारदा ।
वनञ्जू च मिगञ्जू च, ममत्थे^४ चत्तजीविता ॥
१०२. लुद्दपुत्ता निसामेथ, यावन्तेत्थ समागता । 15
छब्बिसाणं^५ गजं सेतं, अद्दसं सुपिने^६ अहं ।
तस्स दन्तेहि मे अत्थो, अलाभे नत्थि जीवितं ॥
१०३. न नो पितूनं^७ न पितामहानं,
दिट्ठो सुतो कुञ्जरो छब्बिसाणो ।
यमद्दसा^८ सुपिने राजपुत्ती^९, 20
अक्खाहि नो यादिसो हत्थिनागो ॥
१०४. दिसा चतस्सो विदिसा चतस्सो,
उद्धं अथो दस दिसा इमायो ।

१. पण्डूसी-स्या०, रो० । २. सुपिनन्तेनुपञ्जगा-मी०, स्या०, रो० । ३. लोक-
स्मिं-सी०, रो० । ४. मम ते-रो० । ५. छब्बिस्साणं-मी० । ६. सुपिनेन-रो० ।
७. पितुन्नं-रो० । ८. यमद्दस-स्या० । ९. राजपुत्ति-रो० ।

कतमं दिसं तिष्ठति नागराजा,
यमद्दसा सुपिने छब्बिसाणं ॥

१०५. इतो उजुं उत्तरियं^१ दिसायं,
अतिक्कम्म सो सत्तगिरी ब्रहन्ते ।
सुवण्णपस्सो नाम गिरी उळारो,
सुपुप्फितो^२ किम्पुरिसानुच्चिण्णो ॥

5

B. 372

१०६. आरुय्ह सेलं भवनं किन्नरानं,
ओलोकय पब्बतपादमूलं ।
अथ दक्खसी मेघसमानवण्णं,
निग्रोधराजं अथ^३ सहस्सपादं ॥

10

१०७. तत्थच्छती^४ कुञ्जरो छब्बिसाणो,
सब्बसेतो दुप्पसहो परेभि^५ ।
रक्खन्ति नं अट्टसहस्सनागा,
ईसादन्ता वातजवप्पहारिनो ॥

15

१०८. तिट्ठन्ति ते तुमूलं^६ पस्ससन्ता^७,
कुप्पन्ति वातस्स पि एरितस्स ।
मनुस्सभूतं पन तत्थ दिस्वा,
भस्मं करेय्युं नास्स रजो पि तस्स ॥

20

१०९. बहू हि मे राजकुलम्हि सन्ति,
पिळन्धना^८ जातरूपस्स देवी ।
मुत्तामणीवेळुरियामया च,
किं काहसि दन्तपिळन्धनेन ।
मारेतुकामा^९ कुञ्जरं छब्बिसाणं^{१०},
उदाहु घातेस्ससि लुट्ठपुत्ते ॥

25

११०. सा इस्सिता दुक्खिता चस्मि लुट्ठ,
उट्ठं च सुस्सामि अनुस्सरन्ती ।

१. उत्तरायं-स्या० । २. संपुप्फितो-स्या० । ३. अट्ट-सी०, स्या०, रो० । ४. तत्थच्छति-सी०, स्या० । ५. परेहि-सी०, रो० । ६-६. तुमूल मस्सासन्ता-स्या०; भिमूल-पस्ससन्ता-रो० । ७. पिळन्धना-स्या०, रो० । ८-८. रो० पोत्यके नत्थि ।

- करोहि मे लुद्दक एतमत्थं,
दस्सामि ते गामवरानि पञ्च ॥
१११. कत्थच्छती कत्थमुपेति ठानं,
वीथिस्स का न्हान^१ गतस्स होति ।
कत्थञ्चिह^२ सो न्हायति नागराजा,
कथं विजानेमु गतिं गजस्स ॥ 5
११२. तत्थेव सा पोक्खरणी अदूरे^३,
रम्मा सुतित्था च महोदिका^४ च ।
सम्पुप्फिता भमरगणानुचिण्णा,
एत्थ हि सो न्हायति नागराजा ॥ B. 373 10
११३. सीसं नहातुप्पलमालभारी^५,
सब्बसेतो पुण्डरीकत्तचङ्गी^६ ।
आमोदमानो गच्छति सन्निकेतं,
पुरक्खत्वा महेसिं सब्बभद्दं ॥
११४. तत्थेव सो उग्गहेत्वान वाक्यं,
आदाय तूणि च धनुं च लुद्दो ।
वितुरियति^७ सत्तगिरी ब्रह्मन्ते,
सुवण्णपस्सं नाम गिरिं उळ्ळारं ॥ 15
११५. आरुय्ह सेलं भवनं किन्नरानं,
ओलोकयी^८ पब्बतपादमूलं ।
तत्थद्दसा मेघसमानवण्णं,
निग्रोधराजं अट्टसहस्सपादं ॥ 20
११६. तत्थद्दसा कुञ्जरं छब्बिसाणं,
सब्बसेतं दुप्पसहं परेभि ।

१. नहान-सी०, रो० । २. कथं हि-रो० । ३. अविदूरे-स्या० । ४. महोदिका-
स्या० । ५. नहातो उप्पलमालधारी-सी०, स्या०; नहातो उप्पलमालभारी-रो० । ६.
पुण्डरीकत्तचङ्गी-स्या० । ७. वितुरियति सो-सी०; वितुरेय्यति-रो० । ८. ओलोकयि-
स्या० ।

रक्खन्ति नं अट्टसहस्सनागा,
ईसादन्ता वातजवप्पहारिनो ॥

११७. तत्थद्दसा पोक्खरणिं अदूरे,
रम्मं सुतित्थं च महोदिकं च ।
5 सम्पुप्फितं भमरगणानुच्चिणं,
यत्थ हि सो न्हायति नागराजा ॥

११८. दिस्वान नागस्स गतिं ठितिं^१ च^१,
वीथिस्स या न्हाणगतस्स होति ।
ओपातमागच्छि^२ अनरियरूपो,
10 पयोजितो चित्तवसानुगाय ॥

B. 374

११९. खणित्वान^३ कासुं फलकेहि छादयि,
अत्तानमोधाय धनुं च लुट्ठो ।
पस्सागतं पुथुसल्लेण नागं,
समप्पयी दुक्कटकम्मकारी ॥

15 १२०. विद्धो च नागो कोञ्चमनादि घोरं,
सब्बे च^४ नागा निन्नदुं^५ घोररूपं ।
तिणं च कट्टं च रणं^६ करोन्ता,
धाविंसु ते अट्टदिसा समन्ततो ॥

20 १२१. वधिस्समेतं^७ तिं^७ परामसन्तो,
कासावमट्ठक्खि धजं इसीनं ।
दुक्खेण फुट्टस्सुदपादि सञ्जा,
अरहद्धजो सन्धि अवज्जरूपो ॥

१२२. अनिक्कसावो कासावं, यो वत्थं परिदहिस्सति^८ ।
अपेतो दमसच्चेन, न सो कासावमरहति ॥

25 १२३. यो च वन्तकसावस्स, सीलेसु सुसमाहितो ।
उपेतो दमसच्चेन, स वे कासावमरहति ॥

१-१. ठितञ्च-स्या० । २. ओपातमागच्छि-सी०, रो० । ३. कत्वान-रो० ।
४. व-सी०, स्या०, रो० । ५. निन्नादु-स्या० । ६. चुण्णं-सी०, रो० । ७-७. वधिस्स-
मेनन्ति-स्या० । ८. परिदहेस्सति-सी०, रो० ।

१२४. समप्पितो पुथुसल्लेन नागो,
अदुट्टचित्तो लुद्धकमज्झभासि ।
किमत्थयं^१ किस्स वा सम्म हेतु,
ममं वधी कस्स वायं पयोगो ॥

१२५. कासिस्स रञ्जो महेसी भदन्ते,
सा पूजिता राजकुले सुभद्दा ।
तं अद्दसा सा च ममं असंसि,
दन्तेहि अत्थो ति च^२ मं अबोच ॥

5

१२६. बहू हि मे दन्तयुगा उळारा,
ये मे पितूनं^३ च^३ पितामहानं ।
जानाति सा कोधना राजपुत्ती,
वधत्थिका वेरमकासि बाला ॥

B. 375

10

१२७. उट्टेहि त्वं लुद्ध खरं^४ गहेत्वा,
दन्ते इमे छिन्द पुरा मरामि ।
वज्जासि तं कोधनं राजपुत्ति,
नागो हतो हन्द इमस्स दन्ता ॥

15

१२८. उट्टाय सो लुद्धो खरं गहेत्वा,
छेत्वान दन्तानि गजुत्तमस्स ।
वग्गू सुभे अप्पट्टिमे पथव्या^५,
आदाय पक्कामि ततो हि खिप्पं ॥

१२९. भयट्टिता^६ नागवधेन अट्टा,
ये ते नागा अट्टदिसा विधावुं ।
अदिस्वान^७ पोसं गजपच्चमित्तं,
पच्चागमुं येन सो नागराजा ॥

१. किमत्थियं—स्या०, रो० । २. म—स्या० । ३-३. पितुन्नं पि—रो० । ४. खरं—
रो० । ५. पथव्या—रो०; पठव्या—मी०, स्या० । ६. भयट्टिता—मी०, रो० । ७.
अदिस्व—सी०, रो० ।

१३०. ते तत्थ कन्दित्वा रोदित्वान^१ नागा,
सीसे सके पंसुकं ओकिरित्वा ।
अग्रमंसु^२ ते सब्बे सकं निकेतं,
पुरक्खत्वा महेसिं सब्बभद्दं ॥
- 5 १३१. आदाय दन्तानि गजुत्तमस्स,
वग्गू सुभे अप्पट्टिमे पथब्बया ।
सुवण्णराजीहि समन्तमोदरे,
सो लुद्धको कासिपुरं उपागमि ।
उपनेसि सो राजकञ्जाय दन्ते,
10 नागो हतो हन्द इमस्स दन्ता ॥
- B. 376 १३२. दिस्वान दन्तानि गजुत्तमस्स,
भत्तुप्पियस्स^३ पुरिमाय जातिया ।
तत्थेव तस्सा हृदयं अफालि,
तेनेव सा कालमकासि बाला ॥
- 15 १३३. सम्बोधिपत्तो स^४ महानुभावो,
सितं^५ अकासिं^६ परिसाय मज्जे ।
पुच्छंसु भिक्खू सुविमुत्तचित्ता,
नाकारणे पातुकरोन्ति बुद्धा ॥
- 20 १३४. यमद्दसाथ दहरिं कुमारिं,
कासायवत्थं^६ अनगारियं चरन्तिं ।
सा खो तदा राजकञ्जा अहोसिं,
अहं तदा नागराजा अहोसिं ॥
- 25 १३५. आदाय दन्तानि गजुत्तमस्स,
वग्गू सुभे अप्पट्टिमे पथब्बया ।
यो लुद्धको कासिपुरं उपागमि,
सो खो तदा देवदत्तो अहोसिं ॥

१. रोदित्व-सी०, रो० । २. आगमिसु-स्या० । ३. भत्तुपियस्स-स्या० ।
४. च-सी०, स्या०; व-रो० । ५-५. सितं अकासी-स्या० । ६. कासाववत्थं-
सी०, स्या० ।

१३६. अनावसूरं चिररत्तसंसितं,
उच्चावचं चरितमिदं पुराणं ।
वीतद्वरो वीतसोको विसल्लो,
सयं अभिञ्जाय अभसि बुद्धो ॥
१३७. अहं वो तेन कालेन, अहोसि तत्थ भिक्खवो । 5
नागराजा तदा होमि^१, एवं धारेथ जातकं ति ॥

५१५. सम्भवजातकं (५)

१३८. रज्जं च पटिपन्नास्म^२, आधिपच्चं^३ सुचीरत ।
महत्तं^४ पत्तुमिच्छामि, विजेतुं पथावि इमं ॥
१३९. धम्मेन नो अधम्मेन, अधम्मो मे न रुच्चति ।
किच्चो व धम्मो चरितो, रञ्जो होति सुचीरत ॥ 10
१४०. इध चैवानिन्दिता येन, पेच्च येन अनिन्दिता । 10
यसं देवमनुस्सेसु, येन पप्पोमु ब्राह्मण ॥ B. 377
१४१. योहं अत्थं च धम्मं च, कत्तुमिच्छामि ब्राह्मण ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, ब्राह्मणक्खाहि पुच्छितो ॥
१४२. नाञ्जत्र विधुरा राज, एतदक्खातुमरहति^५ । 15
यं त्वं अत्थं च धम्मं च, कत्तुमिच्छसि खत्तिय ॥
१४३. एहि खो पहितोगच्छ, विधुरस्स उपन्तिकं ।
निक्खञ्चिमं^६ सुवण्णस्स, हरं गच्छ सुचीरत ।
अभिहारं इमं दज्जा^७, अत्थधम्मानुसिट्ठिया^८ ॥ 20
१४४. स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, विधुरस्स उपन्तिकं । 20
तमद्दस महाब्रह्मा, असमानं सके घरे ॥

१. होसि—सी०, स्या०, रो० । २. पटिपन्नस्मा—सी०, स्या०, रो० । ३. अधिपच्चं—
रो० । ४. महत्तं—स्या० । ५. तदक्खातुमरहति—सी०, स्या० । ६. निक्खंरत्त—मी० ;
निक्खमिमं—रो० । ७. दज्ज—स्या० । ८. अत्थधम्मानुसिट्ठिया—रो० ।

१४५. रञ्जोहं पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थं धम्मं च पुच्छेसि, इच्चब्रवि युधिद्विलो ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, विधुरक्खाहि पुच्छतो ॥
१४६. गङ्गं मे पिदहिस्सन्ति, न तं^१ सक्कोमि ब्राह्मण ।
अपिधेतुं महासिन्धुं, तं कथं सो भविस्सति ॥
१४७. न ते सक्कोमि अक्खातुं, अत्थं धम्मं च पुच्छतो ।
भद्रकारो च मे पुत्तो, ओरसो मम अत्रजो ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, गन्त्वा पुच्छस्सु ब्राह्मण ॥
१४८. स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, भद्रकारस्सु^२ पन्तिकं^३ ।
तमद्दस महाब्रह्मा, निसिन्नं सम्हि वेस्मनि ॥
१४९. रञ्जोहं पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थं धम्मं च पुच्छेसि, इच्चब्रवि युधिद्विलो ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, भद्रकार पब्रूहि^४ मे ॥
१५०. मंसकाजं^५ अवहाय, गोधं अनुपतामहं ।
न ते सक्कोमि अक्खातुं, अत्थं धम्मं च पुच्छतो ॥
१५१. सञ्चयो^६ नाम मे भाता, कनिट्ठो मे सुचीरत ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, गन्त्वा पुच्छस्सु ब्राह्मण ॥
१५२. स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, सञ्चयस्स उपन्तिकं ।
तमद्दस महाब्रह्मा, निसिन्नं सम्हि वेस्मनि^६ ॥
१५३. रञ्जोहं पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थं धम्मं च पुच्छेसि, इच्चब्रवि युधिद्विलो ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, सञ्चयक्खाहि पुच्छतो ॥
१५४. सदा मं गिलते^७ मच्चु, सायं पातो सुचीरत ।
न ते सक्कोमि अक्खातुं, अत्थं धम्मं च पुच्छतो ॥

१. नं-रो० । २-२. भद्रकारस्स सन्तिकं-सी०, स्या० । ३. ब्रावीहि-रो० ।
४. मसकाचं-रो० । ५. सञ्चयो-सी०, स्या०, रो० । ६. परिसति-स्या०; परीसति-
रो० । ७. गिलति-रो० ।

१५५. सम्भवो नाम मे भाता, कनिष्ठो मे सुचीरत ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, गन्त्वा पुच्छस्सु ब्राह्मण ॥
१५६. अद्भुतो^१ वत भो धम्मो, नायं अस्माक रुच्चति ।
तयो जना पितापुत्ता, तेषु पञ्जाय नो विद् ॥
१५७. न तं सक्कोथ अक्खातुं, अत्थं^२ धम्मं च पुच्छिता । 5
कथं नु दहरो जञ्जा, अत्थं धम्मं च पुच्छिती ॥
१५८. मा नं दहरो ति उञ्जासि^३, अपुच्छित्वान सम्भवं ।
पुच्छित्वा सम्भवं जञ्जा, अत्थं धम्मं च ब्राह्मण ॥
१५९. यथा पि चन्दो विमलो, गच्छं आकासधातुया ।
सब्बे तारागणे^४ लोके, आभाय अतिरोचति ॥ 10
१६०. एवं पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा नं^५ दहरो ति उञ्जासि, अपुच्छित्वान सम्भवं ।
पुच्छित्वा सम्भवं जञ्जा, अत्थं धम्मं च ब्राह्मण ॥
१६१. यथा पि रम्मको मासो, गिम्हानं होति ब्राह्मण ।
अतेवञ्जेहि मासेहि, दुमपुप्फेहि सोभति ॥ 15
१६२. एवं पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो । 16 B. 379
मा नं दहरो ति उञ्जासि, अपुच्छित्वान सम्भवं ।
पुच्छित्वा सम्भवं जञ्जा, अत्थं धम्मं च ब्राह्मण ॥
१६३. यथा पि हिमवा ब्रह्मे, पब्बतो गन्धमादनो ।
नानारुक्खेहि सञ्छन्नी, महाभूतगणालयो । 20
ओसधेहि च दिब्बेहि, दिसा भाति पवाति च ॥
१६४. एवं पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा नं दहरो ति उञ्जासि, अपुच्छित्वान सम्भवं ।
पुच्छित्वा सम्भवं जञ्जा, अत्थं धम्मं च ब्राह्मण ॥

१. अद्भुतो—स्या० । २. अत्थं च—सी० । ३. मञ्जासि—स्या० । ४. तारागणं—
म्या० । ५. तं—सी० ।

१६५. यथा पि पावको ब्रह्मे, अर्चिचमाली यसस्सिमा ।
जलमानो वने^१ गच्छे^१, अनलो कण्हवत्तनी ॥
१६६. घतासनो धूमकेतु, उत्तमाहेवनन्दहो ।
निसीथे^२ पब्बतग्गस्मिं, प्हूतेधो^३ विरोचति ॥
- 5 १६७. एवं पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा नं दहरो ति उञ्जासि, अपुच्छित्वान सम्भवं ।
पुच्छित्वा सम्भवं जञ्जा, अत्थं धम्मं च ब्राह्मण ॥
१६८. जवेन भद्रं जानन्ति, बलिबद्धं^४ च^५ वाहिये ।
दोहेन धेनुं जानन्ति, भासमानं च पण्डितं ॥
- 10 १६९. एवं पि दहरूपेतो, पञ्जायोगेन सम्भवो ।
मा नं दहरो ति उञ्जासि, अपुच्छित्वान सम्भवं ।
पुच्छित्वा सम्भवं जञ्जा, अत्थं धम्मं च ब्राह्मण ॥
१७०. स्वाधिप्पागा भारद्वाजो, सम्भवस्स उपन्तिकं ।
तमद्दस महाब्रह्मा, कीळमानं बहीपुरे ॥
- 15 १७१. रञ्जोहं पहितो दूतो, कोरव्यस्स यसस्सिनो ।
अत्थं धम्मं च पुच्छेसि^६, इच्चब्रवि युधिद्विलो ।
तं त्वं अत्थं च धम्मं च, सम्भवक्खाहि पुच्छित्तो ॥
- B. 380 १७२. तग्घ ते अहमक्खिस्सं, यथा पि कुसलो तथा ।
राजा च खो तं^७ जानाति, यदि काहति वा न वा ॥
- 20 १७३. अज्ज सुवे ति संसेय्य, रञ्जा पुट्ठो सुचीरत ।
मा कत्वा अवसी राजा, अत्थे जाते युधिद्विलो ॥
१७४. अज्जत्तञ्जेव संसेय्य, रञ्जा पुट्ठो सुचीरत ।
कुम्मग्गं न निवेसेय्य, यथा मूळहो अचेतसो ॥
१७५. अत्तानं नातिवत्तेय्य, अधम्मं न समाचरे ।
25 अतित्थे नप्पतारेय्य^८, अनत्थे न युतो सिया ॥

१-१. चरं कच्छे-सी०, रो० । २. निस्सिवे-स्या० । ३. बहुतेजो-स्या० ।
४-४. बलिबद्धञ्च-सी०, रो०; बलिबद्धञ्च-स्या० । ५. पुच्छस्सु-सी०, रो० । ६. नं-
रो० । ७. नप्पकारेय्य-सी०; नप्पतारेय्य-रो० ।

१७६. यो च एतानि ठानानि, कत्तुं जानाति खत्तियो ।
सदा सो वड्डते^१ राजा, सुक्कपक्खेव चन्दिमा ॥
१७७. जातीनं च पियो होति, मित्तेसु च विरोचति ।
कायस्स भेदा सप्पञ्जो, सगं सो उपपज्जती ति ॥

५१६. महाकपिजातकं (६)

१७८. बाराणस्यं^२ अहू राजा, कासीनं रट्टवड्डनो । 5
मित्तामच्चपरिव्यूळहो^३, अगमासि मिगाजिनं^४ ॥
१७९. तत्थ ब्राह्मणमट्टक्खि, सेतं चित्रं किलासिनं ।
विद्धस्तं कोविळारं^५ व^६, किसं^६ धमनिसन्थतं ॥
१८०. परमकारुञ्जतं पत्तं, दिस्वा किच्छगतं नरं ।
अवच ब्यम्हितो राजा, यक्खानं कतमो नुसि ॥ 10
१८१. हत्थपादा च ते सेता, ततो सेततरं^७ सिरो ।
गतं कम्मासवण्णं^८ ते^८, किलासबहुलो चसि ॥
१८२. वट्टनावळि^९ सङ्कासा, पिट्ठि ते निन्नतुन्नता ।
काळपब्बा^{१०} व^{१०} ते अङ्गा, नाञ्जं पस्सामि एदिसं ॥
१८३. उग्घट्टपादो^{११} तसितो, किसो धमनिसन्थतो । 15 B. 381
द्धातो आतत्तरूपोसि^{१२}, कुतोसि^{१३} कत्थ गच्छसि^{१३} ॥
१८४. दुट्टसी अप्पकारोसि, दुब्बण्णो भीमदस्सनो ।
जनेत्ति^{१४} या पि ते माता, न तं इच्छेय्य पस्सितुं ॥
१८५. किं कम्ममकरं^{१५} पुब्बे, कं^{१५} अवज्झं^{१५} अघातयि ।
किब्बिसं यं करित्तवान, इदं दुक्खं उपागमि ॥ 20

१. चड्डते-सी० । २. बाराणस्यं-सी०, रो० । ३. मित्तामच्चपरिव्यूळहो-सी०,
रो० । ४. मिगाजिनं-सी०; मिगाचिरं-रो० । ५-५. कुविळारं व-रो० । ६. कीसं-स्या० ।
७. सेततरो-रो० । ८-८. कम्मासवण्णन्तो-सी० । ९. वट्टनावळि-रो० । १०-१०.
कालपब्बाव-सी०; कालपब्बा च-स्या०; काळापब्बा च-रो० । ११. उग्घट्टपादो-स्या० ।
१२. अतित्तरूपोसि-स्या० । १३-१३. कुतोनु त्वं अगच्छसि-रो० । १४. जनेत्ती-सी० ।
१५. कम्ममकरा-सी०, स्या०, रो० । १६-१६. किं अवज्झं-सी०; किं ०-स्या० ।

१८६. तग्ध ते अहमक्खिस्सं, यथा पि कुसलो तथा ।
सच्चवादिं हि लोकस्मिं, पसंसन्तीध पण्डिता ॥
१८७. एको चरं गोगवेसो, मूळहो^१ अच्चसरिं वने ।
अरञ्जे ईरिणे^२ विवने^३, नानाकुञ्जरसेविते ॥
- 5 १८८. वाळमिगानुचरिते, विप्पनट्टोस्मि कानने ।
अचरिं तत्थ सत्ताहं, खुप्पिपाससमप्पितो^४ ॥
१८९. तत्थ तिन्दुकमट्टक्खिं, विसमट्टं बुभुक्खितो ।
पपातमभिलम्बन्तं, सम्पन्नफलधारिनं ॥
१९०. वातस्सितानि^५ भक्खेसिं, तानि रुच्चिसु मे भुसं ।
10 अतित्तो रुक्खमारुहिं^६, तत्थ हेस्सामि आसितो^७ ॥
१९१. एकं मे भक्खितं आसि, दुतियं अभिपत्थितं ।
ततो सा भञ्जथ साखा, छिन्ना फरसुना विय ॥
१९२. सोहं सहा व साखाहि, उद्धपादो^८ अवंसिरो ।
अप्पतिट्टे अनालम्बे, गिरिदुग्गस्मि पापतं ॥
- 15 १९३. यस्मा च वारि गम्भीरं, तस्मा न समपज्जिसं^९ ।
तत्थ सेसिं निरानन्दो, अनूना दस रत्तियो ॥
१९४. अथेत्थ कपि मागञ्छि^{१०}, गोनङ्गुलो^{११} दरीचरो ।
साखाहि साखं विचरन्तो, खादमानो दुमप्फलं ॥
- B. 382 १९५. सो मं दिस्वा किसं पण्डुं, कारुञ्जमकरं^{१२} मयि ।
20 अम्भो को नाम सो एत्थ, एवं दुक्खेन अट्टितो ॥
१९६. मनुस्सो अमनुस्सो वा, अत्तानं मे पवेदय ।
तस्सञ्जलिं पणामेत्वा, इदं वचनमब्रवि ॥

१. मुळहो-स्या० । २. इरीणे-म० । ३. वने-रो० । ४. खुप्पिपासा०-सी०, रो० । ५. वातसीतानि-सी०, रो० । ६. रुक्खमारुह-सी०, स्या० । ७. अस्सितो-स्या० । ८. उद्धपादो-सी०, रो० । ९. समपज्जिसि-सी०; समभज्जिसं-रो० । १०. मागञ्छि-स्या० । ११. गोनङ्गुलो-सी० । १२. कारुञ्जमकरा-सी० ।

१६७. मनुस्सोहं व्यसम्पत्तो^१, सा मे नत्थि इतो गति ।
तं वो वदामि भद्दं वो^२, त्वं च मे सरणं भव ॥
१६८. गरु^३ सिलं गहेत्वान, विचरी^४ पब्बते कपि ।
सिलाय योगं^५ कत्वान, निसभो एतदब्रवि ॥
१६९. एहि मे पिट्ठिमारुह, गीवं गण्हाहि बाहुभि^६ ।
अहं तं उद्धरिस्सामि, गिरिदुग्गत^७ वेगसा ॥ 5
२००. तस्स तं वचनं सुत्वा, वानरिन्दस्स सिरीमतो ।
पिट्ठिमारुह धीरस्स, गीवं बाहाहि अग्गाहि ॥
२०१. सो मं ततो समुट्ठासि, तेजस्सी^८ बलवा कपि ।
विहञ्जमानो किञ्छेन, गिरिदुग्गत वेगसा ॥ 10
२०२. उद्धरित्वान मं सन्तो, निसभो एतदब्रवि ।
इद्ध मं सम्म रक्खस्सु, पस्सुपिस्सं मुहुत्तकं ॥
२०३. सीहा^९ व्यग्घा च दीपी^{१०} च, अञ्छकोकतरञ्छयो ।
ते मं पमत्तं हिसेय्युं, ते त्वं दिस्वा निवारय^{११} ॥
२०४. एवं मे परित्तातून^{१२}, पस्सु पि सो मुहुत्तकं ।
तदाहं पापिकं दिट्ठिं, पटिलच्चिं अयोनिसो ॥ 15
२०५. भक्खो अयं मनुस्सानं, यथा चञ्जे वने मिगा ।
यं नूनिमं वधित्वान, छातो खादेय्य वानरं ॥
२०६. असितो^{१३} च गमिस्सामि, मंसमादाय सम्बलं ।
कन्तारं नित्थरिस्सामि, पाथेय्यं मे भविस्सति ॥ 20
२०७. ततो सिलं गहेत्वान, मत्थकं सन्निताळयिं ।
मम गत्तकिलन्तस्स^{१४}, पहारो दुब्बलो अहु ॥

१. वसम्पत्तो-स्या०, रो० । २. ते-स्या० । ३. गरु-सी०, रो० । ४. विचरि-
सी०, रो० । ५. योत्तं-स्या० । ६. बाहुहि-सी०, स्या०, रो० । ७. गिरिदुग्गतो-सी०,
रो० । ८. तेजस्सि-सी०; तेजसी-स्या०, रो० । ९. सीह-रो० । १०. दीपि-स्या० ।
११. वारया-रो० । १२. परित्ततून-रो० । १३. आसितो-रो० । १४. भत्त०-सी०,
स्या०; हत्थ०-रो० ।

B. 383

२०८. सो च वेगेनुदप्पत्तो, कपि रुहिरमक्खितो ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, रोदन्तो मं उदक्खति ॥
२०९. माय्योमं करि भद्दन्ते, त्वं च नामेदिसं करि ।
त्वं च खो नाम दीघायु^१, अञ्जे^२ वारेतुमरहमि ॥
- 5 २१०. अहो वत रे पुरिस, ताव दुक्करकारक ।
एदिसा विसमा दुग्गा, पपाता उद्धतो^३ मया ॥
२११. आनीतो परलोका व, दुवभेय्यं मं अमञ्जथ ।
तं तेन पापधम्मनेन, पापं पापेन चिन्तितं ॥
२१२. मा हेव त्वं अधम्मदु, वेदनं कटुकं फुसि ।
10 मा हेव पापकम्मं तं, फलं वेळुं व तं वधि ॥
२१३. तयिमेनत्थि विस्सासो, पापधम्मं^४ असञ्जत^५ ।
एहि मे पिट्ठितो गच्छ, दिस्समानो व सन्तिके ॥
२१४. मुत्तोसि^६ हत्था वाळानं, पत्तोसि मानुसि पदं ।
एस मगो अधम्मदु, तेन गच्छ यथासुखं ॥
- 15 २१५. इदं वत्वा गिरिचरो, रहदे^७ पक्खल्य^८ मत्थकं ।
अस्सूनि सम्पमज्जित्वा, ततो पब्बतमारुहि ॥
२१६. सोहं तेनाभिसत्तोस्मि, परिळाहेन अट्ठितो ।
ड्यहमानेन गत्तेन, वारिं पातुं उपागमि ॥
२१७. अग्गिना विय सन्तत्तो, रहदो रुहिरमक्खितो ।
20 पुब्बलोहितसङ्कासो, सब्बो मे समपज्जथ ॥
२१८. यावन्तो उदबिन्दूनि, कायस्मिं निपत्तिसु मे ।
तावन्तो गण्ड^९ जायेथ, अद्धबेलुवसादिसा^९ ॥
२१९. पभिन्ना पग्घरिसु मे, कुणपा पुब्बलोहिता ।
येन येनेव गच्छामि, गामेसु निगमेसु च ॥

१. दीघायु-रो० । २. अञ्जं-रो० । ३. उद्धतो-रो० । ४-४. पापधम्मं
अमञ्जथ-रो० । ५. मुत्तोति-सी० । ६. रुहिरं-स्या० । ७. पक्खाल्य-सी० ।
८. गण्डू-सी०, रो०; गण्डु-स्या० । ९. अद्धबेलुवसादिसा-सी०; अद्धबेलुवसादिसा-
स्या० ।

२२०. दण्डहत्था निवारन्ति, इत्थियो पुरिसा च मं ।
ओक्किता^१ पूतिगन्धेन, मास्सु ओरेन आगमा ॥
२२१. एतादिसं इदं दुक्खं, सत्त वस्सानि दानि मे ।
अनुभोमि सकं कम्मं, पुब्बे दुक्कटमत्तनो^२ ॥
२२२. तं वो वदामि भद्दन्ते^३, यावन्तेत्थ समागता ।
मास्सु मित्तानं^४ दुब्बिभत्थो, मित्तदुब्बो हि पापको ॥
२२३. कुट्टी किलासी भवति, यो मित्तानिध^५ दुब्बति ।
कायस्स भेदा मित्तद्दु^६, निरयं सोपपज्जती ति ॥

५१७. दकरक्खसजातकं (७)

२२४. सचे वो वुय्हमानानं, सत्तन्नं उदकण्णवे ।
मनुस्सबलिमेसानो, नावं गण्हेय्य रक्खसो ।
अनुपुब्बं कथं दत्त्वा, मुञ्चेसि दकरक्खसा^७ ॥
२२५. मातरं पठमं दज्जं, भरियं दत्त्वान भातरं ।
ततो सहायं दत्त्वान, पञ्चमं दज्जं^८ ब्राह्मणं ।
छट्ठाहं दज्जमत्तानं, नेव दज्जं^९ महोसधं ॥
२२६. पोसेता ते जनेत्ती च, दीघरत्तानुकम्पिका ।
छम्भी^{१०} तयि पदुस्सति^{१०}, पण्डिता अत्थदस्सिनी ।
अञ्जं उपनिसं कत्वा, वधा तं परिमोचयि ॥
२२७. तं तादिसिं पाणर्दिदि, ओरसं गब्भधारिणि^{११} ।
मातरं केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
२२८. दहरा वियलङ्कारं, धारेति^{१२} अपिळन्धनं^{१३} ।
दोवारिके अनीकट्टे, अतिवेलं पजग्घति ॥

१. ओक्किणा-सी० । २. दुक्कटमत्तनो-रो० । ३. भद्दं वो-सी०, रो० । ४. मित्तानं-रो० । ५. मित्तानिध-स्या० । ६. मित्तदुब्बो-स्या० । ७. दकरक्खतो-रो० । ८. दज्ज-स्या० । ९. दज्ज-रो० । १०-१०. छम्भी तयि पदुट्टस्मिं-सी०; छम्भि तयि बदुट्टस्मिं-स्या० । ११. गब्भधारिणि-सी० । १२. वारेति-सी० । १३. अपिलन्धनं-स्या० ।

B. 385

२२६. अथो^१ पि पटिराजूनं, सयं दूतानि सासति ।
मातरं तेन दोसेन, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥
२३०. इत्थिगुम्बस्स^२ पवरा, अच्चन्तं^३ पियभाणिनी^४ ।
अनुग्गता^५ सीलवती, छाया व अनपायिनी ॥
२३१. अक्कोधना पुञ्जवती^६, पण्डिता अत्थदस्सिनी ।
उब्बरिं केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
२३२. खिड्डारतिसमापन्नं, अनत्थवसमागतं ।
सा मं सकान पुत्तानं, अयाचं याचते धनं ॥
२३३. सोहं ददामि सारत्तो^७, बहुं उच्चावचं धनं ।
सुदुच्चजं चजित्वान, पच्छा सोचामि दुम्मनो ।
उब्बरिं तेन दोसेन, दज्जाहं^८ दकरक्खिनो ॥
२३४. येनोचिता जनपदा^९, आनीता च पटिग्गहं ।
आभतं पररज्जेभि^{१०}, अभिट्ठाय बहुं^{१०} धनं ॥
२३५. धनुग्गहानं पवरं, सूरं तिखिणमन्तिनं ।
भातरं केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
२३६. येनोचिता^{११} जनपदा, आनीता च पटिग्गहं ।
आभतं पररज्जेभि, अभिट्ठाय बहुं धनं ॥
२३७. धनुग्गहानं पवरो, सूरु तिखिणमन्ति च ।
मयायं^{१२} सुखितो राजा, अतिमञ्जति दारको ॥
२३८. उपट्टानं पि मे अय्ये, न सो एति यथा पुरे ।
भातरं तेन दोसेन, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥
२३९. एकरत्तेन उभयो, त्वं चेव धनुसेख च^{१३} ।
उभो जातेत्थ पञ्चाला, सहाया सुसमावया ॥

१. ततो-सी० । २. इत्थीगुम्बस्स-स्या० । ३-३. अच्चन्त पिय वादिनी-सी०, रो० । ४. अनुब्बता-स्या० । ५. पुञ्जवती-सी०, रो० । ६. सारत्तो-स्या० । ७. दज्जामि-सी० । ८. जानपदा-सी०, स्या०, रो० । ९. पररज्जेहि-सी० । १०. बहु-स्या० । ११. मयोचिता-सी०; मयाचिता-रो० । १२. मया सो-सी०, रो० । १३. वा-सी०, स्या०, रो० ।

२४०. चरिया तं अनुबन्धित्थो, एकदुक्खसुखो तव ।
उस्सुक्को^१ ते दिवारत्ति, सब्बकिच्चेसु व्यावटो^२ ।
सहायं केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
२४१. चरिया^३ मं^३ अयं अय्ये, पजग्घित्थो^४ मया सह ।
अज्जा पि तेन वण्णेन, अतिवेलं पजग्घति ॥ 5
२४२. उब्बरियापिहं^५ अय्ये, मन्तयामि रहोगतो ।
अनामन्तो^६ पविसति, पुब्बे अप्पटिवेदितो ॥
२४३. लद्धद्वारो^७ कतोकासो, अहिरिकं^८ अनादरं ।
सहायं तेन दोसेन, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥
२४४. कुसलो सब्बनिमित्तानं, स्तञ्जू^९ आगतागमो ।
उप्पाते^{१०} सुपिने युत्तो, निय्याने च पवेसने ॥ 10
२४५. पट्टो^{११} भूमन्तलक्खस्मिं, नक्खत्तपदकोविदो ।
ब्राह्मणं केन दोसेन, दज्जासि दकरक्खिनो ॥
२४६. परिसायं पि मे अय्ये, उम्मीलित्वा^{१२} उदिक्वति ।
तस्मा अच्चभमुं लुट्ठं, दज्जाहं दकरक्खिनो ॥ 15
२४७. ससमुद्दपरियायं, महिं सागरकुण्डलं ।
वसुन्धरं आवससि^{१३}, अमच्चपरिवारितो ॥
२४८. चातुरन्तो महारट्टो, विजितावी महब्बलो ।
पथब्ब्या एकराजासि, यसो ते विपुलं गतो ॥
२४९. सोळसित्थिसहस्सानि, आमत्तमणिकुण्डला ।
नानाजनपदा नारी, देवकञ्जूपमा सुभा ॥ 20
२५०. एवं सब्बङ्गसम्पन्नं, सब्बकामसमिद्धिनं ।
सुखितानं पियं दीघं, जीवितं आहु खत्तिय ॥

१. उस्सुक्को-सी० । २. व्यावटो-सी०; पावटो-स्या० । ३-३. चरियाय-
सी० । ४. सञ्जग्घित्थो-स्या० । ५. उब्बरियापिमे-सी० । ६. अनामन्ता-सी० । ७.
लद्धवारो-सी०, रो० । ८. अहिरिकं-स्या० । ९. रुदञ्जू-सी०, स्या०, रो० । १०.
उप्पदे-सी०, स्या० । ११. पट्टो-सी०, रो०; पटो-स्या० । १२. मीलियित्वा-सी०; उम्मि-
लित्वा-स्या० । १३. आवससि-सी० ।

B. 387

२५१. अथ त्वं केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
पण्डितं अनुरक्खन्तो, पाणं चजसि दुच्चजं ॥
२५२. यतो पि आगतो अय्ये, मम हत्थं महोसधो ।
नाभिजानामि धीरस्स, अनुमत्तं पि दुक्कटं^१ ॥
२५३. सचे च^२ किस्मिच्चि^३ काले, मरणं मे पुरे सिया ।
सो^४ मे पुत्ते^५ पपुत्ते च, सुखापेय्य महोसधो ॥
२५४. अनागतं पच्चुप्पन्नं, सब्बमत्थं पि^६ पस्सति^७ ।
अनापराधकम्मन्तं, न दज्जं दकरक्खिनो ॥
२५५. इदं सुणाथ^८ पञ्चाला, चूळनेय्यस्स^९ भासितं ।
पण्डितं अनुरक्खन्तो, पाणं चजति दुच्चजं ॥
२५६. मातु भरियाय भातुच्च^{१०}, सखिनो ब्राह्मणस्स च ।
अत्तनो चा पि पञ्चालो, छन्नं चजति जीवितं ॥
२५७. एवं महत्थिका^{११} पञ्जा, निपुणा साधुचिन्तिनी ।
दिट्ठधम्महितत्थाय^{१२}, सम्परायसुखाय चा ति ॥

५१८. पण्डरनागराजजातकं^{१०} (८)

२५८. विकिण्णवाचं अनिगुट्ठ^{११} मन्तं,
असञ्जतं अपरिचक्खितारं ।
भयं तमन्वेति सयं अबोधं,
नागं यथा पण्डरकं सुपण्णो ॥
२५९. यो गुट्ठमन्तं परिरक्खनेय्यं,
मोहा नरो संसति हासमानो^{१२} ।
तं भिन्नमन्तं भयमन्वेति खिप्पं,
नागं यथा पण्डरकं सुपण्णो ॥

१. दुक्कटं—सी० । २-२. पि किम्हिच्चि—स्या० । ३-३. पुत्ते च मे—सी०, स्या०, रो० । ४-४. विपस्सति—सी०, स्या०, रो० । ५. सुणोथ—सी० । ६. चूळनीयस्स—सी० । ७. भातु च—स्या० । ८. महिद्धिया—स्या० । ९. दिट्ठधम्मे हितत्थाय—सी० । १०. पण्डरकजातक—सी०, स्या०; पण्डरजातक—रो० । ११. अनिगुट्ठ—रो० । १२. भासमानो—सी०, रो० ।

२६०. नानुमित्तो गरुं अत्थं, गुय्हं वेदितुमरहति^१ ।
मुमित्तो च असम्बुद्धं, सम्बुद्धं वा अनत्थ वा ॥
२६१. विस्सासमापज्जिमहं^२ अचेलं^३, B: 388
समणो अयं सम्मतो भावितत्तो ।
तस्साहमक्खिं विवरिं^४ गुय्हमत्थं, 5
अतीतमत्थो कपणं^५ रुदामि ॥
२६२. तस्साहं परमं^६ ब्रह्मे गुय्हं,
वाचं हि मं नासक्खिं^६ संयमेतुं ।
तप्पक्खतो हि भयमागतं ममं^७,
अतीतमत्थो कपणं रुदामि ॥ 10
२६३. यो वे नरो सुहदं मञ्जमानो,
गुय्हमत्थं संसति दुक्कुलीने ।
दोसा भया अथ वा रागरत्ता^८,
पल्लित्थितो^९ बालो असंसयं सो ॥
२६४. तिरोक्खवाचो असतं पविट्ठो, 15
यो सङ्गतीसु मुदीरेति^{१०} वाक्यं ।
आसीविसो दुम्मुखोत्याहु तं नरं,
आरा आरा^{११} संयमे तादिसम्हा ॥
२६५. अन्नं पानं कासिकचन्दनं^{१२} च,
मनापित्थियो^{१३} मालमुच्छादनं च ।
ओहाय गच्छामसे सब्बकामे,
सुपण्ण पाणूपगता व त्यम्हा ॥ 20
२६६. को नीध तिण्णं गरहं उपेति,
अस्मिंध लोके पाणभू नागराज ।

१. वेदितुं - रो० । २-२. विस्सासमापज्जीमहं अचेलो - सी० ; ० अचेलो - रो० ।
३. विवरं - सी० । ४. कपणो - रो० । ५. पुरिमं - सी० । ६. नासक्खि - रो० । ७.
मम - सी०, स्या०, रो० । ८. रागरत्तो - सी०, स्या०, रो० । ९. पल्लित्थितो - स्या० ;
पल्लित्थो - रो० । १०. मुदिरेति - स्या० । ११. अरा - रो० । १२. कासिकं ० - रो० ।
१३. मनापिट्ठियो - रो० ।

समणो सुपण्णो अथ वा त्वमेव^१,
किंकारणा पण्डरकगहीतो^२ ॥

B. 389

२६७. समणो ति^३ मे सम्मतत्तो अहोसि,
पियो च मे मनसा भावितत्तो ।
5 तस्साहमक्खिं विवरिं गुय्हमत्थं,
अतीतमत्थो कपणं रुदामि ॥

5

२६८. न चत्थि सत्तो अमरो पथव्या^४,
पञ्जाविधा नत्थि न निन्दितब्बा ।
सच्चेन^५ धम्मेन धितिया^६ दमेन,
10 अलब्भमव्याहरती^७ नरो इध ॥

10

२६९. मातापिता परमा बन्धवानं,
नास्स ततियो अनुकम्पकत्थि ।
तेसं पि गुय्हं परमं न संसे,
मन्तस्स भेदं परिसङ्कमानो ॥

15

२७०. मातापिता भगिनी भातरो च,
सहाया^८ वा यस्स होन्ति सपक्खा ।
तेसं पि गुय्हं परमं न संसे,
मन्तस्स भेदं परिसङ्कमानो ॥

20

२७१. भरिया चे पुरिसं वज्जा, कोमारी पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता आतिसङ्घपुरक्खता,
तस्सा पि गुय्हं परमं न संसे ।
मन्तस्स भेदं परिसङ्कमानो ॥

25

२७२. न गुय्हमत्थं विवरेय्य, रक्खेय्य नं यथा निर्धि ।
न हि पातुकतो साधु, गुय्हो अत्थो पजानता ॥
२७३. थिया गुय्हं न संसेय्य, अमित्तस्स च पण्डितो ।
यो चामिसेन संहिरो, हृदयत्थेनो च यो नरो ॥

१. तवेव - रो० । २. पण्डरक गहीतो - स्या० । ३. हि - स्या० । ४. पठव्या - सी०, स्या०; पथव्या - रो० । ५. सच्चेन च - स्या० । ६. धिया - सी०, रो० । ७. लब्भमव्याहरती - रो० । ८. सभाय - रो० ।

२७४. गुय्हमत्थं असम्बुद्धं, सम्बोधयति यो नरो ।
मन्तभेदभया तस्स, दासभूतो तितिक्वति ॥
२७५. यावन्तो पुरिसस्सत्थं, गुय्हं जानन्ति मन्तिनं ।
तावन्तो तस्स उब्बेगा, तस्मा गुय्हं न विस्सजे ॥ B. 390
२७६. विविच्च भासेय्य दिवा रहस्सं,
रत्ति गिरं नातिवेलं पमुञ्चे ।
उपस्सुतिका हि सुणन्ति मन्तं,
तस्मा मन्तो खिप्पमुपेति भेदं ॥ 5
२७७. यथा पि अस्स^१ नगरं महन्तं,
अद्वारकं^२ आयसं भद्दसालं ।
समन्तखातापरिखाउपेतं,
एवं पि मे ते इध गुय्हमन्ता ॥ 10
२७८. ये गुय्हमन्ता अविक्किण्णवाचा,
दळ्हा सदत्थेसु नरा दुजिह्वा^३ ।
आरा अमित्ता व्यवजन्ति^४ तेहि,
आसीविसा वारिव सत्तुसङ्घा^५ ॥ 15
२७९. हित्वा घरं पब्बजितो अचेलो,
नग्गो मुण्डो चरति घासहेतु ।
तम्हि^६ नु खो विवारीं गुय्हमत्थं,
अत्था च धम्मा च अपगगतम्हा^७ ॥ 20
२८०. कथंकरो होति^८ सुपण्णराज,
किंसीलो केन वतेन वत्तं ।
समणो चरं हित्वा ममायितानि,
कथंकरो सग्गमुपेति ठानं ॥

१. अयो - स्या० । २. आळारकं - रो० । ३. दुजिह्वा - स्या०, रो० । ४. व्यवजन्ति - रो० । ५. सत्तुसङ्घा - मी० । ६. तम्ही - रो० । ७. अपगगतम्हा - मी०; अपगगतम्हा - स्या०; अपगगतम्हा - रो० । ८. चाहि - रो० ।

२८१. हिरिया तितिक्खाय दमेनुपेतो^१,
 अक्कोधनो पेषुणियं^२ पहाय ।
 समणो चरं हित्वा ममायितानि^३,
 एवंकरो सग्गमुपेति ठानं ॥
- B. 391 5 २८२. माता व पुत्तं तरुणं तनुज्जं^४,
 सम्पस्सता^५ सब्बगतं फरेति ।
 एवं पि मे त्वं पातुरहु दिजिन्द,
 माता व पुत्तं अनुकम्पमानो ॥
- 10 २८३. हन्दज्ज त्वं मुच्चं^६ वधा दुजिब्ब,
 तयो हि पुत्ता न हि अञ्जो अत्थि ।
 अन्तेवासी दिन्नको अत्रजो च,
 रज्जस्सु^७ पुत्तञ्जतरो मे अहोसि ॥
- 15 २८४. इच्चेव वाक्यं विसज्जी^८ सुपण्णो,
 भुम्मं^९ पतिट्ठाय दिजो दुजिब्बं ।
 मुत्तज्ज त्वं सब्बभयातिवत्तो,
 थलूदके होहि मयाभिगुत्तो ॥
- 20 २८५. आतड्ढिनं यथा कुसलो भिसक्को,
 पिपासितानं रहदो व सीतो ।
 वेस्मं यथा हिमसीतट्ठितानं^{१०},
 एवं पि ते सरणमहं भवामि ॥
२८६. सन्धिं^{११} कत्वा अमित्तेन, अण्डजेन जलाबुज ।
 विवरिय दाठं सेसिं^{१२}, कुतो तं^{१३} भयमागतं^{१३} ॥
२८७. सङ्केथेव अमित्तिस्मिं^{१४}, मित्तिस्मिं पि न विस्ससे ।
 अभया भयमुप्पन्नं, अपि मूलानि कन्तति ॥

१. दमेन खन्तिया-सी०, स्या०, रो० । २. पेषुणियं-सी० । ३. ममायितानि-सी० ।
 ४. तनुजं-रो० । ५. सम्पस्सतं-सी०, रो० । ६. मुच्च-सी०, स्या० । ७. रज्जस्सु-
 सी०, स्या०, रो० । ८. विसज्जि-स्या०; विसज्जी-रो० । ९. भुम्मं-सी०, स्या०;
 भुम्मा-रो० । १०. हिमसिसिरट्ठितानं-रो० । ११. सन्धि-स्या० । १२. सयमि-सी०,
 रो०; पस्ससि-स्या० । १३-१३. ते भयमागतो-सी० । १४. अमित्तिह-सी० ।

२८८. कथं नु विस्ससे त्यम्हि, येनासि कलहो कतो ।
निच्चयत्तेन ठातब्बं, सो दिसब्धि^१ न रज्जति ॥

२८९. विस्सासये न च तं^२ विस्सयेय्य^३,
असङ्कितो सङ्कितो च भवेय्य ।
तथा तथा विञ्जू परक्कमेय्य,
यथा यथा भावं परो न जञ्जा ॥

5

२९०. ते देववण्णा^४ सुखुमालरूपा,
उभो समा सुजया^५ पुञ्जखन्धा^६ ।
उपागमुं करं^७ पियं^८ अचेलं,
मिस्सीभूता अस्सवाहा व नागा ॥

B. 312

10

२९१. ततो हवे पण्डरको अचेलं,
सयमेवुपागम्म इदं अवोच ।
मुत्तज्जहं सब्बभयातिवतो,
न हि^९ नून तुय्हं मनसो पियम्हा ॥

२९२. पियो हि मे आसि मुण्णराजा,
असंसयं पण्डरकेन सच्चं ।
सो रागरत्तो व^{१०} अकासिमेतं,
पापकम्मं^{११} सम्पजानो न मोहा ॥

15

२९३. न मे पियं अप्पियं वा पि होति,
सम्पस्सतो लोकमिमं परं च ।
सुसञ्जतानञ्चिह वियञ्जनेन,
असञ्जतो लोकमिमं चरासि ॥

20

२९४. अरियावकासोसि अनरियोवासि^{१२},
असञ्जतो सञ्जतसन्निकासो ।

१. दिसब्धि - रो० । २-२. नं विस्ससेय्य - सी०, स्या०, रो० । ३. देववण्णा - रो० ।
४. सुजयो - सी०, रो० । ५. पुञ्ज खन्धा - स्या०; पुञ्जान्धा - रो० । ६-६. कारम्बियं -
सी०, रो० । ७. ह - रो० । ८. च - सी०, स्या० । ९. पियं कम्मं - सी०, रो० । १०.
अनरियो आसि - सी०, रो०; अनरियोव होसि - स्या० ।

कण्हाभिजातिकोसि अनरियरूपो^१,
पापं बहुं दुच्चरितं अचारि ॥

२९५. अदुदुस्स तुवं दुब्भि^२, दुब्भी^३ च पिसुणो^४ चसि ।
एतेन सच्चवज्जेन, मुद्धा ते फलतु सत्तधा ॥

5 २९६. तस्मा हि मित्तानं न दुब्भितव्वं,
मित्तदुब्भा^५ पापियो नत्थि अञ्जो ।
आसित्तसत्तो निहतो पथव्या,
इन्दस्स वाक्येन हि संवरो हतो ति ॥

५१९. सम्बुलाजातकं^६ (९)

B. 393

10

२९७. का वेधमाना गिरिकन्दरायं,
एका तुवं तिदुसि संहितूर^७ ।
पुट्टासि मे पाणिपमेय्यमज्जे,
अक्खाहि मे नामं च बन्धवे च ॥

15

२९८. ओभासयं वनं रम्मं, सीहव्यग्घनिसेवितं ।
का वा त्वमसि कल्याणि, कस्स वा त्वं सुमज्झिमे ।
अभिवादेमि तं भद्दे, दानवाहं नमत्थु ते ॥

२९९. यो पुत्तो कासिराजस्स, सोत्थिसेनो ति तं^८ विदू ।
तस्साहं सम्बुला भरिया, एवं जानाहि दानव ।
अभिवादेमि तं^९ भन्ते^९, सम्बुलाहं नमत्थु ते ॥

20

३००. वेदेहपुत्तो भद्दन्ते, वने वसति आतुरो ।
तमहं रोगसम्मत्तं, एका एकं उपट्ठहं^{१०} ॥

३०१. अहं च वनमुञ्छाय, मधुमंसं मिगाबिलं ।
यदा हरामि तं भवखो, तस्स नूनज्ज नाधति ॥

३०२. किं वने राजपुत्तेन, आतुरेन करिस्ससि ।
सम्बुले परिचिष्णेन, अहं भत्ता भवामि ते ॥

१. अनरीयरूपो - स्या० । २. दुब्भि - रो० । ३. दुब्भी - रो० । ४. पिसुनो - सी० । ५. मित्तदुब्भा हि - स्या० ; मित्तदुब्भा - रो० । ६. सम्बुल जातक - रो० । ७. सञ्जतूर - सी०, रो० ; सञ्चि तूर - स्या० । ८. नं - सी० । ९-९. भद्दन्ते - सी०, स्या० । १०. उपट्ठहि - सी० ।

३०३. सोकट्टाय दुरत्ताय, किं रूपं विज्जते मम ।
अञ्जं परियेस भद्दन्ते, अभिरूपतरं मया ॥
३०४. एहिमं गिरिमारुह्य, भरिया मे^१ चतुस्सता ।
तासं त्वं पवरा होहि, सब्बकामसमिद्धिनी ॥
३०५. नून^२ तारकवण्णाभे^३, यं किञ्चि मनसिच्छसि । 5
सब्बं तं पचुरं मय्हं, रमस्स्वज्ज^४ मया सह ॥
३०६. नो चे तुवं^५ महेसेय्यं, सम्बुले कारयिस्ससि ।
अलं त्वं पातरासाय, पण्हे^६ भक्खा भविस्ससि ॥
३०७. तं च सत्तजटो लुट्ठो, कळारो पुरिसादको । 8
वने नाथं अपस्सन्तिं, सम्बुलं अग्गही भुजे ॥ B. 394
३०८. अधिपन्ना पिसाचेन, लुट्ठेनामिसच्चक्खुना ।
सा च सत्तुवसम्पत्ता, पतिमेवानुसोचति ॥
३०९. न मे इदं तथा दुक्खं, यं मं खादेय्य रक्खसो ।
यं च^७ मे अय्यपुत्तस्स, मनो हेस्सति अञ्जथा ॥
३१०. न सन्ति देवा पवसन्ति नून, 15
न हि^८ नून सन्ति इध लोकपाला ।
सहसा करोन्तानमसञ्जतानं,
न हि नून सन्ति पटिसेधितारो ॥
३११. इत्थीनमेसा पवरा यसस्सिनी, 20
सन्ता समा अग्गिरिवुग्गतेजा ।
तञ्चे तुवं रक्खसादेसि कञ्जं,
मुद्धा च^९ हि^९ सत्तधा ते फलेय्य ।
मा त्वं दही^{१०} मुञ्च पतिब्बताय^{११} ॥

१. मय्हं—सी०, स्या०, रो० । २. ननु—सी०, स्या०, रो० । ३. हाटकवण्णाभे—
रो० । ४. रमस्सुज्ज—सी०, स्या० । ५. त्वं—सी० । ६. पञ्जे—सी०; मञ्जे—रो० । ७.
चे—रो० । ८. ह—रो० । ९-९. वहि—रो० । १०. दहि—सी०, स्या०; जही—रो० । ११.
पतिब्बता सा—सी० ।

३१२. सा च अस्सममागच्छि^१, पमुत्ता पुरिसादका ।
नीळं^२ पळिनं^३ सकुणी व, गतसिङ्गं व आलयं ॥
३१३. सा तत्थ परिदेवेसि, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
सम्बुला उतुमत्तक्खा, वने नाथं अपस्सन्ती ॥
- 5 ३१४. समणे ब्राह्मणे वन्दे, सम्पन्नचरणे इसे ।
राजपुत्तं अपस्सन्ती, तुम्हंम्हि^४ सरणं गता ॥
३१५. वन्दे सीहे च ब्यग्घे च, ये च अञ्जे वने मिगा ।
राजपुत्तं अपस्सन्ती, तुम्हंम्हि सरणं गता ॥
३१६. तिणा^५ लतानि ओसध्यो, पब्बतानि वनानि च ।
10 राजपुत्तं अपस्सन्ती, तुम्हंम्हि सरणं गता ॥
- B. 395 ३१७. वन्दे इन्दीवरीसामं^६, रत्तिं^७ नक्खत्तमालिनिं ।
राजपुत्तं अपस्सन्ती, तुम्हंम्हि सरणं गता ॥
३१८. वन्दे भागीरथिं^८ गङ्गं, सवन्तीनं पटिग्गहं ।
राजपुत्तं अपस्सन्ती, तुम्हंम्हि सरणं गता ॥
- 15 ३१९. वन्दे अहं पब्बतराजसेट्ठं, हिमवन्तं सिलुच्चयं ।
राजपुत्तं अपस्सन्ती, तुम्हंम्हि सरणं गता ॥
३२०. अतिसायं वतागच्छिं^९, राजपुत्ति यसस्सिनि ।
केन नुज्ज समागच्छि, को ते पियतरो मया ॥
३२१. इदं खोहं तदावोचं^{१०}, गहिता तेन सत्तुना ।
20 न मे इदं तथा दुक्खं, यं मं खादेय्य रक्खसो ।
यं च मे अय्यपुत्तस्स, मनो हेस्सति अञ्जथा ॥
३२२. चोरीनं बहुबुद्धीनं, यासु सच्चं सुदुल्लभं ।
थीनं भावो दुराजानो, मच्छस्सेवोदके गतं ॥

१. अस्सममागच्छि - सी०, रो० । २. निङ्गं - स्या० । ३. फलिन - सी०, रो०; फलीन - स्या० । ४. तुम्हं हि - रो० । ५. तिण - रो० । ६. इन्दीवरीसामं - स्या० । ७. रत्ति - स्या० । ८. भगिरथि - स्या० । ९. वतागच्छि - सी०, रो० । १०. तदवोचं - सी० ।

३२३. तथा मं सच्चं पालेतु, पालयिस्सति चे ममं ।
 यथाहं नाभिजानामि, अञ्जं पियतरं तथा ।
 एतेन सच्चवज्जेन, व्याधि^१ ते वूपसम्मतु ॥
३२४. ये कुञ्जरा सत्तसता उळारा,
 रक्खन्ति रत्तिन्दिवमुय्युतावुधा । 5
 धनुग्गहानं च सतानि सोळस,
 कथंविधे पस्ससि भद्दे सत्तवो ॥
३२५. अलङ्कतायो पदुमुत्तरत्तचा,
 विरागिता पस्सति हंसगग्गरा ।
 तासं सुणित्वा मितगीतवादितं^२, 10
 न दानि मे तात तथा यथा पुरे ॥
३२६. सुवण्णसंकच्चधरा सुविग्गहा,
 अलङ्कता मानुसियच्छरूपमा ।
 सेनोपिया^३ तात अनिन्दितङ्गियो^४,
 खत्तियकञ्जा पटिलोभयन्ति^५ नं ॥ 15
३२७. सचे अहं तात तथा यथा पुरे,
 पतिं^६ तमुञ्छाय^६ पुना वने भरे ।
 सम्मानये मं न च मं विमानये,
 इतो पि मे तात ततो वरं सिया ॥
३२८. यमन्नपाने विपुलस्मि ओहिते,
 नारी विमट्टाभरणा अलङ्कता । 20
 सब्बङ्गुपेता पतिनो च^७ अप्पिया,
 अब्बज्ज^८ तस्सा मरणं ततो परं ॥
३२९. अपि चे दलिद्दा^९ कपणा अनाळिहया^{१०},
 कटादुतीया^{११} पतिनो च सा पिया । 25

B. 396

१. व्याधि - सी०, रो० । २. मितगीतवादिनं - रो० । ३. सेनूपिया - रो० । ४. अनिन्दितग्गियो - सी० । ५. पटिलाभयन्ति - रो० । ६-६. पतीत उञ्छाय - रो० । ७. व - रो० । ८. अब्बज्ज - स्या०; आबज्ज - रो० । ९. दलिद्दा - सी०, रो० । १०. अनाळिया - स्या० । ११. कटादुतीया - सी०, स्या०; कालादुतीया - रो० ।

सब्वङ्गुपेताय पि अण्पियाय,
अयमेव सेय्या^१ कपणा पि या पिया ॥

३३०. सुदुल्लभित्थी पुरिसस्स या हिता,
भत्तित्थिया दुल्लभो यो हितो च ।
हिता च ते सीलवती च^२ भरिया^३,
जनिन्द धम्मं चर सम्बुलाय ॥
३३१. सचे तुवं विपुले लद्धभोगे,
इस्सावतिण्णा मरणं उपेसि ।
अहं च ते भट्ठे इमा^४ राजकञ्जा^५,
सब्बे^६ ते वचनकरा भवामा ति ॥

५२०. गन्धतिन्दुकजातकं^६ (१०)

B. 397

३३२. अप्पमादो अमतं^७ पदं, पमादो मच्चुनो पदं ।
अप्पमत्ता न मीयन्ति, ये पमत्ता यथा मता ॥
३३३. मदा पमादो जायेथ, पमादा जायते खयो ।
खया पदोसा^८ जायन्ति, मा^९ पमादो^९ भरतूसभ ॥
३३४. बहू हि खत्तिया जीना^{१०}, अत्थं रट्ठं पमादिनो ।
अथो पि गामिनो गामा, अनगारा^{११} अगारिनो ॥
३३५. खत्तियस्स पमत्तस्स, रट्ठस्मिं रट्ठवड्डन^{१२} ।
सब्बे भोगा विनस्सन्ति, रञ्जो तं वुच्चते अघं ॥
३३६. नेस धम्मो महाराज, अतिवेलं पमज्जसि ।
इद्धं फीतं जनपदं, चोरा विद्धंसयन्ति नं^{१३} ॥
३३७. न ते पुत्ता भविस्सन्ति, न हिरञ्जं न धानियं ।
रट्ठे विलुप्पमानमिह^{१४}, सब्बभोगेहि जिज्यसि^{१५} ॥

१. सेय्यो-स्या० । २. स्या० पोत्थके नत्थि । ३. भारिया-रो० । ४-४. इमा च कञ्जा-रो० । ५. सब्बेव-सी०, स्या०, रो० । ६. भण्डुतिण्डुकजातकं-स्या०; गण्डतिन्दुकजातकं-रो० । ७. अमत-सी०, रो० । ८. च दोसा-सी० । ९-९. मा मदो-सी०, स्या०, रो० । १०. जिना-स्या० । ११. अनागारा-सी०, स्या०, रो० । १२. रट्ठवड्डन-रो० । १३. तं-रो० । १४. विलुप्पमानमिह-स्या०, रो० । १५. जीयसि-रो० ।

३३८. सब्बभोगा^१ परिजिण्णं, राजानं वा^२ पि खत्तियं^३ ।
आतिमित्ता सुहज्जा च, न तं^४ मञ्जन्ति मानियं^५ ॥
३३९. हत्थारोहा^६ अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका^७ ।
तमेवमुपजीवन्ता, न तं मञ्जन्ति मानियं ॥
३४०. असंविहितकम्मन्तं, बालं दुम्मन्तिमन्तिनं^८ । 5
सिरी जहति दुम्मेधं, जिण्णं व उरगो तचं ॥
३४१. सुसंविहितकम्मन्तं, कालुट्ठायिं अतन्दितं ।
सब्बे भोगाभिवड्ढन्ति, गावो सउसभामि व ॥
३४२. उपस्सुति महाराज, रट्ठे जनपदे चर ।
तत्थ दिस्वा च सुत्वा च, ततो तं पटिपज्जसि ॥ 10
३४३. एवं वेदेतु पञ्चालो, सङ्गामे सरमप्पितो^९ ।
यथाहमज्ज वेदेमि, कण्टकेन समप्पितो ॥
३४४. जिण्णो दुब्बलचक्खूसि, न रूपं साधु पस्ससि । B. 398
किं तत्थ^{१०} ब्रह्मदत्तस्स, यं तं मग्गेय्य^{१०} कण्टको ॥
३४५. बह्वेत्य^{११} ब्रह्मदत्तस्स, सोहं^{१२} मग्गस्मि^{१३} ब्राह्मण । 15
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
३४६. रत्तिञ्चि^{१४} चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्ठस्मिं कूटराजस्स^{१५}, बहु अधम्मिको जनो ॥
३४७. एतादिसे भये जाते^{१६}, भयट्ठा^{१७} तात^{१७} माणवा ।
निल्लेनकानि कुब्बन्ति, वने आहत्वा^{१५} कण्टकं ॥ 20
३४८. कदास्सु नामयं राजा, ब्रह्मदत्तो मरिस्सति ।
यस्स रट्ठिह् जिज्यन्ति^{१८}, अप्पतिका^{२०} कुमारिका ॥

१. सब्बभोग-सी०, स्या०, रो० । २-२. चापि खत्तिय-रो० । ३. नं-रो० ।
४. मन्तियं-स्या०; खत्तियं-रो० । ५. हत्थारूहा-रो० । ६. पत्तिकारिका-रो० ।
७. दुम्मन्तिमन्तिनं-रो० । ८. सरसमप्पितो-रो० । ९. अत्थ-रो० । १०. मग्गेय्य-
रो० । ११. पहेत्थ-रो० । १२. योहं-सी०, स्या०, रो० । १३. मग्गोस्मि-रो० । १४.
रत्तिञ्च-सी०; रत्तिम्हि-रो० । १५. कुट्टराजस्स-रो० । १६. तात-रो० । १७-१७.
भयट्ठा ताव-रो० । १८. अहत्वा-रो० । १९. जीवन्ति-रो० । २०. अप्पतीता-रो० ।

३४६. दुब्भासितञ्चिह ते जम्मि, अनत्थपदकोविदे ।
कुहिं राजा कुमारीनं, भत्तारं परियेसति ॥
३५०. न मे दुब्भासितं ब्रह्मे, कोविदत्थपदा अहं ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मवलिना हता ॥
- 5 ३५१. रत्तिञ्चिह^१ चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्टस्मिं कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ।
दुज्जीवे दुब्भरे दारे, कुतो भत्ता कुमारियो^३ ॥
३५२. एवं सयतु पञ्चालो, सङ्गामे सत्तिया हतो ।
यथायं कपणो सेति, हतो फालेन सालियो ॥
- 10 ३५३. अधम्मेन तुवं जम्म, ब्रह्मदत्तस्स कुज्झसि ।
यो त्वं सपसि राजानं, अपरज्झित्वान अत्तनो^३ ॥
३५४. धम्मेन ब्रह्मदत्तस्स, अहं कुज्झामि ब्राह्मण ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मवलिना हता ॥
३५५. रत्तिञ्चिह चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
15 रट्टस्मिं कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ॥
- B. 399 ३५६. सा नून पुन रे पक्का, विकाले भत्तमाहरि ।
भत्तहारि अपेक्खन्तो, हतो फालेन सालियो ॥
३५७. एवं हञ्जतु पञ्चालो, सङ्गामे असिना हतो^४ ।
यथाहमज्ज पहतो, खीरं च मे पवट्टितं^५ ॥
- 20 ३५८. यं पसु खीरं छड्ढेति, पसुपालं^६ विहिसति^६ ।
किं तत्थ ब्रह्मदत्तस्स, यं नो गरहते^७ भवं ॥
३५९. गारय्हो ब्रह्मे पञ्चालो, ब्रह्मदत्तस्स राजिनो ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मवलिना हता ॥
- 25 ३६०. रत्तिञ्चिह चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्टस्मिं कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ॥

१. रत्तिञ्च-सी०; रत्तिञ्चिह-रो० । २. कुमारिया-स्या० । ३. अत्तना-रो० ।
४. दळ्हं-रो० । ५. पवत्तितं-स्या० । ६-६. पसुपालञ्च विहिसति-सी०; पसुपालं
विहिसति-स्या०; पसुपालञ्च विहिसति-रो० । ७. गरहतो-रो० ।

३६१. चण्डा अटनका^१ गावी, यं पुरे न दुहामसे ।
तं दानि अज्ज दोहाम, खीरकामेहुपद्दुता ॥
३६२. एवं कन्दतु पञ्चालो, विपुत्तो^२ विप्पसुक्खतु ।
यथायं कपणा गावी, विपुत्ता परिधावति ॥
३६३. यं पसु पसुपालस्स, सम्भमेय्य^३ रवेय्य वा ।
को नीध अपराधत्थि, ब्रह्मदत्तस्स राजिनो ॥ 5
३६४. अपराधो महाब्रह्मे, ब्रह्मदत्तस्स राजिनो ।
अरक्खिता जानपदा, अधम्मबलिना हता ॥
३६५. रत्तिञ्चिह चोरा खादन्ति, दिवा खादन्ति तुण्डिया ।
रट्टस्मिं कूटराजस्स, बहु अधम्मिको जनो ।
कथं नो असिकोसत्था, खीरपा हञ्जते पजा ॥ 10
३६६. एवं खज्जतु पञ्चालो, हतो युद्धे सपुत्तको ।
यथाहमज्ज खज्जामि, गामिकेहि^४ अरञ्जजो ॥
३६७. न सब्बभूतेसु विधेन्ति रक्खं,
राजानो मण्डूक मनुस्सलोके ।
नेत्तावता राजा अधम्मचारी,
यं तादिसं जीवमदेय्यु धङ्का ॥ B. 400
15
३६८. अधम्मरूपो वत ब्रह्मचारी,
अनुप्पियं भाससि खत्तियस्स ।
विलुप्पमानाय^५ पुथुप्पजाय,
पूजेसि राजं^६ परमप्पमादं^७ ॥ 20
३६९. सचे इमं^८ ब्रह्मे सुरज्जकं सिया,
फीतं रट्टं मुदितं विप्पसन्नं ।

१. अटनक-रो०; आकड्डना-स्या० । २. विमुत्तो-स्या० । ३. पम्भमेय्य-सी०, रो० । ४. गमकेहि-सी०, रो० । ५. विलुप्पमानाय-सी०, स्या०, रो० । ६. राजा-रो० । ७. पारमप्पवादि-सी०, स्या०, रो० । ८. इदं-सी०, स्या० ।

भुत्वा बलिं अग्गपिण्डं च काका,
न मादिसं जीवमदेय्यु धङ्का ति ॥

तिंसनिपातं निट्टितं ।

तस्सुद्धानं

किंछन्द कुम्भ जयदिस छद्दन्त,
अथ पण्डितसम्भव सिरकपि^१ ।
दकरक्खस पण्डरनागवरो,
अथ सम्बुल^२ तिन्दुकदेवसुतो^३ ति ॥

5

जातकपालिया पठमो भागो निट्टितो ।

—:०:—

१. सिरकपि—सी०, स्या० । २. सम्बुला—सी० । ३. तिन्दुकदेवसुभो—सी० ।

विसेसपदानं
अनुवकमणिका

अ			
		अज्जुनं	१३६
		अज्जायकं	२८०
अक्खणवेधी	४३	अट्टालो	१७६
अक्खपराजितो	१२०	अट्ट विदत्थियो	१४६
अक्खा	१९२	अट्टित्तचो	७२
अगळ्ळं	३२९	अट्टिसेन	१४३
अग्गपिण्डं	४०२	अट्टा	१५०
अग्गरसं	४४	अण्डच्छेदा	३००
अग्गिपरियेसनं	१२०	अण्डजो	३९, १८६, ३९२
अग्गिमाली	२३१	अण्डं	१३६
अग्गिमासीनो	२२	अण्णवे	१८६
अग्गिहुत्तं	४२	अतिमानिता	३०५
अग्गिं	१०	अत्थस्स द्वारा	२०
अग्गी न हापितो	२५४	अत्थो अत्थस्स नक्खत्तं	१३
अग्घे	३०९	अदिन्नं	२०७
अङ्गदी	३५९	अद्धुवसीलो	८८
अङ्गमगधा	५७	अधम्मो	७७
अङ्गारजाता	१७२	अधिच्च वेदे	३०६, ३४८
अचेलो	३६१	अधिच्च वेदे कित्तिं पप्पोति	२७७
अचेलो पब्बजितो	३९१	अनन्तपायी सकुणो	८३
अच्चिमाली	३८०	अनवसेकं	२२
अच्छ	२८७	अनासवे	१६४
अच्छकोकतरच्छयो	२८३	अनिच्चा	२२
अजकाणो सासपे	१०४	अनीकट्टा	२३१, ३९९
अजगरमेदं	१७९	अनुरुद्धो	१९७, २८२
अजयूधेन	१६२	अनोमदस्सिसु	१६३
अजराज	१३७	अन्तलिक्खचरो	१७४
अजा	८५, १६२, २६१, ३००	अन्तलिक्खभवनेन	१२५
अजिनसाटिया	३१, ९७	अन्तलिक्खस्मिं	१७८, ३०५
अजिना	३०७	अन्तिमा, पच्छिमा गब्भसेय्या	१६९
अजिया पादमोलम्ब	११	अन्तिमा ब्रह्मपत्ति	१५४
अज्जुने वने	१३७	अन्धकवेण्डपुत्ता	३६

आदीनवं, कामगुणेषु	२८१	इसे, सम्पन्नचरणे	३९६
आनन्दभद्रो	१४१	इस्सुकी	१३३
आनन्दो	१९७, २४७, २८२		
आमकमच्छभोजिनो	५१		
आमजातो	११	ईसानेमि	२५१
आमलकं	२९९	ईसामुखेन	९
आमं	१५८		
आरञ्जकं	११५, ११६		
आरद्धवीरियो भिक्खु	३५	उक्कट्टे सूरमिच्छन्ति	२२
आरामिको कपि	१३	उक्का	२७४
आलुकलम्बानि	३०२	उक्कुसराज	२७४
आलुवानि	२०४	उक्कुसा	३०९
आलोकसन्धिं	२८०	उग्गसेनस्स	३३९
आलोपा	३२६	उच्छुपुटं	२९९
आवट्टनी महामाया	७१, ३४४	उजुं मग्गं समारूळ्हो	१८
आवासिको, महाविहारे	२८०	उञ्छाचरिया	३२२
आसनं	१०३, ३०९	उण्णनाभि	५०
आसवो	२५४	उण्हे	१३४
आसावती लता	१३१	उत्तमङ्गं	५२
आसीविसो	६१, १५२, १८८, २०१, २५४, ३५५	उदककुम्भो	११४
		उदकं	१०३, ३०९
		उदपाने	१२५
		उदयो	२२५
		उदुक्खलं	८०
इत्थी परिणायिका यत्थ	५	उदुम्बरमूलस्मि	२९२
इद्धिया	७०	उदुम्बरो	५२, ८४, १०६
इन्दगोपकसञ्छन्ना	२६२	उद्दा	१५०
इन्दसमानगोतं	३७	उद्दालका	३४०
इन्दसमो	१८५	उद्दालको, सोत्तियाकुलवंसको	२७७
इन्दो	१०८, २३१, २९२, ३९४	उद्दियानि कम्बला	२९४
इल्लिसं	१९	उन्दुरानं	१०४
इसि	६५, ७४, १२५, १६०, १७४, १८४, १८९, २१५, २८१, ३०२, ३०३, ३०६, ३०८, ३१०, ३४४, ३५८	उपजोतियो	३०५
इसि, हारितो	१८४	उपज्झायो	३०५
इसिं, लोमसकस्सपं	१८५, १८६	उपाहनं	२३९
		उपोसथं	८४, २८४
		उप्पलवण्णा	२८२

उप्पलं	६१
उप्पाता	२१
उप्पादवयधम्मिनो	२२
उब्बरि	११३
उभयत्थ कटगहो	२८५
उभिन्नं पिळका जाता	१९
उभो कुणी	१९
—खज्जा	१७४
—लोके	१७४
—विसमचक्खुका	१९
उमापुप्फसरिन्निभं	३२१, ३३७
उम्मत्तरूपो व	३२५
उरगो	९४, १००, ११३, १४६, १५२, १६१ १७३
उलूको	७३, १७७
उसभो	१८, १५८, १९७, ३२२
उसीनकं	२४०
उसुकारकतेन	६६
उसुं	२६२, ३२०
उळारं मणिरतनं	३४७
ऊ	
ऊमि, समुद्दस्स	१३४
ए	
एको भिसनको वने	२२
एको व सेय्यो	२३
एकं भत्तं	३०१
एणिकूलस्मि	१५५
एरण्डो	८३
एरापथेहि	५०
एसिकानि	४४
एळगलागुम्बे	१२६
एळमूगो	१२
एळिके	१७७, १७८
ओ	
ओकिण्णा रजरेणूहि	२९९

ओट्टिब्ब्याधि	१५९
ओदनं, सालीनं	९०, १०८
ओसधिकायो गन्थेन्ति	२९४
ओसधेहि	२१६, २७३, ३५५
—दिब्बेहि	३७९
ओसघ्यो	३९६
क	
ककण्टको	३२, ४०
कक्कटकामिव	११
कक्कटको	१४०, १४१
कक्काहं	९८
कच्चानि	१६७
कच्छपलोमानं	१७६
कच्छपो	५१, ५४, ७४
कच्छं नागानं	३०८
कज्जलं	१२७
कट्टं निप्लवितं सेय्यो	१८, २६३
कणवेरेसु	९४
कणिकारा	२१८
कण्डरीकिन्नरानं	१०५
कण्डिनं सल्लं	५
कण्डं	७८
कण्णको	५५
कण्णिका	१४६
कण्ह	२१६
कण्हसप्पो	१२१, १३६, १४०, १४१, १५२, २३४, २५०
कण्हागोतमकेहि	५०
कण्हं युञ्जन्ति	९
कत्तिकं	३२
कथं मूलं अदिस्वान	७२
कट्ठमो	१४७
कपणो	१२६
कपि	६५, ७४, ८४, ९६, १५४, १८८, ३८४,
— आरामिको	१३

कपिचिंसं	१०९	काकोला	१३०
कपित्थना	८४	काकं सुपण्णा परिवारयन्ति	१९
कपिले	३७०	कातियानि	१६८
कपोतो	१२, १२६	कामभोगी	१०१, १११
कप्पकं	१४५	कामरागं	१७२
कप्पस्स	१०८	कामा, पङ्को	३४९
कवळं	८	कामा, पलिपो	३४९
कमण्डलु	४२, २०३	कायस्स भेदा निरयं	८१, २०५
कम्बला, उट्टियाणि	२९४		२८१
कम्बुकायूरधरा	३४०	— सप्पञ्जो	३८१
कम्बोजका अस्सं	२३३	कायूरी	३५९
कम्बोजके अस्सतरे	२३८	कालवाते	१३२
कम्मकरा	२०७	कालिङ्गभारद्वाजो	२५७
कम्मकिलेसो	१४७	कालिङ्गो	७५, २५६, २५७
कम्मारगामस्मि	१३८	काले, सरदे	१६०
कम्मुना	१३१	कासायवत्थं	२९०, ३७६
करण्डको	१५८	कासावं	५६
करीसठानं	१३५	कासिकचन्दनं	२७९, ३८९
कलण्डुका	२९	कासिकं वत्थं	८३, २९४
कलापं, धनुं	३२७	कामिपती	२२१
कलिङ्गा	८६, १५८, १९२	कासिपुरं	३७६
कल्याणधम्मो	४०, ४१	कासिराजा	९२, ३३७, ३३९, ३९४
कवचं	२१८	कासिराजेन वेदेहेन	२१९
कसि-वाणिज्जं	२९९, ३३२	कासिस्स रञ्जो	३७५
कसिस्सन्ति, नङ्गलेहि	२४०	कासी	७८, २५५, ३८१
कस्सपो	७४, ९१, २५४, २५८, २५९	कासुमारियो मधुके	३२५
कहापणवस्सेन	६८	काळकण्णी	२०, ४७, १३३
कळम्बानि	२०४	काळपक्खे	२००
कळायमुट्ठि	४२	काळवाहु	९९
कळीरो	१६०	काळा मिगा	३८
काकनीळं	७६	काळिकायं	२६०
काकराजा	८२	काळुदायी	२८२
काकवती	९८	काळे	६
काकसङ्घा	१३०	किङ्किणिकायो	२९८
काको	७५, १०४, ११६, १४०, १४१, १४४, १७७, ४०२	किच्चाकिच्चेमु, ब्राह्मणा	३०३

किंति पप्पोति, अधिच्च वेदे	२७७	कुलला	५५, १००
किपिल्लिकानि	२८६	कुलावकं	७५
किब्बिसकारकं	९१	कुलीका	१७२
किराटं	२५५	कुसमाली	२३२
किसुको	६४	कुसे न घसितुं	८
कुक्कुटो	७९, १३५, २०८, २०९	कुळीरा	७२
कुक्कुरा	७	कूटवेदी	२३९
कुक्कुळानुगता मही	७२	कूटानि, हिमवतो पव्वतस्स	२७२, २७३
कुक्कू	१४६	कूटे बद्धोस्मि	३२०
कुञ्जरो	४४, ७२, १०२, ११५, ११६, १५९, १६४, २१९, २३४, २५७	कूटं, सब्बायसं	१०८
कुटजा	२१८	केकके	५८
कुठारिहत्थो	२५१	केतकपुप्फनेत्तं	३५०
कुणपादा	१४३	केपुकं	९८
कुणपं	१४९, १५८, ३८४	केवली	२७८
कुणी, उभो	१९	केसव	२१६
कुण्डपूवं	२५	केसी भगवा	१०८
कुत्तियो	२९४	कोकिला	७३, १००, १७६, ३४०
कुन्तिनि	१०६	कोञ्चा	५०, ५४, ३४०
कुमारियो पवेच्छन्ति	२९९	कोटसिम्बलि	१६१, २६८
कुमिनामुखं	६१	कोट्टागारानि	१५६
कुम्भकारो	१५९, १७२	कोण्डञ्जो	१३, ७४
कुम्भकं	८१	कोत्थू	१०२
कुम्भण्डा	१०८	कोदण्डकानि	३८५
कुम्भिमधिससयित्वा	१६७	कोमारपती	४७
कुम्भीलका सकुणका	२९२	कोमारपुत्तस्स	८४
कुम्भो	१८	कोमारिका	१३५
कुम्भं, अस्मा	९०	कोरण्डिय	११५
कुम्मासपिण्डिया	१६४	कोरव्यो	३७८, ३८०
कुम्मासं	१६४	कोलट्टिमधुसाळिका	३५९
कुरकच्छा	११८, २३१, ३३२	कोलनिया	२१५
कुरङ्गो	७, ५१	कोलितो	१९७
कुरयो	५८	कोलं	८९
कुरविन्दक	२१८	कोसलो	३५, १३६, १३७, १६४
कुरूनं	१९६, ३३३	कोसियायने	३२
कुलको सकुणो	१७७	कोसियो	५७, ६३, ७३, २४१, २४२, २६८, २६९
		कोसो	३१४

कंसथालं	१२६	खुज्जुतरा	२८२
कंसपूरं, रूपियं	२२४	खुज्जेन	५९
कंसमल्लके	८८	खुरप्पानिस्स राजिनो	१३६, १३७
कंसो	१८, ७८	खुरप्पे	७१
		खुरमाली	२३१
ख		खेत्तपालस्स	९३
खग्गवद्धस्स	१०१	खेत्तं	२५८, ३६२
खग्गं	७१, १४८, ३००	खेमं यहिं तत्थ अरी उदीरितो	३०
खग्गं पग्गय्ह ब्राह्मणा	२४१		
खज्जा, उभो	१९	ग	
खज्जोत्तं	१२०	गङ्गमालं	१७२, १७३
खणं	२४९	गङ्गा	७२, १२८, १५५, १७६, १८४, ३१७, ३७८
खत्तियो	१०१, १०२, १११, ११३, ११९, १५०, १५७, १५९, १६५, १७१, १७६, २१४, २१६, २५०, २७८, २७९, २८४, ३१४, ३३१, ३३३, ३४४, ३५४, ३८१, ३९८	गङ्गातीरस्मि	२५५
खदिरो	५२, २५१	गङ्गेय्यो मच्छो	५१
खन्ति	५७, ८७, २७८	गङ्गं, भागीरथिं	२९६
खन्तिदीपिनो	९२	गजङ्गलायं नवकम्मिको	२८०
खन्तीबलो	२२३	गजो	३७, ५९, १०२
खन्तीसोरच्चस्स	१७२	— छब्बिसाणो	३७१
खरच्चिन्नं	६०	गणं	१५४
खरत्तच्चं	१४४	गण्डकुच्छि	३०५
खरघोत्तं	१३८	गद्रभो	४४, ४६, १२५, १७७
खरपुत्त	१३७	गन्धथेनोसि	१४३
खरस्सरं डिण्डिमं	१९	गन्धब्बपुत्ता	२६१
खराजिना	१२९	गन्धब्बमनुस्सलोके	३५८
— जटिला	२७७	गन्धब्बराजा व	३४१
खरादिये	६	गन्धब्बा	७१, ३५८
खाणुघातसमा	२९९	गन्धब्बी	३३५
खीणासवा अरहता	३०७	गन्धमादनं गिरिवरं	१७७, ३२७
खीणो संसारो	१६९	गन्धारराजस्स	२२०
खीरख्वखं	१२३	गन्धारविसयं	१५६
खीरं	२३१	गन्धारानं	१५८
		गन्धं	२१५, ३३३, ३४८
		गब्भसेय्या, अन्तिमा पच्छिमा	१६९
		गब्भो	१२८, १३०
		गयाय	२४२
		गश्लो	१९६

चन्दो यथा राहुमुखा पमुत्तो	२८६, ३७०
चमू	३५
चम्पेय्यको नागो	३३७
चम्पेय्यस्स	३३९
चातुर्दसि	२८४
चापो	१४७, २६५
चिञ्चामाणविका	२४७
चित्तक	३१९
चित्तलतावने	१३१
चित्तसिब्बने राजरथे	३०८
चित्तो गहपति	२८२
चित्राहि गाथाहि सुभासिताहि	१३०, १५२
चिलाचा	२७४
चुता, तिदिवा	३६४
चेटो	१७७
चोरीनं	३९६
चोरो	९१, १४१, १७०, २२६, ३६२, ३९९

छ

छकणहारिका	१५९
छत्तं	१४८, १७७, २०७
छब्बिसाणं गजं	३२१
छब्ब्यापुत्तेहि	५०

ज

जच्चन्धो	२४६
जटा	९७, ३०७
जटिला	१२९, २९२
— रजस्सिरा	२४०
जनकस्स	१५२
जनपदो	२५४, २६४
जनसन्धो	२३९
जप्पन्ति मन्ते, ब्राह्मणा	१२९
जप्पमधिच्चकाले	२१४
जम्बु	१७६

जम्बुको	४५, १०२, १२६, १९१
जम्बुदीपा	२३६
जम्बुयो	३४०
जम्बुं	५२, १०६, २९९
जम्म	४००
जयद्दिसो	३६५, ३६९
जरग्गवा	७९
जरूदपानं व	३०७
जलाबुज	३९, ३९२
जातकं	१९७, २४७
जातरूपमये	२५६
जातरूपं	६८, २२२, २७९, २९४, ३४१, ३६२
जातवेद	१०, ३२
जातवेदसमेन	८८
जातवेदं पदहसि	१२०, ३०५
जाति	११९, ३२४
जातिमयो	३०५
जातिमन्तूपपन्नं	९७
जातिसम्भवो, दुक्खायं	६
जातुमेती	२१
जातं सरणतो भयं	३६
जानपदा	१८५, २६४, ३६६, ३३२, ३४३, ३७१
जारं	१२६
जालं	१०, ३९, ५४, १४९, २३४, ३२२, ३५०
जिया	१४७
जीवकं	२३
जीवलोको	११५, १७६
जीविकत्थो	१३०
जीविका	८०, ९१, १८५
जुण्हे	६
जूते	१२०
ज्ञानभूमिया	८४

झ

ज्ञानागारं	३४२, ३४३	तारागणे	३७९
ज्ञानानुयुक्तो	८४	तालफलं	१७६
ज्ञानेन, अवितक्केन	३०	तालमत्ता	३४१
		तालमूळं	४१
अ		ताला	३३२
आणेहि	६४	तावर्तिसा सइन्दका देवा	२९५
आतिसङ्घपुरक्खतं	५	तावर्तिसेसु देवेसु	२९६, २९७
आतीनं	११३	ताळं	१२६
		तिकूटं	३२७
ठानं, ब्रह्ममुपेहि	३३४	तिणपरिघासं	६७
		तिणबीजानि	१४४
डिण्डिमं खरस्सरं	१९	तिणमत्ते असज्जित्थो	२१
डंससरीसपे वातातपे	१३४	तित्थियानं	१०४
		तित्थेहि	८
ड		तिदिवा चुता	३६४
तक्करानं	३२४	तिदिवेव वासवो	२६६
तक्कला	५८, २०४	तिदिवं	११९, ३३३
तक्कसिला	५८, २००	तिदिसानमिन्दो सक्को	१४२
तक्किका	२९२	तिन्दुकखक्खस्स	८९
तच्छकं	१२२	तिन्दुकं	४२, ३२५, ३८२
तच्चसारसमप्पिता	१२२	तिपुकण्णविद्धो	२८१
तच्चं	२९०	तिपुसीसं	६८
तच्चं व जिण्णं उरगो पुराणं	२९०	तिम्बरुतित्थस्मि	२४२
तच्छकं	१२२	तिरिटी	३५९
तण्डुलनाळिकायं	४	तिरीटवच्छो	६९
तण्डुलं	९३, १०४, १६७	तिरीटिनो	१०१
तण्हक्खयरतो	६८	तिरोकुट्टं	३१४
तण्हा दुक्खस्स सम्भवं	२९५	तिरोकोट्टमिह	३४३
तपस्सिनियो, मुण्डा	२४०	तिरोसेलं	३१४
— सङ्घाटिपारुता	२४०	तिलका	३४०
तपस्सिनो	७४	तिलकाहतं	७३
तपो	८७	तिलमुट्ठिया	६६
तप्पेमि अन्नपानेन	२८३	तिला	९३
तम्ब	११७, ११८	— पिट्ठा	१६७
तम्बचूळ विङ्गम	१३५	तिलोदनी	१६७
तम्बलोह	२२७	तिससामा	२१८
तयो धम्मा	१५		

नळो	५९, २३२	निलञ्छका	३००
नळो छिन्नो व सुस्तति	३०९	निलीयस्स	१४९
नागकञ्जा	३३५	निमित्तं	२०८
नागराजा	११६, ३७७	निसे अग्गी व	३२४
नागे हेमकप्पनवाससे	३१२	निस्सेणी	१७६
नागो	४६, ५७, ६७, ७०, ७५, ८१, १०२, ११६, ११५, १९७, २१८, २१९, २५७, २९४	नीलमक्खिकं	११६
— घोरविसो	२१, १००	नीहता हीनवादा	२८९
— चम्पेय्यको	३३७	नेगमो	१८५, २२८, २६४, ३७१
— पालिलेय्यो	२८२	नेत्तिसवरधारिभि	४२
नानरियं	११	नेत्तिसो	२२७
नानादिट्टिके	११५	नेमि चक्कस्स	२३३, २५१
नानारट्ठेहि वाणिजा	२३१	नेरञ्जरं नदि	३०९
नामगोत्तं	१४२, २४९, ३१७	नेरू	१३१
नारद	१०८, १७४, २५४, २९७		
नाविको	१२८		
नावं	४६, ११८, १५५, १९९, २३२, २३४, ३४९, ३८५		
— सयन्तं सवटाकारं	१७०		
निकती	९८, ३२६		
निक्खित्तभिक्खं भुञ्जन्ति	३००		
निक्खे	२५६		
निगमं	१५७, २५६, २९८, ३८४		
निग्गाहकसमा	२९८		
निग्रोधबीजानि	१६२		
निग्रोधो	५, ८४, १२३, २०३		
निर्धि	२६८		
निब्बानं	१७६		
निमिराजा विदेहानं	१५८		
निम्बसूलस्मि	९१		
निरयं	११, ९२, १३०, २०५, २८९, ३२६, ३८५		
		पक्खस्स अट्टमी	२८४
		पङ्को	१२९
		— कामा	३४९
		पचलक	१०७
		पच्चेकबुद्धो	२८७
		पजापती	३६८
		पज्जं	१०३
		पञ्चदसि	२८४
		पञ्चसिखो	२४२
		पञ्चालराजा	३१०, ३२५, ३६५, ३९९, ४०१
		पञ्चाला	५८, ९६, ३८६, ३८८
		पञ्चालानं दुम्मुखो	१५८
		पञ्चालानं रथेसभो	३२४
		पञ्चालि	३५१
		पञ्चालो	४००
		पञ्जा	१५, ३८, ४२, ५२, ६४, ९६, १५४, १८३,
		पञ्जायोगेन	३७९, ३८०

प

पञ्चहस वेय्याकरणेन	१९७, ३१९	परिसङ्कुपथो	१७९
पणवा	३३९	परूळहकच्छनखलोमो	१४५, ३०२
पण्डरको	३२७, ३८८, ३९३	पलासं	८९, ११७, १२३
पण्डवो	४४	पलिपो	१२९
पण्डूपलासं हरितो दुमो व	२९०	— कामा	३४९
पण्णकुटि	३८	पल्लङ्क	३३७
पण्णकं अंसि	१५०	पसदा मिगा	५०
पण्णसन्थते	१६४	पसंसं, दिट्टे व धम्मे	२८८
पण्णसालं	३४३	पहुत्ताय पुत्तो	१९
पतपदी	५०	पाचनेहि तुत्तेहि	२८१
पतिकोलम्ब	३२५	पाटलि	१८४, ३४०
पत्तपुटरसेव	३२६	पाटलि सिन्धुवारका	३२८
पत्तहत्था समणका	२४०	पाटियानि	२९४
पत्तिका	३७१	पाठीनं	२१२
पत्तिकारका	२३१, ३९८	पाणातिपाता	२०४, २९१
पत्तिया, योगक्खेमस्स	१४	— विरतो	२८८
पत्तं	९१, ९२, १८५, १८६, ३५२	पाणिस्सरा	२४३
पडुमं	७०, १४७	पाणं, असुरेसु	९
पदं, मच्चुनो	३९८	पातिया सोवण्णमयाय	१९८
पद्धानि	७०	पातिं	१४८
पनसेहि	५२, १०६	पाथेय्यं	१३२, ३८३
पनादो	७१	पादमोलम्ब अजिया	११
पन्थकं	२३	पानभोजनं	१३६
पन्थघातं	२४१	पानागारं	१६, २३४
पपा	१६, २३४	पानं	१०९, ११२, ११८, २०५, २१५, २६९, ३८९
पव्वजितो, अचेलो	३९१	पायासस्स	८
पव्वज्जासमयो	४	पारासरियो	५६, ११३
पव्वतराजसेट्टं हिमवन्तं	३९६	पालिभट्टका	२५०
पभङ्करो	१०४	पालिलेय्यो नागो	२८२
पमुञ्चति अग्गिं	१०	पावुरणं, हेमन्तिकं	१७६
परकम्मकरो	१६४	पावुसं बलजं	२१२
परलोको	२१०, २२५	पासहत्थो	२९०
परग्गहा	३३८	पासं	३९, १४९, ३२२
परिणायिका इत्थी	५	— वारत्तिकं	११७
परित्तं	३६, ३७		

पिङ्गलो	१००		२१०, ३५४
पिङ्गयानी	१०६	पेसुञ्जं	१०९
पिङ्गयो	११३, १९१	पोक्खरणी	१८, ४७, १४७
पिट्टमण्डेन मक्खितं	१२७	पोट्टपादो	४८, ९९
पिट्ठा, तिला	१६७	पोतं	१३६
पिट्ठिमंसिको	२३९	पोसथिको कपोतो	२८५
पिण्डो	८, ११, १४४	पोसयन्ति, अजेळ्ळे	२९९
पितरो	२१४, ३५८	पंसुपिसाचको	१०८, ३०४, ३०५
पिप्फलि	९७, ९८, १४१	पंसुमुट्ठि	१२२
पियरूपेन अप्पियं	२३	प्लवन्ति, सिला	१९
पियालानि	३२५	प्लवो	११२
पिलक्खुदुम्बरानि	१६२		
पिसाचा	३५, १०८, ३५४	फ	
पीठसप्पिं	१०५	फणं	१४०, १५२
पीठं	१०३	फन्दनो	२५१
पुक्कुसं	१५१	फलकेन	११८
पुच्चिमन्दपरिवारो	४५	फस्सेहि	३३३
पुच्चिमन्दस्स	९१	फाणितस्म कुम्भो	३६०
पुटकम्मस्स	७७		
पुटं	७७	ब	
पुण्डरीकानि	१४३	बकराजस्स	१६८
पुण्णकंसं	२२३	बको	११, १०६, १५४
पुण्णमासिया	१३९	बदरानि	२९९
पुण्णिक्का	८०	बदरामलकानि	३०३
पुण्णो	२८२	बद्धा पि तत्थ मुच्चन्ति	२७
पुत्तेन, वायुस्स	१८९	बन्धो	३२६
पुत्तो, पहुत्ताय	१९	बब्बु	३१
पुनब्भवाय	१६९	बलजं, पावुसं	२१२
पुब्बकिच्चं	२६६	बलाका	७४, १२७
पुब्बेनिवासं	१३०	बलिं	४०२
पुराणकुक्कुटो	५२	बलं	१३२, १५७, ३१४
पुराणचोरान	८	बहुकाय	२४२
पुरिसा, गोपिपासिकजातिया	२०८	बळवामुखी	२३२
पुरोहितो	१८५, ३००	बळिसं	२४७
पूतिमंसस्स	१९२	बाराणसिग्गहो	७८
पेतो	१२५, १५९, १६०,	बाराणसी	४, ८२, २३१, ३४२,
			३८१

बावरिकस्स	१०६	ब्रह्मपत्ति, अन्तिमा	१५४
बावेरुं	१०४	ब्रह्ममुपेहि ठानं	३३४
बाहिको	१६९	ब्रह्मलोको	१५५, १८४, ३४२
बिळारी	१३५	ब्रह्मवर्णं	३५
बिळारं	२४५	ब्रह्मे	७२, ११५, १२५, १५४, १६०, १६७,
— वतं	२९		
बिळालियो	२०४		२१९, २२०, २५५
बीजानि	१७६	ब्राह्मणखत्तिया	१८५, २६६
बीजं, सारादिकं	७०	ब्राह्मणजातिको	४३
बीरणथम्भकस्मिं	५३	ब्राह्मणा	७५, ११९, २५०, २७८
बुद्धसासनं	१३२	— जातिमन्तूपपत्ता	३०४
बुद्धानुमतानि	३३४	ब्राह्मणे, महामाले	२५६
बुद्धेन देमितं	४८	— समणे	२४०
बुद्धो	१०४, १५५, १६३, १६४, २५७, २५८, ३७६, ३७७	ब्राह्मणो	४१, ५८, ६७, ७४, २०६, २७८, २८३, ३५४, ३९६
बुद्धो सरसम्पन्नो	१०४		
बेलुवं	९६, २९०,	भगवा, केमी	१०८
बेल्लं	४६	भग्ग	३५
बोधि	२५६	भग्गव	४२, १५८
बोधिमण्डमनुत्तरं	२५८	भग्गवि	१५८
बोधिसत्तो	१९७	भण्डकं	१९१
व्यग्घो	३८, ४६, ७४, ७८, १३१ १४४, २९२, ३५५, ३८३, ३९६	भण्डं	१२६
व्याममत्तानि च पेसुणानि	१०	भत्तिकाय यजिस्सन्ति	२४१
ब्रह्मचरियं	१६, १६०, १६१, १७६, २००, २०१, २०२, २०६, २०७, २५४, ३४४	भत्तं	११४, १२८, १४१, १४४, १४८, १८४
ब्रह्मचारी	१०३, १५३, ३३२	— एकं	३०१
ब्रह्मञ्जा	२७८, २९८, २९९, ३००, ३०१	भट्टिजि	७१
ब्रह्मत्तरं	१२३	भट्टली	७२
ब्रह्मदत्तो	९६, १०६, ११२, १३०, १७२, ३९९, ४००, ४०१	भट्टमालो	२३४
		भट्टिका सुरा	१४
		भद्रकारो	३७८
		भरतो	१६९, २२९
		भरिया, धनेन कीता	२२६
		भहराजा	५३
		भल्लातियो	३२७, ३३०

भारद्वाजो	२५१, २५६, ३७७, ३७८,	१४९, १७३
	३८०	मच्छो, गङ्गेय्यो
भिक्षु, आरद्धवीरियो	३५	५१
भिक्षुं	२०२	मज्जपानं
भिक्षुप्लवो सागरस्सेव मज्जे	११२	२५३
भिसं	१४३, ३०३	मज्जं
भीमसेनो	१९, २००	२५५, ३०१
भुजङ्गमो	१४०, १५२	मणि
भुसं	७९	६६, ६७, ७९, १९७
भूतनिवासरूपो	८९	मणिकुण्डलं
भूनहता	११६	४९, ८१, १११, ३१८,
भेकेन	१६८	३३७
भेदा, कायस्स	८१, २०५	मणिरतनं उळारं
भेरिमुदिङ्गसङ्खे	३०८	३४७
भेरी	३३९	मणीमयं रथं
भोगिनो	९४	२०९
भोजो	३५५	मणीमयं समं
		२१६
		मण्डय्यो
		२०३, ३०७
		मण्डुकं
		११६
		मतो धम्मो
		१६७
		मत्तिकथूपस्मिं
		११२
		मत्तिकं थालं
		१२६
		मदो
		१८४, ३०५
		मद्व
		१५१
		मधु
		१२१, २५०, ३०३, ३६४
		मधु-अञ्जनं
		२९९
		मधुके कासुमारियो
		३२५
		मधुगन्धं
		१२१
		मधुत्थिको
		२५०
		मधुदो सेट्टवानरो
		२८२
		मधुमंसं मिगाबिलं
		३९४
		मधुरसं
		१२१
		मधुवण्णं
		१२१
		मधुस्स कुम्भो
		३६०
		मनुञ्जं रुदं
		१०
		मनुस्मलोके
		२८९
		मनोजो मिगराजा
		१४७
		मन्ता, ब्राह्मणस्स
		२५०
		मन्ताभिजप्पेन
		२४९
		मन्तं
		९०, १२२, २२०, २४९,
		२५१
		मन्तं जप्पन्ति
		१२९, २७७
		मन्दालकेहि सञ्छन्ना
		२९६
		मन्धातु
		६८

म

मकरो	८३, ११८	
मकसपादानं	१७६	
मक्कटियानि	८४	
मक्कटो	४२, ७४, ८४, १०४, १२०	
मक्खिका	१७७	
मक्खिता, रुहिरेन	१३०	
मक्खितं, पिट्टमण्डेन	१२७	
मघदेवस्मिं	१४८	
मघवा	८६, १०८, ३१२	
मङ्गला	२१	
मच्चुनो पदं	३९८	
मच्चुराजा	६२, ३५५	
मच्छकच्छपं	३००	
मच्छका	६१	
मच्छगुम्बं	४५	
मच्छा, रोहिता	९३	
मच्छी	१०, ५४	
मच्छो	६०, ८०, ८३, १२४,	

मयूरगीवसङ्कासं	५०	माला	१३१, १४१, २१५, २७९
मयूरनच्चं	२५२	मालाविलेपनं	२५८
मयूरो	५०, ५४, ३४०, ३५९	मालिनी	१०७, १८५
मयूहको	१४१	माली	१९०, ३५९
मल्लगामं	२८७	मासङ्कमासेन च ज्ञातिं होति	२०
मल्लिको	२८७	मासो रम्मको	३७९
मल्लं गिरिं	३२७	मस्सू	७०
मस्सुकुत्तिया	१४५	मिगराजा, मनोजो	१४७
महण्णवे	७०	मिगवाहिनी	९६
महानदिं	४८	मिगसङ्घो	१७८
महानेरु	१२४	मिगा	३९६
महापतापस्स	११६	मिगा, काळा	३८
महापथं	१८८	मिगाधमा	१०९
महाब्रह्मा	१८३, २३९, २५८, ३७७, ४०१	मिगा, पसदा	५०
महामाया, आवट्टनी	७१, ३४४	मिगाबिलं मधुमंसं	३९४
महाविसे	१८४	मिगालोपो	३३२
महाविहारे आवासिको	२८०	मिगो	६, ६८, ७८, ८३, १२४, १२८, १३१, १६०, १६५, १७०, २६२, २६३, २६४, २६६, २७२
महासाले ब्राह्मणे	२५६	मित्तको विय सोचती	११
महासिन्धुं	३७८	मित्तो हवे सत्तपदेन होति	२०
महिळामुखो	८	मिथिलगगहं वेदेहं	३७, ४०
महिंसा	३००	मीळहेन	५७
मही, कुक्कुळानुगता	१७२	मीळहेन लिता	१३०
महोदधि	३२, ८३	मुग्गा	९३
महोसधो	४०, ४७, ३१९, ३४७, ३८८	मुञ्जरोहितं	२१२
माणवको	४१, ७६, २३९	मुण्डा	२४०
माणवो	३८, ६९, ७७, १४८, १७२, १९१, २०९, २१०, २७९, ३०६, ३९९	मुण्डा तपस्सिनियो	२४०
मातङ्गरञ्जे	१८१	मुण्डो नग्गे	३९१
मातङ्गो इस्सि	३०५	मुत्ता	६८, १६९, २९४
मातङ्गो सोमदत्तो	१५९	मुत्ति	७
मातलि	९	मुदिङ्गा	२४३, ३३९
— देवसारथि	२४२, २९५	मुद्धा फलनु सत्तधा	२८३, ३७०, ३९५
मातालयं	३७	मुनि	३, २३९, ३४८
मानुसका	७५	मुनिकस्स	९
मारो	१४१	मुरजालम्बरानि	२४३

मुसलुत्तरं	७९
मुसलेन	४७
मुहुत्तनक्खत्तपथेसु युत्तो	२७९
मुहुत्तं	२४९
मुळालपत्तानं	१७७
मूसिका	५०, ५५, १२५, १७७
मेण्डवरो	९७
मेण्डस्स	२४४
मेत्ताय	१८
मेथुनकं	७४
मोग्गल्लानो	२८२
मोरच्छापो	८२
मोरूपसेविना	६६
मोरो	३६, १०४
मोहो	१८४, ३०५
मोळिनि	१९९
मंससाकं	१२७
मंससूला	९३
मंसारहस्स	३२
मंसूपसेचनं	१०८, १४८, ३०२
मंसोदनं	३६५
मंसं	४९, ९३, १०४, १४०, १८६, १८७, ३०३
य	
यक्खगणसेविते गन्धमादाने	२७३
यक्खो	१४३, १४८, १४९, १५१, १९३, १९८, २२०, २२३, २२४, २२५, २३५, २३६, ३०६, ३०७, ३५४, ३७०, ३८१
— सातागिरो	२८३
यजं उस्सेति यूषं	२७८
यञ्जदत्तो	२०१, २०३
यञ्जो	१३
यत्थ वेरी निवसति	२४
यत्थूसभं	१०९
यथन्नो पुरिसो होति	२५

यमसाधनं	३१३
यमुनाय	७२
यमो	१७५
यवं	५३, १२५
यसं लद्धान दुम्मेधो	२८
यादिसं वपते बीजं	११३
यानं	१९८, १९९
यामुनो	५१
युञ्जन्ति कण्हं	९
युद्धकथा	१९
युद्धञ्चयो	२२८
युधिठिलो	१६२, २९७, ३७८, ३८०
यूगो सुवण्णयो	७१
यूथर्पति	११५
यूथस्स	१५४, १५७, १५८
योगक्खेमस्स पत्तिया	१४
योगक्खेमो	३५, ७४, २५२
यो पुब्बे कतकल्याणो	२१
र	
रक्खसानं	१०८
रक्खसीनं	३०
रजतं	६८, २९४, २७९, ३६२
रजस्सिरा जटिला	२४०
रजो	१३०
रञ्जो, कासिस्स	३७५
रट्टेसु गिद्धा राजानो	३०३
रट्टं	८८, ९२, १०२, १२८, १८१, १८५, १८६, २६४, २६६, ३२३, ३२७
रत्तिमन्धो	३२४
रत्तिं नक्खतमालिनि	३९६
रथकारो	२३९
रथचरियामु सिक्खरे	२९८
रथपञ्जरो, सोवण्णमयो	२०९
रथस्सं	१११
रथिका	२३१, ३७१, ३९९
रथेसभो, पञ्चालानं	३२४

रथो	१०५, १९४, ३१२, ३२५,	रोमको	७५
	३५२	रोहणो	३१९, ३२०
रथं, मणीमयं	२०९	रोहिणिको	१२
— रूपियामयं	२०९	रोहिणीनं	१५३
— लोहमयं	२०९	रोहिण्ययो	२१६
— सोवण्णमयं	२०९	रोहिता मच्छा	९३
रमणको	२०, १२३	रोहितो	१५०
रम्मको मासो	३७९		
रसो	३३३, ३४८	ल	
रहदं	१३९	लक्खणो	२२९
रागग्गि	५४	लक्खी	१३४, १७१
रागो	१६३, १८३, १८४, ३०७	लट्टुकिा	११६
राजकुमारो	२१८	लट्टो	६६, ११३
राजकुलम्हि वद्धा	७	लब्बुजं	२९९
राजकोसो	१५०	लम्बत्थनो	५५
राजधानियो	२५६	लापं	४०
राजपिण्डं	१३६	लाबूनि सीदन्ति	१९
राजपुत्तो	४३, ९५	लित्ता, मीळ्हेन	१३०
राजरथे चित्तसिब्बने	३०८	— सेम्हेन	१३०
राजा कोरब्बो	२९८, २९९, ३००, ३०१	लुट्टको	५१, ११७, १४९, ३२०,
— वरुणो	३६८		३२१, ३२३, ३७३
— सोमो	३६८	लुट्टो	१६९, २३९, ३७२, ३९५
राजिनो खुरप्पानिस्स	१३७	लेणगवेसिनो	७८, २९१
राधो	३२, ९९	लेणं	१३८, २३६, २९१
रामस्सकासि	३६८	लोके	१३५
रामो	२२९, २३०	— उभो	१७४
रासि, सोवण्णयो	११, ३४१	लोकधम्मा	१११
राहु	१७७	लोकपाला	४७
रुचिरा पिट्ठि	१०	लोणतोयस्मि	८३
रुह	२६३, २६४	लोणियतेलियं	१८७, २१०
रुहक	४६	लोणं	२४, ९७, ९८, १५८
रुहिरेन मक्खिता	१३०	लोभो	३०५
रूपियामयं रथं	२०९	लोमपिण्डो	१९२
— ससं	२१६	लोमसकस्सपो इसि	१८५, १८६
रूपियं कंसपूरं	२२४	लोहमयं रथ	२०९
रेणुं	३३१	— ससं	२१६
रेनुकं	६०	लोहितचन्दनेन	३४१
		लोहितुण्हीसो	३२४

लोहं	६८, २२२	वाणिजो	३, ४८, ६८, ११८, २३१, २३७, २९३, २९४
व			
वको	८४	वाणिज्जा	१९२
वग्गुस्सरा	३४०	वातगं	७२
वङ्कदण्डं	२९८	वातमिगं	६
वच्छनख	६०	वातसिखा	१७९
वजन्त्या खीरपाथितो	३११	वातातपे डंसमरीसपे	१३४
वज्झा	१६७	वानरो	१५, ४२, ५७, ७३, ९५, २३३
वञ्चनानि	३२६	वायसो	५४, ७४, ८३, १०४, १२७, १४०, १४४
वट्टक	१४४	वायुस्स पुत्तेन	१८९
वण्णो	११९	वारत्तिकं पामं	११७
वतं	२०६	वारिजं पुप्फं	१०६, १४३
वतं, विळारं	३९	वारिं पिस्साम, नळ्णेन	७
वत्थसेनासनानि	११०	वारुणिं	१३
वत्थु	२५८	वालगमत्तं	१४३
वत्थं	११८, ३११	वालुका	४५, १७२
वत्थं, कासिकं	८३, २९४	वामवो	१०५, १२५, १४२, १६०, २५८, २८०
वद्धा राजकुलम्हि	७	वासेट्टो	१६२, ३५०
वनप्पतिं	१६२	वाळवा	८
वनसण्डस्मिं	२६२	विकण्णकेन	६०
वनानि	१७९	विकाल्चरिया विरता	२९०
वनिब्बके	१५३, २०६, २८३	विवकुलवा	९
वनिब्बिनो	१४४	विच्छिको	५०
वने, अज्जुने	१३७	विज्जा	५९, २१४
वने, अन्धमहिंसो	१५६	विज्जाधरा	३५५
वनं, नन्दनं	१८२	विज्जामयं	६९
वम्मिकं	९८	विणा	६०
वम्मिनो	२९४	विदत्थियो, अट्ट	१४६
वम्मीकथूपस्मिं	२८६	विदलसूपियो	२९३
वरत्तं	६२	विदेहानं निमिराजा	१५८
वरुणो राजा	३६८	विधुगो	१६२, १९७, २९७, २९८, ३००, ३०१, ३७७
वसन्तममये	९४	विनयो	१५३, २५९, ३२४
वस्तं	१३७	विपाको	१९९, २०६
वस्सावासं	१६२		
वाकुरेहि	१९२		
वाजपेय्यं	१८६		
वाणिजानं, कुरुकच्छा पयातानं	२३२		

विभीटका	५२	वेला, समुद्दस्स	१८६
विभीतकं	२९९	वेलं न अच्छेति महासमुद्दो	३१७
विमानं	२७९	वेसायिनो	६९
विरूपक्खो	५०, १३३	वेस्सपथेसु तिट्टन्ति	३००
विलालितक्कलानि	३०२	वेस्सो	११९, २५०, २७८
विलेपनं	१३९, १४१, २१५	वेळुकस्स	१२
विवरं	१०७	वेळुरियवण्णूपनिभा च गीवा	१०
विवाहो	१७५	वेळुरियो	६८, ७९, १२७, १६९,
विसमचक्खुका, उभो	१९		२९४
विसाणतो गवं दोहं	१२०	वेळू	२३२
विसं	१७, १२१, १४०, २५४		
— हलाहलं	२२७		
विहङ्गमो, तम्बचूळो	१३५		
वीणा	१६		
वीरको	५०		
वेज्जो	८८		
वेणी	१९०		
वेतनं	१२८		
वेतरणी	१७५, ३५५		
— यमस्स	२६६		
वेत्ताचरो	१९२		
वेदगुनो	२०७		
वेदगू	१५४		
वेदा	११९, १२९, २४१		
— अफला	२७७		
— न सच्चा	३४९		
वेदे अधिच्च	३४८		
वेदेहपुत्तो	३९४		
वेदेहो	२९५		
— कासिराजा	२१९		
— मिथिलग्गहो	३७, ४०, २८३		
वेधवेरा	२४१		
वेनतेय्यो	१९६		
वेनसाखो	११३		
वेय्याकरणेन, पञ्हस्स	१९७		
वेय्यावच्चकरो	७१		
वेरम्भानं	१७९		
		स	
		सकच्छबन्धो विसिखं चरातु	२८१
		सकुणो अनन्तपायी	८३
		— कुलको	१७७
		सकेसरं	१९७
		सक्को	७१, ८५, ८६, १४२, १६०,
			१८२, १८३, १९४, १९५,
			२४२, २४३, २५८, २५९,
			२८२, २८४, २९५, ३१४,
			३१८, ३४७
		सक्खरधोतपाणी	६७
		सक्खरं	४५
		सग्गगतो	१०९, २९५
		सग्गस्सारोहणत्थाय	१७६
		सग्गं	४७, १४२, १५९, २१५,
			२८४, २८८, २९६
		सङ्कारचोळं	३०४, ३०५
		सङ्खसिलापवाळमयं ससं	२१६
		सङ्खा	१९८, १९९, ३३९
		सङ्खारा	२२
		सङ्खाटि	१९९
		सङ्खाटिपारुता तपस्सिनियो	२४०
		— समणका	२४०
		सङ्घो	१८०
		सञ्चयो	३७८
		सञ्जयो	६

सद्विहायनं	११५	समणो	९७, १२४, १४४, १५९,
सण्डासेनो	१०७		१६४, १९५, २०२, २०६,
सतगेण्डु	७१		२३०, २४०, २८३, २९०,
सतपत्तो	५१, ७६, ७७		३०५, ३८९, ३९०, ३९६
सत्तधा मुद्धा फलतु	३७०	समतित्तिं	२२
सत्ति	८३, ३२०, ३२५	समाधि	८६
सत्तिगुम्बो	३२५, ३२६	समाधिपरो	१००
सत्तुभस्तं	१५२	समापत्तिमुखं	३०
सत्थवा	१४६	समारूढ्हो उजुं मग्गं	१८
सत्थवाहो	२९४	समिर्ति कत्वा	२९३
सत्था	१४१	समुद्दस्स ऊमि	१३४
सत्थं	१००, १३८, १९४	समुद्दो	७२, ९८, १०६, ११८, १८६,
— अब्बाहयन्ति	३००		१९३, २३१, २३२, ३४३
सदामत्तो	२०, १२३	सम्पन्नचरणे इसे	३९६
सद्धम्मो	३	सम्पराये च मुग्गती	१०
सद्धा	४६, ७५, ९८	सम्बुद्धो	२५७
सनन्तनो	१२४	सम्बुलं	३९५
सन्तप्पयि समणब्राह्मणे	२६९	सम्बोधि	२५८
सन्ति	१२९	सम्बोधिपत्तो	३७६
सन्तिसोरच्चसमाधिसण्ठिता	१७१	सम्भवो	३७९, ३८०
सन्तो	९८, १२५, २४०, ३२६	सम्मासम्बुद्धसावको	६८
सन्दानखादिनो	३६	सम्मासम्बुद्धो	५०
सन्धिभेदो	१०९	सम्मिल्लहासिनिं	९८
सन्नद्धो	१०१, १९४	सयनासनं	१८८, १९२
सप्पमुखं उपेतु	२८१	सरदो कालो	१६२
सप्पिकुम्भो	३६०	सरबू	५०
सप्पितेलं	१४४	सरभो	१६२, १६३, २६६
सप्पो	१४०, १५२	— व गिरि दुग्गस्मिं	३२४
सब्बयन्तूपपन्नं दोणि	२३७	सरसम्पन्नो बुद्धो	१०४
सब्बसमन्तवेदं	२८०	सरीरभेदा सग्गं	२८८
सब्बसंयोजनक्खयं	१४, ३५	सरीसपा	२१४
सब्बायसं कूटं	१०८	सरो	२६५, ३६६
सभा	१६	सल्लकी	२१८
समणका, पत्तहत्था	२४०	सल्लविद्धो	११४
— सङ्घाटिपास्ता	२४०	सल्लं	११२, १२५, १५९,
समणब्राह्मणा	१८६, १९८, २०१,		१६०, २१०, २१७
	२२३, २४३, ३११	— कण्डिनं	५

सवरधारिभि नेति	४२	सालिमंसोदनं	२९३
ससबिळारे	३००	सालियवकं	२३८
ससविसाणं	१७६	सालीनं ओदनं	९०, ९७, १०८
ससी	१०७	— विचितं भत्तं	३०२
ससो	९३, ९६, २१६, २४२	सालूको	७९
— मणीमयो	२१६	सालं	२५१, ३२९
— रूपियामयो	२१६	साविति	२४१
— लोहमयं	२१६	सासनं करोति	१३०
— सङ्खसिलापवाळमयो	२१६	सासपे अजकाणो	१०४
— सोवणमयो	२६१	साहसाकारा	३२६
सहस्सकण्डो	७१	साळियछापो	१२१
सहस्सकखो	२८४	सिखण्डिनो	१४४
सहस्सनेत्तो	१०५, १६७	सिखी सब्बघसो यथा	१६
सहस्स्यागिनो	२११	सिङ्गाली	१८
सहस्सवेदो	१२९, २७७	सिङ्गालो	२६, ३४, ३६, ४१, ४७, ६२, ७४, ८३, १२६, १३१, १५०, २५३, २५५, २६४, २८६
साकुणिको	२८५	सिङ्गल	९५
साकेतो	१३६	सिङ्गी	७६, २९३
साकं	३०३	सिङ्गीमिगो	७२
साखमिगो	९९	सिन्धवो	४४
साखामिगो	१५७	सिप्पवन्तो	७९
साखो	२०२	सिप्पिकसम्बुकं	४४, ४५
सागरो	५८, ८३, ११२, ११५, १८५, १९३	सिप्पिकानं सतं नत्थि	२६
सातरूपेन असातं	२३	सिप्पं	२१४, २३९, ३१६
साधिनो, वेदेहो मिथिलग्गहो	२९५	सिम्बली	९, ९८
सामाकनीवारं	१०८, ३०२	सिरी	४७, १३४, १७१
सामाकभोजनं	७५	सिला	११५
सामुद्धिको	१७७	— प्लवन्ति	१९
सामो	४४, ९४	सिवि	१७५, ३१२
सारथि	८, ६४, १०९, ३२५	सिविराजा	३१३
सारदिकं बीजं	७०	सिसिरभयं	६५
सारम्भी	१३३	सिसपा	१४६
सारिपुत्तो	१९७, २४७, २८२	सीघानि यानानि	२२०
सालको	६४	सीता	२२९
सालवनं	३४७		
सालि	२६९		
सालिकेदारं	२६८		

सीदन्ति, लाबूनि	१९	सुनखो	६२
सीलवा	२१, ४२, १०३	सुपण्णो	१००, १४९, १९७, ३८८
सीलसमाहितो	४२	सुपुत्तो	८२
सीलसम्पन्नो	९२, १८४	सुप्पारकं	२३१, २३२
सीलसंबुतो	१६४	सुफस्सा	८२
सीलूपपन्नो	१३३	सुमेधो	१३०
सीलं	३८, ४६, ४९, ६१, ७५, ८१, ९६, १००, ११९, १३६, १३९, १५४	सुयोनन्दी	११७
सीलं क्किरेव कल्याणं	२१	सुरा	२५४
सीलं लोके अनुत्तरं	२१	सुराघटं	१७७
सीविको	३१३	सुरा, भद्दिका	१४
सीहङ्गुली	४५	सुरामेरयमाधुका	२२७
सीहचम्मं	४६	सुरियो	१८६, २३१, २४२, २८९, ३३७
सीहनखो	४५	सुलसा	१७०
सीहो	३४, ३८, ४१, ४६, ४७, ५०, १०९, १३१, १४४, ३५५, ३८३, ३९६	सुवो	१८३
सुकतदुक्कटानं	२८९	सुवण्णकायूरं	१६९, २१८
सुको	१४३	सुवण्णनिक्खं	२१९, २१२
सुककपक्खेव चन्दिमा	३८१	सुवण्णपस्सं	३७३
सुककपक्खं	३८१	सुवण्णमालं	१९७
सुकखपण्णं	१०७	सुवण्णयो यूगो	७१
सुखवड्ढितो	८८	सुवण्णस्स रासी	३४१
सुगतप्पसत्थं	१७६	सुवण्णो	४५, २२२
सुगति	२२६	सुवा	१८२, २६८
सुग्गति	१४३, १७१, ३२६	सुसानं	१६७, १८७, २०४, २८६
सुचि मंसूपसेचनं	१०८	सुसीमो	३८, १६०
सुचीरतो	३७८	सुसुमारं	५०
सुजच्चो	८८	सुसुमारो	६०
सुजम्पति	१०८	सूकरो	३४, ७८, ७९, २९१, ३००
सुजाता	८९	सूचि	१३८
सुजातो	११२	सूदपुत्तो	१२७
सुणिसा	१६७, १६८	सूपितं	१४८
सुदा	११९, २५०, २७८	सूरकिच्चं	७१
सुधम्मायं समागता देवसङ्घा	२८४	सूरियो	१५, १११, ३६८
सुधम्मा सभा	२९५	सूरो	७१, ७७, ९४, १३१, १७६, १८७
		सेग्गु	५४
		सेतकेतु	१२८, १२९

सेनको	१३७, १५१, १५२, २०८, २७४, २७६, ३१५, ३४७	संयमो	१६३, ३२६
सेनासनपच्चयेन	३११	संयोजनं	३५९
सेनो	४०, २०९, २९२	संसारो	१६९
सेपणि	७		
सेम्हेन लिता	१३०	हता च गावो	१९
सेय्यो	१८५	हत्थारोहा	२३१, ३७१, ३९८
सेरिवा	३	हत्थि गवस्सा	१६४
सेरेय्यको	१३१	हत्थी	१६४, ३१८, ३५२,
सेवालपणका	२१२	हरीतकं	२९९
सेवालं	५१, १८७	हलाहलं विसं	१००, २२७
सोणमाला	११	हलिद्विरागं	१०९, १८८
सोतत्तो	२२	हारितो इसि	१८४
सोत्तियाकुलवंसतं	२७८	हिमच्चये	३२७, ३५०
सोत्थिसेनो	३९४	हिमवतो पब्बतस्स कूटानि	३७२, २७३
सोब्भे	२०४	हिमवन्तं गिरिं	२६१
सोमदत्तो	५३	— पब्बतराजसेट्ठं	३९६
— मातङ्गो	१५९	हिमवा पब्बतो गन्धमादनो	३७९
सोमयागो	२२७, ३०१	हिरञ्जं	२५८
सोमो राजा	३६८	हिरि	४१
सोवणमयाय पातिया	१९८	हेमकप्पनवाससो नागो	३१२
सोवणमयो रथपञ्जरो	२०९	हेमजालाभिछन्तो	३८, ७५
सोवणमयं रथं	२०९	हेमन्तिकं पावुरणं	१७६
— ससं	२१६	हेमवताय	३२७
सोवणयो रासि	११	हंसो	३७, ५०, ५४, १२३,
सोसिन्दो	२२		१२४, २५२, ३२२,
			३४०, ३५०

गाथायो

अकक्कसं अफरुसं	१३८	अकित्तिं दिस्वा सम्मन्तं	२५८
अकतञ्जुमकत्तारं	९०	अकिलासुनो वण्णु पथे खणन्ता	३
अकतञ्जुस्स पोसस्स	१९१	अक्कोच्छि मं	१२४, १८०
अकत्वा अपनन्दस्स	१३१	अक्कोधना पुञ्जावती	३८६
अकरम्हस ते किच्चं	९०	अक्कोधनो निच्चपसन्नचित्तो	१४२, ३६७
अकाले वस्सती तस्स	४७, १७३	अक्कोधनो मित्तवा	१३४
अकासि योग्गं	५३	अक्कोधेन जिने कोधं	३४
		अक्कोसति यथाकामं	११०

अक्खातं तं मया सब्बं	३५७	अञ्जो उपरिमो वण्णो	५३
अक्खी भिन्ना पटो नट्ठो	३१	अञ्जं पि लेणं परियेस	२९१
अखत्तवन्धू अममो	२७८	अञ्जं भणति वाचाय	१३६
अगमा नून सो सट्ठो	१६५	अट्ठक्खुरं खरादिये	६
अगारा पच्चुपेतस्स	१२४	अट्ठुपदो चतुप्पदस्स	२४५
अगारिनो अन्नदपानवत्थदा	१२९	अट्ठ ते भासिता	२३९
अग्गिना विय सन्तत्तो	३८४	अट्ठवद्धं मणिरतनं	३४७
अग्गी व तिणकट्ठस्मि	२००	अट्ठिच्छिन्ना पाणहरा	१८०
अग्गे च छेत्वा	२३५	अट्ठितं मे मरस्मिं मे	६३
अघन्ति मच्छा अधिकं	८०	अतिकरमकराचरिय	२७
अघस्मि कोञ्चाव यथा	३५०	अतिक्कम्म रमणकं	२०, १२३
अङ्गमेतं मनुस्सानं	९३	अतिचिरं निवासेन	२५३
अङ्गारजाता पथवी	१७२	अतिण्णं येव याचस्सु	१२८
अङ्गरानं व जलितं	२२७	अतिपतति वयो खणो	२२५
अचारि वताहं वितुदं	५२	अतिसरो पच्चसरो	१९४
अचिन्तितं पि भवति	२६५	अतिसायं वतागच्छि	३९६
अचेतनं ब्राह्मण अस्सुणन्तं	८९	अत्तना कुरुते लक्खिं	१३५
अच्चुग्गतातिलपता	२७	अत्तानं नातिवत्तेय्य	३८०
अच्चेन्ति काला तरयन्ति	३५१, ३५२	अत्तानं सङ्कमं कत्वा	१५७
अच्छा सवन्ति गिरिवननदियो	२७२	अत्थरस्सु पलासानि	११७
अच्छेररूपं वत	३३५	अत्थाय वत मे अज्ज	३०३
अजञ्जं जञ्जसङ्घातं	८२	अत्थि खो ब्राह्मणा देव	३०१
अजातपक्खा तरुणा	२६८	अत्थि मे पुरिसो देव	५७
अजा यथा वेळुगुम्भास्मि	२६१	अत्थो अत्थि सरीरस्मि	४९
अज्ज सुवे ति पुरिसो	१३३	अत्थं पि चे भासति	३१८
अज्ज सुवे ति संसेय्य	३८०	अत्र चस्स हुतं होति	२४२
अज्जा पि मे तं मनसि	६६, १२१	अत्रिच्छं अतिलोभेन	६०
अज्जे व रज्जं अभिसिञ्चयस्सु	३६६	अथ त्वं केन वण्णेन	३८७
अज्जत्तञ्जेव संसेय्य	३८०	अथ त्वं पतिकोलम्ब	३२५
अज्झायकं सब्बसमन्तवेदं	२८०	अथागमा मलिलं	३२९
अज्झारुहाभिवड्ढन्ति	१६२	अथापरो पटिनन्दित्य	३२५
अज्झेसतानि पटिग्गह	३६०	अथिमं खुद्दकं पक्खिं	१६१
अञ्जमञ्जेहि तित्थेहि	८	अथुट्ठहि सत्थवाहो	२९४
अञ्जातमेतं अविस्सहसाहि	३५९	अथेत्थ इसि मागच्छि	३४४
अञ्जे धनस्स कामा	३०१	अथेत्थ कपी मागञ्छी	३८२
अञ्जे पि तत्थ सकुणा	३६९	अथो पि पटिराजूनं	३८६
अञ्जे सोचन्ति रोदन्ति	११४	अथो पि मे अमच्चेसु	३२३

अथो पि वाणिजा फीता	२३१	अनत्था तात वडुन्ति	१८८
अथो बहू वनतोदा	३५८	अनन्तदस्सी भगवा	१५४
अथो मे सादिसी भरिया	३२३	अनन्तपायी सकुणो	८३
अदण्डावचरं मगं	२९७	अनभसच्चा चमच्चा च	७५
अदण्डियं दण्डयति	२४६	अनयं नयति दुम्मेधो	२५९
अदम्ह ते वारि	४१	अनरियकम्ममोक्कत्तं	२०८
अदस्सनेन मोरस्स	१०४	अनरियमरियेन सहस्सनेत्त	१०५
अदासि दानानि पुरे	१०४	अनला मुद्दुसम्भासा	७०, ३४४
अदुद्दुस्स तुवं दुम्भि	३९४	अनवट्टितचित्तस्स	९५
अदु पञ्जा किमत्थिया	१८३	अनव्हितो ततो आगा	११३
अदेय्येसु ददं दानं	८६	अनागतं पच्चुप्पन्नं	३८८
अद्दस्स पथविं गिज्जो	१७९	अनागतं पटिकयिराथ किच्चं	२३७
अद्दसं काम ते मूलं	१७२	अनागारियुपेतस्स	१५९
अद्दा तुवं पण्डितकोसि	९९	अनानुत्तप्पानि हि ये	३३४
अद्दा पजानामि अहं पि	२६६	अनावसूरं चिररत्तसंसितं	३७७
अद्दा पजानासि ममेतमायु	१५५	अनिक्कसावो कासावं	५६, ३७४
अद्दा पादञ्जली सब्बे	६४	अनिच्चा वत सङ्गारा	२२
अद्दा मं यक्ख जानासि	१४३	अनिसम्म कतं कम्मं	३३३
अद्दा रुर अञ्जातरो	२६४	अनुकम्पसी नागकुलं	३३८
अद्दा ह्वे भिक्खु	३०६	अनुज्जुगामी उरगा	२८५
अद्दा ह्वे सेवितच्चा	१४२, ३३५, ३४१	अनुतीरचारी नड्गुट्टं	१५०
अद्दा हि तात सतमेस	२७५	अनुतीरचारी भद्दन्ते	१४९
अद्दा हि तात सतानेस	३६७	अनुत्तरे कामगुणे समिद्धे	८७
अद्दा हि दानं बहुधा	१७६	अनुपायेन यो अत्थं	१३
अद्दा हि दुम्बिस्ससमेतमाहु	३३७, ३३८	अनुविच्च कम्मनि करोहि	१६७
अद्दा हि नून मिगराजा	७७	अनुसाससि मं यक्ख	२२५
अद्दा हि पञ्जा व सतं	३१९	अनूपलित्तो मम	२८७
अद्दा हि मं वो	२४३	अनेकताले नरके	२४६
अद्दा हि सच्चं वचनं	२९९, ३१०, ३४९	अनेधो धूमकेतू व	२००
अधमो मिगजातानं	४१	अन्तो पि सो होति	२५३
अधम्मयानं दळ्हमारुहित्वा	२२१	अन्धकारतिमिसायं	१६९
अधम्मरूपो वत	४०१	अन्नेन पानेन	३११
अधम्मेन तुवं जम्म	४००	अन्नं च पानं च ददाति	२१५
अधिच्च वेदे परियेस	३४८	अन्नं तवेदं पकतं	३०४
अधिच्च वेदे साविर्त्ति	२४१	अन्नं पानं कासिकचन्दनं	३८९
अधिपन्ना पिसाचेन	३९५	अन्नं ममेदं पकतं	३०४
अनङ्गणस्स पोसस्स	१४२	अपचन्ता पि दिच्छन्ति	२१०

अपचिनेथेव कामानं	२३८	अप्पा पि कामा न अलं	१७२
अपण्णकं ठानमेके	३	अप्पिच्छस्स हि पोसस्स	१४४
अपदेन पदं याति	३२२	अप्पिच्छा अप्पचिन्ताय	१४४
अपराधका दूसका	३५४	अप्पेव बहुकिच्चानं	४२
अपराधके दूसके	३५४	अप्पोसुक्को तात तुवं	२७५
अपराधो महाब्रह्मो	४०१	अप्पोसुक्को दानि तुवं	२८५
अपरं पि सम्म ते बाल्यं	१३७	अप्पो हुत्वा बहु होति	१९४
अपायिम्ह अनच्चिम्ह	२०	अप्पं पि चे निव्वुतिं	१८७
अपि अतरमानानं	४	अप्पं पिचित्तवान निहीनजच्चो	४४
अपि कस्सप मन्दिया	९१	अप्पं हि एतं न हि दोघमायु	१५४
अपि चे दलिद्दा कपणा	३९७	अफलं मधुरं वाचं	१३१
अपि चे पत्तमादाय	८०, ९१, १८५, १८६	अवद्धा तत्थ वज्झन्ति	२७
अपि चे पि दुब्बलो	३६	अव्वही वत मे मल्लं	११२, १६०, २१०, २१७
अपि चे मञ्जती	२५३, २५५, २६४	अव्वूळ्हं वत मे मल्लं	१२५
अपि दिब्बेसु कामेसु	६८	अव्वभक्खानि अभूतेन	११०
अपि नाम नं पस्सेत्थ्यं	१८३	अव्वभन्तरो नाम दुमो	७७
अपि नु हनुका सन्ता	३२	अव्वभुतो वत भो धम्मो	३७९
अपि नूनहं मरिस्सं	२७१	अव्वभुतो वत लोकस्सिम	२९५
अपि पस्सेन सेमानो	८	अव्वभोकासमयो जन्तु	३११
अपि भीरुके अपि	२७१	अभवे नन्दति तस्स	२४७
अपि रूहक छिन्ना पि	४६	अभिकखणं राजकुञ्जर	१६४
अपि वीरक पस्सेसि	५०	अभिजातो नागो कामं	२५७
अपि सु वाणिजा एका	२९३	अभिज्जमाने वारिस्सिमं	७०, ३४४
अपि हन्त्वा हतो ब्रूति	१०१	अभित्थनय पज्जुन्न	१८
अपेतयं चक्खुमा	३६	अभिदोसगतो दानि	३४६
अपेता ते च	२९८, २९९, ३००, ३०१	अभिधावथ चूपधावथ च	५८
अपेहि एतो त्वं काळि	१३३	अभिधावथ भद्दन्ते	२२८
अप्पकेन तुवं यक्ख	१४८	अभुत्वा भिक्खसि भिक्खु	३९
अप्पकेन पि मेधावी	४	अमातापितरसंवद्धो	२७
अप्पत्वा पदविञ्जाणं	९६	अमानना यत्थ सिया	१३१
अप्पमाणो बुद्धो	५०	अमित्तमज्झे वमतो	१४४
अप्पमाणं हितं चित्तं	४०	अमित्तहत्थत्थगता	१२२
अप्पमादो अमतं पदं	३९८	अमित्तानं व हत्थत्थं	१७५
अप्पमहा अप्पकं दज्जा	२४१	अमित्तो तस्स भजति	२४७
अप्पस्मेके पवेच्छन्ति	२११	अम्वदुक्कुलस्स खत्तिय	१६५
अप्पस्म कम्मस्स फलं	१७२	अम्वपक्कं दकं मीतं	९३
अप्पस्सादा दुखा कामा	२२७	अम्व्वा च साला तिलका	३४०

अम्बाहमद् वनमन्तरस्मिं	१५७	अलं मेतेहि अम्बेहि	५२
अम्बेत्थ विप्पसाखग्गो	३५९	अलं हि ते जग्घिताये	१२७
अम्भो को नामयं रुक्खो	५२	अल्लायते अयं रुक्खो	२९३
अम्भो न किर सद्देय्यं	९४	अवधी वत अत्तानं	५४
अम्हाकम्पत्थि पुरिसो	५७	अवमी ब्राह्मणो कामे	३५१
अम्हे मनुस्सेमु	१८६	अवसिम्ह तवागारे	१०६
अयमस्सकराजेन	५१	अवारियपिता नाम	१२८
अयमेव कालो न	१५८	असक्खिं वत अत्तानं	१०६
अयमेव सा अहमपि	४७	असङ्घियोम्हि गामम्हि	१८
अयमेव सो पिङ्गिय	११३	असञ्जातो चे पि	३१७
अयं इसी उपसम	६५	असन्तं यो पग्गण्हाति	३३
अयं च ते राजपुत्ति	२८५	असन्थुतं मं चिरसन्थुनेन	९४, १२६
अयं पुरिसो मम	१४०	अमव्वत्थगामिं वाचं	२८
अयं पुरे लुद्धमकामि	३४९	अममेक्खितकम्मन्तं	३४
अयं मणि वेळूरियो	७९	अमम्पदानेनितरीतरस्स	२९
अयं मिगो किञ्छगनस्स	२६६	असातं सातरूपेन	२३
अयं वा सो मतो	१५९	असारे सारयोगञ्जू	३२४
अयं सो लुद्धको एति	३२०	असा लोकित्थियो नाम	१६
अय्य न तं जहिस्सामि	७२	असिचम्मं गहेत्वान	२४१, ३००
अरञ्जा गाममागम्म	१०९, १८८	असितिक्खो व मंसम्हि	१०९
अरञ्जे कुटिकं कत्वा	३००	असितो च गमिस्सामि	३८३
अरञ्जं उञ्छाय गतं	३२५	असी यथा सुनिसितो	२२७
अरहा सीलसम्पन्नो	१८४	असीहो सीहमानेन	१०२
अरानं चक्कनाभीनं	२५१	असुचि पूतिलोमोसि	३४
अरियावकासोमि	३९३	असुद्धभक्खोसि खणानुपाती	१८७
अरियो अनरियं	६६	असंविहितकम्मन्तं	२१८, ३९९
अलक्कमाली तिपुकण्णविद्धो	२८१	असंसयं जातिखयन्तदस्सी	१६९
अलङ्कतायो पदुमुत्तस्तचा	३९७	अस्स इन्दसमो राज	१८५
अलङ्कता सुवसना	१०७	अस्सतरि रथं च एकमेकं	२४५
अलङ्कतो मट्टकुण्डली	२०९	अस्सं गवं रजतं	२७९
अलद्धपुब्बं लद्धान	४०	अहञ्चि मं सागरसेवितन्तं	११५
अलद्धा वित्तं तप्पति	२३९	अहन्तारमघातेन्तं	१२२
अलमेत्तेहि अम्बेहि	१०६	अहन्तारमहन्तारं	१२१
अलसो गिही कामभोगी	१०१, १११, २१४, ३३३	अहमेव एको इध	१८९
अलिकं भासमानस्स	१७३	अहमेव दुब्भासितं भासि	२६०
अलिकं वत मं सम्म	१२०	अहमेव दूमिया	११६
अलीनचित्तं निस्साय	३५	अहम्पि खो तं जानामि	१३३

अहु कुमारी तत्थेव	३४२	आचरियो मेसि पिता	२८२
अहु अतीतमद्धानं	९२	आतङ्कितं यथा कुसलो	३९२
अहो वत रे पुरिस	३८४	आदाय दण्डं परिसुम्भ	१५२
अहोसि मे अम्बफलानि	२४९	आदाय दन्तानि गजुत्तमस्स	३७६
अहं कपिस्मि दुम्मेधो	७४	आदाय पत्तिं परविरियघातिं	२६५
अहं गमिस्सामि इधेव	३६७	आदित्तिस्मि अगारस्मि	१७५
अहं च अङ्गोलकमोचिनामि	३२८	आदित्तं वत मं सन्तं	११२, १२५, १६०,
अहं च खो अगळुं	३२९		२१०, २१७
अहं च खो अत्तनो	३६९	आनीतो परलोका व	३८४
अहं च वनमुञ्जाय	३९४	आपासु मे युद्धपराजितस्स	६९
अहं च सारिपुत्तो च	२८२	आवाधोयं असन्धिभरूपो	३४७
अहं च सालस्स	३२९	आमिसं वा धनं वा पि	२०८
अहं चिदं कुरुवकमोचिनामि	३२८	आमं पक्कं च जानन्ति	१५८
अहं चे दळ्हधम्मस्स	१५९	आयत्तिं दोसं ताञ्जाय	२०
अहं जागरतं सुत्तो	१६३	आयन्तु दोवारिका	३३१
अहं तं तात याचामि	२२८	आयुं च नो वस्समहस्सं	३३०
अहं तं सरणं सम्म	६३	आयुं च वण्णो च	२२४
अहं दससतं व्यामं	१६१	आयुं च वो कीवतको	३३०
अहं नटोस्मि भद्दन्ते	५३	आयुं नु वण्णं नु सुखं	३१३
अहं पि मंसानि फलानि	१८७	आरञ्जिकस्स इंसिनो	७४, ३०२
अहं पि सम्म भुञ्जामि	२१२	आरा दूरे नयिध	२०२
अहं पुरे गिद्धिगतो	२८५	आरुह् सेल्लं भवन्तं	३७२, ३७३
अहं पुरे सग्गगतो	२९५	आरोग्यमिच्छे परमञ्च लाभं	२०
अहं रट्टानि विचरन्तो	२५६	आलोपमाह्साकारा	१९४
अहं रहो न पस्सामि	८८	आवट्टनी महामाया	७१, ३४४
अहं वो तेन कालेन	३७७	आवासिको होतु महाविहारे	२८०

आ

आकिण्णलुट्ठो पुरिसो	१४३	आवेल्लितसिद्धिको हि मेण्डो	२४५
आगच्छुं दोवारिका	३३२, ३३४	आवेल्लितं पिट्ठितो	३०५, ३०६
आगमा चेव हत्थत्थं	३२१	आमनं उदकं पज्जं	३०९, ३४८
आगमिस्सति मे पापं	१६५	आसवो तात लोकास्मिं	२५४
आगमेहि महाराज	२६३	आसावती नाम लता	१३१
आचरियभरियं सखि	२४१	आसीविसा कुपिता	३५५
आचरियमनुसत्थारं	२४०	आसीविसो तात पहूततेजो	२०१
आचरियो ब्राह्मणो मय्हं	३०२	आमीविमं पि मं मन्तं	६१
		आमीविमं व कुपितं	३५५

आसीसतेव सो पक्खी	१३१	इदं वत्वान मातङ्गो	३०५
आसीसेधेव पुरिसो	१४, २६४	इदं वत्वान हारितो	१८४
आहञ्जन्तु भेरिमुदिङ्गसङ्घे	३०८	इदं वत्वा महाराजा	७८, ३५१
		इदं सुणाथ पञ्चाला	३८८
		इदं सुवण्णकायूरं	१६९
इङ्ख आगच्छतोरेन	३४३	इद्धानि फीतानि कुलानि	३६२
इङ्ख एकपदं तात	६१	इध चे नं विराधेसि	३
इङ्ख वद्धमयं पासं	५१	इध चेवानिन्दिता येन	३७७
इच्चेते सोळसाकारा	२४७, २४८	इधन्नपानं मयनासनं च	१९८
इच्चेव वाक्यं विसज्जि	३९२	इध सच्चं च धम्मो च	३२६
इच्चेवं फन्दनो अस्स	२५२	इध सीहा च व्यग्धा च	१३१
इच्चेवं विलपन्तिया	१७८	इधागमा ब्रह्मचारी	१०३
इति फन्दनरुक्खो पि	२५१, २५२	इधागमा समणो	३०५
इतो उजुं उत्तरियं	३७२	इधूरगानं पवरो पविट्ठो	३५
इतो दानि पतायन्ति	१३८	इधेव हंस निपक	२५२
इतो बहुतरा भोगा	१२३	इधेवाहं वसिस्सामि	२९१
इतो सत्तानि गच्छन्ति	१३८	इमस्मिं येव नगरे	१६४
इत्थिगुम्बस्स पवरा	३८६	इमस्म इण्डस्स वधं च	२५०
इत्थियो जीवलोक्खस्मि	२८४	इमस्मुदं यन्ति दिमोदिसं	२९१
इत्थियो तात लोकस्मिं	२५४	इमा च ते पोक्खरञ्जो	३४०
इत्थीनभेसा पवरा	३९५	इमा ता पोक्खरणी	२९६
इत्थी सिया रूपवती	४७	इमानि तानि खेत्तानि	२९६
इदञ्चिह सो ब्राह्मणं	३७०	इमानि मे सत्तसतानि	१५२
इदानि खो मं भायेति	१२४	इमानि मं ददूर तापयन्ति	८८
इदानि खोमिह सुखितो	१२६	इमिना व त्वं वयमा	२२४
इदं खो तं समागम्म	१६६	इमे ते लुद्धका देवि	३७१
इदं खो सा न जानाति	८३	इमे न देवा न	२६१
इदं खोहं तदावोचं	३९६	इमे मुदं यन्ति दिमोदिसं	७८
इद च ते रुच्चति	३६९	इमं च जम्मं मुसल्लेन	४७
इदं च मय्हं उत्तिट्ठ पिण्डं	३०७	इमं चे ते पिता	१३८
इदं च मे जातरूपं	३०१	इमं जम्मं नेकत्तिकं	२०४
इदं च सुत्वान अमानुसानं	३३०	इमं नुण्डेहि पक्खेहि	१३६
इदं च सुत्वा वचनं	२०२	इमं नेरु ति जानन्ति	१३१
इदं तदाच्चरियवचो	५६, ११३	इमं मय्हं हृदयसोकं	२७०, २७१
इदं पि पानीयं सीतं	३२५	इमं सो मयनं मेति	१०९
इदं पुरे निज्जमाहु	१६८	इमिपूगममञ्जाते	३५९
इदं वत्वा गिरिचरो	३८४	इमि च दानि पुच्छामि	३०२

इसी च खत्तियं दिस्वा	३४४	उद्धं तपति आदिच्चो	१७२
इसीनमन्तरं कत्वा	५३	उपट्टानम्पि मे अय्ये	३८६
इसीसं हि सा	२८०	उपनीयति जीवितमप्पमायु	३१०
इस्सरानं अधिपतीनं	२५५	उपनीयतिदं मञ्जे	२७०
इस्सस्स उपक्खन्धमहा	२५१	उपपन्नो पि चे होति	३२४
इस्सासिनो कतहत्था पि	३५३	उपरिविसाला दुप्पूरा	१२३, १९३
इस्सो वनानि चरसि	२५१	उपसाळकनामानि	३९
		उपस्सुति महाराज	३९९
		उप्पज्जि मे न मुच्चित्थ	२००
		उप्पज्जे मे न मुच्चेय्य	१९९
		उप्पन्नायं सरीररजो	१८४
	२२	उव्वरियापिहं अय्ये	३८७
	२७४	उभयं मे न खमति	४८
	२४४	उभो कुमारा पव्वजिता	२२८
	३८१	उभो खञ्जा उभो कुणी	१९
	४५	उभो पि पलपन्तेते	७०
	८३	उभोसु तीरेसु मयं	३२९
	१७	उम्मत्तिका अयं वेणी	१९०
	३७५	उम्मज्जन्ति निमुज्जन्ति	२३१
	२१९	उरगो व तत्तं जिण्णं	११३
	२१६	उल्लङ्घयित्वा अत्तानं	१५७
	९१	उसभस्सेव ते खन्धो	८३
	३७५	उसभा रुक्खा गावियो	१८
	३२५	उसभाहमद्दं यूथस्स	१५८
	८९	उसभो अह बलवा	२८५
	१६५	उस्सावो व तिणग्गम्हि	२२८
	४	उस्साहितो जटिलेन	२९२
	१३७	उत्तारवण्णा वत ब्राह्मणा	२४२
	५१		
	१७९		
	२२५	ऊनूदरो यो सहते	१९५
	२६८	ऊरुट्ठि भग्गं पवट्ठितो	९७
	८४		
	३६		
	१११	एकग्गचित्ता व एकमेका	२४४
	२९१	एकचिन्तितो यमत्थो	५९
	३८३	एकपण्णो अयं रुक्खो	३३

३५४

उ

ऊ

ए

एकपुत्रको भविस्ससि	६४	एते हनथ बन्धथ	२९४
एकरत्तेन उभयो	३८६	एते हि दातुमरहन्ति	३०३
एकस्स चरितं सेय्यो	१८१	एते हंसा पक्कमन्ति	३२२
एका इच्छा पुरे आसि	१६	एतं दळ्हं बन्धनमाहु धीरा	४९
एका निसिन्ना सुच्चि	२२३	एतं पि दिस्वा सिवयो	३१५
एको अरञ्जे गिरिकन्दरायं	११५	एतं मे उपमं कत्वा	३२४
एको अरञ्जे विहरसि	३०२	एतं हनथ बन्धथ	३२५
एको च तत्थ सकुणो	२६८	एतं हि ते दुराजानं	३२
एको चरं गोगवेसो	३८२	एत्तावतेतं पण्डच्च	१७५
एको व इन्दो असुरे	२९२	एत्थेव ते नीहता	२८९
एकं ते याचमानस्स	३१२	एथ ब्यग्घा निवत्तव्हो	७४
एकं भत्तं भुञ्जन्ति	३०१	एथ लक्खण सीता च	२२९
एकं मे भक्खितं आसि	३८२	एदिसा ते मिगा देव	३२१
एतदञ्जाय मेघावि	३५८	एरण्डा पुच्चिमन्दा वा	२५०
एतदरियस्स कल्याणं	३३२	एवम्पहं वन्दि न तस्स,	२८७
एतदेव हि मे नामं	१३२	एवमादीनवं जत्वा	२९५
एतम्पि दिस्वा नरविरियसेट्ठ	५४	एवमादीपितो लोको	१७५
एतस्मि ते सुलपिते	१९४, १९५, २५८, २५९, २६०	एवमापज्जते पोसो	१४७
एतस्मि वनसण्डस्मिं	२६२	एवमेतं तदा आसि	७१
एतस्स किच्चेन इधानुपत्तो	६९	एवमेतं महाराज	१८३
एतादिसे भये जाते	३९९	एवमेतं मिगराज	१२६
एतादिसं आवस	३४२	एवमेव इधेकच्चे	८५
एतादिसं इदं दुक्खं	३८५	एवमेव इधेकच्चे	७७
एतादिसं दुम्मतिना	२०३	एवमेव इमे कामे	१२१
एतादिसं ब्राह्मण दिस्वान	१९८	एवमेव तुवं ब्रह्मे	७२
एतानि खो सोत्थानानि	२१५	एवमेव नून राजानं	३७
एतासु वे जायरे	२०७	एवमेव मनुस्सानं	२५२
एते खो ब्राह्मणा	३०१	एवमेव मनुस्सेसु	५०, ६२, १०२, १२१, २७९
एतेन सच्चवज्जेन	२८३, २८४	एवमेव मयं राज	४२
एते भवन्ति आकारा	४८	एवमेव यो दुक्कुलीनो	५९
एते भिय्यो समायन्ति	९२	एवमेव यो धनं लद्धा	८१
एते भुत्वा च पित्वा च	३२२	एवेतं होति कत्तब्बं	१०३
एते भुत्वा पिपित्वा च	२६८	एवं आनन्दितो होतु	३२१
एते भुत्वा वमित्वा च	३५१	एवं कन्दतु पञ्चालो	४०१
एते यूथा पतियन्ति	३१९	एवं करोन्ति सप्पञ्जा	११२, २१७
एतेसं यो अञ्जातरं	१३४	एवं खज्जतु पञ्चालो	४०१

एवं च ते रुचति	१६८	एवं सब्वेहि जाणेहि	६४
एवं च मे ददतो	२४३	एवं सयतु पञ्चालो	४००
एवं चलितं असण्डितं	९४	एवं सुनीषेन सुभासितेन	१७१
एवं च सो होति	१४७	एवं सो निहतो सेति	९७
एवं चित्तं उदपादि	२३५	एवं सो मुहितो होति	८४
एवं चे कण्ह जानासि	२१६	एवं हञ्जतु पञ्चालो	४००
एवं चे नो विहरतं	२५३	एस उप्पलसन्नाहो	८३
एवं चे मं विहरन्तं	११८	एस धम्मो सिङ्गालानं	७४
एवं चे याचमानानं	२५३	एस पापचरो पोसो	२६३
एवं चे सत्ता जानेय्युं	६	एस भिय्यो पवेक्खामि	९८
एवं जागरतं सुत्तो	१६३	एसस्माकं कुले धम्मो	१०३
एवं धम्मं निरङ्कत्वा	४३	एसो खो पमदा देव	३४३
एवं निस्सयसम्पन्नो	३५	एसो ते उपमा राज	१५७
एवं पि अनुपायेन	१२०	एसोहमज्जे व उपारमामि	२४३
एवं पि इध बुद्धानं	१८०	एसो हि उत्तरितरो	९२
एवं पि इध बुद्धानं	१३२	एहि खो पहितो गच्छ	३७७
एवं पि गामनिगमेसु	१४६	एहि गोध निवत्तस्सु	९७
एवं पि चतुरा नारी	१३५	एहि तं उपगूहिस्सं	१७०
एवं पि दहरूपेतो	३७९, ३८०	एहि तं पटिनेस्सामि	२४६
एवं पि बालस्स पजप्पितानि	३१७	एहि तं पापयिस्सामि	३५९
एवं पि मितेहि दळ्ळेहि	१४६	एहि माणव ओरेन	१४८
एवं पि लोकाभिसं	६०, १४६	एहि मे पिट्टिमारुह्ह	३८३
एवं पि वोहारसुचि	१४७	एहिमं गिरिमारुह्ह	३९५
एवंभूतस्स ते राज	१२४	एहिमं रथमारुह्ह	२९५
एवंभूतस्स मे तात	१२४		
एवं मन्दस्स पोसस्स	२००		
एवं महत्थिका पञ्चा	३८८		
एवं मे परित्तातून	३८३		
एवं मे पेक्खमानस्स	२२४		
एवं यक्ख सुखी होहि	१४९		
एवं यो सं निरङ्कत्वा	१६३		
एवं लुह्क नन्दस्सु	११७, ३२०, ३२३		
एवं विदित्वा विद्	३५८		
एवं वेदेतु पञ्चालो	३९९		
एवं सक्क सुखी होहि	१८२, १८३		
एवं सतं होति समेच्च	२२१		
एवं सब्वङ्गसम्पन्नं	३८७		
		ओकिण्णन्तरपरिखं	२२३
		ओगह रहदं अकट्टमं	१३१
		ओड्डेन्तु वाळपासानि	२६८
		ओदहिस्सामहं पस्सं	१३६
		ओदातमूलं सुचिवारि	१४७
		ओदातवत्था सुचि	१६७
		ओदातमिङ्गा सुचिवाळा	३२१
		ओभासयं वनं रम्मं	३९४
		ओमद् खिप्पं पलिधं	४४
		ओरोपयस्सु कल्याणि	१६९
		ओसीदि मे दुक्खं हदयं	२७०

ओ

ओहाय मं ज्ञातिगणा

क

कच्चि ते वहवो पुत्ता
 कच्चि ते सादिसो भरिया
 कच्चिन्नु भोतो कुमलं
 कच्चि भोतो अमच्चेसु
 कच्छपा कस्सपा होन्ति
 कच्छपो पाविसी वारिं
 कटुकं हि सम्बाधं
 कट्टिस्मि मत्थमानस्मिं
 कण्हाहिदट्टस्स करोन्ति
 कण्हो कण्हो च
 कण्हो वतायं पुरिसो
 कतञ्जुम्हि च पोसम्हि
 कतमो रहदो अकहमो
 कतमं दिसं अगमा
 कतस्स चैव कत्ता च
 कता मया ब्राह्मणस्स
 कत्थच्छती कत्थमुपेति
 कथङ्करो किन्तिकरो
 कथङ्करो होति
 कथं जागरतं सुत्तो
 कथं त्वं पमोक्खो
 कथं नु थलजो सन्तो
 कथं नु विस्ससे त्यम्हि
 कथं न्वयं वलवीरियूपपत्तो
 कथं भो ब्राह्मणो
 कथं भो ब्राह्मणो होति
 कथं समुद्धमतरि
 कथं सो ब्राह्मणो होति
 कथं हवे भासति
 कदास्सु नामयं राजा
 कन्दितेन हवे ब्रह्मो
 कप्पो च से वड्डचरो
 कमण्डलुं गहेत्वान
 कम्माय निक्खमन्तोहं

३२२	कम्मं समेक्खे विपुलं	१९३
	करणीयानि मित्तानि	२७७
	करण्डको कलिङ्गानं	१५८
३२३	करे सरिक्खो अथ वा पि	२८
३२३	करोमि ते सेनक	२७६
३२३	कल्याणधम्मो ति यदा	४०
३२३	कल्याणरूपो वतयं	९७
७४	कल्याणिमेव मुञ्चेय्य	२१
५१	कसन्ति वपन्ति ते जना	२३६
३२४	कसिणा पथवी धनस्स	२२६
२००	कसि-वाणिज्जा इणदानं	३२२
५८	कसि-वाणिज्जं कारेन्ति	२९९
२४०	कस्सेसो सट्ठो	३४३
१९४	काको तदा देवदत्तो	१४१
२०३	काकोला काकसङ्घा च	१३०
१३९	काकं च पस्स लटुकिं	११६
३०६	का त्वं सुद्धेहि वत्थेहि	२३४
१०७	कानि कम्मामि कुब्बानं	२४७, २४८
३६६	कानिस्स कम्मायतनानि	१९१
३७३	कानु काळ्हेन वण्णेन	१३३
२८९	का नु ते सा महानाग	२१८
३९१	का नु दिब्बेन वण्णेन	१३३
१६३	का नु विज्जुरिवाभासि	३३५
३२१	कामा वा कामसञ्जा वा	३४२
१५०	कामाहं बळिसं ब्रूमि	२४७
३९३	कामेसु वे हञ्जारे	२८१
३३६	कामं अहं जानपदा	२६६
२७८	कामं कन्दन्तु कुम्भण्डा	१०८
२७८	कामं कामयमानस्स	२३८
१८, ११८	कामं जनपदो मासि	२६४
२७८	कामं पतामि निरयं	११
१९६	कामं यंहि इच्छसि	६०
३९९	कामं रूप्तु वा मा वा	१५६
१६०	कायेन यो नावहरे	९८
१५५	कायो परभोजनं ति	२२६
२९८	कायं एळगलागुम्बे	१२६
१६४	कायं बालाका रुचिरा	७५

कायं बलाका सिखिनी	७४, १२७	कि कम्ममकरं पुब्बे	३८१
कारयन्ता नगरानि	२३५	कि गिज्झ परिदेवसि	१४९
कालिङ्गभारद्वाजो	२५७	किच्छन्दो किमधिप्पायो	३५७
कालिङ्गो भारद्वाजो च	२५६	कि ते उप्पज्जि नो मुच्चि	२००
कालिङ्गो राजा कालिङ्गं	२५७	कि ते जटाहिं दुम्मेष	३१, ९७
काले निक्खमना साधु	५७	कि ते वतं किं पन	२०६
कालो घसति भूतानि	६३	कि त्वं नु तत्थेव	२६५
कालं च अत्वा अभिजीहनाय	२१३	कि त्वं विमनोसि	३४६
कालं च ज्ञत्वान तथाविधस्स	२५६	कि नु कोधे वा	१९४
कालं वोहं न जानामि	३९	कि नु ते अकरं	२५९
का वेधमाना गिरिकन्दरायं	३९४	कि नु त्वं बळिसं ब्रूसि	२४७
कासायवत्थे सकुणे वदामि	१८६	कि नु मन्तरमानो व	११२
कासिकानि च वत्थानि	२९४	कि नु मोचमिनुच्चङ्गि	३७१
कासिस्म रञ्जो महेसी	३७५	कि वने राजपुत्तं	३९४
काळानि केमानि पुरे	१६०	किमीले किममाचारे	१३३, १३४
काळा मिगा सेतदन्ता	३८	किमु नरो जप्पमधिच्चकाले	२१४
काळे वा यदि वा जुण्हे	६	किमूध भीता जनता	२२५
किङ्किणिकायो गहेत्वा	२९८	कीदिसा ते मिगा लुद्द	३२१
किच्छकाले किच्छसहो	१७४	कीदिमानिस्स पत्तानि	२५१
किन्नु उम्मत्तरूपो व	२१६, ३२५	कीदिसो तुय्हं परिवारो	१९०
किन्नु तेमे मिगा	३२०	कीदिसं ते इणदानं	२६८
किन्नु त्यायं दिजो	३२३	कीवचिरं नु मे यक्ख	१९३
किन्नु हरु गरहसि	२६३	कीवचिरं नु मे सम्म	१९३
किन्नु विसं पपातो वा	२५४	कुक्कुटो मणयो दण्डो	७९
किन्नु सुबाहु तरमानरूपो	१९१	कुठारिदूत्थो पुगिसो	२५१
किन्नु ध देव तवमत्थि	३३३	कुट्टी किलासी भवति	३८५
किमग्घति तण्डुलनाळिकायं	४	कुणपादिनि लोहितपे	१३५
किमण्डका इमे देव	८८	कुतो नु आगच्छथ	१८८
किमत्थमभिसन्धाय	७६	कुतो नु आगच्छमि	३०४
किमेवहं तुण्डिलमनुपुच्छिं	२६०	कुम्भीलका सकुणका	२९२
किम्पुरिससेवित्ते	२७३	कुरुकच्छा पयातानं	११८, २३१, २३२
किसो च पण्डु च	२८६	कुलपुत्तो व जानानि	८२, ८३
किसो विवण्णो भवति	२२९	कुलावका मातलि मिम्बलिस्मिं	९
किं अण्णवे कानि	१८६	कुमलूपदेमे धितिया	३०
किं कम्म कुव्वं तव	३६६	कुमलो सव्यनिमित्तानं	३८७
किं कम्मजातं अनुत्पत्ते	३६६	कुमळं चैव मे हंस	३२३
किं कम्ममकरि पुब्बे	३६०	कुह गता कत्थ गता	१२५

तससि भमसि लेणमिच्छसि	१३८	ता अम्बजम्बुलबुजा	३५८
तस्मा काले अकाले वा	१००	ता कम्बुकायूरधरा	३४०
तस्मा खणे नातिखणे	६८	तात माणवको एसो	४१
तस्मा तुलेय्य मत्तानं	१५४	ताता ति पुत्तो वदमानो	९३
तस्मा पण्डितजातियो	१०१	तादिसाय सुमेधाय	२८४
तस्मा पत्तपुटस्सेव	३२६	तानिस्स कम्मायतनानि	१९२
तस्मा मत्तञ्जुता साधु	६७	तानीध खेतानि सो	२९६
तस्मा विनेय्य मच्छेरं	२१०	ताला च मूला च फला	३३२
तस्मा सखिलवाचस्स	७३	ताहं सरं दुक्खसेय्यं	१२१
तस्मा सतं च असतं	४३, २११	तिकिच्छकसमा राज	२९७
तस्मा सब्बेन लोकेन	७८	निट्टन्ति ते तुमूलं	३७२
तस्मा हि छन्दागमनं	५३, १७४	तिट्टन्ते नो महाराजे	२३०
तस्मा हि ते सुखिनो	१९०	तिणमासि पलासमासि	२४५
तस्मा हि धीरस्स	२३०	तिणमिव वनमिव	२७०
तस्मा हि पण्डितो	२९४	तिणा लतानि ओसध्यो	३९६
तस्मा हि पापकं कम्मं	३५९	तिणं तिणं ति लपसि	१०३
तस्मा हि मित्तानं न	३९४	तिन्दुकानि पियालानि	३२५
तस्स कम्मफरुसस्स	९२	तिपञ्चरत्तूपगतं पि	२३६
तस्स कम्मस्स कुसलस्स	१६४	तिरोकुट्टमिह गायित्वा	३४३
तस्स कामरसं जत्वा	३४३	तिरोकुट्टं तिरोसेलं	३१४
तस्स गामवरं दम्मि	२६२	तिरोक्खवाचो असतं	३८९
तस्स चन्तेपुरे आसि	३४२	तीहूनकं सत्तसतानि	३३०
तस्स जानन्ति पितरो	३५८	तुङ्गानि हिमवतो	२७३
तस्स ते पेमकेनाहं	३०२	तुट्ठोस्मि देव तव	३३१
तस्स तं धूमगन्धेन	१६२	तुण्ही अहू किम्पुरिसो	२६२
तस्स तं वचनं सुत्वा	२१६, ३३१, ३८३	तुम्हे खोत्थ घोरविसा	३३८
तस्स दोहळिनी भरिया	८२	तुम्हे सीहानं ब्यग्घानं	१४४
तस्स नागस्स विप्पवासेन	२१८	तुवं च एको भरिया च	१८९
तस्स पुत्ता च दारा च	१३२, १७९	तुवं पि पुच्छामि अनोमपञ्ज	३१५
तस्स मे अहु संवेगो	३२१	तुवं हि सेट्ठो	१९६
तस्स सक्को वतञ्जाय	८५	ते अन्धकारके कामे	१८४
तस्स संहीरपञ्चास्स	३२४	ते कथं नु करिस्सन्ति	१४९
तस्सा च गायमानाय	३४३	ते च तत्थ निसीदित्वा	२९३
तस्सादासि पसन्नत्तो	२५६	ते च तस्सानादियित्वा	२९४
तस्साहं ओर्दाहिं पस्सं	१३७	ते च तेन असन्नुट्ठा	६८
तस्साहं परमं ब्रह्मे	३८९	ते जना सुखमेधन्ति	१०९
तस्सेवं विलपन्तस्स	१४१	ते तत्थ कन्दित्वा	३७६

ते तत्थ कालेनुपसङ्कमित्वा	२९०	तं ताहं तात याचामि	१८८
ते तत्थ ठत्वान उभो	२२०	तं तं गामपति ब्रूमि	४९
ते तत्थ भुत्वा खादित्वा	२९३	तं तं चे अनुसोचेय्य	९९
ते ताहि परिचारेत्वा	२९४	तं तं जातिपरिव्यूळ्हं	२३१
ते तं कन्तारमागम्म	२९३	तं तं वदामि कोसिय	२४१, २४२
ते दानि वक्कङ्ग	७६	तं त्वं भत्तं पटिग्गय्ह	३०२, ३०३
ते देववण्णा सुखुमालरूपा	३९३	तं देवा पयिरुपासन्ति	१३१
ते देसा तानि वत्थूनि	२९	तं नागकञ्जा चरितं	३३९
ते न पच्छा विजिगुच्छि	२२७	तं नेगमा जानपदा	३७१
ते नेगमा जानपदा	३७१	तं पस्स सम्म फलिमं	१८२
ते पण्णसन्थता रमणीया	२७२	तं पापं पकतं मया	२२७
ते पब्बता ता च कन्दरा	२७२	तं पुप्फरसमत्तेहि	३५९
ते पापधम्मा पसवेत्व	२८१	तं मं कामेहि सम्मतं	१६९
ते पुप्फसन्थता रमणीया	२७२	तं मं न तपते बन्धो	१५७
ते मं धम्मगुणे युत्तं	२३०	तं मं वधितुमागच्छि	१३७
ते रुक्खा संविरूहन्ति	१६२	तं मं वियायतं सन्तं	१५७
ते लुङ्कसमा राज	३०१	तं लोभपकतं कम्मं	१८६
तेसाहं पहितो दूतो	८२	तं बुर्हमानं सोतेन	३५७
तेसाहं वचनं सुत्वा	२३०	तं वो वदामि	१५९, २५२, ३८५
तेसाहं समनुञ्जासिं	२२७	तं सुत्वा कालिङ्गो	२५७
तेसु उदुम्बरमूर्लीस्मि	२९२	तं सुत्वा राजा	२५७
तेसु चित्तं पसादेत्वा	१६४	त्वञ्जेव मणिना छन्नो	१४५
तेसं च ड्य्हमानानं	२९२	त्वमेव दानिमकर	६०
तेहि नून मरिस्सन्ति	३१९, ३२०	त्वं आविकरोहि	३४५
तं अनधिवासेन्तो	२५८	त्वं खो पि सम्म	१३७
तं इवाहं न पस्सामि	२३५	त्वं खोसि सम्म	१९०
तं गच्छन्तं ताव पिता	३६८	त्वं च खो मे	२५६
तं च अप्पं च उच्छिट्ठं	४३	त्वं च खो मेव	३५७
तं च दिस्वान आयन्ति	१७८	त्वं च खो मं	६७
तं च भरिया पलोभेसि	३४४	त्वं च भद्दे सुच्चिण्णेन	२८४
तं च राजा विवाहेसि	३४३	त्वं नोसि जाति	२४३
तं च सत्तजटो लुद्धो	३९५	त्वं पि भद्दे महेसीसि	७७
तं च सो समतिक्कम्म	१७९	त्वं पि वस्ससतं	३५
तं तथावादिनि राजा	३४२	त्वं लोहितक्खो	३४१
तं तादिसं कूटमिवोद्धितं	२०९		
तं तादिसि पाणददिं	३८५		
तं तादिसं देववण्णं	२६०	थले च निन्ने च वपन्ति	३०४

थ

थिया गुय्हं न संसेय्य	३४८, ३९०	दिजा दिजं कुणपमाहरन्तं	१५८
थियो व तस्स जायन्ति	१७४	दिजो दिजानं पवरोसि	२७४
थीनञ्चिह चित्तं यथा	२३३	दिट्ठा मया वने रुक्खा	५२
		दिट्ठा मया विमानानि	२९७
		दियड्ढुकुकू उदयेन	१४६
		दिवा च रत्तो च मया	१८९
		दिसा चतस्सो विदिसा	३७१
		दिमो वे लहुचित्तस्स	१५४
		दिस्वा खुरप्पे धनुवेगनुञ्चे	७१
		दिस्वा पदमनुत्तिण्णं	७
		दिस्वा फलं दुच्चरित्तस्स	३०९
		दिस्वा वदामि न हि	१३०
	२२१, ३६४	दिस्वान दन्तानि गजुत्तमस्स	३७६
	६९, ९६, १५३	दिस्वान नागस्स गतिं	३७४
	७५	दीघोत्तरट्ठा जटिला	२४०
	२१९	दीघं गच्छतु अद्धानं	१०७
	१५१	दुक्खूपनीतो पि नरो	२६५
	१६४	दुक्खो पुनब्भवो सक्क	२५८
	३२१, ३३७	दुज्जच्चो च सुज्जच्चो च	८८
	७९	दुज्जीवितमजीविम्ह	९२
	१३३	दुट्ठस्स फरुसा वाचा	१९४
	२३९	दुतियं समचिन्तेसुं	२९३
	२९७	दुद्दं ददमानानं	४३, २११
	२३०	दुद्दसी अप्पकारोसि	३८१
	३०९	दुद्दुभायति भद्दन्ते	९६
	२२३	दुब्बण्णरूपं तुवमारियवण्णो	१४१
	२२९	दुब्भासितञ्चिह ते जम्मि	४००
	३८५	दुमप्फलानेव पतन्ति	३५३
	२०२	दुमो यदा होति	१८१
	१२५	दुमं यथा सादुफलं	३१६
	१६०	दुम्मी रज्जो जल्लधरो	२८४
	१६७	दुम्मेधानं सहस्सेन	१३
	३३२	दुल्लभा ब्राह्मणा देव	२९७
	३४	दुस्स मे खेतपालस्स	९३
	१७५	दूता विधावन्तु दिसा	३११
	२०७	दूते ते ब्रह्मे	२५५
	२८३	दूतो अहं राजिध	१०८
	३१९		

द

दक्खं गहपती साधु
दक्खेय्यकपदं तात
दड्ढो वाहमहस्सेहि
दण्डहत्था निवारन्ति
ददतो मे न खीयेथ
ददन्ति हेके विसमे
ददामि ते गामवरानि
ददामि ते ब्राह्मण
ददाहि मे गामवरानि
ददेय्य पुरिसो दानं
ददं भुञ्ज मा च पमादो
दम्मि निक्खसतं लुद्
दरिया सत्त वस्सानि
दवप्पलुद्धो पुरिसो
दस खलु इमानि ठानानि
दस खलु महाराज
दस वस्ससहस्सानि
दसेविमा वस्सदसा
दहरस्स युविनो चा पि
दहरा च हि बुद्धा च
दहरा वियलङ्कारं
दहरिं कुमरिं
दहरो चासि दुम्मेध
दहरो तुवं दस्सनियोसि
दळहप्पमाणं मम एत्थ
दळहस्मि मूले विसटे
दळहं दळहस्स खिपति
दानं च युद्धं च समानमाहु
दासा च दास्यो
दासे कम्मकरे पस्से
दासो व पञ्जस्स यसस्सि

न कहापणवस्सेन	६८	न तं जितं साधु जितं	१७
न किरत्थि अनोमदस्सिसु	१६३	न तं दळ्हं बन्धनमाहु	४९
न किरत्थि रसेहि पापियो	६	न तं पादा वधिस्सामि	५७
नक्खत्तयोगं न पुरे	२४९	न तं याचे यस्स पियं	६७
नक्खत्तयोगं पटिमानयामि	२४९	न तं सक्कोथ अक्खातुं	३७९
नक्खत्तं पटिमानेत्तं	१३	नत्थि अन्तो कुतो अन्तो	९२
न खत्तियो ति न च	३५४	नत्थि लोके रहो नाम	८८
न खो अयं ब्राह्मण	१६७	न त्वं अस्सत्थ जानासि	९१
न खो पनेतं सुभणं	४८	न त्वं राध विजानासि	३२
न खो मे रुच्चति आळि	१९०	न दुक्करं किञ्चि महत्थ	३६९
नगरं पि नागो भस्मं	३३६	न नामगोत्तं गण्हन्ति	१४२
न गुय्हमत्थं विवरेय्य	३४८, ३९०	ननु जीविते न रममि	६६
नङ्गुट्टं मे अवक्कम्म	१७७	ननु ते सुत्तं ब्राह्मण	८६
न चत्थि मोक्खो मम	३६५	ननु त्वं अवच लुद्द	३२१
न चत्थि सत्तो अमरो	३९०	ननु पस्ससिमं काळि	७३
न चागमत्ता परमत्थि	३१५	ननु मं सम्म जानासि	७५
न चा पि ज्ञापेति परं	१७०	ननु मं मुहदयो ति	६४
न चाहमेतमिच्छामि	२९६	न नो दाठा न विज्जन्ति	२९१
न चाहमेते इच्छामि	२१६	न नो पितूतं न पिता	३७१
न चाहं चित्तो सुतमञ्जातो	३०८	न नं उम्हयसे दिस्वा	४८, २४७
न चे तुवं उस्सहसे	३११	नन्दन्ति सरीरघातिनो	१३९
न चेव सा कालकता	९४	न पचामि न पाचेमि	३०३
न चेवहं तत्थ तदा	२६५	न पटिच्च कम्मं फुमति	९५
नच्चन्तवण्णा न बहूतं	२३४	न पण्डिना अन्नमुय्वम्म	२१३
न जातुयं सागरवारिवेगो	२३६	न पण्डिता वेतत्तमादियान्ति	१५२
नज्जो च तेमा पुथुलोमन्ता	३४०	न पापजनसंसेवी	३२, १४७
न तक्कला सन्ति	२०४	न पापसम्पवङ्केन	१४७
न तस्स वुद्धि	१३४	न पुत्तहेतु न	३४०
न ता एकस्स न द्विन्नं	२३४	नभं फलेय्य उदधी पि	३३७
न ता पजानन्ति कतं	२३३	न मत्थि ऊनं कामेहि	२२८
न तायु खीणं मरणं च	२९६	नमत्थु सङ्खान समागतानं	७८
न ताहं तात	२०५	न मन्ता मूलभेसज्जा	२१६
न ते कट्टानि भिन्नानि	२५४	न मातरं पितरं वा	६८
न ते नटा नो पन	२८२	न मायमग्गि तपति	५४
न ते पीठमदायिम्ह	१०३	न मे अत्थो महस्मेहि	२३९
न ते पुत्ता भविस्सन्ति	३९८	न मे अयं तुय्ह वधाय	२८८
न ते सक्कोमि अक्खातुं	३७८	न मे इदं तथा दुक्कवं	३९५

न मे इदं रुच्यति	१८७	न विस्ससे अविस्सत्थे	२२
न मे तपो अत्थि	२२०	न वे अनत्थकुसलेन	१३
न मे त्वं पुत्त	२०५	न वेदा सम्परायाय	११९
न मे दाठा न विज्जन्ति	२९१	न वे देस्मान्ति सप्पञ्जा	१५३
न मे दुब्भासितं ब्रह्मे	४००	न वेन सुखदुक्खेन	५१
न मे नमन्तस्स भजे भजन्तं	५६, १०१	न वे निन्दा सुपरिवज्जयेथ	२६२
न मे पिता वा	३६४	न वे पियम्मे ति	१३७
न मे पियो आसि	६२	न वे याचन्ति सप्पञ्जा	१५३
न मे पियं अप्पियं	३९३	न वे सुगण्हं पठमेन	२३७
न मे माता वा पिता वा	७७	न सन्ति देवा इति	२८९
न मे रुच्यति भद्दं वो	७३	न सन्ति देवा पवसन्ति	४७, ३९५
न मे रुच्चि मिगालोप	१३२	न सन्थवस्सा मरमत्थि	३८
न मे वेरं तथा सद्धि	२६८	न सन्थवं कापुरिसेन	३७
न मे सुतं वा दिट्ठं वा	११७	न सप्पिकुम्भो न पि	३६०
न मं तपति आतपो	१७२	न सव्वभूतेसु विधेन्ति	४०१
न मं सीतं न मं उण्हं	१०	न समाधिपरो अत्थि	१००
नम्हि देवी न गन्धव्वी	३३५	न साधु बलवा वालो	१५४, ३१६
न याचनाय न पि	२२२	न सिप्पमेतं विदधाति	३१६
नयिदं चित्तवतो लोमं	६८	न सुद्धि सोचनेनत्थि	२७८
नयिदं दुक्खं अदुं अदुक्खं	३२	न सो अच्छादनं भत्तं	१४१
नयिदं निच्चं भवितव्वं	११२	न सोचनाय परिदेवनाय	१२२
नयिदं विसमसीलेन	३६	न सो मित्तो यो	११९
नयिमस्स विज्जामयमत्थि किञ्चि	६९	न हरामि न भञ्जामि	१४३
नयिमस्मिं कुम्भास्मिं	३६४	न हि अच्छञ्चचित्तानं	२०८
नयिमं माहि अरहति	११५	न हि अच्चेन पानेन	११२
न युज्जमाना न बलेन	३५२	न हि धम्मो अधम्मो च	३५६
नयं नयति मेधावी	२५९	न हि नूनिमस्स रञ्जो	११७
न राजपुत्त उसूयामि	२३०	न हि वण्णेन सम्पन्ना	७३
नरानमारामकगामु	१०५	न हि वेरेन वेरानि	१२४, १८०
नवच्छक्के दानि दिर्ययति	१३८	न हि सत्थं सुनिमित्तं	१००
न वाचमुपजीवन्ति	१५१	न हि सब्बेसु ठानेसु	१७०
न वायसं नो पन	१४०	न हेव इन्दो न सेनो	२९२
न वाहमेतं जानामि	२०३	न हेव कामान कामा	१७४
न वाहमेतं भुञ्जामि	२१२	न हेव ठितं नासीनं	९९
न वाहमेतं यममा	३१३	न हेव वेदा अफला	१२९, २७७
न वाहमेतं सद्दहामि	२१२	न हेव सब्बत्थ बलेन	११६
न वाहं वड्ढवं मञ्जे	३५८	नागो जातफणो तत्थ	२४६

नागो यथा पङ्कमज्जे	३१०	निक्खित्तभिक्खं भुञ्जन्ति	३००
नाच्चन्तं निकतिप्पञ्जो	११	निग्गाहकसमा राज	२९८
नाच्चिन्तयन्तो पुरिसो	२७	निग्रोधमेव सेवेय्य	५, २०४
नाञ्जत्र विधुरा राज	३७७	निच्चं उब्बिग्गहदया	३१
नाञ्जं सुचरितं राज	१२४	निच्चं उब्बेगिनो काळा	१४४
नादट्टा परतो दोसं	२४६	निरङ्कत्वा अग्गिमादाय	२७८
नादेय्येसु ददं दानं	८७	निसम्म खत्तियो कथिरा	१०१, १११, २१४, ३३३
नानाछन्दा महाराज	८०	निसम्म च कतं कम्मं	३३३
नानादुमगणाकिण्णा	३५८	निसम्म दण्डं पणयेय्य	३३४
नानाभवा विप्पयोगेन	२८५	निसीथे पि रहो दानि	३२४
नानारत्तेहि वत्थेहि	२७९	निहीयति पुरिसो	१४८
नानारुक्खेहि सञ्छन्नं	३३९	नीलानि हिमवतो	२७२
नानुमित्तो गरं अत्थं	३८९	नीलुप्पलाभं विमलं	१९७
नानुम्मत्तो नापिसुणो	८०	नून तारकवण्णाभे	३९५
नान्तलिव्खभवनेन	१२५	नून राजा न जानाति	१५९
नाब्भतीतहरो सोको	११४	नेकन्नमुदुना सक्का	२४६
नायं इसी उपमममञ्जमे	६५	नेतं सीहम्म नदितं	४६
नायं घरानं कुसलो	६८	नेव इत्थीमु सामञ्जं	१०९
नायं धम्मं अधम्मं वा	६४	नेव किणामि न पि	२४१
नायं नेरु विभजति	१३१	नेव तं उपजीवामि	१४३
नायं पुरे उण्णमति	४०	नेव दुट्ठे नयो अत्थि	१७८
नायं मिगानमत्थाय	२४०	नेवय्यकस्स सीसं च	११२
नायं रुक्खो दुरारुहो	१४	नेव सालो न खदिरो	२५१
नायं वयो तारकराजसन्निभो	३५४	नेवाभिसज्जामि न चा पि	१०३
नायं सिखा पुञ्जहेतु	२९	नेस धम्मो महाराज	३९८
नारिं नरो निज्जपयं	२२४	नेसो मिगो महाराज	२६६
नालं कबळं पदातवे	८	नो चे अस्स सका बुद्धि	१५६
नासक्खातिगतो पोसो	१७९	नो चे तुवं उस्सहसे	३११
नास्मसे कतपापमिह	२०८	नो चे तुवं महेसेय्यं	३९५
नास्स सीलं विजानाथ	४२, ६१, १३६	नो चे लभेथ निपकं	१८१
नाहं तुम्हे पसंमामि	७३, १४३		
नाहं तुम्हे विनिन्दामि	७३		
नाहं दुक्खपरेतो ति	३२२	पक्खन्दिना पगब्भेन	३६
नाहं पुनं न च पुनं	३३	पङ्के च पोसं पलिपे	३५१
नाहं बलाका सिखिनी	७५	पङ्को च कामा पलिपो	१२९, ३४९
नाहं रोहण गच्छामि	३१९, ३२०	पचन्तो अपचन्तस्स	३०३
निक्खन्ताय अगारस्मा	१९१	पच्चोरोह महाराज	२५७

प

पञ्जुन्ननाथा पसवो	२६२	परे च न विजानन्ति	१८०
पञ्च पण्डिता मयं	३१८	परोसतं चे पि समागतानं	२३
पञ्च पण्डिता समागतात्थ	३४५	परोसहस्सं पि समागतानं	२३
पञ्चमं समचिन्तेसुं	२९४	पवासा आगतो तात	४८
पञ्चालराजा मिगवं	३६५	पविट्टस्मिं कासिरञ्जे	३३९
पञ्जाय तित्तिनं सेट्टुं	२३८	पविसि कुञ्छि महतो	२८६
पञ्जायुपेतं सिरिया	३१५	पविसित्वा परकुलं	२५५
पट्टो भूमन्तलिकखस्मिं	३८७	पविवेकरसं पित्वा	१२०
पठमं इदं दस्सनं	२२०	पवुत्थं तस्स सरति	२४८
पणीत भुञ्जसे भत्त	१४४	पसिच्चके गहेत्वान	२९७
पण्णक तिखिणधारं	१५०	पसू पि तत्थ हञ्जान्ति	३००
पण्हे वज्जो महोसधो	३४६, ३४७	पसू मनुस्सा मिगवीरसेट्टु	२७६
पत्तेव पततं सेट्टु	३२२	पस्स सद्दाय सीलस्स	४६
पत्तहत्था समणका	२४०	पस्सामि वोहं दहरिं कुमारिं	१६१
पथब्बया सालियवकं	२३८	पस्सामि वोहं दहरं कुमारं	३५०
पदक्खिणतो आवट्टा	२५७	पहूतधञ्जो कसिमा	२७९
पट्टुत्तित्तस्स न फाति	८०	पहूतभक्खं बहुअन्नपानं	२३६
पनादो नाम सो राजा	७१	पहूतं मे धनं सक्क	३१४
पनुज्ज दुक्खेन सुखं जनिन्द	८७	पाठीनं पावुसं मच्छं	२१२
पप्पोति मच्चो	२६०	पाणातिपातमकरं	२२७
पव्वतूपत्थरे रम्भे	४७	पाणातिपाता विरतस्स	२८८
पभिनना पग्घरिसु	३८४	पाणातिपाता विरतो	२८८, २९१
परदारं च दिस्वान	२२६	पाणातिपाता विरमाम	२०७
परपाणरोधा जीवन्तो	८४	पाणातिपाती पुरे आसि	२३९
परमकारुञ्जतं पत्तं	३८१	पाणि चे मुदुको चस्स	७०
परस्स वा अत्तनो	३१७, ३१८	पाणिस्सरा मुदिङ्गा च	२४३
परिग्गहं लोभधम्मं च	१९५	पाणेन ते पाणमहं	३६७
परिचारकसमा राज	२९८	पातोव खो उग्गत्ते	३२९
परिणायकसम्पन्ना	२९२	पापानि कम्मानि कत्वान	१२९
परिदेवयमानो चे	२२९	पापानि कम्मानि करोति	३१५
परिप्लवन्तं पथावि	१७९	पापानि कम्मानि करेथ	२७७
परिब्वज महा लोको	९०	पापो खोसि राजपुत्त	२७०
परिभूतो मुदु होति	२४६	पामोज्जकरणं ठानं	१२०
परिमुट्ठा पण्डिताभासा	१८०	पालिलेय्यो तदा नागो	२८२
परिसङ्कुपथो नाम	१७९	पासादन्नरगतो	२४५
परिसायं पि मे अय्ये	३८७	पासादं कारयिस्सामि	२३५
परुळ्हकच्छनखलोमा	१४५, २९९	पिङ्ग्यानी सब्वणोकिस्सरस्स	१०६

बालो वतायं दुमसाखगोचरो
बालो वतायं सुनखो
बालो व पण्डितमानी
बेलुवं पतितं सुत्वा
व्याकासि आयुरो पञ्चं
व्याकासि पुक्कुसो पञ्चं
ब्रह्मा उजू चारुमुखो
ब्रह्मा पवड्डुकायो
ब्रह्मलोका चवित्वान
ब्राह्मणस्स गामवरं
ब्राह्मणो अजयूथेन
ब्राह्मणो च कथं जहे
ब्राह्मणं चेव व्यग्घं च
ब्राह्मणं दानि पुच्छामि

भ

भक्खो अयं मनुस्सानं
भगिनी उप्पलवण्णा च
भक्खा माता पिता बन्धू
भण सम्म अनुञ्जातो
भण कण्णसुख वाचं
भत्तत्थो भत्तकाले च
भत्तु मम सस्सु माता
भत्तुरत्थे परक्कन्तो
भत्तं भिन्नं हता भरिया
भद्दको वतयं पक्खी
भद्दको वतायं
भयट्टिता नागवधेन
भरस्सु मातापितरो
भरामि पुत्तदारे च
भरामि मातापितरो
भरिया चे पुरिसं वज्जा
भल्लातियो नाम अहोसि
भवन्ति हेके पुरिसा
भवे च नन्दति तस्स
भवं नु चित्तो
भातरोस्म महाराज

४२	भातरो हीन्ति मे लुद्द	३२०
६२	भिक्खुं च दानि पुच्छामि	३०३
१५४	भिय्यो मं आविसी पीति	३१४
९६	भीरया नून मे कामो	१६५
१५१	भुञ्ज सारिं यथाकामं	२६९
१५१	भुञ्जस्सु भोगे विपुले	३३३
३६८	भुत्ता च मे भोगा	३३३
१०२	भुत्ता मया निवापानि	१३६
३४२	भुत्तं च पीतं च तवस्समम्हि	२६९
८१	भुत्वा तिणपरिघासं	६७
१६२	भुसम्हि कुद्धो ति	१७०
८८	भेरी मुदिङ्गा पणवा	३३९
२९२	म	
३०२	मक्खी पळासी सारम्भी	१३३
	मच्चो एको व अच्छेति	२२९
३८३	मच्छानं भोजनं दत्त्वा	८०
२८२	मच्छेरा च पमादा च	२१०
२७७	मज्झन्हिक्के सम्पतिके	३२४
७३	मञ्जे सोवण्णयो रासि	११
३२१	मणि अनग्घ रुचिरं	१९७
२५५	मण्डव्य बालोसि परित्तपञ्जो	३०७
२८३	मण्डव्य भासिं यमभासनेय्यं	२०३
७७	मतान मंसानि	२८६
१२८	मतं मतं एव रोदथ	९३
६१, १३६, २६९, ३२५	मतं मरिस्सं रोदन्ति	१२५, १६०
२३९	मत्ता गजा भिन्नगळा	३५३
३७५	मदा पमादो जायेथ	३९८
१४९	मधु इति मञ्जमाना	१२१
३०२	मधुवण्णं मधुरसं	१२१
१४९	मनुञ्जमेव भासेय्य	९
३९०	मनुस्समुखुमालानं	१४५
३२७	मनुस्सस्सेव ते सीसं	९५
२०८	मनुस्सस्सेव मे सीसं	९५
२४८	मनुस्सिन्दं जहित्वान	१०८
३०८	मनुस्सेसु कतं भत्तं	२१२
३२६	मनुस्सो अमनुस्सो वा	३८२

मनुस्सोहं ब्यसम्पत्तो	३८३	मातु भरियाय भातुच्च	३८८
मनो चे ते नपणमति	९४	मा ते मित्तो अमित्तो	१२७
मन्ताभिजप्पेन पुरेहि	२४९	मा त्वं चन्दे रोदि	२७१
ममन्नपानं विपुलं	६६	मा त्वं नदि राजपुत्त	४६
मम लोहितभक्खस्स	९०	मानातिमाना कलहानि	३६२
ममेव देव पलितं	१६०	मा नो देव अदा चक्खुं	३१२
ममेव सुतनो अत्थो	१४८	मा नं दहरो ति उञ्जासि	३७९
ममेवायं मञ्जमानो	७६	मा बालियं विलपि	५९
ममं च दिस्वान	१४०	मा ब्राह्मण इत्तरदस्सनेन	९७
मयेकरत्तं विप्पवसिम्ह	३२८	मा मद्दंसु रोदन्तं	९६
मयं च भरियं नातिककमाम	२०६	मा मुनिकस्स पिहयि	९
मय्हं गामवरं देहि	२६२	मा मे जनपदो आसि	२६४
मलमज्जकसमा राज	३०१	मा मं देव निवारैहि	२२८
मल्लं गिरिं पण्डरकं	३२७	मायाकारा रङ्गमज्जे	३५५
महती वत ते बोन्दि	५२	मायाविनो नेकतिका	२४१
महब्भयो भिसनको	२३२	माय्योमं करि भद्दन्ते	३८४
महयित्वा सम्बोधि	२५८	मालियो चतुरक्खो च	१९१
महस्सादा सुखा कामा	२२७	माली तिरिट्ठि कायूरी	३५९
महाजनसमागमम्हि	२४४	मालं च सो कासिकचन्दनं	२७९
महामत्ता च मे अत्थि	२३१	मा सालूकस्स पिहयि	७९
महाराजस्सहं धीता	१३३, १३४	मासु कुञ्ज भूमिपति	१२८
महेसी सुरचिनो	२८२	मा सु नन्दि इच्छति मं	१६
मा किञ्चि अवचुत्थ	१७३	मा हेव त्वं अधम्मट्ठ	३८४
मा खो त्वं तात पक्कोसि	४१	मिगराजा पुरे आसिं	१३६
मा च पुत्तं मा च पतिं	२७१	मिगलुद्धो महाराजा	३२४
मातरं पठमं दज्जं	३८५	मिगानं सिङ्गालो अन्तो	८३
मातरं पितरं चा पि	२४०, २४१	मिगं तिपल्लत्थमनेकमायं	६
माता च पिता च	२२६	मित्तरूपेण बहवो	२०८
मा तात कुञ्जि न हि	१२८	मित्तरूपेनिधेकच्चे	२०८
माता द्विपदाजनिन्दसेट्ठ	३४६	मित्तानि वे यस्स भवन्ति	२१५
माता पिता च भगिनी	२०७	मित्ताभिराधी चिरमेव	२६६
माता पिता च मे बुद्धा	२६९	मित्तामच्चापरिब्यूळ्हं	२२८
माता पिता परमा	३९०	मित्ते तस्सेव भजति	२४८
माता पिता भगिनी	३९०	मित्तो मित्तस्स पानीयं	२२६
माता पिता समणब्राह्मणा	२२३	मित्तो ह्वे सत्तपदेन होति	२०
माता मे सा महाराज	२१८	मित्तं च कथिराथ	२७६
माता व पुत्तं तरुणं	३९२	मित्तं सहायं च	२७४

यदा कदाचि मनुजेसु	२२०	यसोकरो पुञ्जकरोहमस्मि	२२१
यदा काका उलूका च	१७७	यसं लद्धान दुम्भेधो	२८
यदा कुलको सकृणो	१७७	यस्मा च पनिषेकचचे	१५६
यदा च सरसम्पन्नो	१०४	यस्मा च मे अनधिमनोसि	३६८
यदा ता पस्सन्ति	२३३	यस्मा च वारि गम्भीरं	३८२
यदा न पस्सन्ति	२३३	यस्मा दानं नाभिनन्दिं	२०१
यदा निस्सेणिमारुह्य	१७७	यस्मिं व जायमानमिह	२००
यदा पराभवो होति	३९, १४९, ३२२	यस्मिं मनो निविसति	१७, २५३
यदा बिम्बोट्टसम्पन्नो	१७७	यस्स एत्तादिसा अस्सु	२१६
यदा मकसपादानं	१७६	यस्स कायेन वाचाय	१०९, १८८
यदा भत्तो च दित्तो च	८१	यस्स गामे सखा नत्थि	९३
यदा मुळालपत्तानं	१७७	यस्स चित्तं अहालिहं	९८
यदा यदा यत्थ यदा	८	यस्स चेत्ते न विज्जन्ति	५७
यदा ससविसाणानं	१७६	यस्सत्ता नालमेको व	११४
यदा सामुद्धिकं नावं	१७७	यस्सत्था दूरमायन्ति	६९
यदा सुराघटं पित्वा	१७७	यस्स दिवा च रत्तो च	६९
यदि मे अज्ज पातरासकाले	२४४	यस्स देवा पितरो च	२१४
यदि हेस्मति दस्साम	१०५	यस्म भरिया तुल्यवया	२१५
यदेसमाना विचरन्ति लोके	२८१	यस्स मङ्गला समूहतामे	२१
यदेसमाना विचरिम्ह	२९०	यस्स राजा भूतपति	२१५
यमद्दसाथ दहरि	३७६	यस्म रुक्खस्म छायाय	२१३, २९४
यमन्नपाने विपुलस्मि	३९७	यस्म सम्मुखचण्णेन	९०
यमरियधम्मैन	२१५	यस्म साखा पलम्बन्ति	२५१
यमानयिं सोमनस्सं	१८५	यस्मस्स सक्खी मरणेन	३४९
यमाहु देवेषु	३१२	यस्मा पि धम्मं पुरिमो	२१३
यमिमं नदि पस्समि	३२८	यस्सेते च तयो धम्मा	१५
यमुग्गतेजो उरगो ति	३३५	यस्सेते चतुरो धम्मा	१५, ५७
यमुद्धरि वाहने	२६३	यस्सेव भीतो न ददाति	२१०
यमेकरत्ति पठमं	३५२	या काचि नज्जो	३१७
यमेकरत्तं अनुत्तप्पथेतं	३२८	याचको अप्पियो होति	१५३
यमेत्तमक्खा उदधि	३१७	याचनं रोदनं आहु	९६
यमेत्तं परिसप्पसि	१०४	या च मनुस्सलोकास्मि	३५८
यमेत्तं वारिजं पुप्फं	१४३	या निसति सारमया	१४६
यमिह जाते न पस्सति	२००	या ते कता ब्राह्मणस्म	३६६
यमिह सच्चं च धम्मो च	३९	या ते सा भरिया	२०५
यसस्सिनो उत्तमपुग्गलम	१०२	या दलिद्दी दलिद्दम्म	९५
यसस्सिनं कुले जातं	७२	यादिमं कुरुते मित्तं	३२६

यानि करोति पुरिसो	५६, ११३	ये धम्मं नप्पजानन्ति	१६३
यानि पुरे तुवं देवि	८९	येन अत्थेन आगच्छि	३१२
यानि सच्चानि द्विपदिन्द	३१४	येन एको रथो याति	१०५
या मन्तना अरञ्जस्मिं	१०४	येन कामं पणामेति	३६
या मेसा व्याहासि	२६१	ये न काहन्ति ओवादं	४८
यायञ्जमनुसासति	२६	येन केनचि वण्णेन	१५६, २१३
यायेवानुसासनिया	१२८	येन जातेन नन्दन्ति	२००
याव अनुस्सरं कामे	२३८	येन जातेन नन्दिस्सं	१८५
यावता चतुरो दीपा	१७७	येन भत्तानि पच्चन्ति	१८४
यावता चन्दिमसूरिया	६८	येन भुत्तेन यापेन्ति	१८५
यावता मणिं धंसाम	७९	येन मित्तेन संसग्गा	७४
यावता सीसती पोसो	१५९	येन सत्तुविलङ्गा च	२६
यावदेवस्सहू किञ्चि	१००	येन सिञ्चन्ति दुक्खितं	१८४
याव नुप्पज्जती बद्धो	१०४	येनाभिभूतो कुसलं	२००
यावन्तो उदबिन्दूनि	३८४	येनासि किसिया पण्डु	७२
यावन्तो पुरिसस्सत्थं	३४८, ३९१	येनोचिता जनपदा	३८६
याव सो मत्तमञ्जासि	६७	ये पण्डिता अत्थदसा	१९६
या सा रति उत्तमा	२२४	ये फलत्था सम्भजन्ति	१८३
या सीलवती अनञ्जयेय्या	३४५	ये ब्राह्मणस्स समणस्स	१४४
युत्ते देव रथे देहि	३१२	येमे अहं न जानामि	१५३
युत्तो रथो महाराज	३२५	ये मं याचितुमायन्ति	३१४
युवा सुजातो सुमुखो	३५०	ये विप्पमुत्ता अनवज्जभोगिनो	३३५
ये कुक्कुरा राजकुलम्ह वद्धा	७	ये बुद्धेमपचायन्ति	१०
ये कुञ्जरा सत्तसता	३९७	ये वे सखीनं सखारो	१८१
ये कुलीरा समुद्दिस्मि	७२	ये सञ्जिनो ते पि दुग्गता	३०
ये केचि अत्थि समणा	२९०	ये समणस्स ब्राह्मणस्स	१४४
ये केचि मानुसा कामा	३७१	येसं न कदाचि भूतपुद्बं	२४४
ये केचिमे मच्छग्गिनो	२४३	येसं रागो च दोसो च	१६३, ३०७
ये केचिमे सुग्गतिमासमाना	२४३	येसं वो एदिसो धम्मो	७४, ७७
ये खत्तियासे अनिमम्मकारिनो	१७१	यो अत्तनो दुक्खमनानुपुट्ठो	२५५
ये गुय्हमन्ता अविकिण्णवाचा	३९१	यो अत्थकामस्स हितानुकम्पिनो	११, १२, १३०
ये च काहन्ति ओवादं	४८	यो अप्पदुट्ठस्स नरस्स	१२२
ये च खो नं पसंसन्ति	७७	यो अलीनेन चित्तेन	१४
ये च खो पटिसङ्गाय	१२१	यो इन्द्रियानं कामेन	१७४
ये च सीलेन सम्पन्ना	९६	यो किञ्छगतस्स आतुरस्स	३४५
ये चा पि मे मकुणा	२९०	यो कोपनेय्ये न करोति	१९५
ये ते भवन्ति नागा च	२५७	यो गुय्हमन्तं परिरक्खनेय्यं	३८८

यो च अप्पटिवेक्खित्वा	२४६	यो पिट्ठिमसिको होति	३६०
यो च उप्पतितं अत्थं	१०६, १३५, १७०,	यो पुत्तो कासिराजस्म	३९४
	२०८	यो पुब्बे कतकल्याणो	२१, ८७, १५९
यो च एतानि ठानानि	२४०, २४६, ३८१	यो पुब्बे करणीयानि	१७
यो च काले मितं भासे	१००	यो वालमन्तं	२५०
यो च त्वं सखिनो हेतु	३२३	यो मातरं वा पितरं	२०५
यो च धम्मेन चरति	१८८	यो मे हत्थे च पादे च	९२
यो च याचनजीवानो	१५३	यो मं पुरे पच्चुड्ढेति	१५९
यो च वन्तकसावस्स	५६, ३७४	यो युज्जमानानमयुज्जमानो	२६१
यो च सीलं च पञ्चं च	१५४	योयं भिसानि खणति	१४३
यो चा पि मित्ते	१३४	यो वे अनट्टं व नट्टं ति चाह	२८१
यो चा पि सीते	१३४	यो वे कत्ते पटिकत्ते	१०६
यो चीध कम्मं कुरुते	१०३	यो वे काले असम्पत्ते	१००
यो जेन्तु वे राजरथे	३०८, ३३८	यो वे दस्सन्ति वत्वान	३१२, ३१३
यो जेहि सारथि यानं	३१३	यो वे धम्मं धजं कत्वा	२९
यो तस्स दुक्खजातस्स	२५५	यो वे नरो सुहदं	३८९
यो तिन्दुकरुक्खस्स	८९	यो वे पितुहदयस्स	३४५
यो ते इमं विसालक्खिं	१९९	यो वे मेत्तेन चित्तेन	४०
यो ते पुत्तके अखादि	१९१	यो वे याचनजीवानो	१५३
यो ते विस्सासये	१८८	यो वे सब्बसमेतानं	७२
यो ते सखा दद्दरो	१९१	यो सब्बलोकस्स	२१४
यो ते हत्थे च पादे च	९२	यो माहसेन अधिगम्म	१८७
यो तं विदुग्गा	२६५	यो हरे मत्तिकं थालं	१२६
यो तं विस्सासये तात	१०९	यो हित्वा पुब्बसञ्जोगं	३५९
यो दन्धकाले तरति	१०७	योहु सेट्ठो सहस्सस्स	२२८
यो दन्धकाले दन्धेति	१०७	योहं अत्थं च धम्मं च	३७७
यो दिस्वा भिक्खुं	१४२	यं अन्नपानस्स पुरे लभाम	९९
यो दुक्खफुट्टाय भवेय्य ताणं	२४, ५४	यं उस्सुका सञ्जरन्ति	७७
यो देवोयं दक्खिणायं	२३६	यं एकराजा पथवि	२८०
योध उप्पतितं अत्थं	१७०	यं एणिकूलस्मि जनं	१५५
यो धम्मलद्धस्स ददाति	१७५	यं एता उपसेवन्ति	७०, ७१, ३४४
यो न हन्ति न घातेति	२१२	यं किञ्चि उभतो तीरे	३५८
यो नावजानाति सहायमित्ते	२१४	यं किञ्चि यिट्ठं च हुतं च	१९९
यो नीलियं मण्डयति	१०७	यं च जञ्जा कुले जातं	१२१
यो परेसं वचनानि	११८	यं च हेतुमुपादाय	२३५
यो पहट्ठेन चित्तेन	१४	यं ते पविकत्थितं पुरे	१९
यो पाणभूतानि	१७६	यं तं अपुच्छिम्ह	३१९

यं तं वसन्तसमये	९४	यं सत्त वस्सानि	२८८
यं त्वेव जञ्जा सदिसो	३८	यं सालवनस्मिं सेनको	३४७
यं त्वं अङ्कस्मिं वड्डेसि	१२३	यं सुवण्णो सुवण्णेन	४५
यं त्वं अपायेसि	१५५	यं हि कयिरा तं हि वदे	९५, ११९, १३२
यं त्वं पति निसिन्नोसि	३५८	यं हि याचे तं हि ददे	३१३
यं त्वं सुखेनाभिसमेक्खसे	१९८	यं होति किच्चं	२७४
यं दण्डकिरञ्जो गतस्स	३६८	य्वाहं माळियछापो ति	१२१
यं देवसङ्घा वन्दन्ति	२८४		
यं न लब्भा मनुस्सेन	२१६		
यं न सक्का निपालेतुं	२२९		
यं निस्सिता जगतिरुहं	१०, १८५	रज्जं च पटिपन्नास्म	३७७
यं नु गिज्झो योजनमतं	३९, १४९	रज्जुवालम्बनी चेसा	१६१
यं नु चोरं गहेस्सन्ति	९१	रञ्जोहं पहितो	३७८, ३८०
यं नु पुब्बे विकत्थित्थो	१९९	रट्ठेसु गिद्धा राजानो	३०३
यं नु लोमं अहारेसि	१४५	रतिं हि चोरा खादन्ति	३९९, ४००, ४०१
यं नु सम्म अहं बालो	१३७	रथकारो व चम्मस्स	२३९
यं नो अपुच्छित्थ तुवं	२८७	रमस्सु भिक्खाचरियाय	३३४
यं पसु खीरं छड्ढेति	४००	रम्मं च ते आवसथं	३०९
यं पसु पसुपालस्म	४०१	राजपुत्तं नमो त्यत्थु	९५
यं पस्सति न तं इच्छन्ति	६३	राजपुत्तो च उञ्छातो	३४४
यं पित्वा उट्ठाय	३६१	राजवता सूरवता	२७६
यं पित्वा चित्तस्मिमनेसमानो	३६१	राजा अपुच्छि विधुरं	१६२
यं पित्वा भायेय्य	३६१	राजा अवोच विधुरं	२९७
यं पुच्छित्तो न तं अन्नखामि	५१	राजा कालिङ्गो चक्कवत्ति	२५६
यं ब्राह्मणो अवादेसि	१६	राजा च पव्वज्जमरोचयित्थ	३५१
यं मनुस्सा विवज्जेन्ति	३६४	राजा ते भत्तं पाहेसि	१४८
यं मं सो याचित्तु आगा	३१४	राजा पसग्ग पथावि	२३८
यं याचमाना न लभन्ति	३६३	राजा मे सो दिजो मित्तो	३२३
यं यं हि राज भजति	३२६	राजायतनं उच्छुपुटं	२९९
यं लद्धं तेन तुट्ठव्वं	३१	राजा विलुम्पते रट्ठं	१८५
यं लभति न तेन तुस्सति	६३	राजाहमस्सि नरपमदानमिस्सरो	१७१
यं वनेजो वनेजस्स	८४	राजाहं इस्सरो तेसं	१५७
यं वे दिस्वा कण्डरीकिन्नरानं	१०५	रुदं मनुञ्चं रुचिरा च पिट्ठि	१०
यं वे पित्वा	३६२-३६४	रुप्पपट्टपल्लिमट्टीव	३५७
यं वे पिवित्वा अग्गिदड्ढा	३६१-३६३	रोदित्तेन हवे ब्रह्मो	१२५
यं वे पिवित्वा दुच्चरितं	३६३		
यं वे पिवित्वान हनेय्य	३६३		

र

ल

लक्खी वत मे उदपादि १४२, २६९

लङ्घि समुद्ं पक्खन्दि	१९३	वरं च मे हंस भवं	१८२
लद्धद्वारो कतोकासो	३८७	वरं वरं त्वं निहनं	७८
लद्धाय यक्खा तव निच्चभिव्खं	१४८	वस देवानुभावेन	२९६
लद्धा सतसहस्सानि	१९३	वसेय्याम तवागारे	२५२
लद्धा सुखं मज्जति	३१६	वस्समिव सरे पादे	२७०
लसी च ते निष्फलिता	३२	वस्सानि पञ्जामसमाधिकानि	७५
लहुं च वत खिप्पं च	१७०	वाचं मनं च पणिघाय	२२५
लाभा वत मे अनप्परूपा	२४५	वाचाय सखिलो मनो	१३६
लाभो अलाभो यसो	९९	वाचा व किर ते आसि	२१
लाभो सिलोको	२५४	वाणिजकसमा राज	२९९
लित्तं परमेन तेजसा	२२	वाणिजा समिति कत्वा	२९३
लुद्दपुत्ता निसामेथ	३७१	वातस्सितानि भक्खेसि	३८२
लुद्दा देव समायन्तु	३७१	वाति गन्धो तिमिरानं	११७
लुद्दो चरी पासहत्थो	२९०	वाति चायं ततो गन्धो	९८
लुद्धानं लहुचित्तानं	२३३	वामेन भिव्खमादाय	३०३
लूखानि तिण्णीजानि	१४४	वायमेथेव पुरिसो	१४, २८, २६४, २६५
लोहेन वे हञ्जति	२२२	वारिदा पुरिमा साखा	२९४
		वालोदकं अप्परसं	४४
		वाळमिगानुचरिस्से	३८२
		विकन्तं सूकरं दिस्वा	७९
		विकिण्णवाचं अनिगुग्गुहमन्तं	३८८
		विककम रे हरिपाद	११७
		विककमामि न पारेमि	११७
		विचगम दानि गिरिवननदियो	२७४
		विचेय्य दानं	१७६
		विज्जमानेसु वाकेसु	४६
		विज्जाधरा घोरमधीयमानं	३५५
		विदितं थुसं उन्दुरानं	१०४
		विदेमवासं वसतो	८८
		विद्धो च नागो	३७४
		विना पि दाना तव वचनं	३३७
		विनील दुगं भजसि	३७
		विब्भन्तचित्ता कुपितिन्द्रियासि	३३५
		विब्भन्तचित्तो कुपितिन्द्रियोसि	१५१
		विरिस्से मेथुना धम्मा	२९७, २९८, २९९,
			३००, ३०१
		विरूपक्खेहि मे मेत्तं	५०
वट्टनावळि सङ्कासा	३८१		
वड्डतामेव निग्गोधो	१२३		
वण्णगन्धरसूपेतो	४५		
वण्णवा अभिरूपोसि	२११		
वण्णारोहेन जातिया	११८		
वधिस्समेत्तं ति	३७४		
वधिस्सामि ते लट्टुकिके	११६		
वनिब्बतो मग्ग वनि	३१२		
वनं यदग्गि दहति	१०७		
वन्दामि तं कुञ्जर	११५, ११६		
वन्दे अहं पव्वतराजसेट्ठं	३९६		
वन्दे इन्दीवरीसामं	३९६		
वन्दे ते अघिरब्रह्मो	२७४		
वन्दे भागीरथि गङ्गं	३९६		
वन्दे सीहे च व्यग्घे च	३९६		
वम्मीकथूपारिस्मि किपिल्लिकानि	२८६		
वरं चे मे अदो सक्क	१९४, १९५, २५८,		
	२५९, २६०		

व

विलुम्पतेव पुरिसो	६१	सचे अहं भूतधरं	११५
विवरथिमासं द्वारं	८६	सचे अहं मरिस्सामि	३५९
विवादेन किंसा होन्ति	१५०	सचे इमं ब्रह्मो	४०१
विवादो नो समुप्पन्नो	१५०	सचे खो त्वं उदयोसि	२२५
विविच्च भासेय्य दिव्वा	३४८ ३९१	सचे च किस्मिच्चि काले	३८८
विविधेहि उपायेहि	१२०	सचे च खो उत्तरो	२३७
विविधं अधिमना	३३०	सचे च जञ्जा अविस्सय्हमत्तनो	२५६
विसं मा पटिसेवित्थो	२५४	सचे च तनुजो पोसो	४४
विस्सासमापज्जिमहं	३८९	सचे च तं राज मदो	३११
विस्सासये न च तं	३९३	सचे च मं रक्खति	१०८
वीमंसमानो इसिनो	२८२	सचे च राजा विचिकिच्छसे	२६६
वीसं वा पञ्चवीसं वा	१०७	सचे तस्स हेतुम्ह उभो	१४०
वुत्थं मे भवनं दिव्यं	२९७	सचे तुवं युद्धवलो	२२२
वेदा न सच्चा न च	३४९	सचे तुवं विपुले	३९८
वेदेहपुत्तो भदं ते	३९४	सचे ते ऊनं कामेहि	२२८
वेहायसं अगमा	३०६	सचे ते दुक्कमुप्पज्जे	२५५
वेहायसं गम्ममगम्म	३६०	सचे पनादिकेनेव	७२
		सचे पिमं पिहयसि	१४५
		सचे पि वातो	३३७
		सचे पि सन्तो विवदन्ति	९२
		सचे पि सेलस्मि वपेय्य	८४
		सचे ब्राह्मण गच्छेसि	१३६
		सचे मुच्चे पेच्च मुच्चे	७
		सचे रोदे किमा अस्सं	११४
		सचे लभेथ निपकं	१८०
		सचे वो वुय्हमानानं	३८५
		सचे हि त्याहं धनहेतु	२८८
		सचे हि सच्चं भणसि	१७३, १७४
		सच्चप्पटिञ्जा तवमेस	३३८
		सच्चं किर त्वं अपि	२१२
		सच्चं किरेवमाहंसु	१८, १३७, २६३
		सच्चं खो एतं वदसि	३३२
		सच्चं खो वदेसि माणव	२१०
		सच्चं चस्स हुतं होति	२४२
		सञ्चयो नाम मे	८७
		सञ्जोगसम्भोगविसेसदस्सनं	८७
		सट्ठि वस्ससहस्सानि	९२

स

सकमित्तस्स कम्मेन
सका रट्ठा पब्बाजितो
सकुणो मय्हको नाम
सकं निकेतं अतिहीळयानो
सक्को पि पटिनन्दित्थ
सक्कोहमस्मि देविन्दो
सक्करूपं पुरे सत्तं
सखा च मित्तो ममासि
सखीनं साजीवकरो
सङ्कथेव अमित्तस्मि
सङ्कप्पमेतं पटिलद्ध
सङ्कप्परागघोत्तेन
सङ्कथ्य सङ्कितब्बानि
सङ्कित्तरूपेन भवं
सङ्गामावचरो सूरु
सचाहं बालो परनेय्यो
सचे अरञ्जं हित्वान
सचे अहं तात तथा

२७६
८८
१४१
२८७
२९५
३१४
२३९
३१३
२०३
३९, ३९२
२०४
६६
९१, १६२
११५
४४
३३३
२५४
३९७

सट्टि वाहसहस्सानि	२५८	सब्बे पिमे देवसमा	१५८
सठस्स साठेय्यमिदं सुचिन्तितं	५५	सब्बेव ते धम्मगुणा	२८४
सतमेको च मे पुत्ता	३२३	सब्बे समागम्म करोम	२३७
सतं सहस्सानि	२६१	सब्बे समेवं हि	३५३
सत्ततन्तिं सुमधुरं	६३	सब्बेसु किर भूतेसु	४२
सत्त मे रोहिता मच्छा	९३	सब्बेसं सीतिभूतानं	२७८
सत्तवस्सा पब्बजिता	१४४	सब्बेहि किर जातीहि	७३
सत्ताहमेवाहं	२००	सब्बेहि किंसुको दिट्ठो	६४
सत्तिगुम्बो च चोरानं	३२६	सब्बो जनो हिंसितो	६२
सदा मं गिलत्ते मच्चु	३७८	सब्बो लोको अत्तमनो अहोसि	५४
सद्दहामि महाराज	४७	सब्बो लोको परिचित्तो	२६२
सद्दहासि सिङ्गालस्स	२६	सब्बो व लोको एकतो	२४६
सद्दयाय निक्खम्म पुनं	२०१	सब्बं नरानं सफलं	३०७, ३०८
सन्ता दन्तायेव	२०१	सब्बं भण्डं समादाय	१२६
सन्ति अञ्जे पि रुक्खासे	१६२	सब्बं सुतमधीयेथ	१२५
सन्ति अञ्जे पि सकुणा	१३२	सब्बिभरेव समासेथ	४६
सन्ति अञ्जे पि ससका	२१६	समणं तं मञ्जमानो	९७
सन्ति पक्खा अपतना	१०	समणे तुवं ब्राह्मणे	२०२
सन्ति रुक्खा हरिपत्ता	१८२	समणे ब्राह्मणे चा पि	२४०
सन्दिट्टिकमेव अम्म	१७२	समणे ब्राह्मणे वन्दे	३९६
मन्थि कत्वा अमित्तं	३१, ३९२	समणे मयं ब्राह्मणे	२०६
सप्पं पमोक्खामि न ताव	१४०	समणो ति मे सम्मतत्तो	३९०
सब्बकामददं कुम्भं	८१	समत्तित्तिकं अनवसेकं	२२
सब्बञ्जू सब्बविदू च	२५८	समप्पितो पुथुसल्लेन	३७५
सब्बत्थ कतपुञ्जास्स	७९	समा अम्बट्टुवेस्सेहि	२९९
सब्बभोगा परिजिण्णा	३९९	समागता जानपदा	२६४
सब्बमिदं चरिमं कतं	९०	समा गोपनिसादेहि	३००
सब्बलोकविषद्धोसि	२१२	सम्पत्तं अत्तनि वेरं	२१२
सब्बसं सीतिभूतानं	२७८	सम्पन्नवाहनो पोसो	३२४
सब्बसंहारको नत्थि	२५	सम्पन्नं सालिकेदारं	२६८
सब्बा क्किरेवं परिनिट्ठितानि	८७	सम्पस्सं अत्तनि वेरं	२१२
सब्बा दिसा अनुविसटोहमस्मि	२२२	सम्पेसि खो मं वाचाय	१३१
सब्बानि एतानि सुभासितानि	१९६	सम्पेसितो च रञ्जा	२५७
सब्बा परिक्खया फेग्गु	१६९	सम्बोधिपत्तो स महानुभावो	३७६
सब्बामित्ते रणं कत्वा	४३	सम्भवो नाम मे भाता	३७९
सब्बायसं कूटमतिप्पमाणं	१०८	सम्मुखा वा तिरोक्खा वा	९८
सब्बे अपिहिता द्वारा	१९३	सम्मोदमाना गच्छन्ति	१०

सरभा सरदे काले	१६२	साधु होतु तपो चिण्णो	२४०
सरभे च गते दिस्वा	१६३	साधु सम्बहुला ज्ञाती	१८
सरभेसु मनं कत्वा	१६२	मा नून पुन रे पक्का	४००
सरभं गिरिदुर्गास्मि	२६५	सा नूनसा कपणिका	२१८
स राजपुत्तो परिदेवयन्तो	३३१	सा नूनाहं इतो गन्त्वा	१६९
स राजा इसिना सत्तो	१७४	सा नूनाहं मरिस्सामि	१५९
स राजा परिदेवेसि	३४२	सामग्गिमेव सिक्खेथ	२५२
स राजा पाविसि व्यम्हं	३३९	सामा च खो चन्दनलित्तगत्ता	११३
सरानि खीयन्ति	३५३	सा मुहुत्तं पलायित्वा	३२०
सरीरदव्यं वुद्धव्यं	४९	सा मं अन्नेन पानेन	११८
सरीरमज्झमिह्ठि तातिमञ्जहं	१८९	सा मं सण्हेन मुदुना	११८
सरं च जुहति पोसो	२४२	सायमेके न दिस्सन्ति	२२९
सवनेन एकस्स	२५२	सायं च पातो उदकं	३३२
सवनेन पियो मेसि	२५२	सायं समञ्जा इधमज्जपत्ता	४१
ससत्था तात राजानो	२५४	सारिपुत्तो तदा नागो	१९७
ससमुद्दपरियायं	९०, १८५, ३८७	सालीनं ओदनं भुञ्जे	९०, १०८
सहस्सकण्डो सतगेण्डु	७१	सा होतु नावा	१९९
सहस्सवेदो पि न तं	१२९, २७७	साहं अहिंसारतिनी	२८३
सा इस्सिता दुक्खिता	३७२	साहं ब्राह्मणराजानं	२८३
साकं भिसं मधुं मंसं	३०३	साळूरसङ्घं च निसेधयित्वा	३२७
सा कातियानि सुणिसाय	१६८	सिक्खेय्य सिक्खितब्बानि	२५
साखाहिं रुक्खो लभसे	३५०	मिङ्गाल वाल दुम्मेष	१२६
सागरपरियन्ताय	२५७	मिङ्गालो मानथद्धो	६२
सा च अन्तेपुरं गन्त्वा	३४३	सिङ्गीमिगो आयतचक्खुनेत्तो	७२, १३९
सा च अस्सममागच्छि	३९६	सिङ्गेन निहनाहेतं	७६
सा च छिन्ना व पग्घरि	२९३, २९४	सिरी च लक्खी च	१७१
सा तत्थ उपसङ्कम्म	३४२	सीलवन्तो न कुब्बन्ति	१०३
सा तत्थ परिदेवेसि	३९६	सिलेसूपमा सिखिरिव	२३४
सा तत्थ वित्ता सुमना	१९९	सीलं किरेव कल्याणं	२१, ८१, १००
सादुं वा यदि वासादुं	१०८	सीलं सेय्यो सुतं सेय्यो	११९
सादूनि रमणीयानि	१०८	सीसं नहानुत्पलमालभारी	३७३
साधु खो पण्डितो नाम	२३	सीहङ्गुली सीहनखो	४५
साधु खोसि अनुत्पत्तो	२९५	सीहा च व्यग्घा च	३५५
साधु खो सिप्पकं नाम	२५	सीहा व्यग्घा च दीपी च	३८३
साधु जागरतं सुत्तो	१६३	सीहो च सीहनादेन	३४
साधु भासतिथं यक्खो	२२६	सुकस्स भासमानस्स	१४३
साधु सक्खि कतं होति	१८२, १८३	सुकिच्छरूपं परिदेवयब्धो	३२७, ३२८

मुक्कच्छवी वेधवेरा	२४१	सुवण्णमालं सतपत्त फुल्लितं	१९७
मुक्खञ्जलिपमहिता	२०८	सुवण्णसंकच्चधरा	३९७
मुक्खं च रुक्खं कोळ्ळापं	१८२	मुक्खस्स च वरं दत्त्वा	१८२, १८३
मुक्खकामे दुक्खापेत्त्वा	१७५	मुवासितं इसिनं	२८२
मुक्खस्सानन्तरं दुक्खं	१७४	सुविजानं सिङ्गालानं	२५३, २५५, २६४
मुखा घरा वच्छनख	६०	सुसुखं वत जीवन्ति	१४३
मुखी पि हेके न करोन्ति	२१३	सुसुखं वत जीवामि	९४
मुखमालरूपं दिस्वा	३०२	सुसू यथा सक्खरधोतपाणी	६७
मुखं जीवितरूपोस्मि	५५	सुसंविहितकम्मन्तं	३९९
मुखं दुक्खेन परिपाचयन्तो	२१३	सूचिं कम्मारागामस्मि	१३८
मुखं निरासा सुपति	१००	सूरेन वलवन्तेन	२७७
मुखं नु खण्डसो छिन्नं	२३५	सूरों सूरेन सङ्गम्म	५७
मुखं वत मं जीवन्तं	२४	सेतानि हिमवतो	२७३
मुचित्तपत्तछदन	१३५	सेनामोक्खपलाभेन	१२०
सुच्चजं वत तच्चजि	९५	सेनेव त्वं पणसि	३६५
सुणन्तु मय्हं परिसा	३३२	सेनो बलसा पतमानो	४०
सुणन्तु मे जानपदा	१८५	सेय्यो अमित्तो मतिया उपेतो	१२
सुणिसा हि मय्हं वञ्जा	१६७	सेय्यो अमित्तो मेधावी	१२
सुणोम धम्मं असतं	२०६	सेय्यंसो सेय्यसो होति	७८
सुणोमि तिट्ठामि	२१९	सेलं सुमट्ठं नरवीरनिट्ठितं	१५८
सुणोहि मय्हं वचनं	२१९	सेवमानो सेवमानं	३२६
सुता हि मय्हं परमा विसुद्धि	८४	सो अयं हायति चव	८३
सुतितिक्खं अरञ्जाम्हि	१८८	सो कग्ग्स्सु आनुभावं	९६, २१२
सुतं मेतं महाब्रह्मो	१८३	सोकट्टाय दुरत्ताय	३९५
सुत्त्वा कण्णसुखं वाचं	३२१	सो कोसियो अत्तमनो	२६९
सुदस्सं वज्जमञ्जेसं	१२६	सो खत्तियो होतु	२७९
सुदिट्ठरूपमुग्गतपानुवत्तिना	१८९	सो गामणी होतु	२८०
सुदुक्करं कम्ममकासि	२७५	सो धोररूपं निरयं	१३०
सुदुल्लभित्थी पुरिसस्स	३९८	सो च पोक्खरणीतीरे	३१४
सुन्हातो सुविलित्तोसि	१२७	सोचयिस्सति मं कन्ता	१६५
सुड्ढू सुभा सुप्पटिमुक्ककम्बु	१९८	सो च वेगेनुदप्पत्तो	३८४
सुमज्जं च सुपासं च	१३८	सोचं पण्डु किसो हांति	११४
सुरक्खितं मे ति कथं	१९०	सो छिन्नवातं कमसी	३६०
सुरामेरयमाधुका	२२७	सोतत्तो सोसिन्दो चव	२२
सुलद्धलाभा जनकस्स	१५२	सो ते करिस्सामि	८९, १०२
सुलद्धलाभो वत मे	३०८	सो ते सुव वरं दम्मि	१८२, १८३
सुवण्णचित्तकं भूमिं	३३९	सो तत्थ भुत्त्वा च	३३९

हीनेन ब्रह्मचरियेन
होति सीलवतं अत्यो
होन्ति हेते महाराज

१७६	हंचि तुवं एवमञ्जसि सेय्यो	२६
५	हंसा कोञ्चा मयूरा च	५०
८९	हंसो पलासमवच	१२३

—:०:—

सुद्धिपणं

पिढ्ढ	पन्तियं	असुद्धपाठो	सुद्धपाठो
७४	१८	मे थुनकं	मेथुनकं
९१	६	अहि सयं	अहिसयं
१८६	२	अहि सयं	अहिसयं
३२७	५	साळूरसङ्घसा	ळूरसङ्घ
३४४	१८	सष्ठानं	सष्ठानं
३८९	२	अनत्थ वा	अनत्थवा

—: ० :—

मुद्रक—टेकनिकल प्रेस प्राइवेट लिमिटेड

२, लाजपत रोड, प्रयाग

प्रकाशक—भिक्षु जगदीश काश्यप, मन्त्री, पालि प्रकाशन मण्डल,
बिहार, नालन्दा (पटना)

5

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY

GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.

S. B., 14B, N. DELHI.